วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

EAU Heritage Journal

ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

Social Science and Humanities

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-เมษายน 2561 / Vol. 8 No. 1 January-April 2018 ISSN 2286-6183

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
EAU Heritage Journal

ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
Social Science and Humanities

ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-เมษายน 2561 / Vol. 8 No. 1 January-April 2018 **ISSN 2286-6183**

ความเป็นมา

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย (EAU Heritage) ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ISSN 2286-6183 เดิมมีกำเนิดพร้อมฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ด้วยความหลากหลายของบทความและต้องการให้มีความชัดเจนของการเป็นแหล่งข้อมูล จึงได้มีการบริหารจัดการแยกออกจากฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2554 โดยใช้การนับเวลาการเผยแพร่ต่อเนื่องเป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 1 เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ จนถึงปี พ.ศ. 2559 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มการออกเผยแพร่วารสารเป็นปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) และในปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2560) ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตวารสารจากตัวเล่มหนังสือเป็นการผลิตแบบ CD ในปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2561) ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตอีกครั้ง โดยการผลิตเป็น Flash Drive ส่งมอบให้สมาชิก หากไม่ได้สมัครสมาชิก สามารถสืบค้นเพื่ออ้างอิงหรืออ่านบทความได้ที่ https://eauheritage.eau.ac.th/ หรือสืบค้นได้จากฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Center: TCI)

ปัจจุบันวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ได้ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) โดยได้รับการรับรองคุณภาพจัดให้เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2562

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย (Research Paper) บทความวิชาการ (Academic Paper) ที่มีคุณภาพของอาจารย์ประจำ บุคคลภายนอก ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ สาขาบริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาการจัดการ ภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา และสาขาที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการแก่สังคม โดยสนับสนุนให้อาจารย์ประจำ และบุคคลภายนอกนำเสนอผลงานวิชการในสาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาการจัดการ ภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา และสาขาที่เกี่ยวข้อง

นโยบายการรับบทความ

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชียฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีความยินดีรับตีพิมพ์บทความสาขาบริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาการจัดการ ภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา และสาขาที่เกี่ยวข้อง เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ดังนี้

1. ผลงานวิชาการที่ส่งมาขอตีพิมพ์ ต้องไม่เคยเผยแพร่ในสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

2. การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง กองบรรณาธิการฯ ขอสงวนสิทธิ์ในการรับหรือปฏิเสธบทความเข้าสู่กระบวนการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณากลั่นกรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Double Blind Review) และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

3. ข้อความที่ปรากฏภายในบทความแต่ละเรื่องที่ตีพิมพ์ในวารสารเล่มนี้ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนแต่ละท่านไม่เกี่ยวข้องกับกองบรรณาธิการและคณาจารย์ท่านอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยแต่อย่างใด ความรับผิดชอบด้านเนื้อหา และการตรวจร่างบทความแต่ละเรื่องเป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน หากมีความผิดพลาดใดๆ ผู้เขียนจะต้องรับผิดชอบบทความของตนเอง

4. ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสาร

5. ผู้ประสงค์จะส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารฯ สามารถส่งบทความออนไลน์ได้ที่ https://eauheritage.eau.ac.th/ หรือ https://www.tci-thaijo.org/

หากต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม สามารถติดต่อกองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย อาคาร ชวน ชวนิชย์ ชั้น 4 ห้อง C423 เลขที่ 200 หมู่ 1 ถ.รังสิต-นครนายก ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110 โทรศัพท์ 0-2577-1028 ต่อ 377, 378 อีเมล์ eau_heritage@eau.ac.th

ผู้สนใจส่งบทความกรุณาอ่านรายละเอียดการส่งบทความ ซึ่งระบุไว้ใน website https://eauheritage.eau.ac.th/ และ https://www.tci-thaijo.org/

กำหนดการเผยแพร่

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กำหนดออกเผยแพร่ราย 4 เดือน ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1: มกราคม-เมษายน (กำหนดออก เมษายน)

ฉบับที่ 2: พฤษภาคม-สิงหาคม (กำหนดออก สิงหาคม)

ฉบับที่ 3: กันยายน-ธันวาคม (กำหนดออก ธันวาคม)

การจัดพิมพ์

ผลิตเป็นอิเล็กทรอนิกส์ (Flash Drive) และเผยแพร่ฉบับ Online ที่ website https://eauheritage.eau.ac.th/ และ https://www.tci-thaijo.org/

ที่ปรึกษา	อาจารย์โชติรัส ชวนิชย์	อธิการบดี
	อาจารย์สุภกัญญา ชวนิชย์	รองอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผน
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุษยมาส สินธุประมา	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
คณะที่ปรึกษากองบรรณาธิการ (Editorial Advisory Board)	ศาสตราจารย์ อุดม วโรตม์สิกขดิตถ์	ราชบัณฑิต
	ศาสตราจารย์ จงจิตร์ หิรัญลาภ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
	ศาสตราจารย์พิเศษ ประสิทธิ์ โฆวิไลกูล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	รองศาสตราจารย์ ครรชิต มาลัยวงศ์	ราชบัณฑิต
	รองศาสตราจารย์ บุญมี เณรยอด	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	รองศาสตราจารย์ สมพร กันทรดุษฎี เตรียมชัยศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
	รองศาสตราจารย์ เพลินทิพย์ โกเมศโสภา	มหาวิทยาลัยมหิดล
ประธานบรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุษยมาส สินธุประมา	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
บรรณาธิการ	อาจารย์นันทิยา จรูญแสง	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
กองบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ เชาว์ โรจนแสง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุเทพ เชาวลิต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	รองศาสตราจารย์ โคริน เฟื่องเกษม	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	รองศาสตราจารย์ นภาลัย สุวรรณธาดา	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	รองศาสตราจารย์ อรุณีประภา หอมเศรษฐี	ประธานสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและการกระจายเสียง
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประภาส ภาวินันทน์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชญาพิมพ์ อุสาโห	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	Mr.O. Leorard Trudo	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
	Mr.Joseph C. Gumbel	สำนักงานทนายความบำรุง
เลขานุการ	นางสาวพิมพ์ลดา พิทักษ์เศรษฐการ	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
ออกแบบปก/จัดรูปเล่ม	อาจารย์วิลาวรรณ สุขมาก	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
	นางสาวพิมพ์ลดา พิทักษ์เศรษฐการ	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
พิสูจน์อักษรประจำฉบับ	นางสาวพิมพ์ลดา พิทักษ์เศรษฐการ	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
	นายคีตกานต์ มัธหา	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
	นางสาวเสาวลักษณ์ ชัยสิทธิ์	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กนกกานต์ แก้วนุช	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ กนกพร นุ่มทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ จรัส สุวรรณมาลา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ เฉลิมพล ศรีหงษ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัญญพร จาวะลา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ เชาว์ โรจนแสง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดนุพล หุ่นโสภณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดุษฎี โยเหลา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทวิดา กมลเวชช	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ทิพย์รัตน์ เลาหวิเชียร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ เทพศักดิ์ บุณยรัตพันธุ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ศาสตราจารย์ ธเนตร นรภูมิพิภัชน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ นิตยา เงินประเสริฐศรี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ บุปผชาติ ทัฬหิกรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ บุษบา กนกศิลปธรรม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ปธาน สุวรรณมงคล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรธิดา วิเศษศิลปานนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลอย สืบวิเศษ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ พสุ เดชุรินทร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ พิษณุ ศุภนิมิตร	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ มาฆะศิริ เชาวกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ระพิณ ทรัพย์เอนก	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ลือชัย ศรีเงินยวง	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ วรนารถ แสงมณี	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ศาสตราจารย์ วรเดช จันทรศร	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรัชญ์ ครุจิต	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ วินัย ดำสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ วิโรจน์ สารรัตนะ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระศักดิ์ เครือเทพ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ศยามล เจริญรัตน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ศิริโสภาคย์ บูรพาเดชะ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ศุภชัย ยาวะประภาษ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

รองศาสตราจารย์ สมเกียรติ วันทะนะ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ สมฤดี ศรีจรรยา	สถาบันการตลาดเพื่อสังคมแห่งประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ สิทธิ์ ธีรสรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ สุพัตรา จุณณะปิยะ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ สุเทพ เชาวลิต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ศาสตราจารย์ เสมอชัย พูลสุวรรณ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ อนันต์ชัย คงจันทร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ อ้อยทิพย์ ราษฎร์นิยม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ อุดม ทุมโฆสิต	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ศาสตราจารย์ อุดม วโรตม์สิกขดิตถ์	ราชบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ เอกจิตต์ จึงเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทบรรณาธิการ

สวัสดีค่ะ พบกันอีกครั้งในช่วงเดือนมกราคม-เมษายน ฉบับนี้เป็นฉบับแรกของปี พ.ศ. 2561 เป็นฉบับที่เปิดฉบับในช่วงเทศกาลปีใหม่สากล และปิดฉบับออกเผยแพร่ในช่วงเทศกาลปีใหม่ไทย (สงกรานต์) ซึ่งเป็นปีที่ 8 ของวารสารที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิต จากฉบับสุดท้ายในปีที่ 7 ฉบับที่ 3 ปี พ.ศ. 2560 เราได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตไปแล้ว ครั้งนั้นเปลี่ยนการผลิตจากตัวเล่มหนังสือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (CD) และตั้งแต่ฉบับที่ 1 ปีพ.ศ. 2561 ได้มีการผลิต การเผยแพร่บทความเป็นแบบจัดเก็บข้อมูลทั้งเล่มในรูปแบบของการบันทึก Flash Drive ขนาด 2 GB ให้แก่สมาชิก ส่วนการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานหรือผู้ไม่ได้เป็นสมาชิก สามารถเข้าถึงบทความของวารสารได้โดยการเข้าระบบออนไลน์ฐานข้อมูล ThaiJo ของ TCI ไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงด้านการผลิตจะเปลี่ยนไปอย่างไร กองบรรณาธิการยังคงมุ่งมั่น คัดสรรผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ผู้อ่านทั้งในรูปบทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาวิชาตามวัตถุประสงค์ของวารสาร

สำหรับวารสารวิชาการฉบับนี้ นำเสนอผลงานที่ผ่านการประเมินคุณภาพอย่างเป็นระบบจากผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขารวม 32 เรื่อง ประกอบด้วย บทความพิเศษ 1 เรื่อง บทความวิชาการ 3 เรื่อง บทความวิจัย 27 เรื่อง และ Book Review 1 เรื่อง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ความรู้ตามศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ตลอดจนสาขาที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น

ในจำนวนบทความวิจัยที่น่าสนใจ คือ บทความพิเศษมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ความรู้ด้านการตลาด ธุรกิจ พฤติกรรมผู้บริโภค การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการสร้างคุณค่าให้แก่ธุรกิจ ซึ่งสามารถค้นคว้าอ้างอิงสำหรับการวิจัยในอนาคต หรือนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้จริงในบริบททางธุรกิจและเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิชาการ หรือบทความวิจัย ยังเกี่ยวข้องกับการศึกษา บริหารธุรกิจ รัฐประศาสนศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และการท่องเที่ยว

กองบรรณาธิการมีขั้นตอนการคัดสรรบทความอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เขียนได้มีโอกาสพัฒนาผลงานวิชาการในขั้นต้น กองบรรณาธิการเชื่อมั่นว่ากระบวนการคัดกรองที่เข้มข้นจะช่วยเสริมสร้างมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการของวารสารฉบับนี้ให้ได้รับการจัดลำดับอยู่ในกลุ่มที่ 1 ตามเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Center: TCI) ในการประเมินรอบที่ 4 พ.ศ. 2563 จึงขอเชิญชวนคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนนักวิชาการจากทุกสถาบันทั้งภายในและต่างประเทศ เสนอผลงานทางวิชาการของท่าน เพื่อเผยแพร่เป็นคุณค่าแก่สังคมต่อไป

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความพิเศษ

1 ■ สมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง
Thai Masseurs/Masseuses' Competency for Building the Competitive Abilities of Thai Massage Entrepreneurship in the Region of Lampang Metropolitan Municipality, Lampang Province
นภาวรรณ เนตรประดิษฐ์

บทความวิชาการ

12 ■ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในประเทศนิวซีแลนด์
Research-Based Learning (RBL) in New Zealand
สุภาภรณ์ มาชัยวงศ์, สุทธิวรรณ ปิติภาคย์พงษ์, มงคล จิตรโสภิณ และ วิภารัตน์ แสงจันทร์

23 ■ สภาพและปัจจัยที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีนของนักเรียนไทยที่ประเทศจีน
Factors Affecting Thai Students' Motivation in China
ปุนญิศา คงทน

30 ■ ภาพลักษณ์ของ "จีน" ที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางของชาวไทย ภายหลังการเปิดสัมพันธ์ทางการฑูตไทยจีน พ.ศ.2518 (ตอนที่1)-องค์ประกอบด้านโครงเรื่อง
The China Images Appeared in Travel Writings of Thai People after the Opening of Diplomatic Relation between Thailand and China in 1975 – (Chapter 1: Story Plot)
วิภาพรรณ ขุนบุญจันทร์

สารบัญ

บทความวิจัย

44 ■ การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
Public Relations Administration of Drug Abuse Prevention of Schools in Nakhon Ratchasima Province According to the Sufficiency Economy Philosophy
สุรศักดิ์ โชติทินวัฒน์ และ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ

57 ■ การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
Administration Development of Tourism Areas of the Phetchabun Province According to the Sufficiency Economy Philosophy
จิราพร เทืองน้อย และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

70 ■ การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
Administration of Mangrove Areas of the Department of Marine and Coastal According to the Sufficiency Economic Philosophy
อรอุพาร จิรชัยศรี และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

81 ■ การบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
Administration of the Office of the Consumer Protection Board in Handling Breaches of Residential Property Contracts According to the Sufficiency Economic Philosophy
ประยูร ดำรงชิตานนท์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

92 ■ การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
Administration Development for Planning of Port Authority of Thailand Base on the Sufficiency Economy Philosophy
พิทักษ์ ศิลป์ประสิทธิ์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

110 ■ การบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
Administration of Private Sector Cooperation of the Narcotics Control the Board Office
อมรารัตน์ เชื้อแขก และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

122 ■ การบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี
Administration of Community Participation Promotion in Waste Segregation of Municipalities in Singburi Province
อาคม สุวรรณโน และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

132 ■ การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
Administration of Solid Waste Collection of the Nongnae Subdistrict Administrative Organization in Phanom Sarakham District of Chachoengsao Province
สุพรรษา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

143 ■ การบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี
Administration of Dissemination of Morality and Ethics Knowledge of the Sangha in Chonburi Province
พระมหาสาธิต เวชเจริญ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

153 ■ ประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์
The Effectiveness of the Sangha Administration
พระสมบัติ สุขทวีเลิศพงศ์ และวรเดช จันทรศร

164 ■ การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
Administration of Automotive Parts Export Promotion of the Department of International Trade Promotion
อภิชาติ สมรพิทักษ์กุล และ ประณต นันทิยะกุล

174 ■ การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา
Administration of Medical Personnel Development of Public Hospitals in Nakhon Ratchasima Province
ณรงค์ หงส์บิน และ ประณต นันทิยะกุล

185 ■ การบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี
Administration of Health Security Model for Community Hospitals in Chonburi Province
สุจินต์ ชัยมังคลานนท์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

194 ■ การบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง กรมทางหลวง ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
Administration of Service Facilitating of the intercity Motorway of the Highways Department According to the Sustainable Administration Concept
ทรงยศินทร์ ชนปทาธิป และประณต นันทิยะกุล

206 ■ แนวทางเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Approach to Support Benefits for Non-Commissioned Police Office of Suratthani Provincial Police
ศศิธร เทือกสุบรรณ, พูลฉัตร วิชัยดิษฐ และ วาสนา จาตุรัตน์

215 ■ คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตภาคใต้
The Study of Quality of Working Life of Employees of Institute of Physical Education, Southern Campus
ปิยานันท์ นิ่มวุ่น, พูลฉัตร วิชัยดิษฐ และ สนชัย ใจเย็น

227 ■ โครงการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ประจำปีงบประมาณ 2560
Community Satisfaction Toward the Services of the Main Mission of Bueng Yitho Municpality in 2017
วิจิตร วิชัยสาร, อรทิณี ทวยนาค, พรภัทร์ หวังดี และ ธนพล สราญจิตร์

236 ■ ทัศนคติ และความพร้อม การเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของประชาชน พื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
Public's Attitude and Readiness in Entering Labor Market within the ASEAN Community: Phanomsarakham District, Chachoengsao Province
รัชดาพร ใจสว่าง และ ดนัย ปัตตพงศ์

248 ■ การรับรู้และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานสายปฏิบัติการ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
Awareness and Behavior in Safety of Operations Officers, PTT, Public Company Limited
ประโพธิ อุปถัมภ์ และ ดนัย ปัตตพงศ์

260 ■ ความถูกต้องของการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้ CAKE
Validity of Performance Appraisal Using CAKE
สมทรง รักษาพล และ ดนัย ปัตตพงศ์

272 ■ การจูงใจให้เจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ของธนาคารมีพฤติกรรมเชิงรุก
Motivating Bank's Business Relationship Personnel to Adopt Proactive Behavior
สมเกียรติ ล้อมทอง และ ดนัย ปัตตพงศ์

288 ■ อิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงของผู้บริหารองค์กรธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
The Influence of Marketing Mix on the Decision of Business Company Executives in Bangkok Metropolis and Its Vicinity to Purchase Screw Conveyor
ชญานุต์ จันทร์นาฝาย และ สุรสิทธิ์ ธนสมบูรณ์กิจ

297 ■ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร
The Marketing Mix Factors Influencing Buying Behavior in Using Application to Reserve Hotel and Accommodation in Bangkok
ธนัชพร ราตรีโชติ และ กนกพร ชัยประสิทธิ์

305 ■ ปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
Factors Influencing Consumer Decision – Making Towards Online Money Transfer at Krungsri Bank PLC
ณิชารีย์ ชั้นอินทร์งาม และ กนกพร ชัยประสิทธิ์

313 ■ การศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์
The Study of Marketing Mix Influencing Customer's Decision Marketing Behavior at Platinum Mall Pratunum
ธนากาญจน์ ดวงใน และ กนกพร ชัยประสิทธิ์

320 ■ Knowledge, Opinions and Interest of Drivers about the Additional Electricity Generator Model from Vehicle Movement within an Industrial Area
ความรู้ ความคิดเห็นและความสนใจของผู้ขับขี่ยวดยานต่อแบบจำลองการผลิตพลังงานไฟฟ้าเสริมจากการเคลื่อนที่ของยวดยานในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม
Suppajee Simaroj, Monthon Thanuttamavong and Vipak Jintana

333 ■ ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนไปสาธารณรัฐประชาชนจีน
Relationship between Internal and External Factors Influencing Durian Export to People's Republic of China
ณัฐชุดา เดชพ่วง และ กนกพร ชัยประสิทธิ์

แนะนำหนังสือ

341 ■ เปลี่ยนเจ้ากรรมนายเวรให้เป็นมิตร
พระอนุสรณ์ กิตฺติวณฺโณ (เรืองปัญญารัตน์)

สมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง

Thai Masseurs/Masseuses' Competency for Building the Competitive Abilities of Thai Massage Entrepreneurship in the Region of Lampang Metropolitan Municipality, Lampang Province

นภาวรรณ เนตรประดิษฐ์
Napawan Netpradit
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองสมการโครงสร้าง และ นำเสนอแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง ข้อมูลจากแบบสอบถามพนักงานนวดแผนไทย 312 คนจากการเลือกสุ่มทั้งหมด 320 คน (97.50% ของกลุ่มตัวอย่าง) ถูกวิเคราะห์โดยค่าสถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน One-sample t-test การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และ การวิเคราะห์เส้นทางโดยใช้โปรแกรม LISREL แบบ Basic Model ผลการวิจัยเป็นดังนี้ ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองฯ เป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติคือ Chi-square = 358.17, df = 225, P-value = 0.123, RMSEA = 0.051 สรุปได้ว่า สมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทย ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติในระดับสูง ขณะเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ในระดับสูง โดยส่งผ่านปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในอาชีพและปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติ และ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในอาชีพในระดับปานกลาง โดยส่งผ่านปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติของพนักงานนวดแผนไทย ปัจจัยทั้งหมดสามารถทำนายสมรรถนะของของพนักงานนวดแผนไทยได้ร้อยละ 78.10, (P<.05) และแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยฯ มีอยู่ 4 ประเด็นสำคัญ (5 แนวทาง) คือ การพัฒนาความรู้นวดแผนไทย (2 แนวทาง) การพัฒนากลยุทธ์ปฏิบัติการ (1 แนวทาง) การมีส่วนร่วมกิจกรรม (1 แนวทาง) และ การจัดเก็บความรู้ (1 แนวทาง)

คำสำคัญ: สมรรถนะ, พนักงานนวดแผนไทย, ความสามารถในการแข่งขัน

Abstract

The main objectives of this study were to examine the causal relationship with the structural equation model, and to present the appropriate approaches for building competitive abilities of Thai massage entrepreneurship in the region of Lampang metropolitan municipality. Data from a set of 312 of 320 all masseurs/masseuses' questionnaires (97.50% of sample with random sampling) were drawn and analyzed with these statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation, one-sample

t-test, confirmatory factor analysis and path analysis by LISREL program and basic model. Research results were: As a result of causal analysis with the structural model, empirical data fit the model and statistical results: Chi-square = 358.17, df = 225, P-value = 0.123, RMSEA = 0.051. It could be explained that masseurs/masseuses' competency received direct effect at a high level from skills and practice aspect. Moreover, it received indirect effect at the same high level from learning behaviors aspect through occupational belief and skills and practice aspects. Also, it received indirect effect at the moderate level from an occupational belief aspect through skills and practice aspect. Finally, all aspects could predict the masseurs/masseuses' competency at 78.10 percent, (P<.05); and appropriate approaches toward the development of masseurs/masseuses' competency, it consisted of 4 crucial issues (5 approaches) as follows: development of Thai massage knowledge (2 approaches), development of practical strategies (1 approach), Activity participation (1 approach), and knowledge storage (1 approach).

Keywords: competency, Thai masseurs, masseuses, competitive ability

บทนำ

การนวดแผนไทยเป็นภูมิปัญญาไทยและ ภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษไทย ถือเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ช่วยในเรื่องสุขภาพ แม้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอันทันสมัยทางการแพทย์แผนปัจจุบันจะมีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพของคนทั่วโลก แต่ในประเทศไทยยังมีคนอีกหลายคนเสาะแสวงหาทางเลือกอื่นในการดูแลสุขภาพด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนวดแผนไทยที่เป็นการนวดเชิงศิลปะของการสัมผัสที่สร้างความรู้สึก อบอุ่น ผ่อนคลาย ทำให้รู้สึกสดชื่นคลายความเมื่อยล้าทั้งร่างกายและจิตใจ การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการนวดแผนไทยจึงมีหลายปัจจัยที่มีความไวต่อความรู้สึกของผู้รับบริการ ดังนั้นสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเริ่มมาจากการนำเสนอบทความของ แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1973) เมื่อปี 1960 เรื่อง "Testing for competence rather than for intelligence" ในวารสาร American Psychologist ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติเป็นเลิศ (excellent performer) ในองค์การกับทักษะความรู้ ความสามารถ โดยกล่าวว่า การวัด IQ และการทดสอบบุคลิกภาพยังไม่เหมาะสมต่อการทำนายความสามารถหรือสมรรถนะของบุคคลได้ (เทื้อน ทองแก้ว, 2550) สำหรับคุณลักษณะของสมรรถนะของบุคคลที่อยู่ในเบื้องลึกและฝังแน่นเป็นแนวพฤติกรรมและแนวคิดที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ แบ่งออกได้เป็น 5 ลักษณะคือ (1) ความรู้ (knowledge) หมายถึง ข้อมูลหรือองค์ความรู้เฉพาะเจาะจงที่บุคคลนั้นๆ มีความรู้ เป็นสมรรถนะที่ซับซ้อน (2) ทักษะ (skill) เป็นความสามารถในการทำงานที่ใช้ความสามารถทางร่างกาย (3) อัตมโนทัศน์ (self-concept) หมายถึงทัศนคติ (attitudes) ค่านิยม (values) หรือจินตนาการ (imagination) (4) คุณลักษณะเฉพาะ (traits) หมายถึงทักษะทางกายภาพ (physical) และ ลักษณะนิสัยของบุคคลที่แสดงออกต่อสถานการณ์ต่างๆ สม่ำเสมอ และ (5) แรงจูงใจ (motive) หมายถึงสิ่งที่บุคคลคิดคำนึง พัฒนาหรือต้องการเป็นแรงขับเพื่อการแสดงออกของพฤติกรรมเป็นแรงจูงใจที่ส่งเสริมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการและเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมแตกต่างกัน สำหรับประเด็นเกี่ยวกับสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยนั้น ผลการวิจัยของ นภาวรรณ เนตรประดิษฐ์ (2558, น. 130) เรื่อง "ความ สำเร็จในการจัดการของกลุ่มอาชีพ

นวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง” ได้พบข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยพบว่า มี 10 ประเด็นสำคัญควรมีการพัฒนาให้กับพนักงานนวด เรียงลำดับความสำคัญจากมากถึงน้อยคือ (1) ทักษะ (ความสามารถ) ในการนวดแผนไทย: นวดประคบสมุนไพร (2) ทักษะ (ความสามารถ) ในการนวดแผนไทย: นวดเพื่อรักษา (3) ความมีศีลธรรมและสัมมาอาชีวะในอาชีพนวดของพนักงานนวด (4) ความรู้ในการนวดแผนไทยของพนักงานนวด (5) ทักษะ (ความสามารถ) ในการนวดแผนไทย: กดจุด จับเส้น (6) การแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองในอาชีพนวดแผนไทย (7) ความพึงพอใจในอาชีพนวดแผนไทยของพนักงานนวด (8) ความพร้อมและความเต็มใจให้บริการของพนักงานนวด (ความซื่อสัตย์ จริงใจ สุภาพ พูดจาไพเราะ และ มนุษยสัมพันธ์) (9) ทักษะ (ความสามารถ) ในการนวดแผนไทย: นวดฝ่าเท้า และ (10) อาชีพนวดแผนไทย เป็นอาชีพสุจริต ใช้เลี้ยงตนเองได้ ส่วนข้อค้นพบอื่นๆ เกี่ยวกับความมีน้ำใจ (courtesy) มี 2 ประเด็นสำคัญ คือ (1) มนุษยสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับลูกค้า และ (2) ความเป็นกันเองกับลูกค้า ทำนองเดียวกันสมรรถนะหรือความสามารถให้บริการ (competence) ของพนักงานมี 3 ประเด็นสำคัญคือ (1) ทัศนคติต่ออาชีพของพนักงานนวด (2) ทักษะในการนวดของพนักงาน และ (3) ความรู้เกี่ยวกับการนวดแผนไทยของพนักงาน

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยเพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง เพื่อนำผลการศึกษาไปเผยแพร่ให้กับผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์การบริหารจัดการการนวดแผนไทยให้มีคุณภาพ ประสิทธิผล และ ประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยคัดสรรตามแบบจำลองฯ สมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทย

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบจำลองฯ สมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทย

4. เพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เป็นไปตามแบบจำลอง ตามภาพที่ 1 ประกอบ ด้วยตัวแปรแฝง (latent variable) และ ตัวแปรเชิงสังเกต (observed variable) เป็นไปตามหลักระยะเวลา (chronological order) ที่เกิดขึ้นก่อนหลังดังนี้ (1) ปัจจัยแฝงพฤติกรรมการเรียนรู้ (ใช้สัญลักษณ์ LearnBehave) ใช้แนวคิด พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2008) ประกอบด้วย 3 องค์ ประกอบ คือ (1) การตั้งใจฟัง (attention) การคิดตาม(thinking) และ การปฏิบัติตาม (practicing) (2) ปัจจัยแฝงการจัดการความรู้ (ใช้สัญลักษณ์ KnowlgeMagmt) ใช้แนวคิดของ Marquardt & Reynalds (2002) จำนวน 6 องค์ ประกอบ คือ การแสวงหาความรู้ (acquisition) การสร้างความรู้ (creation) การจัดเก็บความรู้ (storage) การเข้าถึงความรู้ (access) การเผยแพร่ความรู้ (transfer) และ การประยุกต์ใช้ความรู้ (application) (3) ปัจจัยแฝงความเชื่อมั่นในอาชีพ (ใช้สัญลักษณ์ OccupBelief) ใช้แนวคิดของ สุทธนู ศรีไสย์ (2554) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ ความคาดหวัง (expectation) แรงจูงใจ (motivation) และความสนุกในอาชีพ (enjoyment) (4) ปัจจัยแฝงทักษะและการปฏิบัติ (ใช้สัญลักษณ์ Skil&Ability) ใช้แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานกระบวนการ (process standards) (สุทธนู ศรีไสย์, 2557) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ ทักษะการแก้ปัญหา (problem solving) ทักษะการมีเหตุผลและพิสูจน์ได้ (reason&proof) ทักษะการสื่อสาร (communication) ทักษะการเชื่อมโยงและบูรณาการ (connection) และ ทักษะการนำเสนอใหม่ได้

(representation) และ (5) ปัจจัยแฝงสมรรถนะพนักงานนวดแผนไทย (ใช้สัญลักษณ์ Effect Compet) ใช้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของ McClelland (1973) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ การทำงานเป็นทีม (teamwork) ความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและให้บริการด้วยความเต็มใจ (service mind) การคิดเป็นระบบ (system thinking) ความสามารถใช้ภาษาอังกฤษ (English literacy) ความละเอียดรอบคอบในการทางาน (attention to details) และ ความสามารถทำงานภายใต้แรงกดดัน/สามารถจัดการกับความเร่งด่วนของงาน (dealing with urgency)

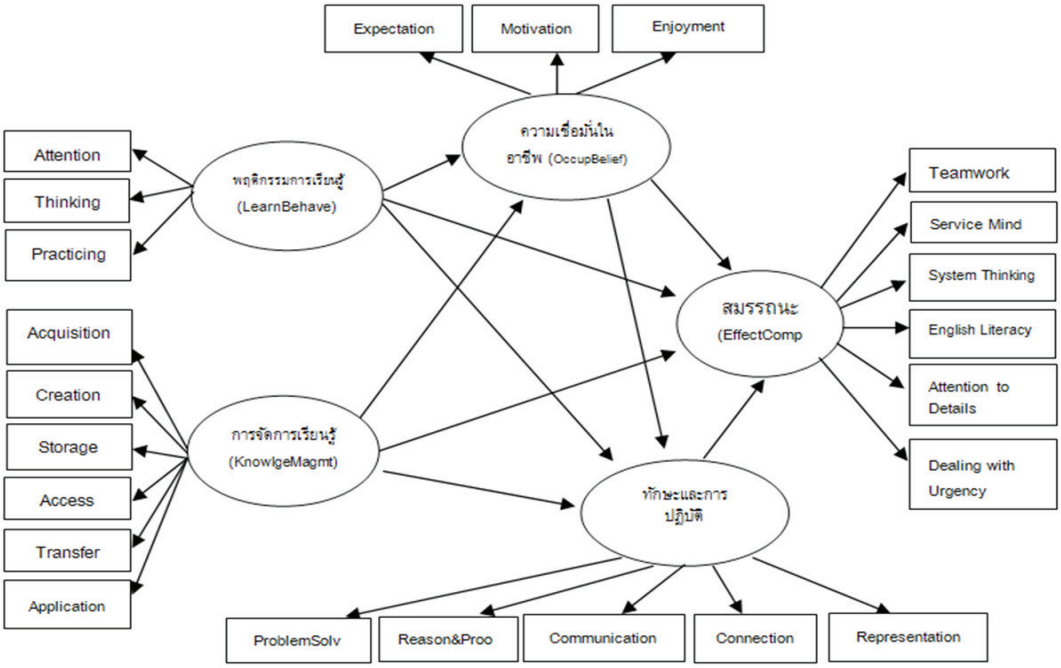

ภาพ 1 แบบจำลองโครงสร้างเต็มรูปแบบ (full path model) ปัจจัยสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทย เพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทย

หมายเหตุ: สัญลักษณ์ของแต่ละปัจจัยแฝง และองค์ประกอบเชิงสังเกต เป็นดังนี้

1. พฤติกรรมการเรียนรู้ (LearnBehave) ประกอบด้วย

1.1 Attention = การตั้งใจฟัง

1.2 Thinking = การคิดตาม

1.3 Practicing = การปฏิบัติตาม

2. การจัดการความรู้ (KnowlgeMagmt) ประกอบด้วย

2.1 Acquisition = การแสวงหาความรู้

2.2 Creation = การสร้างความรู้

2.3 Storage = การจัดเก็บความรู้

2.4 Access = การเข้าถึงความรู้

2.5 Transfer or Dissemination = การเผยแพร่ความรู้

2.6 Application = การประยุกต์ใช้ความรู้

3. ความเชื่อมั่นในอาชีพ (OccupBelief) ประกอบด้วย

3.1 Expectation = ความคาดหวัง

3.2 Motivation = แรงจูงใจ

3.3 Enjoyment = ความสนุกในอาชีพ

4. ทักษะและการปฏิบัติ (Skil&Ability) ประกอบด้วย

4.1 ProblemSolv = ทักษะการแก้ปัญหา

4.2 Reason&Proof = ทักษะการมีเหตุผลและพิสูจน์ได้

4.3 Communication = ทักษะการสื่อสาร

4.4 Connection = ทักษะการเชื่อมโยงและบูรณาการ

4.5 Representation = ทักษะการนำเสนอใหม่ได้

5. สมรรถนะ (EffectCompet) ประกอบด้วย

5.1 Teamwork = การทำงานเป็นทีม

5.2 Service Mind ความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและให้บริการด้วยความเต็มใจ

5.3 System Thinking = การคิดเป็นระบบ

5.4 English Literacy = ความสามารถใช้ภาษาอังกฤษ

5.5 Attention to Details = ความละเอียดรอบคอบในการทางาน

5.6 Dealing with Urgency = ความสามารถทำงานภายใต้แรงกดดัน/สามารถจัดการกับความเร่งด่วนของงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. สมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยเพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขัน อยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80% ขึ้นไป)

2. ทุกองค์ประกอบที่นำมาใช้ในการวิจัยของแต่ละปัจจัยตามแบบจำลองฯ เป็นองค์ประกอบสำคัญตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (Lambda-standardized solution coefficient >.70)

3. ปัจจัยคัดสรรที่นำมาศึกษาทุกด้าน ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ การจัดการความรู้ ความเชื่อในอาชีพ และ ทักษะและการปฏิบัติ] มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยเพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปางดังนี้

โมเดลที่ 1: ความเชื่อมั่นในอาชีพนวดแผนไทย (ใช้สัญลักษณ์ OccupBelief) (ตัวแปรตาม) ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจาก 2 ปัจจัยที่ศึกษา (ตัวแปรอิสระ) คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ (ใช้สัญลักษณ์ LearnBehave) และ การจัดการความรู้ (ใช้สัญลักษณ์ KnowlgeMagmt) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

โมเดลที่ 2: ทักษะและการปฏิบัติของพนักงานนวดแผนไทย (ใช้สัญลักษณ์ Skil&Ability) (ตัวแปรตาม) ได้รับอิทธิพลทางตรง และ/หรือ ทางอ้อม มาจาก 3 ปัจจัยที่ศึกษา (ตัวแปรอิสระ) คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ (ใช้สัญลักษณ์ LearnBehave) การจัดการความรู้ (ใช้สัญลักษณ์ KnowlgeMagmt) และ ความเชื่อมั่นในอาชีพ (ใช้สัญลักษณ์ OccupBelief) ในขณะเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก 2 ปัจจัยที่ศึกษา (พฤติกรรมการเรียนรู้ และการจัดการความรู้) โดยส่งผ่าน ความเชื่อมั่นในอาชีพนวดแผนไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

โมเดลที่ 3: สมรรถนะ (EffectCompet) ของพนักงานนวดแผนไทยเพื่อสร้างความ สามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง (ตัวแปรตาม) ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจาก 4 ปัจจัยที่ศึกษา (ตัวแปรอิสระ) คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ (ใช้สัญลักษณ์ LearnBehave) การจัดการความรู้ (ใช้สัญลักษณ์ KnowlgeMagmt) ความเชื่อมั่นในอาชีพ (ใช้สัญลักษณ์ OccupBelief) และ ทักษะและการปฏิบัติของพนักงานนวดแผนไทย (ใช้สัญลักษณ์ Skil&Ability) ในขณะเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก 3 ปัจจัยที่ศึกษา (พฤติกรรมการเรียนรู้ การจัดการความรู้ และ/หรือ ทักษะและการปฏิบัติของพนักงานนวดแผนไทย) โดยผ่าน ปัจจัยความเชื่อมั่นในอาชีพนวดแผนไทย และ/หรือ ปัจจัยทักษะและการปฏิบัติของพนักงานนวดแผนไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและพรรณนา (survey & descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเป็นตัวแทน

กลุ่มพนักงานนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง 320 คนจากประชากรทั้งหมด 1,600 คน (จดทะเบียนขอใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตาม พรบ. สาธารณสุข พ.ศ. 2535 ข้อมูลจากเทศบาลนครลำปาง เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2556) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสุ่ม เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน สุทธนู ศรีไสย์, 2551, น. 132-133) โดยใช้วิธีการเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟ่า หลังการนำเครื่องมือไปลองใช้ (tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มิใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริง 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟ่าทั้งฉบับเป็น 0.949

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน One-sample t-test การวิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์เส้นทาง โดยใช้โปรแกรม LISREL แบบ Basic Model

ผลการวิจัย

1. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “ศึกษาสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง” เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้” พบว่า โดยรวมสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทย อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.03 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (P<.05) และ และ อยู่ในระดับสูง 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการจัดการความรู้ และ ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในอาชีพ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันทั้งสามด้านคือ 4.07 ส่วนปัจจัยสมรรถนะที่อยู่ในระดับปานกลาง (P<.05) มีอยู่ 1 ด้านคือ ปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.04 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามแบบจำลองฯ” กับเกณฑ์ Lambda >.70 .ขึ้นไป ดังภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสรุปได้ดังนี้ (2.1) ตัวแปรแฝงด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ (สัญลักษณ์ LearnBehave) ทั้ง 3 เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยันคือ การตั้งใจฟัง การคิดตาม และการปฏิบัติตาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.77, 0.81 และ 0.81 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ (2.2) ตัวแปรแฝงด้านการจัดการความรู้ (สัญลักษณ์ KnowlgeMagmt) ทั้ง 6 องค์ ประกอบได้แก่ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้การเข้าถึงความรู้ การเผยแพร่ความรู้ และ การประยุกต์ใช้ความรู้ มีเพียง 2 ใน 6 องค์ประกอบเท่านั้นที่เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยันคือ การแสวงหาความรู้ และ การเข้าถึงความรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 1.00 และ 1.00 ตามลำดับ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ (2.3) ตัวแปรแฝงด้านความเชื่อมั่นในอาชีพนวดแผนไทย (สัญลักษณ์ OccupBelief) ทั้ง 3 เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยันคือ ความคาดหวัง แรงจูงใจ และ ความสนุกในอาชีพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.82, 0.80 และ 0.79 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ (2.4) ตัวแปรแฝงด้านทักษะและการปฏิบัติ (สัญลักษณ์ Skil& Ability) ทั้ง 5 เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยันคือ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการมีเหตุผลและพิสูจน์ได้ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเชื่อมโยงและบูรณาการ และ ทักษะการนำเสนอใหม่ได้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.87, 0.71, 83, 0.76 และ 0.74 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และ (2.5) ตัวแปรแฝงด้านสมรรถนะพนักงานนวดแผนไทย (สัญลักษณ์ Effect Compet) ทั้ง 6 เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยันคือ การทำงานเป็นทีม ความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า/ให้บริการด้วยความเต็มใจ การคิดเป็นระบบ ความสามารถใช้ภาษาอังกฤษ ความละเอียดรอบคอบใน

การทำงาน และ ความ สามารถทำงานภายใต้แรงกดดัน/สามารถจัดการกับความเร่งด่วนของงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็น 0.83, 0.77, 0.76, 0.71, 0.75 และ 0.79 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 "ศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลตามแบบสมการโครงสร้างสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยฯ" ข้อมูลจากแบบจำลองปรับแล้วเป็นไปตามข้อตกลงทางสถิติคือ Chi-square = 358.17, df = 225, P-value = 0.123, RMSEA = 0.051 [ข้อตกลงคือ 1) Chi-square Value ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือ P >.05 2) ค่า Chi-square หารด้วย ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (df) ต้องไม่เกิน 2 และ 3) ค่า Root Mean Square Error of Approximation หรือ RMSEA ต้องมีค่าน้อยกว่า .05 หรือไม่เกิน 0.08 (Kline, 1998; Ullman, 2001; Steiger, 1990)] ผลการวิจัยสรุปได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 และ ภาพที่ 2 ดังนี้

แบบจำลองที่ 1 (model 1): ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏพบว่า "ปัจจัยความเชื่อมั่นในอาชีพของพนักงานนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบางนครลำปาง ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง (direct effect = 0.97) ขณะที่ปัจจัยการจัดการความรู้ของพนักงานนวดแผนไทย ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในอาชีพของพนักงานนวดแผนไทยเลย ในขณะเดียวกันพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนของพนักงานนวดแผนไทย สามารถทำนายปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในอาชีพได้ร้อยละ 69.50 จากการทดสอบที่ระดับความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่าร้อยละ 95" ซึ่งข้อค้นพบนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

แบบจำลองที่ 2 (model 2): ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏพบว่า "ปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติของพนักงานนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากปัจจัยสำคัญสองด้านคือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ในระดับต่ำ (direct effect = 0.37) และ ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในอาชีพ ในระดับปานกลาง (direct effect = 0.60) ขณะเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้โดยส่งผ่านปัจจัยด้านพฤติกรรมความเชื่อมั่นในอาชีพในระดับปานกลาง (indirect effect = 0.58) โดยปัจจัยทั้งสองด้านดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนหรือทำนาย ตัวแปรตามทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติของพนักงานนวดแผนไทยได้ร้อยละ 77.10 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งข้อค้นพบนี้เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

แบบจำลองที่ 3 (model 3): ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏพบว่า "สมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากปัจจัยเดียวคือ ปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติ ในระดับสูง (DE=0.98) ขณะเดียวกันได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับสูง (IE=0.94) โดยส่งผ่านปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในอาชีพ และ ปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในอาชีพ ในระดับปานกลาง (IE=0.59) โดยส่งผ่านปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติของพนักงานนวดแผนไทย โดยปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวสามารถทำนายปัจจัยด้านสมรรถนะของของพนักงานนวดแผนไทยได้ร้อยละ 78.10, (P<.05)" ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 และ ภาพที่ 2

ตาราง 1

สัมประสิทธิ์เส้นทาง ทางตรง (DE) ทางอ้อม (IE) และ รวม (TT) ระหว่างความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ตามแบบจำลอง หลังการปรับแต่ง (overidentified model)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	R-square	F	Path Coefficients		
				DE	IE	TT
การจัดการความรู้ (KnowlgeMagmt)	-พฤติกรรมการเรียนรู้ (LearnBehave)	0.6210	508.04*	0.79*	0.00	0.79
ความเชื่อมั่นในอาชีพ (OccupBelief)	-พฤติกรรมการเรียนรู้ (LearnBehave)	0.6950	704.17*	0.97*	0.00	0.97
	-การจัดการความรู้ (KnowlgeMagmt)			0.00	0.00	0.00
ทักษะและการปฏิบัติ (Skil&Ability)	-พฤติกรรมการเรียนรู้ (LearnBehave)	0.7710	517.60*	0.37*	0.58	0.95
	-การจัดการความรู้ (KnowlgeMagmt)			0.00	0.00	0.00
	-ความเชื่อมั่นในอาชีพ (OccupBelief)			0.60*	0.00	0.60
สมรรถนะ (EffectCompet)	-พฤติกรรมการเรียนรู้ (LearnBehave)	0.7810	1101.52*	0.00	0.94	0.94
	-การจัดการความรู้ (KnowledgeMagmt)			0.00	0.00	0.00
	-ความเชื่อมั่นในอาชีพ (OccupBelief)			0.00	0.59	0.59
	-ทักษะและการปฏิบัติ (Skil&Ability)			0.98*	0.00	0.98

* P < .05
Remark: DE = อิทธิพลทางตรง (Direct Effect),
IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect),
TT = อิทธิพลโดยรวม (Total Effect)

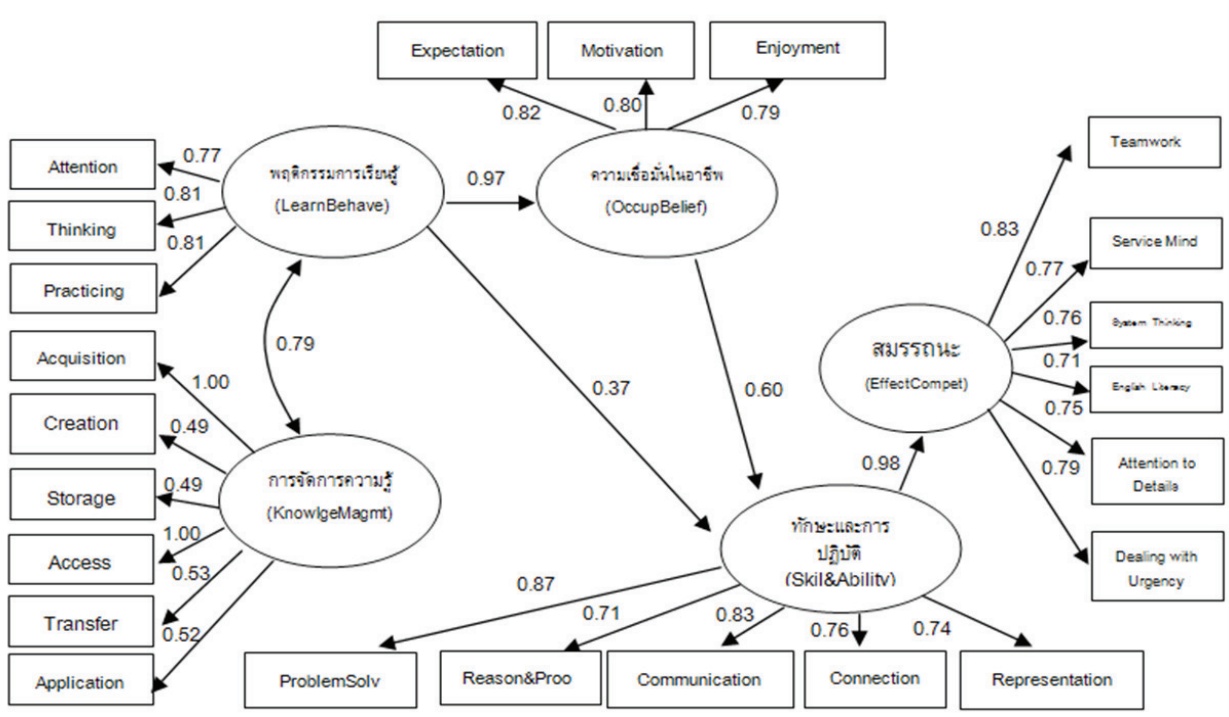

Chi-square = 358.17, df = 225, P-value = 0.123, RMSEA = 0.051

ภาพ 2 ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลหลังการปรับแต่งสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง

4. ศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 “นำเสนอแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยฯ” พบว่า มีแนวทางเบื้องต้นเป็นลำดับแรก 4 ประเด็นสำคัญและ 5 กิจกรรม (แนวทาง) ดังนี้ ประเด็นที่ 1 การพัฒนาความรู้นวดแผนไทย มี 2 แนวทางคือ แนวทางที่ 1 สร้างเครือข่ายของพนักงานนวดแผนไทยในรูปของกลุ่มหรือชมรมเพื่อร่วมกันปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความรู้ เทคนิคการนวดที่ได้มีการพัฒนาขึ้นมาโดยสมาชิกของกลุ่ม รวมทั้งรับความรู้และเทคนิคเพิ่มเติมจากผู้ทรงคุณวุฒิ และ แนวทางที่ 2 จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนและเสริมความรู้ให้กับสมาชิกของกลุ่มหรือชมรมอยู่เสมอ ประเด็นที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การปฏิบัติการ มี 1 แนวทาง คือ แนวทางที่ 3 ผู้ประกอบการและพนักงานนวดวางแผนร่วมกันการทำงานเพื่อกำหนดแนวทางสำหรับสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า รวมทั้งกำหนดแนวทางการตลาดร่วมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อดึงดูดลูกค้าให้มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถานประกอบการ ประเด็นที่ 3 การมีส่วนร่วมกิจกรรม มี 1 แนวทางคือ แนวทางที่ 4 ผู้ประกอบการร่วมกับพนักงานนวดแผนไทย ร่วมกันรณรงค์จัดแสดงความก้าวหน้าในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการนวดแผนไทยในรูปของ เอกสาร การสาธิต การให้บริการนวด รวมทั้งการเผยแพร่เอกสารในทางสื่ออิเลคทรอนิกส์ และ การจองลำดับการนวดของสถานประกอบการ ประเด็นที่ 4 การจัดเก็บความรู้ มี 1 แนวทางคือ แนวทางที่ 5 จัดทำฐานข้อมูลทุกอย่างให้อยู่ในระบบของชมรมสถานประกอบการ รวมทั้งจัดทำระบบ e-Massage เพื่อการประชาสัมพันธ์ทั้งสองระบบคือ ระบบเอกสาร ได้แก่ แผ่นพับ เอกสาร คู่มือ สื่อ และ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ สื่อโซเชียลมีเดีย ฯลฯ

การอภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า ภาพรวมด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดการความรู้ และ ด้านความเชื่อมั่นในอาชีพนวดแผนไทย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์สูง มีเพียงภาพรวมด้านทักษะและการปฏิบัติและด้านสมรรถนะพนักงานนวดแผนไทยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง หากพิจารณาค่าสัมประสิทธ์องค์ ประกอบเชิงยืนยันตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไปจะได้ข้อค้นพบที่สำคัญคือ เกือบทุกองค์ประกอบของแต่ละปัจจัยเป็นองค์ประกอบเชิงยืนยันได้อย่างมีประสิทธิผล ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของพระราชวร

มุนี (2551); สุทธนู ศรีไสย์ (2554); สุทธนู ศรีไสย์ (2557); McClelland (1973) มีเพียง 2 ใน 6 องค์ประกอบเท่านั้นที่เป็นองค์ประกอบสำคัญเชิงยืนยันเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยคือ การแสวงหาความรู้ และ การเข้าถึงความรู้ ข้อค้นพบนี้ไม่สอดคล้องกับแนวคิด Marquardt & Reynalds (2002) ดังนั้นในการปรับปรุงสมรรถนะพนักงานนวดแผนไทยฯ นั้น ผู้เกี่ยวข้องควรต้องหาแนวทางที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับด้านการสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การเผยแพร่ความรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งประเด็นที่กล่าวมาหากมีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นก็จะทำให้การจัดการความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยมีคุณภาพสูงขึ้นด้วย

2. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทย ตามแบบจำลองโครงสร้างที่ปรับแล้ว พบว่า “สมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยฯ ได้รับอิทธิพลทางตรงมาจากปัจจัยเดียวคือปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูง (DE=0.98) และ ได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับสูง (IE=0.94) โดยส่งผ่านปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในอาชีพและด้านทักษะและการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในอาชีพในระดับปานกลาง (IE=0.59) โดยส่งผ่านปัจจัยด้านทักษะและการปฏิบัติของพนักงานนวดแผนไทย โดยผลที่ปรากฏสามารถทำนายสมรรถนะของของพนักงานนวดแผนไทยได้ร้อยละ 78.10, (P<.05)” ข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยด้านการจัดการความรู้เกือบจะไม่มีผลทางตรงและทางอ้อมต่อสมรรถนะของของพนักงานนวดแผนไทยเลย ดังนั้นจึงมีข้อคำถามที่ว่า “ทำไมข้อค้นพบถึงเป็นเช่นนี้” ในขณะเดียวกันพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ และ ด้านความเชื่อมั่นในอาชีพของพนักงานนวด ก็ไม่มีผลทางตรงต่อสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทย มีเพียงส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยอื่นๆ ข้อค้นพบเหล่านี้ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐจะได้มีส่วนช่วยเหลือเพิ่มสมรรถนะพนักงานนวด โดยอาจต้องหาวิธีการที่เหมาะสมในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ ทั้งนี้เพราะข้อค้นพบที่เกิดขึ้นดังกล่าวนับว่า เป็นการศึกษาแบบเจาะลึกที่จะมีส่วนช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะ 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาความรู้นวดแผนไทย การพัฒนากลยุทธ์การปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และ การจัด เก็บความรู้ และ 5 แนว ทางจากการศึกษาครั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการการสร้างความสามารถทางการแข่งขันต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาผลการวิจัยนี้อย่างละเอียด เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปจัดทำเป็นนโยบายหรือแนวปฏิบัติให้พนักงานนวดแผนไทยให้มีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการจัดการความรู้ และ มีทักษะการปฏิบัติเหมาะสม โดยเฉพาะประเด็นการอภิปรายไว้แล้วเกี่ยวกับองค์ประกอบเชิงยืนยันของแต่ละปัจจัย รวมทั้งการศึกษาความสัมพันธ์ที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับพนักงานงานนวดแผนไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังจะเป็นการยกระดับความรู้ ความสามารถของพนักงานนวดแผนไทยให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพและเป็นที่ยอมรับ รับรู้ และเชื่อถือของผู้รับบริการได้อย่างสนิทใจ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาซ้ำเพื่อยืนยันข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

2. ควรมีการศึกษาสาเหตุปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ และ ด้านความเชื่อมั่นในอาชีพของพนักงานนวดแผนไทยที่ไม่มีผลทางตรง (และไม่มีผลทางอ้อม) ต่อสมรรถนะของพนักงานนวดฯ ซึ่งการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจะช่วยให้เข้าใจและหาแนวทางใหม่มาบริหารจัดการสมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

References

Kline, R. B. (1998). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guild Press.

Marquardt, M. J., & Reynolds, A. (2002). *The global learning organization*. New York: Irwin.

McClelland, D.C. (1973). Testing for competence rather than for Intelligence. A*merican Psychologist, 28*(1), 1–14.

Netpradit, N. (2015). Success in managing Thai traditional massage groups in Nakhon Lampang municipality. *Journal of the Association of Researchers , 20*(1), 95-106. (in Thai)

Pra Rajaworamunee. (2008). *Morality and ethics for executives*. Bangkok: ExperNet. (in Thai)

Srisai, S. (2008). *Applied statistics for researchers in social sciences*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Srisai, S. (2011). *The influence of Wattana-dharm Thai (วัฒนธรรมไทย) on Thai PR practice*. Doctor of Philosophy Thesis, Stirling University.

Srisai, S. (2014). P*rocess standards 2000 of NCTM-National Council of Teacher Math in the U.S.A.* Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Steiger, J. H. (1990). Structural model evaluation and modification: An internal estimation approach. *Multivariate Behavioral Research, 25*(1), 173-180.

Tongkeaw, T. (2009). *Competency: Principle and practice.* Bangkok: Suandusit Rajabhat University. (in Thai)

Ullman, J. B. (2001). Structural equation modeling. In Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (Eds.), *Using multivariate statistics* (4th ed.) (pp. 653-771). New York: Allyn Bacon.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในประเทศนิวซีแลนด์
Research-Based Learning (RBL) in New Zealand

สุภาภรณ์ มาชัยวงศ์, สุทธิวรรณ ปิติภาคย์พงษ์, มงคล จิตรโสภิณ และ วิภารัตน์ แสงจันทร์
Supaporn Machaiwong, Suttiwan Pitipakpong, Mongkol Jitsopin and Wiparat Sangjan
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction, Kasetsart University

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานในประเทศนิวซีแลนด์ ตามทรรศนะของ Healey ซึ่งเป็นรูปแบบที่เชื่อมโยงการเรียนการสอนกับการวิจัย 4 ลักษณะ คือ (1) สอนจากผลการวิจัย (2) สอนจากกระบวนการวิจัย (3) สอนการทำวิจัย และ (4) สอนจากการสัมมนาผลการวิจัย เป็นรูปแบบที่ผู้สอนใช้ลักษณะการสอนแบบสืบเสาะที่มีลักษณะเป็นวงจรต่อเนื่อง ที่ครูผู้สอนมีบทบาทในการใช้คำถามที่หลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด เกิดการศึกษาค้นคว้า เกิดการค้นพบข้อเท็จจริง เกิดการสร้างความรู้ และการเป็นเจ้าของความรู้ของตนเอง ซึ่งบทบาทดังกล่าวส่งผลให้คุณภาพของครูในประเทศนิวซีแลนด์ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติและส่งผลต่อความมีคุณภาพของการศึกษา ที่ทำให้ประเทศนิวซีแลนด์ได้รับการยอมรับว่ามีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพประเทศหนึ่งของโลก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัย, การเชื่อมโยงการเรียนการสอนกับการวิจัย

Abstract

This article aims to present the instructional model by research base in New Zealand as perceived by Healey with the instructional connection model with 4 characteristics of research that (1) Research-Led Teaching (2) Research-Oriented Teaching (3) Research-Based Teaching and (4) Research-Tutored Teaching. This model that instructors used the inquiry process with the continues cycle that instructors have the variety questioning role and motivate the thinking process, research, fact, knowledge creative and owning knowledge. As a result, the quality of teachers in New Zealand has been recognized at international level and affects the education quality. New Zealand recognized that the quality of the education system in the world.

Keywords: research based learning, research-teaching nexus

บทนำ

ประเทศนิวซีแลนด์ถือว่าเป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพประเทศหนึ่งของโลกในทุกระดับการศึกษาโดยพิจารณาภาพความสำเร็จในระดับอุดมศึกษาได้จากผลการจัดอันดับประเทศที่มีระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เข้มแข็ง (higher education system strength rankings) และผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับโลก (World University Rankings) ประจำปี 2016 โดยบริษัท QS (Quacquarelli Symonds) พบว่า ระบบการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ได้รับการจัดอันดับเป็นลำดับที่ 16 ของโลก และมหาวิทยาลัยของนิวซีแลนด์ทั้ง 8 แห่งของประเทศก็ได้รับการจัดอันดับอยู่ใน 450 ของโลกเช่นกัน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสะท้อนภาพความสำเร็จได้จากการประเมินผลการสอบ PISA (Program for International Student Assessment) ในโครงการประเมินผลการศึกษาของประเทศสมาชิกขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development --OECD) พบว่า ผลการสอบได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD นอกจากนี้ OECD ยังได้จัดทำเอกสารรายงานเรื่อง คุณภาพของการศึกษาปฐมวัยและศูนย์เด็กเล็กกรณีศึกษาประเทศนิวซีแลนด์ โดยสะท้อนประเด็นที่น่าสนใจ คือ การออกแบบหลักสูตรที่เน้นการวิจัยเป็นฐาน (Research-Based Curriculum) สามารถสร้างความมั่นใจถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้เกิดขึ้นกับแนวทางอื่น ๆ ด้วย (OECD, 2012)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์มีหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสำเร็จ เนื่องจากยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนด้านการศึกษาผ่านหลักสูตรในแต่ละระดับเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องและสัมพันธ์กัน คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research Based Learning-- RBL) โดยสังเกตได้ตั้งแต่การวางรากฐานของหลักสูตรที่เน้นการวิจัยเป็นฐานตั้งแต่ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และต่อเนื่องไปยังการจัดการศึกษาภาคบังคับตามหลักสูตรระดับชาติของประเทศนิวซีแลนด์ (The New Zealand Curriculum) ก็มีจุดเน้นที่สำคัญ คือ มีลักษณะการสอนแบบสืบเสาะ (Teaching as Inquiry) ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการวิจัย และในระดับอุดมศึกษา (tertiary) แต่ละมหาวิทยาลัยในประเทศนิวซีแลนด์ต่างก็มีการออกแบบหลักสูตรที่เน้นการวิจัยเช่นกัน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในประเทศนิวซีแลนด์จึงเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้การศึกษามีคุณภาพ ซึ่งลักษณะของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) มีองค์ประกอบสำคัญ (Healey & Jenkins, 2009) คือ ผู้เรียนเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าและค้นพบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเรื่องที่สนใจศึกษาด้วยตนเองโดยแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการวิจัยที่มีพื้นฐานมาจากการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Inquiry-Based Learning) และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ประเทศนิวซีแลนด์มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ที่หลากหลาย บทความนี้ผู้เขียนมุ่งที่จะนำเสนอโดยใช้แนวคิดของ Healey (2005) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมและพัฒนามาจากแนวคิดของ Griffit เป็นรูปแบบที่มองเห็นการเชื่อมโยงการเรียนการสอนกับการวิจัย (Research-Teaching Nexus) ได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งจะทำให้ได้ข้อเรียนรู้ที่ดีให้กับประเทศไทยสำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RLB) ได้อย่างมีคุณภาพ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ในประเทศนิวซีแลนด์

ตามแนวคิดของ Healey (2005) ได้แบ่งรูปแบบการเชื่อมโยงการเรียนการสอนกับการวิจัย โดยพิจารณาจากลักษณะของการวิจัยที่นำมาใช้ในการจัดเรียนการสอน คือ เน้นที่ผลการวิจัย หรือเน้นที่กระบวนการวิจัย และพิจารณาจากบทบาทของผู้เรียน โดยแบ่งเป็นผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้รับกับเป็นผู้ปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม ดังภาพที่ 1

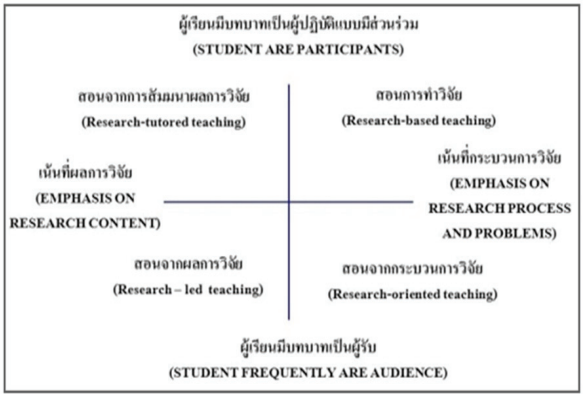

ภาพ 1 รูปแบบการเชื่อมโยงการเรียนการสอนกับการวิจัยของ Healey (2005)

รูปแบบการเชื่อมโยงการเรียนการสอนกับการวิจัย แบ่งได้ 4 แบบ คือ

1. สอนจากผลการวิจัย (Research–Led Teaching) เป็นการสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้รับ ผู้สอนเป็น ผู้ถ่ายทอด ซึ่งเรียนรู้ผลการวิจัยจากเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระวิชาที่เรียน ตามหลักสูตรที่ผู้สอนเป็นผู้เลือก Williams, Whiting & Adler (2005) เป็นอาจารย์ที่อยู่ในภาควิชาการบัญชีและกฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัย Otago ประเทศนิวซีแลนด์ ได้ใช้กรณีศึกษาทางธุรกิจของ Adler, Whiting & Williams (2004) เป็นแนวทางในการพัฒนาให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้ฝึกวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับธุรกิจและการบัญชี พบว่าหลังจากที่นักศึกษาได้เรียนรู้จากตัวอย่างงานวิจัยและการบรรยายของผู้สอนทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน ในรายวิชานี้

2. สอนจากกระบวนการวิจัย (Research-Oriented Teaching) เป็นการสอนที่ผู้สอนจะนำกระบวนการวิจัย มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัด การเรียนการสอนแบบสืบเสาะ แต่ผู้เรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติเอง รับรู้ผ่านการถ่ายทอดของผู้สอน โรงเรียน Auckland Normal Intermediate (ANI) เป็นโรงเรียนที่ใช้หลักสูตร International Baccalaureate (IB) Primary Years Program (PYP) ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษานานาชาติสำหรับนักเรียนอายุระหว่าง 3 ถึง 12 ปี หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรบูรณาการที่ข้ามวิชาเพื่อออกแบบให้ผู้เรียนเป็นนักสืบเสาะ (an inquirer) ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โรงเรียนได้ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นการสืบเสาะ (Inquiry-Based Learning) โดยกำหนดหัวข้อการเรียนในแต่ละภาคเรียนเป็นแบบบูรณาการ (Transdisciplinary Theme) ไว้ทั้งหมด 6 หัวข้อ คือ (1) อัตลักษณ์และตัวตน (Who we are) (2) ยุคสมัยแห่งกาลเวลา (Where we are in place and time) (3) วิถีชีวิต (How we express ourselves) (4) ปรากฏการณ์ในโลก (How the world works) (5) วิธีการจัดการตนเอง (How we organize ourselves) และ (6) การอยู่ร่วมกันในโลกใบนี้ (Sharing the planet) ซึ่งการกำหนดหัวข้อการเรียนจะเป็นแนวทางให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการสืบเสาะ (Units of inquiry)

ตัวอย่างแนวการสอนของครู Nicole ระดับชั้น year 7 สอนเกี่ยวกับหัวข้อวิธีการจัดการตนเอง (how we organize ourselves) ซึ่งมีคำอธิบายรายละเอียด ดังนี้ การเรียนรู้โดย การสืบเสาะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระบบที่มนุษย์และสังคมสร้างขึ้น โครงสร้างและหน้าที่ขององค์กร การตัดสินใจในเชิงสังคม กิจกรรมทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม (Auckland Normal Intermediate, 2016)

ตาราง 1

ตัวอย่างข้อมูลรายการของการเรียนรู้แบบสืบเสาะ(programme of Inquiry) โรงเรียน Auckland Normal Intermediate (ANI) ปี 2016

ใจความสำคัญ	คำสำคัญ	ประเด็นการเรียนรู้แบบการสืบเสาะ
ชีวิตของเราถูกจัดระเบียบโดยระบบต่างๆ	- ความรับผิดชอบ - หน้าที่	- ระบบต่าง ๆ ที่ควบคุมเรา - กระบวนการตัดสินใจ - สนธิสัญญาและข้อตกลง

กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนของครู Nicole (Kushner, S., et al, 2015, pp. 4-5) (1) ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับระบบที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่อะไรบ้าง นักเรียนตอบโดยยกตัวอย่าง กฎหมาย สนธิสัญญาและผลกระทบของ

สนธิสัญญาต่อประชาชน รัฐบาล และการศึกษา สุขภาพและระบบยุติธรรม หลังจากนั้นครูเขียนลงบนกระดานที่อยู่อีกด้านหนึ่งของห้องเรียน (2) ครูให้นักเรียนฝึกคิดต่อ โดยเปิดประเด็นกว้าง ๆ และตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่อยากรู้ (questions for inquiry) และครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างคำถามปลายเปิดและปลายปิด แนะนำให้นักเรียนจำแนวทางเพื่อจะได้นำไปใช้กับคำถามย่อยและคำถามอื่น ๆ ที่อาจสามารถเชื่อมโยงในกระบวนการค้นคว้าของนักเรียนได้ (3) นักเรียนเริ่มฝึกการคิดและตั้งคำถามย่อยเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เช่น ฮิตเลอร์มีอำนาจขึ้นมาได้อย่างไร ผู้นำในระบบรัฐบาลต่างจากผู้นำที่เลือกตั้งขึ้นอย่างไร รัฐบาลมีผลต่อหน่วยงานกองทัพหรือไม่อย่างไร อะไรเป็นผลกระทบจากสนธิสัญญาของ Waitangi ต่อประเทศนิวซีแลนด์ (4) ครูกระตุ้นให้นักเรียนนึกถึงความรับผิดชอบต่อคำถามที่อยู่ในการสืบค้นของพวกเขา เนื่องจากคำว่า ความรับผิดชอบ (responsibility) เป็นคำสำคัญที่ครูจะใช้ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูลและกิจกรรมผังความคิด โดยขณะที่นักเรียนเกิดกระบวนการคิดเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาครูจะให้นักเรียนได้เชื่อมโยงเกี่ยวกับความรับผิดชอบ หรือจิตสำนึกทางจริยธรรมด้วย เช่น ปัญหาด้านมลพิษ หรือด้านสภาพแวดล้อม (5) ครูให้นักเรียนได้ร่วมพูดคุยกันต่อเกี่ยวกับประเด็นหลักสำคัญในเรื่องที่ต้องการสืบค้นและมอบหมายงานให้นักเรียน โดยให้นักเรียนเขียนประเด็นคำถามหลักและประเด็นคำถามย่อยลงบนร่มแห่งคำถาม (umbrella questions) โดยให้เชื่อมโยงกับแนวคิดหลัก (center idea) ตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ในตารางข้างต้น จากนั้นครูกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดเชื่อมโยงต่อไปยังคำสำคัญ คือ คำว่าหน้าที่ และ ความรับผิดชอบ (6) นักเรียนทำงานกลุ่มในใบงาน โดยฝึกคิดเกี่ยวกับการจำแนกข้อคำถามหรือแนวคิดที่กำหนดให้ในประเด็นของหน้าที่ (function) และ ความรับผิดชอบ (responsibility) เช่น ผลกระทบของสนธิสัญญาแวร์ซายส์ต่อโลก จะถูกนำไปใส่ในช่อง column ของความรับผิดชอบ ถ้านักเรียนกลุ่มใดมีข้อสงสัยครูก็จะเข้าไปให้ความช่วยเหลือและแนะนำเพิ่มเติม

3. สอนการทำวิจัย (Research-Based Teaching) เป็นรูปแบบที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทำงานวิจัยด้วยตนเอง เรียนรู้การทำวิจัยผ่านวิธีการสืบเสาะ วิธีนี้จะช่วยลดช่องว่างระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนให้น้อยลง

Fuller, Brook & Holt (2010) อาจารย์ในมหาวิทยาลัย Massey สาขาวิชาภูมิศาสตร์ ได้ศึกษาเรื่องการเชื่อมโยงการสอนและการวิจัยในการทำวิจัยของนักศึกษาปริญญาตรีสาขาภูมิศาสตร์ : ตามบทบาทในการทำงานภาคสนาม โดยใช้แนวคิดของ Griffith ในการศึกษานี้ได้พัฒนานักศึกษาตั้งแต่ปีหนึ่งถึงปีที่สามโดยมีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 9 คน เป็นผู้ที่ติดตาม ให้คำปรึกษาในการทำงานภาคสนามของนักศึกษาปริญญาตรี การออกแบบหลักสูตร การทำงานภาคสนามของสาขาภูมิศาสตร์ได้ใช้มามากกว่าห้าปี อาจารย์ผู้สอนจะสอดแทรกกระบวนการวิจัยในการสอนทุกระดับ ในระยะเวลา 3 ปี ดังนี้

ปีแรก อาจารย์จะแนะนำงานวิจัยทางภูมิศาสตร์ การเขียนรายงานผลการวิจัย และงานที่ได้รับมอบหมายอื่นๆ โดยส่วนหนึ่งของการประเมินเบื้องต้นนักศึกษาจะต้องวางแผนการเขียนรายงานโดยใช้เอกสารอ้างอิงอย่างน้อย 3 รายการ โดยค้นคว้าจาก Google Scholar และ Science Direct เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษารายงานของนักศึกษาต้องมีเอกสารอ้างอิงรวมกันไม่ต่ำกว่า 10 รายการ ซึ่งในปีแรกนี้เป็นการพัฒนาให้นักศึกษาเลือกงานวิจัยที่เหมาะสมตรงกับวิชาที่เรียน รายการอ้างอิงที่ค้นคว้าอาจมาจากตำราเรียน สำหรับในปีแรกอาจารย์จะพานักศึกษาไปออกภาคสนาม 1 วันที่ Manawatu แล้วในชั่วโมงเรียนอาจารย์จะนำรูปภาพที่พานักศึกษาไปออกภาคสนามมาใช้ในการสอน ให้นักศึกษาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน

ปีที่สอง อาจารย์จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกศึกษางานวิจัยในเรื่องที่ตนเองสนใจ เช่น แม่น้ำและพื้นที่ลาดเอียง การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศภัยธรรมชาติ ชีวภูมิศาสตร์ ธารน้ำแข็งและการเกิดธารน้ำแข็ง เป็นต้น ในขั้นตอนนี้เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาเขียนรายงานการวิจัยจากเรื่องที่ได้เลือกศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีของนักศึกษาที่จะได้ฝึกอ่านงานวิจัยที่หลากหลาย นอกจากนี้การอ่านงานวิจัยยังช่วยพัฒนาทักษะในการวิจัยในเบื้องต้น เช่น การสร้างแผนที่การสำรวจแม่น้ำ ที่เป็นส่วนหนึ่งในการออกภาคสนามของนักศึกษาในการออกภาคสนามของปีที่สอง นักศึกษาจะได้ไปศึกษาเรื่องแม่น้ำและที่ลาด

เอียงเป็นเวลา 1 วัน และไปศึกษาธารน้ำแข็งและการเกิดธารน้ำแข็งอีก 1วัน โดยในการออกภาคสนามจะมีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นผู้ที่ติดตามให้คำปรึกษา การออกภาคสนามในปีที่สองนี้เป็นโอกาสของนักศึกษาที่จะได้พัฒนาการวินิจฉัย การวิเคราะห์ การตีความได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความรู้จากที่ได้ศึกษางานวิจัยมา

ปีที่สาม นักศึกษาได้เรียนรู้การทำวิจัยอย่างเข้มข้น อาจารย์จัดการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยเป็นฐานโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะ (inquiry-based activity) อย่างเช่นการสอนเรื่องการเคลื่อนที่ของแม่น้ำ ในชั้นเรียนนักศึกษาจะได้เรียนรู้เนื้อหามากมายจากงานวิจัยที่อาจารย์นำมาบรรยายสนับสนุนให้นักศึกษาคิดพิจารณาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม การปฏิบัติงานในภาคสนามนักศึกษาจะได้ปฏิบัติงานด้วยตนเองทุกขั้นตอน ทำให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาทักษะการสืบเสาะ และสร้างความรู้ ความชำนาญในการใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (geographical information systems)ใช้การประเมินผลตามขั้นตอนการสืบเสาะ หลังจากเก็บข้อมูลนักศึกษาจะต้องนำเสนองานผลการวิจัยและกระบวนการวิจัยในการสัมมนาย่อย ด้วยโปรแกรม power point

นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ ว่าเป็นแนวทางการพัฒนาตนเองที่เหมาะสม เกิดการพัฒนาตนเองอย่างชัดเจนตั้งแต่ปีหนึ่งถึงปีที่สาม การออกภาคสนามในการทำวิจัยทำให้งานวิจัยของพวกเขาเป็นสิ่งที่มีคุณค่า เข้าถึงได้ และก่อให้เกิดความสำเร็จในการเรียนจนจบการศึกษา

4. สอนจากการสัมมนาผลการวิจัย (research-tutored teaching) เป็นข้อที่เพิ่มจากแนวคิดของ Griffith การสอนวิธีนี้ทำให้ผู้เรียนได้เลือกเรื่องวิจัยตามความสนใจของตนเอง ผู้เรียนได้ค้นคว้าศึกษางานวิจัยและมีการอภิปรายร่วมกันในกลุ่มเล็ก โดยผู้สอนให้คำแนะนำในประเด็นที่ไม่สมบูรณ์กับผู้เรียน

Gelderen (2007) อาจารย์จากภาควิชา การจัดการและธุรกิจระหว่างประเทศ ของมหาวิทยาลัย Massey ประเทศนิวซีแลนด์ ได้พัฒนาสมรรถนะการตัดสินใจของนักศึกษา โดยออกแบบหลักสูตรให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติและเรียนในปี 2005 ได้ทดลองใช้กับนักศึกษาโปรแกรมนักบินระดับบัณฑิตศึกษาเพียง 6 คน และในปี 2006 ได้ใช้สอนอีกครั้งกับนักศึกษาโปรแกรมเดิม จำนวน 16 คน สำหรับหลักสูตรนี้ นักศึกษาจะสามารถแสดงพฤติกรรมการตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาด การเรียนการสอนฝึกให้นักศึกษามีการวางแผนและตั้งเป้าหมายในการทำงานภายใต้เงื่อนไขความไม่แน่นอน การยอมรับจากผู้อื่น ความคิดริเริ่ม การจูงใจ การทำงานเป็นทีม ความพยายาม การจัดการการความเสี่ยง และการตัดสินใจในชั้นเรียนอาจารย์จะมอบหมายงานให้นักศึกษาไปอ่านค้นคว้า เพื่อตอบคำถามอย่างอิสระ การประเมินพิจารณาจากความพยายามของนักศึกษาเป็นหลัก ถ้านักศึกษามีความพยายามอย่างเต็มที่จะได้รับคะแนนเต็ม วิธีการนี้ได้สร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาในชั้นเรียนมีการเตรียมพร้อมก่อนมาเรียน นอกจากนั้นหัวข้อการอภิปรายในชั้นเรียนมาจากคำตอบที่นักศึกษาที่ได้แสดงความคิดเห็น นักศึกษาในหลักสูตรนี้จะมีการคิดวางแผนบนพื้นฐานของทฤษฎีงานวิจัยเพื่อพัฒนา สมรรถนะไปสู่การปฏิบัติ ตัวอย่างในกรณีที่มีการจูงใจนักศึกษาจะถูกถามเทคนิคในการจูงใจจากที่ได้ไปอ่านมา เมื่อนักศึกษามารวมกลุ่มกันจะมีการสนทนาในประเด็นอื่น ๆ ที่ตนเองยังไม่รู้ เพื่อให้งานที่ออกมาได้รับการยอมรับในการฝึกนี้นักศึกษาจะเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดเวลาและเนื้อหาในการฝึกเอง ซึ่งในการฝึกมีองค์ประกอบของความเป็นอิสระ การควบคุม ความรับผิดชอบ การปรับตัว และความกดดันรวมเข้าด้วยกันในแต่ละบทเรียน

ในการรายงานการปฏิบัติงานของนักศึกษา จะไม่ตอบบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องสะท้อนถึงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้วย ซึ่งในการรายงานจะมีการอภิปรายในชั้นเรียนถึงความเป็นไปได้ หรือจุดอ่อนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รูปแบบที่ใช้ในการประเมินนักศึกษามีสองรูปแบบ แบบแรก คือ การสอบความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาบทความ แบบที่สอง นักศึกษาจะต้องวิเคราะห์ชีวประวัติของผู้บริหารโดยมุ่งเน้นถึงสมรรถนะการบริหาร เช่น นักศึกษาจะถูกถามให้บรรยายเกี่ยวกับวิธีการแสดงออกในการบริหารงานจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินหลักสูตรนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความสุขในการเรียนอยู่ในระดับมาก และขณะเดียวกัน

ก็มีความรู้สึกกระตือรือร้นในการเรียน ความหลากหลายของปัญหาทำให้นักศึกษาเกิดความพยายามต้องการพัฒนาตนเองให้มากกว่าเดิม เห็นได้จาก (1) ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนเป็นไปในทางบวก นักศึกษามีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจ (2) การเรียนและการฝึกในแต่ละสัปดาห์มีความแตกต่างกัน จึงเป็นโอกาสที่ดีที่นักศึกษาจะได้ฝึกการตัดสินใจ (3) นักศึกษาเป็นผู้เลือกหัวข้อในการอภิปราย (4) การทำงานของนักศึกษาจะต้องมีการบูรณาการวิธีการกับการพัฒนาสมรรถนะในระดับองค์กรโดยมุ่งเน้นไปที่การจัดการและการบริหาร และ (5) ในหลักสูตรนี้ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น อ่านบทความการวางแผน การวิเคราะห์ชีวประวัติ เป็นต้น

จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ในประเทศนิวซีแลนด์ ทั้ง 4 รูปแบบ สะท้อนว่าการจัดการศึกษาทั้งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยของประเทศนิวซีแลนด์ได้เชื่อมโยงกับการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ตามบริบทและธรรมชาติของวิชาเรียนอย่างเหมาะสม ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีทั้งกับผู้เรียนและผู้สอน สำหรับผู้เรียนเกิดการปรับตัวจาก “ผู้รับ”ความรู้ มาลงมือปฏิบัติ นำไปสู่การสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับผู้สอนมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ดังที่ Evans (1998) ได้กล่าวถึงข้อดีของการสอนที่เน้นการวิจัยเป็นฐาน มีผลดีต่อผู้เรียน คือ เพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียนรู้ การเรียนรู้เชิงรุก คือ เป็นผู้สืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และเพิ่มการมีทักษะการถ่ายโอนความรู้ (transferable skills) ข้อดีสำหรับครู นั่นคือ การสอนและการวิจัย ช่วงแรกอาจเป็นกิจกรรม การพยายามที่จะบูรณาการการสอนกับ การวิจัยให้ส่งเสริมกันอย่างสมบูรณ์ จึงส่งผลให้เกิดศักยภาพกับผู้สอน เพราะทำให้การสอนมีความสนุกสนานมากขึ้น ลดเวลาที่ใช้ในการเตรียม การสอน และมีการช่วยเหลือให้คำแนะนำระหว่างดำเนินกิจกรรม ดังนั้นการเข้าใจบทบาทครูและนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานจะทำให้ประสบผลสำเร็จ

บทบาทครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแบบ RBL

ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน คือ ครูต้องเข้าใจบทบาทของตนเองและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบทบาทของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับบริบทที่เป็นจริงของชีวิต

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยของประเทศนิวซีแลนด์ใช้หลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) โดยผู้สอนจะใช้ลักษณะการสอนแบบสืบเสาะ (teaching as inquiry) ตามที่หลักสูตรของประเทศนิวซีแลนด์กำหนดไว้ รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะมีลักษณะเป็นวงจรที่ต่อเนื่อง ผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญในการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดที่นำไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ โดยจะเริ่มจาก

1. Focusing Inquiry ครูกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนสนใจ สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

2. Teaching Inquiry ครูออกแบบกระบวนการแสวงหาวิธีการเพื่อพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าหมายและเป็นผู้อำนวยความสะดวกใน การเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียน เปิดโอกาสและเวลาในการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนอย่างเพียงพอ

3. Learning Inquiry ครูวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้สู่ประสบการณ์จริง สะท้อนความคิด หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยพัฒนาความคิดริเริ่ม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

Taylor (2016) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาทครูที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. ครูต้องวางเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ คือ ครูจะกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ ไม่ได้มองเป้าหมายปลายทางเพียงแค่ผลสัมฤทธิ์หรือผลงานของนักเรียนเป็นสำคัญ Taylor (2016) กล่าว

ว่า จุดประสงค์หลักของการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะที่มีลักษณะเป็นวงจรที่ต่อเนื่อง คือ มุ่งให้นักเรียน ทุกคนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

2. ครูเป็นผู้สังเกตและกระตุ้นนักเรียนด้วยคำถามที่หลากหลายเพื่อนำพาให้นักเรียนไปยังเป้าหมายของการเรียนรู้ ในระหว่างการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูต้องเป็นผู้ที่คอยสังเกตและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนว่าสิ่งที่ได้ออกแบบไว้ มีกิจกรรมใดบ้างที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีกิจกรรมใดบ้างที่นักเรียนยังเกิดปัญหาในการเรียนรู้ เพื่อนำไปพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

3. ครูต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ โดยกำหนดปัญหาหรือประเด็นที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ บทบาทสำคัญในขั้นตอนนี้ คือ ครูต้องสามารถสะท้อนให้นักเรียนมองเห็นและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความรู้ที่ถูกต้องในประเด็นปัญหานั้น ๆ ได้

4. ครูต้องมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะเป็นกระบวนการที่เน้นให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนรู้และท้าทายในการแสวงหาความรู้ ดังนั้น ครูจึงต้องเป็นผู้ที่รอบรู้และใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

บทบาทของนักเรียนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะเนื่องจากในระหว่างที่ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ นักเรียน คือ ผู้ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผู้สอนได้ออกแบบไว้ และเป็นผู้ที่สร้างความรู้และเป็นเจ้าของความรู้ของตนเอง Jenkins, Breen, & Lindsay, R. (2003) ได้อธิบายว่าการจัดการเรียนสอนที่เชื่อมโยงกับ การวิจัยจะประสบความสำเร็จนักเรียนต้องมีบทบาทที่สำคัญโดยสรุป คือ (1) นักเรียนเรียนรู้ว่าการวิจัยในวิชาที่เรียนจะนำไปสู่การสร้างความรู้ได้อย่างไร (2) นักเรียนได้รับการแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน และ (3) นักเรียนมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ลงมือปฏิบัติโดยรับคำแนะนำจากผู้สอน

ตัวอย่างโรงเรียนประถม Long Bay ที่สะท้อนบทบาทของครูและนักเรียนตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะ

ตาราง 2
บทบาทของครูและนักเรียนโดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะโรงเรียนประถม Long Bay

ขั้นตอน/กิจกรรม	บทบาทครูและนักเรียน
1. การนำเข้าสู่บทเรียน (tuning in)	**บทบาทครู** สร้างกิจกรรมที่กระตุ้นความอยากรู้ หรือความสนใจให้กับนักเรียน เช่น ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่อยากให้นักเรียนได้เรียนรู้ สถานการณ์จำลองที่ยั่วยุให้นักเรียนเกิดความสงสัย **บทบาทนักเรียน** เกิดความอยากรู้และสงสัยเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น
2. การค้นหา (finding out)	**บทบาทครู** สนับสนุนให้นักเรียนเกิดคำถามรอบด้านที่เพียงพอต่อการนำไปสืบค้นข้อมูลได้อย่างครบถ้วน จัดหาแหล่งเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกใช้ทักษะด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการค้นหาข้อมูล **บทบาทนักเรียน** เกิดการตั้งคำถามถึงสิ่งที่ตนเองสนใจและสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่อยากรู้ นักเรียนได้ฝึกใช้ทักษะด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การค้นหาสิ่งที่อยากรู้
3. การวิเคราะห์/แยกแยะ (sorting out)	**บทบาทครู** กระตุ้นให้นักเรียนมองมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้ พร้อมทั้งแนะนำวิธีการจัดการกับข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ **บทบาทนักเรียน** รวบรวมข้อมูลที่ได้เพื่อนำมาจัดระบบโดยการวิเคราะห์ แยกแยะและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กราฟ แบบจำลอง

ตาราง 2 (ต่อ)

ขั้นตอน/กิจกรรม	บทบาทครูและนักเรียน
4. การขยายความเข้าใจ (going further)	**บทบาทครู** ตั้งคำถามต่อข้อมูลที่นักเรียนได้รวบรวมมาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนขยายความคิดเพิ่มขึ้น **บทบาทนักเรียน** เชื่อมโยงข้อมูลเพื่อต่อยอดไปสู่ความรู้ที่ขยายมากขึ้น
5. การเขียนสรุปผล (drawing conclusions)	**บทบาทครู** ตั้งประเด็นให้นักเรียนได้อภิปรายข้อค้นพบที่ได้จากกระบวนการสืบเสาะ **บทบาทผู้เรียน** เขียนสะท้อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวของนักเรียนด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติ เช่น มีวิธีการเรียนรู้อย่างไร เรียนรู้อะไรบ้าง ทำไมถึงเรียนรู้ในสิ่งนั้น
6. การนำลงสู่การปฏิบัติ (taking action)	**บทบาทครู** จัดหาช่องทางให้นักเรียนได้นำข้อค้นพบหรือความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่หรือนำไปใช้ในสถานการณ์จริง **บทบาทนักเรียน** นำเสนอ หรือเผยแพร่สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้สู่สาธารณะเพื่อให้ชุมชน สังคมรับรู้ เช่น จัดนิทรรศการ จดหมายข่าว แผ่นพับ โปสเตอร์ เป็นต้น

จากตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะของโรงเรียนประถม Long Bay พบว่า กิจกรรมการสอนทั้ง 6 ขั้นตอน บทบาทของครูจะเป็นลักษณะของผู้อำนวยการเรียนรู้ (facilitator) ให้แก่นักเรียน ส่วนบทบาทของนักเรียนเป็นผู้ที่สร้างความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งในขั้นตอนที่สะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างสมบูรณ์ คือ ขั้นตอน Taking Action เนื่องจากนักเรียนสามารถนำเสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้หรือค้นพบจากการปฏิบัติหรือทดลองในเรื่องที่สนใจให้กับเพื่อนร่วมชั้น หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ เชื่อมั่นและกล้าแสดงออกเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองเรียนรู้มาและเป็นเจ้าของความรู้นั้น ดังที่โรงเรียน Auckland Normal Intermediate (ANI) ก็ได้จัดโปรแกรมนิทรรศการ (exhibition) เพื่อให้ให้นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้น year 8 ได้มีโอกาสในการแสดงผลงานที่ได้จากการเรียนรู้ตลอดภาคเรียน โดยเฉพาะ 5 ด้านที่สำคัญ คือ ด้านความรู้(knowledge) ทักษะ (skills) หลักการแนวคิด (concepts) และ การแสดงผลงาน (action) การจัดนิทรรศการนี้จึงถือเป็นงานที่ท้าทายสำหรับนักเรียนเพราะนักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดด้วยตนเองโดยมีครู นักเรียนในชั้นเรียนต่าง ๆ ผู้ปกครองและคนในชุมชนเป็นผู้ที่มารับชมผลงาน

จากตัวอย่างแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานทำให้มองเห็นบทบาทของครูและนักเรียนชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียนผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น โดยผลจากการจัดกระบวนการนี้จะทำให้นักเรียนเกิดการรู้ที่มีคุณภาพและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (transformative learning) ตนเองได้

ภาพสะท้อนความสำเร็จจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

การจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์มีกลไกการทำงานจากหน่วยงานภายในประเทศที่ช่วยกำกับติดตามให้การจัดการศึกษาของประเทศมีคุณภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกับหลักสูตรชาติ จึงทำให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาเห็นผลความสำเร็จในเชิงประจักษ์ได้อย่างชัดเจนจากการรายงานของ Education Review Office (ERO) ซึ่งเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐบาลนิวซีแลนด์ มีบทบาทในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา ได้ลงพื้นที่ประเมินสถานศึกษาในปี 2010โดยศึกษาว่าสถานศึกษาได้นำหลักการและการสอนที่เน้นกระบวนการสืบเสาะตามแนวทางของหลักสูตรไปใช้อย่างไรบ้างและได้เผยแพร่เป็นเอกสาร Directions for Learning: The New Zealand Curriculum Principles, and Teaching as Inquiry

(ERO, 2011) ผลสะท้อนว่า ครูได้นำกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะสู่ชั้นเรียนในระดับสูง คิดเป็น 77% ซึ่งปัจจัยที่สำคัญส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะมีประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนร่วมงาน จากบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง (years 9–15) สะท้อนว่า ครูมีส่วนในกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อร่วมสืบเสาะกับเพื่อนร่วมงานคำถามหลักที่ดีเป็นกุญแจสำคัญแห่งความสำเร็จของกระบวนการนี้ครูทุกคนมีการจัดเวลาประชุมวางแผนร่วมกันสม่ำเสมอ (ERO, 2011) จากข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่าครูของประเทศนิวซีแลนด์มีความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนและได้ใช้กระบวนการวิจัยเป็นแนวทางหลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการสอนของตนเอง สอดคล้องกับประสบการณ์การศึกษาดูงานที่ประเทศนิวซีแลนด์ ผู้เขียนได้รับฟังการบรรยายเรื่อง “Using research to inform teaching and improve learning” ผู้บรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการ (action research) เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในประเทศนิวซีแลนด์ โดยครูจะปรับบทบาทเป็นผู้วิจัย (teacher- researcher approach) คือ ครูเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาการสอนของตนเอง ลักษณะของการวิจัยมีทั้งการปฏิบัติแบบวงจร (an action research cycle) และแบบหมุนเกลียว (an action research spiral) การนำวิจัยปฏิบัติการมาใช้ทำให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติของตนเองมากขึ้นและพัฒนางานของตนเองอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาคุณภาพครูของประเทศนิวซีแลนด์ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ จากผลการสำรวจการจัดการเรียนรู้ของครูระดับนานาชาติ หรือ Teaching and Learning International Survey (TALIS) ซึ่งเป็นโครงการขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) ผลการสำรวจในปี 2013 พบว่า ประเทศนิวซีแลนด์ได้รับการจัดอันดับเป็นลำดับที่ 4 จากประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมทั้งหมด 34 ประเทศ โดยตัวชี้วัดที่สะท้อนคุณภาพของครูประกอบด้วย (1) ด้านการทำงานเต็มเวลาและสัญญาจ้างประจำ (2) ด้านสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา (3) ด้านประสบการณ์การบริหารและประสบการณ์การสอน และ (4) ด้านการพัฒนาหรือฝึกอบรมวิชาชีพ จากผลการประเมินทุกตัวชี้วัดเกินจากค่าเฉลี่ย TALIS ดังนี้ (1) ครูของประเทศนิวซีแลนด์ได้รับการจ้างทำงานเต็มเวลาคิดเป็น 88% และ 86% ได้ทำสัญญาจ้างงานประจำ ในขณะที่ค่าเฉลี่ย TALIS ได้รับการจ้างทำงานเต็มเวลาคิดเป็น 82% และได้ทำสัญญาจ้างงานประจำคิดเป็น 83% (2) ครูในประเทศนิวซีแลนด์มีอัตราการสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าคิดเป็น 92% ในขณะที่ค่าเฉลี่ย TALIS คิดเป็น 91% (3) ผู้บริหารโรงเรียนในประเทศนิวซีแลนด์มีประสบการณ์การบริหารงานเฉลี่ยอยู่ที่ 12 ปี และครูมีประสบการณ์ในการสอน 26 ปี ในขณะที่ค่าเฉลี่ย TALIS อยู่ในระดับ 9 ปี และ 21 ปี ตามลำดับ (4) ครูในประเทศนิวซีแลนด์เข้ารับการพัฒนาหรือฝึกอบรมวิชาชีพระหว่างช่วงเวลา 12 เดือนที่ทำการสำรวจ คิดเป็น 97% ในขณะที่ค่าเฉลี่ย TALIS คิดเป็น 88%

นอกจากนี้ผลการสำรวจยังเชื่อมโยงเกี่ยวกับความพึงพอใจในการประกอบวิชาชีพครูและความเชื่อมั่นของครูในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พบว่า (1) ครูสามารถเตรียมทางเลือกในการเรียนให้กับนักเรียนได้ คิดเป็น 96% (2) ครูสามารถตั้งความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างชัดเจน คิดเป็น 94% (3) ครูมีความสุขในการทำงานในสถานศึกษา คิดเป็น 92% และ (4) ครูรู้สึกถึงข้อดีของการสอนมากกว่าข้อเสีย คิดเป็น 89% (New Zealand Education Gazette, 2015)

คุณภาพของนักเรียนในประเทศนิวซีแลนด์เป็นผลสะท้อนจากการพัฒนาคุณภาพครูโดยเฉพาะผลสอบ PISA ของนักเรียนในประเทศนิวซีแลนด์ที่ได้คะแนนในระดับมากกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็น การยืนยันได้ว่าพัฒนาการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัยแบบสืบเสาะความรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะการคิดได้ดี เนื่องจากข้อสอบ PISA ถือว่าเป็นข้อสอบที่มีคุณภาพและมีลักษณะ literacy based test คือ เป็นข้อสอบที่นักเรียนต้องมีความเข้าใจในเนื้อความรู้ และทักษะของการนำความรู้ความเข้าใจไปแก้ปัญหาและโจทย์ที่เผชิญ

ในชีวิตประจำวันได้

บทสรุป

จากบทเรียนความสำเร็จของประเทศนิวซีแลนด์ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสามารถสรุปเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการเรียนการสอนกับการวิจัยตามทรรศนะของ Healey (2005)ได้ 4 ลักษณะ คือ (1) สอนจากผลการวิจัยเป็นการสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้รับ และผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอด (2) สอนจากกระบวนการวิจัย เป็นการสอนที่ผู้สอนจะนำกระบวนการวิจัยมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะ (3) สอนการทำวิจัยเป็นรูปแบบที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติทำงานวิจัยด้วยตนเอง และเรียนรู้การทำวิจัยผ่านวิธีการสืบเสาะ และ (4) สอนจากการสัมมนาผลการวิจัยเป็นการสอนที่ผู้เรียนได้เลือกเรื่องวิจัยตามความสนใจของตนเอง ผู้เรียนได้ค้นคว้าศึกษางานวิจัยและมีการอภิปรายร่วมกัน ผลสำเร็จจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานสะท้อนว่าการวิจัยเป็นวิถีการเรียนรู้ในทุกระดับการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ โดยมีครูเป็นองค์ประกอบสำคัญในการยกระดับคุณภาพของนักเรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะจนสามารถประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เมื่อพิจารณาถึงบริบทการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยพบว่า ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 มาตรา 24 (5) ระบุเกี่ยวกับการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผลจากพระราชบัญญัตินี้ทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานมากขึ้นโดยเฉพาะในรูปแบบการสอนที่ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนและรูปแบบการสอนที่ออกแบบให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการส่งเสริมให้ครูได้นำแนวทางนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง กล่าวคือ หากประเทศไทยจะพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในระดับสถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมต่อไปถึงนักเรียนโดยตรง เริ่มตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีการสร้างจุดเน้นที่ชัดเจน และเชื่อมโยงต่อเนื่องทั้งระบบ ดังที่ โรงเรียน Auckland Normal Intermediate (ANI) ได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการข้ามวิชาเพื่อออกแบบให้ผู้เรียนเป็นนักสืบเสาะ (an inquirer) จากนั้นจึงมุ่งไปสู่ระดับชั้นเรียนโดยการปรับเปลี่ยนบทบาทครูให้มีลักษณะเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ (facilitator) ให้แก่นักเรียนและบทบาทของนักเรียนต้องเป็นผู้ที่สร้างความรู้(construct) และเป็นเจ้าของความรู้ของตนเอง (ownership) ซึ่งจะทำให้มีความหมายและคุณค่าต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งการออกแบบกระบวนการวิจัยสู่ชั้นเรียนต้องยึดเป้าหมายเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้มากกว่าการสอบ แข่งขันเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดพลังการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานจึงประสบความสำเร็จ

References

Adler, R.W., Whiting, R. H., & Williams, K. (2004). *Student-led and teacher-led case presentations: Empirical evidence about learning styles in an accounting course*. Otago: University of Otago.

Auckland Normal Intermediate. (2016). *International Baccalaureate (I.B).* Retrieved from http://ani.school.nz/learning/#ib

Education Review Office (ERO). (2011). *Directions for learning: The New Zealand curriculum principles and teaching as inquiry*. Retrieved from http://www.ero.govt.nz/assets/Uploads/Directions-for-Learning-May11.pdf

Evans, L. (1998). *Teacher morale, job satisfaction, and motivation*. New York: Sage.

Fuller, I. C., Brook, M. S., & Holt, K. A. (2010). New Linking teaching and research in undergraduate physical geography papers: The role of fieldwork. *Zealand Geographer. 66*(1), 196-202.

Gelderen, V. M. (2007). *Research based yet action oriented: Developing individual level enterprising competencies*. Auckland: Massey University.

Healey, M. (2005). *Linking research and teaching exploring disciplinary spaces and the role of inquiry-based learning.* Retrieved from https://delta.wisc.edu/events/bbb%20balance%20 healey.pdf

Healey, M., & Jenkins, A. (2009). *Developing undergraduate research and inquiry.* New York: The Higher Education Academy.

Jenkins, A., Breen, R., & Lindsay, R. (2003). *Reshaping teaching in higher education*. New York: SEDA.

Kushner, S., et al. (2015). *International baccalaureate primary years program in Aotearoa, New Zealand.* Retrieved from http://www.ibo.org/globalassets/publications/ib-research/pyp/evaluation-of-the-pyp-in-new-zealand.pdf

New Zealand Education Gazette. (2015). *New Zealand educators among world's best.* Retrieved from http://www.edgazette.govt.nz/Articles/Article.aspx?ArticleId=9131

OECD. (2012). *Quality matters in early childhood education and care.* Wellington: Author.

Taylor, G. (2016). *Making a difference through teaching as inquiry***.** Retrieved from http://www.evaluate.co.nz/blog/1019/making-a-difference-through-teaching-as-inquiry/

Williams, K. W., Whiting, R. H., & Adler, R. W. (2005). S*tudent-led and teacher-led case presentations: Further empirical evidence.* Otago: University of Otago.

สภาพและปัจจัยที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อแรงจูงใจ ในการเรียนภาษาจีนของนักเรียนไทยที่ประเทศจีน
Factors Affecting Thai Students' Motivation in China

ปุนญิศา คงทน
Punyisa Kongton
คณะศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Faculty of Liberal Arts, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันนี้การเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและมีนักลงทุนจำนวนมากที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย จึงทำให้มีผู้นิยมเรียนภาษาจีนมากขึ้น และทางประเทศจีนได้เปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ชาวต่างชาติมากขึ้น จึงผู้เรียนบางคนเลือกไปเรียนภาษาจีนที่ประเทศจีน เมื่อผู้เรียนเริ่มเรียนไปสักระยะ พบว่าภาษาจีนเป็นภาษาที่ออกเสียงและเขียนค่อนข้างยาก ทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อใจ ดังนั้นบทความนี้ได้รวบรวมปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน ที่เข้ามากระทบกับผู้เรียน อันได้แก่ปัจจัยทางด้านครอบครัว ปัจจัยทางด้านผู้เรียน ปัจจัยทางด้านการสอน ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ในการเรียนภาษาจีนของนักศึกษาชาวไทยที่อยู่ประเทศจีน ในบทความนี้ได้สอดแทรกแนวคิดของผู้เขียนรวมไปถึงทฤษฎีต่างๆและอุปสรรคในการเรียนภาษาจีนของนักเรียนไทยที่ประเทศจีนที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อแรงจูงใจ พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการสอนโดยใช้สื่อต่างๆเพื่อเพิ่มความสนใจให้ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: เรียนภาษาจีน, ผลกระทบ, แรงจูงใจ

Abstract

At present, China's economic growth has developed rapidly and many investors are investing in Thailand. This makes the Chinese more popular. And China has opened up education opportunities for foreigners. Some students choose to study Chinese in China. When students start learning for a while finding that Chinese is a very hard to vocal and in the written language. The students are discouraged, plus many factors that affect the students. So the purpose of the article is to gather and summarize the factors influencing motivation including learning Chinese from Thai students in China. In this article, we introduce the concept of the author, including various theories on family factors and the environment and cultural differences affected on the motivation. Then, giving more suggestion on the teaching methods using various media, in order to increase the interest to the students.

Keywords: Thai student, motivation, affecting

บทนำ

ตั้งแต่ปี 2001 จนถึง ปัจจุบัน ภาษาจีนกลางเป็นภาษาที่คนใช้มากที่สุดในโลก รองจากภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาจีนกลางจะช่วยให้เราเข้าถึงข่าวสารต่างๆได้สะดวก เท่าทันเหตุการณ์ ปัจจุบันประเทศจีนมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูง และมีการทำธุรกิจค้าขายกับประเทศต่างๆ อย่างกว้างขวาง ทำให้ภาษาจีนกลางมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นภาษาหลักที่ใช้ติดต่อทางธุรกิจในอนาคต ภาษาจีนกลางจึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ประกอบการหรือนักธุรกิจทุกคนต้อง เรียนรู้ และ ภาษาจีนกลางจะช่วยเพิ่มโอกาสติดต่อสื่อสารกับ ต่างชาติได้ จึงทำให้กระแสนิยมในการเลือกเรียนภาษาจีนในระยะเวลาอันรวดเร็ว นอกจากนี้การเรียนภาษาจีนเข้ามามีบทบาทต่อตลาดแรงงาน ทั้งในด้านของ การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม หรือ การร่วมลงทุนกับนักธุรกิจชาวจีน ทำให้มีความต้องการผู้ที่มีความรู้ในการใช้ภาษาจีนเป็นอย่างมาก จึงมีผู้สนใจเรียนภาษาจีนเป็นจำนวนที่มากขึ้น

ในปัจจุบันนี้มีผู้เรียนจำนวนไม่น้อยเลือกเรียนภาษาจีนที่ประเทศจีน ภาษาจีนเป็นภาษาที่ยากพอเรียนไปสักระยะหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกท้อแท้และขาดแรงบังดาลใจในการเรียนรวมไปถึงปัจจัยๆอื่นทำให้ขาดแรงจูงใจ จึงทำให้ประสบปัญหาในการเรียนรู้ บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมและสรุปสภาพปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจ ในการเรียนภาษาจีนของนักศึกษาชาวไทยที่อยู่ประเทศจีน พบว่าปัญหาด้านการเรียนการสอน เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมการสอนในการเรียนการสอนในประเทศจีนแตกต่างจากประเทศไทย ทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจ ดังนั่นผู้เขียนจึงรวบรวมปัจจัยและทฤษฎีที่ผลกระทบต่อแรงจูงใจได้ดังนี้

ความหมายของแรงจูงใจ

ผู้เรียนมีความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะทำให้ผู้เรียนมีการเลือกพฤติกรรม ความพึงพอใจที่ได้มีการร่วมทำกิจกรรมนั้นๆซึ่งอาจจะกลายมาเป็นแรงกระตุ้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ จนเกิดเป็นค่านิยมภายในสังคม เช่น ค่านิยมทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น และส่งผลทำให้ทัศนคติ มีความเปลี่ยนแปลงไปตามพฤติกรรมของผู้เรียน เช่นทัศนคติที่ดีในการทำงาน การทำงานด้วยความทุ่มเท ทำให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งหวังที่จะพยายามทำให้ได้มากกว่าที่ผู้อื่นหวังไว้ ซึ่งการแสดงออกในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมเป็นต้น แต่ละครั้งจะมีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้พฤติกรรม กระตุ้น มีความแตกต่างกันออกไป ดังนั้นพฤติกรรมอาจสนองความต้องการได้ในหลายๆทาง เพื่อที่จะทำให้เกิดความก้าวหน้าทางการงาน การมีชื่อเสียงและการเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น

เกษตรชัย และคณะ (2550) กล่าวว่าแรงจูงใจมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ นักเรียนที่ตั้งใจเรียนสูงมักประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ เป็นความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พยายามเอาชนะอุปสรรค มีความพยายามที่จะทำให้สัมฤทธิ์ผลได้มาตรฐานดีเยี่ยมกว่าคนอื่นๆ

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

Hidi (1990) ให้คำจัดความว่า ผลกระทบจากแรงจูงใจ สิ่งเร้าจากภายใน สิ่งจูงใจ หรือสิ่งโน้มน้าวใจให้ เกิดความคิดความเชื่อ และความพยายามในการกระทำเพื่อจะบรรลุเป้าหมายหรือ บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คำว่า “แรงจูงใจ” มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า “Movere” ซึ่งมีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “to move” อันมีความหมายว่า “เป็นสิ่งที่โน้มน้าวหรือมักชักนำบุคคลเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ To move a person to a course of action”ดังนั้นแรงจูงใจจึงได้รับความสนใจมากในทุกๆวงการ ฮิลการ์ด (Hilgard, 1981, pp. 321-322) แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจเพื่อการอยู่รอด (the survival motive) หมายถึง ความต้องการทางกาย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะขาดเสียมิได้เช่น ความต้องการน้ำความต้องการอาหารความต้องการอุณหภูมิพอเหมาะ ความต้องการในการขับถ่ายของเสีย ความต้องการพักผ่อน และความต้องการทำกิจกรรม

2.แรงจูงใจทางสังคม (the social motive) หมายถึง แรงจูงใจอันเกิดจากความต้องการของมนุษย์ในการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้แก่ความต้องการความรักความต้องการตำแหน่งในสังคม ความต้องการทางเพศ

ความต้องการเหล่านี้กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้คนเรากระทำพฤติกรรมทางสังคม

3.แรงจูงใจในทางอวดตน (ego-integrative motives) หมายถึง แรงจูงใจ อันเกิดจากความต้องการความสำเร็จ ความต้องการปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ ความต้องการในการสร้างและประดิษฐ์ เพื่อให้เกิดความรู้สึกนับถือตนเองซึ่งจะเป็นทางให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงจากการมีปมด้อยและความรู้สึกว่าตนไม่มีค่า หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าตนจะได้มีความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ ส่วนแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ

องค์ประกอบของแรงจูงใจ

1. แรงจูงใจเพื่อการอยู่รอด (the survival motive) หมายถึง ความต้องการทางกาย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะขาดเสียมิได้เช่น ความต้องการน้ำความต้องการอาหารความต้องการอุณหภูมิพอเหมาะ ความต้องการในการขับถ่ายของเสีย ความต้องการพักผ่อน และความต้องการทำกิจกรรม

2. แรงจูงใจทางสังคม (the social motive) หมายถึง แรงจูงใจอันเกิดจากความต้องการของมนุษย์ในการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้แก่ความต้องการความรักความต้องการตำแหน่งในสังคม ความต้องการทางเพศ ความต้องการเหล่านี้กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้คนเรากระทำพฤติกรรมทางสังคม

3. แรงจูงใจในทางอวดตน (ego-integrative motives) หมายถึง แรงจูงใจ อันเกิดจากความต้องการความสำเร็จ ความต้องการปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ ความต้องการในการสร้างและประดิษฐ์ เพื่อให้เกิดความรู้สึกนับถือตนเองซึ่งจะเป็นทางให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงจากการมีปมด้อยและความรู้สึกว่าตนไม่มีค่า หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าตนจะได้มีความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ ส่วนแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการปรัชญาชีวิตที่น่าพอใจ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดผลกระทบในการเรียนภาษาจีน

ตามกระบวนการการเรียนไม่ว่าจะเป็นภาษาจีนหรือวิชาอื่นๆผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจ ในด้านการสร้างแรงจูงใจคือผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้าหากไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนได้ จะเป็นปัญหาในการเรียนภาษาจีนต่อไปในภายภาคหน้า ดังนั้นต้องอาศัยกระบวนการต่างๆ และต้องใช้เวลาในการกล่อมเกลาเพื่อปรับเปลี่ยน ทัศนคติและสร้างนิสัยในการเรียนรู้และการสร้างแรงจูงใจควรให้ความสำคัญกับผู้เรียนอาจจะต้องจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยให้เกิดความสนใจและเห็นความสำคัญของการเรียน เช่น กิจกรรมด้านการส่งเสริมการใช้ภาษาจีนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้จริง เพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนจากการสอบถามได้พบถึงผลกระทบต่างๆที่ส่งผลต่อการเรียนภาษาจีนดังต่อไปนี้

ปัจจัยทางด้านครอบครัว

ครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งที่มีอิทธิพลในการดูแลควบคุมทุกคนภายในครอบครัว ซึ่งยังรวมไปถึงปัจจัยหลักทางด้านการศึกษาของบุตร ครอบครัวตั้งความหวังความสำเร็จของบุตรหลานและรวมถึงการเลี้ยงดู ซึ่งรูปแบบการเลี้ยงดูของครอบครัวเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่มีผลต่อการเรียนของบุตรอีกด้วย เมื่อนำปัจจัยต่างๆ ในด้านครอบครัว พบว่าความรักความเอาใจใส่ของบิดามารดาที่มีต่อบุตร การหย่าร้างของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา สถานภาพเศรษฐกิจทางครอบครัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงในทางด้านการศึกษา แต่สามารถกลายเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้การเรียนของบุตรและทำให้บุตรรู้จักจุดด้อยจุดแข็งในเรื่องใดบ้าง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่ออนาคตในภายภาคหน้า สิ่งเหล่านี้มีผลมาจากครอบครัว

บุญช่วย โชคอำนวยชัย (2537, น. 89–92) ได้ศึกษาปัจจัยทางครอบครัวที่ ส่งผลกระทบต่อทางการเรียนระดับประถมศึกษาในเขตเทศบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 79 รายผลการศึกษาพบว่าตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์ กับการเรียนในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ การศึกษาของบิดามารดา ประเภทอาชีพของบิดาและมารดาฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวความคาดหวังของบิดามารดาต่ออนาคตการศึกษาของนักเรียน

ปัจจัยด้านผู้เรียน

ปัจจัยที่ส่งผลด้านผู้เรียน คือลักษณะพฤติกรรมและเจตคติของผู้เรียนรวมไปถึงความรู้พื้นฐานทางภาษาจีน เพราะการเรียนภาษาจีนต้องอาศัยความพยายามของผู้เรียน ที่จะพัฒนาทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน โดย

เฉพาะการเขียนภาษาจีน เพราะผู้เรียนต้องใช้ความพยามในการฝึกฝนเป็นอย่างมาก ถ้าผู้เรียนขาดการฝึกฝนจะส่งกระทบในเรื่องคะแนน ในปัจจุบันผลการเรียนถือเป็นเรื่องสำคัญมาก เสมือนเป็นแรงจูงใจในการเรียนเพราะสังคมไทยในปัจจุบัน นำผลคะแนนมาตัดสิน ถ้าหากผู้เรียนภาษาจีนไม่มั่นฝึกฝนในการเรียน ทำให้ส่งผลต่อความคาดหวังของบิดามารดา

ปัจจัยทางด้านการสอน

เนื่องจากปัจจุบันยังขาดแคลน ผู้สอนที่มีคุณภาพบางส่วนไม่ได้จบการสอนภาษาจีนมาโดยตรงและส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์การสอน ถ้าหากผู้เรียนเรียนที่ประเทศจีน วัฒนธรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันระหว่างผู้เรียนชาวจีนและชาวไทย จึงทำให้เกิดปัญหาทางวัฒนธรรม และปัญหาในการแสดงออกทางภาษา จึงเกิดความไม่เข้าใจกันมากยิ่งขึ้น ด้านวิธีสอนควรแบ่งผู้เรียนที่มีพื้นฐานและไม่มีพื้นฐานทางภาษาจีนแยกออกจากกัน เพราะถ้าหากผู้เรียนได้เรียนร่วมกันจะทำให้ผู้เรียนให้ผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานเกิดความรู้สึก เครียด และกดดัน มีผลทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน ในคาบเรียนผู้สอนควรจะฝึกทักษะ ให้ครบทุกด้าน ควรให้นักเรียนมีโอกาสโต้ตอบกันในห้องเรียน ควรฝึกฝนทางด้านการสื่อสารเพื่อทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และฝึกฝนการใช้ภาษาที่มีลักษณะการสื่อสารในชีวิตประจำวันมากที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง ทำการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ประสบการณ์มาทดสอบในการทำกิจกรรมฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความเคยชินกับการใช้ภาษา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าสนทนา และกล้าแสดงออก และควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถทำร่วมกันได้ในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การเลือกตำราเรียนถือเป็นส่วนสำคัญ ในปัจจุบันตำราเรียนมีความหลากหลาย ถ้าหากผู้สอนเลือกเนื้อหาไม่สอดคล้องกับเนื้อหารายวิชาจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง

ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ เพราะสามารถส่งผลกระทบสภาพจิตใจโดยตรง เช่นถ้าหากผู้เรียนไปศึกษายังต่างประเทศผู้เรียนต้องปรับตัวตามสภาพสิ่งแวดล้อมนั่นๆ ไม่ว่าเป็นเรื่องวัฒนธรรม ภาษา อาหารการกิน การใช้ชีวิตเป็นต้น เพราะแต่ละประเทศก็จะมีวัฒนธรรมสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความเป็นอยู่ เพื่อให้สอดคล้องกับประเทศนั่นๆ ดังที่มาริสา ธรรมะ (2545, น. 8) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (abstract environment) ได้แก่ ระบบบุคคลที่มีคุณค่าที่ควรยึดถือ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม ข่าวสารความรู้ความคิด ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นของตนเองหรือคนอื่นก็ตาม สภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม อาจกล่าวโดยสรุปว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรม ก็คือ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมนั่นเอง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่ง โดยเฉพาะทางด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยสาเหตุที่การเรียนการสอนในชั้น จะเป็นรูปแบบกลุ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน

อุปสรรคในการเรียนภาษาจีนของนักเรียนไทยที่ประเทศจีน

นอกจากปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสนใจในการเรียนภาษาจีนของนักเรียนไทยดังที่ได้กล่าวมายังมีสาเหตุอื่นที่ทำให้การเรียนภาษาจีนมีความยากและอุปสรรค ทำให้ความสนใจในการเรียนภาษาจีนลดลง จากการสำรวจอย่างละเอียด อุปสรรคหลักในการเรียนภาษาจีนของนักเรียนไทย มีดังนี้

ปัญหาในการประยุกต์ใช้

ความสามารถทางด้านการฟังและการพูดของนักเรียนไม่ดี เป็นเพราะว่าในช่วงมัธยมปลายนักเรียนตั้งใจเรียนอย่างหนักเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่ข้อสอบจะเป็นข้อสอบแบบตัวเลือก นักเรียนจึงมุ่งเน้นพัฒนาด้านการอ่านและการเขียน โดยไม่คำนึงถึงความสามารถทางด้านการฟังและการพูด และหลังจากเข้าเรียนมหาวิทยาลัยแล้วเพื่อเพิ่มโอกาสในการหางานที่ดี พวกเขาจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถทางด้านการฟังและการพูด จุดอ่อนในการเรียนภาษาต่างประเทศของนักเรียนไทยคือการพูด การฟัง และไวยากรณ์ สถาบันสอนภาษาต่างประเทศควรเน้นเรื่องการพูดและการฟังให้มากขึ้น หากไม่เน้นความสามารถทางด้าน

การพูดและการฟัง ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการสื่อสารได้ง่าย และสถาบันสอนภาษาก็จะไม่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง การฟังเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาต่างประเทศ หากฟังไม่เข้าใจ ก็ไม่สามารถพูดออกมาได้ หากพูดไม่ได้ นักเรียนจะยิ่งขาดความมั่นใจมากขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดความกลัวในการเรียนภาษา เพราะฉะนั้นโรงเรียนควรเน้นความสามารถด้านการพูดและการฟัง

ไม่คุ้นเคยกับการใช้ชีวิตนักเรียนในต่างประเทศ

อันดับแรก แน่นอนว่าการเตรียมภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญ แต่ก่อนจะเดินทางไปต่างประเทศ การศึกษาความเป็นอยู่ของนักเรียนต่างชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมก็สำคัญเช่นกัน ควรทำความเข้าใจความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เรียนรู้การสื่อสารโดยใช้พื้นฐานทางด้านวัฒนธรรม คุ้นเคยกับข้อห้ามทางวัฒนธรรมต่างๆ จะทำให้เข้าถึงคนพื้นที่ได้ง่ายขึ้น ต่อมาเมื่อเดินทางถึงต่างประเทศแล้ว นักเรียนควรจัดการด้านชีวิตความเป็นอยู่ตัวเอง เริ่มจากการหาที่พักไปจนถึงการซื้อของทำกับข้าวและซักผ้า สำหรับนักเรียนที่อายุน้อยถือเป็นบททดสอบใหม่ บ่อยครั้งที่พวกเขามักจะกังวลเรื่องต่างๆ เมื่อพบเจอปัญหาไม่สามารถเผชิญและแก้ไขสถานการณ์ได้ มักยอมรับว่าเป็นความโชคร้าย นักเรียนไม่สามารถปกป้องตัวเองได้ ขาดความสามารถในการใช้ชีวิตด้วยตัวเองและยังขาดความสามารถทางด้านการสื่อสาร นักเรียนส่วนใหญ่จะไม่คุ้นเคยกับความเป็นอยู่ในต่างประเทศไม่มากก็น้อย ซึ่งมีผลมาจากภาษาและวัฒนธรรม หากไม่สามารถปรับตัวได้ทำให้มีแรงกดดันสูงและส่งผลต่อการใช้ชีวิตในประเทศนั้นๆ

ความสนใจลดลง เพราะความยากของภาษาจีน

เหตุผลส่วนใหญ่ที่ผู้เรียนไม่อยากเรียนภาษาจีน สาเหตุใดเป็นอุปสรรคหลักในการเรียนภาษาจีน นักเรียนคิดว่าภาษาจีนเข้าใจยาก ทำให้รู้สึกท้อแท้จนไม่อยากเรียนต่อ ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจภาษาจีน คิดว่าภาษาจีนยากต่อการเรียนรู้ สถานะของภาษาจีนยังไม่สูงเท่ากับภาษาอังกฤษจึงทำให้ไม่สนใจเรียนภาษาจีน จากทฤษฎีนี้สามารถอธิบายได้ว่า นักเรียนใช้ความผิดพลาดเป็นสาเหตุหลักและไม่สามารถควบคุมได้ พวกเขาเชื่อว่าไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ได้ จึงไม่อดทนเรียนต่อไป เพราะฉะนั้นถ้านักเรียนคิดว่าภาษาจีนยาก ไม่สนใจก็อาจทำให้ไม่อยากเรียนมากยิ่งขึ้น และในที่สุดก็จะเลิกล้มความคิดที่จะเรียน เพราะฉะนั้นครูผู้สอนควรหาวิธีเพิ่มความน่าสนใจในการเรียน เพื่อลดการขาดเรียนและยกเลิกเรียนวิชาภาษาจีน

วิธีกระตุ้นแรงจูงใจให้กับผู้เรียน

1. เพิ่มความน่าสนใจในการสอนภาษาจีน

หน้าที่หลักของผู้สอนคือให้กำลังใจผู้เรียนและพยามให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกในแนวคิดของตนเอง ให้ผู้เรียนฝึกคิดวิเคราะห์ แต่ไม่ควรนำความคิดของผู้สอนมาตัดสินทุกอย่าง ผู้สอนควรหาสื่อการสอน คลิปวิดีโอ เพลง หรือการเต้นรำ สามารถกระตุ้นแรงจูงใจเพื่อให้ผู้เรียนเรียนภาษาด้วยความกระตือรือร้น เป็นวิธีการสอนที่ดีวิธีหนึ่งเพราะการเรียนการสอนแบบบรรยายอย่างเดียวทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อ ถ้าหากผู้สอนใช้วิธีการที่กล่าวมา จะทำให้เกิดการสร้างความร่วมมือของอาจารย์และศิษย์ ส่งผลให้บรรยากาศในห้องเรียนน่าเรียนมากยิ่งขึ้น เพราะผู้สอนเปรียบเสมือนแรงผลักดันให้ผู้เรียนมีความมั่นใจกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น ดังที่สุวรรณ เลียงหิรัญถาวร (2553, น. 5) กล่าวว่า เครื่องช่วยสอน ช่วยให้การเรียนการสอน ดำเนินไป จนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้สื่อการสอนจะมีส่วนช่วยเสริมสร้างประสบการณ์การ เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้ครูหรือผู้สอนถ่ายทอดความรู้ได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาหรือบทเรียนได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

2. ปรับเปลี่ยนเจตคติผู้เรียน

ผู้สอนมีส่วนร่วมในการปรับเจตคติของผู้เรียนในด้านการเรียนภาษาจีน คอยปลูกฝังจิตสำนึกการให้ความสำคัญในการเรียนรวมไปถึงเป้าหมายต่ออนาคต เพราะหลายครอบครัวยังเกิดความไม่เข้าใจ เรียนภาษาจีน สามารถไปประกอบอาชีพอะไรในอนาคต จึงทำให้ผู้เรียนรู้สึกกังวลใจและท้อแท้และขาดเป้าหมายในการเรียน Belkin และ Skydell (1979, p. 13) ให้ความหมายเจตคติ คือ แนวโน้มที่บุคคลจะตอบสนอง ในทางที่เป็นความพอใจ ไม่พอใจต่อผู้คน เหตุการณ์ และสิ่งต่างๆอย่างสม่ำเสมอและคงที่

ดังนั้นสรุปความหมายของเจตคติ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดๆ ซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในลักษณะชอบ ไม่ชอบ อาจเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย พอใจ

ไม่พอใจ ต่อสิ่งใดๆ ในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทางของทัศนคติที่มีอยู่ และจะทำให้เป็นตัวกำหนดแนวทางของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนอง เราสามารถรู้ได้แล้วว่าคำว่าเจตคติมีความหมายว่าอย่างไรบ้างและคงเป็นประโยชน์ไม่มากก็น้อย

บทสรุป

ผู้เขียนพบว่าปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาชาวไทยที่ศึกษาอยู่ประเทศจีน ขาดแรงจูงใจในการเรียนคือ เมื่อผู้เรียนศึกษาไปสักระยะหนึ่ง ผู้เรียนมีปัญหาในการประยุกต์ใช้ภาษาจีน ไม่คุ้นชินกับการใช้ชีวิตนักเรียนในต่างประเทศ หรือความยากในการเรียนภาษาจีนล้วนเป็นผลกระทบต่อแรงจูงใจ เพราะฉะนั้นแรงจูงใจจึงเป็นบทบาทสำคัญที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนถ้าหากยังไม่มีความพร้อมในการศึกษาหาความรู้โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่ต่างประเทศ จะส่งผลให้ทักษะทางด้านการเรียนภาษาจีนไม่มีการพัฒนาขึ้น จึงทำให้เกิดปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความล้มเหลวในการเรียนรู้ทางด้านภาษาจีนได้แก่ ปัจจัยทางด้านครอบครัว ปัจจัยทางด้านผู้เรียน ปัจจัยทางด้านการสอน ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ถ้าหากผู้เรียนไม่มีความกระตือรือร้นก็จะทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน การเรียนรู้ที่สำคัญคือผู้เรียนได้ทบทวนทำความเข้าใจกับเนื้อหาของบทเรียนที่ได้เรียนมา เพื่อสามารถพัฒนาทักษะทางด้านภาษาจีนได้ ดังนั้นแรงจูงใจในการเรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนไม่ควรจะมองข้ามเพราะจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาจีนของผู้เรียนและผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นแรงผลักดันเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยในประเทศจีน เรียนในชั้นเรียนมีจำนวนมากเกินไปทำให้อาจารย์ไม่สามารถดูแลนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง จึงส่งผลให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลงตามไปด้วย

2. ควรให้ผู้เรียน ได้พบปะกับเพื่อนชาวจีนเพื่อเป็นการช่วยเหลือในการเรียนภาษาจีนถือเป็นการนำความรู้มาใช้ในชีวิตจริง

3. ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนความรู้ความสามารถในการสื่อสารตั้งแต่ครั้งแรกที่ได้มีการเริ่มต้นเรียน ควรมีการฝึกฝนทางด้านการสื่อสารเพื่อทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ควรฝึกฝนภาษาใช้ชีวิตประจำวันมากที่สุด เพราะผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

4. ผู้สอนควรทำกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ทำกิจกรรมฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความเคยชินกับการใช้ภาษาโดยมีความมั่นใจในการพูดและไม่กลัวที่จะพูดผิด เน้นการใช้ภาษาตามสถานการณ์มากกว่าการใช้หลักทฤษฎีภายในห้องเรียน

References

Belkin, G. S., & Skydell, R. H. (1979). *Foundation of psychology*. Boston: Hougton Mifflin.

Chookamnuay, B. (1994). *Family's factors affecting the educational achievement of the primary school students: A case study of primary schools in the Municipality area in Unthaithani province.* Independent Study in Master of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration. (in Thai)

Hidi , S. (1990). Interest and its contribution as a mental resource for learning. *Review of Education Research, 60*(1), 549-571.

Hilgard, E. R. (1981). Hypnotic Susceptibility under attack: An examination of Weitzenhoffer's criticisms. *The International Journal of Clinical and Experimental Hypnosis, 29*(1), 21-41.

Laeheem, K. (2006). Predicting factors for academic achievement of islamic privates school students in the three southern border provinces of Thailand. *Songklanakarin Journal of Science and Humanities, 13*(3), 435-453. (in Thai)

Lianghiruntawon ,S. (2010). *A study of Chinese teaching and learning at hiah schools in Chiang Mai.* Master of Liberal Arts Thesis, Maejo University. (in Thai)

Thamma, M.(2002). *A study of students satisfaction attitude and requirement towards enviroment management in Burapha University*. Master of Education Thesis, Burapha University. (inThai).

ภาพลักษณ์ของ “จีน” ที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางของชาวไทย ภายหลังการเปิดสัมพันธ์ทางการฑูตไทยจีน พ.ศ.2518 (ตอนที่1)-องค์ประกอบด้านโครงเรื่อง

The China Images Appeared in Travel Writings of Thai People after the Opening of Diplomatic Relation between Thailand and China in 1975 – (Chapter 1: Story Plot)

วิภาพรรณ ขุนบุญจันทร์
Wiphaphan Khunboonchan
คณะศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Faculty of Liberal Arts, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการรวบรวมบันทึกการเดินทางของคนไทยที่ได้ไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ช่วงภายหลังเปิดสัมพันธ์ทางการฑูต พ.ศ. 2518 (ค.ศ.1975) เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นกรณีศึกษาจากบันทึกการเดินทางทั้งหมด 12 เล่ม และอีกหนึ่งรายการโทรทัศน์ เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางสังคมไทยและจีนที่มีผลต่อบันทึกการเดินทางของคนไทย อีกทั้งเพื่อศึกษาวิเคราะห์ องค์ประกอบของเรื่องเล่าที่พบในบันทึกการเดินทาง โดยวิเคราะห์จากหลักเกณฑ์การเล่าเรื่องที่ประยุกต์จากเกณฑ์การวิเคราะห์วรรณกรรมของ John Cawelti (1971 อ้างถึงใน วิริยา วิฑูรย์สฤษฎ์ศิลป์, 2548) เพื่อศึกษาเรื่องของการรับรู้ในอัตลักษณ์ที่แฝงไว้ในบันทึกการเดินทาง โดยเฉพาะในบทความนี้จะนำเสนอในมุมมองของ “โครงเรื่อง” มาวิเคราะห์ถึงการรับรู้และอาศัยทฤษฎีการส่งสารและตีความทางด้านอัตลักษณ์ จากทฤษฎีของ Stuart McPhail Hall (1997) ได้นำมาปรับประยุกต์ใช้ในเรื่องของการสื่อความหมายตีความจากสิ่งที่พบในบันทึก กล่าวถึงผู้เขียนในแต่ละยุคสมัยที่ไปเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มีการรับรู้และตีความต่อสิ่งที่ได้พบเห็นในสังคมบ้านเมืองอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยอาศัยการจัดรวบรวมหมวดหมู่ของบันทึกการเดินทางตามลำดับกาลเวลา เพื่อนำมาเป็นกรณีศึกษาทั้งนี้จุดมุ่งหมายของการเขียนบทความก็เพื่อที่จะจัดหมวดหมู่งานเขียนทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะบันทึกการเดินทางของชาวไทยที่ได้ไปเยี่ยมเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งแต่ภายหลังเปิดความสัมพันธ์ทางการฑูตอย่างเป็นทางการเป็นต้นมา จวบจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นการวิเคราะห์แนวเขียน เนื้อหา ตามองค์ประกอบและวิธีการเล่าเรื่อง เพื่อใช้ในการศึกษาการรับรู้ของคนไทยที่มีต่อบ้านเมือง ประชากร วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ต่างๆ ของผู้คน โดยมองผ่านการเล่าเรื่องราวที่ปรากฏในบันทึก แล้ววิเคราะห์ถึงการรับรู้อัตลักษณ์ที่เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ดั่งที่ได้ปรากฏในบันทึกการเดินทางในแต่ละยุคแต่ละสมัย อันจะนำมาสู่การเข้าใจมุมมองของนักเดินทางชาวไทยที่มีต่ออัตลักษณ์ของ “จีน” ในแต่ละช่วงเวลาได้ดียิ่งขึ้น โดยในบทความชิ้นนี้จะนำเสนอในประเด็นขององค์ประกอบด้านโครงเรื่องของเรื่องเล่า อันจะเป็นประเด็นหลักในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับพัฒนาการที่เกิดขึ้น

คำสำคัญ: บันทึกการเดินทาง, อัตลักษณ์, องค์ประกอบการเล่าเรื่อง (โครงเรื่อง), สาธารณรัฐประชาชนจีน, นักเดินทางชาวไทย

Abstract

The purpose of this article is to gather of Thai travelers' writings to the People's Republic of China after the opening of the diplomatic relations since 1975 to the present. In order to study the relationship between Thai and Chinese contexts that affects Thai travelers, 12 travel writings and one television program are collected. Moreover, to analyze source of the stories found in the records, the principles of narrative applied from the criteria of literary analysis of John Cawelti (1971 cited in Viriya Vitoonsalidsilp, 2005) is used. To study the perception of latent identities in travel writings, this article is presented in the perspective of the "storyline". "Story Plot" in particular and analyze the perception and theories of theoretical identification (encoding and decoding) of Stuart McPhill Hall (1977), applied to interpret the finding of travel writings. In speaking, author of each era, visiting to the People's Republic of China in different period of time, may have different perceptions and perspectives due to culture changes. By scheduling of writings, would help to analyze data found in writings. For the purpose of this article that is to categories historical writings, especially Thai journeys to China visit since the opening of the diplomatic relations to the present. The emphasis content is on content analysis, composition and narrative, in order to study the perception of Thai affected by Chinese culture, history, economy and living with analyzing Chinese identity perception. This would be a differentiation in different period of time. This article intends to present the storyline source of the story. Perhaps this is a core issue in understanding and development.

Keywords: travel writings, identity, element of the narrative (story plot), People's Republic of China, Thai travelers

บทนำ

ในช่วงปีพ.ศ. 2518 หรือ ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา เกิดการเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของประเทศที่เป็นยักษ์ใหญ่อย่าง "สาธารณรัฐประชาชนจีน" ที่สั่นสะเทือนประเทศเล็กๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบอย่างเลี่ยงไม่ได้ กอปรกับเมื่อเปิดสัมพันธ์ทางการฑูตอย่างเป็นทางการระหว่างประเทศไทยและจีน ก็ยิ่งเป็นการกระตุ้นสำนึกรู้ของคนไทยต่อประเทศจีน ออกเดินทางไปเยี่ยมชมประเทศที่ขึ้นชื่อว่าปิดตัวอยู่หลังม่านไม้ไผ่มาโดยตลอด อีกทั้งยังเป็นประเทศที่มีการการปกครองที่แตกต่างจากไทยและประเทศเสรีตะวันตกอื่นๆ ในขณะนั้นเป็นอย่างยิ่ง บรรยากาศทางการเมืองตั้งแต่หลังเปิดการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการฑูตตั้งแต่ปีพ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ปัญญาชนชาวไทยก็เริ่มให้ความสำคัญแก่การเดินทางไปแสวงหาความรู้สิ่งใหม่ ณ ดินแดนต่างบ้านต่างเมือง โดยเฉพาะประเทศจีน เกิดการจดบันทึกทางประวัติศาสตร์ ที่เรียกว่า "บันทึกการเดินทาง" สำหรับรูปแบบและเนื้อหาในบันทึกการเดินทางเหล่านี้ นับว่าเป็นงานเขียนทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่ทำให้เห็นถึงบริบททางสังคมไทยและจีนในแต่ละช่วงเวลา เนื้อหาในบันทึกการเดินทางก็สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นความหมายที่แฝงอยู่ในตัวอักษรเหล่านั้น ซึ่งองค์ประกอบของเรื่องราวที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางแต่ละช่วงเวลา ชี้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการเกี่ยวกับการตระหนักรู้เรื่องราวต่างๆ ของทั้งผู้บันทึกเองและสิ่งที่ผู้บันทึกได้พบเจอในแต่ละยุคสมัย

การศึกษาการรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับจีนผ่าน

บันทึกการเดินทางหลากหลายเล่ม นับเป็นการศึกษาอัตลักษณ์การมองจีนของคนไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมาว่ามีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ผู้เขียนผู้เดินทางชาวไทยมีสำนึกรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นที่ได้พบเจอระหว่างทางอย่างไร โดยวิเคราะห์ผ่านการเล่าเรื่องที่ประยุกต์จากเกณฑ์ของ John G. Cawelti (1971) ที่ศึกษาทั้งหมด 9 องค์ประกอบคือ โครงเรื่อง แนวคิดของเรื่อง ตัวเอก ผู้อื่น ช่วงเวลา สถานที่ เครื่องแต่งกาย ยานพาหนะและกลวิธีการเล่าเรื่อง ที่ใช้ในการจัดการกับสถานการณ์ต่างๆในที่เกิดขึ้นในเรื่องราว โดยบทความชิ้นนี้จะขอกล่าวถึงองค์ประกอบด้านโครงเรื่องเป็นสำคัญ แต่ยังคงใช้เอกสารอ้างอิงคือ บันทึกการเดินทางทั้ง 12 เล่ม และอีกหนึ่งรายการโทรทัศน์เป็นแกนสำคัญในการศึกษา

ส่วนขอบเขตของการศึกษา คือ ศึกษางานเขียนทางประวัติศาสตร์ของปัญญาชนชาวไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 หรือ ค.ศ.1975 ในรูปแบบบันทึกการเดินทางที่บุคคลต่างๆได้เดินทางไปเยือนภูมิภาคต่าง ๆของสาธารณรัฐประชาชนจีน ต่างเวลา ต่างวาระ ต่างจุดมุ่งหมาย แต่เนื่องจากปริมาณงานเขียนมีอยู่เป็นจำนวนมาก มีเนื้อหาและแนวการเขียนที่แตกต่างกันออกไป ฉะนั้นการเลือกงานเขียนบันทึกการเดินทางครั้งนี้ จึงเลือกงานเขียนบางชิ้นที่สามารถเป็นตัวแทนผลงานชิ้นอื่น ๆได้ ส่วนขอบเขตทางด้านพื้นที่การท่องเที่ยว เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างขวาง และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆมากมาย อาทิเช่น ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ กวางตุ้ง คุณหมิง ซีอาน เทียนจิน ฯลฯ ดังนั้น การเลือกบันทึกการเดินทาง จึงเลือกนำเอาบันทึกการเดินทางที่มีเส้นทางการเดินทางไปยังหัวเมืองสำคัญของประเทศจีน และประกอบกับผู้เขียนมีความน่าเชื่อถือและได้รับตีพิมพ์ในสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียงของไทย จัดเป็นหนังสือบันทึกการเดินทางที่อยู่ในประเภทเดียวกัน ผู้เขียนหรือผู้จัดรายการเป็นผู้ทรงอิทธิพลในยุคคนั้นๆ ได้รับความนิยมในยุคนั้นๆ รูปแบบการเดินทางอาจมีจุดประสงค์ของการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไปตามกาลเวลา และมีการเรียบเรียงจัดเป็นบันทึการเดินทางตามลำดับเวลา ตลอด 41 ปีที่ผ่านมา โดยมีทั้งหมด 12 เล่มดังนี้

1. วีระ มุสิกพงศ์. (2521). *จีนแดงที่ได้เห็น.* กรุงเทพฯ: ปิยะสาสน์.

2. เขียน ธีระวิทย์. (2521). *22 วันในจีน.* กรุงเทพฯ: พีพี.

3. โกวิท ตั้งตรงจิตร. (2522). *เที่ยวเมืองจีน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

4. ผุสสดี สัตยมานะ. (2523). *ฉากหนึ่งของจีนใหม่.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

5. วิฑูรย์ วิริยะพันธุ์. (2526). *ของดีในจีนแดง.* กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

6. สมศรี สุกุมลนันท์. (2534). *เส้นทางสายไหม.* กรุงเทพฯ: อักษรกราฟิค.

7. ส. ศิวลักษณ์. (2523). *ขอดเกล็ดมังกร บันทึกการเดินทางสู่จีนแผ่นดินใหญ่* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มติชน.

8. เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2549). *เลียบเลาะชายคาโลก: บันทึกการไปเยือนเทือกเขาหยูหลงและต้นน้ำแยงซี* (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: สามัญชน.

9. ปริวัฒน์ จันทร. (2546). *ย่ำรอยทราย...บนสายแพรไหม* . กรุงเทพฯ: มติชน.

10. เมธาวุฒิ พีรพรวิทูร. (2548). *ย่ำแดนมังกรภาคพิสดาร.* กรุงเทพฯ: อินเตอร์บุ๊คส.

11. วิภา อุตมฉันท์. (2548). *เรื่องจริงจากจีน.* กรุงเทพฯ: มติชน.

12. ธีรภาพ โลหิตกุล. (2553). *จีนจับใจ.* กรุงเทพฯ: มติชน.

และสารคดีทางโทรทัศน์อีก 1 เรื่อง คือ รายการหนังพาไป ทางช่อง Thai PBS โดยบันทึกการเดินทางเหล่านี้จะเป็นตัวแทนในการแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนและหนังสือของพวกเขา เป็นผลผลิตของสังคมไทยร่วมสมัย สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์และการเผยแพร่แนวคิดของผู้เขียนในด้านการให้อัตลักษณ์แก่ตนเองและผู้อื่น (ประเทศจีนชาวจีน) โดยในศตวรรษที่ 20 บันทึกการเดินทางเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ได้รับความนิยมมากในประเทศไทย โดยเฉพาะบันทึกการเดินทางไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งนับเป็นสิ่งใหม่หลังจากที่ไทยและจีนได้เปิดสัมพันธ์ทางการฑูตอย่างเป็นทางการ จะเห็นได้ว่าจำนวนเล่มของบันทึกการเดินทางและจำนวนครั้งที่ตีพิมพ์ในแต่ละเล่มเริ่มมีจำนวนมาก

ขึ้น เรื่องราวต่าง ๆในบันทึกล้วนแต่น่าสนใจและเนื่องจากประเทศจีนในยุคสมัยนั้น เพิ่งจะเปิดประเทศให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีโอกาสเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวภายในประเทศจีน ดังนั้น ในแต่ละช่วงยุคเวลาที่นักเดินทางชาวไทยได้ไปเยือนประเทศจีน จึงมีมุมมองที่แตกต่างกัน รวมถึงมีพัฒนาการด้านการมองจีน ให้ความหมาย ให้อัตลักษณ์แก่จีนที่ได้พบเห็นจากการเดินทาง

หลังจากที่สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ ก็เริ่มเกิดการเคลื่อนไหวทางบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน นับตั้งแต่พ.ศ. 2518 ภาครัฐบาลและภาคประชาชน โดยเฉพาะชนชั้นผู้นำของไทยเกิดการตื่นตัวที่จะศึกษาเกี่ยวกับประเทศจีนมากยิ่งขึ้น มีการเดินทางไปยังประเทศจีนของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยในบทความนี้จะแสดงเห็นถึงความสัมพันธ์ของไทยจีนตั้งแต่ช่วง พ.ศ.2518 หรือ ค.ศ.1975 เป็นต้นไป โดยในช่วงนี้เอง เริ่มเกิดงานเขียนบันทึกการเดินทางอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทำให้ผู้เขียนมีแนวคิดในการรวบรวมนำเอาบันทึกการเดินทางตั้งแต่หลังช่วงความสัมพันธ์ไทยจีนครั้งนี้ มาทำการศึกษาโดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาของบันทึกการเดินทาง อาศัยหลักการวิเคราะห์วรรณกรรมทั้ง 9 องค์ประกอบของ ของ John Cawelti (1971 อ้างถึงในวิริยา วิฑูรย์สฤษฎ์ศิลป์, 2548) มาวิเคราะห์ ซึ่งหากกล่าวโดยรวม บันทึกทั้งหมดมีลักษณะสำคัญอย่างเห็นได้ชัดอยู่ 2 ประการดังนี้ ประการแรก ในช่วงแรกของงานเขียน มักเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองเป็นส่วนใหญ่ และเนื้อหาสำคัญของบันทึกการเดินทางได้เกี่ยวข้องกับการเจริญสัมพันธไมตรีทางการทูตการเมืองการปกครองและการไปเพื่อศึกษาดูงานในประเทศจีนซึ่งมีการปกครองแตกต่างจากประเทศไทยเป็นสำคัญ ประการที่สอง คือในช่วงหลังปี ค.ศ. 2000 เริ่มมีรูปแบบบันทึกการเดินทางที่มีแนวการเขียนเชิงสมัยใหม่มากขึ้น รูปแบบการเดินทางไปประเทศจีนเพื่อการท่องเที่ยวมีบทบาทมากยิ่งขึ้นในงานเขียน และรูปแบบการเขียนมีความหลากหลาย สถานที่ที่ผู้เขียนเดินทางท่องเที่ยวในประเทศจีนก็เริ่มมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เทคโนโลยีต่างๆมีการเปลี่ยนแปลง เอื้ออำนวยแก่การท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น และยิ่งมาสมัยภายหลังงานเขียนบันทึกการเดินทางได้มุ่งนำเสนอด้านที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและความสวยงามของประเทศจีนอย่างเห็นได้ชัดซึ่งไม่เคยปรากฏอย่างชัดเจนในงานเขียนสมัยก่อนหน้านั้น เช่นงานของเสกสรร ประเสริฐกุล ปริวัฒน์ จันทร ธีรภาพ โลหิตกุล ได้บรรยายการเดินทางของตนเองได้อย่างแปลกใหม่ จะเห็นได้ว่าสถานที่ที่ผู้เล่าได้เดินทางไปมีหลากหลายมากขึ้น สำนวนการเล่าเรื่องบันทึกการเดินทางก็เปลี่ยนไปโดยมุ่งเน้นการบรรยายความประทับใจระหว่างการเดินทางไปเพื่อแสวงหาความสุข มากกว่าการไปเพื่อศึกษาดูงาน หรือเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองดังเช่นบันทึกเดินทางในอดีต นอกจากนี้ รูปแบบของบันทึกการเดินทางหน้าใหม่ ที่ไม่เคยได้รับความนิยมมาก่อน ยังได้รับความนิยมอย่างมาก เช่นรายการทีวีที่มีพิธีกรคือวัยรุ่นยุคใหม่ที่ได้เดินทางแบบแบ็คแพ็ค นำเสนอรูปแบบการเดินทางในประเทศจีนด้วยตนเอง ออกมาเป็นรายการทีวีที่ได้รับการเผยแพร่ในสถานีโทรทัศน์หลักของประเทศไทย และได้นำเสนอมุมมองการมองประเทศจีนของคนไทยผ่านภาพและเสียง ที่ประชาชนไทยสามารถรับชมได้ง่าย โดยไม่ต้องอ่าน

ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่านับตั้งแต่ไทยและจีนสถาปนาความสัมพันธ์ทางการฑูตในปีพ.ศ. 2518 งานเขียนทางประวัติศาสตร์ ประเภทบันทึกการเดินทางของคนไทยที่ได้ไปเยือนจีน มีพัฒนาการที่น่าสนใจ โดยได้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการเขียน การบรรยาย และผลจากบันทึกการเดินทางเหล่านี้ ทำให้เกิดการเริ่มรู้จัก “จีน” ในกลุ่มของผู้อ่านชาวไทยมากยิ่งขึ้น ซึ่งการเขียนบันทึกการเดินทางนั้น ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดสำนึกของผู้คน ที่แยกแยะระหว่างอัตลักษณ์ตนเองและผู้อื่นในระหว่างที่ตนเองได้เดินทางพบเห็นสิ่งใหม่ๆ อาทิเช่นความต่างกันและเหมือนกันระหว่างไทยและจีน ที่แฝงอยู่ในงานเขียนของผู้เขียนทุกท่าน ก่อเกิดความหมายที่เรียกว่า “อัตลักษณ์”

ภายหลังการเปิดสัมพันธ์ทางการทูตไทยจีนทำให้หนังสือประเภทบันทึกการเดินทางไปยังเมืองจีน มีให้เลือกอ่านมากมายยิ่งขึ้น (ต่างผู้เขียนต่างสำนักพิมพ์) ถึงร้อยกว่าเรื่อง ซึ่งปริมาณการผลิตหนังสือเดินทางที่กำลังเพิ่มมากขึ้นนี้ แสดงให้เห็นว่ามีการเดินทางเข้าไปยังประเทศจีนของคนไทยเพิ่มมากขึ้น การท่องเที่ยวกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้คน การอ่านบันทึกการเดินทางจึงเป็นเครื่องมือที่สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองต่ออัตลักษณ์ของตนเองและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับบันทึกการเดินทางของคนไทยที่ได้ไปยังประเทศจีน เป็นการศึกษางานเขียนรูปแบบหนึ่งที่ยังไม่เคยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลมาก่อน โดยแนวคิดที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้ในการศึกษามีดังนี้

แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์

Berger & Luckmann (1967, อ้างถึงใน ประสิทธิ์ ลีปรีชา 2547) "อัตลักษณ์ คือ สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคม ครั้นเมื่อตกผลึกแล้วอาจมีความคงที่ ปรับเปลี่ยน หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นหลัก" ดังนั้นอัตลักษณ์จึงเป็นเรื่องของความเข้าใจและการรับรู้ว่าเราเป็นใครและคนอื่นเป็นใคร ดังนั้น บุคคลหนึ่งๆจึงมีหลายอัตลักษณ์ สามารถมองผู้อื่น อีกทั้งยังให้อัตลักษณ์แก่ผู้อื่นได้อีกด้วย โดยบันทึกการเดินทางจึงเป็นเครื่องมืออีกประเภทหนึ่งที่จะช่วยสะท้อนเรื่องราวของอัตลักษณ์ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะช่วงเวลาแห่งการเดินทางในดินแดนที่ไม่ใช่บ้านเมืองของตนเอง ว่าผู้เขียนมองตนเองหรือบ้านเมืองของตนเองเป็นอย่างไร แตกต่างจากผู้อื่นหรือไม่ในแง่มุมของอัตลักษณ์ที่พบระหว่างการเดินทาง

แนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่อง คือ การถ่ายทอดเรื่องราวจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยภาษาพูดหรือเขียนเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด ซึ่งรูปแบบการเล่าเรื่องราวนั้นมีหลายรูปแบบเช่น การเล่าเรื่องในนวนิยาย เรื่องสั้น ประวัติศาสตร์ ละคร อัตชีวประวัติ การรายงานข่าว หรือบันทึกการเดินทางเป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎีของ John G. Cawelti ในหนังสือ The Six-Gun Mystique ได้ระบุว่าผลผลิตทางวัฒนธรรมทั้งหลาย เช่น นวนิยาย งานเขียนต่างๆ จะประกอบไปด้วยโครงสร้างหรือองค์ประกอบของเนื้อเรื่อง ทั้ง 9 สิ่งดังที่กล่าวไว้ในข้างต้น ที่ใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวของสถานการณ์ต่างๆในที่เกิดขึ้นช่วยให้การดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างราบรื่นตั้งแต่ต้นจนจบ

บทความชิ้นนี้จะขอนำเสนอเกี่ยวกับ "โครงเรื่อง" ที่พบในหนังสือบันทึกการเดินทางที่รวบรวมมาไว้ทั้งหมด เพื่อที่จะเข้าใจในภาพรวมขององค์ประกอบสำคัญๆจากบันทึก สะท้อนให้เห็นถึงการนำเอาประสบการณ์ท่องเที่ยวหรือเรื่องราวที่พบเจอระหว่างทางมาเป็นการเขียนบันทึก โดยมีรูปแบบการวางโครงเรื่องในวิธีทางต่างๆ ที่ดึงดูดผู้อ่าน ในขณะเดียวกันก็สามารถสะท้อนแนวคิดการมองจีนของผู้เขียนได้เป็นอย่างดี ส่วนในเรื่องขององค์ประกอบอื่นๆ เช่น ตัวเอก ผู้อื่น ช่วงเวลา สถานที่ เครื่องแต่งกาย ยานพาหนะ หรืออาวุธและกลวิธีการเล่าเรื่องต่างๆ จะไม่นำเสนอในบทความนี้ เนื่องด้วยข้อจำกัดในการเรียบเรียงพื้นที่ และเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์เจาะลึกลงไปในประเด็นต่างๆ ทีละประเด็น

สภาพทั่วไปของสังคมไทยที่ก่อให้เกิดบันทึกการเดินทาง

ด้านความสัมพันธ์ของไทย-จีน นับตั้งแต่พรรคคอมมิวนิสต์จีนภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตุงปกครองแผ่นดินจีนและสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 ผู้นำของไทยในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางทหารของไทยในช่วงแรก มองสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วยความหวาดระแวง และหวั่นเกรงว่าจีนจะเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์หรือขยายอิทธิพลมาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งในประเทศไทย อีกทั้งท่าทีและนโยบายของจีนต่อชาวจีนโพ้นทะเล ทำให้รัฐบาลไทยวิตกว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนจะใช้คนจีนในไทยเป็นเครื่องมือแทรกแซงกิจการภายใน ดังนั้น ในช่วงก่อนปีค.ศ. 1975 ทางรัฐบาลไทยจึงออกนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ในไทย (เขียน ธีระวิทย์, 2517) เช่น การปิดโรงพิมพ์และหนังสือพิมพ์จีน ห้ามส่งเงินออกนอกประเทศผ่านธนาคารจีน การลดประชากรจีนหรือความเป็นจีนในไทยด้วยการกีดกันไม่ให้คนจีนเข้ามาในไทยมากขึ้น การออกกฎหมายให้ผู้ที่เกิดในไทยต้องถือสัญชาติไทย การบังคับเรียนภาษาไทย ทำให้รูปแบบการเขียนบันทึกทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับจีนในช่วงนั้นถูกกวาดล้างจนหมดสิ้น และแทบจะไม่พบบันทึกการเดินทางของคนไทยที่ไปประเทศจีนในช่วงนั้นเลย

จนกระทั่งสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปเป็นปัจจัยที่ทำให้ไทยปรับเปลี่ยนนโยบายทางการทูตที่มีต่อจีน การที่สหรัฐอเมริกา ได้ตัดสินใจลดบทบาททางการทหารในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประธานาธิบดีนิกสันมีแนวคิดใหม่ที่จะเปลี่ยนนโยบาย "เผชิญหน้า"กับจีนมาเป็น "เจรจากับจีน" และประกาศการยอมรับจีนแผ่นดินใหญ่ ด้วยความเปลี่ยนแปลงในเวทีการเมืองโลก ก็ส่งผลให้ประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มปรับปรุงท่าทีของตน รวมถึง

ประเทศไทยเองก็เริ่มปรับเปลี่ยนนโยบายที่มีต่อจีน

ในขณะเดียวกันหลังจากการกำจัดอำนาจของแก๊งสี่คน (gang of four) ในปี ค.ศ. 1976 จีนก็มีความมั่นคงในประเทศมากขึ้น รวมถึงการเข้ามามีบทบาทของฮวากั๋วเฟิง และ เติ้งเสี่ยวผิง ทำให้จีนเองเกิดความมั่นคงทางการเมืองอย่างมาก มีการปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และการเปิดประเทศ การใช้นโยบายหนึ่งประเทศสองระบบ ดำเนินนโยบายสี่ทันสมัย ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 ของจีน (four modernization) ทำให้จีนก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมของโลกมากยิ่งขึ้น และมีอิทธิพลต่อระบบเศรษฐกิจของโลกในปัจจุบันเป็นอย่างมาก (ทวีป วรดิลก, 2538)

อีกทั้งนโยบายของทางการจีนเอง ที่แสดงความเป็นมิตรกับเพื่อนบ้าน ทางประเทศไทยเองจึงเกิดแนวคิดนโยบายที่จะหันมา สร้างความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อจีน อันเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดที่ทำให้บันทึกการเดินทางระหว่างไทยจีนเกิดขึ้น จากที่ท่านนายกรัฐมนตรี หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้เดินทางไปลงนามเปิดสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามคำเชิญของนายกรัฐมนตรี โจวเอินไหล ไทยและจีนต่างก็มีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น ทำให้เริ่มการเดินทางไปมาระหว่างชาวไทยและชาวจีน ส่งผลต่อการบันทึกประวัติศาสตร์ในแง่ของบันทึกการเดินทางโดยตรง ทำให้ชาวไทยสามารถเดินทางไปจีนได้โดยไม่มีอุปสรรคมากเท่าในอดีต (โกวิท ตั้งตรงจิต, 2522)

ภายหลังจากเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ บุคคลหลายคณะของไทยได้เยือนประเทศจีนมากขึ้น และไปเยือนในระยะเวลาต่างๆกัน บ้างก็ไปในระยะที่เมืองจีนยังไม่เปิดประเทศมากนัก อีกทั้งเสรีภาพของประชาชนก็ยังคงถูกจำกัด บ้างก็ไปเยือนในระยะที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญในประเทศจีน เช่น ก่อนจะมีการ “ผลัดแผ่นดิน” คือในช่วงท่านประธานเหมาถึงแก่กรรม อันเป็นช่วงเวลาระส่ำระส่ายและอยู่ในกระบวนการของการเลือกเฟ้นผู้นำคนใหม่ บางบันทึกการเดินทางได้เข้าไปประเทศจีนในช่วงยุคแก๊งค์สี่คน (gang of four) เรืองอำนาจ และบ้างก็ไปในช่วงการปกครองของผู้นำฮวากั๋วเฟิง หรือบ้างก็ไปในช่วงผู้นำเติ้งเสี่ยว ผิง ทำให้เราได้อ่านบันทึกการเดินทางทางที่หลากหลายช่วงเวลา และโดยรวมคือมีจุดเริ่มต้นจากช่วงเวลานี้เอง ทำให้ได้พบงานทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะเรื่องของบันทึกการเดินทางของคนไทย โดยเฉพาะในบันทึกการเดินทาง 4 ชิ้นแรก คือ ตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1978 ถึง 1981 เป็นช่วงที่จีนเพิ่งเปิดม่านไม้ไผ่ยุคแรกเริ่ม และทางด้านผู้เดินทางชาวไทยที่ไปเยือนจีนส่วนใหญ่ เป็นระดับชนชั้นปัญญาชนของไทย เพื่อไปศึกษาดูงานรวมถึงท่องเที่ยวในประเทศจีน โดยมีทางการจีนให้การรับรองและจัดการเป็นธุระพาเที่ยว จากการอ่านบันทึกแต่ละเล่ม ส่วนใหญ่ผู้บันทึกมีโอกาสได้เข้าไปใกล้ชิดทำความรู้จักหน่วยการปกครองท้องถิ่นของจีนแต่ละหน่วย โดยเฉพาะหน่วยที่เล็กที่สุดคือ ระดับคอมมูน (people’s commune) เห็นภาพการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนชาวจีนในขณะนั้น และใช้ภาษาในการบรรยายเล่าเรื่องออกมาให้ผู้อ่านเห็นภาพตามและเกิดความเข้าใจ

บันทึกการเดินทางเหล่านี้นับว่าเป็นของล้ำค่ายิ่งในการทำความเข้าใจอดีตที่ส่งผลมาในยุคปัจจุบัน และหลังจากสิ้นสุดบุคคลสำคัญคือประธานาธิบดีเหมาเจ๋อตุง และการล่มสลายของระบบคอมมูนในปีค.ศ. 1982 ก็จะพบบันทึกการเดินทางที่ค่อนข้างหลากหลายขึ้น อีกทั้งเห็นพัฒนาการของจีนผ่านสิ่งที่บันทึกไว้ในหนังสือบันทึกการเดินทาง รวมถึงการเดินทางค้นพบสิ่งใหม่ๆ มากยิ่งขึ้น รูปแบบการบันทึกหลากหลายมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

การสื่อสารความหมายและการเล่าเรื่องในบันทึกการเดินทาง

วิธีการวิเคราะห์ความหมายผ่าน “กระบวนการสร้างความหมาย” จากองค์ประกอบต่างๆที่อยู่รวมกันในการเล่าเรื่อง จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในแต่ละองค์ประกอบ เพราะทุกส่วนของเรื่องราวที่ถูกบันทึกไว้ต่างก็มีความหมายในตัวเอง และต้องทำงานประสานกัน เพื่อนำไปสู่การอธิบายความหมายและศึกษาอัตลักษณ์ที่แฝงไว้ในเรื่องราว รวมถึงการพิจารณาดูความหมายที่มีไว้ในหนังสือนั้นจะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจว่า ผู้เล่า มองเห็นและอธิบายเรื่องราวในสิ่งที่ตนเองเห็นอย่างไร ดังนั้น จากบันทึกการเดินทางทั้งหมด ผู้วิจัยจึงต้องวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งหมด 9 องค์ประกอบ แต่ในบทความชิ้นนี้ ทางผู้เขียนจะขอรวบรวมจัดหมวดหมู่เป็นทีละหนึ่งถึงสองหัวข้อเอาไว้ด้วยกัน เพื่อความสะดวกในการอ่าน โดยในบทความชิ้นนี้จะขอกล่าวถึง หมวดหมู่ “โครงเรื่อง” หรือ Plot ที่พบในหนังสือบันทึกการเดิน

ทางเพื่อให้เห็นองค์ประกอบหลักๆของเรื่องราว มุมมองการเรียบเรียงเนื้อหารวมถึงมุมมองการให้ความหมายในด้านอัตลักษณ์แก่สิ่งที่ตนเองได้พบเห็นระหว่างการเดินทาง

1. โครงเรื่อง

การเล่าเรื่องการเดินทางในหนังสือบันทึกการเดินทางตั้งแต่ปี ค.ศ. 1975 ภายในช่วงระยะเวลาเพียง 40 ปี ประเทศจีนเองมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ดังนั้นย่อมส่งผลต่อบันทึกการเดินทางอย่างแน่นอน "โครงเรื่อง" จึงเป็นองค์ประกอบของการเขียนวรรณกรรมองค์ประกอบแรก ที่จะทำให้พิจารณาภาพรวมของเรื่องเล่าได้อย่างชัดเจน และบันทึกการเดินทางทั้ง 12 ชิ้น ต่างก็มีภาพรวมของโครงเรื่องที่เหมือนกันอยู่คือ เป็นการเดินทางเพื่อไปท่องเที่ยวเรียนรู้โลกกว้าง ที่ทำให้มีความสุขเพิ่มพูนประสบการณ์ในชีวิต แต่ในด้านของโครงเรื่องหลักๆที่ใช้ดำเนินเรื่อง ได้แก่ การเริ่มต้น ระหว่างการเดินทาง และการสิ้นสุดการเดินทาง แต่ว่าจะมีแนวทางในการเดินเรื่องหรือสร้างสถานการณ์การเดินทางที่แตกต่างกัน โดยหลักเกณฑ์การแบ่งประเภทอ้างอิงจากวิริยา วิฑูรย์สฤษฎ์ศิลป์ (2548) สามารถแบ่งได้เป็น การเริ่มต้นจนสิ้นสุดการเดินทางนั้นมีแต่ความสุข และการเริ่มต้นจนสิ้นสุดการเดินทางเป็นการผจญภัย เต็มไปด้วยความยากลำบากและสถานการณ์ที่คาดไม่ถึงตลอดเวลา

1.1 การเดินทางที่เต็มไปด้วยความสุข

โครงเรื่องของการเดินทางในจีนรูปแบบที่ผู้เล่ามีความรู้สึกว่า การเดินทางในจีนเต็มไปด้วยความสุข ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด การเดินทางที่ปรากฏ คือ การเดินทางในสภาวการณ์ที่เต็มไปด้วยความสุข เพราะตลอดการเดินทางผู้เล่าพบเจอแต่เรื่องราวๆทีดี เช่น ผู้คนเป็นมิตร ในบรรยากาศที่สวยงาม สังคมมีมาตรฐานความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีอันเป็นสิ่งที่ผู้เล่าต้องการ และมีความใฝ่ฝันถึง ดังนั้น การเล่าเรื่องจึงมีแต่ความรื่นรมย์และความสุขเป็นโครงเรื่องหลักที่พบ ไม่ว่าจะผ่านไปในยุคสมัยใด หนังสือบันทึกการเดินทางหลายเล่มๆ ก็ยังพบการเล่าเรื่องเช่นนี้อยู่ โดยในบันทึกการเดินทางสามารถจัดประเภทได้ 3 อย่างที่ตัวอย่างหนังสือบันทึกการเดินทางมีลักษณะการเล่าเรื่องที่เหมือนกันคือ

1.1.1 เริ่มต้นด้วยความตั้งใจว่าจะไปที่ไหน

1.1.2 ระหว่างการเดินทางพอใจที่พบกับสิ่งดีๆ และการมีอุปสรรคเล็กน้อยนั้นช่วยเพิ่มความสนุกสนานให้กับชีวิต

1.1.3 สิ้นสุดการเดินทางสมความตั้งใจและมีความสุข

ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างข้อความในหนังสือบันทึกการเดินทางบางเล่ม ที่กล่าวถึงการเริ่มต้นด้วยความสุข การตั้งใจไปเมืองจีนเพื่อท่องเที่ยวศึกษาเรียนรู้ดูงาน

1.1.1 เริ่มต้นด้วยความตั้งใจว่าจะไปที่ใด

มีจำนวนบันทึกการเดินทางไม่น้อย ที่บทแรกของการเดินทางด้วยการมีแรงบันดาลใจหรือมีภาพความฝันในใจเกี่ยวกับจีนไว้อยู่แล้ว ได้รับรู้ว่าเมืองจีนเป็นประเทศในฝัน เช่น ตัวอย่างหนังสือบันทึกการเดินทางของวีระ มุสิกพงศ์ (2521) กล่าวไว้ก่อนการออกเดินทางไปดูงานที่ประเทศจีนดังนี้ "ผมเองก็เป็นหนึ่งในจำนวนคนที่ได้มีโอกาสไปดูงานที่จีน ดังนั้น เมื่อมีโอกาส แล้วไปพร้อมกับผู้แทน สส.แต่ละจังหวัดแล้ว ความอยากรู้จักของผมจึงทำให้ผมต้องผึ่งหูเปิดตาออก ให้กว้างมากที่สุดเท่าที่จะทำได้"

นอกเหนือจากนี้ยังพบลักษณะการวางโครงเรื่องด้วยความตั้งใจว่าจะไปที่ใด ในบันทึกของ เขียน ธีระวิทย์ (2521) ในฐานะนักวิชาการด้านจีนศึกษาดังนี้ "ภายหลังจากปธน.นิกสันของเมกาไปเยือนปักกิ่ง คณะผู้แทนกลุ่มต่างๆ และเหล่านักกีฬาของไทย ก็เริ่มทะยอยไปเยือนจีนมากขึ้น การไปสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงกลายเป็นแฟชั่นของชนชั้นนำในไทย ข้าพเจ้าคิดเห็นว่าการศึกษาเรื่องจีน ถ้าขยันหาข้อมูลดีๆก่อน ก็พอเข้าใจการเปลี่ยนแปลงในจีนตอนนี้ได้ แต่จะให้ดี ก็ต้องไปตรวจสอบข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ข้าพเจ้าในฐานะนักวิชาการด้านจีนศึกษาจึงเห็นความจำเป็นของการไปจีนในครั้งนี้"

หรือแม้แต่ที่พบในหนังสือบันทึกการเดินทางของโกวิท ตั้งตรงจิตร (2522) ที่กล่าวว่า "ในชีวิตการเดินทางท่องเที่ยวไปในโลกกว้างของผมหลากหลายประเทศ ผมสามารถยืนยันได้ว่า ประเทศที่ผมใฝ่ฝันมานานว่าจะได้ไปเยือน นั่นคือเมืองจีน คงเป็นเพราะจีนคือแผ่นดินที่บรรพบุรุษผมมีส่วนเป็นเจ้าของแผ่นดินมา และเมืองจีนเป็นแผ่นดินที่ยิ่งใหญ่ มีสิ่งที่น่าสนใจต่างๆมากมาย

การมาจีนจึงเหมือนการกลับบ้านมาเยี่ยมญาติพี่น้อง” อีกทั้งยังรวมถึงการวางโครงเรื่องว่าอยากเดินทางไปประเทศจีนยังพบได้ในหนังสือบันทึกการเดินทางของ ผุสสดี สัตยมานะ (2523) ดังนี้ “เมืองจีนอยู่ในความใฝ่ฝันของข้าพเจ้าที่อยากจะมาเยือนนานแล้ว บรรดาหนังสือนวนิยาย งานเขียนต่างๆที่เกี่ยวกับจีน ข้าพเจ้าได้อ่านมาหมดแล้วอย่างทะลุปรุโปร่ง ชื่อเสียงต่างๆ เช่นซูสีไทเฮา อี้เหอหยวน ทะเลสาบคุนหมิง ข้าพเจ้าเพียงแค่หลับตาก็มองเห็นปักกิ่งทะลุปรุโปร่งก่อนได้ไปเยือนจริงๆ เสียอีก”

จากเนื้อหาเหล่านี้จะเห็นได้ว่า รูปแบบการเดินทางไปเยือนจีนในช่วงก่อนปี ค.ศ.2000 เป็นการวางโครงเรื่องที่มีการปูเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ เพราะเนื่องด้วยรูปแบบการเดินทางที่เป็นการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในสมัยนั้น ดังนั้นการเขียนเรื่องราวจึงมักพบแนวการเขียนที่กล่าวถึงการเริ่มต้นด้วยความตั้งใจว่าจะไป มีจุดมุ่งหมายเพื่อไปศึกษาการเมือง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในอีกประเทศหนึ่งที่มีรูปแบบการปกครองทางการเมืองที่แตกต่างไปจากประเทศของผู้เล่าเอง ความตั้งใจเหล่านี้มีความหมายแฝงในด้านนัยทางการเมืองอีกด้วย

ส่วนสำหรับบันทึกการเดินทางในช่วงหลังจากปี ค.ศ.2000 พบเห็นการเปลี่ยนแปลงในจุดมุ่งหมายของการเดินทาง ถึงแม้จะเริ่มด้วยความความตั้งใจว่าจะไปเช่นเดียวกัน แต่พบว่าเนื้อหาที่แฝงเรื่องนัยทางการเมืองเริ่มลดน้อยลง พบการวางโครงเรื่องที่เกี่ยวกับการเดินทางและการผจญภัยมากยิ่งขึ้น ดังเช่นในบันทึกการเดินทางหลังจากปี ค.ศ.2000 ของนักเดินทางชาวไทย ปริวัฒน์ จันทร (2546) “ในคศ.1981 ทีมงาน NHK ของญี่ปุ่นกับทาง CCTV ของจีนได้จัดทำสารคดีโทรทัศน์เชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ในรูปแบบกึ่งเดินทางบุกเบิกผจญภัยในดินแดนทางภาคตะวันตกของจีนที่มีวิถีชีวิตอันแตกต่างกับภาคกลางและภาคตะวันออกของจีนเป็นอย่างยิ่ง ผมได้ติดตามสารคดีชุดนี้อย่างสนใจ และสารคดีชุดนี้เองที่ได้จุดประกายความฝันของผม ที่สักวันหนึ่งจะขอเดินตามรอยเส้นทางสายไหม....และในวันนี้ฝันผมก็เป็นจริง โดยผมกับคณะรวมสิบชีวิต ได้วางแผนเดินทางมากกว่า 4 เดือน และได้มัคคุเทศก์ที่มีประสบการณ์อย่างดี”

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การวางโครงเรื่องแบบเริ่มเรื่องที่น่าสนใจสามารถพบได้มากในหลากหลายบันทึกการเดินทาง จากบันทึกการเดินทางที่ได้ยกตัวอย่างมา จะเห็นได้ว่ารูปแบบการเริ่มต้นออกเดินทางของคนไทยที่ได้ไปจีนในบันทึกการเดินทางที่ได้ยกตัวอย่างมานั้น ผู้เล่าต่างมีความตั้งใจว่าจะไป เกิดจากการมีความใฝ่ฝันมาก่อน หรือการได้เป็นตัวแทนประเทศในสาขาวิชาต่าง ๆที่ถูกคัดเลือกไปดูงานที่จีน หรือไม่ก็เคยมีประสบการณ์ต่าง ๆ ผ่านสื่อเช่นหนังสือนวนิยาย สารคดี และการบอกเล่าของคนอื่น ๆที่เคยไปมาก่อน จึงทำให้ผู้บันทึกเหล่านี้ มองเห็นว่าจีนเป็นประเทศที่น่าสนใจมีเสน่ห์ และต้องการไปพบเห็นด้วยตนเอง โดยรูปแบบการบรรยายเรื่องราวเหล่านั้น พบเจอได้ในช่วงต้นตั้งแต่เริ่มเปิดสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยจีน จนถึงปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ จะเห็นได้ว่าผู้เขียนบันทึกการเดินทางชาวไทย มักมีจุดประสงค์มีจุดมุ่งหมายไปยังประเทศจีนด้วยความสมัครใจและเต็มใจที่จะไปพบสิ่งใหม่ ๆ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้แก่ตนเองนั่นเอง

1.1.2 ระหว่างการเดินทางพอใจที่พบกับสิ่งดี ๆ

สิ่งที่ได้พบเจอในเมืองจีนทำให้ผู้เล่ารู้สึกชื่นชม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอุปนิสัย ความซื่อตรงของคนจีนในยุคสมัยก่อนการปฏิรูปเปิดประเทศ ดังที่กล่าวไว้ในบันทึกของ วีระ มุสิกพงศ์ (2521) ดังนี้ “ขณะที่เรากำลังจะอำลาปักกิ่งกลับไปยังกวางเจา คณะของเราบางคนลืมเงินสดหรือข้าวของอื่นๆ ไว้ตามเมืองที่เราพัก ก็ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่จีนนำมาคืนให้ด้วยความเรียบร้อย ไม่มีของหายตกหล่นแม้แต่คนเดียว นี่นับเป็นความดีอีกหนึ่งอย่างที่ผมจะไม่พูดถึงไม่ได้”

หรือแม้แต่ในระหว่างการเดินทาง ในช่วงเปิดประเทศใหม่ ๆ ชนชั้นปัญญาชนชาวไทยมองว่า การเดินทางในประเทศจีน ยังไม่มีอิสรภาพเท่าที่ควร การรับรองแขกต่างชาติจำเป็นต้องมีผู้นำของทางการจีน นำพาไปเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ ขณะเดียวกันผู้เขียนบันทึกก็สัมผัสได้ถึงความดีงามระหว่างการเดินทาง รสชาติแห่งความแปลกใหม่ที่พบในสังคมอันบริสุทธิ์ของจีน การเดินทางได้พบเห็นสิ่งดีดี เช่นในบันทึกของ ผุสสดี สัตยมานะ (2523) เล่าว่า “เมื่อเราเดินเข้าไปในอาคารผ่านตามห้องเลี้ยงเด็กทุกห้องมีเครื่องเล่นที่เหมาะสมกับวัยเด็ก และในห้องนั้นเด็กโตกำลังร้องเพลงและปรบมือต้อนรับพวกเราอย่างพร้อม

เพรียง เด็กทุกคนอ้วนจ้ำม่ำดูสุขภาพดี เด็กบางห้องกำลังวาดรูป และเมื่อก่อนจากลากัน พวกเขาได้มอบภาพนั้นให้แก่ข้าพเจ้า เป็นของขวัญจากมิตรผู้เยาว์วัย ข้าพเจ้าจึงคิดว่าแม้เราจะต่างวัย ต่างภาษา ต่างเชื้อชาติ ต่างรูปแบบการปกครอง และเราก็เป็นเพื่อนที่ดีต่อกันได้"

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความพึงพอใจระหว่างการเดินทางในช่วงที่จีนและไทยเปิดสัมพันธไมตรีใหม่ๆนั้น ทางการจีนต้อนรับคณะผู้นำของไทยเป็นอย่างดี ในบันทึกการเดินทางช่วงระยะนี้ ล้วนแล้วแต่มีโครงเรื่องที่กล่าวถึงความพึงพอใจต่อการไปเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆของจีน ชื่นชมชีวิตความเป็นอยู่และกฎระเบียบที่เรียบร้อยของคนจีนในสมัยการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ของประธานาธิบดีเหมาเจ๋อตุง

นอกจากนี้เนื้อเรื่องที่กล่าวถึงความพึงพอใจกับสิ่งดีดีระหว่างการเดินทางในช่วงก่อนมีการปฏิรูปและเปิดประเทศของจีน (ค.ศ.1978) โดยท่านผู้นำเติ้งเสี่ยวผิง ได้ทำลายระบบเก่าที่เรียกว่าข้าวหม้อใหญ่ ก็คือไม่ว่าทำมากหรือทำน้อยก็จะได้รับส่วนแบ่งอย่างเท่าเทียมด้วยกันทุกคน แต่ในขณะเดียวกันบันทึกการเดินทางที่ได้เดินทางไปยังในช่วงเวลาก่อนการปฏิรูปประเทศ และบันทึกที่ได้ไปจีนในช่วงเวลาเพิ่งมีการปฏิรูปช่วงแรกๆนั้น ได้ชี้ให้เห็นถึงส่วนดีของสังคม ที่เกี่ยวกับของคุณภาพทางจิตใจของประชาชนทั่วไปอันจะเห็นได้ว่ามีศีลธรรมดีงาม และสังคมมีความสงบในระบอบคอมมิวนิสต์ ชี้ให้เห็นถึงข้อดีของการปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ที่แตกต่างไปจากไทย แสดงถึงความนิยมเชิดชูในบางส่วนของสังคมจีน ที่หาได้ยากในสังคมไทยสมัยนั้น การพบเจอเรื่องราวที่น่าสนใจทำให้ต้องมีการจดบันทึก นับได้ว่าเป็นการสะท้อนว่าผู้เขียนให้ความสำคัญต่อเรื่องเหล่านั้น ระหว่างการเดินทางเป็นพิเศษ

นอกเหนือจากนี้ยังพบได้ในบันทึกอื่นๆ ในช่วงเวลาอื่นๆ ดังเช่นตัวอย่างบันทึกการเดินทางหลังจากปีค.ศ. 1990 ได้อีกดังนี้ สุลักษณ์ ศิวลักษณ์ (2523) กล่าวถึงการเดินทางในเมืองซีอาน มณฑลส่านซี ที่ค้นพบสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งทางประวัติศาสตร์ ดังนี้ "การมา Banpo (neolithic archaeological site) เท่ากับการมาได้เห็นรากฐานทางวัฒนธรรมของคนเมื่อ 7-8 พันปี การมาที่นี่โดยบังเอิญนับว่าเป็นประโยชน์ในทางวิชาการอย่างคุ้มค่า เมื่อข้าพเจ้ามาซีอาน คราวก่อนก็ไม่ได้มา คราวนี้จึงดีใจมากที่ได้บังเอิญคุยกับเพื่อนฝรั่งแล้วเขาแนะนำให้มาดูที่นี่" หรือแม้แต่การเดินทางในยุคสมัยใหม่ของปริวัฒน์ จันทร (2546) กล่าวถึงศิลปะ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของจีน ที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง เป็นความพึงพอใจระหว่างการเดินทาง ดังนี้ "สินค้าในตัวเมืองตุนหวงนี้ ล้วนใช้ศิลปะจากถ้ำโม่เกามาเป็นจุดขาย ราคาจัดว่าไม่ถูกนัก แต่มีคนเลือกซื้อไม่น้อย เพราะสินค้าเหล่านี้มีเสน่ห์เฉพาะตัว และไม่สามารถหาซื้อจากสถานที่อื่นๆในประเทศจีนได้ ข้าพเจ้าเองพอใจกับของสิ่งหนึ่งที่เรียกว่า เย่กวงเปย (หรือ The Magic Cup)"

นอกจากนี้ยังพบกับการบันทึกชื่นชมประเทศจีน ในระหว่างการเดินทางที่พบกับความพึงพอใจในหลายๆด้าน เช่น งานเขียนของ วิภา อุตมฉันท์ (2548) ที่กล่าวว่า "ผู้เขียนได้รับความสนุกจากการท่องเที่ยวตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้าย และกลับถึงบ้านด้วยความปลอดภัย ไม่เคยรู้สึกวิตกถึงภัยอันตราย กลับรู้สึกว่าระบบความปลอดภัยของเขาเข้มแข็งมาก ไม่ว่าไปที่ไหนมีคนเยอะๆ เห็นทั้งตำรวจและทหารหลายๆคนเดินไปมาปะปนกับฝูงชน ใครไปเมืองจีนลองสังเกตดู จะรู้สึกอบอุ่นใจแบบข้าพเจ้า" จะเห็นได้ว่าการเดินทางแล้วผู้เดินทางพึงพอใจกับสิ่งดีๆที่พบระหว่างทางส่วนใหญ่ ในช่วงหลังจากยกเลิกระบบคอมมูนแล้ว การท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวเลือกสถานที่เดินทางเอง ไม่ต้องเข้าไปดูในสิ่งที่ทางการจีนต้องการให้เห็นแค่เพียงเท่านั้น ดังนั้น ความพึงพอใจที่ได้พบระหว่างการท่องเที่ยวจึงจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม สถานที่และประวัติศาสตร์อันยิ่งใหญ่ดั้งเดิมของจีนและชีวิตทั่วๆไปของประชาชนตามพื้นที่ การอาศัยความรู้เดิมที่มี การเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม และการปรับตัว เป็นเครื่องมือหลักที่ทำให้นักเดินทางพอใจกับสิ่งที่เห็น ถึงแม้บางเรื่องจะเป็นเรื่องธรรมดาในชีวิตประจำวันของชาวจีนเอง แต่เมื่อผู้เขียนได้พบก็เกิดความพอใจ

1.1.3 จบการเดินทางอย่างมีความสุข สมกับความตั้งใจ

บันทึกการเดินทางส่วนใหญ่ มักมีแนวเรื่องในการเริ่มต้นที่อาจแตกต่างกันบ้าง แต่ผู้วิจัยพบว่าในบันทึกการเดินทางทั้งหมดกลับมีโครงเรื่องที่เป็นแบบแผนเดียวกัน คือการจบเรื่องอย่างมีความสุข ไม่รู้สึกทุกข์ใจหรือ

การกล่าวถึงว่าไม่คุ้มค่าต่อการเดินทาง แต่หลายๆเรื่องเล่าว่าสิ้นสุดการเดินทางด้วยความสุข สมกับความตั้งใจ ทุกบันทึกการเดินทางที่ได้ไปเยือนยังประเทศจีน ถึงแม้จะมีอุปสรรคระหว่างการท่องเที่ยวอยู่บ้าง แต่ก็พบกับความสุขในช่วงสุดท้ายของการเดินทาง บันทึกในหนังสือให้เห็นได้อย่างชัดเจน บันทึกของ โกวิท ตั้งตรงจิตร (2522) กล่าวในบันทึกของเขาว่า "ขณะนี้รถไฟโบกี้สุดท้ายได้ข้ามพ้นพรมแดนจีนไปแล้ว ผมรู้สึกใจหายเมื่อรู้ตัวว่าได้จากแผ่นดินอันสวยงามและมีความประทับใจในมิตรไมตรีของจีนและไม่ทราบว่าจะได้กลับไปเห็นแผ่นดินจีนอีกหรือไม่ แต่จะจดไว้ตลอดชีวิตคือ มิตรอันซาบซึ้งระหว่างชาวจีนและชาวไทย" อีกทั้งยังรวมถึง บันทึกของผุสสดี สัตยมานะ (2523) กล่าวดังนี้ "ลาก่อนเมืองจีน 14 วัน ให้อะไรแก่เรามากมายเกินคาด ให้ความรู้ความบันเทิง ความเป็นมิตร ความเข้าใจกระจ่างในเมืองจีน ซึ่งเราจะไม่มีวันลืมเลย" รวมถึงบันทึกของเมธาวุฒิ พีรพรวิทูร (2548) กล่าวถึงประสบการณ์ในจีนว่า "ผมคงจะเสียดายมากหากไม่ได้มาจีนในครั้งนี้ เพราะได้รับประสบการณ์ที่ไม่อาจประเมินค่าได้ เมืองจีนที่ได้สัมผัสไม่ใช่แค่เปิดโลกทัศน์ใหม่ แต่มันเปลี่ยนแปลงชีวิตผม มันทำให้ผมรู้สึกปลาบปลื้มและภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนผิวเหลือง มันทำให้ผมเริ่มเรียนภาษาจีนอย่างจริงจัง และอ่านสามก๊กรวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับจีน ทำให้หัวใจผมร้องเรียกจะกลับไปจีนอีก นี่จึงเป็นประสบการณ์ที่ Best Buy จริงๆ เมื่อเทียบกับเงินตราและเวลาที่เสียไป"

จากบันทึกการเดินทางที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าถึงแม้เรื่องเล่ากำลังคลี่คลายไปสู่ตอนจบหรือก่อนการเดินทางสิ้นสุดลง ผู้เล่าก็ยังอยู่ในภาวะรื่นรมย์จนกระทั่งกล่าวว่าการเดินทางสิ้นสุดลงด้วยความประทับใจ มีความสุขที่ได้ทำตามฝัน หรือการพบเจอเหตุการณ์ที่น่าประทับใจจากชาวจีน และการที่ผู้เล่าใช้คำบรรยายความรู้ว่าใจหาย หรืออาลัยอาวรณ์ไม่อยากจากเมืองจีนเป็นประสบการณ์ที่คุ้มค่า หรือสถานที่ต่างๆจะอยู่ในความทรงจำตลอดไป นั่นคือการแสดงความพอใจต่อจีนอย่างสูง และจีนยังมีอิทธิพลต่อผู้เล่าในการที่สามารถทำให้ผู้เล่าต้องเดินทางกลับมาอีก แต่ในขณะเดียวกัน การเดินทางในหนังสือเดินทางเล่มอื่นๆ ก็ปรากฏการเล่าเรื่องที่ผู้เล่ามีรูปแบบการเดินทางที่แตกต่างออกไป การให้ความรู้สึกและการถ่ายทอดอารมณ์ กล่าวถึงเรื่องที่เต็มไปด้วยความยากลำบาก หรือสถาการณ์ที่คาดไม่ถึง เช่น มีการขัดแย้งกับผู้อื่น อีกทั้งมีอุปสรรคมากมายตลอดการเดินทาง ทำให้ผู้เล่าต้องสิ้นเปลืองเวลาไปกับการแก้ไขปัญหาเรียกได้ว่าเป็นรูปแบบ "การผจญภัยที่เต็มไปด้วยความลำบาก" ซึ่งก็มีพบได้บ้างในบันทึกการเดินทางแต่ละเล่ม

1.2 การผจญภัยที่เต็มได้วยความลำบาก

เป็นการเล่าเรื่องที่กล่าวถึงความยากลำบากในการเดินทางท่องเที่ยว ผู้เล่าต้องแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดการเดินทาง แปลกใจกับบางสิ่งที่ไม่คาดคิด การเดินทางช่วยทำให้เกิดข้อคิดเตือนใจอะไรบางอย่าง แต่เมื่อใกล้จบการเดินทางสามารถเปลี่ยนทัศนคติมาเป็นการให้อภัยรวมถึงการสร้างความรู้สึกที่ว่าการเดินทางในจีนเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ดี ความยากลำบากจากอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางก็มีมากมายหลากหลายเกิดขึ้นในสถานที่ที่ไม่เหมือนกัน และรูปแบบของปัญหาก็แตกต่างกันไป

1.2.1 เริ่มต้นเดินทางด้วยความต้องการไปผจญภัย ค้นหาดินแดนที่ไม่รู้จัก

ผู้เขียนบันทึกส่วนใหญ่มักพรรณาถึงความยากลำบากใจและความไม่มั่นใจต่อสถานการณ์ที่ตนเองจะได้พบเจอ การคาดการณ์ว่าจะต้องไปพบเจอกับความยากลำบาก ไม่มีการอำนวยความสะดวกให้ ตั้งแต่ก่อนออกเดินทาง หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะต้องเตรียมตัวอย่างดี เพื่อไปผจญภัยในดินแดนที่ตนเองไม่คุ้นชิน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเดินทางของนักเดินทางชาวไทยในช่วงเปิดสัมพันธไมตรีใหม่ ค.ศ. 1975 นักเดินทางไทยยังมีความเคลือบแคลงใจอยู่บ้าง การหวั่นใจต่อประเทศที่มีการปกครองในระบอบสังคมนิยม เช่น บันทึกการเดินทางของวีระ มุสิกพงศ์ (2521) ที่กล่าวว่า "ผมขอพูดตรงๆ ถึงแม้ว่าสภาพทั่วไปของจีนเท่าที่ผมไปเห็นมาจะเป็นสภาพที่ดี สะอาดและสงบ แต่ผมก็อยู่เมืองจีนไม่ได้ด้วยเหตุผลพื้นฐาน 2 ข้อ คือ (1) จีนไม่ใช่บ้านเกิดเมืองนอนผม จึงไม่มีความผูกพันใดๆ (2) คือ ผมเป็นคนรักและเทิดทูนในเสรีภาพ เมืองจีนนั้นถึงจะมีข้อดีหลายสิ่ง แต่เมื่อขาดเสรีภาพแล้วอะไรอย่างอื่นก็หมดความหมาย ด้วยเหตุผลพื้นๆสองข้อนี้ ทำให้ผมอาจจะอยู่เมืองจีนไม่ได้" ถึงแม้ว่าผู้เขียนได้วางโครงเรื่องในประเด็นอุปสรรคของการเดินทางในช่วงแรก

ของบันทึกที่มี นั่นคือความกังวลด้านความแตกต่างของการปกครอง หรือในงานเขียนของโกวิท ตั้งตรงจิตร (2522) ที่กล่าวไว้ตั้งแต่ช่วงต้นก่อนการเดินทางว่า “เมื่อมองจากเครื่องบิน ภาพแผ่นดินไทยค่อย ๆ เลือนลับไป ผมรู้สึกใจหายนิดๆ คิดถึงบ้านเกิดเมืองนอน คิดถึงว่าเราคงจะต้องลำบากไม่น้อยเลยในการเดินทางครั้งนี้ ที่จะต้องเดินทางไปยังประเทศที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม ผมเคยแต่ไปเที่ยวในดินแดนเสรีประชาธิปไตย การเดินทางครั้งนี้ทำให้ผมอึดอัดใจไม่น้อย” แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าความแตกต่างทางด้านการเมืองจะเป็นขีดจำกัดในการเดินทาง เพียงแต่การเล่าเรื่องเริ่มต้นในหนังสือบันทึกการเดินทางมีการมุ่งเน้นไปที่การดึงดูดให้ผู้อ่านคล้อยตาม และตื่นเต้นกับผู้เล่าที่จะไปค้นหาสิ่งแปลกใหม่ที่แตกต่างออกไป อีกทั้งยังมีการกล่าวครอบคลุมไปถึงเรื่องภูมิศาสตร์ พื้นที่อาณาบริเวณกว้างใหญ่ที่ยากต่อการเดินทางเข้าถึง เช่นงานของเสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2549) ที่กล่าวว่า “ในคู่มือการท่องเที่ยว Lonely Planet กล่าวว่าจะไปท่องเที่ยวลี่เจียง จะไปชมแก่งเสือเต้น ต้องเตรียมเวลาอย่างน้อย 2-3 วันสำหรับการเดินทางไปกลับ ซึ่งพอรู้ล่วงหน้าเช่นนี้แล้วก็ได้แต่นั่งถอนใจ ยอมแพ้ต่อความลำบาก”

จากเรื่องราวในบันทึกการเดินทางไปยังพื้นที่ห่างไกลของจีนนั้น ส่วนใหญ่พบว่าผู้เล่าต้องเตรียมความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจเป็นอย่างดี การวางโครงเรื่องจึงเน้นให้ผู้อ่านรู้สึกถึงผู้เล่าเป็นนักเดินทาง ค้นพบโลกใหม่ มีการเตรียมตัวค้นหาความรู้และตั้งเป้าหมายจุดประสงค์ของการเดินทางในครั้งนี้ หรือการมีประสบการณ์จากการท่องเที่ยวครั้งเก่า จึงทำให้ต้องเตรียมตัวเดินทางครั้งใหม่อย่างระมัดระวังและรอบคอบมากยิ่งขึ้น

แต่หากกล่าวถึงการเดินทางในช่วงระหว่างทางที่พบเจอกับความยากลำบากในบันทึกยุคก่อน มักจะพบว่า ในช่วงจีนสิ้นสุดการปฏิวัติวัฒนธรรมในปี ค.ศ. 1976 ความยากลำบากที่นักเดินทางชาวไทยตระหนักได้ มักมีความเกี่ยวเนื่องกับการที่จะต้องถูกบังคับไปดูตามสถานที่ต่างๆ ที่ทางการจีนจัดไว้ต้อนรับ ส่วนการเห็นสภาพการดำรงชีวิตประจำวันของชาวจีน รวมถึงระบอบคอมมิวนิสต์ที่ให้ทุกคนทำงานอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ต้องแข่งขันอย่างระบบประชาธิปไตย แต่กลับทำให้เกิดผลเสีย อาทิ ระบบการปกครองทำให้คนทำงานขาดใจรักการบริการ ระบบเข้มงวดกวดขันทำให้ผู้คนขาดความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น แต่หลังจากการเปิดประเทศและเปลี่ยนนโยบายเป็นระบอบสังคมนิยมสมัยใหม่ของจีน ในสมัยเติ้งเสี่ยวผิง การกล่าวถึงความยากลำบากในบันทึกการเดินทางกลับพบว่ามีจุดเปลี่ยน คือ จากเดิมทีที่กล่าวถึงความยากลำบากของชีวิตชาวบ้าน แต่เปลี่ยนมาเป็นเกี่ยวเนื่องกับความไม่สะดวกของการคมนาคมมากกว่า และพฤติกรรมบางอย่างของชาวจีนรุ่นใหม่ในหลายๆ ด้าน เป็นต้น ส่วนนอกเหนือจากนี้ ยังพบเจอรูปแบบการบรรยายเรื่องความยากลำบากในการเดินทางอีกอย่างหนึ่งคือ ความไม่เอื้ออำนวยของสภาพดินฟ้าอากาศ หรือสภาพภูมิประเทศที่ยากลำบากต่อการเข้าถึงหรือใช้ชีวิตที่ชาวไทยกลับรู้สึกว่าแผ่นดินของตนเองมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ดีกว่า หรือเหมาะสมในการดำรงชีวิตอยู่มากกว่า เช่นงานเขียนของ ปริวัฒน์ จันทร (2546) “ผมมาถึงตุนหวงในเวลาเที่ยง ที่สนามบินท้องฟ้าปิด มีฝนตกโปรยปรายพร้อมลมหนาว มองไปเห็นแต่ที่ราบสูงหินทรายปนกรวด ผมโชคไม่ดีเมื่อวานที่นี่ก็เพิ่งเกิดพายุทรายจากทะเลทรายโกบี วันนี้ก็มีฝนมาต้อนรับพวกเรา” รวมถึงงานเขียนของ ธีรภาพ โลหิตกุล (2553) ที่กล่าวถึงปัญหาที่จะต้องพบจากการเดินทางในสถานที่ที่ยากต่อการเข้าถึง หรือเผชิญอุปสรรคทางด้านภูมิประเทศที่ไม่คุ้นต่อชาวไทย เช่น“ผมต้องปิดประตูใจให้แน่น จนกว่าอาการจากโรค Altitude Sickness จะเข้ามาจู่โจมผมไม่ได้ เมื่อผมไม่แยแสไม่ใส่ใจมัน แต่ว่าเราจะใส่ใจมันทำไมกัน ในเมือทะเลสาบสีฟ้าสดเบื้องหน้า ไม่เป็นเพียงแต่ทะเลสาบน้ำจืดที่สูงที่สุดในโลกแล้ว แต่สีเขียวของน้ำทำให้ผมไม่อยากเชื่อว่าจะมีทะเลสาบสวยงามแบบนี้อยู่บนโลกจริง ๆ” การเดินทางในจีน ในช่วงยุคสมัยใหม่นี้ การพบเจอกับความยากลำบากในรูปแบบเก่าๆได้เริ่มหมดไป แต่จะพบกับโครงเรื่องแนวใหม่ที่ผู้เขียนได้เล่าเรื่องราวที่ตนเองต้องประสบพบเจอกับความยากลำบากในการเดินทางไปสถานที่ที่ยากแก่การเข้าถึงมากกว่า แต่ก็คุ้มค่าที่แลกมาด้วยวิวทิวทัศน์ที่สวยงามและประทับใจยากจะรู้ลืม อีกทั้งด้วยจีนมีพื้นที่ที่กว้างขวาง กอปรกับปัจจัยเรื่องความสะดวกในการเดินทางเข้าและการเปิดให้มีสรีภาพให้แก่นักท่องที่ยวต่างชาติมากขึ้น จึงสามารถพบโครงเรื่องต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไป

1.2.2 สิ้นสุดการเดินทางประสบความสำเร็จในการค้นพบ เอาชนะอุปสรรค สิ้นสุดสามารถเปลี่ยน

ทัศนคติของผู้เล่าจากเชิงลบ หรือจากที่เคยคิดเชิงลบ มาเป็นบวก และให้อภัย เข้าใจความต่างก่อนสิ้นสุดการเดินทาง เช่น งานเขียนของผุสสดี สัตยะมานะ (2523) ที่กล่าวว่า "ในการมาจีนครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ให้ความสนใจในเมืองจีนไปทุกๆด้าน มองเมืองจีนอย่างเป็นกลาง มาอย่างคนรู้น้อย จึงสัมผัสทุกสิ่งทุกอย่างให้มากที่สุด จีนยุคใหม่ในทัศนะของชาวบ้านแบบข้าพเจ้า รู้สึกไม่ต่างจากจีนยุคก่อน ผู้คนยังสุภาพต่อแขกต่างประเทศ บ้านเมืองใหญ่โตเหมือนเก่า" รวมถึงงานเขียนของสมศรี สุกุมลนันท์ (2534) "เมื่อถามความคิดเห็นว่าการเที่ยวครั้งนี้เป็นอย่างไร ขอตอบว่าสนุก ให้ไปอีกครั้งก็ไป มีชีวิตชีวามากกว่าตอนที่ไป สิกขิม อินเดีย เสียอีก ความสนุกได้มาจากการพบเห็นสิ่งแปลกตาทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวังมาก่อน ข้าพเจ้ามองว่าความลำบากเป็นส่วนหนึ่งของความสนุก" หรือแม้แต่งานเขียนของ ส.ศิวลักษณ์ (2523) ที่กล่าวว่า "การเดินทางมาตุนหวงคราวนี้ เรายอมเสียเวลาหนึ่งวันที่หลานโจวและบนรถไฟอีก28ชั่วโมง ถึงลำบากอย่างไรแต่ก็เห็นว่าคุ้มค่า" รวมถึงงานของเสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2549) ที่กล่าวถึงความประทับใจของการเดินทางจนสิ้นสุดเส้นทาง "แต่นั่นแหล่ะ รางวัลที่พวกเราทุกคนได้รับจากการเสี่ยงภัย คือการได้เห็นภูมิทัศน์ที่สวยงามและหาดูได้ยากเต็มที คนเดินทางอย่างเราแม้มีจุดหมายของการเดินทาง แต่ความประทับใจกลับอยู่ที่เรื่องราวต่างๆที่ผ่านพบบนเส้นทาง"

ในบันทึกการเดินทางช่วงแรก โครงเรื่องของการเดินทางที่เต็มไปด้วยผจญภัย เมื่อเรื่องดำเนินมาถึงใกล้สิ้นสุดเรื่อง สถานการณ์ต่างๆก็เริ่มคลี่คลาย ด้วยความแปลกใจกับบางสิ่งบางอย่าง เช่น ถึงแม้จีนจะมีการปกครองที่เข้มงวด บ้านเมืองที่เป็นคอมมิวนิสต์ ไร้เสรีภาพ แต่ตอนจบกลับกล่าวถึงบ้านเมืองอันเป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้คนสุภาพมีมารยาทต่อแขกบ้านแขกเมือง หรือในบันทึกการเดินทางรุ่นหลัง มุ่งเน้นการออกเดินทางไปยังสถานที่ที่ไปลำบาก แต่ผลลัพธ์แลกกับการได้พบเห็นทัศนียภาพทางธรรมชาติที่สวยงาม และจากสิ่งเหล่านี้เองที่ทำให้เรารับรู้ได้ว่าการมาเยือนเมืองจีนของนักเดินทางชาวไทยไม่ว่าในยุคสมัยใด กาลเวลาผ่านไปเท่าใด รูปแบบของการวางโครงเรื่องในการเดินทางทั้งหมด ล้วนกล่าวถึงตอนจบทั้งหมดที่มีความคล้ายคลึงกัน นั่นคือมีความพึงพอใจหลังจากได้เดินทางไปประเทศจีน ประเทศที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านการเมืองการปกครอง สังคมวัฒนธรรม ภาษาและสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยรวมแล้วโครงเรื่องที่วางไว้ในบันทึกการเดินทาง เป็นการวางโครงเรื่องที่มุ่งเน้นอธิบายสิ่งแปลกใหม่ การผจญภัย รวมถึงให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้อ่าน นับเป็นการได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่งและควรที่จะแพร่ประสบการณ์เหล่านี้ให้แก่ชนรุ่นหลังสืบต่อไป

บทสรุป

การศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับประเทศจีนผ่านการเล่าเรื่องในหนังสือบันทึกการเดินทางนั้นเป็นการวิจัยศึกษาเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ตัวบทเป็นหลักศึกษาการเล่าเรื่องโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ โดยเฉพาะองค์ประกอบ "โครงเรื่อง" โดยในองค์ประกอบของโครงเรื่องจะพบความคล้ายคลึงกันในลักษณะเด่นๆ ส่วนลักษณะปลีกย่อยต่างขึ้นกับสิ่งที่ผู้บันทึกได้เผชิญ สถานที่ที่ได้ไป จุดมุ่งหมายของการเดินทาง เป็นรายละเอียดที่แตกต่างกัน กล่าวคือการเล่าเรื่องในหนังสือบันทึกการเดินทางเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการทบทวนตนเอง และการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เพื่อนำไปสู่การตีความโลกรอบตัว หรือให้ความหมายเกี่ยวกับผู้อื่นได้มากยิ่งขึ้น แต่ว่าก่อนที่เราจะให้ความหมายของเราหรือเขาได้ เราจำเป็นต้องสร้างความหมายให้กับคนอื่นหรือสิ่งอื่นก่อนว่า ต่างจากตนเองอย่างไร สามารถบอกได้ว่าเราเป็นใครและผู้อื่นเป็นใคร

จากการวิเคราะห์การเล่าเรื่องการเดินทางในส่วนของโครงเรื่อง พบว่าเรื่องเล่าในการเดินทางทั้ง 12 ชิ้นต่างก็มีภาพรวมของโครงเรื่องที่เหมือนกันอยู่คือ เป็นการเดินทางเพื่อไปท่องเที่ยว เรียนรู้โลกกว้าง ที่ทำให้มีความสุข เพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิต จากการรวบรวมในหนังสือบันทึกการเดินทางทั้งหมด จะมีโครงเรื่องหลักๆ 3 ขั้นตอนที่ใช้ดำเนินเรื่องเหมือนกัน ได้แก่ การเริ่มต้น ระหว่างการเดินทาง และการสิ้นสุดการเดินทาง แต่ว่าจะมีแนวทางในการเดินเรื่องหรือการสร้างสถานการณ์การเดินทางที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งได้เป็น การเริ่มต้นจนสิ้นสุดการเดินทางนั้นมีแต่ความสุข เช่น ผู้เล่าเป็นตัวแทนของประเทศได้ไปท่องเที่ยวศึกษาดูงานที่เมืองจีน มีความตั้งใจที่จะไป เนื่องจากเป็นเรื่องที่ตนเองสนใจ จีนเปรียบเหมือนประเทศเปิดใหม่ และส่วนตัวมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง

กับจีนมาก่อน จึงอยากไปเห็นด้วยตาตนเอง เป็นการเดินทางในฝัน คาดหวังและสร้างภาพไว้ในใจ โดยเฉพาะบันทึกการเดินทางช่วงก่อนปี ค.ศ. 2000 ผู้เล่าส่วนใหญ่เป็นผู้ทรงอิทธิพลและเป็นชนชั้นปัญญาชนในสังคมไทย โครงเรื่องที่เล่าเกี่ยวกับการเดินทางที่มีความสุขนั้น จึงเป็นแบบแผนสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เดินทางคนอื่นๆ ได้ดำเนินรอยตาม เป็นการสร้างอัตลักษณ์ให้แก่สิ่งที่ได้พบเห็นว่า เป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าแก่การมาเรียนรู้

ส่วนโครงเรื่องอีกอย่างคือ การเริ่มต้นจนสิ้นสุดการเดินทางเป็นการผจญภัย เต็มไปด้วยความยากลำบากและสถานการณ์ที่คาดไม่ถึงตลอดเวลา การเดินทางช่วยให้ข้อคิดเตือนใจ อย่างเช่นในบันทึกการเดินทางบางเล่ม พบได้จากบันทึกบางเล่มโดยเฉพาะก่อนปีค.ศ. 2000 ผู้เล่ามีความเคลือบแคลงใจต่อจีน เนื่องจากนักเดินทางส่วนใหญ่ในสมัยนั้น มักเดินทางไปยังประเทศโลกเสรี ดังนั้น การเดินทางไปจีน ถึงแม้ว่าจะไปต่างหัวเมืองสำคัญต่างๆ ผู้เล่าคาดว่าอาจจะเจอสิ่งแปลกใหม่ ในประเทศที่มีระบบการปกครองที่แตกต่างกัน จึงต้องเตรียมตัวอย่างดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ เตรียมแผนการต่างๆด้วยความละเอียดรอบคอบ

แต่หลังจากปีค.ศ. 2000 เป็นต้นไป พบบันทึกการเดินทางแนวใหม่ ที่มีโครงเรื่องผจญภัยในดินแดนชนบทห่างไกลของจีน การเดินทางไปสถานที่ที่คนไทยน้อยคนรู้จัก และมีการเดินทางเข้าถึงที่ยากลำบาก เป็นรูปแบบบันทึกการเดินทางที่เปลี่ยนไป มักไม่เกี่ยวข้องกับความกังวลใจด้านความแตกต่างของการปกครอง แต่เป็นการเล่าเรื่องเกี่ยวกับดินแดนใหม่ๆ ที่ผู้เล่าได้ไปพบเห็น โดยเฉพาะภายหลังปีค.ศ. 2010 พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่มักเกิดจากความไม่เข้าใจในความแตกต่างด้านวัฒนธรรมและภาษา ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารซึ่งกันและกัน เรื่องทั้งหมดจะมีบทสรุปที่คล้ายคลึงกัน นั่นคือได้รับความสุขจากการเดินทาง ทั้งความสุขที่ได้ทำตามความตั้งใจได้รับในสิ่งที่คาดหวังต่างๆ หรือการได้รับความสุขที่สามารถฝ่าฟันอุปสรรค แก้ไขต่างๆ เอาชนะกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งความสุขในการค้นพบดินแดนแห่งใหม่ นั่นหมายถึงการเล่าเรื่องนั้นผู้เล่ามองจีนด้วยมุมมองที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีโครงเรื่องที่พบมีลักษณะแตกต่างกัน แต่โดยสรุปแล้ว ทุกคนได้รับความสุขจากการท่องเที่ยวในจีน มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น เมื่อบุคคลหนึ่งๆได้พบกับสังคมแปลกใหม่หรือจำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสังคมนั้นๆเป็นช่วงเวลา จึงอาจจะเกิดการปรับเปลี่ยนการรับรู้อัตลักษณ์ไปตามสภาพแวดล้อม สังคมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น อัตลักษณ์เป็นกระบวนการสร้างสำนึกทำให้ตระหนักได้ถึงลักษณะร่วมของกลุ่มและเข้าใจว่าพวกเรามีลักษณะแตกต่างไปจากพวกเขาอย่างไร สิ่งที่แปลกใหม่ระหว่างการเดินทางในประเทศจีนนั้นคืออะไร ซึ่งในบางมุมมอง คนจีนเองอาจจะไม่ได้รู้สึกแปลกใจแต่อย่างใด แต่กลับกลายเป็นเรื่องราวแปลกใหม่ในหมู่นักเดินทางชาวไทย ซึ่งสามารถศึกษาได้จากการวางโครงเรื่องและแนวคิดของเรื่องที่กำหนดไว้ในหนังสือบันทึกการเดินทาง ทำให้เราพอจะเข้าใจในการพัฒนาการการให้ความหมายกับสิ่งที่ได้เห็น การให้อัตลักษณ์แก่สิ่งรอบตัวขณะเดินทางไปยังที่แปลกใหม่ ที่พบกับความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านสังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่ชี้ชัดว่าผู้เล่ามีความตระหนักรู้ต่อตัวเองอย่างไร ตระหนักรู้เกี่ยวกับจีนอย่างไรและนำมาวางเป็นโครงเรื่องในการเล่าเรื่อง รวมถึงมีแนวคิดเบื้องหลังอย่างไรต่อเรื่องที่ได้พบระหว่างการเดินทาง นอกเหนือจากนี้ยังสามารถเห็นพัฒนาการของสรรพสิ่งว่ามีสิ่งใดในโครงเรื่องและแนวคิดเกี่ยวกับการเดินทางของจีนที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และสิ่งใดที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงไป นับตั้งแต่เปิดความสัมพันธ์ทางการฑูตเป็นต้นมาจวบจนถึงปัจจุบัน

References

Dangdrongjitt, K. (1980). *Travel to China* (2nd ed.). Bangkok: Bannakit. (in Thai)

Janthorn. P. (2003). *Footprint on China's silk road*. Bangkok: Matichon. (in Thai)

Leeprecha, P. (2004). *Mong tribe identity*. Bangkok: O.S. (in Thai)

Lohitkul, T. (2010). *Truly China*. Bangkok: Matichon. (in Thai)

Musikapong, V. (1978). *What I've seen in China*. Bangkok: Piyasarn. (in Thai)

Peeraphornvitoon, M. (2005). *To dragon's land (special part)*. Bangkok: Siaminter-Books. (in Thai)

Prasertkul, S. (1996). *Follow the earth's eaves: Record the visiting to the Yuyang mountains and Yangtze river* (6th ed.). Bangkok: Samanchon. (in Thai)

Sattayamana, P. (1981). *A Sight of new China*. Bangkok: Odeon Store. (in Thai)

Sivarak, S. (1994). *Scabbard the dragon, a travel writings to mainland China* (6th ed.). Bangkok: Matichon. (in Thai)

Sotsuk, N. (1983). *China's politic, foreign affairs and economy*. Nakornpathom: Slipakorn Universisty. (in Thai)

Stuart, H. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage.

Teerawit, K. (1974). *Mainland China and communist party in Thailand.* Bangkok: The Social Science Association of Thailand. (in Thai)

Teerawith, K. (1978). *22 days in China*. Bangkok: PP. (in Thai)

Uthamachan, V. (2005). *The Truth from Mainland China*. Bangkok: Matichon. (in Thai)

Vitoonsalidsilp, V. (2005). *The construction of Thai middle-class identities : A narrative analysis of travel writtings.* Master of Journalism and Mass Communication Thesis, Thammasart University. (in Thai)

Voradilok, T.(1995). *China history*. Bangkok: Sukapapjai. (in Thai)

Yingchaiyakamon, S. (2001). *Thailand's foreign policy towards the People's Republic of China during field Marshal P. Pibulsonggram's government (1948-1957)*. Master of Political Science Thesis, Chulalongkorn University. (in Thai).

การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียน ในจังหวัดนครราชสีมา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Public Relations Administration of Drug Abuse Prevention of Schools in Nakhon Ratchasima Province According to the Sufficiency Economy Philosophy

สุรศักดิ์ โชติทินวัฒน์ และ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ
Surasak Chodtinnawat and Wiruch Wiruchnipawan
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Doctor of Philosophy in Public Administration Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3) ศึกษาแนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (4) ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 107,437 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,111 คน และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์คือ การประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติด ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ คือ ควรประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ครอบคลุม และทั่วถึง (3) แนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ คือ การที่โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา สนับสนุนให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น และ (4) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนและคุณภาพบุคลากรของโรงเรียน

คำสำคัญ: การพัฒนา, การบริหารจัดการ, การประชาสัมพันธ์, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aims to: (1) study the problems of public relations administration of drug abuse prevention of schools in Nakhon Ratchasima province according to the sufficiency economy

philosophy, (2) development guidelines of public relations administration (3) trends of public relations administration, and (4) strategies of public relations administration. Methodology of mixed method population was all 107,437 personnel operating in 9 municipalities of secondary school students of 50 secondary schools in the Secondary Educational Service Area Office 31 of Nakhon Ratchasima province. Sample size of 1,111 personnel and people to collect data from a data provider or specialist subject in-depth interviews 9 people for using statistics to analyze information include: standard deviation, multiple regression and correlation coefficient of Pearson. It was found that the results showed that (1) the major problems of public relations administration was the schools in Nakhon Ratchasima province' s publicizing or disseminating non-comprehensively or information of drug abuse prevention, (2) the major development guidelines of public relations administration was the schools in Nakhon Ratchasima province should publicize or disseminate information of drug abuse prevention rapidly, up-to-the-minute, comprehensively, and thoroughly, (3) the major trend of public relations administration was the schools in Nakhon Ratchasima province' s supporting progressively the private and business sectors to participate in public relations of drug abuse prevention according to the sufficiency economy philosophy, and (4) the strategies of public relations administration of drug abuse prevention of schools in Nakhon Ratchasima province according to the sufficiency economy philosophy should consist of 2 strategies, in priority, as follows: the strategy of modern and appropriate technology utilization, and the strategy of school efficiency and personnel quality development.

Keywords: development, administration, public relations, the sufficiency economy philosophy

บทนำ

ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบและเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อยุติสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด และนำความสงบสุขกลับมาสู่สังคมไทยอย่างยั่งยืน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553-2558 ได้กำหนดแนวคิดและแนวทางการปฏิบัติในการหยุดยั้งและลดระดับการขยายตัวของปัญหายาเสพติดในขอบเขตโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ได้มากที่สุดโดยในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาเป็นพื้นที่ที่มีการเสพยาเสพติดมากที่สุด ส่งผลต่อความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในระดับโรงเรียน ทั้งเป็นพื้นที่ทางผ่านยาเสพติดไปยังพื้นที่ต่าง ๆ พบปัญหาเครือข่ายการค้ารายสำคัญ เป็นศูนย์กลางความเจริญทั้งการค้า การท่องเที่ยว และการศึกษาที่เยาวชนและประชาชนมีความเสี่ยงสูงต่อปัญหาหาการเสพและการค้ายาเสพติด ที่ผ่านมาสำนักประชาสัมพันธ์โรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา ในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์ในสังกัดพื้นที่โรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา 50 แห่ง ได้ดำเนินการสนับสนุนการบริหารจัดการแบบบูรณาการด้านงานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ปฏิบัติการโรงเรียนเข้มแข็ง ชนะยาเสพติดยั่งยืนบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด (สำนักประชาสัมพันธ์โรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา, 2559)

ปัญหาการวิจัย หมายถึง ปัญหาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร คือ ไม่มากเพียงพอ และไม่รวดเร็ว นอกจาก

นี้ โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย) เขต 31 (สพม.31) จังหวัดนครราชสีมา ยังได้ประสบกับปัญหาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ตัวอย่างเช่น (1) ปัญหาการบริหารจัดการด้านความพอประมาณ คือ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยใช้งบประมาณไม่เหมาะสม เช่น ใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์น้อยเกินไป (2) ปัญหาการบริหารจัดการด้านความมีเหตุมีผล คือ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดอย่างไม่สมเหตุสมผล เช่น ประชาสัมพันธ์ล่าช้า หรือไม่ทันต่อเหตุการณ์ (3) ปัญหาการบริหารจัดการด้านการมีภูมิคุ้มกัน คือ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยขาดความพร้อม เช่น ขาดความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือ (4) ปัญหาการบริหารจัดการด้านการพึ่งตนเอง คือ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยยึดหลักการพึ่งตนเองไม่มากเท่าที่ควร เช่น ใช้บุคลากรของตนเองไม่มากเพียงพอ และ (5) ปัญหาการบริหารจัดการด้านความรู้ คือ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยให้ข้อมูลข่าวสารในปริมาณที่ไม่มากเพียงพอ เหล่านี้เป็นต้น (ที่มา: การสัมภาษณ์แนวลึกผู้เชี่ยวชาญในเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน จำนวน 2 คน ได้แก่ (1) นายบุญเลิศ พ่วงเพ็ชร ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2559 ระหว่างเวลา 9.00 น.-10.00 น. รวม 60 นาที ณ โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และ (2) นายณัฐพัชร์ พินพัฒนกุล ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2559 ระหว่างเวลา 10.00 น.-11.00 น. รวม 60 นาที ณโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ศึกษาแนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน โดยวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550, น. 63-67) ได้นำเสนอหลักการการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา สรุปสาระสำคัญเป็นหลักการของการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 8 ประการ และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M โดยผู้ศึกษาได้นำปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการที่เรียกว่า 11 M ซึ่งประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Man) (2) การบริหารจัดการงบประมาณ (Money) (3) การบริหารจัดการงานทั่วไป (Management) (4) การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ (Material) (5) การบริหารจัดการคุณธรรม หรือจริยธรรม (Morality) (6) การให้บริการประชาชน (Market) (7) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (Message) (8) วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค (Method) (9) การบริหารจัดการเวลา หรือกรอบเวลาในการปฏิบัติงาน (Minute) (10) การประสานงาน หรือการประนีประนอม (Mediation) และ (11) การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement) มาปรับใช้ โดยผู้ศึกษา

นำมาปรับใช้ 5 ด้าน โดยเรียกว่า ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M หรือประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ได้แก่ (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Man) (2) การบริหารจัดการงบประมาณ (Money) (3) การบริหารจัดการงานทั่วไป (Management) (4) วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค (Method) และ (5) การวัดผลหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement) (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2552, น. 24-26)

กรอบแนวคิดการวิจัย

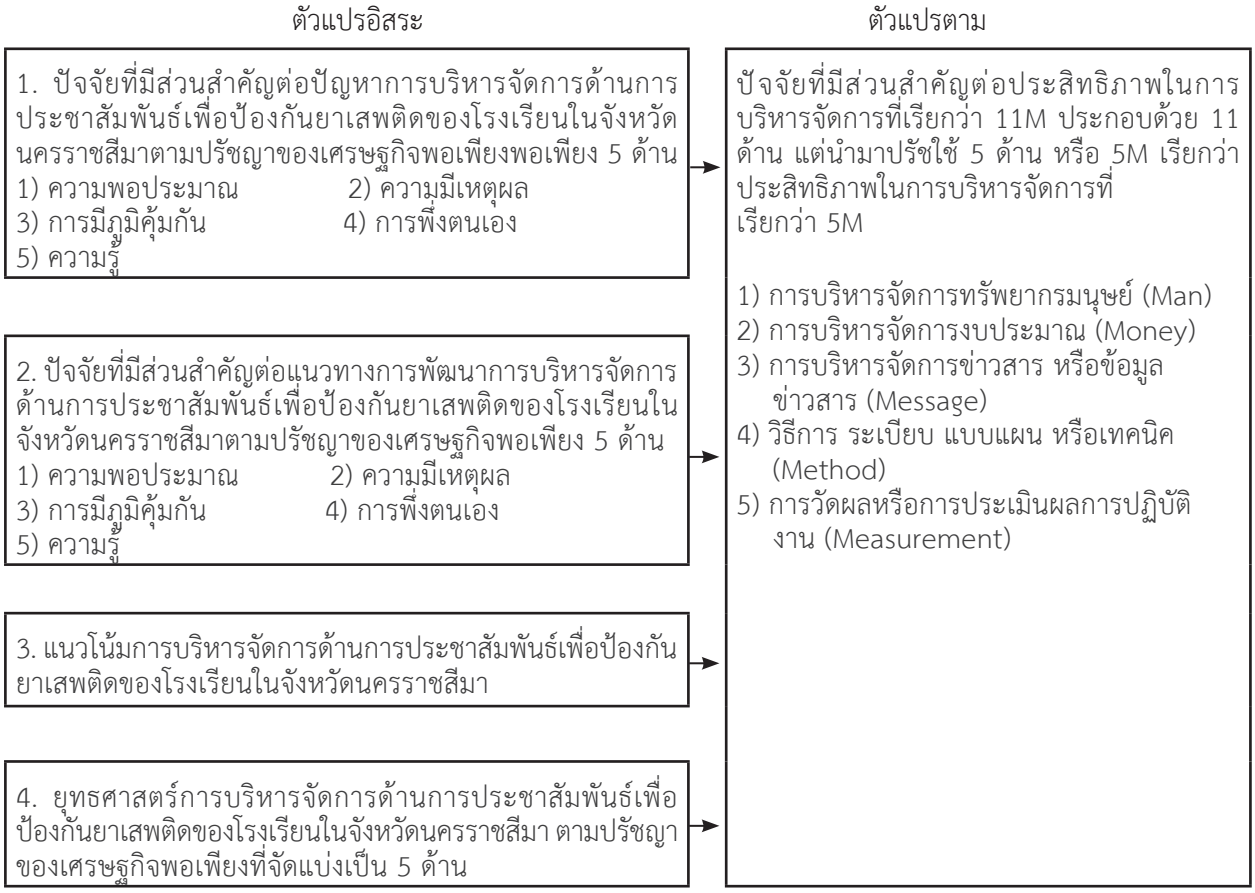

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย) เขต 31 (สพม.31) จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 โรง รวม 107,437 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,111 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณโดยการใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973)

การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 9 คน ทำการคัดเลือกและสัมภาษณ์แบบเจาะจงเฉพาะบุคคล (purposeful sampling หรือ purposive sampling) เพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง (ร้อยละ 56.31) และส่วนใหญ่เป็นนักเรียนของโรงเรียนสุรนารีวิทยา 2 (ร้อยละ 28.57)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ความประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การพึ่งตนเอง และ (5) ความรู้ โดยปัญหาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.15)

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 5 ด้านทั้ง 2 ข้อคำถาม ผู้ศึกษาได้นำเสนอตัวอย่างเฉพาะ “คำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.71)

4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) ประกอบด้วยคำถาม 2 ข้อคำถาม ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม ผู้ศึกษาได้นำเสนอแนวโน้มการบริหารจัดการเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย ดังนี้

1) แนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ที่ว่า การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในอนาคตมีแนวโน้มมีประสิทธิภาพสูงกว่าในปัจจุบัน เช่น โรงเรียนสนับสนุนให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 1.95)

2) แนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ที่ว่า การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบันมีแนวโน้มมีประสิทธิภาพสูงกว่าในอดีต เช่น ผู้บริหารของโรงเรียนมีเจตนารมณ์และทำการประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 1.91)

5. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 4) ในแต่ละด้านประกอบด้วย 1 ข้อคำถาม ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การมีภาวะผู้นำและเจตนารมณ์ (2) การจัดตั้งแกนนำ (3) การใช้เทคโนโลยีที่

ทันสมัยและเหมาะสม (4) การกำหนดแผนงาน และกรอบเวลาที่ชัดเจน และ (5) การพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ

1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม ได้แก่ การที่โรงเรียนมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม เช่น อินเทอร์เน็ต (internet) สื่อสังคม (social media) และเครือข่าย (network) ในการป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 2.90, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30)

2) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการจัดตั้งแกนนำ ได้แก่ การที่โรงเรียนมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ที่สนับสนุนการจัดตั้งแกนนำในโรงเรียนเพื่อร่วมมือ และประสานงานกันในเรื่องการป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 2.90, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.31)

3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่ การที่โรงเรียนมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรต้นแบบสำหรับการป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 2.90, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32)

4) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการมีภาวะผู้นำและเจตนารมณ์ ได้แก่ การที่ผู้บริหารของโรงเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำสูง พร้อมทั้งมีเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ กล้าริเริ่ม กล้าคิด และกล้าตัดสินใจเพื่อส่วนรวมในการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง ครอบคลุม ทั่วถึง และทันต่อเหตุการณ์เพื่อป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 2.90, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.35)

5) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการกำหนดแผนงาน และกรอบเวลาที่ชัดเจน ได้แก่ การที่โรงเรียนมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่กำหนดแผนงานและกรอบเวลาที่ชัดเจนในการป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 2.89)

6. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M (ตัวแปรตาม) (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 4) พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ทั้ง 5 ด้าน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำเสนอเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้

1) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ด้านการวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยมีการประเมินผล หรือสอบถามความคิดเห็น หรือความพึงพอใจของนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.09)

2) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ด้านวิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยใช้วิธีการ แนวทาง หรือเทคนิคที่เหมาะสม หรือยอมรับได้ (ค่าเฉลี่ย 2.01)

3) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ด้านการบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงและเชื่อถือได้ (ค่าเฉลี่ย 1.94)

4) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยสนับสนุนงบประมาณอย่างมากเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 1.77)

5) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ (ค่าเฉลี่ย 1.73)

7. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้านที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 4) พบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน

ได้แก่ ด้าน (1) การมีภาวะผู้นำและเจตนารมณ์ (2) การจัดตั้งแกนนำ (3) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม (4) การกำหนดแผนงาน และกรอบเวลาที่ชัดเจน และ (5) การพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ มีเพียง 2 ด้าน เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ที่ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Man) (2) การบริหารจัดการงบประมาณ (Money) (3) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (Message) (4) วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค (Method) และ (5) การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement) โดยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2 ด้านนั้น เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยได้ดังนี้ (1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และ (2) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ

8. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2 และข้อ 4) ผู้ศึกษาได้นำคำถามที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณที่สำคัญจำนวน 2 ข้อคำถาม มาเป็นแนวทางในการกำหนดคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 9 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ และหลังจากได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้ศึกษานำข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ หรือเทียบเคียงกันว่า ข้อมูลทั้ง 2 ส่วนนี้ สนับสนุน หรือคัดค้านกันหรือไม่ อย่างไร โดยนำใช้เป็นส่วนสำคัญสำหรับการเสนอข้อเสนอแนะในบทที่ 5 นี้ต่อไป คำถามทั้ง 2 ข้อคำถาม ได้แก่

1) คำถามเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.71) ได้แก่ คำถามที่ว่า โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดให้ครอบคลุม และทั่วถึง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2)

2) คำถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน ที่ว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ (1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และ (2) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 4)

การอภิปรายผล

1. การอภิปรายผลปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (เป็นการนำปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการมาอภิปรายผลควบคู่กันใน กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหาที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน หรือในภาพ 2) (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1 และข้อ 2) ผู้ศึกษามีความเห็นว่า โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมามีปัญหาการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้าน มีหลายปัญหา ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน เช่น เฉพาะปัญหาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ อาจแบ่งเป็น (1) โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยใช้งบประมาณไม่

เหมาะสม เช่น ใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์น้อยเกินไป และ (2) โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยใช้บุคลากรในจำนวนที่ไม่เหมาะสม เช่น ใช้บุคลากรในการประชาสัมพันธ์น้อยเกินไป เป็นต้น แต่ในที่นี้ ผู้ศึกษาได้ยกตัวอย่างเฉพาะ ปัญหาที่สำคัญที่สุด ด้านละ 1 ปัญหาเท่านั้น ในเวลาเดียวกัน ได้เสนอสาเหตุ และแนวทางแก้ไข หรือ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการควบคู่ไปด้วยดังภาพ 2

กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา

(1) ปัญหา	(2) สาเหตุ	(3) แนวทางการพัฒนา
1. ด้านความพอประมาณ ที่สำคัญที่สุดตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยใช้งบประมาณไม่เหมาะสม เช่น ใช้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์น้อยเกินไป (ค่าเฉลี่ย 1.97)	1. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติด อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ	1. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาควรจัดการฝึกอบรมผู้บริหารให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติด รวมตลอดไปถึงการฝึกอบรมในเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่อย่างเหมาะสม อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
2. ด้านความมีเหตุผล ที่สำคัญที่สุดตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดอย่างไม่สมเหตุสมผล เช่น ประชาสัมพันธ์ล่าช้า หรือไม่ทันต่อเหตุการณ์ (ค่าเฉลี่ย 1.95)	2. ผู้บริหารบางส่วนของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดอย่างสมเหตุสมผล เช่น การประชาสัมพันธ์อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ครอบคลุม และทั่วถึง	2. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาควรทำความเข้าใจ และเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้บริหารในเรื่องการประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ครอบคลุม และทั่วถึง
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ที่สำคัญที่สุดตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยขาดการวางแผน หรือขาดการเตรียมการที่ดี เช่น ขาดการวางแผนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 1.96)	3. ผู้บริหารบางส่วนของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยขาดการวางแผน หรือขาดการเตรียมการที่ดี เช่น ขาดการวางแผนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง	3. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาควรจัดการฝึกอบรมผู้บริหารเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องความสำคัญและความจำเป็นของการประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยมีการวางแผน หรือการเตรียมการที่ดี
4. ด้านการพึ่งตนเอง ที่สำคัญที่สุดตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยยึดหลักการพึ่งตนเองไม่มากเท่าที่ควร เช่น ใช้บุคลากรของตนเองไม่มากเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 1.92)	4. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยยึดหลักการพึ่งตนเองมากเท่าที่ควร เช่น ใช้บุคลากรของตนเองไม่มากเพียงพอ	4. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยยึดหลักการพึ่งตนเองเพิ่มมากขึ้น เช่น ใช้บุคลากรของตนเองในการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น
5. ด้านความรู้ ที่สำคัญที่สุดตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดไม่ชัดเจน หรือไม่น่าสนใจ (ค่าเฉลี่ย 2.15)	5. ผู้บริหารบางส่วนของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติด	5. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาควรมีนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนต่อเนื่อง สนับสนุนให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดอย่างชัดเจน และน่าสนใจ ทั้งนี้ ควรเผยแพร่ผ่านเครือข่ายที่หลากหลาย เช่น อินเทอร์เน็ต หรือ social media พร้อมกันนั้น ควรจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญในเรื่องดังกล่าวในจำนวนที่มากเพียงพอ รวมตลอดทั้งปฏิบัติงานเป็นทีมด้วย

สอดคล้อง

ภาพ 2 ภาพรวมปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การอภิปรายผลแนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อแนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซึ่งเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 (สพม.31) จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 โรง ได้แก่ โรงเรียนสีดาวิทยา โรงเรียนมหิศราธิบดี โรงเรียนสุรนารีวิทยา 2 และโรงเรียนขามสะแกแสง เห็นด้วยในระดับปานกลาง แทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เชื่อมั่นว่า หากโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญเช่น (1) โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดให้ครอบคลุมและทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 2.71) (2) โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยมีการวางแผนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.67) และ (3) โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดโดยใช้บุคลากรในจำนวนที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป (ค่าเฉลี่ย 2.64) เป็นต้น ย่อมจะมีส่วนสำคัญทำให้แนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปในลักษณะที่ (1) มีประสิทธิภาพสูงกว่าในปัจจุบัน เช่น โรงเรียนสนับสนุนให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วม หรือสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 1.95) และ (2) มีประสิทธิภาพสูงกว่าในอดีต เช่น ผู้บริหารของโรงเรียนมีเจตนารมณ์และทำการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 1.91) แต่ในเวลาเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างก็ยังไม่มั่นใจ ยังลังเล หรือยังไม่เชื่อมั่นว่า โรงเรียนจะนำแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างครอบคลุม และทั่วถึง โดยมีการวางแผนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง รวมทั้งใช้บุคลากรในจำนวนที่เหมาะสมดังกบล่าว เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อแนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว แทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อยดังกล่าว

3. การอภิปรายผลยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 4) ผลการศึกษาพบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การมีภาวะผู้นำและเจตนารมณ์ (2) การจัดตั้งแกนนำ (3) การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม (4) การกำหนดแผนงาน และกรอบเวลาที่ชัดเจน และ (5) การพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ มีเพียง 2 ด้าน เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M ที่ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Man) (2) การบริหารจัดการงบประมาณ (Money) (3) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (Message) (4) วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค (Method) และ (5) การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement) โดยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2 ด้านนั้น เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยได้ดังนี้ (1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และ (2) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพเหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมของ

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 (สพม.31) จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 โรง ได้แก่ โรงเรียนสีดาวิทยา โรงเรียนมหิศราธิบดี โรงเรียนสุรนารีวิทยา 2 และโรงเรียนขามสะแกแสง มีความเห็นดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ 2 ด้านดังกล่าว ว่า หากโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมานำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทั้ง 2 ด้านไปปรับใช้ ย่อมมีส่วนช่วยทำให้การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จได้มากกว่าด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการจัดตั้งแกนนำ และด้านการกำหนดแผนงาน และกรอบเวลาที่ชัดเจน ไม่เพียงเท่านั้น กลุ่มตัวอย่างยังเห็นว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม ได้แก่ โรงเรียนมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม เช่น อินเทอร์เน็ต (internet) สื่อสังคม (social media) และเครือข่าย (network) ในการป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 2.90, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30) และ (2) ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ อันได้แก่ การที่โรงเรียนมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของโรงเรียน รวมทั้งพัฒนาบุคลากรต้นแบบสำหรับการป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 2.90, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมดังกล่าวนั้น เป็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สำคัญยิ่งและจะมีส่วนช่วยทำให้การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ

4. การอภิปรายผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คนต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2 และข้อ 4)

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพดังได้กล่าวไว้แล้ว โดยแบ่งการอภิปรายผลเป็น 2 ข้อ ดังนี้

1. การที่ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ว่า โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดให้ครอบคลุม และทั่วถึง ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักเชื่อมั่นว่า หากโรงเรียนประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดอย่างชัดเจน และน่าสนใจ ย่อมมีแนวโน้มทำให้การบริหารจัดการของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาในเรื่องดังกล่าวประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

2. การที่ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักเห็นด้วยกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และ (2) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ทราบและเข้าใจถึงสาระสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย 5 ด้านว่า เป็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ หรือกลุ่มตัวชี้วัดของการบริหารจัดการ หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฉะนั้น โรงเรียนจึงควรนำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่เรียงตามลำดับดังกล่าวไปปรับใช้

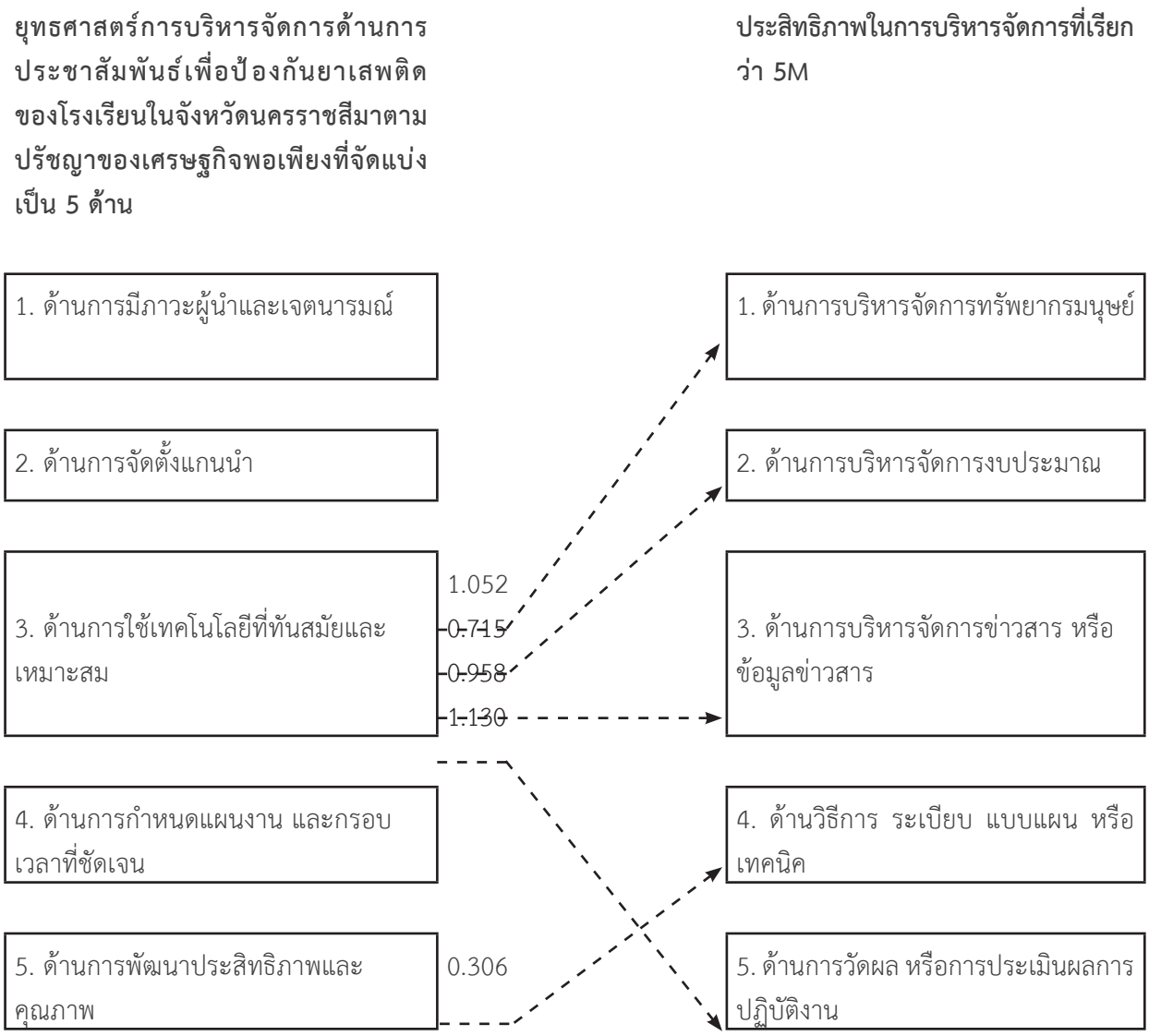

ภาพ 3 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

สรุปข้อเสนอแนะที่สำคัญซึ่งเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) ได้แก่ โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาควรทำความเข้าใจ และเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารทุกระดับในเรื่องการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ครอบคลุม และทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวโน้มการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) เพื่อให้สอดคล้องกับผลการศึกษาที่เกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารจัดการ ได้แก่ โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาควรสนับสนุนให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วม หรือควรสนับสนุน

การประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น ในเวลาเดียวกัน ผู้บริหารของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาควรมีเจตนารมณ์สนับสนุนและทำการประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน จริงจัง และต่อเนื่องเพิ่มมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 4) ได้แก่ โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาควรนำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2 ด้าน ไปปรับใช้เป็นเป็นกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการควรเรียงตามลำดับจากความสำคัญมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม และ (2) ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำกรอบแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมในหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการพิสูจน์ผลการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการต่อไป อย่างไรก็ตาม ในการศึกษา หรือการวิจัยครั้งต่อไป อาจนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวคิดในครั้งนี้ไปปรับใช้เฉพาะบางด้านที่เหมาะสมกับหน่วยงานที่ศึกษาก็ได้ หรือตัดบางด้านออกก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ครบทั้งหมดทุกด้าน ในทางตรงกันข้าม อาจเพิ่มจำนวนด้านหรือตัวชี้วัดขึ้นอีกก็ได้ ตามความเหมาะสม แต่ควรให้เหตุผลไว้ด้วยเสมอ

2. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา บุคลากร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยแบบเจาะลึกด้านการบริหารจัดการของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้านอย่างเจาะจง เช่น ด้านความมีเหตุผล และด้านการพึ่งตนเอง เป็นต้น

3. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา บุคลากร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยคุณภาพในเชิงเปรียบเทียบ เช่น วิจัยการบริหารจัดการของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมานครในจังหวัดนครราชสีมากับโรงเรียนในจังหวัดอื่นที่มีกรอบภาระงานใกล้เคียงหรือคล้ายกัน เป็นต้น

4. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา บุคลากร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดอื่น หรือตัวแบบอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติด เช่น การบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน และการบริหารจัดการตามแนวคิดการปฏิบัติราชการตามคำรับรองของหน่วยงาน เป็นต้น

5. โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา บุคลากร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง เช่น บุคลากรของโรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา และผู้ปกครองของนักเรียน เป็นต้น

References

Department of Public Relations, Secondary Educational Service Area Office 31 of Nakhon Ratchasima Province. (2016). *Information about of secondary educational service area of fice 31*. Retrieved from http://www.mattayom31.go.th/aboutme (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2007). *The management according to the guidelines, integrity and self-sufficiency.* Bangkok: Forepace. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2009). *Management administration of state agencies: Comparative analysis of indicator.* Bangkok: Forepace. (in Thai)

Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Administration Development of Tourism Areas of the Phetchabun Province According to the Sufficiency Economy Philosophy

จิราพร เทืองน้อย และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

Surasak Chodtinnawat and Sampan Polpak

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Doctor of Philosophy in Public Administration Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวฯ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวฯ และ (4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวฯ ใช้การวิจัยแบบผสม ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและการวิจัยเชิงคุณภาพมาเสริม โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวมรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ 2 อำเภอ จำนวน 1,090 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 คน สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ ปัญหาด้านการมีภูมิคุ้มกันในการที่จังหวัดไม่ได้มีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยวอย่างเข้มงวดเท่าที่ควร (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวฯ คือจังหวัดฯ ควรมีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว เช่น การทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง และ/หรือเกิดการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาสร้างรีสอร์ท (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวฯ ประสบผลสำเร็จที่สำคัญ คือ การที่ผู้บริหารจังหวัดควรมีวิสัยทัศน์ที่ดี มีคุณธรรมและมีแนวทางการบริหารจัดการที่ดี และ (4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ฯ คือ จังหวัดควรมียุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่สนับสนุนในการพัฒนาระบบบริหารจัดการ และปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว ที่เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 4 ด้าน

คำสำคัญ: การพัฒนา, การบริหารจัดการ, ท่องเที่ยว, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This study aims to: (1) problems administration of tourism areas of the Phetchabun province according to the sufficiency economy philosophy, (2) guidelines of administration development of tourism (3) main factors to be successful in administration development of tourism, and (4) the strategies of administration development of tourism. Methodology is mixed method. Samples were

1,090 populations from convenience sampling in Amphur Khao Koh and Amphur Nam Noa. To collect data from a data provider or specialist subject in-depth interviews 9 people for using statistics to analyze information include: standard deviation, multiple regression and correlation coefficient of Pearson. It was found that the results showed that (1) the problems administration of tourism area management in Phetchabun province according to sufficiency economy philosophy was protection problem; (1) the conservative tourism areas law was not enough strict, (2) Phetchabun province should enforce conservative law such as littering and disposing, and/or the invasion of natural forest to development resorts, (3) the visionary, moral and clear management plan of Phetchabun province management was main factors to be the guidelines of development tourism area management. Also, government or public sector should support operation project of Phetchabun province and (4) Phetchabun province should have strategy to support tourism administration and basic facilities which were a main factor to manage the participation of citizen in Phetchabun province.

Keywords: development, administration, tourism, the sufficiency economy philosophy

บทนำ

จังหวัดเพชรบูรณ์มีการท่องเที่ยวหลายรูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ท่องเที่ยวเชิงศิลปะโบราณสถานโบราณวัตถุ วัฒนธรรม ประเพณี และการท่องเที่ยวผจญภัย การท่องเที่ยวจึงเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งจังหวัดได้จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2558–2561 โดยจัดประชุมหารือทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อเดือนสิงหาคม 2555เห็นชอบให้กำหนดวิสัยทัศน์เป็น “ดินแดนแห่งความสุขของคนอยู่และผู้มาเยือน” แต่จากการพัฒนาที่รวดเร็ว การเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวที่ขาดการจัดการที่ดีและเหมาะสมก็ย่อมก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เมื่อเกิดความเสื่อมโทรมแล้วไม่สามารถแก้ไข ฟื้นฟูได้เหมือนเดิมจะเห็นได้ว่า การที่แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรม สาเหตุมาจากนักท่องเที่ยวซึ่งอาจเกิดจากรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การขาดจิตสำนึกที่ดีและการไม่มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่กระทำว่าจะก่อให้เกิดความเสียหาย เช่น การทิ้งขยะ การเด็ดดอกไม้ การทำร้ายสัตว์ ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจ การให้การศึกษาในรูปแบบของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้บุคคลมีการรับรู้และมีบทบาทที่จะปลูกฝังความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้บุคคลตระหนักและมีความรู้สึกตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญ

จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่ผ่านมาทำให้ อำเภอเขาค้อและอำเภอน้ำหนาวได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีจุดประสงค์หลักเพื่อมาชมทะเลหมอก ในช่วงเช้าเวลาเช้าและสัมผัสอากาศเย็น

การชมทะเลหมอกตอนเช้า ซึ่งการท่องเที่ยวจำเป็นที่ต้องพักค้างคืน เพื่อสะดวกในการชมทะเลหมอกในยามเช้า ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน และก่อให้เกิดผลดีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในชุมชน ให้กับอำเภอเขาค้อเป็นอันมาก ส่งผลให้การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวของอำเภอเขาค้อเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจที่พัก (โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ และพื้นที่กางเต็นท์) ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม และธุรกิจร้านขายของฝากและของที่ระลึก เพียงแต่การเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวยังขาดการบริหารจัดการที่ดี ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และอาชีพของคนในพื้นที่ และเกิดความเสื่อมโทรม

ของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ จากปัญหาการบุกรุกที่ดิน เพื่อถางป่าทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพื่อครอบครองที่ดิน การสะสมของขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยว รวมถึงการเกิดน้ำเสียและสิ่งปฏิกูล โดยรอบบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่อาจต้องเข้าสู่ภาวะหยุดชะงัก และชะลอตัวลงได้ เพราะเมื่อเกิดความเสื่อมโทรมแล้วก็ย่อมทำให้การแก้ไขฟื้นฟูให้มีสภาพเหมือนเดิม ได้ยากและต้องใช้ระยะเวลานานมีผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึง การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวยังขาดประสิทธิภาพ ขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ รวมถึงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนยังขาดความรู้ และการมีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของพื้นที่

ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น โครงการที่เสนอของบประมาณด้านการท่องเที่ยว มากกว่า ร้อยละ 80 ต่างมุ่งเน้นที่จะพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย พัฒนาถาวรวัตถุ และก่อสร้างเพียงด้านเดียวมากกว่าการให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของประชาชน การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิสังคม (ชาญชัย สุขสกุล, 2554, น. 8) ส่งผลให้การพัฒนามีแนวโน้มจะก้าวถึงจุดอิ่มตัว และเข้าสู่ภาวะทดถอยได้ในอนาคต เพราะขาดความยังยืน

จากข้อมูลข้างต้นผู้ศึกษาในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงทราบถึงปัญหาเหล่านี้เป็นอย่างดีพร้อมทั้งสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการให้เกิดความยั่งยืนในประเด็น เรื่องการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ

4. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การบริหารจัดการ หมายถึง แนวทาง วิธีการ หรือขั้นตอนการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ในลักษณะที่เป็นตัวชี้วัดกลุ่มตัวชี้วัด กรอบแนวคิด หรือตัวแบบที่นำไปปรับใช้ในทางวิชาการ เช่น ในการวิจัย และในทางปฏิบัติของหน่วยงานและบุคลากรของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2558, น. 51)

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการท่องเที่ยว การพัฒนา คือ เปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการ เปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดี ก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา ขณะเดียวกัน การพัฒนามิได้ หมายถึงการเพิ่มขึ้นปริมาณสิ้นค้าหรือรายได้ของ ประชาชนเท่านั้น แต่หมายความรวมไปถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2548, น. 25) ผู้ศึกษาได้นำความหมายการพัฒนาของ พะยอม วงศ์สารศรี (2551, น. 156) และ ชนิศฏ์สรฐ์ สืบสังข์ (2556, น. 30) มาปรับใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยหมายถึง กระบวนการ พัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวให้มีการเปลี่ยนแปลงให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความยั่งยืน ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ ด้านเศรษฐกิจ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการ

มีส่วนร่วมของประชาชนของ Cohen & Uphoff (1981) โดยหมายถึง การมีส่วนของประชาชนในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 4 ด้าน (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (3) การได้รับประโยชน์ (4) การติดตามและประเมินผล

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ศึกษาได้นำความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) มาปรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้โดยได้หมายถึงปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านได้แก่ (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การมีความรู้ (5) การมีคุณธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

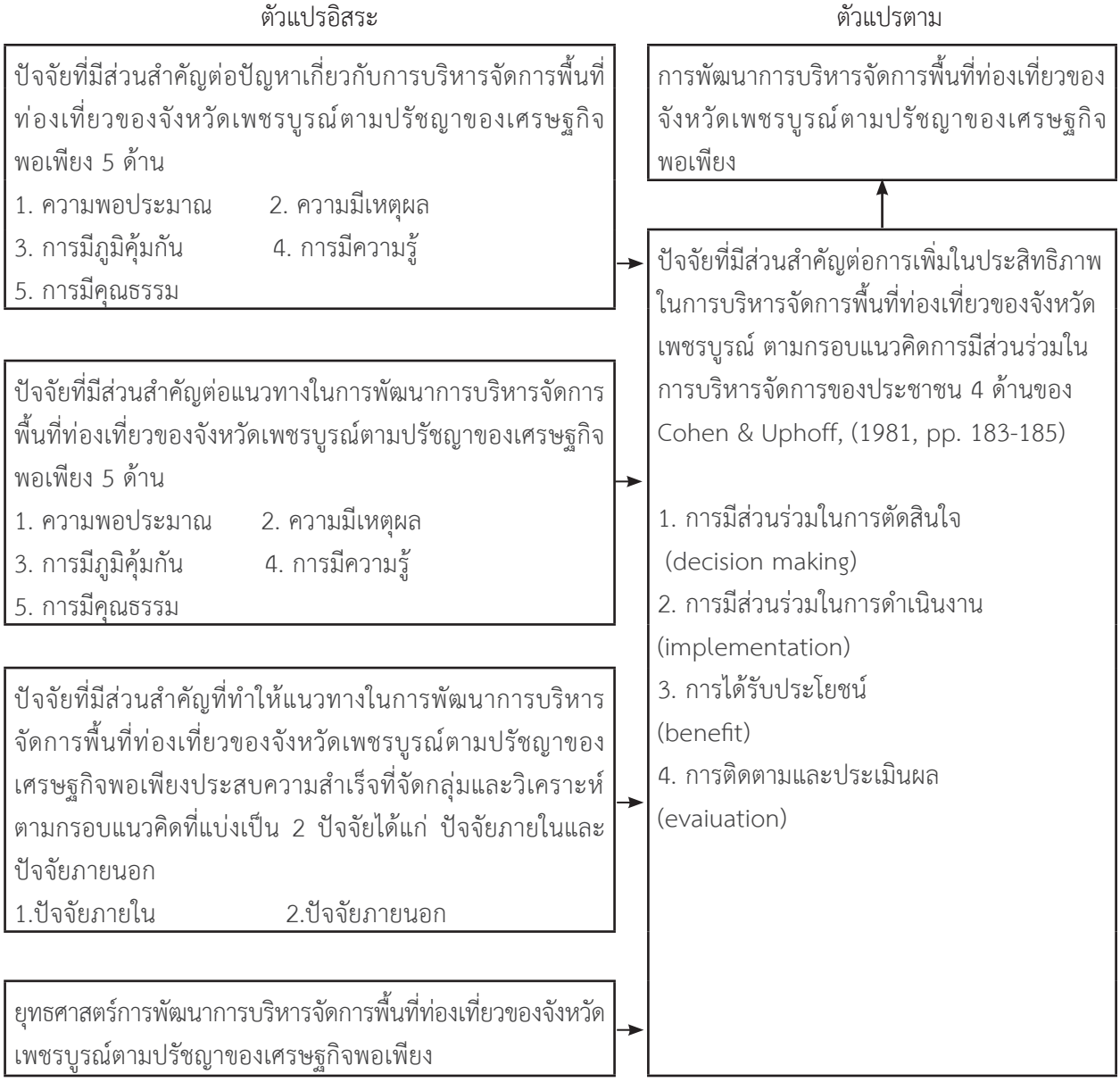

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และนำการวิจัยเชิงปริมาณมาเสริม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่อำเภอเขาค้อและอำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ จากประชาการจำนวน 1,090 คน ซึ่งจำนวนนี้ได้มาจากการคำนวณโดยการใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967, p. 398)

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเลือกแบบเจาะจง ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (purposeful sampling) โดยการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญข้าราชการระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. การสังเกตภาพรวมจากวิธีการในพื้นที่ท่องเที่ยวของอำเภอน้ำหนาว และอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 2 อำเภอ รวมทั้งสังเกตภาพรวมขณะที่กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถาม

2. การสังเกตสภาพแวดล้อมของพื้นที่ท่องเที่ยวอำเภอน้ำหนาว และอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ข้อมูลในส่วนนี้เป็นเพียงข้อมูลเสริมข้อมูลหลักที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยภาคสนาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.5) และมีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 74.4)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1)โดยแต่ละด้าน มีคำถามเกี่ยวกับปัญหาด้านละ 2 ข้อคำถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านทั้ง 5 ด้าน

ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำเสนอปัญหาเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยสูงสุดแต่ละข้อ ทั้ง 5 ด้าน ตามลำดับ นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้นำเสนอในคำถามท้ายสุดของปัญหาได้มีการนำเสนอ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมทั้งหมด

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2)ในแต่ละด้านประกอบด้วยคำถาม 2 ข้อคำถาม ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.30)

ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำเสนอแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เรียงตามลำดับ “ค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้าน” จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีภูมิคุ้มกันกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ใน

ระดับมาก ($\overline{X}$ =2.35) กล่าวคือ จังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว เช่น การทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง และ/หรือเกิดการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาสร้างรีสอร์ท เป็นต้น

2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีคุณธรรมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.35) กล่าวคือ จังหวัดเพชรบูรณ์ควรส่งเสริมให้บุคลากรของหน่วยงานมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีความรู้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.31) กล่าวคือ จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับบุคลากรในด้านการบริการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวและความรู้ในการทำงานร่วมกับผู้ประกอบการภาคเอกชน และภาคประชาชนเจ้าของพื้นที่

4) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.26) กล่าวคือ จังหวัดเพชรบูรณ์ควรวางแผนร่วมกับผู้ประกอบการภาคเอกชน และประชาชนในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างบูรณาการให้เป็นไปตามแผนงาน

5) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.26) กล่าวคือจังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีการประชาสัมพันธ์พื้นที่ท่องเที่ยว และมีจุดให้บริการในการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ

6) สรุปในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.30)

การอภิปรายผล

1. การอภิปรายผลปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.13) ต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านเหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.13) เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่งแล้ว กล่าวคือ จังหวัดเพชรบูรณ์มีการบริหารจัดการด้านการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การให้บริการเกี่ยวกับ ถังขยะ ถนน ห้องสุขา จุดชมวิว และลานจอดรถที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่ผู้ประกอบการภาคเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยวยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ทำให้มีการแยกส่วน หรือต่างคนต่างทำ ทำให้ผลของการดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ และผู้ประกอบการภาคเอกชนและประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยวแล้วในบางครั้งยังขาดการสนับสนุนงบประมาณและเครื่องวัสดุอุปกรณ์ให้กับภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เช่น จังหวัดเพชรบูรณ์ไม่ได้มีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยวอย่างเข้มงวดเท่าที่ควร เช่น การทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง และ/หรือเกิดการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาสร้างรีสอร์ท เป็นต้น และจังหวัดเพชรบูรณ์ไม่ได้มีการวางแผนร่วมกับผู้ประกอบการภาคเอกชน และประชาชน ในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างบูรณาการให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะภายในจังหวัด จึงเป็นผลทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับสภาพปัญหาในระดับปานกลางแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากในระดับน้อย

นอกจากนี้แล้ว การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.22) ต่อภาพรวมทั้งหมดของปัญหา ดังปรากฏในข้อคำถามที่ว่า ในภาพรวมทั้งหมด

จังหวัดเพชรบูรณ์มีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การมีความรู้ (5) การมีคุณธรรม ซึ่งความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อภาพรวมทั้งหมดของปัญหานี้ ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า จังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีแนวทางการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว ในเรื่องการบริหารจัดการด้านการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในสถานที่ท่องเที่ยวและให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในสิ่งอำนวยความสะดวกด้วย รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการทำงานร่วมกับภาครัฐ และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว โดยให้มีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยวอย่างเข้มงวด แต่ทั้งนี้ในการดำเนินงานจะต้องใช้เวลาการดำเนินงานจึงยังไม่บรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ตั้งไว้ จึงเป็นเหตุให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ทำให้ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ทรงศักดิ์ สินวิมล (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลางต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเกษตรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน (4) ด้านการพึ่งตนเอง และ(5) ด้านความรู้คู่คุณธรรม

2. การอภิปรายผลปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

ผู้ศึกษามีความเห็นว่า จังหวัดเพชรบูรณ์มี ปัญหาในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้าน มีหลายปัญหา ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน เช่น เฉพาะปัญหาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบ่งเป็นจังหวัดเพชรบูรณ์มีการประชาสัมพันธ์พื้นที่ท่องเที่ยวและมีจุดให้บริการในการให้ข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและ ผู้ประกอบการภาคเอกชนและประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว เป็นต้น แต่ในที่นี้ ผู้ศึกษาได้ยกตัวอย่างเฉพาะ ปัญหาที่สำคัญที่สุด ด้านละ 1 ปัญหาเท่านั้น มาศึกษาวิเคราะห์) ในเวลาเดียวกันได้เสนอ สาเหตุ และแนวทางแก้ไข หรือแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการควบคู่ไปด้วย

ผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวคิดทางวิชาการ คือ กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา มาปรับใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ กรอบแนวคิดนี้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สอดคล้องกัน ได้แก่ ปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขหรือการพัฒนา (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2552, น. 57) ดังได้สรุปไว้ในภาพ 2 ดังนี้

กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา

1. ด้านความพอประมาณ ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ จังหวัดเพชรบูรณ์มีการประชาสัมพันธ์พื้นที่ท่องเที่ยว และมีจุดให้บริการในการให้ข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอ	1. ผู้บริหารของจังหวัดเพชรบูรณ์ขาดการส่งเสริมสนับสนุนและไม่เข้าถึงตัวนักท่องเที่ยว ทำให้การประชาสัมพันธ์ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบว่าพื้นที่ไหนเป็นพื้นที่และมีจุดให้บริการนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	1. ด้านความพอประมาณ จังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีการประชาสัมพันธ์พื้นที่ท่องเที่ยว และมีจุดให้บริการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ
2. ด้านความมีเหตุผล ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ไม่ได้มีการวางแผนร่วมกับผู้ประกอบการภาคเอกชน และประชาชน ในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างบูรณาการให้เป็นไปตามแผนงาน	2. ผู้บริหารขาดการวางแผนงานในการจัดทำโครงการหรือดำเนินงานในด้านต่างๆ ในการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์	2. ด้านความมีเหตุผล จังหวัดเพชรบูรณ์ควรวางแผนร่วมกับผู้ประกอบการภาคเอกชน และประชาชน ในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างบูรณาการให้เป็นไปตามแผนงาน
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ไม่ได้มีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยวอย่างเข้มงวดเท่าที่ควร เช่น การทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง และ/หรือเกิดการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาสร้างรีสอร์ท เป็นต้น	3. ผู้บริหารของจังหวัดเพชรบูรณ์หรือผู้มีอำนาจขาดการบังคับใช้กฎ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างจริงจังภายในพื้นที่ เช่น การบุกรุกทำลายป่าสร้างรีสอร์ท	3. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน จังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว เช่น การทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง และ/หรือเกิดการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาสร้างรีสอร์ท เป็นต้น
4. ด้านการมีความรู้ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือผู้ประกอบการภาคเอกชนและภาคประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยวยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ทำให้มีการแยกส่วนหรือต่างคนต่างทำ ทำให้ผลของการดำเนินงานขาดประสิทธิภาพด้านการอนุรักษ์พื้นที่	4. ผู้ประกอบการภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ตนเองโดยไม่สนใจเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว (แยกส่วนกันทำ)	4. ด้านการมีความรู้ จังหวัดเพชรบูรณ์ควรให้ความรู้ และทำความเข้าใจ กับผู้ประกอบการภาคเอกชนและภาคประชาชนในการทำงานร่วมกับภาครัฐ เพื่อไม่ให้มีการแยกส่วนกันทำ หรือต่างคนต่างทำที่ส่งให้ผลของการดำเนินงานด้านอนุรักษ์พื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
5. ด้านการมีคุณธรรมที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการภาคเอกชนและประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว	5. ผู้ประกอบการภาคเอกชนและประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญในการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แต่เห็นประโยชน์ของตนเองมากกว่าส่วนร่วม	5. ด้านการมีคุณธรรม เจ้าหน้าที่ภาครัฐควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนและประชาชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัด

ภาพ 2 ภาพรวมปัญหา สาเหตุ และแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

3. การอภิปรายผลปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

ผู้ศึกษาขออภิปรายผล ดังนี้

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.22) ส่วนรายด้านภายในมีค่าเฉลี่ยมากกว่าภายนอกเล็กน้อย แต่ทั้งสองด้านมีความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เหตุผลที่สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง ดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ในแต่ละข้อคำถามกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยภายใน ผู้บริหารจังหวัดเพชรบูรณ์มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีคุณธรรมและมีแนวทางการบริหารจัดการ รวมถึงมีแผนการดำเนินแต่ยังไม่ชัดเจนในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และผู้บริหารมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมในการดำเนินงานตามแผนการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำให้ประชาชนรู้สึกว่ายังไม่คุ้มค่าของการดำเนินกิจกรรม โครงการว่าสิ่งที่คิดจะทำนั้นเกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากน้อยแค่ไหน แล้วต้องทำให้เห็นเด่นชัดมากกว่าเท่าที่ทำอยู่ เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดปัจจัยภายนอก ภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีนโยบายที่ชัดเจนรวมถึงให้ความสนับสนุนการดำเนินงานของจังหวัดเพชรบูรณ์ ในทุกกิจกรรม/โครงการ และผู้ประกอบการภาคเอกชนและประชาชนสมัครใจเข้าร่วมกับจังหวัดเพชรบูรณ์ในการดำเนินตามแผนงานในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกิจกรรม/โครงการ ควรมีนโยบายให้ชัดเจนกว่าเดิมเพื่อการสนับสนุนในการจัดทำโครงการ กิจกรรม เพื่อดำเนินงานของจังหวัดเพชรบูรณ์ และส่งเสริมให้ประชาชนและผู้ประกอบการภาคเอกชนมาเข้าร่วมโครงการมากกว่าที่ทำอยู่ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง4. การอภิปรายผลยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ศึกษาขออภิปรายผล ดังนี้

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้งในภาพรวม และรายข้อทั้ง 5 ข้อต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์เห็นด้วยในระดับปานกลาง ผู้ศึกษามีความเห็นว่า (1) จังหวัดเพชรบูรณ์มียุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่สนับสนุนในการพัฒนาระบบบริหารจัดการ และปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว (2) จังหวัดเพชรบูรณ์มียุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่สนับสนุนในการสร้าง ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและความหลากหลายทางวัฒนธรรม (3) จังหวัดเพชรบูรณ์มียุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่สนับสนุนในการส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน และผลิตผลการเกษตร (4) จังหวัดเพชรบูรณ์มียุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่สนับสนุนในการประชาสัมพันธ์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวจากทุกภาค และ(5) จังหวัดเพชรบูรณ์มียุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่สนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เมื่อเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่ายุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีการกำหนดยุทธศาสตร์แล้ว แต่ในการทำตามยุทธศาสตร์นั้นยังไม่ค่อยที่จะชัดเจนหรือทั่วถึงแก่ประชาชนทำให้ประชาชนยังไม่ค่อยเห็นด้วยกับยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวทั้งหมด จึงเป็นเหตุทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. การอภิปรายผลประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชน 4 ด้าน

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.20) ทั้งในภาพรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้านต่อ

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชน 4 ด้านนั้น เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์เห็นด้วยในระดับปานกลาง ผู้ศึกษามีความเห็นว่าในการดำเนินงานจังหวัดเพชรบูรณ์สนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมคิดและเสนอความเห็นในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวในทุกกิจกรรม/โครงการและจังหวัดเพชรบูรณ์สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานตามแผนการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว แต่ในเวลาเดียวกันประชาชนในพื้นที่โครงการต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของเงิน วัตถุสิ่งของแต่อาจจะเป็นความสุขสบายและความพึ่งพอใจในสภาพความเป็นอยู่และสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานในกิจกรรม/โครงการในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจกรรม/โครงการให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เมื่อเป็นเช่นนี้ควรให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมกับจังหวัดเพชรบูรณ์ในการดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ให้มากกว่านี้ เพื่อให้ประชาชนให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชน4 ด้าน

6. การอภิปรายผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มต่อภาพรวมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชน 4 ด้าน

ผู้ศึกษาขออภิปรายผล ดังนี้

6.1 จากผลการเปรียบเทียบภาพรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำแนกตามเพศ ได้แก่เพศชายกับเพศหญิงต่อภาพรวมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชน 4 ด้าน พบว่า ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกันเหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงมีความเห็นต่อภาพรวมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายและเพศหญิงต่างก็เป็นคนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีพื้นฐานทางด้านความรู้และสังคมที่เหมือนกัน และเป็นประชาชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบจากการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์โดยตรงด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในการมีส่วนร่วมของประชาชนใน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการได้รับประโยชน์และด้านการติดตามและประเมินผล ที่ทั้งเพศชายและเพศหญิงรับรู้และสัมผัสได้เฉกเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงล้วนมีความเห็นต่อภาพรวมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชน 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

6.2 จากผลการเปรียบเทียบภาพรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปต่อภาพรวมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชน 4 ด้านพบว่า ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ไม่แตกต่างกันเหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีความคิดเห็นภาพรวมต่อภาพรวมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชน 4 ด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มจะมีระดับการศึกษาต่างกัน แต่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มต่างก็มีที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีพื้นฐานทางด้านความรู้ที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึง จึงส่งผลต่อความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มที่มีต่อภาพ

รวมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของประชาชน 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

7. การอภิปรายผลตามแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้าน

จากผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้าน พบว่า แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง5 ด้าน (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน (4) ด้านการมีความรู้ และ (5) ด้านการมีคุณธรรม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้าน เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน (4) ด้านการมีความรู้ และ (5) ด้านการมีคุณธรรม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้าน ผู้ศึกษามีความเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์เห็นถึงความสำคัญของแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านที่มีปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใน (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (3) ด้านการได้รับประโยชน์ (4) ด้านการติดตามและประเมินผล พร้อมกันนั้นการน้อมนำแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน (4) ด้านการมีความรู้ และ(5) ด้านการมีคุณธรรม เป็นเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างสัมผัสได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีคุณธรรม ด้านการมีภูมิคุ้มกัน และด้านการมีความรู้ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกด้าน ทำให้กลุ่มตัวอย่างสัมผัสได้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น เพราะทั้ง 3 ด้านมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความพอประมาณ และด้านความพอประมาณ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวหากมีพร้อมจะส่งผลดีต่อความเป็นอยู่ของตนเองโดยตรง ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ เห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง5 ด้าน (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน (4) ด้านการมีความรู้ และ(5) ด้านการมีคุณธรรม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในการมีส่วนร่วมของประชาชน

8. การอภิปรายผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คนต่อแนวทางการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว และที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้าน เห็นด้วยว่าแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้านเช่นนี้อาจเกิดจากการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นตรงกันว่า จังหวัดเพชรบูรณ์ได้มีแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ที่ประกอบด้วย (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน (4) ด้านการมีความรู้ และ(5) ด้านการมีคุณธรรม ซึ่งเป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชน เป็นปรัชญาที่ได้รับพระราชทานมาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงพร้อมที่จะน้อมรับการส่งเสรมและสนับสนุนจากภาครัฐ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ถูกนำมาแปลงเป็นแผนปฏิบัติการบริหารจัดการในการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้าน ที่ประกอบด้วย (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการจัดการพื้นที่ท่อง

เที่ยว เป็นเรื่องของการใช้ประโยชน์ทรัพยากรของชาติ ร่วมกันของภาคส่วนต่างๆ จึงควรได้ รับรู้และเกี่ยวข้องในการตัดสินใจทำให้หลายพื้นที่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการรวมตัวกันของชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อย่างเข้มแข็งเพื่อพัฒนาและเสนอแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยว (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จังหวัดเพชรบูรณ์สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานตามแผนการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว (3) ด้านการได้รับประโยชน์ ประชาชนในพื้นที่โครงการต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของเงิน วัตถุ สิ่งของ แต่อาจจะเป็นความสุขสบายและความพึงพอใจ ในสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ต้องคำนึงถึงความเสื่อมโทรมของทรัพยากร และพื้นที่ท่องเที่ยว โดยมีมาตรการต่างๆ เพื่อลดผลกระทบต่อพื้นที่ท่องเที่ยวของแต่ละชุมชนและ(4) ด้านการติดตามและประเมินผลจังหวัดเพชรบูรณ์ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่การกำหนดยุทธศาสตร์ การนำเสนอแผนงานโครงการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานในกิจกรรม/โครงการ ในการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจกรรม/โครงการให้มีประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านภูมิคุ้มกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นเกาะป้องกันในดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเองขั้นเบื้องต้น ควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

2. แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาเศรษฐกิจด้านการมีคุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีการพัฒนาบุคลากร เจ้าหน้าที่ และประชาชน ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และให้มีการคัดแยกขยะเพื่อสะดวกในการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ เนื่องจากจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นสถานที่ที่เหมาะกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. สำหรับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีการดำเนินงานร่วมกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมหรือโครงการที่ทางภาครัฐมาจัดทำโครงการและมีส่วนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของการจัดโครงการในแต่ละครั้ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำกรอบแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมในหน่วยงานอื่นๆ นอกเหนือจากจังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อเป็นการพิสูจน์ผลการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต่อไป อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาหรือการวิจัยครั้งต่อไป อาจนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในครั้งนี้ไปปรับใช้เฉพาะบางด้านที่เหมาะสมกับหน่วยงานที่ศึกษาก็ได้ หรือตัดบางด้านออก โดยไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ครบทั้งหมดทุกด้าน ในทางตรงกันข้ามอาจเพิ่มจำนวนด้านหรือตัวชี้วัดขึ้นได้ตามความเหมาะสม แต่ควรให้เหตุผลกำกับไว้ด้วยเสมอ

2. การวิจัยแบบเจาะลึกแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบูรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้าน โดยเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงกับจังหวัดอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับแหล่งอื่นๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เป็นต้น

3. การวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดหรือตัวแบบอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอื่น ๆ

References

Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1981). *Rural development participation: Concept and measure for project design implementation and evaluation*. New York: Cornell University. (in Thai)

Sinwimol , T. (2015). *Development of agricultural administration of Phra Nakhon Si Ayuthaya province according to the sufficiency economy philosophy.* Doctor of Philosophy in Public Administration Thesis, Eastern Asia University. (in Thai)

Suebsung, C. (2013). *The administration for human resource development of the Bangkok metropolitan administration according to the royal initiatives*. Doctor of Philosophy in Public Administration Thesis, Eastern Asia University. (in Thai)

Suksakul, C. (2011). *Development model organization community-based tourism network on highland in Phetchabun province* (Research report). Phetchabun: Phetchabun Rajabhat University. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2004). *Material processing development administration.* Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2007). *The management according to the guidelines, integrity and self-sufficiency.* Bangkok: Forepace. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2009). *Management administration of state agencies: Comparative analysis of indicator.* Bangkok: Foreface. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2015). *50 concepts, indicators, models of management administration and sustainable management administration.* Bangkok: Forepace. (in Thai)

Wongsansri, P. (2008). *Human resource management.* Bangkok: Suan Dusit Rajabhat University. (in Thai)

Yamane, Y. (1967). *Elementary sampling theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Administration of Mangrove Areas of the Department of Marine and Coastal According to the Sufficiency Economy Philosophy

อรอุษาร จิรชัยศรี และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

Ornularn Jirachaisri and Sampan Polpuk

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาของการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ ค่าความเที่ยงตรงที่ระดับ 0.86 และค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ระดับ 0.89 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน 3 อำเภอในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร รวมจำนวน 194,189 คน มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,105 คน สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพอีกด้วย ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงานในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งเป็นปัญหาการบริหารจัดการด้านความพอประมาณ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ที่สำคัญ คือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรผลักดันให้มีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จที่สำคัญ คือ จังหวัด เจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชายเลนในทุกกิจกรรมและโครงการตามแผนงาน และ (4) ตัวแบบในการบริหารจัดการประกอบด้วย 4 ด้าน ตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การอนุรักษ์ ฟื้นฟู, พื้นที่ป่าชายเลน, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

Research hybrid aimed to study (1) the issue of the management of mangrove (2) guidelines for management development mangrove areas and (3) the factors that have contributed signifcantly to the development, management of mangrove areas of the department of marine and coastal following the philosophy of sufficiency economy successful. The precise level of .86 and the reliability of the questionnaire 0.89 level as a tool to collect demographic is people living in three districts in Samut Sakhon province, totaling 194 ,189 people, with a sample of one.105. The

statistics used for data analysis were frequency, percentage, average, standard deviation. The multiple regression and a correlation coefficient of Pearson also has depth expert interviews of 9 people to get qualitative data as well. The results showed that: (1) problems with the management of important coastal and marine resources are not enough personnel to work in the field of conservation, restoration of mangrove areas. This is a problem of management of the modest (2) Guidelines for management development is the department of marine and coastal should push to increase staff to meet the functional areas of conservation mangroves (3) factors contributed significantly to the development of successful management practices is the host province and relevant government agencies should cooperate in the conservation and restoration of mangroves in the project plan and (4) model management consists of the following four factors that influence the effectiveness of the management bodies balanced.

Keywords: administration, mangrove areas, conservation, department of marine and coastal, the sufficiency economy philosophy

บทนำ

การบริการจัดการของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งและมีทำให้ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งผู้ศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าหากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่ดำเนินการแก้ไขให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นจะมีผลกระทบต่อองค์กรหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีผลกระทบต่อบุคลากรของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและมีผลกระทบต่อประชาชน โดยสรุปได้ดังนี้ คือ (1) ผลเสียต่อหน่วยงาน เช่น การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ไม่ได้รับการยอมรับจากภาครัฐ และไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้ตามนโยบายรัฐบาล (2) ผลเสียต่อบุคลากรของหน่วยงาน เช่น ประชาชนไม่เชื่อถือ และไม่ให้ความร่วมมือในการประสานงาน รวมถึงขาดความเลื่อมใสศรัทธาต่อการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประสานความร่วมมือกับบุคลากรของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และ (3) ผลเสียต่อประชาชนหรือสังคม เช่น ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งถูกคลื่นทะเลกัดเซาะได้รับความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย และการประกอบอาชีพประมงเพราะมีปริมาณสัตว์น้ำลดลงจากความเสื่อมโทรมของป่าชายเลน

จากปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาแนวทางการการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนข้อมูลเชิงวิชาการให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ ที่แบ่งออกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ และการพัฒนา

กิติมา ปรีดีดิลก (2528, น. 11-12) กล่าวว่าถึงปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานอันเป็นทรัพยากรในการบริหาร องค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานประกอบด้วย 4 ปัจจัยหรือที่เรียกว่า ทฤษฎี 4 M's ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีจัดการ (Management)

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2537, น. 22 - 23) กระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ที่ทำให้องค์การธำรงอยู่และเกิดสัมฤทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการรู้จักใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ ที่จะนำองค์การไปสู่เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายขององค์การ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2007, น. 2-4) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหาร การจัดการ และการบริหารจัดการ อาจกล่าวได้ว่า มีความหมายใกล้เคียงกันและอาจนำมาใช้แทนกันได้ถึงแม้ว่าแต่ละคำจะมีความแตกต่างในรายละเอียดบางประการ

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับพื้นที่ป่าชายเลน และการอนุรักษ์ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2534, น. 49-53) ป่าชายเลน เป็นระบบนิเวศที่ประกอบด้วยพืชและสัตว์นานาชนิด ดำรงชีวิตร่วมกันในสภาพแวดล้อมที่เป็นดินเลน น้ำกร่อย หรือมีน้ำทะเลท่วมถึงสม่ำเสมอ พบทั่วไปตามที่ราบปากแม่น้ำอ่าว บริเวณชายฝั่งทะเลในเขตน้ำขึ้นน้ำลง ทะเลสาบ และบริเวณรอบเกาะต่าง ๆ

ป่าชายเลน ประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลายชนิดหลายตระกูล และเป็นพันธุ์ไม้ไม่ผลัดใบ (evergreen species) ซึ่งมีลักษณะทางสรีรวิทยาและความต้องการสิ่งแวดล้อมที่คล้ายกัน ส่วนใหญ่ประกอบด้วยพันธุ์ไม้สกุลโกงกาง (Rhizophora sp.) เป็นไม้สำคัญและมีไม้ตระกูลอื่นบ้าง ตัวอย่างเช่น ถั่วดำ ถั่วขาว พังกาหัวสุม ดอกแดง โปรงขาว โปรงแดง ตะบูนดำ ตะบูนขาว แสมขาว แสมทะเล ลำพู ลำพูทะเล ตาตุ่มทะเล เหงือก ปลาหมอ เป็นต้น

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของป่าชายเลนมีความแตกต่างออกไปอย่างมากจากป่าชนิดอื่น ๆ โดยเฉพาะดิน ดินในป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์สูงจากธาตุอาหารที่มาจากการกัดเซาะตามชายฝั่ง และแหล่งน้ำลำธารสารอินทรีจากซากพืชซากสัตว์ในบริเวณป่าชายเลนเอง โดยเฉพาะใบไม้ที่ร่วงหล่นทับถมกันเป็นจำนวนมาก แพลงตอนพืชและสาหร่าย น้ำบริเวณนี้มีความเค็มค่อนข้างต่ำ ระดับความเค็มของน้ำเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามระดับน้ำที่ขึ้นลงและปริมาณน้ำจืดไหลมาจากแม่น้ำลำคลอง สัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในป่าชายเลน ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากสัตว์ในป่าบกทั่วไปเช่นกัน โดยเฉพาะสัตว์ที่อาศัยอยู่ตามพื้นป่า ซึ่งอาศัยคืบคลานหรือเกาะหรือขุดรูอยู่ตามพื้นดิน รวมทั้งชนิดที่อาศัยอยู่ในน้ำจะต้องมีการปรับตัวอย่างมากเพื่อการอยู่รอด เนื่องจากต้องประสบกับสภาวะต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เป็นประจำหรือต้องอยู่ในสภาพไม่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตโดยทั่วไป เช่น สภาวะที่ทำให้มีการสูญเสียน้ำออกจากลำตัว สภาพอุณหภูมิสูง สภาพที่มีปริมาณออกซิเจนค่อนข้างต่ำของดินเลน และการเปลี่ยนแปลงความเค็มของน้ำ สัตว์พวกนี้ได้แก่ หอย ปู กุ้ง หนอนตัวกลม หนอนตัวแบน ไส้เดือนทะเล และครัสเตเชียน (สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังจำพวกกุ้ง ปู) เป็นต้น ชุมชนในป่าชายเลนจะประกอบไปด้วยสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ จำนวนมากที่สามารถปรับตัวอยู่ได้ ทำให้ป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นที่วางไข่และอนุบาลตัวอ่อนและที่อยู่อาศัยของสัตว์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจหลายชนิด

3. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เกษม วัฒนชัย (2549, น. 56-57) คำว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังทรงได้เน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

4. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

ดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล (Balanced Scorecard--BSC) ตามที่ Kaplan & Norton ได้ให้ความหมายไว้ คือเครื่องมือที่ทำหน้าที่เปลี่ยนพันธกิจ (mission) และกลยุทธ์ (strategy) เป็นชุดของการวัดผลการปฏิบัติงานที่มีส่วนช่วยกำหนดกรอบของระบบการวัด และการบริหารกลยุทธ์ที่ครอบคลุมประเด็นครบถ้วนตัวเลขที่ได้จากการวัดจะทำหน้าที่วัดผลการปฏิบัติงานขององค์การที่ครอบคลุมด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ครบถ้วน เช่น ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกิจการภายใน และด้านการเรียนรู้และการเติบโตขององค์การ แนวคิดพื้นฐานของดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล (BSC) Kaplan& Norton (2001) ได้พัฒนา BSC3 ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลขององค์กร ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของ BSC มีปัจจัยวัดผลสำเร็จครอบคลุมมุมมอง (perspectives) 4 มิติ ได้แก่ (1) มิติด้านการเงิน (financial perspective) (2) มิติด้านลูกค้า (customer perspective) (3) มิติด้านกระบวนการภายใน (internal process perspective) (4) มิติด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (leaning and growth perspective)

5. ความเป็นมา โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ประวัติกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจากการพัฒนาของประเทศในด้านต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาผ่านมา เช่น การทำการประมง อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การพัฒนาแหบ่งชุมชนและอื่น ๆ ทำให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างมาก ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการที่ดินชายฝั่งทะเลมากจนเกิดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ และมีการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอย่างรุนแรง พื้นที่ป่าชายเลนลดลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากการบุกรุกและเปลี่ยนแปลงสภาพเพื่อประโยชน์ในด้านอื่นๆ แหล่งปะการังและหญ้าทะเล อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมเช่นกัน ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ลดลงอย่างมากประกอบกับสภาพแวดล้อมของแหล่งน้ำเสื่อมโทรม ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตและขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ ตระหนักว่าการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอดีตที่ผ่านมา ยังไม่มีเอกภาพ ขาดการบูรณาการ ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง หรือมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพ จึงได้มีการปฏิรูประบบราชการและมีพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 กำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรวมทั้งการจัดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้น โดยรวมงานที่เกี่ยวข้องในด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จากกรมประมง กรมป่าไม้ และกรมพัฒนาที่ดินในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาอยู่ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) โดยมีภารกิจในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู บริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยเฉพาะพื้นทีดินชายทะเล ป่าชายเลน แนวปะการัง หญ้าทะเล และสัตว์ทะเล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมดุลและเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

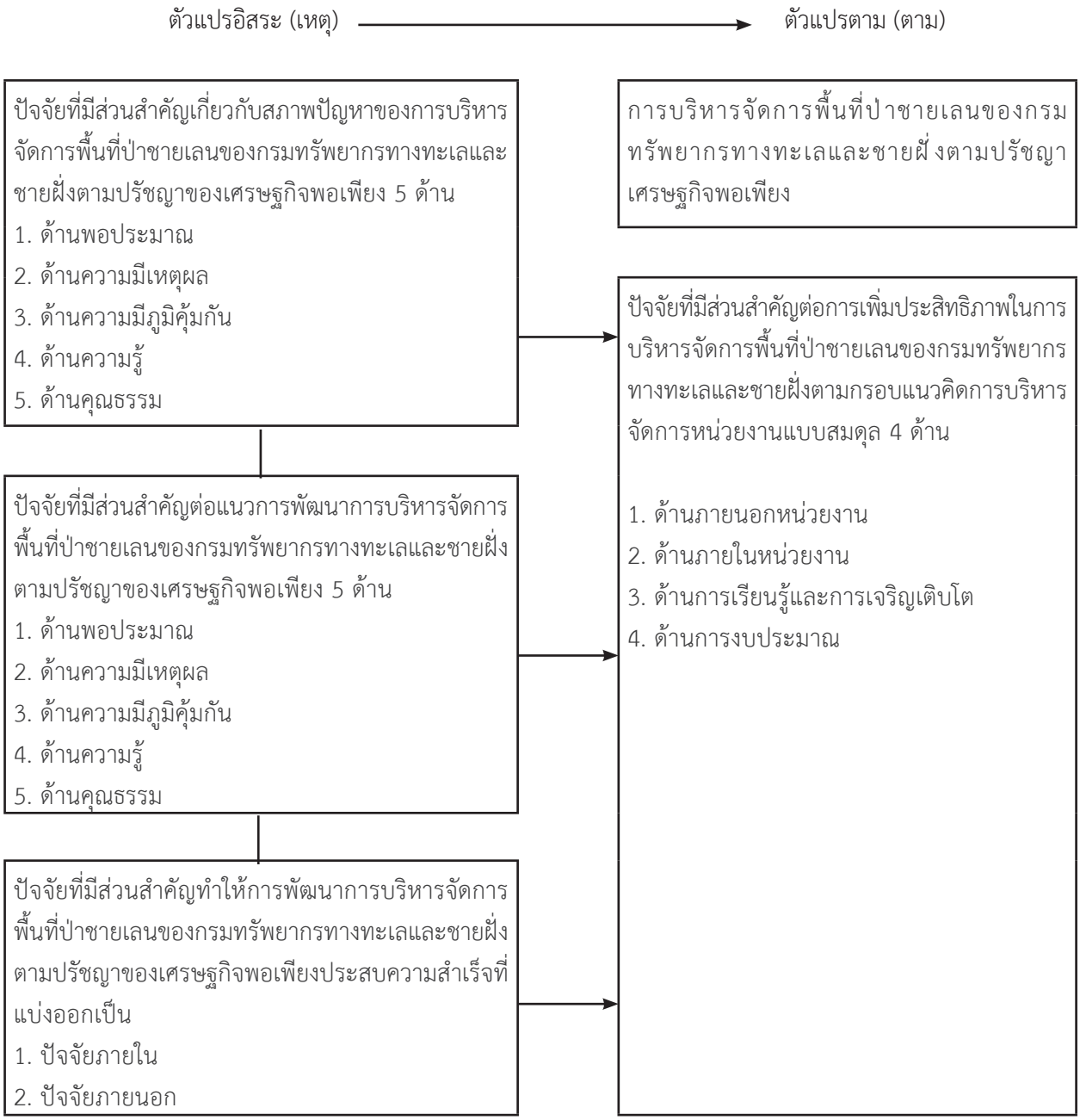

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีพื้นที่ติดกับทะเลในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ ประชาชนในเขตอำเภอเมือง อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที มีประชากรรวมทั้งสิ้น 194,189 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนประชากรที่เป็นตัวแทนของประชากรดังกล่าวที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1,105 คน ที่ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane

(1967, p. 398) ที่ระดับความเชื่อมั่น 97.0% หรือที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.03 ซึ่งเป็นการสุ่มแบบใช้ความน่าจะเป็น

เชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (in-depth Interview of experts) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสมุทรสงครามของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 9 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจงบุคคลที่ไม่อาจระบุจำนวนประชากรที่แท้จริงได้ง่าย (Guest, Namey & Mitchell, 2013, pp.48-52) โดยเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน การเจาะจงเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คนนี้ เพราะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนจังหวัดสมุทรสงครามตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ (1) นางสาวสุทธิลักษณ์ ระวิวรรณ อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2) นายศักดิ์ดา วิเชียรศิลป์ รองอธิบดีทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (3) นายณรงค์ฤทธิ์ เลิศเกษตรวิทยา หัวหน้าชุดปฏิบัติการงานการวิจัยระดับกลาง (4) นางสาวนฤมล กรคณิตนันท์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย (5) นายมนตรี หามนตี ผู้อำนวยการการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (6) นายสืบสกุล หนูไชยา ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระดับสูง (7) นายธเนศ มั่นน้อย ผู้อำนวยการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 2 (8) นายพรเทพ ทองดี หัวหน้าชุดปฏิบัติการงานเรือและชายฝั่ง และ (9) นายไกรศร พรหมหาญ หัวหน้าชุดปฏิบัติการพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 7

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือแบ่งออกเป็น 6 ส่วน

เชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แนวลึกที่มีโครงสร้าง (structured in-depth interview form) และทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองแบบตัวต่อตัว (face to face interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ (1) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเอกสาร (2) การรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยสนาม และ (3) การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ค่าสถิติร้อยละค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

เชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

1. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน พบว่า

1.1 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.88, SD=0.706) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงานในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน

1.2 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.84, SD= 0.643) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของป่าชายเลนที่จะส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเท่าที่ควร

1.3 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกัน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.85, SD=0.688) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่ได้มีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนอย่างเข้มงวดเท่าที่ควร นอกจากจะส่งผลให้ป่าถูกทำลายแล้ว ยังทำให้การฟื้นฟูไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์

1.4 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีความรู้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.86, SD=0.685) กล่าวคือ บุคลากรของ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังขาดความรู้ และความเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกับประชาชน

1.5 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีคุณธรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.86, SD=0.685) กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีและส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกันการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน

1.6 ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมทั้งหมดในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อภาพรวมทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.87, SD=0.643) กล่าวคือ ในภาพรวมทั้งหมด จังหวัดมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การมีความรู้ และ (5) การมีคุณธรรม

2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน พบว่า

2.1 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านพอประมาณ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.97, SD=0.707) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรผลักดันให้มีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน

2.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 1.92, SD = 0.717) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของป่าชายเลน ที่จะส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกัน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.93, SD = 0.689) กล่าวคือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนอย่างเข้มงวด เพื่อให้การฟื้นฟูได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2.4 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีความรู้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.97, SD=0.712) กล่าวคือ ประชาชนควรมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการเข้าร่วมงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูร่วมกับ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประสิทธิผลที่ดี

2.5 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีคุณธรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.88, SD=0.644) กล่าวคือ บุคลากรของ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน

3. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัย

ภายนอกพบว่า

3.1 ปัจจัยภายนอก กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.90, SD=0.616) กล่าวคือ จังหวัดเจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูในทุกกิจกรรม

3.2 ปัจจัยภายใน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.87, SD=0.595) กล่าวคือ ผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีคุณธรรม มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่ดี พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูเข้าถึงบุคลากรและหน่วยงานของ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและประชาชนในทุกกิจกรรม

เชิงคุณภาพ

ผู้ศึกษาได้นำคำถามที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ข้อคำถามมาเป็นแนวทางในการกำหนดคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 9 คน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ หรือเทียบเคียงกันว่า ข้อมูลทั้ง 2 ส่วนนี้ สนับสนุน หรือคัดค้านกันหรือไม่อย่างไร โดยนำมาใช้เป็นส่วนสำคัญเพื่อเป็นข้อเสนอแนะ คำถามทั้ง 3 ข้อคำถามได้แก่

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) ประกอบด้วย

1.1 ด้านพอประมาณ เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรผลักดันให้มีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน”โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.97

1.2 ด้านความมีเหตุผล เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของป่าชายเลน ที่จะส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.92

1.3 ด้านความมีภูมิคุ้มกัน เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนอย่างเข้มงวด เพื่อให้การฟื้นฟูได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.93

1.4 ด้านการมีความรู้ เช่น ประชาชนควรมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการเข้าร่วมงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประสิทธิผลที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.97

1.5 ด้านคุณธรรม เช่น บุคลากรของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.88

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3)

2.1 ปัจจัยภายใน เช่น ผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีคุณธรรม มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่ดี พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูเข้าถึงบุคลากรและหน่วยงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและประชาชนในทุกกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.89

2.2 ปัจจัยภายนอก เช่น จังหวัดเจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูในทุกกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.94

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน (ตัวแปรตาม)

3.1 ด้านภายนอกหน่วยงาน เช่น การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนถูกกำหนดให้เป็นนโยบายของชาติที่ทำให้ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชนร่วมในการดำเนินงานอย่างบูรณาการ ภายใต้การสนับสนุนและส่งเสริมของภาครัฐ โดยมีค่าเฉลี่ย

สูงสุด คือ 1.95

3.2 ด้านภายในหน่วยงาน เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการสนับสนุนให้มีการปรับปรุงแก้ไขในด้านของกฎหมายและระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในประเด็นที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ทำให้เอื้ออำนวยต่อการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.93

3.3 ด้านการเรียนรู้และเจริญเติบโต เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการสนับสนุนในด้านการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.91

3.4 ด้านการเงิน เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอในทุกกิจกรรม/โครงการด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทั้งในด้านงบดำเนินงาน และงบลงทุนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 1.90

การอภิปรายผล

1. ปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.82, SD=0.490) ต่อภาพรวมทั้ง 5 ด้านของปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เหตุผลที่สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.82, SD=0.490) ผู้ศึกษามีความเห็นว่าถึงแม้ (1) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงานในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน (2) บุคลากรของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังขาดความรู้ และความเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกับประชาชน แต่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังสามารถที่จะดำเนินการได้ตามนโยบายของหน่วยงานในระดับหนึ่งถึงแม้จะยังไม่สามารถแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จทั้งหมด อย่างไรก็ตามในเวลาเดียวกัน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังมีปัญหาที่ว่า (1) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังขาดการสสร้างเสริมให้ประชาชนส่วนใหญ่มีจิตสำนึกที่ดีและให้ความสำคัญกันการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนและ (2) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งไม่ได้มีการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชายเลนอย่างเข้มงวดเท่าที่ควร นอกจากจะส่งผลให้ป่าถูกทำลายแล้ว ยังทำให้การฟื้นฟูไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ดังกล่าว

นอกจากนี้แล้ว การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.87, SD=0.643) ต่อภาพรวมทั้งหมดของปัญหา ดังปรากฏในข้อคำถามที่ว่า “ในภาพรวมทั้งหมดกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การมีความรู้ และ (5) ด้านคุณธรรม” ผู้ศึกษามีความเห็นว่า กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งยังสามารถที่จะดำเนินการได้ตามนโยบายของหน่วยงานในระดับหนึ่ง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลน แต่ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวต้องใช้เวลาพอสมควรจึงจะบรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ตั้งไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง

2. ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

ผู้ศึกษามีความเห็นว่า กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีปัญหาในการบริหารจัดการการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้านมีหลายปัญหา ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน เช่น เฉพาะปัญหาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านพอประมาณ ที่แบ่งเป็นว่า (1) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงานในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน

และ (2) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนไม่เพียงพอ เช่น เรือตรวจการชายฝั่งทะเลและทุ่นวางแนว เป็นต้น ผู้ศึกษามีความเห็นที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง ในขณะเดียวกันก็มีมุมมองที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คนที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึกว่า กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจและรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรมีแนวทางหรือนโยบายในการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการเข้าร่วมงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประสิทธิผลที่ดี

3. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

ผู้ศึกษาขออภิปรายผล ดังนี้

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.22, SD=0.481) ทั้งในภาพรวม และรายด้านทั้ง 2 ด้านต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเหตุผลที่สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ในแต่ละข้อคำถามกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยภายใน (1) การที่ผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีคุณธรรม มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่ดี พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูเข้าถึงบุคลากรและหน่วยงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและประชาชนในทุกกิจกรรม และ (2) การที่บุคลากรของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประกอบด้วยผู้มีความรู้ความสามารถในการทำงาน สามารถทำงานให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมาย และเป็นที่รักใคร่ของประชาชน ทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม ปัจจัยภายนอก (1) การที่จังหวัดเจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูในทุกกิจกรรม และ (2) การที่ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟู ให้การสนับสนุนกับการดำเนินงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในทุกกิจกรรม จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่เห็นว่า “การที่ผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีคุณธรรม มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่ดี พร้อมทั้งให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูเข้าถึงบุคลากรและหน่วยงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและประชาชนในทุกกิจกรรม และประสานความร่วมมือกับจังหวัดเจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูในทุกกิจกรรม”

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรส่งเสริมและสนับสนุนให้จังหวัดเจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูในทุกกิจกรรม

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพึ่งตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรวางแผนกรอบอัตรากำลังให้สอดคล้องกับภารงานและผลักดันให้มีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยแบบเจาะลึกแนวทางการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทาง

ทะเลและชายฝั่งแต่ละด้าน โดยเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงกับพื้นที่อื่นที่ติดชายฝั่งทะเลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับแหล่งอื่น ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เป็นต้น

2. การวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดหรือตัวแบบอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เช่น แนวทางการบริหารกิจบ้านเมืองที่ดี 5 ด้าน การบริหารจัดการตามแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น

References

Department of Environmental Quality Promotion. (1991). *Mangrove forest*. Bangkok: Author. (in Thai)

Guest, G., Namey, E. E., & Mitchell, M. L. (2013). *Collecting qualitative data: A field manual for applied research*. Thousand Oaks, California: Sage.

Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2001). T*he strategy-focused organization: How balanced scorecard company thrive in the new business environment*. Massachusetts: Harvard Business School.

Prededilok, K. (1985). *Administration and supervision preliminary*. Bangkok: Auckarapipat. (in Thai)

Rungsiyokrit, S. (1994). *Management*. Bangkok: Thaiwattanapanit. (in Thai)

Wattanachai, K. (2006). *Learning the true and sufficient.* Bangkok: Matichon. (in Thai)

Wiruchanipawan, W. (2007). *Management and administrative development of the state government.* Bangkok: Expernet. (in Thai)

Yamane, T. (1967). *Elementary sample theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

การบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Administration of the Office of the Consumer Protection Board in Handling Breaches of Residential Property Contracts According to the Sufficiency Economic Philosophy

ประยูร ดำรงชิตานนท์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์
Prayoon Damrongchietano and Sampan Polpak
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาการบริหารจัดการ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการและ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าความเที่ยงตรงที่ระดับ 0.85 และค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ระดับ 0.89 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เป็นผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 1,000 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้ปฏิบัติต่อผู้ประกอบการและ/หรือผู้บริโภคที่ผิดสัญญาตามหลักคุณธรรม (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรจัดเจ้าหน้าที่ดูแลในการละเมิดสัญญาบ้านจัดสรรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จที่สำคัญ คือ การที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับความร่วมมือจากเจ้าของโครงการและผู้ซื้อทุกโครงการเป็นอย่างดี และในทุกกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินการส่งเสริมหรือให้การสนับสนุน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การละเมิดสัญญา, โครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย, สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

Research eclectic mix aimed to study (1) the issue of management (2) the development, management, and (3) the factors that have contributed significantly to the development of the factors that have contributed significantly to the development, management, breach of contract projects. The residential real estate sector of the consumer protection commission following the philosophy of sufficiency economy. The precise level of .85 and the reliability of the questionnaire 0.89 level as a tool to collect data. The statistics used for data analysis

were frequency, percentage, average and standard deviation are also interviews depth expert 15 results showed that: (1) problems with management is the office of consumer protection did not treat the operator and/ or consumer contract by virtue (2) guidelines for management development is the office of consumer protection should be arranged in the abuse. promised housing to meet the operational and (3) the factors that contributed significantly to the development of management practices to achieve the key is that the office of consumer protection has received cooperation from the owner and buyer for every project. And in all the activities of the consumer protection commission to promote or to provide support. Commission consumer protection should be arranged in a breach of contract housing to meet the operational and (3) the factors that have contributed significantly to the development of guidelines for managing successful is the office of protection consumers have the cooperation of all project owners and buyers as well. And in all the activities of the consumer protection commission to promote or to provide support. Commission consumer protection should be arranged in a breach of contract housing to meet the operational and (3) the factors that have contributed significantly to the development of guidelines for managing successful is the office of protection. Consumers have the cooperation of all project owners and buyers as well. And in all the activities of the consumer protection commission to promote or to provide support.

Keywords: administration, handling breaches, residential property contracts, the sufficiency economy philosophy

บทนำ

สภาพของสังคม เศรษฐกิจและระบบอุตสาหกรรมที่มีความเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ระบบเศรษฐกิจ การค้าขายหรือบริการต่าง ๆ นั้นมีกระบวนการผลิตที่สลับซับซ้อนมากขึ้นเกินกว่าความรู้ธรรมดาของผู้ใช้หรือผู้บริโภคซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับความเจริญทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ทัน ในขณะเดียวกันผู้ผลิตต่างทำทุกวิถีทางที่จะลดต้นทุนในการผลิตและเพิ่มผลกำไรให้กับกิจการของตนมากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ (สุษม ศุภนิตย์, 2551, น. 2) นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังได้พยายามเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภคทางด้านการเข้าทำสัญญา โดยอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจ หรือความรู้ความเชี่ยวชาญในทางวิชาชีพที่เหนือกว่า และอาศัยช่องทางของหลักกฎหมายคือหลักเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา อันเป็นหลักกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้กับคู่สัญญาที่มีฐานะเท่าเทียมกันในการทำสัญญา (ศนันท์กรณ์ โสตถิพันธุ์, 2550, น. 413) ด้วยเหตุผลข้างต้นนี้รัฐจึงมีความจำเป็นต้องเข้าแทรกแซงกิจการของเอกชน เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้ต้องถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจจนเกินสมควร โดยการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ขึ้น เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น (สุษม ศุภนิตย์, 2551, น. 259) จนกระทั่งในปี พ.ศ.2541 จึงได้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญาไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฉบับที่ 2

จากปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของ

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์กับ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่รับผิดชอบงานด้าน การละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย และจะสามารถบริหารงานได้บรรลุผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2546, น. 39) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารเกิดได้หลายแนวคิด เช่น โพสด์คอร์บ (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิดของกูลิค และเออร์วิค (Gulick & Urwick, 1937) ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การบริหารงานบุคคล (staffing) การอำนวยการ (directing) การประสานงาน (coordinating) การรายงาน (reporting) และการงบประมาณ (budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ Henry Fayol (1947) นักวิชาการเหมืองแร่ชาวฝรั่งเศส ผู้เป็นต้นกำเนิดในการเสนอองค์ประกอบมูลฐานของการบริหารแบบกระบวนการ 5 ประการ ที่เรียกว่า POCCC ไว้ดังนี้ (1) การวางแผน (planning) หมายถึง การสร้างทางเลือกหรือแนวทางดำเนินการไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้ในการตัดสินใจในอนาคต (2) การจัดองค์การ (organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างหน่วยงานและระบุหน้าที่โดยการผสมผสานระหว่างวัตถุ คน และเงิน (3) การบังคับบัญชา (commanding) หมายถึง การทำให้เกิดการดำเนินงานตามที่ได้มีการกำหนดไว้ ซึ่งการบังคับบัญชาที่ดีนั้นจะต้องมีการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง กล่าวคือ การยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถแสดงความคิดเห็นได้ (4) การประสานงาน (coordinating) หมายถึง การรวมความพยายามของผู้ปฏิบัติงานและช่วยสนับสนุนให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จ (5) การควบคุม (controlling) การติดตามการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักในการทำสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย

การทำนิติกรรมของบุคคล ที่เป็นบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายหรือหลายฝ่ายซึ่งจะต้องมีการแสดงเจตนา “เสนอสนอง” ต้องตรงกัน โดยมุ่งจะก่อให้เกิด เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ จากความหมายของสัญญาทำให้พบว่า สัญญาก็คือการทำนิติกรรมประเภทหนึ่ง ที่บุคคลที่เข้าทำนิติกรรมนั้น (เพื่อนิติกรรมจะกลายเป็นสัญญา) จะต้องมีตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนในเรื่องสัญญา เราจำต้องเข้าใจถึง “นิติกรรม” ว่าหมายถึงอะไร สำหรับความหมายของนิติกรรมก็คือการกระทำของบุคคลที่มีความตั้งใจหรือมีเจตนาเพื่อที่จะให้เกิดผลในทางกฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, 2555, p. 5)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และวิวัฒนาการการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อ โดยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้ (1) วิวัฒนาการการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อ (2) ทฤษฎีทางกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อบ้านจัดสรร (3) สิทธิของผู้บริโภค (4) บทบาทของรัฐในการเข้ามาคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย และ (5) ขั้นตอนการรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภค

3. แนวคิด ทฤษฎี และวิวัฒนาการการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย สัญญาหมายถึงนิติกรรมสองฝ่ายที่เกิดจากการแสดงเจตนาเสนอสนองต้องตรงกันของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปที่มุ่งจะก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงหรือระงับนิติสัมพันธ์ (อนุพงษ์ มานะกิจรุ่งเรือง, 2551, น. 28-29)

4. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ลิขิต ธีรเวคิน (2548 , น. 17) ได้ให้ความหมายของ “คุณธรรม”ไว้ว่าหมายถึงจิตวิญญาณของปัจเจกบุคคลศาสนาและอุดมการณ์เป็นดวงวิญญาณของปัจเจกบุคคลและสังคมด้วยปัจเจกบุคคลต้องมีวิญญาณสังคมต้องมีจิตวิญญาณคุณธรรมของปัจเจกบุคคลอยู่ที่การกล่อมเกลาเรียนรู้โดยพ่อแม่ สถาบันการศึกษา ศาสนา พรรคการเมือง และองค์กรของรัฐ

5. แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย ธุรกิจบ้านจัดสรร คือ รูปแบบของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่นอกจากผู้ประกอบธุรกิจจะจัดหาที่ดินเปล่ามาแบ่งเป็นแปลงย่อยแล้วยังสร้างบ้านลงบนที่ดินแต่ละแปลงเพื่อจำหน่ายด้วย ผู้ซื้อจึงสามารถเลือกซื้อที่ดินพร้อมบ้านได้ในคราวเดียวกัน ธุรกิจบ้านจัดสรรเกิดขึ้นเนื่องจากผู้ซื้อที่ดินเปล่าส่วนมากประสบกับความไม่สะดวกในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ไม่ว่าจะดำเนินการด้วยตนเอง หรือว่าจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างให้ดำเนินการให้ก็ล้วนแต่เป็นวิธีที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงทั้งสิ้น เนื่องจากการที่ต่างคนต่างสร้าง จึงขาดการพึ่งพาหรือเฉลี่ยต้นทุนซึ่งกันและกันในการก่อสร้างธุรกิจการจัดสรรที่ดินพร้อมบ้านหรือบ้านจัดสรรถือว่าเป็นการจัดสรรที่ดินตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543 และเป็นการค้าที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินเช่นเดียวกับธุรกิจการจัดสรรที่ดิน ผู้ประกอบธุรกิจบ้านจัดสรรจึงต้องขออนุญาตจัดสรรที่ดินและขออนุญาตทำการค้าที่ดินด้วย (จุลธิดา จงกลนี, 2548, น. 15)

6. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7. โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

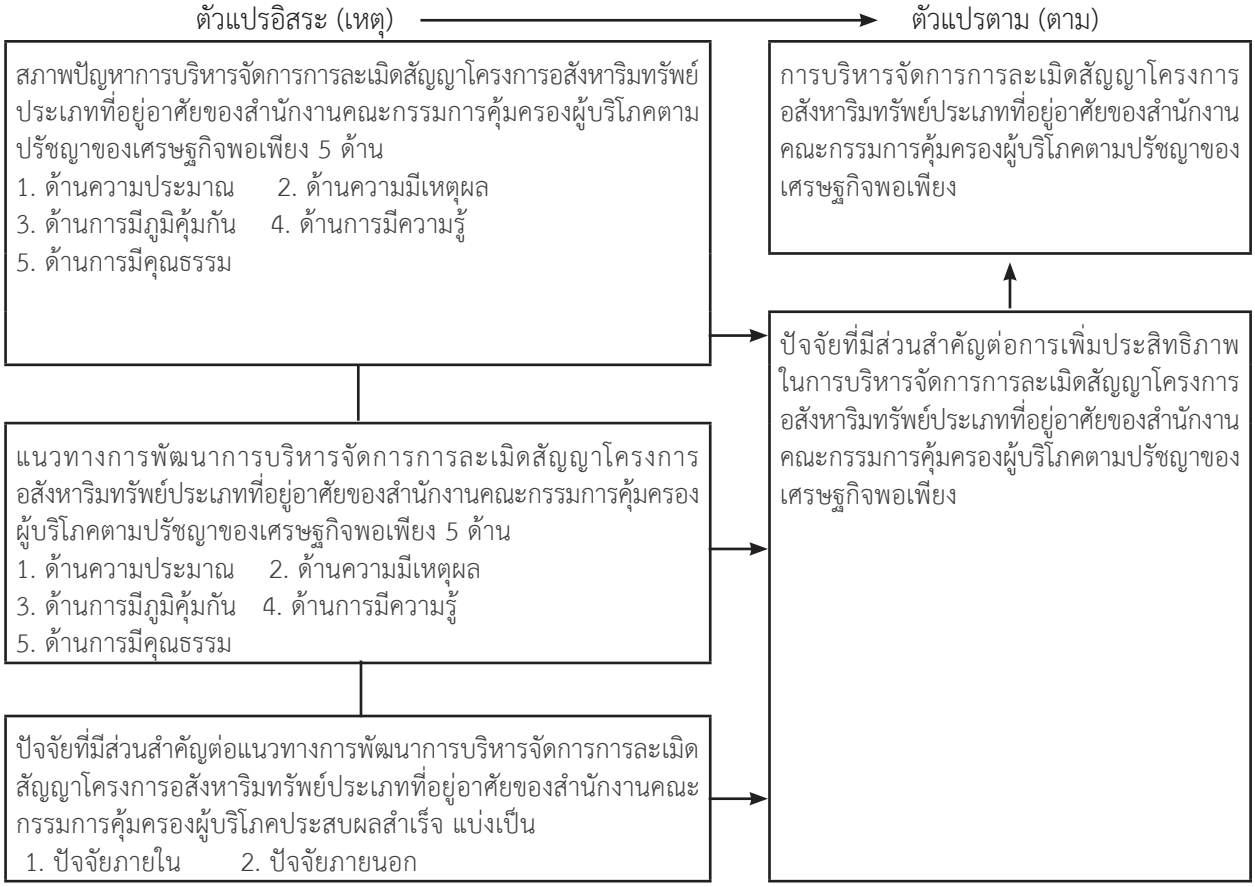

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่เป็นผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 30 โครงการ จำนวน 2,169 คน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย โดยได้จากการสุ่มแบบเจาะจงบุคคล เป็นการเลือกสุ่มตัวอย่างจากประชากรแฝง ที่ไม่อาจระบุจำนวนประชากรที่แท้จริงได้ง่าย และใช้แบบสัมภาษณ์แนวลึกที่มีโครงสร้าง และทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองตัวต่อตัว จนได้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องตรงกันในแต่ละประเด็น รวมจำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือแบ่งออกเป็น 4 ส่วน

เชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แนวลึกที่มีโครงสร้าง (structured in-depth interview form) และทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองแบบตัวต่อตัว (face to face interview)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ (1) จากเอกสารหรือการวิจัยเอกสาร (2) การวิจัยสนาม และ (3) การรวบ รวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์

การวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (in-depth interview of experts) จำนวน 15 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์แนวลึกแบบโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytical approach) สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

1. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัญหาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.22, SD = 0.408)

2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.28, SD = 0.621)

3. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางในทุกข้อคำถาม

4. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 15 คนต่อปัญหาการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงประสบผลสำเร็จ ผู้ศึกษาได้นำคำถามที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ข้อคำถามมาเป็นแนวทางในการกำหนดคำถามในแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ หรือเทียบเคียงกันว่า ข้อมูลทั้ง 2 ส่วนนี้ สนับสนุน หรือคัดต้านกันหรือไม่อย่างไร โดยนำมาใช้เป็นส่วนสำคัญสำหรับการเสนอข้อเสนอแนะในบทที่ 5 นี้ต่อไป คำถามทั้ง 3 ข้อคำถามได้แก่

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรม การคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ และมีความคิดเห็นอย่างไรต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ

สรุปการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คนต่อ (1) ปัญหาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ พบว่า (1) ปัญหาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 15 คน ล้วนเห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้ปฏิบัติต่อผู้ประกอบการและ/หรือผู้บริโภคที่ผิดสัญญาตามหลักคุณธรรม เช่น ช่วยประนีประนอมด้วยหลักคุณธรรมต่อผู้ผิดสัญญาแทนการมีคดีความต่อกัน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 15 คน ล้วนเห็นว่า “สำนักงาน คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรจัดเจ้าหน้าที่ดูแลในการละเมิดสัญญาบ้านจัดสรรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับเจ้าของบ้านจัดสรรและผู้ซื้อให้มีข้อตกลงในการทำสัญญาระหว่างกันในเงื่อนไขของการซื้อ/ขายให้ชัดเจน” และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 15 คน ล้วนเห็นว่า “การที่ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีวิสัยทัศน์และเห็นรวมทั้งมีนโยบายที่ชัดเจนที่สนับสนุนการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการบ้านจัดสรรอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกโครงการและการที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับความร่วมมือจากเจ้าของโครงการและผู้ซื้อทุกโครงการเป็นอย่างดี และในทุกกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินการส่งเสริมหรือให้การสนับสนุน”

การอภิปรายผล

1. การบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง

($\overline{X}$ = 2.22, SD = 0.408) ต่อภาพรวมทั้ง 5 ด้านของปัญหาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เหตุผลที่สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 2.22, SD = 0.408) ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ถึงแม้ (1) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้ปฏิบัติต่อผู้ประกอบการและ/หรือผู้บริโภคที่ผิดสัญญาตามหลักคุณธรรม เช่น ช่วยประนีประนอมด้วยหลักคุณธรรมต่อผู้ผิดสัญญาแทนการมีคดีความต่อกัน (2) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้จัดเตรียมข้อมูลด้านการจะซื้อจะขายของโครงการบ้านจัดสรรที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการไว้อย่างสมบูรณ์ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน เพื่อให้สามารถเข้าไปให้ความช่วยเหลือแก่คู่กรณีทั้งผู้ซื้อและผู้ขายได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์เมื่อได้รับแจ้ง แต่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคยังสามารถที่จะดำเนินการได้ตามภาระงานปกติเกี่ยวกับการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยในระดับหนึ่งถึงแม้จะยังไม่สามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการประชาชนผู้ซื้อและเจ้าของโครงการอย่างเป็นรูปธรรมและให้ประสบผลสำเร็จทั้งหมดได้ อย่างไรก็ตามในเวลาเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคยังมีปัญหาที่ว่า (1) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับเจ้าของบ้านจัดสรรและผู้ซื้อให้มีข้อตกลงในการทำสัญญาระหว่างกันในเงื่อนไขของการซื้อ/ขายให้ชัดเจนมากเท่าที่ควร และ (2) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเจ้าหน้าที่ดูแลในการละเมิดสัญญาบ้านจัดสรรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน นอกจากจะส่งผลให้ประชาชนไม่เข้าใจและสร้างความร่วมมือให้ปฏิบัติตามระเบียบของกฎหมายได้น้อยแล้ว ยังทำให้การบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ($\overline{X}$ = 2.59, SD = 0.565) ต่อภาพรวมทั้งหมดของปัญหา ดังปรากฏในข้อคำถามที่ว่า “ในภาพรวมทั้งหมด สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีปัญหาสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน (4) ด้านการมีความรู้ และ (5) ด้านคุณธรรม” ผู้ศึกษามีความเห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคยังต้องพัฒนาแนวทางสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในหลายๆ ด้านไปพร้อมๆ กัน อาทิเช่น การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การจัดบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนใช้แบบมาตรฐานในการทำสัญญาตลอดจนการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแลติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไปได้ และทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวต้องใช้เวลาพอสมควรจึงจะบรรลุเป้าหมายสูงสุดที่ตั้งไว้

2. ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

ผู้ศึกษามีความเห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมี ปัญหาในการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้านมีหลายปัญหา ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน เช่น เฉพาะปัญหาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรม ที่แบ่งเป็นว่า (1) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้ปฏิบัติต่อผู้ประกอบการและ/หรือผู้บริโภคที่ผิดสัญญาตามหลักคุณธรรม เช่น ช่วยประนีประนอมด้วยหลักคุณธรรมต่อผู้ผิดสัญญาแทนการมี

คดีความต่อกัน และ (2) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้รณรงค์ให้เจ้าของโครงการบ้านจัดสรรและผู้ซื้อปฏิบัติต่อกันด้วยความมีคุณธรรมจริยธรรม เช่น การทำสัญญาที่ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ผู้ศึกษามีความเห็นที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง ในขณะเดียวกันก็มีมุมมองที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 15 คนที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึก ว่า สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจและรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค จึงควรมีแนวทางหรือนโยบายชัดเจนในการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

3. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก

ผู้ศึกษาขออภิปรายผล ดังนี้

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.75, SD=0.628) ทั้งในภาพรวม และรายด้านทั้ง 2 ด้านต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น

เหตุผลที่สำคัญที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ในแต่ละข้อคำถามกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยภายใน (1) การที่ผู้บริหารระดับสูงของ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญ รวมทั้งมีนโยบายที่ชัดเจนที่สนับสนุนการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการบ้านจัดสรรอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกโครงการ และ (2) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและส่วนงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้และความสามารถอย่างเพียงพอในการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการบ้านจัดสรรให้กับประชาชนได้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี และสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของคู่สัญญา ปัจจัยภายนอก (1) การที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับความสนับสนุนด้านการดำเนินงานและด้านงบประมาณอย่างเพียงพอจากรัฐบาล และองค์กรภาคเอกชน ในการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนและส่งเสริมการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการบ้านจัดสรรอย่างครอบคลุมและทั่วถึง และ (2) การที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับความร่วมมือจากเจ้าของโครงการและผู้ซื้อทุกโครงการเป็นอย่างดี และในทุกกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินการส่งเสริมหรือให้การสนับสนุนต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่เห็นว่า “การที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนที่เป็นเจ้าของโครงการและผู้ซื้อทำสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นการป้องกันปัญหาการละเมิดสัญญาสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยเจ้าของโครงการและผู้ซื้อในภายหลัง รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของโครงการและผู้ซื้อทุกโครงการเป็นอย่างดีทำให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุกโครงการ ทุกพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง ครอบคลุม และทันเวลา คือ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ

4. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 15 คนต่อปัญหาการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงาน

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ

สามารถอภิปรายผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญได้ ดังนี้

จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คนต่อปัญหาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคด้วยระบบคุณธรรมจริยธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 15 คน ล้วนเห็นด้วยว่า “สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้ปฏิบัติต่อผู้ประกอบการและ/หรือผู้บริโภคที่ผิดสัญญาตามหลักคุณธรรม เช่น ช่วยประนีประนอมด้วยหลักคุณธรรมต่อผู้ผิดสัญญาแทนการมีคดีความต่อกัน และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ได้จัดเตรียมข้อมูลด้านการจะซื้อจะขายของโครงการบ้านจัดสรรที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการไว้อย่างสมบูรณ์ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน เพื่อให้สามารถเข้าไปให้ความช่วยเหลือแก่คู่กรณีทั้งผู้ซื้อและผู้ขายได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์เมื่อได้รับแจ้ง” เช่นนี้อาจเกิดจากการที่ผู้เชี่ยวชาญล้วนมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่าการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จำเป็นที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรส่งเสริมให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของโครงการและผู้ซื้อเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยก่อนทำสัญญาเพื่อประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้องเป็นไปตามกฎหมายและระบบคุณธรรมจริยธรรม โดยสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรเตรียมฐานข้อมูลดังกล่าวให้พร้อมเพื่อรองรับการใช้บริการของประชาชนอย่างครอบคลุม ทันต่อเวลา และเมื่อมีกรณีพิพาษระหว่างเจ้าของโครงการกับผู้ซื้อด้วยการละเมิดสัญญาระหว่างกันสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรช่วยประนีประนอมด้วยหลักคุณธรรมจริยธรรมต่อผู้ผิดสัญญาแทนการมีคดีความต่อกัน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิผลที่ดี

จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คนต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 15 คน ล้วนเห็นด้วยว่า สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรจัดเจ้าหน้าที่ดูแลในการละเมิดสัญญาบ้านจัดสรรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับเจ้าของบ้านจัดสรรและผู้ซื้อให้มีข้อตกลงในการทำสัญญาระหว่างกันในเงื่อนไขของการซื้อ/ขายให้ชัดเจน เช่นนี้อาจเกิดจากการที่ผู้เชี่ยวชาญล้วนมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่าการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นั้นจำเป็นที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรจัดเตรียมเจ้าหน้าของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเองให้มีความพร้อมทั้งจำนวนและมีความรู้ ความเข้าใจสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย เพื่อจะได้ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ประชาชนทั้งเจ้าของโครงการและผู้ซื้อโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยมีความเข้าใจที่ถูกต้องในข้อตกลงของการทำสัญญาระหว่างกันในเงื่อนไขของการซื้อ/ขายให้ชัดเจน และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรส่งเสริมให้ใช้แบบฟอร์มตามสัญญาซื้อขายที่เป็นไปตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในการทำสัญญาจะซื้อจะขายเพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับทั้งสองฝ่าย การบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นการป้องกันปัญหาการละเมิดสัญญาระหว่างเจ้าของโครงการและผู้ซื้อโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเกิดประสิทธิผลที่ดี

จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คนต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอ

เพียงประสบผลสำเร็จ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 15 คน เห็นด้วยว่า การที่ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญ รวมทั้งมีนโยบายที่ชัดเจนที่สนับสนุนการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการบ้านจัดสรรอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกโครงการ และ การที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับความร่วมมือจากเจ้าของโครงการและผู้ซื้อทุกโครงการเป็นอย่างดี และในทุกกิจกรรมที่ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินการส่งเสริมหรือให้การสนับสนุน เช่นนี้อาจเกิดจากการที่ผู้เชี่ยวชาญล้วนมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่า ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคต้องมีความชัดเจนใน 2 ประเด็น คือ (1) ผู้บริหารระดับสูงของเทศบาลต้องให้เห็นความสำคัญและมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการสนับสนุนการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการบ้านจัดสรรอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกโครงการ โดยการจัดทำแผนงานไว้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และ (2) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อสร้างความร่วมมือกับเจ้าของโครงการและผู้ซื้อโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะลดภาระงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาระหว่างเจ้าของโครงการและผู้ซื้อได้ เนื่องจากทั้งสองฝ่ายให้ความร่วมมือและมีความเข้าใจในการทำสัญญาอย่างชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสามารถขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้ผู้เชี่ยวชาญล้วนเห็นด้วยว่า การที่ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญรวมทั้งมีนโยบายที่ชัดเจนที่สนับสนุนการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการบ้านจัดสรรอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกโครงการ และ การที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับความร่วมมือจากเจ้าของโครงการและผู้ซื้อทุกโครงการเป็นอย่างดี และในทุกกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินการส่งเสริมหรือให้การสนับสนุน เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบผลสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรจัดเจ้าหน้าที่ดูแลในการละเมิดสัญญาบ้านจัดสรรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

2. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับเจ้าของบ้านจัดสรรและผู้ซื้อให้มีข้อตกลงในการทำสัญญาระหว่างกันในเงื่อนไขของการซื้อ/ขายให้ชัดเจน

3. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคควรจัดเตรียมข้อมูลด้านการจะซื้อจะขายของโครงการบ้านจัดสรรที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการไว้อย่างสมบูรณ์ ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน เพื่อให้สามารถเข้าไปให้ความช่วยเหลือแก่คู่กรณีทั้งผู้ซื้อและผู้ขายได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์เมื่อได้รับแจ้ง

4. เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคบางคนควรมีความรู้ ความเข้าใจในตัวสัญญาและการปฏิบัติตามสัญญา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. อาจนำการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวคิดในครั้งนี้ไปปรับใช้เฉพาะบางด้านที่เหมาะสมกับหน่วยงานที่ศึกษาก็ได้ หรือตัดบางด้านออกก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ครบทั้งหมดทุกด้าน ในทางตรงข้าม อาจเพิ่มจำนวนด้านหรือตัวชี้วัดขึ้นอีกก็ได้ตามความเหมาะสม แต่ควรให้เหตุผลกำกับไว้ด้วยเสมอ

2. การวิจัยแบบเจาะลึกแนวทางการบริหารจัดการ

การละเมิดสัญญาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละด้าน โดยเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงกับหน่วยงานอื่น ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เป็นต้น

3. การวิจัยโดยเพิ่มการใช้กรอบแนวคิดหรือตัวแบบอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เช่น แนวทางการบริหารกิจบ้านเมืองที่ดี 5 ด้าน การบริหารจัดการตามแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ หรือการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล เป็นต้น

References

Fayol, H. (1949). *General and industrial management.* London: Issac Pitma.

Gulick, L., & Urwick, L. (1937). *Paper on the science of administration.* New York: Columbia University.

Jongkolnee, J. (2005). *Rehabilitation real estate: Buyers impact studies and solutions.* Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Manakitrungrueng, A. (2008). *Legal problems concerning consumer protection in the aspect of residential real estate: Case study on house purchase in residential development* . Master of Law Thesis,Dhurakij Pundit University. (in Thai)

Office of Consumer Protection Board. (2012). *Annual report 2012*. Bangkok: Author. (in Thai)

Sottipan, S. (2007). *Legal description - contract* (12th ed.). Bangkok: Winyouchon. (in Thai)

Supanit, S. (2008). *Description of consumer protection laws* (6th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Teerawakin, L. (2005). *Thailand's ideal.* Bangkok: Max. (in Thai)

Wiruchanipawan, W. (2003). *Administration and management of the municipal reform*. Bangkok: Forepace. (in Thai)

การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Administration Development for Planning of Port Authority of Thailand Base on the Sufficiency Economy Philosophy

พิทักษ์ ศิลป์ประสิทธิ์ และสัมพันธ์ พลภักดิ์

Pitak Silprasit and Sampan Polpuk

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Doctor of Philosophy in Public Administration Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย (2) ศึกษาแนวการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3) ศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ ระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากร คือ พนักงานระดับต่าง ๆ ของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ณ ท่าเรือกรุงเทพ และ ท่าเรือแหลมฉบัง จำนวน 2,410 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 855 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) การท่าเรือแห่งประเทศไทยมีปัญหาในการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง (2) การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนงานที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือ การวางแผนการให้บริการแก่ผู้รับบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ และไม่เป็นไปตามกรอบเวลาที่เหมาะสม (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยประสบผลสำเร็จ ต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกควบคู่กัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การท่าเรือแห่งประเทศไทย, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aims to study: (1) problem of planning administration of Port Authority of Thailand (2) development plan of Port Authority of Thailand according to the sufficiency economy philosophy and (3) the factor affecting to development of planning administration according to sufficiency economy philosophy. This research uses a mixed methodology. The population is 2,410 staffs from Bangkok port and Lam Cha-Bang port. Sampling size is 855 people. Collecting data from questionnaire and analyze data by using frequency, percentage, mean and standard deviation. The result of this research found that (1) Port Authority of Thailand has a problem about planning administration according to the sufficiency economy philosophy, (2) Port Authority of Thailand lack of planning administration including

manpower and material supply that can't support a good service to people and can't support a service on time, (3) success factors affecting to administration of Port Authority of Thailand will depend on both internal and external factors.

Keywords: administration, Port Authority of Thailand, the sufficiency economy philosophy

บทนำ

โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตั้งขึ้นโดยคณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร. บุญรอด บิณฑ์สันต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศรี ประทุมสูตรและนายศุภพสิษฐ์ นวลปานวรชาติ มีวัตถุประสงค์การจัดทำโครงการหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน "เกียรติยศ" ใต้ร่มพระบารมีรุ่นที่ 1 ให้เป็นหลักสูตรขั้นสูง และเป็นการต่อยอดหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน ผู้นำระดับสูงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการดำเนินโครงการเพื่อเทิดพระเกียรติและแสดงความจงรักภักดี ด้วยการแสดงออกถึงความรักและความสามัคคีของเราชาวไทย ที่สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ สำหรับแนวทางการดำเนินงาน และกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสำนักงานใต้ร่มพระบารมี กับหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน ประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตรการรับนักศึกษา การร่วมมือในการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา ความร่วมมือด้านกิจกรรมทางวิชาการ รวมทั้งความร่วมมือในเรื่องอื่นใด ในการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและอยู่ภายใต้สำนักงานใต้ร่มพระบารมีที่สำคัญยิ่งในการเทิดพระเกียรติและนำเสนอตัวแบบการพัฒนาตามแนวพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ให้เป็นที่เข้าใจในหมู่ผู้บริหารระดับสูง (ไทยรัฐออนไลน์, 2556) ซึ่งจะมีส่วนผลักดันให้การดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งมีจำนวนหลายพันโครงการ ประสบความสำเร็จและเป็นตัวแบบให้ภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนทั่วไป สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวม โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน จึงได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานใต้ร่มพระบารมี สถาปนาความร่วมมือในการเป็นองค์การพันธมิตรภายใต้นโยบายของสำนักงานใต้ร่มพระบารมี เพื่อจัดกิจกรรมเทิดพระเกียรติและเผยแพร่แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไปสู่สังคมอย่างกว้างขวาง ทั้งในและนอกประเทศ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องทำการศึกษาและพัฒนาการบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดินตามแนวพระราชดำริ ให้มีความเหมาะสมกับบทบาทและการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตในฐานะที่เป็นองค์กรหนึ่งของสำนักงานใต้ร่มพระบารมีประกอบกับ เรื่องนี้ยังไม่ได้มีการทำวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงหยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาทำการศึกษาวิจัย ซึ่งจะทำให้เพิ่มคุณค่าทางด้านเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการโครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน อันจะเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อภารกิจในการเทิดพระเกียรติและเผยแพร่แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน, 2555) เพื่อจะได้นำเอาองค์ความรู้ไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติในการพัฒนาให้ยั่งยืนสืบไป นอกจากนี้ ผลที่ได้รับจากการวิจัย ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และประชาชน ทั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยด้านรัฐประศาสนศาสตร์ หรือเน้นเรื่องการบริหารจัดการ โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการโครงการอันได้แก่ โครงการเสาหลักเพื่อแผ่นดิน เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะ หรือ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการดังกล่าว ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการ ของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดเกี่ยวกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการการบริหารจัดการ ของการท่าเรือแห่งประเทศไทย (ตัวแปรอิสระ) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในพัฒนาการการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาองค์การตามมาตรฐาน มอก.9999 ในการนำองค์การ 6 ด้าน (ตัวแปรตาม)

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะสำหรับบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตลอดจนความเป็นมา โครงสร้างและอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการสู่การท่าเรือแห่งประเทศไทยข้างต้น เรื่องการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจโดยนำความคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทย มาปรับใช้เป็นตัวแปรอิสระ พร้อมกำกับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในพัฒนาการการบริหารจัดการ ของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาองค์การตามมาตรฐาน มอก.9999 ในการนำองค์การ 6 ด้าน มาปรับใช้เป็นตัวแปรตามของกรอบแนวคิดหลักในการศึกษา ผู้ศึกษานำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการเสนอปัญหา และข้อเสนอแนะพัฒนาการการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการการบริหารจัดการ ของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการการบริหารจัดการ ของการท่าเรือแห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

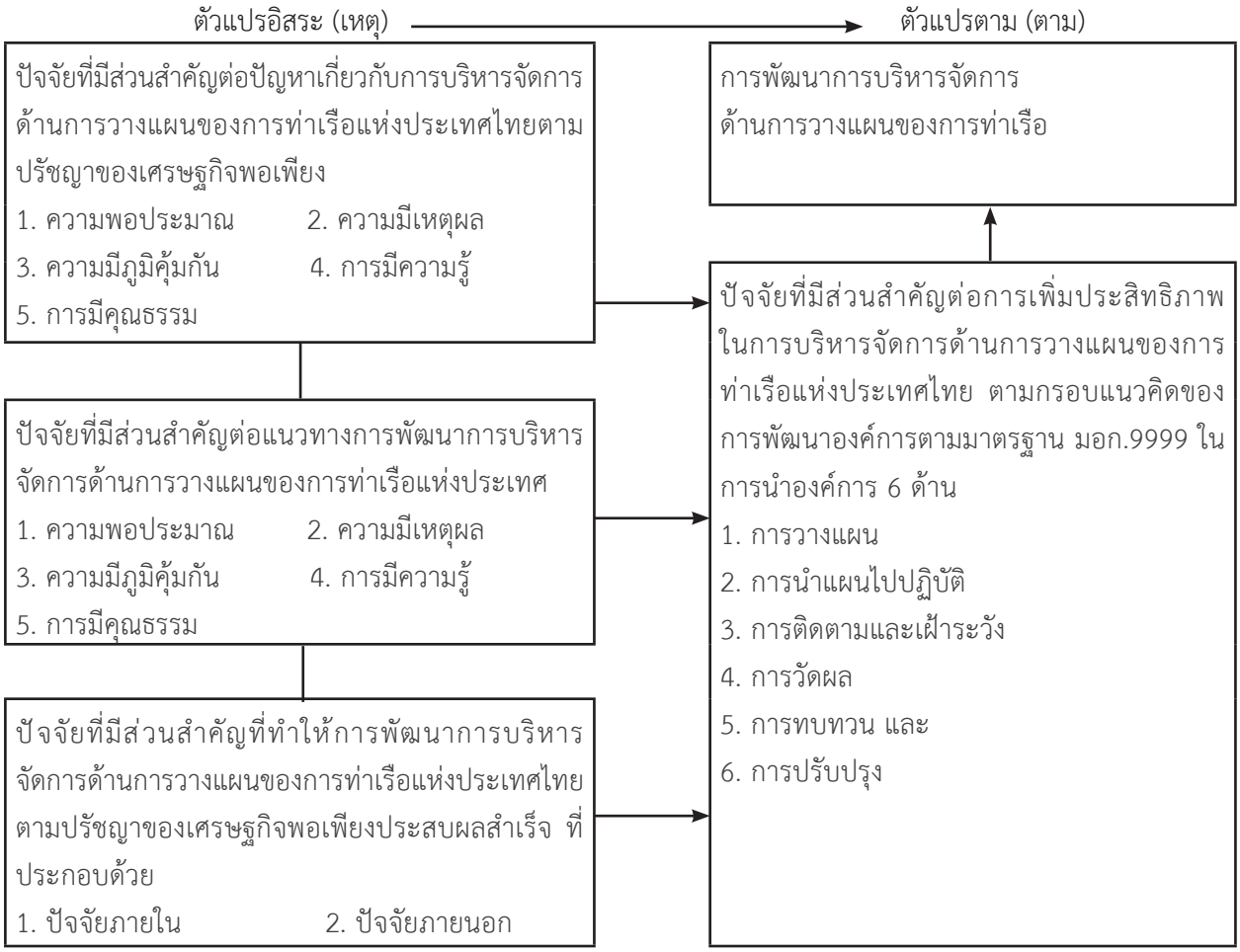

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และนำการวิจัยเชิงปริมาณมาเสริม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 27 คน โดยเลือกแบบเจาะจง จากผู้ให้ข้อมูล (1) คณะผู้บริหารประจำหลักสูตร และอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่ม (2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการและทางการบริหารจัดการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรม คณะที่ปรึกษา ตัวแทนนักศึกษา และผู้ปฏิบัติการ

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน "เกียรติยศ" ใต้ร่มพระบารมี รุ่นที่ 1จำนวน 87คน และผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรเสาหลักเพื่อแผ่นดิน: ผู้นำระดับสูงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รุ่นที่ 2 จำนวน 128 คน รวมทั้งสิ้น 215 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้างและแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบสำรวจ ประเมินและสรุปสภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาตามโครงการเกี่ยวกับหลักสูตร และการดำเนินการจัดการศึกษา

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง เพื่อใช้ในการบันทึกข้อมูลที่จะได้รับจากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อหารูปแบบใน

การบริหารจัดการคุณภาพการสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลตรงระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้สัมภาษณ์ในลักษณะ One to One Interaction แบบ Structured of Formal Interview โดยการเจาะจงประเด็นคำถาม

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือรวบรวมข้อมูล ใช้เทคนิค IOC ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นถึงข้อคำถามแต่ข้อในแบบสอบถามและในแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดระดับคะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อคำถาม

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ/ไม่มีความเห็น

คะแนน -1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อคำถาม

เมื่อนำคะแนนที่ผู้ทรงคุณวุฒิกำหนดให้ในแต่ละข้อคำถามมาทำการหาค่าเฉลี่ยแต่ละข้อ ปรากฏว่าทุกคำถามได้คะแนนเกิน 0.5 จึงถือว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ได้

การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในรูปของแบบสอบถาม ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาได้พิจารณาให้ความเห็นชอบ และทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้งหมด จำนวน 215 คน จากแบบสอบถามที่ทอดไปทั้งหมดได้รับกลับคืนมาเป็นจำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 95.81 ของประชากรทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นผู้วิจัยได้นำทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ และทฤษฎี มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และการทบทวนวรรณกรรมโดยการพิจารณาว่าองค์ประกอบในการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการฯและประเด็นที่มีอิทธิพลเกี่ยวข้องย่อมเป็นผลมาจากโครงสร้างทางด้านต่างๆ เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อตัวแปรตามที่กำหนดไว้ซึ่งโครงสร้างเหล่านี้มีผลให้การทำหน้าที่ตามพันธกิจที่กำหนดไว้ให้สามารถทำหน้าที่ได้มากหรือน้อยแตกต่างกันการที่ผู้วิจัยนำทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในครั้งนี้จึงเป็นการพยายามอนุมานคำตอบที่ค้นพบจากการศึกษาไปสู่ระดับที่กว้างขึ้นซึ่งก็คือการกำหนดรูปแบบและแนวทางการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในขณะเดียวกันก็เป็นการเตรียมการเพื่อรองรับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 80.9 และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 88.5

1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณพบว่ากลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.98) ด้านความมีเหตุผล พบว่า กลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.88, SD=.568)

2. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีภูมิคุ้มกัน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.98, SD=.666) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนงานที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในทุกด้านได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ เป็นต้นและ (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.93, SD=.643) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดวางแผนในการให้บริการแก่ผู้รับบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ และไม่เป็นไปตามกรอบเวลาที่เหมาะสม

ในส่วนของภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.91, SD=624) ว่าในภาพรวมดังกล่าวไว้ใน 2 ข้อคำถามข้างต้น แสดงว่าการท่าเรือแห่งประเทศไทยมีปัญหาในการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีภูมิคุ้มกัน

สรุป ในการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านความมีภูมิคุ้มกัน รวม 3 ข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.94, SD=.527)

3. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีความรู้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.95, SD=.742) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าไปในอนาคตได้อย่างต่อเนื่องด้วยการเสริมสร้างผู้บริหารยุคใหม่ให้มีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าแทนผู้บริหารยุคเก่าในอนาคตและ (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.76, SD=.637) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรขององค์กร ทั้งระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี

ในส่วนของภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.98, SD=.669) ว่าในภาพรวมดังกล่าวไว้ใน 2 ข้อคำถามข้างต้น แสดงว่าการท่าเรือแห่งประเทศไทยมีปัญหาในการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการมีความรู้

สรุป ในการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการมีความรู้ รวม 3 ข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.90, SD=.627)

4. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านคุณธรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.88, SD=.674) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนด้านการพัฒนาคุณธรรมให้กับผู้บริหารของการท่าเรือแห่งประเทศไทยในการบริหารและความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาองค์กรและ (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.86, SD=.625) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนด้านการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน มีความซื่อสัตย์สุจริตรวมทั้งมีความเต็มใจในการปฏิบัติงาน

ในส่วนของภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.94, SD=1.94) ว่าในภาพรวมดังกล่าวไว้ใน 2 ข้อคำถามข้างต้น แสดงว่าการท่าเรือแห่งประเทศไทยมีปัญหาในการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านคุณธรรม

สรุป ในการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านคุณธรรม รวม 3 ข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.86, SD=.541)

5. สรุปในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.91, SD=.399)

6. ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งหมด ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อภาพรวมทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.87, SD=.634) ว่า ในภาพรวมทั้งหมดการท่าเรือแห่งประเทศไทยมีปัญหาในการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 5 ด้าน อันได้แก่ (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (4) ด้านการมีความรู้ และ

(5) ด้านการมีคุณธรรม

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย 5 ด้าน

โดยภาพรวมของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ด้านละ 2 ข้อคำถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม จำนวน 5 ด้าน ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผน เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อคำถาม จากมากไปหาน้อย นอกจากนี้ในแต่ละด้าน ยังได้เสนอสรุปค่าเฉลี่ยรวมของ 2 ข้อคำถามของแต่ละด้าน ไว้ในส่วนท้ายสุดอีกด้วย ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ด้านความพอประมาณ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.04, SD=.563) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนด้านด้านงบประมาณในการบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยสอดคล้องกับปริมาณงาน และ (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.96, SD=.614) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ เป็นต้น

สรุป ในการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความพอประมาณ รวม 2 ข้อคำถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.00, SD=.485)

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ด้านความมีเหตุผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.85, SD=.576) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนงานที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในทุกด้านได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ เป็นต้น (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.80, SD=.611) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรวางแผนในการให้บริการแก่ผู้รับบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ และไม่เป็นไปตามกรอบเวลาที่เหมาะสมเช่น การให้บริการประชาชนในกรอบเวลาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ

สรุป ในการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านความมีเหตุผล รวม 2 ข้อคำถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.82, SD=.465)

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ด้านความมีภูมิคุ้มกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.10, SD=.523) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนล่วงหน้าในกรณีเกิดวิกฤติ กรณีฉุกเฉินที่ไม่คาดคิด ทั้งแผนงานด้านการขอใช้งบประมาณฉุกเฉิน คน และเครื่องมือ โดยมีแนวทางการปฏิบัติของพนักงานด้านต่าง ๆ ในการให้บริการแก่ผู้รับบริการได้รับการชี้แจงและทำความเข้าใจกับพนักงานอย่างชัดเจน และ (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.04, SD=.500) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนงานที่มีประสิทธิภาพที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้รับบริการอย่างชัดเจน

สรุป ในการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความมีภูมิคุ้มกัน รวม 2 ข้อคำถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =2.07, SD=.447)

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ด้านการมีความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.11, SD=.569) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าไปในอนาคตได้อย่างต่อเนื่องด้วยการเสริมสร้างผู้บริหารยุคใหม่ให้มีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าแทนผู้บริหารยุคเก่าในอนาคต โดยนำผลจากการประเมินความรู้สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยอย่างแท้จริงและ (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.02, SD.=.553) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรขององค์กร ทั้งระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี โดยมีการประเมินความรู้ของบุคลากรในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ

สรุป ในการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการมีความรู้ รวม 2 ข้อคำถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.06, SD.=.419)

5. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ด้านคุณธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.13, SD=.565) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนด้านการพัฒนาคุณธรรมให้กับผู้บริหารของการท่าเรือแห่งประเทศไทยในการบริหาร และความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาองค์กร โดยการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการควรยึดถือหลักความถูกต้องและธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัด และผู้ใช้บริการไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินเพิ่มนอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบของการท่าเรือแห่งประเทศไทย และ (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.03, SD=.573) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนด้านการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต รวมทั้งมีความเต็มใจในการปฏิบัติงาน โดยการพิจารณามอบหมายงานให้พนักงานดำเนินการในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการเป็นไปด้วยความยุติธรรมและเหมาะสม

สรุป ในการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านคุณธรรม รวม 2 ข้อคำถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.08, SD=.497)

6. สรุปในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.01, SD=.339)

สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยประสบผลสำเร็จ

โดยภาพรวมของปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผน ด้านละ 2 ข้อคำถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 2 ข้อคำถาม จำนวน 2 ด้าน ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำเสนอปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผน เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อคำถาม จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยประสบผลสำเร็จ ด้านปัจจัยภายใน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.97, SD=.633) ว่าการที่ผู้บริหารของหน่วยงานมีภาวะความเป็นผู้นำสูง และมีวิสัยทัศน์ในการกำหนดให้การท่าเรือแห่งประเทศไทยมีการวางแผนงานที่ดีในทุกกิจกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดย

สอดคล้องกับกรอบภารกิจในการดำเนินงานที่ได้หรือมอบหมายทั้งภายใต้กฎหมายและนโยบายของรัฐ และ (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.96, SD=.637) ว่าแห่งประเทศไทยมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคลากรของการท่าเรือแห่งประเทศไทย เป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรม และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูง

สรุป ในการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านปัจจัยภายใน รวม 2 ข้อคำถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.96, SD=.582)

2. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยประสบผลสำเร็จ ด้านปัจจัยภายนอก พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 2 ข้อคำถาม คือ (1) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$= 2.05, SD=.558) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยได้รับการยอมรับและได้รับความสนับสนุน รวมถึงการได้รับความร่วมมือจากผู้ใช้บริการทุกขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนงานของการท่าเรือแห่งประเทศไทยและ (2) กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.04, SD=.625) ว่า การท่าเรือแห่งประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการดำเนินงานภายใต้กรอบของแผนงานในทุกกิจกรรมและโครงการ

สรุป ในการวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านปัจจัยภายนอก รวม 2 ข้อคำถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.05, SD=.522)

3. สรุปในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่าง คือ เห็นด้วยในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.00, SD=.487)

สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาองค์การตามมาตรฐาน มอก.9999 ในการนำองค์การ 6 ด้าน (ตัวแปรตาม)

โดยภาพรวมของปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผน ทั้ง 6 ด้าน แบ่งการนำเสนอเป็น (1) ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้าน และ (2) ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า

1. ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ (1) ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ (2) ด้านการวางแผน (3) ด้านการติดตามและเฝ้าระวัง (4) ด้านการปรับปรุง (5) ด้านการวัดผล (6) ด้านการทบทวน

2. ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการทั้ง 6 ด้าน ($\overline{X}$=2.01, SD=.432 รวมทั้ง 6 ด้าน)

สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาองค์การตามมาตรฐาน มอก.9999 ในการนำองค์การ 6 ด้าน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผน จำแนกตามเพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง พบว่า ค่า Sig. (2-tailed) มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. (2-tailed) < 0.05) (ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.231 ซึ่งหมายความว่า ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี พบว่า ค่า Sig. (2-tailed) มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. (2-tailed)

< 0.05) (ค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ 0.549 ซึ่งหมายความว่า ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีการศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี ไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

ในการอภิปรายผล ผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอเป็น 6 หัวข้อย่อย ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

การอภิปรายผลปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

การที่กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพนักงานในการท่าเรือแห่งประเทศไทย เห็นด้วยในระดับปานกลาง ผู้ศึกษามีความเห็นว่า พนักงานส่วนใหญ่ เชื่อมั่นว่าหากการท่าเรือแห่งประเทศไทยมีการพัฒนาบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนที่สำคัญ เช่น (1) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าไปในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง ต้องการเสริมสร้างผู้บริหารยุคใหม่ให้มีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าแทนผู้บริหารยุคเก่าในอนาคต และ (2) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรขององค์กร ทั้งระดับบริหารและระดับปฏิบัติการให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีแล้ว เป็นต้น ย่อมจะมีแนวโน้มของแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านเป็นไปในลักษณะที่ (1) ส่งเสริมให้มีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านคน เงิน และเครื่องมือ และ (2) การเตรียมความพร้อมในการวางแผนล่วงหน้าในกรณีเกิดวิกฤติ กรณีฉุกเฉินที่ไม่คาดคิด ทั้งแผนงานด้านการขอใช้งบประมาณฉุกเฉิน คน และเครื่องมือ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อภาพรวมทั้งหมดของปัญหา ดังปรากฏในข้อความที่ว่า “ในภาพรวมทั้งหมด การท่าเรือแห่งประเทศไทย มีปัญหาเกี่ยวกับการการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน อันได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมคุ้มกัน (4) การมีความรู้ และ(5) คุณธรรม” เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพนักงานในการท่าเรือแห่งประเทศไทย เห็นด้วยในระดับปานกลางดังกล่าวแทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นว่าถึงแม้ การท่าเรือแห่งประเทศไทย จะได้ดำเนินการ (1) ในเรื่องส่งเสริมให้การท่าเรือแห่งประเทศไทยใช้บุคลากรในจำนวนที่เหมาะสม เช่น ในการปฏิบัติงานด้านการบริการ (2) ส่งเสริมให้การท่าเรือแห่งประเทศไทยใช้เวลาในการให้บริการประชาชนในกรอบเวลาที่เหมาะสม และ (3) ส่งเสริมให้การท่าเรือแห่งประเทศไทยให้บริการแก่ผู้รับบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ เป็นต้น เป็นอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ในเวลาเดียวกัน การท่าเรือแห่งประเทศไทย (1) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรขององค์กร ทั้งระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี (2) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าไปในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง ต้องการเสริมสร้างผู้บริหารยุคใหม่ให้มีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าแทนผู้บริหารยุคเก่าในอนาคต และ (3) ส่งเสริมใช้งบประมาณในการบริหารจัดการด้านการวางแผนอย่างไม่ประหยัดโดยสอดคล้องกับปริมาณงาน เป็นต้น จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง และเป็นที่น่าสังเกตว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อภาพรวมทั้งหมดนี้สอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

การอภิปรายผลปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการท่าเรือแห่งประเทศไทย มี “ปัญหา” ในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้าน มีหลาย

ปัญหา ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน เช่น เฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น (1) การท่าเรือแห่งประเทศไทยไม่ได้บริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านคน เงิน และเครื่องมือ และ (2) การท่าเรือแห่งประเทศไทยใช้งบประมาณในการบริหารจัดการด้านการวางแผนอย่างไม่ประหยัดโดยสอดคล้องกับปริมาณงาน เป็นต้น แต่ในที่นี้ผู้ศึกษาได้ยกตัวอย่างเฉพาะ "ปัญหาที่สำคัญที่สุด" ด้านละ 1 ปัญหาเท่านั้น (โดยได้เลือกปัญหาที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละด้านจากบทที่ 4 ตาราง 4.2 ซึ่งมีเครื่องหมาย* มาศึกษาวิเคราะห์" การบริหารจัดการด้านการวางแผนควบคู่ไปด้วย

ผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวคิดทางวิชาการ คือ "กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา" มาปรับใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ กรอบแนวคิดนี้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สอดคล้องกัน ได้แก่ ปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขหรือแนวทางการพัฒนา (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2552, น. 57) ดังได้สรุปไว้ในภาพ 2 ดังนี้

กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา

1. ด้านความพอประมาณ ที่สำคัญที่สุด การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านคน เงิน และเครื่องมือ	1.1 คณะผู้บริหาร ขาดการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร ไม่มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน	1.1 การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนด้านการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ เป็นต้น
2. ด้านความมีเหตุผล ที่สำคัญที่สุด การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนงานที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในทุกด้านได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ เป็นต้น	2.1 นโยบายเขียนไว้ตามแผน แต่ไม่สามารถทำให้บรรลุได้จริงทั้งหมด	2.1 ฝ่ายบริหารการท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนงานที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในทุกด้านได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ เป็นต้น
3. ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ที่สำคัญที่สุด การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนล่วงหน้าในกรณีเกิดวิกฤติ กรณีฉุกเฉินที่ไม่คาดคิด ทั้งแผนงานด้านการขอใช้งบประมาณฉุกเฉิน คน และเครื่องมือ	3.1 มีแผนรองรับในหลายๆ ด้าน แต่ยังขาดความร่วมมือ และความทันสมัยอยู่บ้าง	3.1 การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนล่วงหน้าในกรณีเกิดวิกฤติ กรณีฉุกเฉินที่ไม่คาดคิด ทั้งแผนงานด้านการขอใช้งบประมาณฉุกเฉิน คน และเครื่องมือโดยมีแนวทางการปฏิบัติของพนักงานด้านต่าง ๆ ในการให้บริการแก่ผู้รับบริการได้รับการชี้แจงและทำความเข้าใจกับพนักงานอย่างชัดเจน
4. ด้านการมีความรู้ ที่สำคัญที่สุดการท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าไปในอนาคตได้อย่างต่อเนื่องด้วยการเสริมสร้างผู้บริหารยุคใหม่ให้มีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าแทนผู้บริหารยุคเก่าในอนาคต	4.1 บุคลากรไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ข้อมูล อบรม ให้ความรู้อย่างเพียงพอ	4.1 การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าไปในอนาคตได้อย่างต่อเนื่องด้วยการเสริมสร้างผู้บริหารยุคใหม่ให้มีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าแทนผู้บริหารยุคเก่าในอนาคต โดยนำผลจากการประเมินความรู้สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยอย่างแท้จริง
5. ด้านคุณธรรม ที่สำคัญที่สุด การท่าเรือแห่งประเทศไทยขาดการวางแผนด้านการพัฒนาคุณธรรมให้กับผู้บริหารของการท่าเรือแห่งประเทศไทยในการบริหาร และความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาองค์กร	5.1 องค์กรยังยึดติดระบบอุปถัมภ์	5.1 การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการวางแผนด้านการพัฒนาคุณธรรมให้กับผู้บริหารของการท่าเรือแห่งประเทศไทยในการบริหาร และความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาองค์กร โดยการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการควรยึดถือหลักความถูกต้องและธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดและผู้ใช้บริการไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินเพิ่มนอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบของการท่าเรือแห่งประเทศไทย

ภาพ 2 ภาพรวมปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน โดยนำกรอบแนวคิดทางวิชาการที่เรียกว่า “กระบวนการพิจารณาการแก้ไขปัญหา” ที่ประกอบด้วยปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไข หรือแนวทางการพัฒนามาปรับใช้

การอภิปรายผลปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้งในภาพรวม และรายด้านทั้ง 5 ด้านต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพนักงาน ในเขตพื้นที่การท่าเรือแห่งประเทศไทยเห็นด้วยในระดับปานกลาง ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ถึงแม้ว่าการท่าเรือแห่งประเทศไทยจะได้ดำเนินยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อที่ผู้บริหารของหน่วยงานมีภาวะความเป็นผู้นำสูง เช่นกล้าริเริ่ม กล้าคิด และกล้าตัดสินใจเพื่อส่วนรวม ในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย แล้วก็ตาม แต่ในเวลาเดียวกันการท่าเรือแห่งประเทศไทยมีการเสริมสร้างบุคลากรของการท่าเรือแห่งประเทศไทยมีความรู้ มีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูง เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนตามปรัชญาเศรษฐกิจ

การอภิปรายผลปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาองค์การตามมาตรฐาน มอก.9999 ในการนำองค์การ 6 ด้าน นั้น

กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ (1) ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ (2) ด้านการวางแผน (3) ด้านการติดตามและเฝ้าระวัง (4) ด้านการปรับปรุง (5) ด้านการวัดผล (6) ด้านการทบทวน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนทั้ง 6 ด้าน

การอภิปรายผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาองค์การตามมาตรฐาน มอก.9999 ในการนำองค์การ 6 ด้าน

ผู้ศึกษาขออภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการเปรียบเทียบภาพรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำแนกตาม เพศ ได้แก่เพศชายกับเพศหญิงต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผน พบว่า ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกัน เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงมีความเห็นต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการไม่แตกต่างกันนั้นอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงต่างก็เป็นพนักงานในการท่าเรือแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการบริหารจัดการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยโดยตรงด้วยกันทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นประสิทธิภาพ ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ ด้านการวางแผน ด้านการติดตามและเฝ้าระวัง ด้านการปรับปรุง ด้านการวัดผล ด้านการทบทวนล้วนส่งผลกระทบต่อทั้งชายและหญิงเฉกเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงล้วนมีความเห็นต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผน ไม่แตกต่างกัน

2. จากผลการเปรียบเทียบภาพรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และมีการศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีที่มีต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผน พบว่า ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีการศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีไม่แตกต่างกัน เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีกับกลุ่มการศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีมีความเห็นต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม จะมีระดับการศึกษาต่างกัน แต่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ต่างก็มีอาชีพ

ที่คล้ายคลึงกัน ดังที่กล่าวไปแล้วในข้อ 2.5.1 ข้างต้นเมื่อเป็นเช่นนี้ จึงส่งผลต่อความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มที่มีต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ต่อการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถอภิปรายผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ต่อแนวทางในการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นไว้ในแบบสอบถามทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ (1) การที่องค์กรจะเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง ไม่ใช่สิ่งที่วัดหรือบอกได้ในระยะสั้น แต่ต้องอาศัยความต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาองค์กรที่มีขีดสรรถนะสูง ด้านความมีเหตุผล (2) มีการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย ขั้นตอนขององค์กรชัดเจนว่าเป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้นำสิ่งที่ไม่ตรงตามความต้องการมาแก้ไข ด้านการมีภูมิคุ้มกัน (3) ในองค์กรมีการซ้อมรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในองค์กร เพื่อให้คนในองค์กรเตรียมพร้อมกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้นจริง จะทำให้คนในองค์กรรับมือได้อย่างเท่าทัน ด้านความรู้ (4) การท่าเรือแห่งประเทศไทยมีหน่วยงานที่พัฒนาบุคลากรเพื่อเข้าอบรมในหลักสูตรต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในตัวบุคลากรให้มีความสามารถมากขึ้น ด้านคุณธรรม (5) การท่าเรือแห่งประเทศไทยยึดมั่นในระบบความมีคุณธรรม เพราะจะพัฒนาองค์กรไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส

2. การสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ต่อแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยว่าปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ ที่แบ่งออกเป็นมีปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ที่กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นไว้ในแบบสอบถาม ดังนี้ (1) ปัจจัยภายใน การท่าเรือแห่งประเทศไทยมีความหลากหลายในองค์กรมาก มีหลายฝ่าย หลายส่วน จึงจำเป็นมากที่จะต้องใช้ความร่วมมือในการทำงานมากเพราะเป็นองค์กรขนาดใหญ่ (2) ปัจจัยภายนอก การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรนำนโยบายที่มีมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อให้ส่งผลที่ดีต่อ การท่าเรือแห่งประเทศไทย

3. การสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ต่อแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยว่าแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นไว้ในแบบสอบถามทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม ที่กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นไว้ในแบบสอบถาม ดังนี้ (1) องค์กรของการท่าเรือแห่งประเทศไทย สามารถบริหารจัดการในด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพให้ก้าวไปสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงได้ (2) องค์กรได้มีการกำหนดเป้าหมาย ซึ่งตระหนักถึงขั้นตอนกระบวนการทำงาน (3) การเกิดสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อองค์กร การท่าเรือแห่งประเทศไทย ได้วางแผนป้องกันต่อการเปลี่ยนแปลง แต่ต้องมีการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการ (4) การท่าเรือแห่งประเทศไทย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดฝึกอบรมด้านตัวบุคลากร โดยมีหลักสูตรที่ควบคุมหน่วยงานทุกระดับ (5) องค์กรมีการให้พนักงานอบรมด้านคุณธรรมตลอด องค์กรมุ่งเน้นให้ปฏิบัติงานภายใต้กรอบคุณธรรมโดยนำมาใช้ในการปฏิบัติงานจริง ส่งผลให้องค์กรมีสมรรถนะสูงได้มากยิ่งขึ้น

4. การสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ต่อแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 9 คน ล้วนเห็นด้วยว่าความคิดเห็นอื่นๆ ที่จะทำให้คุณภาพการให้บริการของ

การท่าเรือแห่งประเทศไทยเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน คือ (1) ควรมีการวางแผนงานให้สอดคล้องกับนโยบายที่ได้เพื่อที่จะได้ดำเนินงานภายในองค์กรไปในทิศทางเดียวกันตั้งแต่ระดับผู้บริหาร จนถึง พนักงานที่ปฏิบัติงานเพื่อที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อขับเคลื่อนการท่าเรือแห่งประเทศไทย ดำรงอยู่ได้ต่อไป (2) ควรมีการปรับปรุงในเรื่องต่างๆ ที่ควรแก้ไขปรับปรุงการท่าเรือแห่งประเทศไทยตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงระดับล่างหรือผู้ปฏิบัติงาน (3) ควรมีการปรับปรุงฝ่ายบริหารก่อนเป็นอันดับแรก (4) การดำเนินงานในองค์กรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรปรับปรุงตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติงาน (5) ปรับปรุงที่ทรัพยากรบุคคล และผู้บริหารต้องมีความชัดเจนตรงไปตรงมา และให้ความใกล้ชิดกับพนักงานมากยิ่งขึ้น (6) ปรับปรุงแก้ไข พรบ. การท่าเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2494 ให้งานของการท่าเรือแห่งประเทศไทย เป็นงานขนส่งตามที่รับโอนมาจากกระทรวงคมนาคม และตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยไว้ และประธานกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่ง 4 ปี เมื่อครบกำหนด 2 ปี ให้ออกจากตำแหน่งกึ่งหนึ่งโดยวิธีจับสลากเพื่อไม่ให้มีอำนาจแฝงในการครอบงำพนักงานในองค์กร (7) แก้ไขประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่องสภาพการจ้างในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2549 เป็นงานขนส่งที่ต้องให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง และเปลี่ยนสภาพการจ้างงานเป็นกะ เนื่องจากเป็นหลักการทำงานสากลทั่วโลก และตามกฎหมายแรงงานขนส่งที่ต้องทำงานต่อเนื่อง เพื่อให้พนักงานได้พักผ่อนและมีเวลาอยู่กับครอบครัว

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนด้านความพอประมาณ ได้แก่ การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรใช้บุคลากรในจำนวนที่เหมาะสม โดยปรับปรุงทรัพยากรบุคคลในปริมาณที่เหมาะสมและผู้บริหารต้องมีความชัดเจนตรงไปตรงมาและให้ความใกล้ชิดกับพนักงานมากยิ่งขึ้น และควรมีการอบรมพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้แก่พนักงานการท่าเรือแห่งประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานได้อย่างเต็มที่และควรมีการจัดพนักงานให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของพนักงานเพื่อเพิ่มประสิทธิผลที่ดีเยี่ยมของการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนด้านความมีเหตุผล ได้แก่

2.1 การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรให้บริการแก่ผู้รับบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการซึ่งสอดคล้องกับวิรัช นิภาวรรณ (2550, น. 21 - 60) โดยการที่ประชาชนและชุมชนตัดสินใจและลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ ตลอดจนอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ ปฏิบัติและประเมินผล ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อดทน ความเพียร และสติปัญญา

2.2 การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ผู้รับบริการเป็นไปในกรอบเวลาที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมอก. 9999 เล่ม 1-2556 ด้านความมีเหตุผล ในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณในมิติต่างๆ ที่เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุ ปัจจัย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบและถูกต้อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนด้านการมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่

3.1 การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้รับบริการอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ ชำนาญ ไชยฤทธิ์ (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 พฤศจิกายน 2557) ที่เห็นว่า ในด้านการมีภูมิคุ้มกัน องค์กรควรมีการซ้อมรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในองค์กร เพื่อให้คนในองค์กรเตรียมพร้อมกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้นจริง จะทำให้คนในองค์กรรับมือได้อย่างเท่าทัน; โกมล ศรีบางพลีน้อย (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 27 พฤศจิกายน 2557) ที่เห็นว่าการเกิดสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อองค์กร การท่าเรือแห่งประเทศไทย ได้วางแผนป้องกันต่อการเปลี่ยนแปลงแต่ต้องมีการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการและธวัชชัย วิทโยฬาร โกวิท (สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 พฤศจิกายน 2557) การ

วางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลง หรือกรณีเกิดวิกฤติ แต่แผนงานขาดการฝึกที่จะสามารถนำไปใช้ได้จริงรวมถึงขาดการสื่อสารทำความเข้าใจกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.2 การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีแนวทางการปฏิบัติของพนักงานด้านต่าง ๆ ในการให้บริการแก่ผู้รับบริการได้รับการชี้แจงและทำความเข้าใจกับพนักงานอย่างชัดเจนสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับวิรัช นิภาวรรณ (2550, น. 21 - 60) ที่กล่าวถึงการเสริมสร้างคุณภาพคน คือ การเสริมสร้างจิตใจของประชาชน และชุมชนในระดับชาติ เช่น การมีคุณธรรม การละความชั่วและทำความดี การไม่เบียดเบียนมีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเพียร ความอดทน ความรอบคอบ เป็นต้นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของชุมชนที่ได้กำหนดไว้

4. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนด้านการมีความรู้ ได้แก่

4.1 การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการประเมินความรู้ของบุคลากรในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ เทียบเคียงได้กับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญดังนี้โดย นิพนธ์ เพชรพูล (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 25 พฤศจิกายน 2557) ได้เสนอแนะว่า มีการอบรมพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้แก่พนักงานการท่าเรืออย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานได้อย่างเต็มที่ และควรมีการจัดพนักงานให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ ที่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของพนักงาน มีการปรับปรุงที่ทรัพยากรบุคคล และผู้บริหารต้องมีความชัดเจนตรงไปตรงมา และให้ความใกล้ชิดกับพนักงานมากยิ่งขึ้น และสมพร กัณฐัศว์กำพล (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 25 พฤศจิกายน 2557) ได้เสนอแนะว่า มีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่พนักงานอย่างพอเพียง และครอบคลุม พัฒนาทักษะด้านต่างๆ ให้แก่พนักงานการท่าเรืออย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานได้อย่างเต็มที่ และควรมีการจัดพนักงานให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ ที่เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของพนักงานเพื่อเพิ่มประสิทธิผลที่ดีเยี่ยมของการทำงาน

4.2 การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการประเมินความรู้ความสามารถของบุคลากรในทุกระดับเพราะผลจากการประเมินความรู้สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการของการท่าเรืออย่างแท้จริงพอเทียบเคียงได้กับแนวคิดของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ (2550) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าควรจัดชุดปฏิบัติการสนับสนุนเวทีประชาคม เพื่อ พิจารณาครัวเรือนที่ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต แล้วให้เป็นตัวอย่างในหมู่บ้าน สำหรับครัวเรือนที่ปฏิบัติและยังไม่ปฏิบัติให้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้กำลังใจและสร้างแรงจูงใจให้สามารถปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นรากฐานของชีวิต

5. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนด้านคุณธรรม ได้แก่ (1) การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรพิจารณามอบหมายงานให้พนักงานดำเนินการในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการเป็นไปด้วยความยุติธรรมและเหมาะสม โดยความพอเพียงหมายถึงทางสายกลางและพอเทียบเคียงได้กับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญดังนี้ โกมล ศรีบางพลีน้อย (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 27 พฤศจิกายน 2557) ได้เสนอแนะว่าองค์กรมีการให้พนักงานอบรมด้านคุณธรรมตลอด องค์กรมุ่งเน้นให้ปฏิบัติงานภายใต้กรอบคุณธรรมโดยนำมาใช้ในการปฏิบัติงานจริง ส่งผลให้องค์กรมีสมรรถนะสูงได้มากยิ่งขึ้น และ (2) การท่าเรือแห่งประเทศไทยควรมีการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยโดยยึดถือหลักความถูกต้องและธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดโดยผู้ใช้บริการไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินเพิ่มนอกเหนือจากที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบของการท่าเรือ

6. ข้อเสนอสำหรับภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาองค์การตามมาตรฐาน มอก.9999 ในการนำองค์การ 6 ด้าน การท่าเรือแห่งประเทศไทยต้องมีการกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจน และนำไปปฏิบัติได้จริง โดยผู้บริหารท่าเรือแห่งประเทศไทยต้องมีความชัดเจนตรงไปตรงมา และให้ความใกล้ชิดกับพนักงานมากยิ่งขึ้น ดังนี้

6.1 ด้านการวางแผน ต้องมีการวางแผนและ

สามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ ควรมีแผนที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลที่ดีเป็นรูปธรรมได้

6.3 ด้านการติดตามและเฝ้าระวัง การติดตามและเฝ้าระวังอย่างจริงจัง โดยมีการนำผลการติดตามมาใช้

6.4 ด้านการวัดผลการวัด Output ต้องคำนึงถึง Outcome และความสัมฤทธิ์ผล ประโยชน์และความคุ้มค่าทำให้แผนงานโครงการขาดประสิทธิภาพ

6.5 ด้านการทบทวน ทบทวนตั้งแต่กระบวนการการจัดทำแผนงานโครงการ วัตถุประสงค์ต้องสอดคล้องอย่างจริงจัง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ

6.6 ด้านการปรับปรุง ต้องเริ่มต้นที่ปรับปรุงการบริหารจัดการด้านการวางแผนบุคลากรทั้ง HRM และ HRD คนคือปัจจัยสำคัญในทุกเรื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน มาใช้เป็นแนวคิดสำหรับประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ทำให้ทราบและเข้าใจ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการวางแผน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผน (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาองค์การตามมาตรฐาน มอก.9999 และ (4) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มต่อภาพรวมปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยตามกรอบแนวคิดของการพัฒนาองค์การตามมาตรฐาน มอก.9999 ตามวัตถุประสงค์การวิจัยอย่างชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) ความรู้ และ (5) คุณธรรม ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรนำกรอบแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมในหน่วยงานอื่น นอกเหนือจากการท่าเรือแห่งประเทศไทยเพื่อเป็นการพิสูจน์ผลการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการวางแผนต่อไป อย่างไรก็ตามในการศึกษาหรือการวิจัยครั้งต่อไปอาจนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวคิดในครั้งนี้ไปปรับใช้เฉพาะบางด้านที่เหมาะสมกับหน่วยงานที่ศึกษาก็ได้ หรือตัดบางด้านออกก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องนำไปใช้ครบทั้งหมดทุกด้านในทางตรงกันข้ามอาจเพิ่มจำนวนด้านหรือตัวชี้วัดขึ้นอีกก็ได้ตามความเหมาะสมแต่ควรให้เหตุผลไว้ด้วยเสมอ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้อง กับกิจการของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาทิเช่น ผู้บริหารของการท่าเรือแห่งประเทศไทยที่มีประสบการณ์ ด้านการบริหารจัดการด้านการวางแผน ผู้ประกอบการสายการเดินเรือและสินค้า เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการวางแผนของการท่าเรือแห่งประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

References

Chairit, C. (2014, November 24). Interview by Silprasit, P. (Tape recording). (in Thai)

Kantadkampol, S. (2014, November 25). Interview by Silprasit, P. (Tape recording). (in Thai)

Petchpoon, N. (2014, November 25). Interview by Silprasit, P. (Tape recording). (in Thai)

Pillar for the Kingdom Project. (2012). *Annual report*. Bangkok: n.p. (in Thai)

Sribangpreenoi, K. (2014, November 27). Interview by Silprasit, P. (Tape recording). (in Thai)

Sufficiency Economy Committee, Office of The National Economic and Social Development Board. (2007). *Sufficiency economy philosophy application*. Bangkok: Author. (in Thai)

ThairatOnline. (2013). *Pillar for the kingdom project syllabus*. Retrieved from http://www.thairath.co.th/content/369408 (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2007). *Managerial principle according to good governance and sufficiency economy Philosophy.* Bangkok: Forepace. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2009). *Management administration of state agencies: Comparative analysis of indicators.* Bangkok: Forepace. (in Thai)

Wittayapatkowit, T. (2014, November 24). Interview by Silprasit, P. (Tape recording). (in Thai)

การบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
Administration of Private Sector Cooperation of the Narcotics Control the Board Office

อมรารัตน์ เชื้อแขก และ สัมพันธ์ พลภักดิ์
Aummararat Chaerkaak and Sampan Polpuk
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Master of Public Administration Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ (2) แนว ทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดประสบผลสำเร็จ ประชากรคือ พนักงานของบริษัทนิ่มซี่เส็งขนส่ง 1988 จำ กัด จำนวน 1,676 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 323 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญ ด้านการประสานงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับภาคเอกชน มีการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อย (2) แนว ทางบริหารจัดการที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับภาคเอกชน ควรประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องหรือผู้เข้าร่วมโครงการอย่างใกล้ชิดเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญซึ่งทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับภาคเอกชนประสบผลสำเร็จ แบ่งเป็นปัจจัยภายนอกได้แก่ ภาคเอกชนและภาคประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งในด้านการสอดส่องดูแล การแจ้งเบาะแส และร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน และปัจจัยภายในได้แก่ การที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์ที่ดีในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ภาคเอกชน, การป้องกันยาเสพติด , สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

Abstract

The objectives of this research were to study (1) problems of administration of private sector cooperation of the Narcotics Control the Board Office, (2) development guidelines of administration of private sector cooperation of the Narcotics Control the Board Office and (3) main factors taking important part of the success of the development guidelines of administration of private sector cooperation of the Narcotics Control the Board Office. Population was 1,676 peoples of the company's employees Nim See Seng Transport 1988, using sampling group by Taro Yamane's solution for 323 peoples. Statistical analysis was frequency, percentage, mean, and standard aviation. The study results showed that (1) the major

problem of administration of private sector cooperation of the Narcotics Control the Board Office have not enough to coordinate activities with the private sector because of the human resources are limited (2) the development guidelines of administration of private sector cooperation of the Narcotics Control the Board Office should closely coordinate activities with the private sector and (3) the main factors taking important parts of the success of the development guidelines of the administration was there are internal factors, namely, the private sector and public sector give a cooperate and encourage to the operation of the Office of Narcotics Control Board and external factors namely, the leaders of the Office of Narcotics Control Board has high a leadership and good vision

Keywords: administration, private sector, drugs protection, Office of the Narcotics Control Board

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นองค์กรภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 ด้วยเหตุว่า ยาเสพติดเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และรัฐบาลมีนโยบายที่จะป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวดกวดขัน ในการนี้จำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรการ และให้อำนาจในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ได้ผลโดยเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในการดำเนินการ (1) ดำเนินการในฐานะหน่วยงานปฏิบัติของคณะกรรมการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนด (2) ประสานนโยบาย แผน งบประมาณและการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน (3) สนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร วิชาการ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศและต่างประเทศ (4) ปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติด (5) ประสานความร่วมมือกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (6) ประสาน ตรวจสอบ ตลอดจนติดตามประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (7) ปฏิบัติราชการอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมายหรือตามที่กฎหมายกำหนด

ในด้านการบริหารจัดการเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายใต้ความร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจขนส่งสินค้าคือ บริษัท นิ่มซี่เส็ง ขนส่ง 1988 จำกัด ซึ่งเป็นองค์กรภาคเอกชนขนาดใหญ่ในการประกอบธุรกิจด้านการขนส่งสินค้า มีสาขารวมทั้งหมด16 สาขาทั่วประเทศ ผู้ศึกษาพบปัญหาในการบริหารจัดการหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติด รายละเอียดตามปัญหาการวิจัย ความสำคัญกับการบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นลักษณะของการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานในการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนของสำนัก งานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยเน้นศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการร่วมกับภาค เอกชน เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดของสำนักงานคณะกรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เนื่องจากผู้ศึกษาได้พบปัญหายาเสพติดมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และนำไปสู่การสร้างปัญหาสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาครอบครัว ปัญหาที่ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา ปัญหาการว่างงานมากยิ่งขึ้น หากไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ปัญหายาเสพติดจะเพิ่มขึ้นโดยส่งผลกระทบให้เกิดการแพร่ระบาดในหมู่บ้าน/ชุมชน ประกอบกับความเจริญ

ก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งเป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เสพ ผู้ค้ายาเสพติด และกลุ่มเสี่ยงโดยเฉพาะกลุ่ม เยาวชนอันเป็นผลให้เกิดการขยายตัวของปัญหายาเสพติดอย่างสลับซับซ้อนมากขึ้น ผลการดำเนินจับกุมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตั้งแต่ปี 2555-2557 ได้จับกุมคดียาเสพติด 264,955 คดี ในปี 2556 จับกุมได้ทั้งหมด 312,300 คดี และปี 2557 จับกุมได้ทั้งหมด 262,934 คดี สถิติการจับกุมนักค้ายาเสพติด มักซุกซ่อนยาเสพติดปนมากับสินค้าอื่นๆโดยการลำเลียงผ่าน บริษัทนิ่มซี่เส็ง ขนส่ง 1988 จำกัด โดยเฉพาะปี 2556 นักค้ายาเสพติดลักลอบลำเลียงสิ่งเสพติดมากับ บริษัท นิ่มซี่เส็ง ขนส่ง 1988 จำกัด จำนวนทั้งหมด 912,000 เม็ด และ ปี 2557 จำนวนทั้งหมด 1,478,000 เม็ด จากผลการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดตั้งแต่ปี 2556-2557 ทำให้บริษัทฯ ดังกล่าวเสื่อมเสียชื่อเสียงเป็นอย่างมาก เนื่องจากบริษัทฯ ประกอบธุรกิจขนส่งสินค้าและไม่สามารถเปิดกล่องที่บรรจุสินค้าของผู้ใช้บริการก่อนนำสินค้าขึ้นรถได้ ปัญหาดังกล่าว ทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการป้องกันปราบปรามทั้งผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยรวมทั้งหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้พยายามหาวิธีต่างๆ แก้ไขปัญหา เช่น การออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การเพิ่มบทลงโทษผู้ค้ายาเสพติดให้รุนแรงยิ่งขึ้น แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหานี้ให้หมดไปได้ เนื่องจากปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้งมีขบวนการต่าง ๆ ที่สลับซับซ้อน และมีสภาพปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ของการเสพ ตัวผู้เสพ ตัวยาหรือเล่ห์เหลี่ยมของขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งมีการพัฒนาไปตามเทคโนโลยีและยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จากการสำรวจครัวเรือนเพื่อประมาณการจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับสารเสพติดในปี 2554 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2554, น. 1-8) พบว่าการแพร่ระบาดของสารเสพติดรุนแรงขึ้นทั้งทางปริมาณ (จำนวนผู้เกี่ยวข้อง) และความหลากหลายของตัวยาสารเสพติดชนิดต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกัน ทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์การใช้สารเสพติดมีทั่วประเทศและกระจายอยู่ทุกเพศ และกลุ่มอายุ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะ กรรมการเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

3. เพื่อศึกษาปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร่วมกับภาค เอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประสบผลสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เชี่ยวชาญ อาศุวัฒนกุล (2530, น. 108) กล่าวว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปในทางที่ดี หรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า และดำเนินงาน ทำให้เกิดการเปลี่ยน แปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2553) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานอย่างมีศิลปะ และมีเป้าหมาย มีแผนงานการดำเนินงานอย่างมีเหตุผล ตรงตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งการกำกับและติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จากสภาพเดิมที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้นอย่างมีระบบ ตามกรอบแนวคิดการบริหารจัดการ 7 ด้าน

พระราชบัญญัติยาเสพย์ติดให้โทษ พุทธศักราช 2522 กล่าวว่า สารเคมีหรือยาอาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่สกัดจากพืชที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติจากการสังเคราะห์ เมื่อพนักงานหรือประชาชนทั่วไป เสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใดๆ เป็นระยะๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจทำให้ต้องตกเป็นทาสของสิ่งเสพติดทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ อีกทั้งผู้เสพยังต้องเพิ่มขนาดของการเสพเรื่อย ๆ

จากการศึกษาของ ยุบลวรรณ ประมวลรัฐกา (2532) พบว่า ปัจจัยที่ทำให้คนเสพยาเสพติดแบ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคล (individual factor) ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ความโน้มเอียงทางจิตใจที่จะกระทำความผิด อารมณ์ บุคลิกภาพ วุฒิภาวะ การเรียนรู้ แรงจูงใจเกี่ยวกับรายได้ ความต้องการ ความกดดัน ความขัดแย้งในตัวเอง และทางออกของตนเอง (self-exit) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู ประเพณี สมัยนิยม (fashion) ค่านิยม กลุ่มย่อย ความไร้ระเบียบพฤติกรรมตามสังคม พฤติกรรมต่อต้านสังคม ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยและเงื่อนไขให้เกิดผลต่อปัญหายาเสพติดทั้งในด้านการผลิต การตลาด และระบาดของสารเสพติด เช่น ความสามารถในการหาสารเสพติด โอกาส การสื่อสารข้อมูล ค่านิยมในสังคม ความสัมพันธ์ ระหว่างเมืองกับปริมณฑล (center – periphery relation)

Gulick & Urwick (1937, p.13) กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการ “POSDCORB” ซึ่งที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในการนำมาประยุกต์ใช้ โดยประกอบด้วย (1) การวางแผน (Planning: P) หมายถึง การจัดวางโครงการแผนการปฏิบัติงานและวิธีการปฏิบัติ งานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (2) การจัดหน่วยงาน (Organizing: O) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การแบ่งส่วนงาน การจัดสรรงานตำแหน่งต่าง ๆ และกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน (3) การจัดตัวบุคคล (Staffing: S) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การเลื่อนขั้น การพัฒนาบุคลากร เลื่อนตำแหน่ง การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ สวัสดิการ การเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน (4) การอำนวยการ (Direction: D) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ ควบคุม บังคับบัญชา การควบคุมการปฏิบัติงาน และควบคุมดูแลการปฏิบัติของผู้บริหารในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน (5) การประสานงาน (Coordination: Co) หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีและนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน (6) การรายงาน (Reporting: R) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับต่าง ๆ ในหน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของภารกิจอย่างสม่ำเสมอ (7) การงบประมาณ (Budgeting: B) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินและการควบคุมตรวจสอบทางด้านการเงินและทรัพย์สิน โดยทฤษฎีทั้ง 7 ขั้นตอนนี้สามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และ สมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2542, น. 72) กล่าวว่า การประสานงาน เป็นการจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ มีความร่วมมือในการประสานโครงสร้างบุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ ไปสู่การปฏิบัติที่สัมฤทธิผลหรือที่ประสบผล ขจัดความขัดแย้ง งานสำเร็จตามเป้าหมายในเวลาที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นหน่วยราชการในระดับกรม สังกัดกระทรวงยุติธรรม จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 โดยมีเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นหัวหน้าหน่วยงาน แบ่งโครงสร้างภายในออกเป็น 21 กอง/สำนัก และ 3 กลุ่มขึ้นตรง โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค จำนวน 9 แห่ง

บริษัท นิ่มซี่เส็ง ขนส่ง 1988 จำกัด ตั้งขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และขยายกิจการเพื่อการขนส่งในระดับประเทศ ก่อตั้งโดย นายอุทัต สุวิทย์ศักดานนท์ นายอุทาน สุวิทย์ศักดานนท์ และ นายอุดม สุวิทย์ศักดานนท์ เริ่มธุรกิจจากการค้าผลไม้ในตลาดวโรรส และต่อมาได้รับจ้างขนส่งผลไม้และสินค้าระหว่างเชียงใหม่และภูมิภาคต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2514 ได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วน “นิ่มซี่เส็ง” และต่อมาได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2553 ได้จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นนิติบุคคล ทะเบียนเลขที่ 05055531000273 กับสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดเชียงใหม่ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ มีพนักงานทั้งหมดเป็นจำนวน 1,670 คนสาขารวมทั้งหมด 16 แห่ง (นิ่มซี่เส็ง ขนส่ง 1988 จำกัด, 2558)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดการบริหารจัดการ 7 ด้าน ประกอบด้วย (1) การวางแผน (planning) (2) การจัดองค์การ (organizing) (3) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (staffing) (4) การอำนวย การ (directing) (5) การประสานงาน (coordinating) (6) การรายงาน (reporting) (7) การงบประมาณ (budgeting) มาเป็นตัวแปรอิสระและกำหนดให้การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นตัวแปรตาม

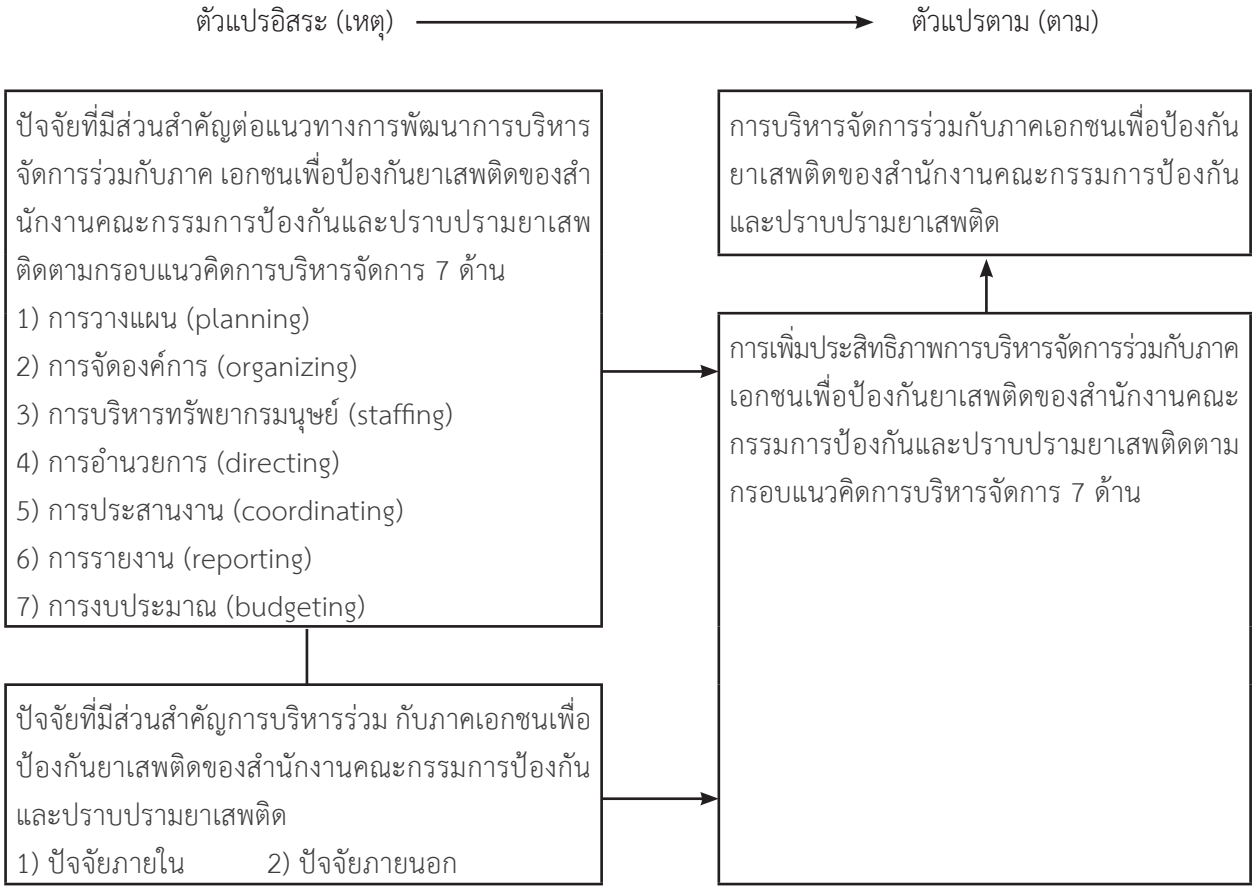

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่แสดงถึงคามสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เก็บรวบรวมข้อมูลจาการวิจัยสนาม (field research) และข้อมูลจากเอกสาร (document research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ พนักงานของบริษัท นิ่มซี่เส็ง ขนส่ง 1988 จำกัด จำนวน 1, 670 คน กลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกเป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถามจำนวน 323 คน ได้จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่มีการทดสอบค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence--IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนโดยได้ค่าเท่ากับ 0.87 พร้อมกันนี้ แบบสอบถามยังมีการทดสอบ (try-out) จำนวน50 ชุดและผ่านการ

ทดสอบหาความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าครอนบาค (Cornbrash) ในระดับความเชื่อถือเท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำวิจัยเชิงปริมาณ โดยนำแบบสอบถามจำนวน 323 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างกรอก และสามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนมาได้จำนวน 315 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.53 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด มาตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามออกเป็น 2 กลุ่มได้ แก่ (1) กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยว่า "การบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด" ไม่มีผู้ตอบว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัด การร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 0.00 ของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด 315 คน (2) กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยว่า "การบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด" มีจำนวน 315 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100.00 ดังนั้น จึงได้นำแบบสอบถามจำนวน 372 ชุดดังกล่าว มาประมวลและวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 1) ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัญหาการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามกรอบแนวคิดการบริหารจัดการ 7 ด้าน พบว่าในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วยว่ามีปัญหารวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=2.31, SD=0.291) และเรียงลำดับปัญหาที่พบมากที่สุดจำนวน 2 ด้าน คือ (1) ด้านการประสานงาน โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=2.34, SD=0.429) (2) ด้านการอำนวยการ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=2.34, SD=0.444) และรองลงมาคือ ด้านการงบ ประมาณ ด้านการจัดองค์การ ด้านการวางแผน ด้านรายงาน และ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

2. สรุปผลการวิเคราะห์ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 2) ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับภาคเอกชน โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วย โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=2.28, SD=0.331) โดยแนวทางที่สำคัญที่สุดคือ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=2.35, SD=0.493) รองลงมาด้านการจัดองค์การ ด้านการวางแผน ด้านการอำนวยการ ด้านการประสานงาน ด้านการายงาน ด้านการงบประมาณ

ตาราง 1

สรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จำแนกตามค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 7 ด้าน และค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปหาน้อย

ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ		แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ	
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 7 ด้าน			
1) ด้านการประสานงาน	2.34	1) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์	2.35
2) ด้านการอำนวยการ	2.34	2) ด้านการจัดองค์การ	2.34
3) ด้านการงบประมาณ	2.32	3) ด้านการวางแผน	2.33
4) ด้านการจัดองค์การ	2.31	4) ด้านการอำนวยการ	2.29
5) ด้านการวางแผน	2.31	5) ด้านการประสานงาน	2.28
6) ด้านการรายงาน	2.28	6) ด้านการรายงาน	2.19
7) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์	2.26	7) ด้านการงบประมาณ	2.16
ค่าเฉลี่ยรวม ทั้ง 7 ด้าน	2.31	ค่าเฉลี่ยรวม ทั้ง 7 ด้าน	2.28

หมายเหตุ: ปัญหาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามกรอบแนวคิดการบริหารจัดการ 7 ด้าน

3.สรุปผลการวิเคราะห์ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 3) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประสบผลสำเร็จในภาพรวมเห็นด้วย อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.12, SD=0.336) ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก พิจารณารายละเอียดทั้ง 2 ด้าน แล้วพบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ปัจจัยภายนอก การที่รัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเพียงพอ ($\overline{X}$=2.16, SD=0.422) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และรองลงมาคือปัจจัยภายในที่สำคัญได้แก่ผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันปราบปรามยาเสพติดมีภาวะผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์ที่ดีในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรวมถึงให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอในกิจกรรม/โครงการ ($\overline{X}$=2.08, SD=0.439) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

การอภิปรายผล

1. การอภิปรายผลสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จากข้อมูลที่ได้จากการสรุปผล การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมของปัญหากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลางต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรม การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่แล้ว เพียงแต่ยังมีการบริหารจัดการด้านการป้องกันยาเสพติดยังไม่ถูกต้องและเหมาะสมเท่าที่ควร

2. การอภิปรายผลต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามกรอบแนวคิดการบริหารจัดการ 7 ด้านจากผลการสำรวจผู้วิจัยมีความเห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีปัญหาในการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการ

ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามกรอบแนวคิดบริหารจัดการ 7 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้านมีหลายปัญหาขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคนที่มีส่วนได้รับผลกระทบจากการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในการอภิปรายผล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างเฉพาะปัญหาที่สำคัญที่สุดของแต่ละด้าน ด้านละ1 ปัญหาเท่านั้น โดยได้เลือกปัญหาที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามค่าสถิติ การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามกรอบแนวคิดการบริหารจัดการ 7 ด้านซึ่งนำมาวิเคราะห์ ในขณะเดียวกันได้นำเสนอสาเหตุและแนวทางการแก้ไขหรือแนวทางการพัฒนาการบริหารควบคู่กันไปด้วยดังสรุปไว้ในภาพดังนี้

กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา

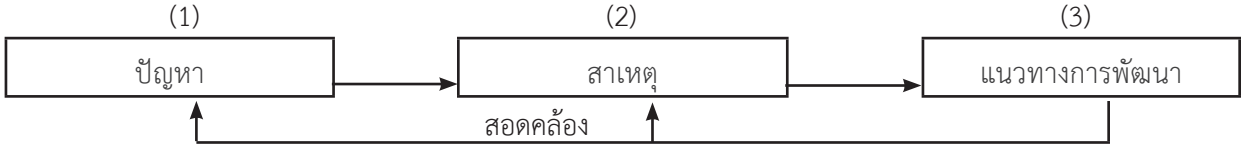

1. ด้านการวางแผน ได้แก่ การไม่ถ่ายทอดเทคนิคและวิธีการป้องกันยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพให้กับบริษัท ทำให้บริษัทไม่สามารถจัดทำแผนงานในการป้องกันยาเสพติดที่ดีและมีประ สิทธิภาพได้	1. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและพนักงานของบริษัทยังขาดความรู้ไม่มีเทคนิควิธีการรวมถึงการวางแผนงานในการป้องกันยาเสพติด	1. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรถ่าย ทอดเทคนิคและวิธีการป้องกันยาเสพยาติดให้กับบริษัท เพื่อให้บริษัทสามารถจัดทำแผนในการป้องกันยาเสพติดที่ดีมีประสิทธิ ภาพได้
2. ด้านการจัดองค์การ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีโครงสร้างองค์กรที่มีเขตขอบ หน้าที่ความรับผิดชอบที่กว้างเกินไปในขณะที่มีบุคลากรจำนวนจำกัด	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบที่กว้างรวมทั้งยังขาดจำนวนบุคลากร	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรมีโครงสร้างองค์กรที่มีขอบเขตหน้าที่ ที่ไม่กว้างมากเกินไป โดยสอดคล้องกับจำนวนบุคลากร
3. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ไม่มีการพัฒนาให้บุคลากรของหน่วยงาน ให้มีความรู้และทักษะที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้รู้ไม่เท่าทันกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด	บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการป้องกันยาเสพติด	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรจัดฝึกอบรมให้ ความรู้ ทักษะในการป้องกันยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ทำให้รู้ไม่เท่าทันกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด
4. ด้านการอำนวยการ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไม่ได้มอบอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการและตัดสินใจให้กับทีมป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติดอย่างเพียงพอ	ขาดการมอบอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการและการตัดสินใจให้กับทีมป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเพียงพอ	บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรมีอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการและการตัด สินใจให้กับทีมป้องกันและปราบ ปรามยาเสพติดอย่างเพียงพอ
5. ด้านการประสานงานได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อยที่	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขาดการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องหรือภาคเอกชน	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
6. ด้านการรายงาน ได้แก่ ไม่มีการสนับสนุนให้เอกชนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรายงานผลการป้องกันยาเสพติดให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขาดการสนับสนุนให้เอกชนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรายงานผล	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการรายงานผล
7. ด้านงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่ได้สนับสนุนในเรื่องของงบประมาณ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยให้กับภาคเอกชนในการตรวจค้นหาสารเสพติดให้กับบริษัทผู้เข้าร่วมโครงการ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขาดการสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณและจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่ทัน สมัยให้กับภาคเอกชนในการตรวจค้นหาสารเสพติดให้กับบริษัทผู้เข้าร่วมโครงการ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรสนับสนุนงบประมาณและ/หรือจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้กับภาคเอกชนในการตรวจค้นหาสารเสพติดให้กับบริษัท

การอภิปรายผลทั้งข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gulick & Urwick (1937) ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงานผล (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ซึ่งนิยมเรียกว่า POCDCORB และสามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การอภิปรายผลปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การบริหารจัดร่วมกับภาคเอกชนการเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประสบผลสำเร็จ จากผลสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก พบว่า ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางรวมทั้ง 2 ปัจจัย ข้อมูลที่ได้อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ($\overline{X}$=2.12, SD=0.336) อภิปรายผลได้ดังนี้ (1) ปัจจัยภายในพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางผู้บริหารของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีภาวะผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์ที่ดีในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมถึงให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอในกิจกรรม/โครงการอีกทั้งบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นอย่างดีรวมถึงมีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Brady (1985) กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่สามารถจูงใจ ให้คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นในตัวเอง สามารถช่วยคลี่คลายความตึงเครียดต่าง ๆ ลงได้ และนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ลักษณะของผู้นำ นักสังคมวิทยาได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำเอาไว้ว่า ลักษณะของผู้นำจะเป็นแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของสังคมในแต่ละแห่งเป็นตัวกำหนดเพราะผู้นำ คือ บุคคลธรรมดาที่ได้รับการยอมรับ จากมติของมหาชน จึงต้องปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (2) ปัจจัยภายนอกพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง รัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเพียงพอ รวมถึงภาคเอกชนและภาคประชาชนให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั้งในด้านการสอดส่องดูแลการแจ้งเบาะแสและร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, น. 18) กล่าวถึงปัจจัยในการจัดการที่เป็นมูลเหตุที่สำคัญและผู้บริหารทุกคน ต้องสนใจในงานด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร(Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า 4M's ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบ การจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1.ข้อเสนอแนะพัฒนาการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันยาเสพติด ด้านการจัดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า สำนักงานคณะ กรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นผู้มีความรู้มาจากหลากหลายอาชีพจะทำให้ขาดทักษะในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดควรมีการพัฒนาให้บุคลากรของหน่วยงานมีความรู้และทักษะที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้รู้ไม่เท่าทันกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการ Nadler (1980, pp.4-5) ได้อธิบายเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development--HRD)ไว้ว่า การ

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการจัดดำเนินการให้พนักงานได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในอันที่จะนำมาซึ่งการปรับปรุงความสามารถในการทำงานและส่งเสริมความก้าวหน้าของพนักงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มิได้หมายถึงเฉพาะการฝึกอบรม (training) เท่านั้น แต่อาจจะมีจุดกำเนิดที่มาของการฝึกอบรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นประสบ การณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่นายจ้างจัดให้แก่ลูกจ้าง หรือเป็นกระบวนการของกลุ่มกิจกรรม ที่ปฏิบัติจัดทำในช่วงเวลาที่กำหนดเพื่อให้เกิดผลในการเปลี่ยน แปลงพฤติกรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ การเรียนรู้จากประสบการณ์ (learning experience) ที่เกิดจากการจัดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดเฉพาะเจาะจง และได้รับการออกแบบที่จะไปสู่ความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมว่าเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กรโดยใช้กิจกรรมการพัฒนา การพัฒนาจะต้องใช้ครอบคลุมทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านบุคคลจะต้องพัฒนาในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ และด้านองค์กร คือ นโยบายโครงสร้าง และการจัดการ เพื่อนำไปสู่คุณภาพและความสามารถในการผลิตที่สูงขึ้น และเกิดความพึงพอใจกับผู้ปฏิบัติงาน ผู้จัดการ และสมาชิกในองค์กรมากขึ้นโดยมีเป้าหมาย คือ คุณภาพสูงสุดของพนักงาน ความสามารถในการผลิต บริการอย่างมีคุณภาพ ตามสภาพแวดล้อมขององค์กร

2. ข้อเสนอแนะพัฒนาการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรม

การป้องกันยาเสพติดด้านการจัดองค์การสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบ ปรามยาเสพติดควรมีโครงสร้างองค์กรที่มีขอบเขตหน้าที่ไม่กว้างมากเกินไปและต้องสอดคล้องกับจำนวนบุคลากรของหน่วยงาน ควรมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการประสานงานกับภาคเอกชนให้สามารถลงพื้นที่ในการประสานการให้คำปรึกษาและแนะนำได้อย่างทั่วถึง สอดคล้องแนวคิดพื้นฐานการบริหารจัดการของ Gulick & Urwick (1937) กล่าวว่าในการบริหารจัดการสำหรับหน่วยงานซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการหลักการจัดองค์การ (organizing) เป็นกระ บวนการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆที่สามารถเอื้ออำนวยให้แผนที่จัดทำขึ้นได้บรรลุวัตถุ ประ สงค์ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและแนวคิดเกี่ยวกับองค์การแบ่งตามหลักการจัดระเบียบภายในองค์การ 2 ประเภท (1) องค์การที่เป็นทางการ หรือองค์การรูปนัย ตั้งขึ้นโดยกฎหมายรับรอง มีวัตถุประสงค์ ระเบียบแบบแผนสายบังคับบัญชาแน่นอน (2) องค์การที่ไม่เป็นทางการ หรือองค์การอรูปนัยเกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัว และหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดองค์การ (organizing) ที่ดีคือหลักการจัดองค์การ (organizing principles) คือกฎหลักเกณฑ์พื้นฐานหรือข้อเท็จ จริง ที่เป็นที่ยอมรับและควรนำไปใช้ภายในองค์การเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสูงสุด คือ (1) หลักการกำหนดวัตถุประสงค์ (definition of objectives) (2) หลักการของการรับผิดชอบ (principle of responsibility) (3) หลักการของการมอบอำนาจหน้าที่ควบคู่กับความรับผิดชอบ (principle of delegate authority with responsibility) อำนาจหน้าที่ (authority) หมายถึง สิทธิที่จะออกคำสั่งและอำนาจหน้าที่ที่จะทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ซึ่งอำนาจหน้าที่จะต้องได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาที่อยู่เหนือขึ้นไป แต่ละบุคคลในองค์การต้องได้รับอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมกับความรับผิดชอบ (responsibility) ตามหน้าที่ที่ได้รับ และจำเป็นต้องทำควบคู่กัน เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี (4) หลักการมีผู้บังคับบัญชาคนเดียวหรือมีเอกภาพในการบังคับบัญชา (principle of unity of command) หลักข้อนี้ถือว่าผู้ใต้บังคับบัญชาควรปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น (5) หลักการมอบหมายงานอย่างมีประสิทธิผล (effective delegation) (6) หลักการกำหนดขนาดของการควบคุม (principle of span of control) มีกำหนดสายการบังคับบัญชาภายในหน่วยงานให้ชัดเจน (7) หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (unity of direction) (8) หลักการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่บุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (defining of work related relationships) (9) หลักการจัดแบ่งงานออกตามความเหมาะสม (work assignment) เพื่อให้บุคลากรเกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง ในการทำงาน เมื่อมีการแบ่งงานกันทำแล้วจะต้องสรรหาหรืออบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทำงานที่มีอยู่ (10) หลักการกำหนดโครงสร้างขององค์การ (organization structure) ความสำคัญและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานหลัก (line) และ หน่วยงานที่ปรึกษา (staff) เป็นประเด็นหนึ่งในการ

พิจารณาจัดโครงสร้างขององค์การ เป็นหลักการที่จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ในการทำงานระหว่างหน่วยงานหลัก และหน่วยงานที่ปรึกษาเป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันยาเสพติดด้านการวางแผนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบ ปรามยาเสพติดควรถ่ายทอดเทคนิคและวิธีการป้องกันยาเสพติดให้กับบริษัทเพื่อให้บริษัทสามารถจัดทำแผนในการป้องกันยาเสพติดที่ดีมีประสิทธิภาพได้ และ ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนในการป้องกันยาเสพติดร่วมกับบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด สมคิด บางโม (2538) มีความเห็นว่า การจัดการเป็นศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานและนอกหน่วยงาน เพื่อให้หน่วยงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งผู้บริหารที่ดีควรยึดถือว่าการจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์และการบริหารจัดการเพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินการได้ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ (1) เป้าหมายของหน่วยงาน (goals) (2) วัตถุประสงค์ของหน่วยงาน (objectives) (3) นโยบายของหน่วยงาน (policies) (4) การวางแผนหน่วยงาน (planning) คือ การตระเตรียมการเพื่อการปฏิบัติงานหากแผนงานใดที่กระทำไปแล้วสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้แผนงานนั้นก็อาจถูกกำหนดเป็นนโยบายและใช้เป็นหลักเกณฑ์ ในการปฏิบัติต่อไป

4. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางพัฒนา ต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประสบผล สำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (1) ปัจจัยภายในผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีภาวะผู้นำสูง มีวิสัยทัศน์ที่ดีในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียง พอในการกิจกรรมโครงการอีกทั้งบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบ ปรามยาเสพติดมีความรู้ความ สามารถและมีทักษะในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นอย่างดีและควรมีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Brady (1985) กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่สามารถจูงใจ ให้คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นในตัวเอง สามารถช่วยคลี่คลายความตึงเครียดต่างๆ ลงได้ และนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ลักษณะของผู้นำ นักสังคมวิทยาได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำเอาไว้ว่าลักษณะของผู้นำจะเป็นแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของสังคมในแต่ละแห่งเป็นตัวกำหนดเพราะผู้นำ คือ บุคคลธรรมดาที่ได้รับการยอมรับจากมติของมหาชน จึงต้องปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (2) ปัจจัยภายนอก รัฐบาลควรให้ความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเพียงพอ รวมถึงภาคเอกชนและภาคประชาชนควรให้ความร่วมมือกับการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั้งในด้านการสอดส่องดูแลการแจ้งเบาะแสและร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, น. 18) กล่าวถึงปัจจัยในการจัดการที่เป็นมูลเหตุที่สำคัญและผู้บริหารทุกคนต้องสนใจในงานด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร(man) งบประมาณ (money) วัสดุอุปกรณ์ (material) และการจัดการ (management) ถือเป็นปัจจัย พื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณที่เพียงพอ และได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบ การจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในงานการบริหารจัดการเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรม การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับภาคเอกชน ซึ่งรายละเอียดแต่ละด้านจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยหรือการทำวิจัยเชิงลึก ทั้งในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดองค์กร และด้านการวางแผน รวมทั้งศึกษาปัจจัยภายในและ ปัจจัยภายนอกที่ ที่มีส่วนสำคัญ

ทำให้การบริหารจัดการเพื่อป้องกันยาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วม กับภาคเอกชนประสบผลสำเร็จเป็นต้น

References

Aresuwattanakul, C. (1987). *Concept of human resource development in organization*. Bangkok: In Yen Store. (in Thai)

Bangmoo, S. (1995). *Organization and management.* Bangkok: Wittayapipat. (in Thai)

Brady, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: The Free.

Gulick, L., & Urwick, L. (1937). P*aper on the science of administration*. New York: Institute of Public Administration.

Nadler, L. (1980). *Corporate human resource development*. New York: Van Nostrand Reinhold.

Nim Transpor 1998. (2015). *Employee registration year 2015*. Retrieved from http://www.nimtransport .com (in Thai)

Office of the Narcotics Control Board. (2011). D*rug problem solving strategy*. Bangkok: Author. (in Thai)

Pramuanrattakarn, Y. (1989). *Drug usage hypothesis model in teenage: A case study in high school students of Nonthaburi province.* Master of Social Science Thesis, Thammasat University. (in Thai)

Sareerat, S., et al. (2002). *Organization and management.* Bangkok: Thammasan. (in Thai)

Suttiboriboon, S., & Rangsiyokrit, S. (1999). *Basic principle of management* (18th ed.). Bangkok: Office of the Civil Service Commission. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2010). C*oncept and definition of management.* Retrieved from http://www.wiruch.com (in Thai)

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row..

การบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี

Administration of Community Participation Promotion in Waste Segregation of Municipalities in Singburi Province

อาคม สุวรรณโน และ สัมพันธ์ พลภักดิ์

ArkomSuwanno and Sampan Polpuk

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Doctor of Philosophy in Public Administration Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาของการบริหารจัดการ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานผสมผสาน เน้นวิจัยเชิงปริมาณมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน 8 เทศบาลในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี รวมจำนวน 61,280 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,100 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ ด้านความมีภูมิคุ้มกันเทศบาลขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนคัดแยกขยะทำให้มีปริมาณขยะตกค้างอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดปัญหากับชุมชน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ ด้านการสร้างเครือข่าย เทศบาลควรสนับสนุนให้กลุ่มของประชาชนสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล และ(3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จที่สำคัญ คือ การที่ผู้นำของเทศบาลมีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนทำการคัดแยกขยะมูลฝอย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การมีส่วนร่วม,การคัดแยกขยะมูลฝอย,ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The main objectives of this research were to study (1) administrative condition of problems (2) development guidelines of administration and (3) main factors taking important parts of the success of administration of community municipality promotion in waste segregation of municipalities in Singburi province according to the sufficiency economy philosophy.The research methodology was designed as mixed methods research using the quantitative research as the principal. Population was 61,280 people residing in 8 cold Singburi municipalities area. Total of 1,100 samples were calculated by using Taro Yamane formula. Descriptive statistics analysis including mean

and standard deviation were used to analyze data. In addition, there was a supportive in-depth interview of 10 experts for qualitative data. Findings were as follow: (1) the major administrative condition of problem was municipaliting lack of supporting people constantly to separate waste make waste residue in a number of communities and causing problems for the community (2) the major development guideline was municipalities should be encouraged to create a network of people to participate in co-operation with the municipalities (3) the main factors taking important part of the success of the development guideline was administrate or who has the vision to focus on supporting and encouraging the public to separate waste.

Keywords: administration, participation, waste segregation, the sufficiency economy philosophy

บทนำ

การที่จะแก้ไขปัญหาด้านการลดจำนวนขยะมูลฝอยต้องแก้ปัญหาที่ต้นเหตุและต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในการลดปริมาณขยะมูลฝอย ไม่ว่าจะลดปริมาณการเกิดขยะ การคัดแยกขยะที่ต้นเหตุเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เนื่องจากประชาชนเป็นผู้ทำให้เกิดขยะมูลฝอยเป็นผู้ทิ้งขยะมูลฝอยและเป็นผู้ได้รับผลกระทบ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ที่มีเป้าหมายอย่างถูกวิธีและปลอดภัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และมีการใช้ประโยชน์มูลฝอยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นโดยมีแนวทางการพัฒนาด้านส่งเสริมการพัฒนาระบบกำจัดของเสียอันตรายที่เป็นที่ยอมรับของชุมชนส่วนหนึ่งก็คือการสนับสนุนการลดปริมาณขยะของเสีย และการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, น. 101) ซึ่งจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ให้ความสำคัญบทบาทของภาคประชาสังคม เปิดโอกาสให้สาธารณชนมีส่วนร่วมในการทำงานกับภาครัฐมากขึ้น ท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้นในการกำหนดนโยบายและการให้บริการกำจัดขยะมูลฝอย(กรมควบคุมมลพิษ, 2546, น. 5) และคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนประเทศที่จะต้องแก้ไขโดยเร่งด่วนกำหนดให้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติโดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเจ้าภาพดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการแนวทางแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายและคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เห็นชอบ roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีที่แล้วมาได้พยายามสร้างจิตสำนึกและส่งเสริมการคัดแยกเพื่อนำไปสู่การลดปริมาณขยะมูลฝอย เช่น การส่งเสริมการคัดแยกขยะในครัวเรือนแต่การดำเนินการดังกล่าวข้างต้น แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลบางแห่งยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และไม่ได้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารร่วมกับเทศบาล และ/หรือส่งเสริมได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมถึงไม่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่เป็นรูปธรรม ในช่วงเวลาที่ผ่านมา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง การบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยหวังว่าผล

การศึกษาจะก่อให้เกิดความรู้ใหม่ทางวิชาการ และจะเป็นการสนับสนุนข้อมูลเชิงวิชาการให้เทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปบริหารจัดการการกำจัดขยะได้อย่างเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติและพัฒนาเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ประกอบด้วยแนวคิดด้าน การบริหารจัดการ ผู้ศึกษานำความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการ” มาจากการให้ความหมายของนักวิชาการ ประกอบด้วย Shermerhorn (1999, p. 2) , Certo, (2007, p. 555), Taylor, F. (1967, p.27), Weber, M. (1996, p.340) และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550, น. 2-4) มาใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดความหมายของการบริหารจัดการที่เป็นแนวคิดของผู้ศึกษา สรุปความหมายของการบริหารจัดการได้ว่า หมายถึง การดำเนินงาน หรือแนวทางการดำเนินงานที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาล นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยในการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ ตามกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน ที่ประกอบด้วย (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรม (5) การรวมกลุ่ม และ (6) การสร้างเครือข่าย

ทฤษฎีผู้ศึกษานำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งหมายถึง ตัวชี้วัด หรือกลุ่มตัวชี้วัด หรือกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระที่นำมาปรับใช้ในการศึกษาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครั้งนี้ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2550, น. 63-68) โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ (1) ความพอประมาณ หมายถึง เทศบาลควรจัดให้มีภาชนะคัดแยกขยะให้กับชุมชนอย่างเพียงพอและทั่วถึง (2) ความมีเหตุผล หมายถึง เทศบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนทำการคัดแยกขยะครัวเรือน (3) การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง เทศบาลควรเตรียมงบประมาณในการจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ในการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนทำการคัดแยกขยะย่างเพียงพอต่อความต้องการของชุมชน (4) การสร้างความรู้คู่คุณธรรม หมายถึง เทศบาลควรให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องการคัดแยกขยะเพื่อนำส่วนเหลือกลับไปใช้เป็นประโยชน์ควบคู่ไปกับการรักษาความสะอาดเพื่อสุขอนามัยและการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี (5) การรวมกลุ่ม หมายถึง เทศบาลควรให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องการคัดแยกขยะเพื่อนำส่วนเหลือกลับไปใช้เป็นประโยชน์ควบคู่ไปกับการรักษาความสะอาดเพื่อสุขอนามัยและการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี และ (6) การสร้างเครือข่าย หมายถึง เทศบาลควรสนับสนุนให้กลุ่มของประชาชนสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการศึกษาวิจัยของ วีระยุทธ ด้วงชนะ (2552) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า (1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในด้านร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (2) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้กำหนด

เป็นยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และตัวชี้วัดในแต่ละด้านคือ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมคิดของประชาชน ยุทธศาสตร์มีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมวางแผนของประชาชน ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมปฏิบัติของประชาชน ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ของประชาชน และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมประเมินผลของประชาชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยกรอบแนวคิดหลักส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน และ (2) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการ บริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จแบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สำหรับกรอบแนวคิดหลักในส่วนที่เป็นตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB 6 ด้าน ดังภาพ

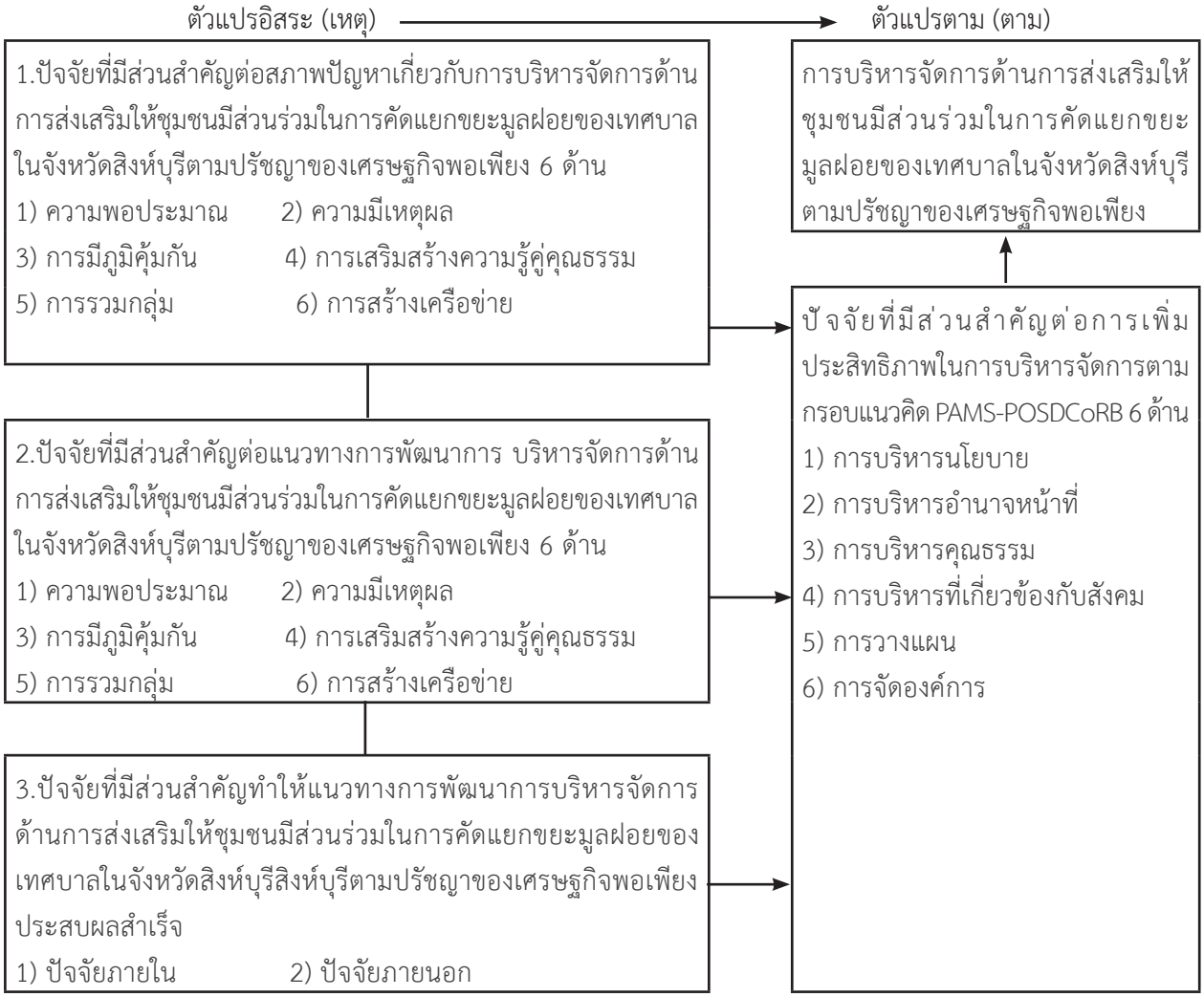

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) โดยใช้การการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 ประเภท ได้แก่ (1) เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) เก็บข้อมูลปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และ (3) จากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ประชาชนเป้าหมายทั้งหมดที่ทำการศึกษาสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลพื้นจังหวัดสิงห์บุรีทั้งหมด 8 แห่งในพื้นที่ 6 อำเภอ อันได้แก่ เทศบาลเมืองสิงห์บุรี จำนวน 17,635 คน เทศบาลเมืองบางระจัน จำนวน 14,507 คน เทศบาลตำบลอินทร์บุรี จำนวน 5,031 คน เทศบาลตำบลทับยา จำนวน 6,064 คน เทศบาลตำบลโพสังโฆ จำนวน 2,201 คน เทศบาลตำบลบางน้ำเชี่ยว จำนวน 3,475 คน เทศบาลตำบลพรหมบุรี จำนวน 3,244 คน เทศบาลตำบลถอนสมอ จำนวน 9,123 คน รวมทั้งหมดจำนวน 61,280 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลพื้นจังหวัดสิงห์บุรีทั้งหมด 8 แห่งจำนวน 1,100 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane (1967, p. 398) โดยตั้งค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.03

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบเจาะจงเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) แบบมาตราประเมินค่า หรือมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 3 ระดับ ได้แก่ มาก ปานกลาง น้อย ตามแบบของ Likert (1961, pp. 166-169) เป็นเครื่องมือ และที่ผ่านการทดสอบมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) ที่ระดับ 1.00 และค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ระดับ 0.93 ส่วนของเนื้อหาภายในแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อคำถามปิดและข้อคำถามเปิด โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ถามเกี่ยวกับสถานภาพกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามได้แก่ ประเภท เพศอายุ ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วย 2 ข้อคำถาม

ส่วนที่สอง เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน ได้แก่ (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรม (5) การรวมกลุ่ม (6) การสร้างเครือข่าย ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วย 19 ข้อคำถาม

ส่วนที่สาม เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี 6 ด้าน ประกอบด้วย 12 ข้อคำถาม

ส่วนที่สี่ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 2 ด้านมี 4 ข้อ

ส่วนที่ห้า เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามแนวคิดแพ็มส์-โพสคอร์บ(PAMS-POSDCoRB) 6 ด้าน ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วย 6 ข้อคำถาม

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ 3 วิธี คือ (1) เก็บข้อมูลจากเอกสาร หรือวิจัยเอกสาร (2) เก็บข้อมูลปริมาณจากการวิจัยสนามโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และ (3) เก็บข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

เก็บข้อมูลจากเอกสาร หรือวิจัยเอกสาร เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างแบบสอบถาม การอภิปรายผล และการให้ข้อเสนอแนะ

เก็บข้อมูลปริมาณจากการวิจัยสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์กลับมาได้ 1,100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยมีผู้ช่วยวิจัย 10 คน ต่อจากนั้น ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของ แบบสอบถามอีกครั้งเพื่อนำเข้าสู่การดำเนินการตาม ขั้นตอนของการศึกษาต่อไป ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ตั้งเป้าหมายของปริมาณแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่ได้กลับมานั้น ไว้ว่าต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลหลักที่ได้จากการวิจัยภาคสนามใน ขั้นตอนของการอภิปรายผล และการให้ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เป็นการวิเคราะห์แสดงผลการศึกษาในรูปของตาราง ประกอบกับการใช้รูปแบบของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยข้อมูลเชิงปริมาณ

1. กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ด้าน ($\overline{X}$=1.91, SD=0.46) และค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้าน (1) การมีภูมิคุ้มกัน($\overline{X}$=1.99, SD=0.50) (2) การสร้างความรู้คู่คุณธรรม($\overline{X}$=1.94, SD=0.60) (3) ความพอประมาณ ($\overline{X}$=1.92, SD=0.51) (4) ความมีเหตุผล ($\overline{X}$=1.88, SD=0.55) (5) การบริหารจัดการรวมกลุ่ม ($\overline{X}$=1.85, SD=0.59) และ (6) สร้างเครือข่าย ($\overline{X}$=1.85, SD=0.61) ตามลำดับ

2. กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง6ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ด้าน ($\overline{X}$=2.10, SD=0.58) และค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้าน (1)การสร้างเครือข่าย ($\overline{X}$=2.16, SD=0.66) (2) การสร้างความรู้คู่คุณธรรม ($\overline{X}$=2.15, SD=0.68) (3) การมีภูมิคุ้มกัน ($\overline{X}$=2.12, SD=0.65) (4) ความมีเหตุผล ($\overline{X}$=2.07, SD=0.67) (5) ความพอประมาณ ($\overline{X}$=2.07, SD=0.69) และ (6) การรวมกลุ่ม ($\overline{X}$=2.02, SD= 0.76) ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 6ด้าน และค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปน้อย

ปัญหา		แนวทางการพัฒนา	
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ด้าน (SD)			
1.91 (0.46)		2.10 (0.58)	
ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (SD)			
1. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่ คำถามที่ว่า “เทศบาลขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนคัดแยกขยะทำให้มีปริมาณขยะตกค้างอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดปัญหากับชุมชน”	1.99 (0.50)	1. การสร้างเครือข่าย ได้แก่ คำถามที่ว่า “เทศบาลควรสนับสนุนให้กลุ่มของประชาชนสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานคัดแยกขยะร่วมกับเทศบาล”	2.16 (0.66)
2. ด้านการสร้างความรู้คู่คุณธรรม	1.94 (0.60)	2. ด้านการสร้างความรู้คู่คุณธรรม	1.94 (0.60)
3. ด้านความพอประมาณ	1.92 (0.51)	3. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	2.12 (0.65)
4. ด้านความมีเหตุผล	1.88 (0.55)	4.ด้านความมีเหตุผล	2.07(0.67)
5. ด้านการบริหารจัดการรวมกลุ่ม	1.85 (0.59)	5. ด้านความพอประมาณ	2.07 (0.69)
6. ด้านสร้างเครือข่าย	1.85 (0.61)	6. ด้านการรวมกลุ่ม	2.02 (0.76)

หมายเหตุ: ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริการจัดการ รวม 6 ด้านในตาราง 1 ข้างบนนี้ ผู้ศึกษาได้เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปน้อย และในกรณีที่ด้านใดมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากัน ผู้ศึกษาได้นำด้านที่มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่ามาแสดงเรียงไว้ลำดับก่อน

3. กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) ปัจจัยภายนอกกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.06, SD=0.66) กล่าวคือ การที่จังหวัดสิงห์บุรีให้ความสำคัญและสนับสนุน ทั้งด้านการดำเนินงานและงบประมาณต่อเทศบาลเพื่อการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างเพียงพอตามแผนการบริหารจัดการ (2) ด้านปัจจัยภายในกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.06, SD=0.67) กล่าวคือ การที่ผู้นำของเทศบาลมีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนทำการคัดแยกขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาล รวมทั้งให้ความรู้และสนับสนุนเครื่องมือที่จำเป็นต่อการดำเนินงานอย่างเพียงพอตามลำดับ

4. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB 6 ด้าน (ตัวแปรตาม) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ($\overline{X}$=2.08, SD=0.60) ต่อภาพรวมค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB

5. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB 6 ด้าน ดังนี้ (1) เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2

กลุ่มที่เป็นเพศชายกับเพศหญิงไม่แตกต่างกันและ (2) เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าความคิดเห็นระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีการศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีแตกต่างกัน

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลจากการการสัมภาษณ์แนวลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน ปรากฏว่า

1. ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า “เทศบาลควรสนับสนุนให้กลุ่มของประชาชนสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล” (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2)

2. ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยเห็นว่า “การที่ผู้นำของเทศบาลมีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนทำการคัดแยกขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาล รวมทั้งให้ความรู้และสนับสนุนเครื่องมือที่จำเป็นต่อการดำเนินงานอย่างเพียงพอ” (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3)

3. ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามกรอบแนวคิดแนวคิดแพ็มส์-โพสคอร์บ (PAMS-POSDCoRB โดยเห็นว่า “การที่เทศบาลมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและสภาพแวดล้อมของชุมชนเป็นหลัก”

การอภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 6ด้าน ต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1) ผู้ศึกษามีความเห็นว่าถึงแม้ (1) เทศบาลขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนคัดแยกขยะทำให้มีปริมาณขยะตกค้างอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดปัญหากับชุมชนและ (2) เทศบาลเทศบาลไม่ได้จัดให้มีภาชนะคัดแยกขยะให้กับชุมชนอย่างเพียงพอและทั่วถึงเท่าที่ควร ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ประชาชนบางส่วนยังได้รับความสะดวกในระดับหนึ่งในการส่งเสริมและการจัดหาภาชนะคัดแยกขยะจากเทศบาลบางแห่งในพื้นที่จังหวัดสิงห์บุรี แม้ประชาชนบางส่วนยังไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แทนที่จะเห็นด้วยในระดับมากหรือในระดับน้อย ดังกล่าว

2. จากผลการศึกษาที่ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) ผู้ศึกษามีความเห็นที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างในขณะเดียวกันก็มีมุมมองที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คนที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึก ว่าเทศบาลควรสนับสนุนให้กลุ่มของประชาชนสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาลเพื่อให้แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเกิดความยั่งยืนต่อไป

3. จากผลการศึกษาที่ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อภาพรวมของปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้าน

การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) ผู้ศึกษามีความเห็นว่าในแต่ละข้อคำถามกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยภายใน คือการที่ผู้นำของเทศบาลมีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนทำการคัดแยกขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาล รวมทั้งให้ความรู้และสนับสนุนเครื่องมือที่จำเป็นต่อการดำเนินงานอย่างเพียงพอและ ปัจจัยภายนอก คือ การที่จังหวัดสิงห์บุรีให้ความสำคัญและสนับสนุนทั้งด้านการดำเนินงานและงบประมาณต่อเทศบาลเพื่อการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างเพียงพอตามแผนการบริหารจัดการ รวมถึงการที่ประชาชนให้ความร่วมมือกับเทศบาลในการคัดแยกขยะมูลฝอย มีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันและกันและมีการขยายเครือข่ายความร่วมมือกับเทศบาลจนครอบคลุมทุกพื้นที่ดำเนินการของเทศบาลคัดแยกขยะมูลฝอยที่ชัดเจนแลสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ วีระยุทธ ด้วงชนะ (2552) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า (1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในด้านร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (2) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และตัวชี้วัดในแต่ละด้านคือ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมคิดของประชาชน ยุทธศาสตร์มีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมวางแผนของประชาชน ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมปฏิบัติของประชาชน ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ของประชาชน และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมประเมินผลของประชาชน และเทียบเคียงได้กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่เห็นว่าการที่เทศบาลเมืองสิงห์บุรีได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องของการกำจัดขยะแบบครบวงจรและให้ความรู้กับประชาชน และเทศบาลต่างๆ ในการคัดแยกขยะเพื่อลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทางลงได้ อีกทั้งในกระบวนการดำเนินนั้น จังหวัดสิงห์บุรีมีการบริหารจัดการขยะภายใต้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาขยะโดยคณะอนุกรรมการพิจารณาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาพัฒนาโครงการ และจัดสรรงบประมาณดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดไว้รองรับการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญ คือ

1.1 เทศบาลควรสนับสนุนให้กลุ่มของประชาชนสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล

1.2 เทศบาลควรเตรียมงบประมาณในการจัดหาวัสดุและอุปกรณ์ในการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนทำการคัดแยกขยะอย่างเพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

1.3 เทศบาลควรให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องการคัดแยกขยะเพื่อนำส่วนเหลือกลับไปใช้เป็นประโยชน์ควบคู่ไปกับการรักษาความสะอาดเพื่อสุขอนามัยและการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี

2. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จที่สำคัญ คือ ปัจจัยภายใน การที่ผู้นำของเทศบาลมีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนทำการคัดแยกขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาล รวมทั้งให้ความรู้และสนับสนุนเครื่องมือที่จำเป็นต่อการดำเนิน

งานอย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไป ควรนำแนวทางหรือกรอบความคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6 ด้าน คือ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) การเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรม (5) การรวมกลุ่ม และ (6) การสร้างเครือข่าย ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ซึ่งสมารถพิสูจน์หรือยืนยัน ว่าแนวทางนี้มีเนื้อหาสาระที่ชัดเจน และครอบคลุมแนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารทั้งภายในและหน่วยงานภายนอกเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนำไปเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดอื่น

2. ศึกษาเจาะลึกด้านการศึกษาเชิงคุณภาพ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นมากขึ้น

3. การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะในครัวเรือนเท่านั้นควรจะได้ทำการศึกษาในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณสถานที่ทำงาน เป็นต้น

4. ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรนำกรอบแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมในหน่วยงานอื่น นอกเหนือจากเทศบาลในจังหวัดสิงห์บุรีเพื่อเป็นการพิสูจน์ผลการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต่อไป

References

Certo, C. S. (2007). *Modern management*. Englewood Cliffs, NJ: Prentic-Hall.

Duangchana, V. (2014).*Guidelines for Improving the participation of citizens in the management of solid waste:Phothong Municipality, Phothong District, Ang Thong Province.* Public Administration Thesis, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. (in Thai)

Likert, R. A. (1961). *New pattern of management.* New York: McGrew-Hill.

Shermerhorn, J. R. (1999). *Management*. New York: John Wiley & Son.

Taylor, F. W. (1967). *Principles of scientific management.* New York: Norton Library.

The Office of the Nation Economic and Social Development Board. (2016). *The 7th national economic and social development plan (2012-2016).* Bangkok: Sahamitr. (in Thai)

The Pollution Control Department. (2003).*Guidelines to reduce sorting and utilization of solid waste*. Bangkok: Runsgsilp. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2012).*Administration approach on merit and sufficient economy*. Bangkok: Fourface. (in Thai)

Weber, M. (1966). *The theory of social and economic organization* (4th ed). New York: The free.

Yamane, T. (1967). *Elementary sample Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentic-Hall.

การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

Administration of Solid Waste Collection of the Nongnae Subdistrict AdministrativeOrganization in Phanom Sarakham District of Chachoengsao Province

สุพรรษา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์
Suphansa Pahasing and Sampan Polpuk
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Master of Public Administration Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะ มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทราประสบผลสำเร็จ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามซึ่งผ่านการทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าความเที่ยงตรงที่ระดับ 0.96 และค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ระดับ 0.94 ประชากร คือ ประชาชนในเขตตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 9,579 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 384 คนได้มาจากการคำนวณ โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาที่สำคัญ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนไม่ได้จัดหาภาชนะรองรับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้กับชุมชนอย่างเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน (2) แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนควรจัดหาภาชนะรองรับขยะให้กับชุมชนอย่างเพียงพอกับความต้องการของประชาชน และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลประสบผลสำเร็จ แบ่งเป็น ปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนมีการวางแผนการจัดการที่ดี และเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะมีความตั้งใจ มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการจัดเก็บขยะ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนในการทิ้งขยะให้เป็นที่และให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล, องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน, อำเภอพนมสารคาม, จังหวัดฉะเชิงเทรา

Abstract

The objective of this research were to study (1) problems of administration of solid waste collection of the Nongnae subdistrict administrative organization in Phanom Sarakham district

Chachoengsao province (2) development guidelines of administration of solid waste collection of Nongnae subdistrict administrative organization Phanom Sarakham district Chachoengsao province (3) main factors taking important parts of the success of the development guidelines of administration of solid waste collection of the Nongnae subdistrict administrative organization Phanom Sarakham district Chachoengsao province. This study was a survey research using questionnaires passed try-out with validity check at 0.96 level and reliability check at 0.94 level. Population was 9,579 people in area Nongnae subdistrict administrative organization Phanom Sarakham district Chachoengsao province, using sampling group by Taro Yamane's solution for 384 persons. Statistical analysis was frequency, percentage, mean and standard deviation. The study results showed that (1) the major problem of administration was Nongnae subdistrict administrative organization does not supply container waste and sewage to the community to meet the needs of the people (2) the development guidelines of administration was Nongnae subdistrict administrative organization should provide trash containers to the community adequately to the needs of the people and (3) the main factors taking important parts of the success of the development guidelines of the administrative was there are internal factors, namely Nongnae Subdistrict administrative organization with a great deal of planning and waste collection authorities are intent have responsibility a good attitude in providing waste collection and external factors namely including the public and various agencies to cooperate with the Nongnae subdistrict administrative organization of the trash to be and to cooperate in waste separation seriously.

Keywords: administration, solid waste collection, the Nongnae subdistrict administrative organization, Phanom Sarakham district, Chachoengsao province

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552 มีพื้นที่ทั้งหมด 73 ตารางกิโลเมตรแบ่งเขตการปกครองทั้งหมด 15 หมู่บ้านมีจำนวนครัวเรือน 3,437 ครัวเรือน จำนวนประชากร 9,579 คน (อำเภอพนมสารคาม, 2558, น. 1) มีโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 4 แห่ง วัด 8 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา 6 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน 5 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล 2 แห่ง และสถานีตำรวจภูธร 1 แห่ง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน, 2558) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 67 ความว่า ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร (กระทรวงมหาดไทย, 2552, น. 21-22)

การศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน และเป็นลักษณะของการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงาน หรือ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เนื่องจากผู้ศึกษาเป็นผู้ที่อยู่ในหน่วยงาน จึงพบว่าการดำเนินงานในหลาย ๆ ด้านยังมีปัญหาอุปสรรค ซึ่งทราบได้จากการที่ผู้นำชุมชน อาทิ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน กำนันซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนจะนำเรื่องร้องเรียนจากประชาชนมาบอกกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อดำเนินการแก้ไข และผู้ศึกษาก็ได้ทราบถึงปัญหาด้วยตนเอง จากการที่ออกพื้นที่ในชุมชนจึงได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับประชาชน จึงทำให้ทราบถึงปัญหาว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน มีปัญหาในเรื่องการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เป็นปัญหาหลักที่สำคัญมากกว่าปัญหาในการให้บริการประชาชนด้านอื่น ๆ สาเหตุจากการที่ไม่สามารถเก็บขยะได้อย่างครอบคลุมทั่วถึงในทุกพื้นที่ได้ในแต่ละวัน เนื่องจากในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน มีทั้งหมด 15 หมู่บ้าน บ้านเรือน 3,437 ครัวเรือน จำนวนประชากร 9,579 คน มีโรงงาน 4 แห่งมีบ้านเช่าและร้านค้าอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้มีปริมาณขยะเกิดขึ้นโดยประมาณถึง 4,000 กิโลกรัม/วัน การจัดเก็บขยะจะใช้รถบรรทุกขยะแบบอัดท้าย จำนวน 1 คัน ซึ่งสามารถจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลได้เพียงวันละ 3,500 กิโลกรัม โดยขยะที่ตกค้างจะเป็นขยะประเภทเศษวัสดุที่เหลือใช้จากบ้านเรือนและร้านค้าขยะที่จัดเก็บได้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนจะนำไปทิ้งที่บ่อฝังกลบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา การจัดเก็บได้แค่วันละ 1 เที่ยว เพราะบ่อฝังกลบมีระยะเวลาในการเปิด-ปิดทำการโดยเริ่มเปิดเวลา 08.30 น. และปิดเวลา 16.30 น. เป็นเหตุให้มีขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลตกค้าง

นอกจากปัญหาดังกล่าวในข้างต้นแล้ว ข้อเท็จจริงยังปรากฏว่า สถิติการทิ้งขยะจากบ่อฝังกลบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน มีปริมาณขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเป็นจำนวนมากที่สุดซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งที่พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนเป็นพื้นที่ชนบท แต่กลับมีปริมาณขยะมากกว่าเขตพื้นที่ที่เป็นชุมชน ตลาด หมู่บ้านจัดสรร สาเหตุเป็นเพราะประชาชนในชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลด้วยตนเอง ไม่มีการคัดแยกขยะ ไม่เห็นมูลค่าของขยะ จึงทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น

จากปัญหาการวิจัยในข้างต้น สรุปได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน มีปัญหาในการให้บริการประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการให้บริการจัดเก็บขยะที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้มีปริมาณขยะตกค้าง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคต่าง ๆ ได้ ในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นส่วนหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมส่วนท้องถิ่นและสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน ผู้ศึกษาจึงทราบถึงปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนสำคัญ ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ประสบผลสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

Gulick & Urwick (1937, p.13) กล่าวถึง

กระบวนการบริหารจัดการ “POSDCORB” ซึ่งที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในการนำมาประยุกต์ใช้ โดยประกอบด้วย (1) การวางแผน (Planning: P) หมายถึง การจัดวางโครงการแผนการปฏิบัติงานและวิธีการปฏิบัติ งานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (2) การจัดหน่วยงาน (Organizing: O) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การแบ่งส่วนงาน การจัดสรรงานตำแหน่งต่างๆ และกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน (3) การจัดตัวบุคคล (Staffing: S) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การเลื่อนขั้น การพัฒนาบุคลากร เลื่อนตำแหน่ง การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ สวัสดิการ การเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน (4) การอำนวยการ (Direction: D) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ ควบคุม บังคับบัญชา การควบคุมการปฏิบัติงาน และควบคุมดูแลการปฏิบัติของผู้บริหารในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน (5) การประสานงาน (Coordination: Co) หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีและนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน (6) การรายงาน (Reporting: R) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับต่าง ๆ ในหน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของภารกิจอย่างสม่ำเสมอ (7) การงบประมาณ (Budgeting: B) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินและการควบคุมตรวจสอบทางด้านการเงินและทรัพย์สิน โดยทฤษฎีทั้ง 7 ขั้นตอนนี้สามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการร่วมกับภาคเอกชนเพื่อป้องกันยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการ หมายถึง แนวทาง วิธีการ หรือขั้นตอนการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ในลักษณะที่เป็นตัวชี้วัดกลุ่มตัวชี้วัด กรอบแนวคิด หรือตัวแบบที่นำไปปรับใช้ในทางวิชาการ เช่น ในการวิจัย และในทางปฏิบัติของหน่วยงานและบุคลากรของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2558, น. 51)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้านได้แก่ (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) ความรู้ (5) คุณธรรม (6) การรวมกลุ่ม (7) การสร้างเครือข่าย และ (8) ความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน มาเป็นกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ และกำหนดให้ “การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามกรอบแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล เป็นตัวแปรตาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

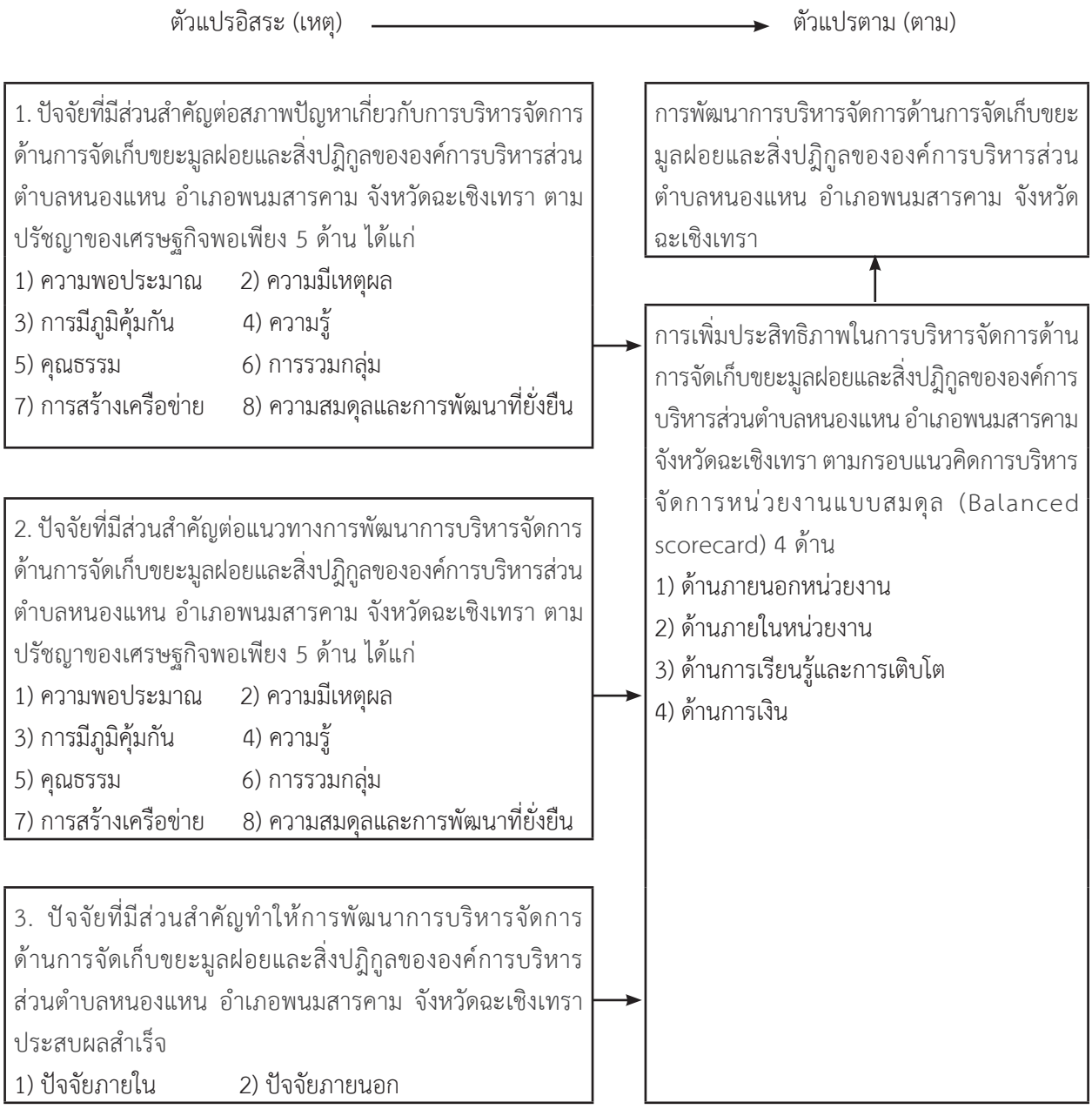

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ผู้ศึกษาไม่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ด้วย เพราะ (1) การตั้งสมมติฐานเป็นการชี้นำทำให้การศึกษาขาดความเป็นอิสระ เนื่องจากได้ตีกรอบหรือกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าโดยไม่ปล่อยให้การศึกษาเป็นไปตามธรรมชาติ (2) การกำหนดสมมติฐานไว้ อาจเป็นการซ้ำซ้อนกับหัวข้อย่อยของวัตถุประสงค์การวิจัย และ (3) อาจทำให้หลงประเด็นไปเน้นการพิสูจน์สมมติฐาน หรือให้ความสำคัญกับสมมติฐานเทียบเท่าหรือมากกว่าวัตถุประสงค์การวิจัยซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษาครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ที่ให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมข้อมูลสนามหรือวิจัยสนาม (field research) ในขณะเดียวกันก็ได้ให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (document research) ด้วย เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (reviewed literature)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ จำนวนประชากรทั้งหมดที่ทำการศึกษา อันได้แก่ ประชากรทั้งหมดในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 9,579 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนตัวแทนของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม อันได้แก่ ประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ถูกเลือกเพื่อเป็นตัวแทนในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 384 คน ซึ่งได้มาจากขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม ซึ่งผ่านการทดสอบ (try-out)จำนวน 50 ชุด และผ่านการทดสอบหาความเที่ยงตรง(validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าครอนบาค (Cronbach, 1963) ในระดับความเชื่อถือ เท่ากับ 0.94 พร้อมกันนั้น ยังมีการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หรือหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence--IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนโดยได้ค่าเท่ากับ 0.96 อีกด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 384 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างกรอก โดยในการแจกและการเก็บรวบรวมแบบสอบถามสามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้จำนวน 384 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด 384 ชุด มาตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ (1) แบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล” จำนวน 0 ชุด คิดเป็นร้อยละ0.00 และ (2) แบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา มีปัญหาจำนวน 384 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 ดังนั้น จึงได้นำแบบสอบถามจำนวน 384 ชุดดังกล่าว มาประมวล และวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1) พบว่าโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากทุกด้าน ($\overline{X}$=2.72) ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ด้านความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน รองลงมาคือ ด้านการรวมกลุ่ม ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านความพอประมาณ ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ ด้านความมีเหตุผล และ ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

2. สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) พบว่าโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับมาก ($\overline{X}$=2.80) โดยแนวทางการพัฒนาที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้านการรวมกลุ่ม ด้านความรู้ ด้านความมีเหตุผล ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านความพอประมาณ และด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ตาราง 1

สรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 8 ด้าน และค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปน้อย

ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ		แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ	
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน			
2.72		2.80	
ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย			
1.ด้านความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน	2.82 (SD = .445)	1. ด้านคุณธรรม	2.94 (SD = .232)
2. ด้านการรวมกลุ่ม	2.70 (SD = .524)	2. ด้านความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน	2.92 (SD = .290)
3. ด้านการสร้างเครือข่าย	2.63 (SD = .563)	3. ด้านการรวมกลุ่ม	2.86 (SD = .331)
4. ด้านความพอประมาณ	2.58 (SD = .535)	4. ด้านความรู้	2.84 (SD = .333)
5. ด้านคุณธรรม	2.53 (SD = .540)	5. ด้านความมีเหตุผล	2.83 (SD = .351)
6. ด้านความรู้	2.50 (SD = .536)	6. ด้านการสร้างเครือข่าย	2.76 (SD = .408)
7. ด้านความมีเหตุผล	2.48 (SD = .555)	7. ด้านความพอประมาณ	2.68 (SD = .434)
8. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	2.45 (SD = .543)	8. ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	2.61 (SD = .461)

หมายเหตุ: หากเกิดกรณีที่ด้านใดมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากัน ผู้ศึกษาได้นำด้านที่มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำสุดมาแสดงไว้ดังตาราง

3. สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ประสบผลสำเร็จ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมาก ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกว่า การที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน มีการวางแผนการจัดการที่ดีและเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะมีความตั้งใจ มีความรับผิดชอบ มีความขยันหมั่นเพียร และมีจิตสำนึกที่ดี ในการให้บริการจัดเก็บขยะแก่ประชาชนและชุมชน เป็นปัจจัยภายในที่สำคัญ ($\overline{X}$= 2.91) ส่วนปัจจัยภายนอกที่สำคัญได้แก่ การที่ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน ในการทิ้งขยะให้เป็นที่และให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะในพื้นที่ ($\overline{X}$ = 2.81)

การอภิปรายผล

1. การอภิปรายผลสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน จากข้อมูลที่ได้จากสรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่สรุปได้ว่าโดยภาพรวมของปัญหา กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน ผู้ศึกษามีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอยู่แล้ว เพียงแต่ยังมีการบริหารจัดการในการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสมเท่าที่ควร

2. การอภิปรายผลสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและ

สิ่งปฏิกูล ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน จากผลการสำรวจผู้ศึกษามีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนมีสภาพปัญหาในการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละปัญหาในแต่ละด้านขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน ที่มีส่วนได้รับผลกระทบจากการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ในการอภิปรายผล ผู้ศึกษาจะได้ยกตัวอย่างเฉพาะ “ปัญหาที่สำคัญที่สุด” ของแต่ละด้านมาด้านละ 1 ปัญหาเท่านั้น โดยเลือกจากปัญหาที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละด้านจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ในขณะเดียวกันก็จะนำเสนอถึง “สาเหตุ”และ “แนวทางแก้ไข” หรือ “แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ” ควบคู่กันไปด้วยดังสรุปไว้ในภาพ 2 ดังนี้

กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา

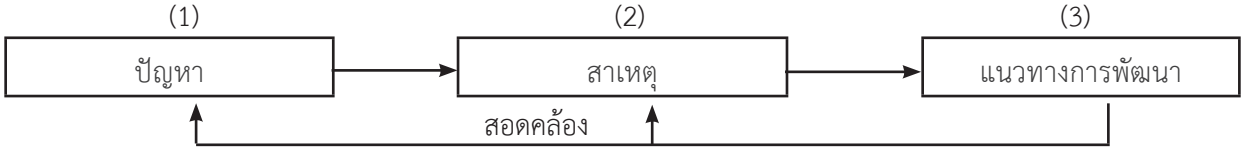

1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความพอประมาณ พบว่า อบต. ให้บริการประชาชนด้านการจัดเก็บขยะในแต่ละชุมชนน้อยเกินไป ทำให้มีขยะตกค้าง	1. อบต. ขาดแผนงานที่ชัดเจนในการให้บริการ และมีงบประมาณที่จำกัดในการจ้างบุคลากรและจัดซื้อเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในการบริหารจัดการไม่เพียงพอ	1. อบต. ควรวางแผนงานที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพในการให้บริการงานด้านการจัดเก็บขยะ
2. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความมีเหตุผล พบว่า อบต. ขาดการวางแผนการจัดเก็บขยะที่ดีและมีประสิทธิภาพ ทำให้มีขยะหลงเหลือตกค้างเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดมลภาวะกับชุมชนได้	2. อบต. ขาดการวางแผนการจัดเก็บขยะที่ดีและมีประสิทธิภาพ ทำให้มีขยะหลงเหลือตกค้างเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดมลภาวะกับชุมชน	2. อบต. ควรมีการวางแผนการจัดเก็บขยะที่ดีและมีประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้มีขยะหลงเหลือตกค้างน้อยลง ส่งผลให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี
3. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พบว่า อบต. ไม่ได้จัดหารถบรรทุกขยะเพิ่มเติมไว้เพื่อรองรับปริมาณขยะมีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งไม่มีการบำรุงรักษารถบรรทุกขยะที่ดี ซึ่งหากเกิดการชำรุด เสียหายก็จะทำให้ อบต. มีปัญหาด้านการจัดการขยะ	3. รถบรรทุกขยะขาดแคลนไม่เพียงพอต่อความการรองรับปริมาณขยะมีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งขาดการบำรุงรักษารถบรรทุกขยะ	3. อบต. ควรจัดหารถบรรทุกขยะเพิ่มเติมไว้เพื่อรองรับปริมาณขยะมีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งมีการบำรุงรักษารถบรรทุกขยะที่ดี ไม่ให้เกิดการชำรุด เสียหาย เพื่อไม่ให้ อบต. เกิดปัญหาด้านการจัดการขยะ
4. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านความรู้ พบว่า อบต. ไม่ได้ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะมีความรู้เรื่องของการคัดแยกขยะและนำขยะส่วนหนึ่งกลับไปใช้ประโยชน์ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนได้	4. เจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะขาดความรู้เรื่องการคัดแยกขยะและนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์	4. อบต. ควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะ มีความรู้เรื่องของการคัดแยกขยะและนำขยะส่วนหนึ่งกลับไปใช้ประโยชน์ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนได้เข้าใจ
5. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านคุณธรรม พบว่า อบต. ไม่ได้รณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะ เช่น ทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทางเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและสร้างสุขอนามัยที่ดีให้แก่ชุมชน	5. ประชาชนขาดจิตสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง	5. อบต. ควรรณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะ ให้เป็นที่เป็นทาง
6. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการรวมกลุ่มพบว่า อบต. ไม่ได้ส่งเสริมให้กลุ่มมีความเข้มแข็งเพียงพอ โดยให้การสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นบางส่วนในการคัดแยกขยะ รวมถึง การแปรรูปขยะให้กับชุมชน เช่น ถังคัดแยกขยะ และวัสดุที่จำเป็นในการทำปุ๋ยอินทรีย์จากขยะ เป็นต้น	6. ขาดการส่งเสริมให้กลุ่มมีความเข้มแข็งเพียงพอ และขาดการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นบางส่วนในการคัดแยกขยะ รวมถึง การแปรรูปขยะให้กับชุมชน	6. อบต. ควรส่งเสริมให้กลุ่มมีความเข้มแข็งเพียงพอ โดยให้การสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นบางส่วนในการคัดแยกขยะ รวมถึงการแปรรูปขยะในชุมชน

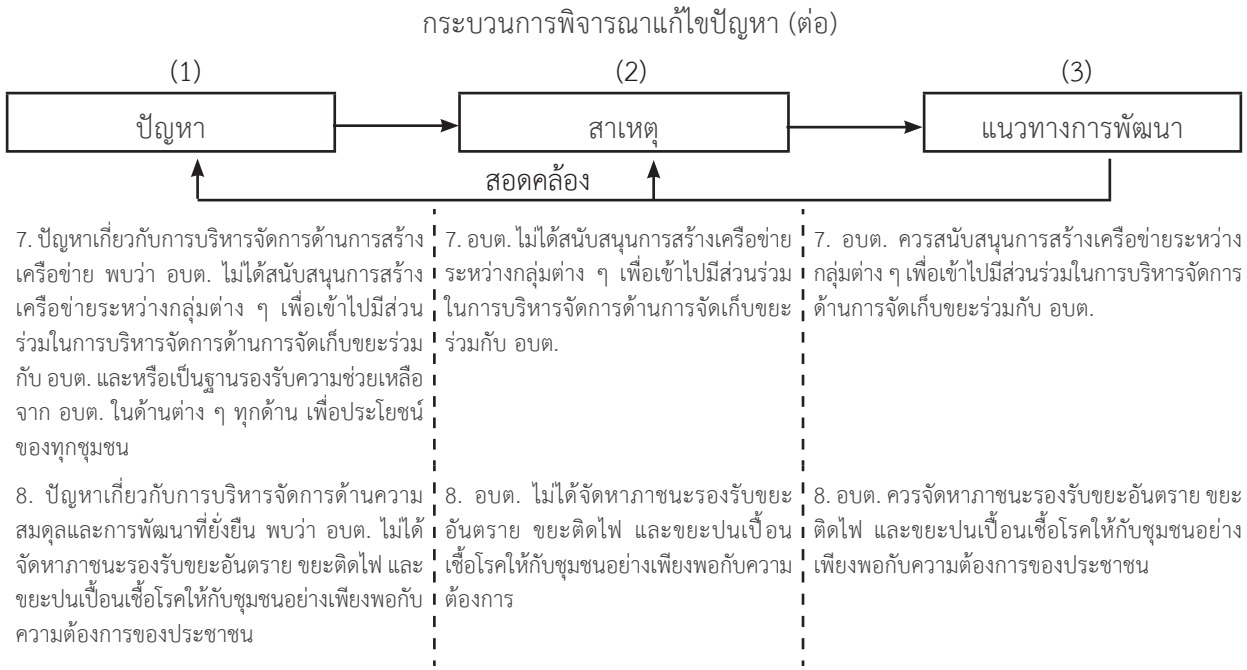

ภาพ 2 กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเรียงลำดับตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเฉพาะที่สำคัญรวม 3 ข้อ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านคุณธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะทำงานด้วยความอดทน และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยคำนึงถึงความต้องการและประโยชน์ที่ประชาชนควรจะได้รับเป็นหลักตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2558, น. 5-12) เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน ฉบับที่ 2 เรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหารของส่วนราชการควรให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมที่มีจริยธรรม ความรับผิดชอบที่มีต่อสาธารณะและการพิจารณาถึงความผาสุกของสังคมและประโยชน์สุขของสังคมด้วย ผู้บริหารของส่วนราชการควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการมุ่งเน้นจริยธรรม และการคำนึงถึงความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของสาธารณะครอบคลุมถึงการปฏิบัติการของส่วนราชการ และวงจรชีวิตของการบริการทั้งนี้ส่วนราชการไม่เพียงต้องปฏิบัติตามหลักนิติธรรมเท่านั้น แต่ควรถือเอาข้อบังคับต่าง ๆ และกฎหมายเป็นโอกาสเพื่อการปรับปรุง “ให้ดีกว่าสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ” ส่วนราชการควรตอกย้ำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมในการดำเนินการและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกกรณีผู้บริหารของส่วนราชการควรกำหนดข้อปฏิบัติด้านจริยธรรมในมาตรฐานระดับสูงและต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติในทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทราด้านความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนควรจัดหาภาชนะรองรับขยะอันตราย ขยะติดไฟ และขยะปนเปื้อนเชื้อโรคให้กับชุมชนอย่างเพียงพอกับความต้องการของประชาชนซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของรวิกานต์ แสนไชย (2544) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาธนาคารขยะชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า (1) รูปแบบการจัดการธนาคารขยะชุมชนวัดกลาง เป็นการใช้การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นการจัดการแบบยั่งยืน เพราะมีความสัมพันธ์กันระหว่างสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนจะต้องเกิดจากความสมัครใจ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนคิด ริเริ่มค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

ของชุมชน วางแผนดำเนินกิจกรรมลงทุนและปฏิบัติงาน และติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน (3) ปัจจัยที่ทำให้สมาชิกในชุมชนวัดกลางเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการธนาคารขยะมี 11 ประการ คือ รูปแบบของโครงการ การประชาสัมพันธ์ สื่อมวลชน ความพร้อมของประชาชนในชุมชน การสนับสนุนจากภายนอก ผู้บริหารโครงการ ความเข้มแข็งของชุมชน ความต้องการแก้ไข ปัญหาของชุมชน ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ความต้องการการยอมรับจากสังคม และความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้ชนรุ่นหน้า (4) รูปแบบการดำเนินงานของธนาคารขยะชุมชนวัดกลาง เป็นกลยุทธ์หนึ่งของการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีและเหมาะสมสำหรับชุมชนในระดับท้องถิ่นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

3. ข้อเสนอแนะสำหรับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทราประสบผลสำเร็จ แบ่งเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนมีการวางแผนการจัดการที่ดีและเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะมีความตั้งใจ มีความรับผิดชอบ มีความขยันหมั่นเพียร มีจิตสำนึกที่ดีในการให้บริการ และการที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนมีผู้บริหารที่ดีและมีความเป็นผู้นำสูง กล้าคิด กล้าริเริ่ม และมีนโยบายในการเก็บขยะที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพรวมถึงมีการติดตามประเมินผล ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการทิ้งขยะให้เป็นที่และให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และการที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแหนได้รับการสนับสนุนงบประมาณสมทบจากหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2552, น. 31-40) ตามกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB ที่ประกอบด้วย11 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารนโยบาย (Policy) โดยหน่วยงานต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย (2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) หน่วยงานกำหนดอำนาจหน้าที่ของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน (3) การบริหารคุณธรรม (Morality) หน่วยงานควบคุมดูแลและป้องกันบุคลากรมิให้ประพฤติมิชอบและบุคลากรของหน่วยงานมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม (4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) โดยหน่วยงานมีเป้าหมายที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และจัดฝึกอบรมหรือพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม (5) การวางแผน (Planning) หน่วยงานมีแผนการปฏิบัติราชการอย่างชัดเจน และนำแผนไปปฏิบัติอย่างครบถ้วน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน (6) การจัดองค์การ (Organizing) หน่วยงานมีการกำหนดสายการบังคับบัญชาเพื่อแก้ไขปัญหาไว้อย่างเหมาะสม (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) ผู้บริหารของหน่วยงานเห็นถึงความสำคัญและให้ความสำคัญกับบุคลากรและการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน (8) การอำนวยการ (Directing) หน่วยงานเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน (9) การประสานงาน (Coordinating) หน่วยงานจัดการฝึกอบรมบุคลากรในเรื่องความสำคัญและความจำเป็นของการประสานงาน (10) การรายงาน (Reporting) หน่วยงานควบคุมตรวจสอบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเข้มงวด (11) การงบประมาณ (Budgeting) หน่วยงานมีระบบการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเข็มงวด

References

Chachoengsao Provincial Office. (2015). *General information of Phanom Sarakham district*. Retrieved from http://www.chachoengsao.go.th/ccoprovince/index.php/2016-02-15-05-52-31/11/117-2016-02-23-03-17-16 (in Thai)

Cronbach, L. J. (1963). Course improvement through evaluation. *Teacher Clooege Record, 64*(1), 672-683.

Gulick, L., & Urwick, L. (1937). P*aper on the science of administration*. New York: Institute of Public Administration.

Ministry of Interior. (2009). *District council and Tambon administration act 2537 amendment (No.6) act 2552.* Bangkok: Author. (in Thai)

Nongnae Subdistrict Administrative Organization. (2015). *General information of Nongnae subdistrict*. Retrieved from www.nongnae.go.th (in Thai)

Office of Public Sector Development. (2015). *The quality of public administration at the second level (fundamental level version 2)*. Bangkok: Author. (in Thai)

Sanchai, R. (2001). *The participation of the community for sustainable management: A case study community Bangkapi, Bangkok*. Master of Liberal Arts Thesis, Ramkhamhaeng University. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2009). *Management of state agencies: A comparative analysis of indicators.* Bangkok: Forepace. (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2015). *50 concepts, indicators, models of management administration and sustainable management administration*. Bangkok: Forepace. (in Thai)

Yamane, T. (1967). *Element sampling theory*. New Jersey: Prentice-Hall.

การบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี
Administration of Dissemination of Morality and Ethics Knowledge of the Sangha in Chonburi Province

พระมหาสาธิต เวชเจริญ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์
Phamaha Sathit Wetcharoen and Sampan Polpuk
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Doctor of Philosophy in Public Administration Program, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาของการบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีประสบผลสำเร็จ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เน้นวิจัยเชิงปริมาณ มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นจังหวัดชลบุรีทั้งหมด 11 อำเภอ จำนวน 1,100 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีโดยพระสังฆาธิการบางวัด ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างวัดต่อวัดในเขตพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้กว้างขว้างครอบคลุมทั้งพื้นที่ (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ที่สำคัญ คือ คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีโดยพระสังฆาธิการบางวัดใน ควรให้ความสำคัญกับการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จที่สำคัญ คือ การที่ภาคเอกชน องค์กรอิสระ และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และ (4) ตัวแบบในการบริหารจัดการ ควรประกอบด้วย 5 ด้าน เรียงตามลำดับจากความสำคัญมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านการสร้างเครือข่าย (2) ด้านความรู้คู่คุณธรรม (3) ด้านพอประมาณ (4) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน และ (5) ด้านความมีเหตุผล

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การเผยแผ่, คุณธรรมและจริยธรรม

Abstract

The main objectives of this research were to study (1) problems of administration of dissemination of morality and ethics knowledge of the Sangha in Chonburi province (2) development guidelines of administration of dissemination of morality and ethics knowledge of the Sangha in Chonburi province and (3) main factors taking important parts of the success of the development guidelines of administration of dissemination of morality and ethics knowledge of the Sangha in

Chonburi province. The research methodology was designed as mixed methods research using the quantitative research as the principal. Questionnaires were used to collect data from 1,100 samples. Descriptive statistics analysis including, mean, standard deviation, multiple regression and Pearson's correlation coefficient were used to analyze data. In addition, there was a supportive in-depth interview from 9 experts for qualitative data. Findings were as follow (1) the major administrative condition of problem was some the Sangha in Chonburi province lack of integration teamwork between the temples in Chonburi province area (2) the major development guideline was some the Sangha in Chonburi province should focus on dissemination of morality and ethics knowledge than it is to (3) the main factors taking important part of the success of the development guideline was the private sector, independent organizations and other organizations to cooperate and to support the Sangha in Chonburi province for dissemination of morality and ethics knowledge and (4) the model of administration was respectively as follows: networking, both knowledge and morality, moderation, self-immunity, and rationality.

Keywords: administration, dissemination, morality and ethics

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็นที่แพร่หลายในทุกยุคทุกสมัยนั้น พระสงฆ์สาวกนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เพราะพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย และยังถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักการศาสนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ทำกันหลายรูปแบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้วัดเป็นศูนย์กลางในเชื่อมประสานการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนเพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถพัฒนาวัดได้สมบูรณ์ครบถ้วน การพัฒนาวัดที่สมบูรณ์ครบถ้วนจะต้องพัฒนาวัดแบบบูรณาการโดยการเชื่อมโยงกิจกรรมของวัดให้สอดคล้องกับการบริหารงานคณะสงฆ์ และให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับภารกิจ ๖ ด้านของคณะสงฆ์ ดังนี้ (1) การปกครอง (2) การศาสนศึกษา (3) การเผยแผ่ (4) การสาธารณูปการ (5) การศึกษาสงเคราะห์ (6) การสาธารณสงเคราะห์ (สำนักงานพระพุทธศาสนา, 2554, น. 4) การนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน มาปรับใช้กับการเผยแผ่คุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์เพื่อให้สอดคล้องกับการประกอบภารกิจที่มีอยู่ทั้ง 6 ด้านให้เป็นไปด้วยความเหมาะสม โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางแห่งกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นแหล่งการศึกษาของประชาชนและทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักในการฝึกอบรมพระสงฆ์ ที่จะสืบต่อพระศาสนาและพลเมืองที่จะรับผิดชอบสังคมที่สำคัญนอกจากนี้แล้ววัดยังมีฐานะเป็นโรงเรียนอีกด้วย แม้ปัจจุบันความเป็นศูนย์กลางในบางเรื่องจะลดลงแต่ความสำคัญก็ยังคงอยู่ บทบาทของวัดยังคงมีค่อนข้างมาก คือ เรื่องของการพัฒนาชุมชน การพัฒนาอาชีพ หรือการเป็นหน่วยสังคมสงเคราะห์และความเป็นศูนย์กลางทางด้านจิตใจ ซึ่งยังคงมีอยู่มิเสื่อมคลายแต่อย่างใด วัดจึงมีบทบาทอย่างยิ่งในสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น.12) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้กับประชาชน

การบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรียังไม่มีประสิทธิภาพเท่าควร โดยเฉพาพอย่างยิ่ง บุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่ประชาชน อาทิเช่น บุคลากรปฏิบัติทำหน้าที่ในการเผยแผ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจด้านคุณธรรมและจริยธรรม บุคลากรปฏิบัติทำหน้าที่ในการเผยแผ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการเผยแผ่ และ

คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีมีนโยบายที่ไม่ชัดเจนทั้งด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ และกรอบเวลาในการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่ประชาชนก็ไม่มีกำหนดเวลาที่ชัดเจนและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ในการทำงานเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นพระภิกษุสงฆ์ จำนวน 2 รูป เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ (1) พระครูสุธีวราลังการ และ (2) พระมหานรินทร์ หิริสมฺปนฺโน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี โดยหวังว่าผลการศึกษาจะก่อให้เกิดความรู้ใหม่ทางวิชาการ เกิดผลดีต่อการบริหารของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีในการนำผลวิจัยมาใช้ คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีสามารถบริหารจัดการจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่ประชาชนได้อย่างทั่งถึงครอบคลุม และเกิดผลดีต่อประชาชนผู้รับการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี

3. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีประสบผลสำเร็จ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ประกอบด้วยแนวคิดด้าน การบริหารจัดการ ผู้ศึกษานำความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการ” มาจากการให้ความหมายของนักวิชาการ ประกอบด้วย Shermerhorn (1999, p. 2), Certo (2007, p. 555), Taylor (1967, p. 27), Weber (1996, p. 340) และวิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550, น. 2-4) มาใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดความหมายของการบริหารจัดการที่เป็นแนวคิดของผู้ศึกษา สรุปความหมายของการบริหารจัดการได้ว่า หมายถึง แนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี เป็นภารกิจที่คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี และผู้เกี่ยวข้องมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับบุคลากรที่มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่การเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ทั้งนี้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

ทฤษฎี ผู้ศึกษานำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งหมายถึง ตัวชี้วัด หรือกลุ่มตัวชี้วัด หรือกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระที่นำมาปรับใช้ในการศึกษาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ครั้งนี้ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2550, น. 63-68) การนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านมาปรับใช้กับการเผยแผ่คุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์เพื่อให้สอดคล้องกับการประกอบภารกิจที่มีอยู่ทั้ง 6 ด้านให้เป็นไปด้วยความเหมาะสม โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ความพอประมาณ หมายถึง คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดควรมอบหมายให้บุคลากรที่มีความรู้และความสามารถสอดคล้องกับหัวข้อที่ต้องการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ (2) ความมีเหตุผล หมายถึง คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัด ควรให้ความสำคัญกับการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ (3) การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง วัดบางวัดควรจัดเตรียมปัจจัยในด้านการเผยแผ่ไว้ให้เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้กับประชาชน (4) ความรู้คู่คุณธรรม หมายถึง พระสังฆาธิการบางวัด ควรได้รับการเพิ่มเติมความรู้ในด้านการบริหารจัดการวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้มีความรู้ความสารารถ

เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการเผยแผ่ความรู้ (5) การสร้างเครือข่าย หมายถึง คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดควรมีการเสริมสร้างให้วัดในเขตพื้นที่มีการสร้างเครือข่ายกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือ เช่น การใช้ CD หรือทางอินเทอร์เน็ต

พระใบฎีกาณัฏฐพร ฐานวุฑฺโฒ (2555, น. 2) ศึกษาเรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ ณัฐพงศ์ชัย ไทรพงษ์พันธุ์ (2550, น. 91) ได้สังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้าง จริยธรรมสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้วยการวิเคราะห์อภิมาน ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรที่ มีความสัมพันธ์กับค่าขนาดอิทธิพล คือ บทบาทผู้สอน คือ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยการแสดงให้ดู ถ่ายทอดความรู้โดยการให้ฟังและจัดสภาพแวดล้อมและช่วยเหลือผู้เรียน และ การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน คือ เป็นทั้งสื่อเพื่อการมองเห็นและสื่อเพื่อการฟัง เป็นต้น

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยกรอบแนวคิดหลักส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (2) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และ (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จแบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สำหรับกรอบแนวคิดหลักในส่วนที่เป็นตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามกรอบการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล 4 ด้าน ดังภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

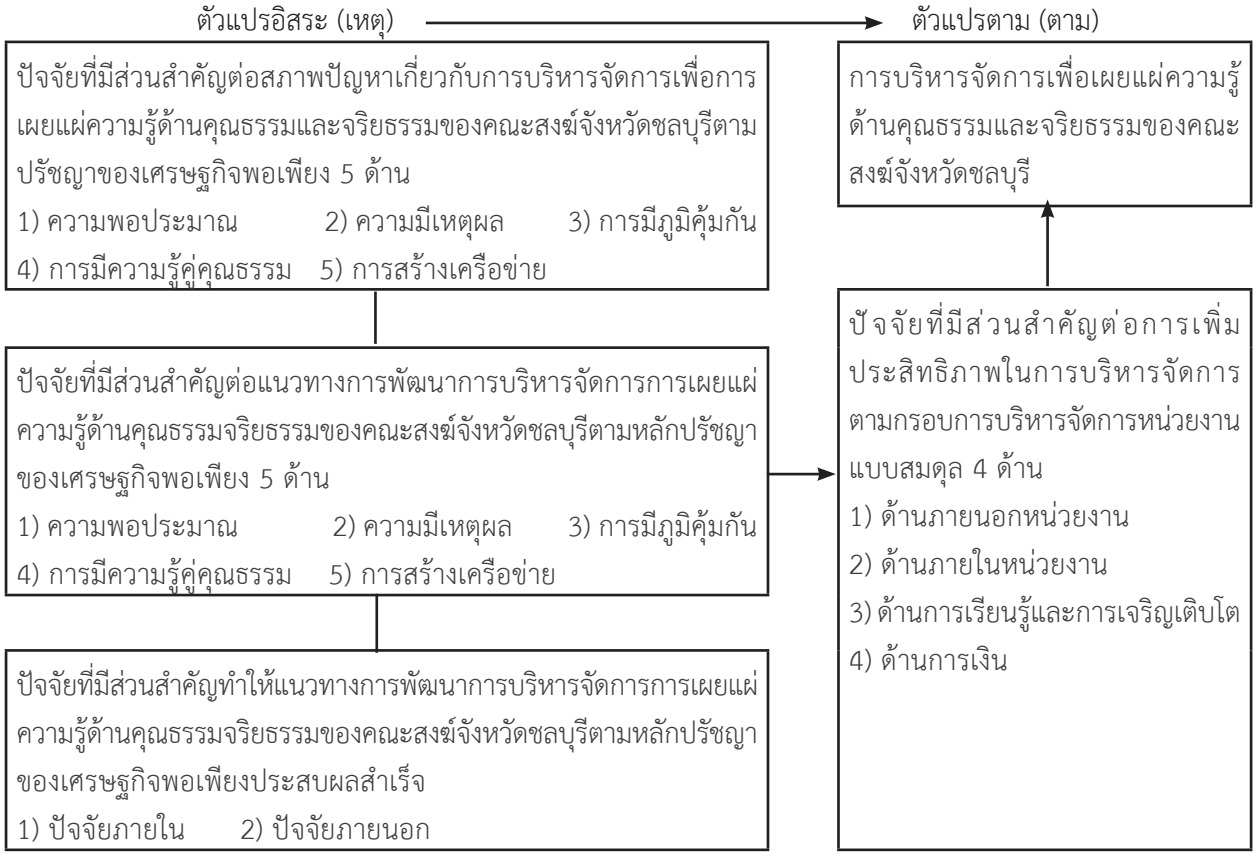

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 ประเภท ได้แก่ (1) เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) เก็บข้อมูลปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และ (3) จากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีและประชาชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนเป้าหมายทั้งหมดที่ทำการศึกษาสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ อันได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นจังหวัดชลบุรีทั้งหมด 11 อำเภอ จำนวน 555,517 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นจังหวัดชลบุรีทั้งหมด 11 อำเภอ จำนวน 1,100 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane (1967, p. 398) โดยตั้งค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.03

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) แบบมาตราประเมินค่า หรือมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 3 ระดับ ได้แก่ มาก ปานกลาง น้อย ตามแบบของ Likert (1961, pp. 166-169) เป็นเครื่องมือ โดยกำหนดให้มีน้ำหนักเปรียบเทียบกันเป็นการแบ่งมาตราส่วนประมาณค่าของการตีความหมายออกเป็น 3 ระดับ ได้จัดรูปแบบที่เอื้อต่อการประเมินผลให้มีความง่ายต่อผู้ตอบแบบสอบถามและการวิเคราะห์ผล ผู้ศึกษาจึงได้สร้างหรือออกแบบสอบถาม และสร้างตัวชี้วัด (indicator) ให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัยขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิดงานวิจัยของการศึกษาครั้งนี้ และเพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้มีความเที่ยงตรง (validity) โดยผ่านการทดสอบมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) ที่ระดับ 0.90 และความเชื่อถือได้ (reliability) ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ระดับ 0.88

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ 3 วิธี คือ (1) เก็บข้อมูลจากเอกสาร หรือวิจัยเอกสาร (2) เก็บข้อมูลปริมาณจากการวิจัยสนามโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ และ (3) เก็บข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

เก็บข้อมูลจากเอกสาร หรือวิจัยเอกสาร เพื่อใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างแบบสอบถาม การอภิปรายผล และการให้ข้อเสนอแนะ

เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากการวิจัยสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์กลับมาได้ 1,057 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยมีผู้ช่วยวิจัย 5 คน ต่อจากนั้น ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามอีกครั้งเพื่อนำเข้าสู่การดำเนินการตาม ขั้นตอนของการศึกษาต่อไป ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ตั้งเป้าหมายของปริมาณแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่ได้กลับมานั้น ไว้ว่าต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลหลักที่ได้จากการวิจัยภาคสนามใน ขั้นตอนของการอภิปรายผล และการให้ข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(standard deviation) ค่าการถดถอยพหุคูณ (mutiple regression) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยข้อมูลเชิงปริมาณ

1. กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1.) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน ($\overline{X}$=2.16, SD=0.324) และค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้าน (1) ความมีเหตุผล ($\overline{X}$=2.18, SD=0.526) (2) การสร้างเครือข่าย ($\overline{X}$=2.17, SD=0.502) (3) ความพอประมาณ ($\overline{X}$=2.15, SD=0.613) (4) การมีภูมิคุ้มกัน ($\overline{X}$=2.14, SD=0.475) และ (5) การมีความรู้คู่คุณธรรม ($\overline{X}$=2.10, SD=0.509) ตามลำดับ

2. กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2.) โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน ($\overline{X}$=2.36, SD=0.325) และค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้านเรียง ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้าน (1) ความมีเหตุผล $\overline{X}$=2.24, SD=0.521) (2) ความพอประมาณ ($\overline{X}$=2.39, SD=0.456) (3) การสร้างเครือข่าย ($\overline{X}$=2.39, SD=0.502) (4) การมีความรู้คู่คุณธรรม ($\overline{X}$=2.37 , SD=0.595) และ (5) การมีภูมิคุ้มกัน ($\overline{X}$=2.21, SD=0.618) ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน และค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปน้อย

ปัญหา		**แนวทางการพัฒนา**	
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน (SD)			
2.16 (0.324)		**2.36 (0.325)**	
ค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (SD)			
1. ด้านความพอประมาณ ได้แก่ คำถามที่ว่า “คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีโดยพระสังฆาธิการบางวัด ไม่ได้จัดให้มีช่วงเวลาในการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้กับประชาชนมากเท่าที่ควร เช่น ไม่ได้กำหนดวัน/เวลา ในการเผยแผ่ความรู้ไว้อย่างชัดเจน”	2.19 (0.501)	1. ด้านความมีเหตุผล ได้แก่ คำถามที่ว่า “คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี โดยพระสังฆาธิการบางวัดควรให้ความสำคัญกับการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้มากกว่าที่เป็นอยู่”	2.24 (0.521)
2. ด้านความมีเหตุผล	2.18 (0.526)	2. ด้านความพอประมาณ	2.39 (0.456)
3. ด้านการสร้างเครือข่าย	2.17 (0.502)	3. ด้านการสร้างเครือข่าย	2.39 (0.502)
4. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	2.14 (0.475)	4. ด้านการมีความรู้คู่คุณธรรม	2.37 (0.595)
5. ด้านการมีความรู้คู่คุณธรรม	2.10 (0.509)	5. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	2.21 (0.618)

หมายเหตุ: ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริการจัดการ รวม 5 ด้านในตาราง 1 ข้างบนนี้ ผู้ศึกษาได้เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปน้อย และในกรณีที่ด้านใดมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากัน ผู้ศึกษาได้นำด้านที่มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่ามาแสดงเรียงไว้ลำดับก่อน

3. กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสบผลสำเร็จที่แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยรวมจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) ปัจจัยภายใน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=2.15, SD=0.619) กล่าวคือ การที่คณะสงฆ์ โดยพระสังฆาธิการบางวัดมีการวางแผนการบริหารจัดการที่ดีในด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงมีการให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณกับเรื่องต่าง ๆ ในการเผยแผ่ความรู้ฯ ให้กับประชาชนอย่างเพียงพอ (2) ด้านปัจจัยภายนอก กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับปานกลาง ($\overline{X}$=1.24, SD=0.556) กล่าวคือ การที่ภาคเอกชน องค์กรอิสระ และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนกับคณะสงฆ์ในการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงให้ความสนับสนุนด้านปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน ตามลำดับ

4. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อประสิทธิ ภาพในการบริหารจัดการตามกรอบแนวคิดการบริหารหน่วยงานแบบสมดุล (balance scorecard) 4 ด้าน (ตัวแปรตาม) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ($\overline{X}$=2.13, SD=0.394) ต่อภาพรวมค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามกรอบแนวคิดการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล

5. ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้านที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหน่วยงานแบบสมดุล วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลมาหาค่าการถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation) ได้ตัวแบบในการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 ด้าน เรียงตามลำดับจากความสำคัญมากไปน้อย ดังนี้ (1) การสร้างเครือข่าย (2) ความรู้คู่คุณธรรม (3) พอประมาณ (4) ความมีภูมิคุ้มกัน และ (5) ความมีเหตุผล

ผลการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลจากการการสัมภาษณ์แนวลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ปรากฏว่า

1. ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า“คณะสงฆ์ควรให้ความสำคัญกับการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้มากกว่าที่เป็นอยู่” (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1)

2. ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี โดยเห็นว่า “การที่ภาคเอกชน องค์กรอิสระ และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนกับคณะสงฆ์ในการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงให้ความสนับสนุนด้านปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน” (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2)

3. ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ประสบผลสำเร็จ โดยเห็นว่า “คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัด สนับสนุนให้วัดและวัดมีการเสริมสร้างบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้มีจำนวนที่เพียงพอต่อการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนงานที่ดีและมีความชัดเจน รวมถึงมีแผนปฏิบัติการในการดำเนินงานที่” (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3)

การอภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของ

คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1) ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ถึงแม้ (1) คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างวัดต่อวัดในเขตพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้กว้างขว้างครอบคลุมทั้งพื้นที่ (2) พระสังฆาธิการบางวัดไม่ได้เผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจอย่างท่องแท้ในหลักการและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างมีคุณภาพ ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ประชาชนยังได้รับความสะดวกในระดับหนึ่งในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีจากการเข้าวัดทำบุญเนื่องในโอกาสต่างๆ อีกทั้งเมื่อพระภิกษุสงฆ์ได้รับนิมนต์ไปงานบุญในครอบครัวและชุมชนก็มีโอกาสเทศนาเผยแผ่ให้ประชาชนได้รับรู้ เข้าใจในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมอยู่เนืองๆ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัญหาการบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. จากผลการศึกษาที่ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) ผู้ศึกษามีความเห็นที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างในขณะเดียวกันก็มีมุมมองที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คนที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวลึก ว่าคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีโดยพระสังฆาธิการบางวัด ควรให้ความสำคัญกับการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ต่อไป

3. จากผลการศึกษาที่ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อ ภาพรวมของปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ประสบผลสำเร็จ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ในแต่ละข้อคำถามกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยภายใน คือ การที่คณะสงฆ์มีการวางแผนการบริหารจัดการที่ดีในด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงมีการให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณกับเรื่องต่าง ๆ ในการเผยแผ่ความรู้ฯ ให้กับประชาชนอย่างเพียงพอ และ ปัจจัยภายนอก คือ การที่ภาคเอกชน องค์กรอิสระ และหน่วยงานต่างๆ ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนกับคณะสงฆ์ในการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงให้ความสนับสนุนด้านปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน เทียบเคียงได้กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คือ ที่ให้ความเห็นว่า การที่คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัดมีการวางแผนการบริหารจัดการที่ดีในด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงมีการให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณกับเรื่องต่างๆ ในการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้กับประชาชนอย่างเพียงพอ จะทำให้การเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีประสบผลสำเร็จได้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระใบฎีกาณัฏฐพร ฐานวุฑฺโฒ (2555, น. 2) ศึกษาเรื่อง บทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนครปฐม พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของพระสงฆ์กับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาดังกล่าว มีดังนี้ (1) พระสงฆ์ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในการที่พระสงฆ์จะเข้าไปเผยแผ่พระพุทธ ศาสนา (2) ขาดการสนับสนุนงบประมาณ จากองค์กรของคณะสงฆ์เอง รวมทั้งจากหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (3) ประชาชนไม่มีความเข้าใจในการที่พระสงฆ์เข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในที่ต่างๆ (4) อุปกรณ์ในการให้ ความสะดวกแก่พระสงฆ์ในการอบรมหรือในการเผยแผ่มีไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ที่สำคัญ คือ

1.1 คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีโดยพระสังฆาธิการบางวัด ควรให้ความสำคัญกับการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ให้มากกว่าที่เป็นอยู่

1.2 คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีโดยพระสังฆาธิการบางวัด ควรมีการเสริมสร้างให้วัดในเขตพื้นที่มีการสร้างเครือข่ายกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือ เช่น การใช้ CD หรือทางอินเทอร์เน็ต

1.3 คณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีโดยพระสังฆาธิการบางวัด ควรมอบหมายให้บุคลากรที่มีความรู้และความสามารถ สอดคล้องกับหัวข้อที่ต้องการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

2. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรี ประสบผลสำเร็จ ที่สำคัญ คือ ปัจจัยภายใน การที่คณะสงฆ์โดยพระสังฆาธิการบางวัด มีการวางแผนการบริหารจัดการที่ดีในด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงมีการให้ความสนับสนุนด้านงบประมาณกับเรื่องต่าง ๆ ในการเผยแผ่ความรู้ฯ ให้กับประชาชนอย่างเพียงพอ และปัจจัยภายนอก การที่ภาคเอกชน องค์กรอิสระ และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนกับคณะสงฆ์ในการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงให้ความสนับสนุนด้านปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน จะเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีประสบผลสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการศึกษาเพื่อต่อยอดจากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อค้นหาองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการนำกรอบความคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน มาใช้เป็นแนวคิดสำหรับประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรนำกรอบแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมในหน่วยงานอื่น นอกเหนือจากคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีเพื่อเป็นการพิสูจน์ผลการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการต่อไป

2. ทำการวิจัยแบบเจาะลึกแนวทางการบริหารจัดการของคณะสงฆ์จังหวัดชลบุรีในหลาย ๆ ด้าน ไม่เพียงแต่ด้านการเผยแผ่ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมเท่านั้น เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงและครอบคลุมภารกิจของคณะสงฆ์ต่อไป

3. การวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดหรือตัวแบบอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ เช่น การบริหารจัดการ 7 ด้าน (7M) การบริหารจัดการตามทางแนวคุณธรรม หรือ แนวทางการบริหารกิจบ้านเมืองที่ดี 5 ด้าน เป็นต้น

References

Certo, C. S. (2007). *Modern management*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Likert, R. A. (1961). *New pattern of management.* New York: McGrew-Hill.

Saiphongphan, N. (2007). T*he instructional model for enhancing higher education students' ethics by meta-analysis*. Bangkok: The office of the National Research Council of Thailand. (in Thai)

Shermerhorn, J. R. (1999). *Management*. New York: John Wiley & Son.

Taylor, F. W. (1967). *Principles of scientific management.* New York: Norton Library.

Thanavuddho, P. (2012). *Role of monks on the Buddhist propagation in Nakhonpathom province*. Master of Liberal Arts Thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (in Thai)

The National Office of Buddhism. (2011). *Guideline to develop the temple's standard*. Bangkok: Author. (in Thai)

The Office of the National Education Commission. (2001). *The success mission of temple: A case study of Wat Suan Kaew, Bang Yai district, Nonthaburi province.* Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Weber, E. (1996). *General system theory: Foundations, development, applications*. New York: George Braziller.

Wiruchnipawan, W. (2012). *Administration approach on merit and sufficient economy.* Bangkok: Fourface. (in Thai)

Yamane, T. (1967). *Elementary sample theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

ประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์
The Effectiveness of the Sangha Administration

พระสมบัติ สุขทวีเลิศพงศ์ และ วรเดช จันทรศร
Phra Sombat Sukthaweelertpong, Voradej Chandarasorn
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยชินวัตร
Doctor of Public Administration Program, Shinawatra University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของคณะสงฆ์ เป็นกรณีศึกษาวัดในเขตจังหวัดนครปฐม 6 ด้าน โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพระสังฆาธิการจำนวน 400 รูป จากประชากรพระสังฆาธิการจำนวน 1,273 รูป ผลการวิจัยพบว่าพระสังฆาธิการส่วนใหญ่มี อายุ 41 – 50 ปี มีพรรษา 21 – 30 พรรษา จบปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จบนักธรรมชั้นเอกและไม่มีวุฒิทางเปรียญธรรม ประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ พบว่า อยู่ในระดับมากในทุกด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านงานสาธารณูปการ ด้านงานการปกครอง ด้านงานศึกษาสงเคราะห์ ด้านงานศาสนศึกษา ด้านงานเผยแผ่ศาสนธรรมและด้านงานสาธารณสงเคราะห์ ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ มากที่สุดโดยลำดับได้แก่ ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส (X_1) คุณภาพการบริหาร (X_2) และการมีส่วนร่วมสนับสนุน (X_3) ตามลำดับ โดยมีสมการพยากรณ์ Y = 0.759 + 0.4291 + 0.4212+ 0.4183 ค่า R Square = 0.761 การวิจัยนี้ ได้ค้นพบทฤษฎีสำคัญที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ คือ ทฤษฎีภาวะผู้นำ ทฤษฎีการบริหารและทฤษฎีการมีส่วนร่วมและได้สะท้อนให้เห็นว่าวัดยังมีการบริหารงานตามทฤษฎีองค์การในระบบปิดเพราะประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ยังขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสเป็นหลัก จึงควรที่จะเปิดการบริหารกิจการวัดให้มีผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมภายนอกตามทฤษฎีองค์การระบบเปิดให้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ประสิทธิผล, การบริหาร, คณะสงฆ์

Abstract

This is a qualitative research that has the objective of studying the effectiveness in the administration of ecclesiastical affairs by the Sangha committee, a case study of temples in the area of Nakornpathom province on 6 aspects, collecting data from a sample population of 400 abbots from a population of 1,273 Buddhist abbots. Research findings found that the majority of abbots are aged between 41-50 years, having experienced 21-30 Buddhist Lent periods, with bachelor's degree or equivalent, completed advanced level Dharma studies, and without Buddhist theological qualifications. Effectiveness in the administration of ecclesiastical affairs was found to be at a high level in every aspect, namely construction/renovation, administration, social welfare education, religious education, religious propagation, and public assistance. Results of multiple regression analysis concluded that factors leading to the effectiveness in the administration of

ecclesiastical affairs, accordingly ranked from the highest are as follows: the abbot's leadership (X_1), quality of administration (X_2), and supportive participation (X_3), whereby the predicting equation is Y = 0.759 + 0.4291 + 0.4212+ 0.4183 , R Square value = 0.761 Research discovered important theories which brings about effective administration of ecclesiastical affairs, namely leadership theory, managment theory, and participation theory; and also reflected that temples are still managed in accordance with the closed system organizational theory, since the effectiveness in the administration of ecclesiastical affairs continues to depend mainly on the abbot's leadership. Hence the administration of ecclesiastical affairs should be increasingly opened up with the open system organizational theory.

Keywords: effectiveness, administration, Sangha

บทนำ

ประเทศไทยในอดีตพระพุทธศาสนารวมทั้งการบริหารกิจการคณะสงฆ์มีขึ้นในยุคสมัยสุโขทัยโดยมีปรากฏอย่างชัดเจนในยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มีการจารึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในโครงสร้างอำนาจการปกครองคณะสงฆ์ เมื่อครั้งสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ได้มีการตราไว้ในกฎมณเฑียรบาลกาลต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงอนุเคราะห์ในการจัดระบบการปกครองคณะสงฆ์ขึ้นเป็นครั้งแรกด้วยการที่ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์รัตนโกสินทร์ศก 121 (ร.ศ. 121) ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลรัชกาลที่ 8 ได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 โดยทรงยกเลิกฉบับแรกที่ใช้ในการปกครองนั้นก็เพื่อจัดระบบการปกครองคณะสงฆ์ให้คล้ายกับการปกครองฝ่ายอาณาจักร ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้มีการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ขึ้นใหม่ พ.ศ. 2505 ทรงยกเลิกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พ.ศ. 2484 และต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นการแก้ไเพิ่มเติมจากฉบับที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสองฉบับนี้เป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่ถือว่าเป็นรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ และเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ด้วย และต่อมาก็ได้กำหนดให้มีเถรสมาคมออกข้อบังคับวางระเบียบออกคำสั่งมีมติและออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย

วัดเป็นหน่วยงานปกครองและเป็นหน่วยงานดำเนินกิจการคณะสงฆ์รวมถึงกิจของพระศาสนาที่สำคัญที่สุด และเป็นฐานที่สำคัญยิ่งของคณะสงฆ์และยังเป็นรากฐานสำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นองค์กรหลักในการปกครองคณะสงฆ์ หลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ ตามบทบัญญัติเกี่ยวกับวัด มหาเถรสมาคมซึ่งเป็นองค์กรปกครองคณะสงฆ์สูงสุดได้มีบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ไว้ว่า วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามความในมาตรา 31 วรรคสอง และมาตรา 19 แห่งราชบัญญัติคณะสงฆ์ (พรบ.คณะสงฆ์ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2535) วัดจึงได้รับความคุมครองจากบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพานิช และกฎหมายอื่นๆรองรับ วัดทุกวัดในทั่วอาณาจักรไทยย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทกฎหมายดังเช่นบุคคลธรรมดาเว้นแต่สิทธิและหน้าที่ ในบางประการจะทำเองมิได้วัดจึงต้องมีผู้แทนเพื่อใช้สิทธิและหน้าที่หรือการแสดงเจตนา ที่ต้องการกระทำตามความเหมาะสมดังเช่นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 31 วรรคสาม ว่า "เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป" ดังนั้น เจ้าอาวาสเป็นทั้งผู้ปกครองวัดตามมาตรา 36 มีอำนาจตามมาตรา 37 และมาตรา 38 และเป็นผู้แทนวัดตามมาตรา 31 วรรคสาม ทั้งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญาตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์มาตรา 55 และไวยาวัจกรเป็นเจ้าพนักงานโดยตำแหน่งที่ให้การสนับสนุนตามความในประมวลกฎหมายอาญา เพราะเหตุนี้ตำแหน่งเจ้าอาวาส

จึงเป็นตำแหน่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยดี

วัดจึงมีความสำคัญทางสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากประเทศไทยมีประชาชนจำนวนมากนับถือพระพุทธศาสนาและที่สำคัญประชาชนส่วนใหญ่ระดับชั้นผู้ปกครองนับถือพระพุทธศาสนา จนกลายเป็นศาสนาประจำชาติ และส่งผลให้เกิดเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมในทุกด้านของสังคมไทยวัดจึงเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อประชาชนและวัดยังเป็นองค์การหลักทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ วัดเป็นที่พำนักอาศัยศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเพื่อเป็นศาสนทายาทในการสืบสานอายุพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณรต่อไปและเมื่อพิจารณาในทางสังคมจากอดีตที่ผ่านมาแล้วจะพบว่าวัดในพระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทย หรือวิถีชีวิตในชุมชนและสังคมไทยเป็นอย่างมาก วัดเป็นสถานที่พำนักอาศัยเป็นที่ให้คำแนะนำทางจิตใจเป็นที่ให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆ พระสงฆ์จะเป็นผู้นำท้องถิ่นในการร่วมมือพัฒนาชุมชน วัดจะเป็นศูนย์รวมของชุมชนและเป็นสถานที่ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ตามประเพณีทางพระพุทธศาสนา วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในชุมชนที่ช่วยให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความสงบเรียบร้อย และการประพฤติที่ดีทำให้มีศีลธรรมในสังคม ที่สำคัญวัดมีส่วนในการควบคุมพฤติกรรมทางสังคมไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพและหลักของการใช้ชีวิตเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตในแต่ละวันส่วนนี้จึงทำให้เกิดการเคารพนับถือพระพุทธศาสนาไปสู่ทุกชนชั้นของสังคมอย่างกว้างขวาง (พระราชวรมุนี, 2530) จึงกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของคนไทยมาช้านานมีความสัมพันธ์กับคนไทยอย่างแน่นแฟ้นพระพุทธศาสนาจึงนับได้ว่าเป็นศาสนาที่สำคัญสำหรับสังคมไทยเป็นอย่างมาก เพราะวิถีชีวิตของชาวไทยเริ่มตั้งแต่เกิดจนตาย ล้วนมีพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลหรือมีผลมาจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา นับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี สังคมไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติติดต่อกันมายาวนานจนถึงปัจจุบันนี้เป็นระยะเวลาถึง 700 กว่าปี สิ่งที่เห็นได้ในสังคมไทยในปัจจุบันจึงเต็มไปด้วยสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาที่มีจำนวนมากมาย เช่น วัด โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ พระปรางค์เจดีย์ ศาลาบำเพ็ญกุศล พระพุทธรูป พระภิกษุสงฆ์ เป็นต้น (จำนงค์ ทองประเสริฐ, 2532) สอดคล้องกับความเห็นของ (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2543) ว่าคนไทยเกือบทั้งประเทศนับถือพระพุทธศาสนาโดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการศึกษาอบรมศีลธรรม เผยแผ่ศาสนา รวมทั้งด้านสาธารณสงเคราะห์ การสมาคม วัดเป็นที่ให้คำปรึกษาปัญหา เป็นสถาบันที่ช่วยแก้ไขปัญหาทางครอบครัวทางสังคมและชุมชนจึงแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ประชาชนจะต้องพึ่งวัดหรือพระพุทธศาสนาอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นประเพณีการบวชเรียนประเพณีการทำความเคารพ การกราบไหว้สมาชิกครอบครัวนอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความเลื่อมใสศรัทธาแล้วยังแสดงให้เห็นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวระหว่างฝ่ายภิกษุสงฆ์และฝ่ายฆราวาสวัดจึงมีความสำคัญต่อคนไทยตั้งแต่สมัยโบราณยาวนานมาจนถึงปัจจุบันวัดยังเป็นศูนย์รวมของคนท้องถิ่นเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาสืบทอดกันมารวมถึงการดำรงชีวิตประจำวันในชุมชนประชาชนความเป็นอยู่เนื่องด้วยวัดหรือพระพุทธศาสนาวัดจึงมีความสัมพันธ์กับประชาชนหรือชุมชนจึงนับได้ว่าวัดมีความสำคัญตั้งแต่เกิดจนตายซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้แสดงให้เห็นได้ถึงหน้าที่สำคัญของวัด

เมื่อวัดมีความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้วการบริหารกิจการของวัดหรือการบริหารกิจการของคณะสงฆ์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งแต่ในปัจจุบันการบริหารกิจการของวัดหรือการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ยังมีปัญหาโดยเฉพาะการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดนครปฐมนั้นยังเกิดปัญหาด้านการปกครองการก่อสร้างและการสื่อสารที่ยังไม่ทั่วถึง บางครั้งยังมีการดำเนินงานที่ล่าช้าในการจัดกิจกรรมในทางพระพุทธศาสนาทั้งแต่ละวัดยังมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง สถานที่ของวัดยังจัดการที่ไม่เรียบร้อยไม่เป็นสัดส่วนและที่เห็นได้ชัดคือขาดการมีส่วนร่วมในการทำงานไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงานของคณะสงฆ์การร่วมกิจกรรมของสงฆ์ที่ควรปฏิบัติยังขาดตกบกพร่องรวมถึงการบริหารคณะสงฆ์ ผู้นำคณะสงฆ์บางรูปไม่เป็นแบบอย่างที่เหมาะสมเท่าที่ควร การบริหารตามภารกิจของสงฆ์ยังขาดตกบกพร่องมีการละเลยในการปกครองบางครั้งผู้บริหารไม่ให้การดูแลเอาใจใส่ดูแลพระภิกษุสามเณรที่เป็นสัทธิวิหาริกที่ได้อุปสมบทหรือมาอยู่อาศัยภายในวัดภายใต้การดูแลทำให้เกิดการปกครองไม่ทั่วถึงจึงเป็นข่าวไม่เว้นแต่ละวันซึ่งส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงแก่พระพุทธศาสนาโดย

ทางตรงและโดยทางอ้อม ผู้วิจัยในฐานะเป็นพระภิกษุรูปหนึ่งที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้รับข้อมูลจากการประชุมประจำปี (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2558) ของคณะสงฆ์ จังหวัดนครปฐมยกตัวอย่างคดีการปลดพระโกศลจิตตานุรักษ์เจ้าอาวาสวัดบ้านยางให้พ้นจากตำแหน่งด้วยมีความย่อหย่อนในพระธรรมวินัยและย่อหย่อนในการปกครองคณะสงฆ์จึงให้พ้นจากตำแหน่งคณะสงฆ์และได้มีการไปตรวจเยี่ยมได้ประเมินการปฏิบัติหน้าที่ได้ข้อสรุปการประเมินปรากฏว่าหลายวัดในจังหวัดนครปฐมยังมีปัญหาในการบริหารกิจการคณะสงฆ์และจากการปฏิบัติของผู้ศึกษาที่มีประสบการณ์ถึง 20 ปี หรือ 20 พรรษารวมถึงจากการสังเกตการบริหารงานของคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดนครปฐมโดยทั่วไปมีความเป็นจริงในด้านของปัญหาดังที่ได้กล่าวมาในเบื้องต้นผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดนครปฐมโดยให้เกิดการสอดรับกับพระพุทธศาสนาที่ต้องก้าวไปสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างรวดเร็วและไม่หยุดนิ่งเป็นเหตุให้คณะสงฆ์ต้องมีการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต

ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์พระสังฆาธิการโดยเฉพาะเจ้าอาวาสมีภารกิจที่เป็นหน้าที่ต้องรับผิดชอบการบริหารจัดการวัดในทุกๆด้าน โดยให้พระภิกษุสามเณรในวัดทุกรูปได้ร่วมกันรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและการปฏิบัติหน้าที่ต้องก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับกรมการศาสนา (พระพรหมดิลก, 2556)ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารวัดที่ดี คือการปกครองการบังคับบัญชากำกับดูแลการให้คำแนะนำให้การสั่งสอนภิกษุสามเณร และชี้แนะหลักธรรมแก่ฆราวาส ผู้อยู่ในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้อยู่ในศีลธรรมอันดี และดำเนินกิจกรรมด้วยการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆภายในวัดให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลสูงสุด ในที่นี้เจ้าอาวาสจึงมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการภารกิจที่มีวัดในทุกๆด้าน โดยให้พระภิกษุสามเณรภายในวัดทุก ๆ รูปได้ศึกษาหน้าที่ของตนและปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถก่อให้เกิดประสิทธิภาพส่งผลก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด แต่ปัญหาที่ก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพที่สำคัญที่สุดคือ ยังมีเจ้าอาวาสจำนวนมากที่ยังขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการวัดอย่างมีประสิทธิภาพขาดศักยภาพในการพัฒนาวัด ไม่มีความรู้เพียงพอในการให้การแนะนำสั่งสอนประชาชนที่มากไปกว่านั้นเจ้าอาวาสจำนวนมากยังปล่อยปละละเลยในการดูแลพระภิกษุสามเณร ในการปกครองให้ประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัยละเลยการดูแลรับผิดชอบเอาใจใส่ในพระภิกษุสามเณรให้ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยโดยปกครองแบบปล่อยไปตามยถากรรม ไม่มีการสนับสนุนด้านการศึกษาไม่ให้คำแนะนำไม่อบรมสั่งสอนด้านพระธรรมวินัย จึงขาดประสิทธิภาพในปฏิบัติส่งผลส่งผลให้ขาดประสิทธิผลการบริหารจัดการวัดในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมของการเป็นสมณะสารูปที่ดี ดังนั้น เจ้าอาวาสจึงมีหน้าที่สำคัญในการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์, 2505) ตามมาตรา 37 และมาตรา 38

จากเหตุผลเบื้องต้นผู้ศึกษาในฐานะเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสซึ่งเป็นพระภิกษุรูปหนึ่งที่มีหน้าที่ในการบริหารงาน 6 ด้านในเขตจังหวัดนครปฐม จึงมีความต้องการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดนครปฐมว่ามีการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลครบถ้วนทั้ง 6 ด้านหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปเผยแพร่ให้พระสงฆ์ระดับผู้บริหารและประชาชนทั่วไปได้ศึกษารับรู้การบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดในเขตจังหวัดนครปฐมรวมถึงยังสามารถนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในการบริหารกิจการของคณะสงฆ์ของวัดในเขตจังหวัดนครปฐมอีกทั้งเพื่อจะนำผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดนครปฐมให้มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์กรณีศึกษาในเขตจังหวัดนครปฐม

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดนครปฐม

3. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการ

พัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในเขตจังหวัดนครปฐมให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อย่างมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์กรณีศึกษาวัดในเขตจังหวัดนครปฐม มีกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรต้น (independent variables)

ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส
1. ผู้นำแบบเผด็จการ
2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย
3. ผู้นำแบบตามสบายหรือแบบเสรี
4. ผู้นำแบบวางเฉย

คุณภาพการบริหาร
1. แบบกระจายอำนาจ
2. แบบรวบอำนาจ
3. แบบมีส่วนร่วม
4. แบบวางเฉย

การสนับสนุนจากชุมชน
1. การสนับสนุนจากภาครัฐ
2. การสนับสนุนจากชุมชน
3. การสนับสนุนจากเอกชน
4. การสนับสนุนจากคณะสงฆ์

การสื่อสาร(การเทศน์)
1. ภายในและภายนอกวัด
2. วิทยุโทรทัศน์
3. เสียงตามสาย
4. แผ่นซีดี

คุณภาพคณะสงฆ์
1. การให้การศึกษา
2. การเข้ารับการอบรม
3. การปฏิบัติตามพระธรรมวินัย
4. การลงโทษเมื่อกระทำความผิด

ตัวแปรตาม (dependent variables)

ประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ กรณีศึกษาวัดในเขตจังหวัดนครปฐม

- ด้านงานการปกครอง
- ด้านงานศาสนศึกษา
- ด้านงานเผยแผ่ศาสนธรรม
- ด้านงานศึกษาสงเคราะห์
- ด้านการสาธารณูปการ
- ด้านการสาธารณสงเคราะห์

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้านกรณีศึกษาวัดในเขตจังหวัดนครปฐม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยศึกษาเฉพาะประเด็นประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์กรณีศึกษาวัดในเขตจังหวัดนครปฐมจำนวน 6 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านงานการปกครอง (2) ด้านงานศาสนศึกษา (3) ด้านงานศึกษาสงเคราะห์ (4) ด้านงานเผยแผ่ศาสนธรรม (5) ด้านงานสาธารณูปการ (6) ด้านงานสาธารณสงเคราะห์

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ (independent variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลและการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารของพระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนครปฐมผู้ศึกษาตัวแปรดังนี้

1.1 อายุ

1.2 จำนวนพรรษา

1.3 วุฒิการศึกษาสามัญ

1.4 วุฒิการศึกษาทางธรรม

1.5 วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม

1.6 ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส

1.7 คุณภาพการบริหาร

1.8 การสื่อสาร(การเทศน์)

1.9 การมีส่วนร่วม

1.10 คุณภาพคณะสงฆ์

2. ตัวแปรตาม (dependent variables) คือ ประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ วัดในเขตจังหวัดนครปฐม จำแนกเป็น 6 ด้านตามแบบแผนการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ได้แก่

2.1 ด้านงานการปกครอง

2.2 ด้านงานศาสนศึกษา

2.3 ด้านงานศึกษาสงเคราะห์

2.4 ด้านงานเผยแผ่ศาสนธรรม

2.5 ด้านงานสาธารณูปการ

2.6 ด้านงานสาธารณสงเคราะห์

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา คือ วัดในเขตจังหวัดนครปฐม ทำการศึกษาตั้งแต่เดือนพฤษภาคมคม พ.ศ. 2558 ถึง เดือน มกราคม 2559 เป็นเวลารวม 9 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระสังฆาธิการในเขต จังหวัดนครปฐม จำนวน 400 รูป ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของคอแครน (Cochran,1977) ใช้ได้ในกรณีที่ไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอนแต่ทราบว่ามีจำนวนมากและต้องการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accident sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่มีประเด็นสำคัญที่จะใช้วัดประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์มีจำนวนทั้งสิ้น 79 ข้อ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นตัวแทนของคณะสงฆ์ซึ่งไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่การวิจัยที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้ คือ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสุพรรณบุรี 60 ชุดหลังจากนั้น ทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ (alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.973 ซึ่งมากกว่า 0.80 ค่าความเชื่อมั่นถือว่าใช้ได้ นำแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์(Index Objective Congruence--IOC) ได้ค่า IOC 0.80 มากกว่า 0.70 ข้อคำถามถือว่าใช้ได้จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงเป็นอันดับต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยชินวัตรโดยมีขั้นตอน ดังนี้ ผู้วิจัยทำหนังสือถึงเจ้าคณะจังหวัดและแนบหนังสือในการขอเก็บข้อมูลแด่ท่านเจ้าคณะจังหวัดจังหวัด โดยผ่านทางเลขาเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม เพื่อขอเก็บข้อมูลพระสังฆาธิการทุกระดับในเขตจังหวัดนครปฐม ก่อนที่ผู้วิจัยจะเดินทางไปแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ประสานงานแต่ละวัดในเขตจังหวัดนครปฐม เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปแจกพระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนครปฐม พร้อมกันนั้นได้มีการชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้นของแบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้มากที่สุด โดยแบบสอบถามในการวิจัยมีทั้งหมด 400 ชุด เมื่อผู้วิจัยได้ชี้แจงแนะนำรายละเอียดและแจกแบบสอบถามหลังจากนั้นแล้วจึงกำหนดวันไปเก็บแบบสอบถามโดยให้ระยะเวลาที่นัดวันเก็บแบบสอบถามใช้ระยะเวลา 60 วัน ก่อนจะถึงกำหนดเวลานัดเก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ประสานงานเลขาวัดอีกครั้งหนึ่ง เมื่อมีการยืนยันเป็นที่แน่นอนในการกรอกแบบสอบถามเสร็จสมบูรณ์ทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจึงได้เดินทางไปเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตัวเองแล้วคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกเหลือเพียงแต่แบบสอบถามที่สมบูรณ์ถูกต้องแล้วเท่าเพียงนั้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสังฆาธิการ คือ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ในเขตจังหวัดนครปฐมจำนวน 400 รูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-Test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two Way ANOVA) และการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการพัฒนาประสิทธิผลการบริหาร ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส ด้านการบริหารของเจ้าอาวาส ด้านการสื่อสาร (การเทศน์) ด้านการสนับสนุนจากชุมชนและด้านคุณภาพคณะสงฆ์ กับตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ โดยทำการทดสอบวิเคราะห์ด้วยสถิติ Multiple Regression Analysis กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 ประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

1. ด้านงานสาธารณูปการ ประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.90, SD=0.38)

2. ด้านงานการปกครอง ประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.88, SD=0.10)

3. ด้านงานศึกษาสงเคราะห์ ประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.85, SD=0.33)

4. ด้านงานศาสนศึกษา ประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.81, SD=0.16)

5. ด้านงานเผยแผ่ศาสนธรรม พบว่า ประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.75, SD=0.22)

6. ด้านงานสาธารณสงเคราะห์ พบว่า ประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.75, SD=0.22)

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผล ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์โดยภาพรวม ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส(X_1)มากที่สุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านคุณภาพการบริหาร(X_2)และอันดับสุดท้าย คือ ปัจจัยการมีส่วนร่วมการสนับสนุน(X_3) ตามลำดับ สามารถแสดงสมการได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ Y =0.759 + 0.4291 + 0.4212 + 0.4183 ค่า R Square = 0.761 ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากตารางดังต่อไปนี้

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 แนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในเขตจังหวัดนครปฐมให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารกิจการคณะ

สงฆ์อย่างมีประสิทธิผล

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในเขตจังหวัดนครปฐมสามารถปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลได้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลัก 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส ปัจจัยด้านคุณภาพการบริหาร ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมการสนับสนุน จำเป็นต้องมีการสนับสนุนให้เกิดปัจจัย 3 ด้านนี้จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์อย่างมีประสิทธิผล

การอภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสเป็นปัจจัยอันดับแรกที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ เพราะเหตุว่า เจ้าอาวาสเป็นผู้รับผิดชอบและมีอำนาจสูงสุดในการดำเนินการการบริหารจัดการองค์กรภายในวัดรวมทั้งเป็นผู้ควบคุมกิจกรรมต่างๆให้บรรลุเป้าประสงค์ ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติของความเป็นผู้นำที่ดีต้องยึดหลักธรรมอันเป็นคุณธรรม เพื่อนำพาหมู่คณะและสังคมไปสู่ความสงบสุขตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ผู้นำหรือภาวะผู้นำยังเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมสร้างให้ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ในฐานะหัวหน้างานสามารถควบคุมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมาย นโยบาย แผนงาน หรือความต้องการของหัวหน้างาน ดังนั้น องค์การทุกองค์การจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ เพื่อที่จะนำองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จตามนโยบายขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เทื้อน ทองแก้ว (2545, น. 23) ที่ว่า ความเป็นผู้นำเป็นหน้าที่หนึ่งในหลายๆ หน้าที่ของผู้บริหาร ผู้นำกับผู้บริหารจึงแตกต่างกันกล่าวคือ ผู้บริหารเป็นตำแหน่งที่กำหนดขึ้นในองค์การ มีอำนาจโดยตำแหน่งและได้รับความคาดหวังในหน้าที่เฉพาะเจาะจงจะมุ่งเน้นที่การควบคุม การตัดสินใจ และผู้บริหารจะต้องมีลักษณะของผู้นำ (leadership) ไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตาม ส่วนผู้นำจะไม่ได้รับมอบอำนาจทางสายงานแต่มีอำนาจโดยวิธีอื่น มีบทบาทที่กว้างกว่าบทบาทผู้บริหาร ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารหรือต่อตัวผู้บริหาร เพราะภาวะผู้นำจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความสำเร็จของหน่วยงานจะดำเนินไปด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ (leadership)

2. ปัจจัยด้านคุณภาพการบริหารเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์จัดอยู่ในลำดับที่สอง เพราะ เจ้าอาวาสเป็นผู้ที่รับผิดชอบภารกิจต่างๆ ภายในวัด ดังนั้น เจ้าอาวาสจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารงานสูง มิฉะนั้นการบริหารงานจะไม่สำเร็จ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องเป็นผู้บริหารที่ดีและมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ทุกขณะต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกสถานการณ์ และมีความสามารถในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสนาะ ติเยาว์ (2544, น. 2) ที่ได้นำเสนอหลักสำคัญของการบริหาร มีลักษณะ คือ (1) การบริหารเป็นการทำงานกับคน และโดยอาศัยคน การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จ สาระสำคัญของการบริหารแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในทุกสถานการณ์และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้ (2) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ ต้องอาศัยความร่วมมือของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จเป้าหมายได้

3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมการสนับสนุนช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดประสิทธิผลของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ เพราะเหตุว่า เจ้าอาวาสมีบทบาทในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ เอกชนและประชาชนผู้มีจิตศรัทธา เพื่อทำให้เกิดการระดมความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด โดยการสนับสนุนจากภาครัฐเป็นการได้รับการสนับสนุนทางด้านระบบกฎหมายสนับสนุนด้านทุนทรัพย์การก่อสร้างถาวรวัตถุ ช่วยดำรงรักษาในการสืบทอดธรรมสนับสนุนผู้เผยแพร่ธรรมผู้ดำรงไว้ซึ่งธรรมและการเผยแผ่เพื่อสืบต่อ สืบทอดธรรมให้ดำรงอยู่ในโลก สำหรับการสนับสนุนจากภาคเอกชนนั้น เจ้าอาวาสเป็นผู้

ที่มีบทบาทสำคัญ ที่จะจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมมือกับภาครัฐ เพื่อนำทรัพยากรและความรู้ความชำนาญมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และภาครัฐเองจะเตรียมความพร้อมตัวเองอย่างไร ทั้งในแง่ความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการเงินและการบริหารจัดการความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ความสำเร็จของความร่วมมือภาครัฐและเอกชนยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ เช่น ความมีประสิทธิภาพในแง่ของกฎหมายที่มีความชัดเจน และเป็นธรรม ความพร้อมและบทบาทของสถาบันที่เกี่ยวข้อง การติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว และโปร่งใส ความเป็นไปได้ของโครงการ และการสนับสนุนทางการเมืองของภาคประชาชน ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคเอกชนในการสร้างความคุ้มค่า และบริการคุณภาพอย่างเสมอภาค และการเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการแข่งขันทั้งระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน หรือในระหว่างภาคเอกชนด้วยกันเอง ส่วนการสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธา หมายถึง ความศรัทธาในการสนับสนุนทุนทรัพย์เพื่อสร้างถาวรวัตถุในและการจัดโครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุ สามเณร ภาคฤดูร้อน บวชชีพราหมณ์ รวมทั้งเครื่องใช้ที่มีความจำเป็นแก่สงฆ์ เป็นต้น ทั้งนี้ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2537, น. 12-15) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่รัฐจะต้องมีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา คือ (1) เป็นหน้าที่เกี่ยวกับธรรม หรือหน้าที่ต่อธรรม คือ รัฐโดยเฉพาะผู้ปกครองที่ดี ต้องเป็นผู้ใฝ่ธรรม แสวงหาธรรมและเป็นผู้เชิดชูธรรม พระสงฆ์หรือทางฝ่ายศาสนานั้นเป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งธรรมเป็นผู้เผยแพร่สืบต่อสืบทอดธรรมให้ดำรงอยู่ในโลก ในสังคม เพราะฉะนั้น รัฐทำหน้าที่ในการที่จะช่วยผู้ดำรงรักษาสืบทอดธรรมเผยแพร่ธรรมการทำเช่นนี้ได้ชื่อว่า รัฐได้เชิดชูธรรมด้วย

4. จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า วัดเป็นองค์การแบบพิเศษ คือ วัดยังมีการบริหารงานแบบดั้งเดิมหรือเป็นการบริหารงานแบบระบบปิด โดยมีเจ้าอาวาสเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในการบริหาร โดยการรวมอำนาจในการสั่งการและตัดสินใจไว้ที่บุคคลเพียงคนเดียวทำให้การสั่งการ นโยบายต่าง ๆ เป็นไปในทิศทางเดียวกันและบุคลากรเกิดความชำนาญเฉพาะด้านการประสานงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ จักรพันธ์ วงษ์บูรณาวาทย์ (2543, น. 47) ที่ว่าหลักการรวมอำนาจ (centralization) เป็นการรวมอำนาจการปกครอง อำนาจหน้าที่ (authority) ในการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการไว้ที่รัฐส่วนกลาง อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม เป็นผู้ดำเนินการปกครองและจัดทำบริการสาธารณะ มีการจัดระเบียบการปกครองที่กำหนดให้หน่วยการปกครองในรัฐมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดหลักการรวมอำนาจมีการรวมอำนาจในการบังคับหน่วยการปกครองต่างๆ ไว้ที่ส่วนกลางมีการรวมอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการไว้ที่ส่วนกลาง ในการอนุมัติระงับหรือแก้ไข เพิกถอนการกระทำต่างๆ ไว้ที่หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลางการปกครองเป็นไปตามลำดับชั้นระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินรวมทั้งการบริหารงานบุคคลยังขึ้นอยู่กับส่วนกลางทั้งในด้านการบังคับบัญชาการสรรหา การบรรจุ การแต่งตั้งและสอดคล้องกับ ฟลิปโป้ (Flippo, 1971) ได้กล่าวว่า การบริหารงานแบบรวบอำนาจ เรียกว่า ผู้นำแบบอำนาจนิยมจะกำหนดนโยบายและวางแผนปฏิบัติงานด้วยตนเอง แล้วจึงกำหนดหรือมอบหมายให้กับสมาชิกทำตามแนวทางและแผนงานที่ตนกำหนดไว้มักไม่สนใจรับฟังความเห็นข้อเสนอแนะจากสมาชิกผู้ร่วมงานต้องทำตามและคำสั่งสุดท้ายงานต้องสำเร็จซึ่งแตกต่างจากองค์การโดยทั่วไป เช่น องค์การของระบบราชการตำรวจหรือรัฐวิสาหกิจที่มีการบริหารแบบการกระจายงานไปตามตำแหน่งหรือสายงานซึ่งสอดคล้องกับ Barber (2003) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจภายใต้หลักการแบ่งอำนาจของส่วนกลางไปยังองค์การในระดับรองที่ออกไปทำงานในพื้นที่นอก ศูนย์กลางโดยที่องค์การอยู่ภายใต้หลักการแบ่งอำนาจนี้จะมีอิสระตามสมควรในการตัดสินใจต่างๆ ทั้งนี้อำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง บางครั้งจึงเรียกการกระจายอำนาจในลักษณะนี้ว่าการกระจายอำนาจทางการบริหาร (administration decentralization) หลักการกระจายอำนาจการปกครองหมายถึง การโอนอำนาจดำเนินกิจการทางปกครองเพื่อเป็นอิสระจากส่วนกลางด้วยหลักการกระจายอำนาจทางปกครอง เช่น รัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชนที่มีการกระจายอำนาจอย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าวัดใช้ทฤษฎีการบริหารแบบดั้งเดิมคือการบริหารงานแบบรวบอำนาจ โดยไม่ได้เปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมหากเป็นเช่นนี้ต่อไปการบริหารของวัดย่อมไม่ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและมีประสิทธิผลในการบริหารงานของวัด ดังนั้น

วัดจึงควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารงานเสียใหม่ให้มีการเชื่อมโยงมาใช้ทฤษฎีการบริหารงานแบบเปิด โดยให้มีการแบ่งงานตามสายงานไปสู่รองเจ้าอาวาสผู้ช่วยเจ้าอาวาสและพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. งานวิจัยนี้ พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสมีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จึงดำเนินการต่อไปนี้

1.1 ควรมีการฝึกอบรมเจ้าอาวาสในด้านการบริหารก่อนเข้ารับตำแหน่งเจ้าอาวาส โดยเฉพาะการฝึกอบรมภาวะผู้นำ หลักการบริหารเพื่อให้เจ้าอาวาสมีความพร้อมในการปฏิบัติกิจด้านการเป็นผู้บริหารวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

1.2 ควรมีการกระจายงานไปสู่รองเจ้าอาวาสผู้ช่วยเจ้าอาวาสและควรจัดบุคลากรที่มีประสบการณ์มีความรู้ความเข้าใจการฝึกอบรมกิจกรรมดูงานด้านการบริหารในสถานที่ที่ประสบความสำเร็จในด้านการบริหารเพื่อเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ในการบริหารให้กับรองเจ้าอาวาสผู้ช่วยเจ้าอาวาสรวมถึงพระผู้รับผิดชอบตามสายงานการบริหารที่มีในแต่ละแผนกทุกๆ ด้านเพื่อพัฒนาการบริหารงานเป็นการเตรียมความพร้อมในการเป็นเจ้าอาวาสในอนาคตและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับวัดที่บริหารอยู่ได้อย่างมีประสิทธิผล

2. เนื่องจากงานวิจัยนี้ ค้นพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพการบริหารมีผลต่อประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จึงจัดฝึกอบรมหลักการบริหาร แก่เจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาส ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องที่เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสในการบริหารด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน เพื่อให้รู้แนวทางและวิธีการบริหารกิจการคณะสงฆ์เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติกิจด้านการเป็นผู้บริหารวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. เนื่องจากงานวิจัยนี้ ค้นพบว่า การมีส่วนร่วมสนับสนุนมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จึงเสนอว่า ควรส่งเสริมให้อุบาสก อุบาสิกา เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัดในรูปแบบของคณะกรรมการวัด ตลอกจนวางระบบและออกแบบกลยุทธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมจากภายนอกให้มากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมทางศาสนาและขอการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนผู้มีจิตศรัทธาในรูปแบบการเข้ามาร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมดังกล่าวรวมทั้งระดมการสนับสนุนจากภายนอกให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นจะทำให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

4. เนื่องจากงานวิจัยนี้ ค้นพบว่า วัดมีการบริหารองค์การระบบปิดจากทฤษฎีแบบดั้งเดิม กล่าวคือ เจ้าอาวาสตัดสินใจกำหนดนโยบาย และวางแผนปฏิบัติงานด้วยตนเอง โดยไม่สนใจรับฟังความเห็นข้อเสนอแนะจากผู้ใต้บังคับบัญชา คือ ผู้ที่มีตำแหน่งตั้งแต่รองเจ้าอาวาสลงไป โดยจะต้องทำตามแผนงานที่เจ้าอาวาสกำหนดไว้ให้สำเร็จลุล่วง ซึ่งการบริหารรูปแบบดังกล่าวจะทำให้ภารงานการบริหารตกอยู่กับเจ้าอาวาส ส่งผลให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความล่าช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์และกำหนดเวลาตลอดจนผู้ที่มีตำแหน่งตั้งแต่รองเจ้าอาวาสลงไป จะไม่มีโอกาสฝึกฝนการบริหารงาน ทั้งทักษะในด้านการวางแผน การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาและการรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น จึงต้องใช้ทฤษฎีการบริหารกิจการคณะสงฆ์แบบระบบเปิดเพื่อให้มีการกระจายงาน กระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปสู่รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาสและพระสงฆ์ที่มีความสามารถเข้ามาร่วมบริหารงาน เพื่อให้การบริหารเป็นอิสระ โดยกระจายอำนาจในการตัดสินใจไปยังผู้บริหารทุกระดับ ให้มีอำนาจในการสั่งการ แก้ไขปัญหาและตัดสินใจได้ภายในขอบเขตที่กำหนด เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของเจ้าอาวาส และช่วยให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความรวดเร็วและทันเหตุการณ์ ตลอดจนเป็นการฝึกฝนบุคลากรให้มีทักษะในการวางแผน การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาและการรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของวัดในจังหวัดอื่นๆ

2. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการบริหาร

กิจการคณะสงฆ์ของวัดในระดับต่างๆ เช่น วัดที่เป็นพระอารามหลวง ชั้น 1 พระอารามหลวง ชั้น 2 ตลอดจนวัดที่ไม่ได้เป็นพระอารามหลวง

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของการบริหารกิจการของวัดในศาสนาอื่น เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารกับวัดในพุทธศาสนา

References

Barber, B. R. (2003). *Strong democracy: Participatory politics for a new age*. Los Angeles: University of California.

Cochran, W.G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.) New York: John Wiley & Sons.

Flippo, E. B. (1971). *Principles of personnel management* (3rd ed.) Tokyo: McGraw-Hill.

Nakata , T. (2000). *Buddhist and Thai society* (2nd ed.) Bangkok: Sahaiblock & Publishing. (in Thai)

National Office of Buddhism. (2015). *Annual meeting agenda of Buddhist ecclesiastical monks 2015. Nakornpathom*: Anonymous. (in Thai)

Office of the Council of State. (2003). *The Sangha act of 1962*. Retrieved from http:// www.kridika.go.th (in Thai)

Phra Promdilok. (2013). *Sangha*. Nakornpathom: Buddhist Association of Nakornpathom Province. (in Thai)

Phra Promkunaporn. (1994). *Dharma brings conscious to Thai society*. Bangkok: Buddha Dharma Foundation. (in Thai)

The Sangha Act of 1992. (1992 ,4th March). *Royal Thai Government Gazette*.109(16). 5-6. (in Thai)

Tiyao, S. (2001). *Principles of administration* (2nd ed.). Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Tongkaew, T. (2002). Leadership: Major competence of administration in reformation period. *Academic Journal, 5*(9), 35-43. (in Thai)

Tongprasert, J. (1998). *Modern western philosophy*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.(in Thai)

Wongburanavart, C. (2000). *Thai government administration*. Chiangmai: Chiangmai University. (in Thai)

การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

Administration of Automotive Parts Export Promotion of the Department of International Trade Promotion

อภิชาติ สมรพิทักษ์กุล และ ประณต นันทิยะกุล

Apichart Samornpitackul and Pranot Nantiyakul

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (2) แนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และ (3) ยุทธศาสตร์ของแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญคือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายอย่างล่าช้า (2) แนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการที่สำคัญคือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศควรให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายอย่างสะดวก รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้จำน่ายชิ้นส่วนยานยนต์เพิ่มมากขึ้น และ (3) กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศควรกำหนดและนำยุทธศาสตร์ของแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7 ด้าน ไปปรับใช้ในการวางแผนและการพัฒนาหน่วยงาน โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวควรเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้าน (1) การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน (2) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (3) การเกิดประโยชน์สุขของประชาชน (4) การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (5) การเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของหน่วยงาน (6) การมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของหน่วยงาน และ (7) การปรับปรุงภารกิจของหน่วยงานให้ทันต่อสถานการณ์

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

Abstract

Objectives of this study were to explore (1) administrative problems of automotive parts export promotion of the Department of International Trade Promotion (2) administrative improvment guidelines of automotive parts export promotion of the Department of International Trade Promotion and (3) strategy of administrative improvement guideline of automotive parts export promotion of the Department of International Trade Promotion. Methodology of this research was intended as mixed methods research using quantitative research as principal resource and

supported by qualitative research. Research findings were (1) the major administrative problem was the Department of International Trade Promotion' s delay market information of the automotive parts export to the manufacturers and distributors (2) the major administrative improvement guideline was the Department of International Trade Promotion should increasingly provide the market information of the automotive parts export with convenience, promptness, and fulfillment to the needs of the manufacturers and distributors and (3) the Department of International Trade Promotion should create and apply the strategy of administrative improvement guideline of automotive parts export promotion according to the good governance concept of 7 aspects in planning and developing of the organization. The 7 aspects, in priority, were: (1) facilitation and fulfillment people needs (2) performance evaluation (3) benefit of the people (4) reduction operational procedures (5) achievement of organizational mission (6) effective performance and valuable of organizational mission and (7) improvement of organizational mission to keep up with situation.

Keywords: administration, automotive parts export promotion, the Department of International Trade Promotion

บทนำ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ หรือชื่อเดิม กรมส่งเสริมการส่งออก ก่อตั้งขึ้นจากภารกิจหลักตามกฎกระทรวงพาณิชย์ว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2553 กำหนดให้กรมส่งเสริมการส่งออกมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการส่งออก ขยายตลาด สินค้าและธุรกิจ บริการของไทย พัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและธุรกิจบริการส่งออกให้บริการข้อมูลการค้าและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในตลาดโลก เพื่อเพิ่มมูลค่าและปริมาณการส่งออกของประเทศไทยเป็นหน่วยงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศชั้นนำในภูมิภาคเอเชียและพร้อมปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยให้เป็นสากลและยั่งยืน โดยสำนักราชกิจจานุเบกษา ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกา เปลี่ยนชื่อ กรมส่งเสริมการส่งออก เป็นกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือหลังวันที่ 19 กันยายน 2555 เป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของส่วนราชการ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการส่งเสริมการส่งออก และการส่งเสริมการนำเข้าปัจจัยการผลิต และสินค้าที่จำเป็นต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมีภารกิจหลักตามกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2553 ที่สำคัญคือ ให้มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการส่งออก ขยายตลาด สินค้าและธุรกิจ บริการของไทย พัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและธุรกิจบริการส่งออก ให้บริการข้อมูลการค้าและเพิ่ม ศักยภาพการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในตลาดโลก เพื่อเพิ่มมูลค่าและปริมาณการส่งออกของประเทศไทยเป็นหน่วยงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศชั้นนำในภูมิภาคเอเชียและพร้อมปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยให้เป็นสากลและยั่งยืนในเวลาเดียวกัน ยังมีวิสัยทัศน์ที่เป็นหน่วยงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศชั้นนำในภูมิภาคเอเชีย และพร้อมปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยให้เป็นสากลและยั่งยืน และมีพันธกิจที่มุ่งมั่นพัฒนา

คุณภาพสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการแก่ผู้ประกอบการไทยในการดำเนินธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ โดยอำนวยความสะดวก ลดต้นทุน เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและธุรกิจบริการของไทย ชี้แนะลู่ทางการเข้าตลาดและรักษาตลาดการค้าในต่างประเทศ และร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาให้ไทยเป็นประตูการค้าสำคัญของภูมิภาคเอเชีย

ในการศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษากรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ โดยการส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากทำให้ประเทศ ผู้ผลิต และผู้ส่งออกมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีความมั่นคงเพิ่มมากขึ้น รวมตลอดไปถึงทำให้คนมีงานทำเพิ่มมากขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์เจริญเติบโตมากขึ้น เป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับ หรือเชื่อถือจากประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้น และนำไปสู่มีการศึกษาวิจัยต่อยอดและพัฒนาชิ้นส่วนยานยนต์ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศก็ได้ประสบกับปัญหาบางประการอันนำมาสู่การศึกษาครั้งนี้ ดังจะได้กล่าวถึงต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศในสังกัดของกระทรวงพาณิชย์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหน่วยงาน หรือการพัฒนาการบริหารจัดการของหน่วยงาน อันได้แก่ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ โดยเน้นเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกกับผู้ผลิตและผู้จำหน่าย โดยปัญหาการวิจัยของการศึกษาครั้งนี้ คือ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องที่กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งหมายถึง กรมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและจำหน่ายไม่กว้างขวาง ไม่ครอบคลุม และไม่ทั่วถึง นโยบายด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ของประเทศอาเซียนเพื่อรองรับ AEC 2015. โดยเฉพาะตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การเกิดประโยชน์สุขของประชาชน (2) การเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของหน่วยงาน (3) การมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของหน่วยงาน (4) การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (5) การปรับปรุงภารกิจของหน่วยงานให้ทันต่อสถานการณ์ (6) การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน และ (7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน นอกจากนี้แล้ว เท่าที่ผ่านมากรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ประกอบด้วย 7 ด้าน ตัวอย่างเช่น (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเกิดประโยชน์สุขของประชาชน คือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศบริหารให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายในทิศทางที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อผู้ผลิตและผู้จำหน่ายชิ้นส่วนยานยนต์มากเท่าที่ควร (2) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของหน่วยงาน คือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายอย่างไม่ประสบผลสำเร็จตามแผนที่วางไว้มากเท่าที่ควร (3) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของหน่วยงาน คือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายอย่างไม่ครอบคลุมและไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร (4) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน คือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายโดยไม่มีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน โดยไม่ได้ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและระบบเครือข่ายเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (5) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการปรับปรุงภารกิจของหน่วยงานให้ทันต่อสถานการณ์ คือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายโดยไม่ได้ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือสภาพในปัจจุบัน (6) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของ

ประชาชน คือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายอย่างไม่สะดวก และไม่รวดเร็ว และ (7) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายโดยไม่ได้เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศในเรื่องดังกล่าว (ที่มา: จากการสัมภาษณ์เบื้องต้นในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ประกอบด้วย 7 ด้าน โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน ได้แก่ (1) นายพิรุฬห์ เหมมณฑารพ ตำแหน่งรองประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท ปัญจวัฒนาพลาสติก จำกัด (มหาชน) สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2559 ระหว่างเวลา 10.00 น.-11.00 น. รวม 1 ชั่วโมง ณ บริษัท ปัญจวัฒนาพลาสติก จำกัด (มหาชน) จังหวัดสมุทรสาคร และ (2) นายอัษฎา แก้วรักษ์ ตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายขายชิ้นส่วนยานยนต์ บริษัท ปัญจวัฒนาพลาสติก จำกัด (มหาชน) สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2559 ระหว่างเวลา 15.00 น.-16.00 น. รวม 1 ชั่วโมง ณ บริษัท ปัญจวัฒนาพลาสติก จำกัด (มหาชน) จังหวัดสมุทรสาคร)

ถ้าหากปัญหาการวิจัย หรือปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องที่กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังกล่าว ไม่ได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุง ย่อมทำให้เกิดผลเสียต่อหน่วยงาน ต่อบุคลากรของหน่วยงาน คือ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ที่สำคัญคือ ทำให้การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกกับผู้ผลิตและจำหน่ายไม่กว้างขวาง ไม่ครอบคลุม และไม่ทั่วถึง ไม่ได้มาตรฐาน และไม่เป็นสากล และทำให้การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานอื่น จากผู้ผลิต ผู้ส่งออก และประชาชน อีกทั้งยังทำให้บุคลากรของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศที่ปฏิบัติงานให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและจำหน่ายไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทำให้บุคลากรไม่ได้รับความเชื่อถือ และไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ส่งออก ผู้จำหน่าย และประชาชน รวมทั้งจากหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในส่วนของผู้ส่งออก ผู้จำหน่าย ประชาชน และสังคม ทำให้ผู้ส่งออกและผู้จำหน่ายชิ้นส่วนยานยนต์ไม่ได้รับบริการในเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกกับผู้ผลิตและจำหน่ายอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างมีมาตรฐานและเป็นสากล และส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร เป็นต้น

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความเป็นมา ความสำคัญ ความจำเป็น ภารกิจ ปัญหาการวิจัย ความสำคัญของปัญหาการวิจัย ตลอดจนตัวอย่างปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษา เรื่องการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ โดยนำแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่ประกอบด้วย 7 ด้าน มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในทางวิชาการและทางปฏิบัติต่อหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

2. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

3. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์

3. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ตัวแปรอิสระ)

4. ความเป็นมา โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณสำหรับการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ และกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตาม โดยกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ หรือเป็นเหตุ (cause) คือ “แนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7 ด้าน” ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 100 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2546) ทั้ง 7 ด้านนั้น ได้แก่ ด้าน (1) การเกิดประโยชน์สุขของประชาชน (2) การเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของหน่วยงาน (3) การมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของหน่วยงาน (4) การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (5) การปรับปรุงภารกิจของหน่วยงานให้ทันต่อสถานการณ์ (6) การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน และ (7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดให้กรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับตัวแปรอิสระของการศึกษาครั้งนี้ให้ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สอดคล้องกันกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ และทั้ง 3 ข้อนี้ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน (causality) กล่าวคือ ผู้ศึกษาได้จัดแบ่ง หรือจัดกลุ่มแต่ละส่วนที่สัมพันธ์กัน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ของการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7 ด้าน (2) แนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7 ด้าน และ (3) ยุทธศาสตร์ของแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7 ด้าน

ส่วนกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตาม หรือผลที่จะได้รับ หรือผลที่จะตามมาในทิศทางที่ดีขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม คือ การปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังภาพ 1

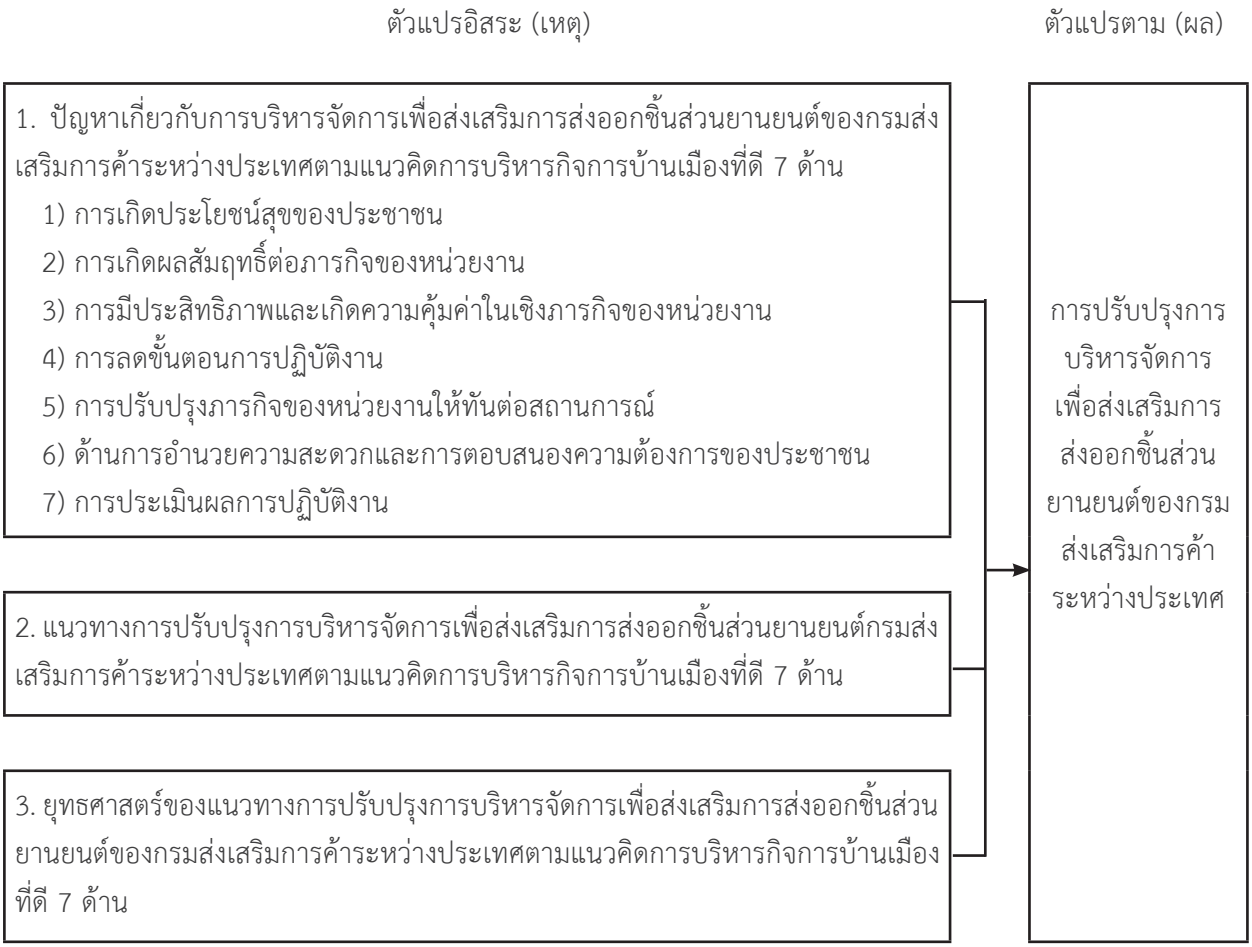

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้ออกแบบรูปแบบการวิจัยให้เป็นรูปแบบการวิจัยแบบผสม (mixed methods research) โดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เป็นหลัก ในสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 พร้อมกับนำการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 เพื่อนำข้อมูลมาเสริมและเทียบเคียงกับการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายชิ้นส่วนยานยนต์ภายในประเทศทั้งหมด จำนวน 1,243 คน ซึ่งอยู่ใน 1,243 บริษัททั่วประเทศ บริษัทละ 1 คน (สถาบันยานยนต์, 2556) ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรทั้งหมด จำนวน 1,243 คน ดังกล่าว อันเป็นการนำประชากรทั้งหมดมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพราะทำให้ได้ข้อมูลครอบคลุมและไม่มีความคลาดเคลื่อน หรือคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด อันทำให้ข้อมูลมีแนวโน้มเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพมากที่สุด

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวได้ว่า เนื่องจากประชากรของการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ (experts) หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) เป็นประชากรแฝง (hidden population) ที่ไม่อาจนับจำนวนประชากรได้ง่ายและชัดเจน เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประเภทการกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (non-probability sampling) เพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน สำหรับทำการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (in-depth interview of experts) หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวนดังกล่าวนี้ เป็นประชากรที่มีความรู้ความสามารถ มีความ

เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ หรือมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7 ด้าน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญตามแนวคิดสโนว์บอล (Snowball sampling concept) (Mirela-Cristina Voicu, 2011) ข้อมูลส่วนนี้ถือว่าเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และเป็นข้อมูลเสริมสำหรับนำไปวิเคราะห์เทียบเคียงกับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการวิจัยสนามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นข้อมูลหลัก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลจากประชากรเป็นจำนวนมาก โดยแบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (validity) ซึ่งเป็นการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หรือหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence--IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.89 และได้ทำการทดสอบ (try out) จำนวน 50 ชุด เพื่อหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม หรือหาค่าครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อถือได้ ที่ระดับ 0.94 ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (structured in-depth interview form) เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ศึกษา และผู้ช่วยอีก 10 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-30 กรกฎาคม 2559 ผู้ศึกษา และผู้ช่วยแจกแบบสอบถามให้ประชากรทั้งหมด 1,048 ชุด/คน กรอก และเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้ 1,243 ชุด/คน คิดเป็นร้อยละ 84.31 ของประชากรทั้งหมด 1,243 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ด้วยตนเอง และเป็นการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (face to face interview) ทีละคน ๆ ละ 60 นาที จนครบทั้ง 9 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำข้อมูลเชิงปริมาณมาทำการประมวลและวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคอมพิวเตอร์ โดยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ในรูปตาราง (contingency analysis) รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytical approach) อันเป็นการนำเสนอข้อมูลในตารางและเขียนบรรยายใต้ตาราง สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักมาประมวล แปลความ และนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา (descriptive interpretation) หรือวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยเขียนบรรยายข้อมูลไว้ใต้ตารางสรุปความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 90.0) และมีการศึกษาปริญญาตรี หรือเทียบเท่าหรือสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 74.3) ส่วนผลของการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ มีดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1) ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การเกิดประโยชน์สุขของประชาชน (2) การเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของหน่วยงาน (3) การมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของหน่วยงาน (4) การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (5) การปรับปรุงภารกิจของหน่วยงานให้ทันต่อสถานการณ์ (6) การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน และ (7) การประเมินผลการปฏิบัติ

งาน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้แก่ คำถามที่ว่า “กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กัผู้ผลิตและผู้จำหน่ายอย่างไม่สะดวก และไม่รวดเร็ว” (ค่าเฉลี่ย 2.26)

2. แนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้แก่ คำถามที่ว่า “กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศควรให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกัการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายอย่างสะดวก รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้จำน่ายชิ้นส่วนยานยนต์เพิ่มมากขึ้น” (ค่าเฉลี่ย 2.54)

สำหรับผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการดังกล่าว ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน เห็นด้วยกับคำถามดังกล่าว

3. ยุทธศาสตร์ของแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้แก่ คำถามที่ว่า “การที่กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมียุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์โดยให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดที่สะดวก รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้จำหน่าย” (ค่าเฉลี่ย 2.47)

สำหรับผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ต่อยุทธศาสตร์ของแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการดังกล่าว ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน เห็นด้วยกับคำถามดังกล่าว

การอภิปรายผล

ผู้ศึกษาได้นำผลของการวิจัยเฉพาะที่สำคัญและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย มาอภิปรายผลรวม 2 ข้อ ดังนี้

1. แนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ 7 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) สืบเนื่องจากประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ คำถามที่ว่า “กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศควรให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายอย่างสะดวก รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้จำน่ายชิ้นส่วนยานยนต์เพิ่มมากขึ้น” นั้น

เหตุผลสำคัญทำให้ประชากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้ผลิตและผู้จำหน่ายชิ้นส่วนยานยนต์ภายในประเทศ ล้วนเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าว แทนที่จะเห็นด้วยในระดับปานกลางหรือในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นว่า (1) เนื่องจากเป็นแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ หรือสนับสนุนผู้ผลิตและผู้จำหน่ายชิ้นส่วนยานยนต์อย่างแท้จริง จึงเป็นประโยชน์อย่างมากหากนำไปปฏิบัติได้จริงและครบถ้วน (2) เนื่องจากการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดที่ส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ที่สะดวก และรวดเร็ว รวมทั้งตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้จำเป็นเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นที่ต้องการของผู้ผลิตและผู้จำหน่าย และ (3) เนื่องจากเป็นการส่งเสริมในลักษณะของการให้ข้อมูลข่าวสาร หรือการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อธุรกิจการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์อย่างมาก นอกจากนี้แล้ว ความเห็นของประชากรดังกล่าวนี้ ยังสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ ทั้งหมด 9 คนอีกด้วย

2. การอภิปรายผลยุทธศาสตร์ของแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) สืบเนื่องจากผลของการวิจัยปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ คำถามที่ว่า "การที่กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมียุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์โดยให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดที่สะดวก รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้จำหน่าย" นั้น

สำหรับเหตุผลสำคัญทำให้ประชากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้ผลิตและผู้จำหน่ายชิ้นส่วนยานยนต์ภายในประเทศเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นว่า (1) เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ของแนวทางการปรับปรุงดังกล่าวเป็นหัวใจ หรือเป็นปัจจัยสำคัญของการปฏิบัติงานเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดที่สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายชิ้นส่วนยานยนต์ (2) เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่จะได้รับการสนับสนุนจากผู้ผลิตและผู้จำหน่ายชิ้นส่วนยานยนต์ และจะช่วยให้การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และ (3) เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล และสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี นอกจากนี้แล้ว ความเห็นของประชากรดังกล่าวนี้ยังสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ ทั้งหมด 9 คนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศควรให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายอย่างสะดวก รวดเร็ว และตอบสนองความต้องการของผู้ผลิตและผู้จำน่ายชิ้นส่วนยานยนต์เพิ่มมากขึ้น เช่นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ John D. Millet (1954) ที่สนับสนุนให้หน่วยงานให้บริการด้วยความรวดเร็วทันต่อเวลาอย่างมีมาตรฐาน คุณภาพ ประสิทธิภาพ ให้บริการตามลักษณะความจำเป็นเร่งด่วนและให้บริการตามความต้องการของผู้รับบริการ เป็นต้น

2. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศควรกำหนดนโยบายและแผนงานที่ชัดเจนในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาดเพื่อการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์กับผู้ผลิตและผู้จำหน่ายด้วยความสะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งควรดำเนินการโดยมืออาชีพ ข้อเสนอแนะให้นำมืออาชีพ หรือผู้บริหารมืออาชีพมาดำเนินการ เช่นนี้ พอเทียบเคียงได้กับแนวคิดของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2559) ที่ให้ความสำคัญกับการใช้มืออาชีพ (professional) ในการบริหารจัดการ มิใช่ใช้มือสมัครเล่น (amateur)

3. ผู้ศึกษาเห็นว่า ยุทธศาสตร์ของแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 7 ด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ที่จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นยุทธศาสตร์ที่นำไปใช้ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้จริง เช่น ในการวางแผน ในการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการปฏิบัติงาน (Key performance Indicators--KPIs) รวมทั้งมีส่วนช่วยให้แนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำวิจัยแบบเจาะลึก โดยอาจครอบคลุมเรื่องตัวแบบการบริหารจัดการ หรือยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีแต่ละด้านอย่างเจาะจง เช่น ตัวแบบการบริหารจัดการ หรือยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของหน่วยงาน และด้านการปรับปรุงภารกิจของหน่วยงานให้ทันต่อสถานการณ์ เป็นต้น เพื่อนำไปสู่นำการวิจัยต่อยอด และการสร้างองค์ความรู้ใหม่

2. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิด

หรือกลุ่มตัวชี้วัดอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เช่น การบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน และตามแนวคิดการบริหารจัดการแบบสมดุล เป็นต้น

3. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำวิจัยในเชิงเปรียบเทียบ เช่น วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศกับหน่วยงานอื่น เช่น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ตามแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นต้น

References

Millet, J. D. (1954). *Management in the public service: The quest for effective performance*. New York: McGraw-Hill.

Thailand Automotive Institute. (2013). *Automotive part industry in Thailand*. Retrieved from http://www.thaiauto.or.th/2012/backoffice/file_upload/research/51125561719241.pdf (in Thai)

Voicu, Mirela-Cristina. (2011). Using the snowball method in marketing research on hidden populations. *Challenges of the Knowledge Society, 1*(1), 1341-1351.

Wiruchnipawan, W. (2016). *50 concepts, indicators, models of management administration and sustainable management administration*. Bangkok: Forepace. (in Thai)

การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา
Administration of Medical Personnel Development of Public Hospitals in Nakhon Ratchasima Province

ณรงค์ หงส์บิน และ ประณต นันทิยะกุล
Narong Hongbill and Pranot Nantiyakul
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา และ (3) แนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญคือ โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาไม่ได้นำขั้นตอนการดำเนินงานของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อไปปฏิบัติอย่างจริงจัง (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญคือ ผู้บริหารและบุคลากรของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาควรนำขั้นตอนการดำเนินงานของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และ (3) แนวโน้มการบริหารจัดการที่สำคัญคือ โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาควรนำข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน ไปปรับใช้ในการวางแผนและการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้าน (1) การเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ (2) การกำหนดวิสัยทัศน์ (3) การกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ (4) การกำหนดยุทธศาสตร์ และ (5) การประเมินผล

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์, โรงพยาบาลรัฐ

Abstract

Objectives of this study were to examine (1) administrative problems of medical personnel development of public hospitals in Nakhon Ratchasima province (2) administrative development guidelines of medical personnel development of public hospitals in Nakhon Ratchasima province and (3) administrative trends of medical personnel development of public hospitals in Nakhon Ratchasima province. Methodology of this research was designed as mixed methods research using quantitative research as principal resource and supported by qualitative research. Research findings were (1) the significant administrative problem was the public hospitals in Nakhon Ratchasima

province' s neglect seriously to the operational process of administrative strategies supporting the medical personnel training to increase knowledge in controlling and preventing of germs spread and infection (2) the significant administrative development guideline was the executives and personnel of the public hospitals in Nakhon Ratchasima province should take actions seriously and continuously in the operational process of administrative strategies supporting the medical pesonnel training to increase knowledge in controlling and preventing of germs spread and infection and (3) the significant administrative trend was the public hospitals in Nakhon Ratchasima province should apply the suggestion on administrative trend of medical personnel development of the public hospitals according to the 5 aspects knowledge administration concept in planning and development of medical personnel. The 5 aspects respectively were: approach of the knowledge administration process, establishment of vision, establishment of the knowledge administration form, establishment of strategy and evaluation.

Keywords: administration, medical personnel development, public hospital

บทนำ

โรงพยาบาลเป็นสถานที่สำหรับให้บริการด้านสุขภาพให้กับผู้ป่วย โดยมักที่จะมุ่งเน้นการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูภาวะความเจ็บป่วย หรือโรคต่างๆ ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ปัจจุบันโรงพยาบาลได้ถูกแบ่งประเภทตามการดูแลควบคุมบริการเป็น โรงพยาบาลรัฐหรือโรงพยาบาลรัฐบาลและโรงพยาบาลเอกชน นอกจากนี้ โรงพยาบาลยังถูกแบ่งเป็นสถานพยาบาลเฉพาะทางอีก เช่น สถาบันมะเร็งแห่งชาติ, โรงพยาบาลสงฆ์ โรงพยาบาลตา โรงพยาบาลฟัน โรงพยาบาลผิวหนัง เป็นต้น โรงพยาบาลส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นโรงพยาบาลรัฐบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยโรงพยาบาลในส่วนภูมิภาคจะขึ้นตรงกับสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรืออำเภอต่างๆ มีหลากหลายระดับตามขีดความสามารถ แต่สำหรับโรงพยาบาลในส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) จะขึ้นตรงกับกรมการแพทย์ เช่น โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลเลิดสิน โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี โรงพยาบาลสงฆ์ เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการศึกษาโรงพยาบาลรัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น เนื่องจากเป็นโรงพยาบาลที่ให้บริการทางการแพทย์ประชาชนอย่างกว้างขวาง และมีจำนวนครอบคลุมพื้นที่ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ดังเช่น โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในประเทศไทย โดยมีจำนวนเตียง 1,019 เตียง และโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราชในภาคใต้ มีจำนวนเตียง 1,000 เตียง เป็นต้น และในปี พ.ศ. 2558 โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมามีจำนวนเตียง 1,680 เตียง

โรงพยาบาลรัฐมีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือ ให้บริการทางการแพทย์ การควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อ รวมตลอดไปถึงการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ในเรื่องดังกล่าว ดังเห็นตัวอย่างได้จากวิสัยทัศน์ของโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา คือ สถาบันการแพทย์ชั้นนำของกระทรวงสาธารณสุข และมีพันธกิจ ที่สำคัญเช่น ให้บริการ เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ผลิตแพทย์ พัฒนาบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งให้บริการด้วยมาตรฐานคุณภาพปลอดภัย และยังมียุทธศาสตร์ที่สำคัญเช่น การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพบริการชั้นนำระดับภูมิภาค การพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ (โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา, 2559)

ปัญหาการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อในโรงพยาบาลเป็นปัญหาที่สำคัญและจำเป็นของโรงพยาบาลรัฐอย่างมาก โดยโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล (nosocomial infection) คือ โรคติดเชื้อที่เกิดขึ้นเนื่องจากผู้ป่วยได้รับเชื้อขณะที่รับการรักษาในโรงพยาบาล ส่วนอาการของโรคติดเชื้ออาจจะปรากฏขณะที่ผู้ป่วยอยู่ในโรงพยาบาลหรือออกจากโรงพยาบาลแล้ว (healthcarethai.com, 2559) โดยโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลเป็นปัญหาสำคัญของทุกโรงพยาบาลทั่วโลกโดยมีอัตราการติดเชื้อในประเทศไทยร้อยละ 7.8 อัตราการเสียชีวิตร้อยละ 5.9 ซึ่งทำให้ผู้ป่วยต้องนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลนานขึ้น 5 วันทำให้มีการสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาตัวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีผลกระทบอื่น ๆ ที่ไม่สามารถประเมินได้ คือ ความทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยที่เพิ่มขึ้นจากเดิมความสูญเสียทางเศรษฐกิจเนื่องจากผู้ป่วยขาดงานรวมทั้งค่าใช้จ่ายของญาติในการดูแลผู้ป่วยและประสิทธิภาพการรักษาด้อยลงเนื่องจากมีการติดเชื้อแทรกซ้อนเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของอัตราการติดเชื้อในโรงพยาบาลจะพบว่าถ้ามีการควบคุมโรคที่ดีจะลดอัตราการติดเชื้อลงได้ (อิสยา จันทร์วิทยานุชิต, 2548, น. 103) ในเวลาเดียวกัน การพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ในเรื่องดังกล่าวก็เป็นเรื่องสำคัญยิ่งควบคู่กันไป โดยเฉพาะการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อที่พื้นและผนังอาคารของโรงพยาบาลรัฐ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะนำมาศึกษา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวให้มีคุณภาพสูงเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้แล้ว การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐไม่อาจสำเร็จได้หากผู้บริหารโรงพยาบาลรัฐไม่มีนโยบายที่ชัดเจน และตั้งงบประมาณสนับสนุน รวมทั้งมีการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้ออย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา เฉพาะที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหน่วยงานหรือการพัฒนาการบริหารจัดการของหน่วยงาน อันได้แก่ โรงพยาบาลรัฐในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ โดยเน้นเรื่องการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดดังกล่าว ในส่วนของ ปัญหาการวิจัยของการศึกษาครั้งนี้ คือ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องที่โรงพยาบาลรัฐจัดการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้ออย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การกำหนดวิสัยทัศน์ (2) การกำหนดยุทธศาสตร์ (3) การกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ (4) การเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ และ (5) การประเมินผล ตัวอย่างการเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อยังไม่มากเพียงพอ เช่น การควบคุมเสื้อผ้าผู้ป่วยที่นำไปซัก ตลอดจนการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อที่พื้นและผนังอาคารของโรงพยาบาลรัฐ เป็นต้น (กรมการแพทย์, 2558) กล่าวถึง หนังสือเตือนจากองค์การอนามัยโลกในปี พ.ศ. 2535 ว่า ระบบพื้นและผนังของอาคารโรงพยาบาลรัฐของไทยมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดเชื้อ pseudo monas ขอให้ทำการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อ พร้อมกันนั้น ได้กล่าวถึงปัจจัยเสี่ยงไว้ด้วยคือ บุคลากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลไม่มีความรู้เพียงพอ และน้ำยาหรือสารเคมีที่ใช้ไม่ได้มาตรฐาน ผู้บริหารที่มีหน้าที่จัดซื้อไม่มีความรู้ในการเลือกซื้อสินค้าที่สามารถควบคุมและฆ่าเชื้อได้ รวมทั้งงบประมาณด้านนี้ไม่เพียงพอ) นอกจากนี้แล้ว เท่าที่ผ่านมา โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน ตัวอย่างเช่น (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการบุคลากรทางการแพทย์ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ คือ โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาไม่มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและต่อเนื่องที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อ (2) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการบุคลากรทางการแพทย์ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ คือ โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาไม่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้าน

การควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง (3) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการบุคลากรทางการแพทย์ด้านการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ คือ โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาไม่ได้กำหนดวิธีการหรือรูปแบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อในทิศทางที่เปิดโอกาสสำหรับการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายอย่างกว้างขวาง (4) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการบุคลากรทางการแพทย์ด้านการเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ คือ โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาไม่ได้ให้ความสำคัญกับขั้นตอนการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อ เช่น ไม่ได้กำหนดขั้นตอนที่เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และความชำนาญของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน และ (5) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการบุคลากรทางการแพทย์ด้านการประเมินผล คือ โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมามีระบบการประเมินผลการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อที่ยังไม่ได้มาตรฐานและไม่อาจวัดผลได้อย่างชัดเจน (ที่มา : จากการสัมภาษณ์เบื้องต้นในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน โดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน ได้แก่ (1) นายแพทย์ธีรพล โตพันธานนท์ ตำแหน่งอธิบดีกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณะสุข สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2559 ระหว่างเวลา 10.00 น.-11.00 น. รวม 1 ชั่วโมง ณ กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร และ (2) นายแพทย์สมชัย อัศวสุดสาคร ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2559 ระหว่างเวลา 14.00 น.-15.00 น. รวม 1 ชั่วโมง ณ โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา)

จากปัญหาการวิจัยดังกล่าว ถ้าหากปัญหาการวิจัย หรือ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องที่โรงพยาบาลรัฐจัดการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อดังกล่าวไม่มากเท่าที่ควร” ดังกล่าว ไม่ได้รับการแก้ไขหรือปรับปรุง ย่อมทำให้เกิดผลเสียต่อหน่วยงานและบุคลากร เช่น ทำให้การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ได้มาตรฐาน และไม่เป็นสากลเท่าที่ควร รวมทั้งผลเสียต่อประชาชนและสังคม เช่น ส่งผลให้ประชาชนไม่ได้รับบริการด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อที่ดีและมีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร สังคมไม่ได้รับความมั่นคง หรือไม่ได้รับความปลอดภัย

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความเป็นมา ความสำคัญและความจำเป็น อำนาจหน้าที่ ปัญหาการวิจัย ความสำคัญของปัญหาการวิจัย ตลอดจนตัวอย่างปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรของโรงพยาบาลรัฐข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาค้นคว้า เรื่อง “การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา” โดยนำ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการความรู้ (knowledge management) 5 ด้าน หรืออาจเรียกว่า แนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน มาปรับใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในทางวิชาการและทางปฏิบัติต่อหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อศึกษาแนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ธงชัย สันติวงษ์ (2543, น. 21-22) กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ (1) ด้านผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์การ (2) ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากร ในองค์การ และการประสานกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน (3) ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลเข้าด้วยกัน

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, น. 1) อธิบายคำว่าพัฒนา หมายถึง การกระทำให้เกิดขึ้น คือเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า

พยอม วงศ์สารศรี (2545, น. 156) ให้ความหมายของการพัฒนาว่า หมายถึง การทำให้มีคุณภาพขึ้น ในกรณีที่เกี่ยวกับบุคคลก็คือ การดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้มีคุณภาพประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจแก่องค์การ

โรคติดเชื้อในโรงพยาบาล (Nosocomial infection) คือ โรคติดเชื้อที่เกิดขึ้นเนื่องจากผู้ป่วยได้รับเชื้อขณะที่รับการรักษาในโรงพยาบาล ส่วนอาการของโรคติดเชื้ออาจจะปรากฏขณะที่ผู้ป่วยอยู่ในโรงพยาบาลหรือออกจากโรงพยาบาลแล้ว (healthcarethai.com, 2559) โรคติดเชื้อในโรงพยาบาลเป็นปัญหาสำคัญของทุกโรงพยาบาลทั่วโลกโดยมีอัตราการติดเชื้อในประเทศไทยร้อยละ 7.8 อัตราการเสียชีวิตร้อยละ 5.9 ซึ่งทำให้ผู้ป่วยต้องนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลนานขึ้น 5 วันทำให้มีการสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาตัวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีผลกระทบอื่นๆที่ไม่สามารถประเมินได้คือความทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยที่เพิ่มขึ้นจากเดิมความสูญเสียทางเศรษฐกิจเนื่องจากผู้ป่วยขาดงานรวมทั้งค่าใช้จ่ายของญาติในการดูแลผู้ป่วยและประสิทธิภาพการรักษาด้อยลงเนื่องจากมีการติดเชื้อแทรกซ้อนเมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของอัตราการติดเชื้อในโรงพยาบาลจะพบว่าถ้ามีการควบคุมโรคที่ดีจะลดอัตราการติดเชื้อลดลงได้ (อิสยา จันทร์วิทยานุชิต, 2548)

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณสำหรับการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ และกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตาม โดยกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ หรือเป็นเหตุ (cause) คือ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management--KM) 5 ด้าน หรืออาจเรียกว่า แนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การกำหนดวิสัยทัศน์ (2) การกำหนดยุทธศาสตร์ (3) การกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ (4) การเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ และ (5) การประเมินผล (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2551, น. 95-98) ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดให้กรอบแนวคิดการวิจัยของการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สอดคล้องกันกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน

3. แนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน

ส่วนกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตามหรือเป็นผล (effect) คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา

การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามข้างต้นนี้ อธิบายได้ว่า ในการศึกษาครั้งนี้ หลังจากที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน และ (3) แนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน โดยได้กำหนดให้เป็นตัวแปร

อิสระ หรือเป็น เหตุ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1-3 ที่สัมพันธ์กันตามลำดับแล้ว ผลที่จะได้รับ หรือผลที่จะตามมาในทิศทางที่ดีขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรตามของการศึกษาครั้งนี้ ดังภาพ 1

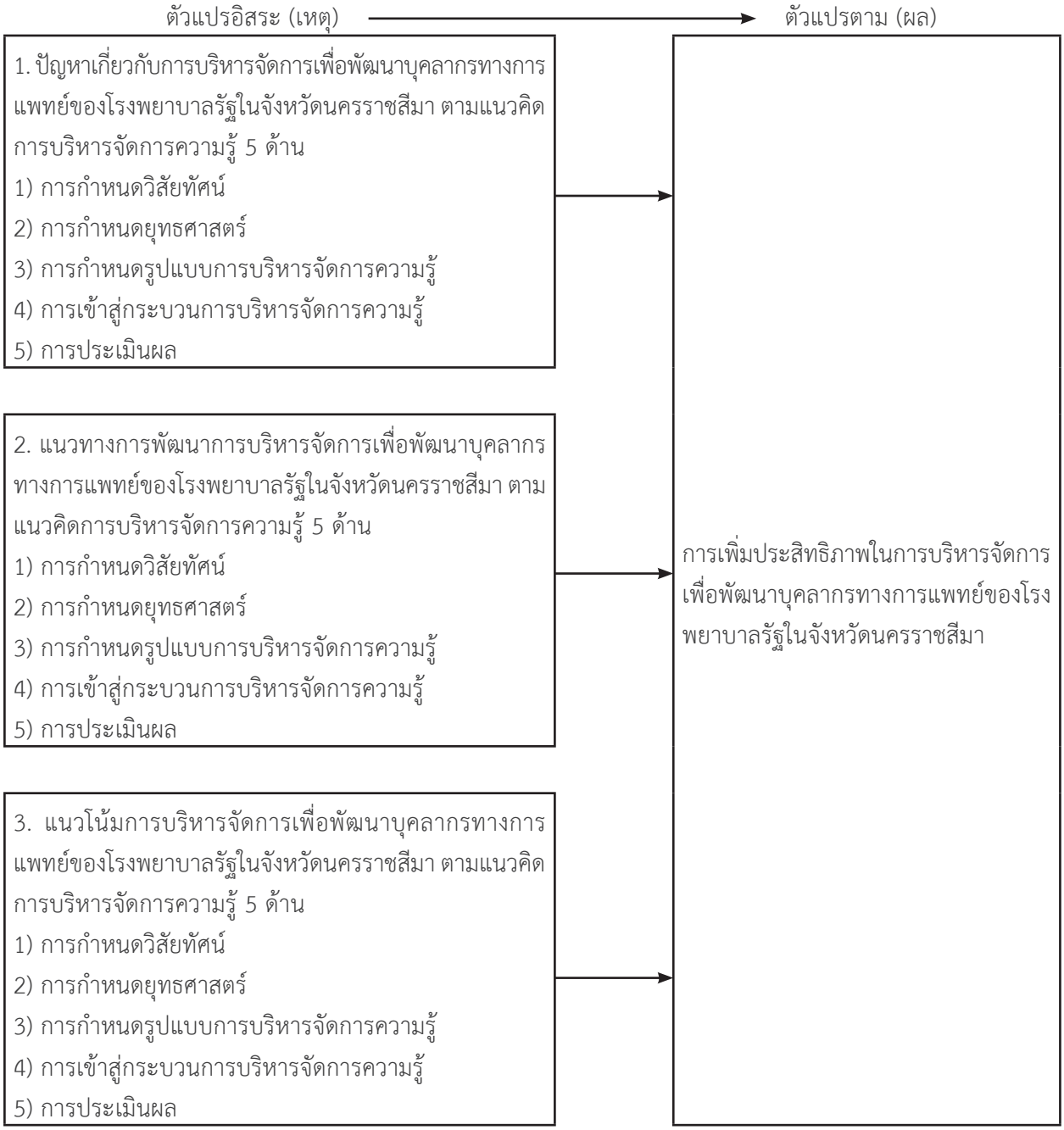

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคลากรทางการแพทย์ทั้งหมดของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา รวม 1,125 คน (โรงพยาบาลมหาราชจังหวัดนครราชสีมา, 2558) กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรทางการแพทย์ทั้งหมดของโรง

พยาบาลมหาราชนครราชสีมา รวม 1,125 คน อันเป็นการนำประชากรทั้งหมดมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ต่อจากนี้ไปเรียกว่า ประชากร สำหรับเหตุผลที่ผู้ศึกษาเลือกศึกษาประชากรทั้งหมด เพราะทำให้ได้ข้อมูลครอบคลุมและไม่มีความคลาดเคลื่อน หรือคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด อันทำให้ข้อมูลมีแนวโน้มที่มีคุณภาพมากที่สุด

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวได้ว่า เนื่องจากประชากรของการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ (experts) หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) เป็นประชากรแฝง (hidden population) ที่ไม่อาจนับจำนวนประชากรได้ง่ายและชัดเจน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างประเภทกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (non-probability sampling) (Guest, Namey, & Mitchell, 2013, p. 47)เพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนสำหรับทำการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (in-depth interview of experts) หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวนดังกล่าวนี้ เป็นประชากรที่มีความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ หรือมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการคุณภาพ 5 ด้าน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญที่น่าเชื่อถือที่เรียกว่า สโนว์บอล แซมปลิ้ง (Snowball sampling) (Mirela-Cristina Voicu, 2011)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลจากประชากรเป็นจำนวนมาก โดยแบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (validity) ซึ่งเป็นการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หรือหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence--IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.84 และได้ทำการทดสอบ (try out) จำนวน 50 ชุด เพื่อหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามหรือหาค่าครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อถือได้ ที่ระดับ 0.83

ส่วนเนื้อหาภายในแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามปิดและข้อคำถามเปิด โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษาของประชากร ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชากรต่อปัญหาเกี่ยวการบริหารจัดการทรัพยากร แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ และแนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (structured in-depth interview form) เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ศึกษา และผู้ช่วยอีก 5 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-30 สิงหาคม 2559 ผู้ศึกษา และผู้ช่วยแจกแบบสอบถามให้ประชากรทั้งหมด 1,125 ชุด/คน กรอก และหลังจากนั้นผู้ศึกษา และผู้ช่วยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้ 1,002 ชุด/คน คิดเป็นร้อยละ 89.06 ของประชากรทั้งหมด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ด้วยตนเอง และเป็นการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (face to face interview) ทีละคน ๆ ละ 60 นาที จนครบทั้ง 9 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำข้อมูลเชิงปริมาณมาทำการประมวลและวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับคอมพิวเตอร์ โดยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ในรูปตาราง (contingency analysis) รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytical approach) อันเป็นการนำเสนอข้อมูลในตารางและเขียน

บรรยายใต้ตาราง สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลักมาประมวล แปลความ และนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา (descriptive interpretation) หรือวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยเขียนบรรยายข้อมูลไว้ใต้ตารางสรุปความคิดเห็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งนำมาเสริม หรือเทียบเคียงกับข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นข้อมูลหลักของการศึกษาครั้งนี้

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นหญิง และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนผลของการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ มีดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 1) ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การกำหนดวิสัยทัศน์ (2) การกำหนดยุทธศาสตร์ (3) การกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ (4) การเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ และ (5) การประเมินผล โดยปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ ได้แก่ คำถามที่ว่า “โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมากำหนดวิธีการหรือรูปแบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อโดยไม่ได้เปิดโอกาสให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการหรือรูปแบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมนั้น”

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ ได้แก่ คำถามที่ว่า “ผู้บริหารและบุคลากรของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาควรนำขั้นตอนการดำเนินงานของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง”

สำหรับผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการดังกล่าว ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่จำนวน 8 คน จากทั้งหมด 9 คน เห็นด้วย ส่วนผู้เชี่ยวชาญอีก 1 คน ไม่มีความเห็น/ไม่เห็นด้วย

3. แนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3.) ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ ได้แก่ คำถามที่ว่า “โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมามีแนวโน้มการบริหารจัดการที่จะเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อโดยกำหนดขั้นตอนการคิด การลงมือปฏิบัติงานจริง และการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และเป็นระบบที่สอดคล้องกันทุกขั้นตอน”

สำหรับผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 9 คน ต่อแนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน ปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน จากทั้งหมด 9 คน เห็นด้วยว่า

"แนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยได้ดังนี้ (1) ด้านการเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ (2) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (3) ด้านการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ (4) ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ และ (5) ด้านการประเมินผล" ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญอีก 3 คน ไม่มีความเห็น

การอภิปรายผล

ผู้ศึกษาได้นำผลของการวิจัยเฉพาะที่สำคัญและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย มาอภิปรายผลรวม 2 ข้อ ดังนี้

1. การอภิปรายผลแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน ที่สำคัญและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2) สืบเนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ คำถามที่ว่า "ผู้บริหารและบุคลากรของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาควรนำขั้นตอนการดำเนินงานของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง" นั้น

เหตุผลสำคัญทำให้ประชากรซึ่งเป็นบุคลากรทางการแพทย์ทั้งหมดของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก ผู้ศึกษามีความเห็นว่า (1) เนื่องจากยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อไม่อาจสำเร็จได้ หากผู้บริหารและบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาไม่นำไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และ (2) เนื่องจากยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อไปปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติงานหรือการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดและการติดเชื้อในโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าว แทนที่จะเห็นด้วยในระดับปานกลางหรือในระดับน้อย เป็นต้น นอกจากนี้ ความเห็นของประชากรดังกล่าวนี้ยังสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ จำนวน 8 คน จากทั้งหมด 9 คนอีกด้วย

2. การอภิปรายผลแนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) สืบเนื่องจากผลของการวิจัยปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ คำถามที่ว่า "โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมามีแนวโน้มการบริหารจัดการที่จะเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อ โดยกำหนดขั้นตอนการคิด การลงมือปฏิบัติงานจริง และการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และเป็นระบบที่สอดคล้องกันทุกขั้นตอน" นั้น

สำหรับเหตุผลสำคัญทำให้ผลของการวิจัยปรากฏเช่นนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่า เนื่องจากประชากรซึ่งเป็นบุคลากรทางการแพทย์ทั้งหมดของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา อันได้แก่ บุคลากรทางการแพทย์ทั้งหมดของโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ส่วนใหญ่เห็นว่า แนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาดังกล่าวสอดคล้องกับสาระสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ อีกทั้งยังเห็นว่า การเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ที่กำหนดขั้นตอนการคิด การลงมือปฏิบัติงานจริง และการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และเป็นระบบที่สอดคล้องกันทุกขั้นตอนั้น มีส่วนสำคัญทำให้การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้ประชากรส่วนใหญ่มี

ความเห็นดังกล่าว

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาควรให้ความสำคัญกับการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริงเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งควรมีการประเมินผลยุทธศาสตร์ดังกล่าวอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ว่าได้มีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวหรือไม่เพียงใด นอกจากนี้ โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะในการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์ด้วย เช่นนี้ สอดคล้องกับ Turban & Volonino (2011) ที่เสนอให้นำเทคโนโลยีที่ทันสมัย หรือเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการสมัยใหม่ (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 2)

2. ผู้บริหารและบุคลากรของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาควรนำขั้นตอนการดำเนินงานของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อและการติดเชื้อไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางการพัฒนาข้างหน้านี้ สอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ จำนวน 8 คน จากทั้งหมด 9 คน)

3. ผู้บริหารของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาควรนำข้อเสนอแนะ หรือแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับแนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ 5 ด้าน ที่เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย คือ (1) ด้านการเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความรู้ (2) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (3) ด้านการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ (4) ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ และ (5) ด้านการประเมินผล ไปปรับใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา โดยโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาควรนำไปใช้ประโยชน์เพื่อใช้ประกอบการวางแผน กำหนดขั้นตอน หรือกำหนดแนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ต่อไป(สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) (ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางการพัฒนาข้างหน้านี้ สอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ จำนวน 6 คน จากทั้งหมด 9 คน)

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา หน่วยงานอื่น และบุคคลที่เกี่ยวข้องควรทำวิจัยแบบเจาะลึก โดยอาจครอบคลุมเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการหรือแนวโน้มการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้แต่ละด้านอย่างเจาะจง เช่น ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ และด้านการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการความรู้ เป็นต้น

2. โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา หน่วยงานอื่น หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรทำวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดหรือกลุ่มตัวชี้วัดอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา เช่น ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy philosophy) แนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (sustainable administration concept) และแนวคิดการบริหารจัดการแบบสมดุล (balanced scorecard concept) เป็นต้น

3. โรงพยาบาลรัฐในจังหวัดนครราชสีมา หน่วยงานอื่น หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรทำวิจัยในเชิงเปรียบเทียบ เช่น วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ระหว่างโรงพยาบาลรัฐกับโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดนครราชสีมาตามแนวคิดการบริหารจัดการความรู้ เป็นต้น

References

Chanwittayanuchit. I. (2005). *Bateria infection disease*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Department of Medical Services. (2015). *Protection and prevention of plague*. Bangkok: Ministry of Public Health. (in Thai)

Guest, G., Namey, E. E., & Mitchell, M. L. (2013). *Collecting qualitative data: A field manual for applied research.* Thousand Oaks, California: Sage.

healthcarethai.com. (2559). *Infectious disease in hospital*. Retrieved from http://www.healthcarethai.com/ (in Thai)

Maharat Nakhon Ratchasima Hospital. (2015). *Employee registration*. Retrieved from http://www.mnrh.go.th/th/ (in Thai)

Maharat Nakhon Ratchasima Hospital. (2015). *Vision mission and strategy*. Retrieved from http://www.mnrh.go.th/th/ (in Thai)

Mirela-Cristina Voicu & Alina-Mihaela Babonea. (2011). *Using the snowball method in marketing research on hidden populations*. Retrieved from https://doaj.org/article/92cee3cbe5b74333ab0f96f635e97125

Santiwong, T. (2000). *Business policy and strategy*. Bangkok: Thaiwattanapanich. (in Thai)

Turban, E., & Volonino, L. (2011). *Information technology management* (8th ed.). New York: Wiley & Son.

Wiruchnipawan, W. (2016). *Management administration of state agencies: Comparative analysis of indicators.* Bangkok: Forepace. (in Thai)

Wongsarasri, P. (2002). *Human resource management.* Bangkok: Kurusapa. (in Thai)

Wuttimatee, Y. (1983). *Principle of community and ruler development.* Bangkok: Thai Anukroa Thai. (in Thai)

ตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี
Administration of Health Security Model for Community Hospitals in Chonburi Province

สุจินต์ ชัยมังคลานนท์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์
Suchin Chaimungkalanon and Sampan Polapak
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาของการบริหารจัดการ (2) ปัจจัยส่งที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จ (3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการและ (4) ตัวแบบการบริหารจัดการ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในเก็บข้อมูลจากเป็นประชาชนที่ใช้บริการโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีทั้ง 4 แห่ง จำนวน 1,200 คน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรทาโร่ ยามาเน่ ได้จำนวน 811 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าการถดถอยพหุคูณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญอีกจำนวน 9 คน ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญคือ โรงพยาบาลไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการออกกำลังกายเท่าที่ควร (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญคือ โรงพยาบาลควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชาชน (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้บริหารจัดการประสบผลสำเร็จคือ ด้านปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่บุคลากรของโรงพยาบาลชุมชนมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมสุขภาพ ด้านปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชนในทุกกิจกรรมดำเนินงานและ (4) ตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพ ที่สำคัญ คือ การได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ,ความมั่นคงทางสุขภาพ, โรงพยาบาลชุมชน, จังหวัดชลบุรี

Abstract

This research aimed to (1) the problems of management (2) guidelines for management development (3) factors that have contributed significantly to the successful development and (4) a model of management. A questionnaire was used to collect research data from a population of 200 people using the formula Taro Yamane at a confidence level of 98%, calculated for a sample size of 811 people as a public service community hospital in Chonburi 4 of the statistics used in data analysis were mean, standard deviation, multiple regression and Pearson correlation coefficient. There are also depth interviews local experts the results showed that: (1) problems with management is important, the hospital did not give priority to promoting exercise as they should (2) guidelines for management

development is important, hospitals should focus on promoting physical activity to promote good health to the public (3) factors that have contributed significantly to the successful management is. The internal factors include the community hospital personnel are competent in the implementation of the health promotion program.

Keywords: administration, health security, community hospital, Chonburi province

บทนำ

งานให้บริการสุขภาพเป็นงานสำคัญที่สุดในระบบสุขภาพ ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่สุขภาวะของประชาชน ซึ่งอาจมีรูปแบบที่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ แต่มีองค์ประกอบหลักๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การมีเครือข่ายที่ให้บริการครอบคลุมตามความจำเป็นของประชาชนในกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งรวมถึงงานป้องกัน งานรักษา งานฟื้นฟูสภาพ และงานสร้างเสริมสุขภาพจะคุณภาพงานบริการต้องเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย เป็นไปตามความจำเป็นของผู้ป่วยอย่างเหมาะสม มีการประสานงานกัน ส่งต่อผู้ป่วยในเครือข่ายบริการสุขภาพแบบไร้รอยต่อ และต้องมีประสิทธิภาพในการให้บริการ ซึ่งมีการจัดการที่ดี เพื่อบรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ดีเนื่องจากการดำเนินงานในปัจจุบันของโรงพยาบาลชุมชนยังมีปัญหาในการให้บริการกับประชาชนที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความมั่นคง ด้านสุขภาพจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาในประเด็นนี้โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงการบริหารจัดการของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี ให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงของสุขภาพให้ประชาชนอันจะส่งผลทางบวกต่อการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ของประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี

3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่งที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี ประสบผลสำเร็จ

4. เพื่อศึกษาตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ และการพัฒนา

ความหมายของการบริหารจัดการแบบ 11M วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 11M ซึ่งประกอบด้วย 11 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (man) (2) การบริหารจัดการงบประมาณ (money) (3) การบริหารจัดการงานทั่วไป (management) (4) การบริหารจัดการ วัสดุอุปกรณ์ (material) (5) การบริหารจัดการคุณธรรม (morality) (6) การให้บริการประชาชน (market) (7) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (message) (8) วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค (method) (9) การบริหารจัดการเวลา หรือกรอบเวลาในการปฏิบัติงาน (minute) (10) การประสานงาน หรือการประนีประนอม (mediation) และ (11) การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (measurement)

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความ

มั่นคงทางสุขภาพซึ่งความมั่นคงทางสุขภาพ ได้แก่ความไม่เป็นโรคภัย ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย ถึงขั้นที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตตามปกติ

3. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กันตยา มานะกุล (2550) ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์พบว่า หลังเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ (1) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านการอ่านออกเขียนภาษาไทยได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 81.0 (2) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านการกินอาหารถูกต้องครบถ้วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 77.9 และ (3) มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบด้านครอบครัวมีความอบอุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.4 นอกจากนี้จากการสังเกตและสัมภาษณ์หลังเรียนพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจที่ถูกต้องและตระหนักถึงความสำคัญของการกินอาหารให้ถูกต้องครบถ้วนการสร้างครอบครัวให้มีความอบอุ่นตลอดจนการนำเอาหลักการเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านจอมจันทร์ได้

4. ความเป็นมา โครงสร้าง และ อำนาจหน้าที่ของโรงพยาบาลชุมชนมิติทางการเมืองในยุคแรกที่เริ่มโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า มีการเรียกเก็บเงิน 30 บาท จากผู้ที่ใช้สิทธิ แต่เมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล พรรคประชาธิปัตย์ได้ยกเลิกการเรียกเก็บเงินดังกล่าว แต่เมื่อรัฐบาลพรรคเพื่อไทยได้เข้าประรัฐบาล คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ในสมัยที่นายวิทยา บุรณศิริ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธาน ได้มีมติให้เริ่มเรียกเก็บเงิน 30 บาท ตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2555 แต่มีข่าวว่านายกรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นให้คณะกรรมการยับยั้งการเก็บเงินไว้ก่อน ในโอกาสที่มีการประชุมวิชาการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในทศวรรษที่ 2 เมื่อต้นปี 2555 โดยรัฐบาลมีแนวนโยบายลดความเลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในระบบบริการสุขภาพที่ประชาชนได้รับผ่านการบูรณาการจัดระบบบริหาร ซึ่งนับตั้งแต่ใช้นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ามา มีการแยกการบริหารจัดการออกเป็นสามกองทุน คือ กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กองทุนประกันสังคม และกองทุนสวัสดิการรักษาพยาบาลข้าราชการ ซึ่งสองกองทุนหลังนี้มีอยู่ก่อนจัดตั้งกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ทั้งสามกองทุนมีสถานภาพ ทั้งในเรื่องงบประมาณและผู้มีสิทธิแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย กรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระและกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตาม โดยกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ (เหตุ) แบ่งเป็น (1) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ (1.1) ความพอประมาณ (moderation) (1.2) ความมีเหตุผล (rationality) (1.3) การมีภูมิคุ้มกัน (self-immunity) (1.4) การมีความรู้ (knowledge) (1.5) การมีคุณธรรม (morality) (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2550 , น. 63-68) (2) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (3) ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ (4) ตัวแบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาล

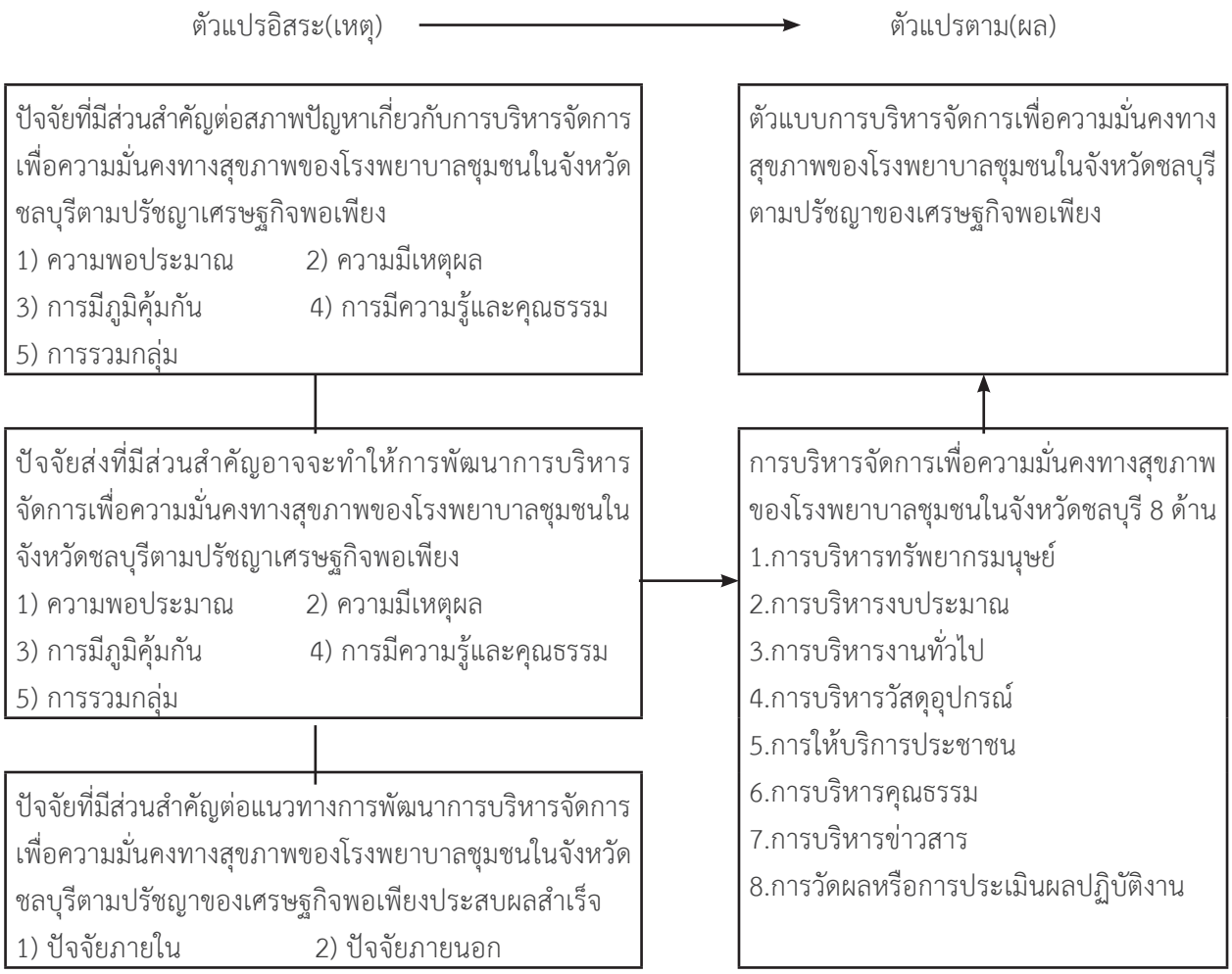

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เชิงปริมาณ

ประชากร คือ บุคลากรเป้าหมายทั้งหมดที่ทำการศึกษา อันได้แก่ ประชาชนทั้งหมดเข้ามารับบริการในโรงพยาบาลชุมชนทั้ง 4 แห่งในจังหวัดชลบุรี (ชลบุรีมีโรงพยาบาลชุมชนทั้งหมด 10 โรงพยาบาล (Wikipedia, 2015) โดยที่โรงพยาบาลชุมชนทั้ง 4 แห่งมีความแตกต่างกันคือโรงพยาบาลบางละมุงและโรงพยาบาลแหลมฉบังเป็นโรงพยาบาลที่อยู่เขตนิคมอุตสาหกรรมมีประชาชนเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก บุคลากรทางการแพทย์และเครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์ยังเพียงพอต่อการให้บริการประชาชนที่เขามารับบริการ ส่วนอีก 2 แห่งคือโรงพยาบาลวัดญาณสังวรารามวรวิหารและโรงพยาบาลสัตหีบ เป็นโรงพยาบาลที่ยังห่างไกลจากการเข้าถึงในด้านการบริการทางการแพทย์และการบริหารบุคลากรทางการแพทย์อีกทั้งยังเป็นโรงพยาบาลขนาดเล็กซึ่งอาจจะไม่เพียงพอต่อประชาชนที่มารับบริการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประชาชนที่มาใช้บริการของโรงพยาบาลดังกล่าว จำนวน 811 คน จำนวนนี้ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967, p. 398) ที่ระดับความคาดเคลื่อน 0.02 หรือที่ระดับความเชื่อมั่น 98%

เชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (in-depth interview of experts) หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก

(key informants) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาดำเนินการคัดเลือกจากผู้รู้ที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี จากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน โดยใช้แนวคิดการสุ่มตัวอย่างที่เรียกว่า สโนบอล แซมปลิ้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เชิงปริมาณ

แบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาเกี่ยวกับปัญหาของการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อ 1 ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วยคำถาม 16 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแบบแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วย 10 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 8M สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วย 4 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 5 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 8M สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 4 ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วย 8 ข้อคำถาม

เชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้แจกแบบสอบถามไปทั้งสิ้น จำนวน 811 ชุด พร้อมให้คำแนะนำในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เข้าใจความหมายคำถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาได้ทั้งสิ้น จำนวน 800 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.64 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 800 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เป็นการวิเคราะห์ในรูปตาราง รวมทั้งใช้รูปแบบวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าการถดถอยพหูคูณและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

2. สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัญหาการบริหารจัดการความมั่นคงมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากทุกข้อคำถามตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ดังนี้ (1) ปัญหาการบริหารจัดการด้านความพอประมาณ ได้แก่ โรงพยาบาลไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการ ในจำนวนจำกัดหรือไม่มากเท่าที่ควร (ค่าเฉลี่ย 2.35) (2) ด้านความมีเหตุผลได้แก่ โรงพยาบาล ไม่ได้ให้ความสำคัญและการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชาชนมากเท่าที่ควร (ค่าเฉลี่ย 2.36) (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันได้แก่ ไม่ได้ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับประชาชนในการป้องกันโรคอย่างถูกต้องมากเท่าที่ควร(ค่าเฉลี่ย 2.34) (4) ด้านความรู้และคุณธรรมได้แก่ บุคลากรของโรงพยาบาลขาดความรู้ ด้านเทคนิคการให้บริการกับประชาชนทำให้ประชาชนบางส่วนไม่พึ่งพอใจต่อการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 2.33) (5) ด้านการรวมกลุ่มได้แก่ โรง

พยาบาลไม่ได้ส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดูแลและรักษาสุขภาพมากเท่าที่ควร (ค่าเฉลี่ย 2.28)

สรุปในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน อันได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) ความรู้และคุณธรรม (5) การรวมกลุ่ม

3. สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการความมั่นคงมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีใน 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านความพอประมาณได้แก่โรงพยาบาลควรได้รับงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการให้บริการกับประชาชนอย่างเพียงพอและมากเท่าที่ควร (ค่าเฉลี่ย 2.41 (2) ด้านความเหตุผลได้แก่ โรงพยาบาลควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการออกกำลังกาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชาชน (ค่าเฉลี่ย 2.46) (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันได้แก่ โรงพยาบาลควรประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับประชาชนในการป้องกันโรคระบาดอย่างสม่ำเสมออยู่เป็นประจำเช่น โรคไข้เลือดออก เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.40) (4) ด้านความรู้และคุณธรรมได้แก่บุคคลากรของโรงพยาบาลควรให้บริการประชาชนโดยอาศัยหลักคุณธรรม (ค่าเฉลี่ย 2.3) (5) ด้านการรวมกลุ่ม ได้แก่ โรงพยาบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้การส่งเสริมสุขภาพเป็นไปอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 2.37)

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีประสบความสำเร็จโดยแบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง ดังนี้

4.1 ปัจจัยภายใน ได้แก่ การที่ผู้บริหาร โรงพยาบาลชุม มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำและมีการบริหารจัดการตามหลัก ธรรมมาภิบาล การที่บุคลากรของโรงพยาบาลชุมชน มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมสุขภาพ มีความขยันหมั่นเพียรมีความอดทนและความมุ่งมั่นที่จะดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร (ค่าเฉลี่ย 2.25)

4.2 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การที่ภาครัฐ /ภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องและชุมชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชนในทุกกิจกรรม /โครงการ (ค่าเฉลี่ย 2.23)

5. สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยต่อการบริหารจัดการ 8 ด้านในระดับปานกลาง ดังนี้ คือ (1) ด้านทรัพยากรมนุษย์ (ค่าเฉลี่ย 2.26) ว่าโรงพยาบาลชุมชน ประกอบด้วยบุคลากรมีผู้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตามแผนงานการบริหารจัดการด้านความมั่นคงทางสุขภาพ (2) ด้านงบประมาณ (ค่าเฉลี่ย 2.28) ว่า การที่โรงพยาบาลชุมชน ได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณในการบริหารจัดการอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงาน (3) ด้านการจัดการทั่วไป (ค่าเฉลี่ย 2.23) ว่าการที่โรงพยาบาลชุมชน สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพในการให้บริการประชาชน (4) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (ค่าเฉลี่ย 2.20) ว่าโรงพยาบาลชุมชน ได้รับการสนับสนุนให้มีวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอกับจำนวนของผู้เข้ารับบริการ(5) ด้านการให้บริการประชาชน (ค่าเฉลี่ย 2.24) ว่าประชาชนได้รับบริการอย่างพึงพอใจ (6) ด้านคุณธรรม (ค่าเฉลี่ย 2.25) ว่าได้ให้บริการกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกันทุกคน โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีเมตตาต่อประชาชนผู้มารับบริการ (7) ด้านข่าวสาร (ค่าเฉลี่ย 2.23) ว่า ได้มีการกระจายข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ ด้านความรู้ในด้านโรคและการป้องกันโรคให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึงอยู่เป็นประจำ (8) ด้านการวัดผลหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 2.18) ว่า ได้มีการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการในการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชนรวมถึงมีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาแก้ไขปรับปรุง อยู่อย่างสม่ำเสมอ

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองแบบตัวต่อตัว (face to face interview) ทั้ง 9 คน สรุปได้ดังนี้

1. คำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหาร

จัดการที่ว่า “โรงพยาบาล ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีความต้านทานต่อโรค (ค่าเฉลี่ย 2.46) ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยทั้ง 9 คน โดยให้เหตุผลว่า (1) เนื่องจากการพัฒนาใดก็ตามจะสำเร็จผลได้ดีและมีความยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยผู้คนมาร่วมกันทำงานเป็นทีมเป็นกลุ่มเป็นชมรมหรือคณะกรรมการ ยิ่งมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งหลากหลายและเพิ่มจำนวนมากขึ้นก็จะยิ่งเป็นผลดีต่อการสร้างเสริมสุขภาพองค์กรควรให้การส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มและกิจกรรมของกลุ่มให้เต็มที่เท่าที่สามารถจะทำได้(2)เนื่องจากสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องการมีภูมิคุ้มกันที่ต้องมีการวางแผนและเตรียมการรับมือเกี่ยวกับโรคระบาด

2. คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการส่งเสริมความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี ที่ว่า “ความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเผยแพร่ความรู้และความเชื่อมั่นในการที่ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชนในทุกกิจกรรมต่อสาธารณชนโดยใช้ระบบเครือข่ายที่ทันสมัยภายในและภายนอกอย่างกว้างขว้าง” โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม2.27) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน เห็นด้วย เนื่องจากการให้เครือข่ายที่ทันสมัยทั้งภายในและภายนอกอย่างกว้างขวางเป็นปัจจัยหรือสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะช่วยให้การเผยแพร่กำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจเกิดความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ น่าเชื่อถือ ทำให้การบริหารจัดการความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิภาพสูง และมีคุณภาพสูงขึ้น

การอภิปรายผล

1. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีปัญหาการบริการจัดการที่สำคัญที่สุด ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ ปัญหาด้านความเหตุผลที่ว่า“โรงพยาบาลไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชาชนมากเท่าที่ควรเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีความต้านทานต่อโรค” ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรบางส่วนของ โรงพยาบาลชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการมีความรู้ความสามารถ ความขยันหมั่นเพียร อดทนและมุ่งมั่นที่จะดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร นอกจากนี้ผู้บริหารโรงพยาบาลชุมชนควรที่จะมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ให้มากกว่านี้ แนวทางแก้ไข อาจทำได้โดยที่โรงพยาบาลควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชาชน และมีความต้านทานต่อโรค และที่สำคัญโรงพยาบาลควรจัดสรรงบประมาณที่มีอย่างจำกัดเป็นค่าใช้จ่ายในการให้บริการกับประชาชนอย่างเพียงพอที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

2. ปัจจัยภายในและภายนอกที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางถึงความสำคัญของปัจจัยทั้งภายในภายนอกต่อการพัฒนาการบริหารจัดการ ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับปัจจัยภายนอกที่ว่า ภาครัฐ /เอกชนที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชน แต่ขณะเดียวกันอาจไม่แน่ใจกับปัจจัยภายในที่ว่า บุคลากรของโรงพยาบาลชุมชน จะมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน มีความขยันหมั่นเพียร มีความอดทนและความมุ่งมั่นเพียงพอที่จะดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร หรือไม่ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนอาจยังไม่แน่ใจว่า ผู้บริหารโรงพยาบาลชุมชนจะมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเพียงพอหรือไม่

3. การสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการ และปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรี ผลการสัมภาษณ์ปรากฏว่าผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเห็นด้วยว่า

ภาครัฐ และ ภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดชลบุรีในทุกกิจกรรมดำเนินงานซึ่งและยังควรที่จะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการที่โรงพยาบาลไม่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชาชน มากเท่าที่ควรทั้งนี้เพราะผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ หรือมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะเชื่อมั่นว่า ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ คือโรงพยาบาล ควรจัดสรรงบประมาณที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการ เช่น ควรได้รับงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการให้บริการกับประชาชนอย่างเพียงพออย่างเพียงพอและมากเท่าที่ควร และในขณะเดียวกันโรงพยาบาล ควรให้ความ สำคัญกับการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพที่ดีให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีความต้านทานต่อโรค

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. โรงพยาบาล ควรได้รับการจัดสรรงบประมาณที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการ เช่น ควรได้รับงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการให้บริการกับประชาชนอย่างเพียงพอและมากเท่าที่ควร

2. ควรใช้สมุนไพรธรรมชาติ เช่น มีสรรพคุณที่ดีและเป็นที่ยอมรับทางการแพทย์มาใช้ เพื่อประหยัดงบประมาณ

3. ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรงและมีความต้านทานโรค

4. ควรประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับประชาชนในการป้องกันโรคระบาดอย่างสม่ำเสมออยู่เป็นประจำ เช่น โรคไข้เลือดออก เป็นต้นรวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงแผนการป้องกันโรคระบาดที่อาจจะเกิดขึ้นว่าโรงพยาบาลมีแผนที่จะดำเนินการอย่างไรในแต่ละปี

5. บุคลากรของโรงพยาบาล ควรมีความรู้ด้านเทคนิคการให้บริการเพื่อให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจในบริการที่ดี และให้บริการโดยอาศัยหลักคุณธรรม

6. ผู้บริหารโรงพยาบาลชุมชนควรมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำและมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

7. บุคลากรของโรงพยาบาลชุมชนควรมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมสุขภาพ มีความขยันหมั่นเพียร มีความอดทนและความมุ่งมั่นที่จะดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยแบบเจาะลึกการบริหารจัดการเพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชนแต่ละด้านอย่างเจาะจง เช่น ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม เป็นต้น

2. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพให้มากขึ้นโดยมุ่งเน้นกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิด หรือตัวแบบในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเป็นเลิศ

3. ควรทำวิจัยโดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น. หรือวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ โดยขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างขวางขึ้น ทั้งนี้ อาจครอบคลุมถึงผู้เข้าปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลชุมชน

4. ควรทำวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดหรือตัวแบบอื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อสร้างความมั่นคงทางสุขภาพของโรงพยาบาลชุมชน เช่น การบริหารจัดการตามแนวพระราชดำริ เป็นต้น

5. ควรทำวิจัยในเชิงเปรียบเทียบ เช่น การวิจัยเปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงพยาบาลชุมชนกับหน่วยงานอื่นที่มีกรอบภาระงานใกล้เคียงหรือคล้ายกัน เป็นต้น

References

Manakul, K. (2007). *Improving the quality of life based on the philosophy of sufficiency economy: A case study of Ban Chom Monday Moo 2, Tambon Mae Chan district, Chiang Rai province*. Retrieved from http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Adu_Ed/Kantaya_M.pdf (in Thai)

Wikipedia. (2015). *List of hospitals in the community.* Retrived from https://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อโรงพยาบาลชุมชนในประเทศไทย (in Thai)

Wiruchanipawan, W. (2007). *Management guidelines sufficiency in the community*. Bangkok: Forepace. (in Thai)

Yamane, T. (1967). *Elementary sample theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

การบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง กรมทางหลวง ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

Administration of Service Facilitating of the Intercity Motorway of the Highways Department According to the Sustainable Administration Concept

ทรงยศินทร์ ชนปทาธิป และประณต นันทิยะกุล

Songyasin Chonpatathip and Pranot Nanthiyakun

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (2) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน และ (3) ยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษาครั้งนี้ ได้ออกแบบรูปแบบการวิจัยให้เป็นการวิจัยแบบผสมโดยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเสริม ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญคือบุคลากรของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยมาใช้อย่างไม่ทุ่มเทและไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร(2)แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่สำคัญคือ กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองควรจัดให้มีการฝึกอบรมหรือพัฒนาบุคลากรทุกระดับทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติในเรื่องความทุ่มเทและความเอาใจใส่ในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกหรือให้บริการด้านความปลอดภัยกับประชาชนผู้ใช้ทางอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งควรมีการประเมินผลอย่างจริงจังด้วย นอกจากนี้ ควรกำหนดยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการไว้ด้วย และ (3) กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองควรกำหนดและนำยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนไปใช้ในการวางแผน หรือกำหนดขั้นตอนสำหรับการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการกับประชาชนผู้ใช้ทาง โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวควรเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านการใช้นักบริหารมืออาชีพในการปฏิบัติงาน (2) ด้านการให้บริการอย่างมีมาตรฐานและเป็นสากล (3) ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกของการให้บริการประชาชนผู้ใช้ทางให้กับบุคลากร (4) ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการให้ทันสมัย และ (5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายที่ทันสมัย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การให้บริการ, กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง, แนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

Abstract

Objectives of this study were to explore (1) administrative problems of service facilitating of the Intercity Motorway Division according to the sustainable administration concept (2) administrative efficiency increase guidelines of service facilitating of the Intercity Motorway Division according to the sustainable administration concept and (3) strategy of administrative efficiency increase guidelines of service facilitating of the Intercity Motorway Division according to the sustainable administration concept. Methodology of this research was designed as mixed methods using quantitative research as principal measure and supported by qualitative research. Research results were (1) the main administrative problems was the Intercity Motorway Division personnel insufficient dedication and carefulness in applying the modern technologies of service facilitating in terms of security (2) the administrative efficiency increase guidelines were mainly the Intercity Motorway Division should train or develop conscious mind to personnel at all levels particularly on dedication and carefulness in applying the modern technologies of service facilitating in terms of security to people using the motorway at least one a year together with active evaluation, as well as, should form strategy of administrative efficiency increase guidelines and (3) the Intercity Motorway Division should form and apply strategy of administrative efficiency increase guidelines of service facilitating according to the sustainable administration concept in planning and establish administration process of service facilitating to people using the motorway. The strategy of administration should consist of 5 aspects, in priority, (1) professional executives at work (2) standardization and internationalization services (3) cultivation of people service mind to personnel (4) improvement to modern administration and (5) utilization of information technology and modern network.

Keywords: administration, service facilitating, the intercity motorway division, the sustainable administration concept

บทนำ

กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง กรมทางหลวงมีภารกิจหลัก คือ ให้บริการด้านการขนส่งทางบกด้วยระบบโครงข่ายทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง และจัดเก็บค่าผ่านทางบนทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 (กรุงเทพ-ชลบุรี) และทางหลวงพิเศษหมายเลข 9 (บางปะอิน-บางพลี) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงคมนาคม ที่มีพันธกิจ ดังนี้ (1) พัฒนาระบบโครงข่ายทางหลวง และเชื่อมโยงระบบขนส่งเพื่อสนับสนุนระบบโลจิสติกส์ภาคการขนส่ง (2) พัฒนาระบบโครงข่ายทางหลวง และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (3) กำกับ ดูแล ปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐานทางด้านการก่อสร้างและบำรุงรักษาทางหลวง เพื่อให้เกิดระบบขนส่งที่มีประสิทธิภาพ (4) กำกับ ดูแล และปรับปรุงทางหลวง ให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้ใช้ทาง (5) พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อพลวัตของการเปลี่ยนแปลงในเชิงบูรณาการ ทั้งทางด้านเทคโนโลยี การบริการ สังคมและ สิ่งแวดล้อม

ปัจจุบัน (พ.ศ. 2559) ทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 และ 9 หรือ มอร์เตอร์เวย์ (motorway) เป็นเส้นทางที่มีความสำคัญสูงและมีศักยภาพในการสนับสนุนรองรับการขนส่งสินค้าและบริการต่างๆระดับประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นเส้นทางเลี่ยงเมืองกรุงเทพมหานครด้านทิศตะวันออก เชื่อมโยงภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคตะวันออกและเชื่อมโยงทิศใต้กับทิศตะวันออกและ

ทิศเหนือ โดยไม่ต้องผ่านเข้ากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการช่วยลดการแออัดของปริมาณจราจรของยานพาหนะทุกประเภทโดยเฉพาะรถบรรทุกภายในกรุงเทพมหานคร และช่วยกระจายสินค้าและบริการต่างๆ ออกสู่ภายนอก ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีปริมาณจราจรที่ใช้เส้นทางมีปริมาณมากถึง 1.2 แสนคัน/วัน และเพิ่มขึ้นทุกปีอันนำมาซึ่งการเกิดอุบัติเหตุบนทาง Motorway ทุกวัน โดยสาเหตุหนึ่งมาจากการที่ผู้ใช้ทางใช้ความเร็วเกิดกำหนดและไม่ตระหนักและทราบถึงปัญหาอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากความเร็วในการขับขี่อย่างจริงจัง ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องศึกษาและพัฒนามาตรการต่างๆซึ่งรวมทั้งการบริหารจัดการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง

การศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ อันได้แก่ กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง ซึ่งอยู่ในสังกัดของกรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม และเป็นลักษณะของการศึกษาเพื่อพัฒนาหน่วยงาน คือ กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองหรือ พัฒนาการบริหารจัดการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนผู้ใช้ทาง โดยเป็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการในเรื่องที่กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองให้บริการประชาชนผู้ใช้ทางอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยไม่มากเท่าที่ควร นอกจากที่กล่าวมาแล้ว กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนผู้ใช้ทาง โดยเฉพาะเรื่องการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนบางประการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยี เช่น กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยอย่างมากเพียงพอ (2) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านคุณภาพชีวิตเช่น กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยโดยสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ หรือประชาชนผู้ใช้ทาง และ (3) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านเครือข่าย เช่น กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยโดยใช้เครือข่าย เช่น หน่วยงานภายนอก หรือมูลนิธิทางสังคม เหล่านี้เป็นต้น (ศูนย์วิจัยอุบัติเหตุแห่งประเทศไทย, 2558)

จากปัญหาการวิจัย รวมทั้งตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารจัดการดังกล่าว ถ้าปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องนั้น ย่อมทำให้เกิดผลเสียต่อหน่วยงาน คือ กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการไม่ได้รับการยอมรับและไม่ได้มาตรฐานสากลซึ่งทำให้บุคลากรไม่ได้รับความเชื่อถือ และไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานและประชาชนผู้ใช้ทาง รวมทั้งทำให้บุคลากรเสียขวัญและกำลังใจ นอกจากนี้ ยังทำให้ประชาชนผู้ใช้ทางและสังคมไม่ได้รับการอำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองมากเท่าที่ควร ได้รับความมั่นคงและความปลอดภัยในการใช้ทางไม่มากเท่าที่ควร และอาจนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุและการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้ใช้ทาง

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความเป็นมาและความสำคัญ อำนาจหน้าที่ ตลอดจนตัวอย่างปัญหาการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาครั้งนี้ พร้อมทั้งคาดหวังว่าผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งด้านวิชาการและด้านปฏิบัติต่อบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนผู้ใช้ทางต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

2. ศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

3. ศึกษายุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่ม

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การอำนวยความสะดวกในการให้บริการและยุทธศาสตร์

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (ตัวแปรอิสระ)

3. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M (ตัวแปรตาม)

4. ความเป็นมา โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนนี้เป็นตัว

แปรอิสระ (เหตุ) และกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตาม (ผล) โดยกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยนี้มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 8 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) เศรษฐกิจ (2) สังคม (3) คุณภาพชีวิต (4) เทคโนโลยี (5) คุณธรรม (6) ความสมดุล (7) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (8) เครือข่าย แต่ผู้ศึกษานำมาปรับใช้ 5 ด้านได้แก่ ด้าน (1) เทคโนโลยี (2) คุณธรรม (3) คุณภาพชีวิต (4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (5) เครือข่าย หรืออาจเรียกย่อว่า แนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดได้กรอบแนวคิดการวิจัยที่ประกอบด้วยส่วนย่อย 3 ส่วน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน

2. ปัจจัยนี้มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน และ

3. ยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์การให้บริการอย่างมีมาตรฐานและเป็นสากล (2) ยุทธศาสตร์การใช้นักบริหารมืออาชีพในการปฏิบัติงาน (3) ยุทธศาสตร์การปรับปรุงการบริหารจัดการให้ทันสมัย (4) ยุทธศาสตร์การปลูกฝังจิตสำนึกของการให้บริการประชาชนผู้ใช้ทางให้กับบุคลากร และ (5) ยุทธศาสตร์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายที่ทันสมัย

สำหรับกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 11M ประกอบด้วย 11 ด้าน,ได้แก่ ด้าน (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (man) (2) การบริหารจัดการงบประมาณ (money) (3) การบริหารจัดการงานทั่วไป (management) (4) การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ (material) (5) การบริหารจัดการคุณธรรม หรือจริยธรรม (morality) (6) การให้บริการประชาชน (market) (7) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (message) (8) วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค (method) (9) การบริหารจัดการเวลา หรือกรอบเวลาในการปฏิบัติงาน (minute) (10) การประสานงาน หรือการประนีประนอม (mediation) และ (11) การวัดผลหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (measurement) (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2556, น 24-26) แต่ผู้ศึกษานำมาปรับใช้ 5 ด้าน เรียกว่า 5M ได้แก่ ด้าน (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์(man) (2) การบริหารจัดการงานทั่วไป (management) (3) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (message) (4) การประสานงาน หรือการประนีประนอม (mediation) และ (5) การวัดผลหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (measurement) จากนี้ไปเรียกว่า “ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M” หรือ “แนวคิดประสิทธิภาพ

ในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M”

การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามข้างต้นนี้ อธิบายได้ว่า ในการศึกษาครั้งนี้ หลังจากที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน (2) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน5ด้าน และ (3) ยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน โดยได้กำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ หรือเป็น เหตุ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1.-3. ที่สัมพันธ์กันตามลำดับแล้ว ผลที่จะได้รับหรือผลที่จะตามมาในทิศทางที่ดีขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม คือ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองที่เรียกว่า “5M” ดังภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (เหตุ) → ตัวแปรตาม (ผล)

1. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน
1) เทคโนโลยี 2) คุณธรรม 3) คุณภาพชีวิต
4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) เครือข่าย

2. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน
1) เทคโนโลยี 2) คุณธรรม 3) คุณภาพชีวิต
4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) เครือข่าย

3. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน
1) การให้บริการอย่างมีมาตรฐานและเป็นสากล
2) การใช้นักบริหารมืออาชีพในการปฏิบัติงาน
3) การปรับปรุงการบริหารจัดการให้ทันสมัย
4) การปลูกฝังจิตสำนึกของการให้บริการประชาชน ผู้ใช้ทางให้กับบุคลากร
5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายที่ทันสมัย

→ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองที่เรียก า 5M ได้แก่

(1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (man)
(2) การบริหารจัดการงานทั่วไป (management)
(3) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (message)
(4) การประสานงาน หรือการประนีประนอม (mediation)
(5) การวัดผลหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (measurement)

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (mixed methods research) (Creswell & Clark, 2011, pp. 174-175) ซึ่งเน้น (1) การวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 80 โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจเป็นหลัก และ (2) การวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 โดยเป็นการสัมภาษณ์แนวลึกเพื่อนำข้อมูลมาเสริมและเทียบเคียงกับการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนผู้ใช้ทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 (กรุงเทพ-ชลบุรี) และทางหลวงพิเศษหมายเลข 9 (บางปะอิน-บางพลี) รวม 2 เส้นทาง รวมประชากร159,520 คน/คัน ต่อ 1 วัน (กรมทางหลวง, 2558) จำนวนประชากร 159,520 คน ดังกล่าว ได้มาจากการนำจำนวนประชาชนผู้ใช้ทาง 2 เส้นทางดังกล่าว โดยเฉลี่ยต่อวันในระยะเวลา 1 ปี (Average Annual Daily Traffic --AADT) มารวมกัน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 2สายทาง ได้เท่ากับ 159,520 คนส่วนกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 1,111 คน ได้มาจากการคำนวณเพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 97% หรือที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.03 (Yamane, 2012) อันเป็นลักษณะของการสุ่มตัวอย่างประเภทที่ใช้ความน่าจะเป็น (probability sampling) และเป็นการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลจากประชากรเป็นจำนวนมาก โดยแบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง ซึ่งเป็นการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หรือหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item Objective Congruence--IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.89 และได้ทำการทดสอบ (pretest) จำนวน 50 ชุดเพื่อหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม หรือหาค่าครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อถือได้ ที่ระดับ 0.86

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชน ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษาส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลที่ครอบคลุมปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ส่วนที่ 3 ครอบคลุมแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน และส่วนที่ 4 ครอบคลุมยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนและส่วนที่ 5 เป็นข้อมูลที่ครอบคลุมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองที่เรียกว่า 5M (ตัวแปรตาม)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในวันที่9 สิงหาคม 2559 ผู้ศึกษา และผู้ช่วยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้จำนวน 933คนคิดเป็นร้อยละ 83.98 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,112 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำข้อมูลเชิงปริมาณมาทำการประมวลและวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS โดยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ในรูปตาราง รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าการถดถอยพหุคูณ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นลักษณะของการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหาร

จัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนจำนวน 9 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างประเภทที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น และโดยใช้การสุ่มตัวอย่างตามแนวคิดสโนว์บอล (Snowball sampling concept) (Biernacki &Waldorf, 1981, pp.141-163) ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แนวลึกแบบตัวต่อตัวทีละคนๆ ละ 60 นาที สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แนวลึกที่มีโครงสร้าง (structured in-depth interview form) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แปลความ และเขียนพรรณนาหรือบรรยายไว้ในตาราง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งนำมาเสริม หรือเทียบเคียงกับข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นข้อมูลหลักของการศึกษาครั้งนี้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.16) เป็นเพศหญิง และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.27) มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือสูงกว่าปริญญาตรี สำหรับผลการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ มีดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1) คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้าน (1) เทคโนโลยี (2) คุณธรรม (3) คุณภาพชีวิต (4) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (5) เครือข่ายโดยปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านคุณธรรมได้แก่ คำถามที่ว่า “บุคลากรของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยมาใช้อย่างไม่ทุ่มเทและไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร” (ค่าเฉลี่ย 2.13)

2. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน5 ด้าน (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2) คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 5 ด้านดังกล่าว โดยแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน5 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ ด้านคุณธรรม ได้แก่ คำถามที่ว่า “บุคลากรของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยมาใช้อย่างทุ่มเทและเอาใจใส่เพิ่มมากขึ้น” (ค่าเฉลี่ย2.71)

นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คนเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้วยคำถามที่ว่า “บุคลากรของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยอย่างทุ่มเท และเอาใจใส่เพิ่มมากขึ้น” พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 9 คน เห็นด้วยกับคำถามดังกล่าว

3. ยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้านที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M (สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อ 3) พบว่า ยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้านล้วนเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า5M ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านได้แก่ ด้าน (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (2) การบริหารจัดการงานทั่วไป (3) การบริหารจัดการข่าวสารหรือข้อมูลข่าวสาร (4) การประสานงานหรือการประนีประนอม และ (5) การวัดผลหรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนทั้ง 5 ด้านนั้น เรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยได้ดังนี้ (1) ด้านการใช้นักบริหารมืออาชีพในการปฏิบัติ

งาน (2) ด้านการให้บริการอย่างมีมาตรฐานและเป็นสากล (3) ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกของการให้บริการประชาชนผู้ใช้ทางให้กับบุคลากร (4) ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการให้ทันสมัย และ (5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายที่ทันสมัย

สำหรับผลการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้วยคำถามที่ว่า "ยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน ควรเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ด้านการใช้นักบริหารมืออาชีพในการปฏิบัติงาน (2) ด้านการให้บริการอย่างมีมาตรฐานและเป็นสากล (3) ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกของการให้บริการประชาชนผู้ใช้ทางให้กับบุคลากร (4) ด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการให้ทันสมัย และ (5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายที่ทันสมัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 8 คน เห็นด้วย ส่วนผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักอีก 1 คน ไม่มีความเห็น ดังภาพ 2-3

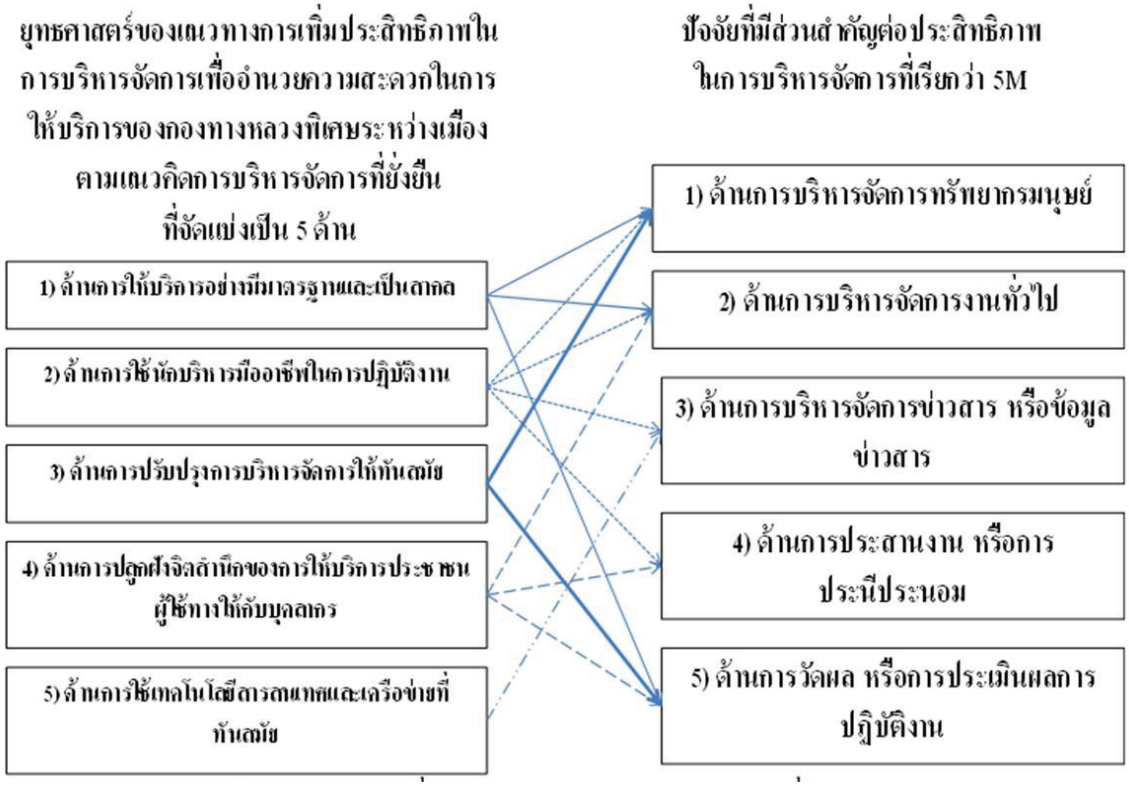

ภาพ 2 ยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริหารของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M

ภาพ 3 ยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง ตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน5 ด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน โดยปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ คำถามที่ว่า “บุคลากรของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยมาใช้อย่างไม่ทุ่มเทและไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร”นั้น

เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้ใช้ทางหลวงพิเศษ 2 เส้นทาง เห็นด้วยในระดับปานกลางดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษามีความเห็นว่า ถึงแม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะไม่เห็นด้วย หรือไม่พึงพอใจการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (1) การที่บุคลากรของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยมาใช้อย่างไม่ทุ่มเทและไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร(ค่าเฉลี่ย 2.13) และ (2) การที่กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยโดยคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้ใช้บริการ หรือประชาชนผู้ใช้ทางไม่มากเท่าที่ควร(ค่าเฉลี่ย 2.12) เป็นต้น ก็ตาม แต่ในเวลาเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก็มีความเห็นด้วยด้วยว่า (1) กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยโดยใช้เครือข่ายที่ทันสมัย เช่น เครือข่ายสังคม เป็นต้นว่า ไลน์ (Line) และเฟซบุ๊ค (Facebook)

(ค่าเฉลี่ย 2.70) และ (2) กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยโดยเทคโนโลยีที่นำมาใช้เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม(ค่าเฉลี่ย 2.64) เป็นต้น ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงเห็นด้วยในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ คำถามที่ว่า “บุคลากรของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยมาใช้อย่างทุ่มเท และเอาใจใส่เพิ่มมากขึ้น” นั้น เหตุผลสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้ใช้ทางหลวงพิเศษ 2 เส้นทาง ล้วนเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษามีความเห็นว่า เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พึงพอใจ และเห็นว่า แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองเป็นแนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับความเป็นจริงและมีโอกาสนำไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่บุคลากรของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยอย่างทุ่มเท และเอาใจใส่เพิ่มมากขึ้น แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 9 คนที่เห็นด้วยกับคำถามดังกล่าว โดยให้เหตุผลที่สำคัญ ดังนี้ (1) เนื่องจากบุคลากรที่ทุ่มเทและเอาใจใส่เป็นปัจจัยหรือสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนผู้ใช้ทางของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองมีประสิทธิภาพ และมาตรฐานสูงขึ้นและ (2) เนื่องจากบุคลากรที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกในการให้บริการด้านความปลอดภัยอย่างทุ่มเทและเอาใจใส่จะช่วยลดอุบัติเหตุ และช่วยป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของผู้ใช้ทาง ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าว

3. ผลการศึกษายุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองพบว่า ยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนที่จัดแบ่งเป็น 5 ด้านล้วนเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า5M โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยได้ 5 ด้านนั้น เหตุผลสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นว่า สืบเนื่องจากยุทธศาสตร์ดังกล่าวครอบคลุมปัจจัยสำคัญหรือสาระสำคัญของแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน และมีแนวโน้มช่วยให้การบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองประสบความสำเร็จหากนำไปใช้อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้ว ยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับความเป็นจริงและชัดเจน โดยเฉพาะด้านการใช้นักบริหารมืออาชีพในการปฏิบัติงาน ด้านการให้บริการอย่างมีมาตรฐานและเป็นสากล เช่นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่จำนวน 8 คน จากทั้งหมด 9 คน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน คือ กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองควรจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนา หรือปลูกฝังบุคลากรทุกระดับทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติในเรื่องความทุ่มเทและความเอาใจใส่ในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกหรือให้บริการด้านความปลอดภัยกับประชาชนผู้ใช้ทางอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งควรมีการประเมินผลอย่างจริงจังด้วยว่า บุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรมหรือพัฒนาได้นำความรู้ไปปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรมหรืออย่างจริงจัง หรือไม่เพียงใดเฉพาะข้อเสนอแนะให้มีการฝึกอบรมบุคลากรทุกระดับทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ รวมทั้งมีการติดตามผลการปฏิบัติงานหลังจากผ่านการอบรมแล้วนั้น พอเทียบเคียงได้กับแนวคิดของรวีพร คูหิรัญ (2558, น. 73) ที่เสนอแนะไว้ว่า ควรเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทั้งผู้บริหารและผู้ตรวจสอบโดยมีหลักสูตรอบรมทั้งทฤษฎีและการอบรมเชิงปฏิบัติการรวมทั้งมีการติดตาม

ผลการปฏิบัติงานหลังจากผ่านการอบรมแล้ว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ คือ กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองควรกำหนดและนำยุทธศาสตร์ของแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5 ด้าน ไปปรับใช้ โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวควรเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้าน (1) การใช้นักบริหารมืออาชีพในการปฏิบัติงาน (2) การให้บริการอย่างมีมาตรฐานและเป็นสากล (3) การปลูกฝังจิตสำนึกของการให้บริการประชาชนผู้ใช้ทางให้กับบุคลากร (4) การปรับปรุงการบริหารจัดการให้ทันสมัย และ (5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายที่ทันสมัย(ข้อเสนอแนะสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ จำนวน 8 คน จากทั้งหมด 9 คน) ทั้งนี้ กองทางหลวงพิเศษทางหลวงระหว่างเมืองควรนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการวางแผน กำหนดขั้นตอน กำหนดกลุ่มตัวชี้วัดสำคัญสำหรับการปฏิบัติงาน (Key Performance Indicators--KPIs) หรือกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานอื่นควรทำวิจัยต่อเนื่องเพื่อศึกษาว่า เพราะเหตุผลใด ผลการศึกษาครั้งนี้ จึงปรากฏว่าแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 1 ด้าน อันได้แก่ ด้านการใช้นักบริหารมืออาชีพในการปฏิบัติงาน จึงมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 5M เป็นลำดับแรก เป็นต้น

2. กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานอื่นควรทำวิจัยเชิงเปรียบเทียบ เช่น การเปรียบเทียบการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการระหว่างกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองกับหน่วยงานอื่นที่มีภาระงานใกล้เคียงหรือคล้ายกันเป็นต้น

3. กองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง หน่วยงานหรือบุคลากรของหน่วยงานอื่นควรทำวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดหรือยุทธศาสตร์อื่นสำหรับการศึกษาวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการของกองทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง เช่น ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารจัดการตามแนวคิดตะวันออก

References

Biernacki, P., & Waldorf, D. (1981). Snowball sampling: Problems and techniques of chain referral sampling. *Sociological Methods & Research, 10*(2), 141-163.

Creswell, J. W., & Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research* (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Sage.

Department of Highways. (2015). *Usage of highway data record year 2015*. Retrieved from http://www.doh.go.th/doh/th/ (in Thai)

Kuhirun, R. (2015). The administration efficiency with regard to auditing of the office of the state audit according to the royal initiatives. Srinakharinwirot Research and Development *Journal for Humanities and Social Sciences, 7*(14), 64-76. (in Thai)

Thailand Accident Research Center. (2015). *Accident research in 2015*. Retrieved from http://www.tarc.or.th/research#.WmbAtrxl9pg (in Thai)

Wiruchnipawan, W. (2013). P*rinciple and technique for thesis writing* (2nd ed.). Bangkok: Forepace. (in Thai)

Yamane, T. (2012). *Mathematics for economists: An elementary survey*. Whitefish, Montana: Literary Licensing.

แนวทางเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Approach to Support Benefits for Non-Commissioned Police Office of Suratthani Provincial Police

ศศิธร เทือกสุบรรณ, พูลฉัตร วิชัยดิษฐ และ วาสนา จาตุรัตน์
Sasithorn Thaugsuban, Poonchat Vichaidit and Wassana Jathurat
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Master of Public Administration Program, Suratthani Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาเปรียบเทียบ และหาแนวทางเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 317 คน โดยใช้แบบสอบถามและ การสัมภาษณ์จากข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและผู้บังคับบัญชา จำนวน 13 คน แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่าสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย สวัสดิการด้านความมั่นคง สวัสดิการด้านนันทนาการ สวัสดิการด้านการสงเคราะห์ สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านเศรษฐกิจ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีเพศ อายุ ระดับชั้นยศ เงินเดือน อายุราชการ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ขนาดสถานีตำรวจ มีการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ไม่แตกต่างกันและแนวทางเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน คือ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษาให้แก่ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน และควรกำหนดค่าตอบแทนที่มีความเหมาะสมต่อภารกิจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ควรให้การดูแลด้านสุขภาพอนามัยของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาสุขภาพร่างกายให้มีความสมบูรณ์แข็งแรง

คำสำคัญ: แนวทาง, สวัสดิการ, ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน

Abstract

This study aimed to examine and compare the manner in which the non-commissioned police officers receive benefits, as well as realize an approach to support those benefits. The data were collected through a questionnaire from 317 non-commissioned police officers of Suratthani provincial police. An interview of 3 supervisors of the related non-commissioned police officers was also performed. Quantitative analysis tools included mean score, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. The qualitative tool was content analysis. The results found that generally the non-commissioned police officers averagely received benefits. When considering each

aspect separately, “stability” was rated the highest followed by “recreation”, “relief”, “education”, “economic”, and “health” respectively. The result of comparison found that the officers with different sexes, ages, ranks, salaries, lengths in service, marital statuses, numbers of family members, and sizes of police stations received benefits in a similar fashion. An approach to support the benefits for non-commissioned officers comprise establishing economic, education, and relief funds, as well as having recreational activities. A sufficient and better stability and health benefits should also be provided to them.

Keywords: guideline, welfare, non-commissioned police officer

บทนำ

ข้าราชการตำรวจถือว่าเป็นพนักงานของรัฐ ซึ่งทำงานอยู่ภายใต้กฎระเบียบขององค์กรของรัฐ เรียกได้ว่าข้าราชการตำรวจคือ ลูกจ้าง ที่ได้รับค่าตอบแทนหรือสวัสดิการต่างๆ จากรัฐ ส่วนข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีส่วนทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน ตำรวจถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อสังคม ตำรวจเป็นทรัพยากรกลุ่มหนึ่งที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เล่มที่ 1 ภาคที่ 1 ซึ่งเปรียบเสมือนคู่มือปฏิบัติงานของตำรวจได้กำหนดภารกิจหน้าที่ของตำรวจไว้คือ รักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอกเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รักษากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดในทางอาญา บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ดูแลและรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของตำรวจในการปฏิบัติงานเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม สวัสดิการถือเป็นสิ่งที่องค์กรหรือนายจ้างเป็นผู้จัดหาให้แก่บุคลากร เช่น ที่อยู่อาศัย ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล อาหารกลางวัน และวันหยุดพิเศษ เป็นต้น ซึ่งเป็นการจัดหาในสิ่งที่นอกเหนือจากค่าจ้างที่จ่ายให้โดยตรง โดยถือเสมือนเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของนายจ้าง ซึ่งถือเป็นสิ่งที่องค์การสมควรปฏิบัติเพื่อธำรงรักษาและจูงใจบุคคลที่มีความสามารถให้ร่วมงานกับองค์การ ปัจจุบันการจัดสวัสดิการในองค์การมีความสำคัญต่อขวัญ กำลังใจ การธำรงรักษาบุคลากร และความทุ่มเทที่บุคลากรมีให้กับองค์การ (ปฏิพันธ์ สุกด้วง, 2555)

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้อักษรย่อ “สฎ” เป็นจังหวัดในภาคใต้ตอนบนมีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 6 ของประเทศ และมีประชากรหนาแน่นอันดับที่ 59 ของประเทศ แบ่งการปกครองออกเป็น 19 อำเภอ 131 ตำบล 1,028 หมู่บ้าน และในส่วนของสถานีตำรวจ สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีกองกำลังพลในสังกัด ทั้งหมด 26 สถานี ทั้งหมดมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อำนวยความยุติธรรมให้เกิดความถูกต้องแก่ประชาชน ต้องดำเนินการสนองนโยบายของรัฐบาลและต้องพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้มีความเข้มแข็งพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับกับอาชญากรรมสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้นตำรวจภูธรจึงเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่รับผิดชอบภารกิจในเขตพื้นที่

สุราษฎร์ธานี มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและบ้านเมือง ให้เป็นไปตามนโยบายของทางราชการ ซึ่งข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีกำลังพลข้าราชการตำรวจในสังกัด ทั้งหมด 2,600 อัตรา แบ่งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร 1,088 อัตรา ชั้นประทวน 1,512 อัตรา ซึ่งตำรวจภูธร มีนโยบายการจัดสวัสดิการให้แก่ข้าราชการตำรวจเหล่านี้สอดคล้องกับนโยบายด้านสวัสดิการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากความสำคัญของสวัสดิการข้าราชการตำรวจ โดยพิจารณาประเด็นภารกิจหรือหน้าที่ในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนซึ่งมีเป็นจำนวนมาก แต่ทางหน่วยงานภาครัฐอาจจะมีการจัดสรรสวัสดิการให้กับข้าราชการชั้นประทวนได้ไม่เพียงพอเท่าที่ควร และผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนให้สอดคล้องกับค่าครองชีพในสังคมปัจจุบัน และเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อศึกษาระดับการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเปรียบเทียบการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และเพื่อหาแนวทางเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัด สุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. เพื่อศึกษาระดับการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. เพื่อเปรียบเทียบการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

4. เพื่อหาแนวทางเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

พิเชษฐ์ สอนศิริ (2553) ได้ให้ความหมายว่า คำว่า “สวัสดิการ” ในวงการบริหารธุรกิจและวงการบริหารงานบุคคล มีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษหลายคำ เช่น Employee services, Benefit programs และ Employee welfare เป็นต้น สวัสดิการ คือ บริการหรือกิจกรรมใด ๆที่หน่วยงานหรือองค์การจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ข้าราชการ พนักงาน หรือผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การนั้น ได้รับความสะดวกสบายในการทำงาน มีความมั่นคงในอาชีพ มีหลักประกันที่แน่นอนในการดำรงชีวิต หรือได้รับประโยชน์ที่นอกเหนือจากเงินเดือน หรือค่าจ้างประจำ ทั้งนี้เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจที่ดี เพื่อที่จะใช้กำลังกาย กำลังใจ สติปัญญาความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ไม่ต้องวิตกกังวลกับปัญหาส่วนตัวและปัญหาครอบครัว ส่งผลให้มีความพึงพอใจในงานที่ทำและตั้งใจทำงานนั้นได้นานที่สุด นอกจากนี้พงษ์เทพ สันติพันธ์ (2546) ได้ให้ความหมายว่า สวัสดิการ หมายถึง บริการหรือกิจกรรมใดๆ ที่องค์กรจัดให้มีขึ้น เพื่อให้ข้าราชการหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในองค์กรนั้นๆ ได้รับความสะดวกสบาย มีความมั่นคงในอาชีพ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี กินดี อยู่ดี และสามารถพึ่งตนเองได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

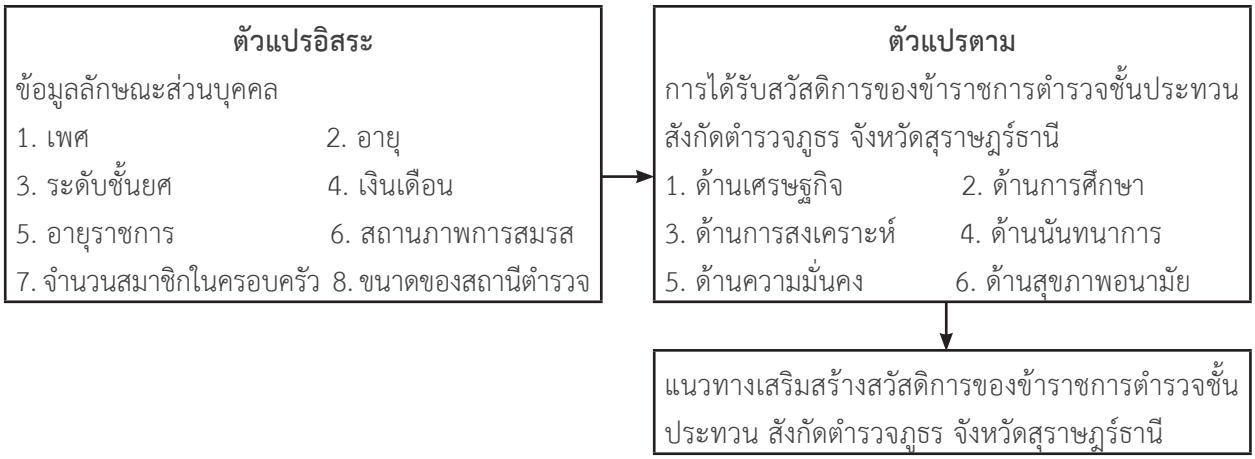

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน จะมีสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับเกณฑ์การชี้วัดระดับการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี 6 ด้าน ส่วนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งปฏิบัติงานในสถานีตำรวจ ปี พ.ศ.2560 จำนวน 1,512 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1960 อ้างถึงใน พิสณุ ฟองศรี, 2554) ในที่นี้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 317 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นยศ เงินเดือน อายุราชการ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว และขนาดของสถานีตำรวจ จำนวน 8 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ สวัสดิการด้านเศรษฐกิจ สวัสดิการด้านการศึกษา สวัสดิการด้านการสงเคราะห์ สวัสดิการด้านนันทนาการ สวัสดิการด้านความมั่นคง และสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย จำนวน 30 ข้อ มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยคำถามครอบคลุมการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัด

สุราษฎร์ธานี เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการชี้แจงต่อกลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และวิธีการตอบสอบถาม

3. ดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. นำข้อมูลที่ได้มาลงรหัส (coding) ในแบบสอบถามทุกชุดที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติขั้นพื้นฐานและทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานได้แก่ สถิติทดสอบ t (t - test) และสถิติทดสอบ F (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างของตัวแปรตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เพศชาย มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ระดับชั้นยศส่วนใหญ่เป็น จ.ส.ต. ระดับเงินเดือนอยู่ระหว่าง 21,000 – 25,000 บาท อายุราชการมีอายุงาน 10 ปีหรือต่ำกว่า สถานภาพสมรสส่วนใหญ่สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีจำนวนมากที่สุด คือ 3 คนขึ้นไป ขนาดของสถานีตำรวจที่ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนสังกัดอยู่ส่วนใหญ่เป็นขนาดใหญ่

2. ระดับการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่เห็นว่ามีสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี สูงสุด ได้แก่ สวัสดิการด้านความมั่นคง รองลงมาคือ สวัสดิการด้านนันทนาการ สวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนต่ำสุด คือ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิการด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

3.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

3.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัด

สุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับชั้นยศ พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามตามระดับชั้นยศ ในข้อคำถามรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า สวัสดิการด้านการศึกษา และสวัสดิการด้านความมั่นคงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคำถามรวม จำแนกได้ดังนี้

3.3.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี สวัสดิการด้านการศึกษาและสวัสดิการด้านความมั่นคง จำแนกตามระดับชั้นยศเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มีระดับชั้นยศต่างๆ มีความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี สวัสดิการด้านการศึกษาและสวัสดิการด้านความมั่นคงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามเงินเดือน พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีเงินเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

3.5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีระยะเวลาการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

3.6 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

3.7 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

3.8 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน ขนาดของสถานีตำรวจ พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดของสถานีตำรวจ ในข้อคำถามรวมมีความไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า สวัสดิการด้านความมั่นคง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคำถามรวม จำแนกได้ดังนี้

3.8.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี สวัสดิการด้านความมั่นคง จำแนกตามขนาดของสถานีตำรวจเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่มี

ขนาดของสถานีตำรวจต่างๆ มีความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี สวัสดิการด้านความมั่นคงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ กลุ่มสถานีตำรวจขนาดกลาง มีความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีต่อการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี สวัสดิการด้านความมั่นคง มากกว่ากลุ่มสถานีตำรวจขนาดใหญ่

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางเสริมสร้างเกี่ยวกับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางเสริมสร้างเกี่ยวกับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการสัมภาษณ์ข้าราชการตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนจำนวน 13 คน พบว่าทางสังกัดตำรวจภูธรควรมีการจัดระบบเงินเดือนให้สอดคล้องกับการปฏิบัติภารกิจของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนตามแต่ละหน้าที่อย่างเหมาะสม ควรมีการสนับสนุนทางด้านการศึกษาโดยเฉพาะการจัดอบรมทางด้านภาษาอังกฤษ เพราะในปัจจุบันมีชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่สามารถสื่อสารเพื่อสื่อความเข้าใจได้ไม่มากเท่าที่ควร และควรจัดให้มีการช่วยเหลือในด้านต่างๆของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและครอบครัวอย่างเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยการจัดให้มีการพบปะสังสรรค์กับข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในพื้นที่ต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธไมตรีและสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงาน ควรมีการจัดตั้งสวัสดิการหรือกองทุนต่างๆเพื่อเป็นการสะสมเงินไว้สำหรับข้าราชการตำรวจชั้นประทวนและครอบครัวได้นำมาใช้ในยามฉุกเฉิน รวมถึงควรจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางเสริมสร้างสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการได้รับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่เห็นว่ามีสวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี สูงสุด ได้แก่ สวัสดิการด้านความมั่นคง รองลงมาคือ สวัสดิการด้านนันทนาการ สวัสดิการของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนต่ำสุด คือ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิการด้านเศรษฐกิจตาม ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นอาจเป็นเพราะเงินเดือนเมื่อเทียบกับความสามารถและความรับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเฟรดเดอร์ริก เฮอร์ซเบอร์ก (Herzberg & Synderman, 1959) กล่าวว่า บุคคลจะปฏิบัติงานได้ผลดีมีประสิทธิภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานได้รับการตอบสนองในทางบวกจะเป็นการกระตุ้นให้ได้รับความก้าวหน้าในงาน มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ และการเป็นที่ยอมรับยกย่องนับถือ

2. สวัสดิการด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรมีการจ่ายค่าตอบแทนที่มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของไพเกอร์กับไมเออร์ (Pigors & Myers, 1981) พบว่า สวัสดิการด้านต่าง ๆที่องค์กรจัดให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นการจ่ายค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์ด้านอื่นๆที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปฏิบัติงานมีความสุขสบาย มีความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงานมากขึ้น

3. สวัสดิการด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรมีการสนับสนุนทางด้านการศึกษาต่อข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี วงศ์ทวีลาภ (2552) พบว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเต็มรูปแบบ ส่งผลไปสู่การมีคุณภาพชีวิติที่ดีต่อไป

4. สวัสดิการด้านการสงเคราะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรมีเงินช่วยเหลือข้าราชการตำรวจที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาร์ส เอส บีช (1971) กล่าวว่า ผลประโยชน์ที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับนอกเหนือจากค่าจ้างเงินเดือนแล้ว มีการคุ้มครองให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น การเจ็บป่วย หรือการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

5. สวัสดิการด้านนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรมีการจัดแข่งขันกีฬาภายในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ เอ็ดวิน บี ฟลิปโป (Edwin B. Flippo, 1971 อ้างถึงใน ยุวดี ศรีธรรมรัฐ, 2541) กล่าวว่า สวัสดิการที่จัดให้ผู้ปฏิบัติงานเพื่อความบันเทิง มักจะไม่อยู่ในรูปของตัวเงิน เช่น สโมสร ห้องสมุด เป็นต้น

6. สวัสดิการด้านความมั่นคง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรมีเกณฑ์ในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง อย่างยุติธรรมและมีการจ่ายเงินบำเหน็จเมื่อถึงเวลาเกษียณอายุราชการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ แอลเดอร์เฟอร์ (อ้างถึงใน สมใจ ลักษณะ, 2549) พบว่า ผู้ปฏิบัติงานมีความต้องการด้านความก้าวหน้า มีความมั่นคงปลอดภัยรวมถึงการได้รับการยอมรับนับถือในองค์กร

7. สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรมีการให้บริการตรวจสุขภาพประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พิเชษฐ์ สอนศิริ (2553) พบว่า สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยรวมถึงการส่งเสริมพัฒนาสุขภาพและร่างกาย จิตใจ อารมณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ทางสังกัดตำรวจภูธรควรมีการมีการจ่ายค่าตอบแทนพิเศษให้สอดคล้องกับการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนตามแต่ละหน้าที่อย่างเหมาะสม

2. ควรมีการสนับสนุนทางด้านการศึกษาโดยเฉพาะการจัดอบรมทางด้านภาษาอังกฤษเพราะในปัจจุบันมีชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่สามารถสื่อสารเพื่อสื่อความเข้าใจได้ไม่มากเท่าที่ควร

3. ควรจัดให้มีการสนับสนุนด้านการศึกษาบุตรของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน

4. ควรจัดให้มีการพบปะสังสรรค์กับข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในพื้นที่ต่างๆเพื่อสร้างความสัมพันธไมตรีและสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงาน

5. ควรมีการจัดเครื่องมืออุปกรณ์สำนักงานที่มีความสะดวกและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

6. ควรเพิ่มค่าตอบแทนเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

References

Herzberg, F. B., & Synderman, B. B. (1959). *The motivation to work.* New York: John Wiley & Sons.

Pigors, P., & Myers, C. A. (1981). *Personnel administration* (9th ed). Tokyo: McGraw-Hill.

Fongsri, P. (2011). *Research tools building* (3rd ed.). Bangkok: Dansutha. (in Thai)

Laksana, S. (2006). *Efficiency working development* (5th ed.). Bangkok: Puemsab. (in Thai)

Santipan, P. (2003). *Customer's satisfaction on housing loan of government housing bank in Bangkok area.* Master of Business Administration Thesis, Sukhothaithammathirat University. (in Thai)

Sonsiri, P. (2553). *Attaching values to welfare of workers of Thai City Electric Co. Ltd*. Master of Labor and Welfare Development Thesis, Thammasat University. (in Thai)

Sookduang, P. (2012).*Quality of work life of regular employees of subdistrict administrative organi zations in Ongkharak district, Nakhon nayok province*. Master of Public Administration Thesis, Valayalongkorn Rajabhat University. (in Thai)

Srithammarat, Y. (1998). *Efficiency working development* (5th ed.). Bangkok: Puemsab. (in Thai)

Wongtaweelab, S. (2009). *Customer satisfaction towards service quality of Krungsri Ayudhya bank public company limited, Khlong Khru subbranch, Samut Sakhon province.* Master of Business Administration Thesis, Chiangmai University. (in Thai)

คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตภาคใต้
The Study of Quality of Working Life of Employees of Institute of Physical Education, Southern Campus

ปิยานันท์ นิ่มวุ่น, พูลฉัตร วิชัยดิษฐ และ สนชัย ใจเย็น
Piyanun Nimwun Poonchat Vichaidit and Sonchai Jaiyen
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Master of Public Administration Program, Suratthani Rajabhat University

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ 4 แห่ง จำนวน 145 คน โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากผู้บริหารที่เป็น รองอธิการบดีสถาบันการพลศึกษา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนและพัฒนา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประเมินผลรองคณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ รองคณบดีคณะศิลปศาสตร์ รวมทั้งสิ้น จำนวน 36 คน ใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ ได้แก่ สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านสภาพที่ทำงานปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านการปฏิบัติงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับผู้อื่นภายในองค์กร ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านสิทธิส่วนบุคคล ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง เงินเดือน ระยะเวลาการทำงาน มีคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ ไม่แตกต่างกัน และแนวทางการพัฒนา คือ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ ควรส่งเจ้าหน้าที่ให้มีการอบรมวิชาชีพ ควรกำหนดอัตราค่าจ้างตามวุฒิการศึกษา จัดให้มีสวัสดิการเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลเช่นเดียวกับข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, การทำงาน, ลูกจ้าง

Abstract

This research aimed to study, compare, and realize issues and suggestions for developing quality of life of employees working in the Institute of Physical Education. The data were collected from 145 employees from 4 institutes through questionnaire with a co-efficient alpha of 0.96. An interview was conducted with 36 vice-Chancellors, administrative chancellor assistants, student and special affairs chancellor assistants, research and evaluation chancellor assistants, vice-deans of Health and Sport Science Faculty, and vice-deans of

Education Faculty. The basic statistics were mean score and standard deviation. The testing statistics were t-test and one-way ANOVA. The investigation found that the overall quality of life was average. It was also found that “health and safety” was rated the highest followed by “potential development”, “work-life balance”, “co-working and interpersonal relationship”, “administrative work”, “personal rights”, “work advancement and stability”, and “fair and sufficient compensation”, in respective order. The comparison found that employees with different sexes, ages, educational backgrounds, positions, salaries, and lengths at work have similar quality of life. A development approach includes having career training, salary payment based on educational degrees and health benefits.

Keywords: working life, employees, institute

บทนำ

ในปัจจุบันองค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต่างให้ความสำคัญและมีแนวคิดที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยทรัพยากรบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดขององค์กร ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลภายในองค์การหรือหน่วยงานนั้นๆ การที่องค์การหรือหน่วยงานเอาใจใส่ต่อทรัพยากรบุคคลจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้บริหารต้องให้ความสนใจไม่น้อยไปกว่าเรื่องอื่นๆ ซึ่งเมื่อบุคคลภายในองค์การมีคุณภาพที่ดีในการปฏิบัติงาน องค์การสามารถดำเนินกิจการจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งคุณภาพชีวิตการทำงานจะบอกถึงความรู้สึกพึงพอใจที่แตกต่างกัน เพราะมีพื้นฐาน ภูมิหลัง และคุณลักษณะอื่นๆ ที่แตกต่างกัน บางคนสนใจในเนื้องาน บางคนก็สนใจค่าตอบแทน บางคนก็สนใจความก้าวหน้าในอาชีพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่องค์การจะต้องค้นหาและรับรู้ร่วมกันของบุคคลในองค์การ เพื่อหาทางปรับปรุงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน บุคลากรจะได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ แต่เมื่อโลกธุรกิจปัจจุบันมีความเจริญเติบโตขยายตัวมากขึ้น กรอบแนวคิดด้านงานบุคคลจึงจำเป็นต้องขยายและพัฒนาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่ไม่ได้มองว่าบุคลากรในองค์การเป็นเพียงผู้รับคำสั่งตามที่มองหมายเท่านั้น ในบทบาทใหม่บุคลากรมีฐานะเป็นทรัพยากรขององค์การ หรือในปัจจุบันเรียกว่า “ทุนมนุษย์” ที่มีส่วนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาระงานต่างๆ ขององค์การดำเนินปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างความสำเร็จ ความเจริญเติบโตก้าวหน้าให้แก่องค์การ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นที่ยอมรับและมีความสำคัญยิ่งต่อองค์การ การจัดระเบียบดูแลบุคลากรให้ปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรได้ใช้ประโยชน์จากความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคลากรให้ได้มากที่สุด อันเป็นผลทำให้องค์การอยู่ในฐานะได้เปรียบทางการแข่งขัน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร ตั้งแต่ระดับสูงสุดและต่ำสุด รวมตลอดถึงการดำเนินการต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกคนในองค์การ (วิลาวรรณ รพีพิศาล, 2554) การบริหารงานบุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ของโลกปัจจุบัน มักจะมีแนวคิดและกระบวนทัศน์ที่ไม่คำนึงถึงคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรมากนัก นั่นคือ ไม่ค่อยมองประเด็นทางสังคม แต่มักจะเน้นถึงกลยุทธ์และการขับเคลื่อนองค์กรตามความจำเป็นทางเศรษฐกิจ บุคลากรถูกเร่งรัดให้สร้างผลงานและเกิดความเครียดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งส่งผลต่อความสมดุลของชีวิต และเมื่อบุคลากรมีชีวิตที่ไม่สมดุลระหว่างงานและคุณภาพชีวิต ย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมหรือเสียงเงียบของกลุ่มคนในสังคม

อาชีพที่มิอาจเรียกร้องได้ (ฉัตรพงษ์ วงษ์สุข, 2550)

การมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมส่งผลให้คนมีคุณภาพทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรซึ่งเป็นความปรารถนาของมนุษย์ทุกคน แต่เนื่องจากภาวะปัจจุบันที่กำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมซึ่งกำลังทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีทุกคนได้ สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีความอ่อนแอขาดความมั่นคงขาดประเทศชาติโดยรวม กำลังคนที่ขาดคุณภาพย่อมไม่อาจคาดหวังได้ว่าจะสามารถสร้างสรรค์ใดๆ ให้มีคุณภาพได้เพราะตนเองก็ยังอยู่ท่ามกลางชีวิตที่ขาดคุณภาพชีวิตจะดีงาม มีความสุข ชาติจะเจริญรุ่งเรืองมั่นคงสังคมจะร่มเย็นด้วยปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาคน คุณภาพชีวิตในการทำงานจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาองค์การ เนื่องจากมีผลกระทบทั้งต่อตัวบุคคลและการดำเนินกิจกรรมขององค์การเพราะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการทำงานของคนซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดขององค์การเพราะคนเป็นผู้ใช้ปัจจัยอื่น ๆ และเป็นผู้ทำให้การบริหารงานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำที่ว่า คนที่มีคุณภาพเป็นกุญแจสำคัญ ที่จะไขไปสู่ความสำเร็จขององค์กร (ศิริกานต์ ทิมย้ายงาม, 2551) บุคลากรที่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้น ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ มาพัฒนางานในองค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีความเต็มใจที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการต่อไป และสามารถปรับตัวให้มีศักยภาพในการทำงานภายใต้นโยบายขององค์กรได้ โดยใช้ความสามารถของตนเองในการทำงานอย่างมีเป้าหมาย มองเห็นผลสำเร็จที่เกิดจากการทำงานของตนเอง และขององค์กรเป็นหลัก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการยกระดับคุณภาพของตนเองให้ดีขึ้น นับได้ว่าคุณภาพชีวิตการทำงานมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน ถ้าคุณภาพชีวิตการทำงานดีผลการปฏิบัติงานก็ต้องดี ฉะนั้นเมื่อมีการปฏิบัติงานดี บุคลการย่อมมีความพึงพอใจที่ดีต่อองค์กรนั้นๆ (จักรวาล นภากาศ, 2554)

ฉะนั้นการทำงานถือเป็นสิ่งที่สำคัญในชีวิต การทำงานอย่างมีความสุขถือเป็นปัจจัยที่ช่วยทำให้งานประสบความสำเร็จ การทำงานนอกจากจะนำรายได้มาสู่ตัวเราแล้ว จะมองถึงเรื่องการจัดการเวลาในชีวิตอย่างเหมาะสมและความสุขร่วมด้วย ในอนาคตข้างหน้าเราต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีบทบาทแตกต่างกันไป การที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเราจะต้องเริ่มจากการบริหารเวลาในชีวิตอย่างสมดุล ซึ่งก็คือเราต้องรู้จักแบ่งเวลา ไม่เอาเวลาไปทำบางสิ่งบางอย่างมากเกินไปควรมีทั้งเวลาทำงาน พักผ่อน การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นและการดูแลตนเอง ถ้าหากสามารถจัดการเวลาในชีวิตได้อย่างสมดุลแล้วก็จะมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (ผจญ เฉลิมสาร, 2555) องค์กรแต่ละองค์กรควรคำนึงถึงความสมดุลในการทำงานของบุคลากรและแรงงานด้วยเพราะนอกจากจะทำให้งานมีประสิทธิภาพแล้ว ก็จะเกิดความรักความสามัคคีในองค์กร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของความสำเร็จขององค์กร

จากความสำคัญของคุณภาพชีวิตในการทำงาน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา คุณภาพชีวิตในการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ โดยพิจารณาประเด็นผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สภาพที่ทำงานปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน การปฏิบัติงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับผู้อื่นภายในองค์กร ลักษณะการบริหารงาน ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว สิทธิส่วนบุคคลและผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ และยังสามารถนำไปเป็นแนวทางวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบัน

การพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ ให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้

3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กนกวรรณ ชูชีพ (2551) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง ความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยเป็นความสัมพันธ์ต่างตอบแทนที่องค์การเป็นผู้มอบสิ่งแวดล้อมต่างๆทางกายภาพและลักษณะการงานที่มีคุณภาพให้กับผู้ปฏิบัติงาน นำ ไปสู่คุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับองค์การ และเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้รับการตอบสนองความต้องการแล้วจะส่งผลต่อไปยังองค์การในรูปของผลผลิตที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ณัฎฐพันธ์ เขจรนันทน์ (2551) ได้ให้นิยามคุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง การประเมินสถานะในลักษณะต่างๆ ของงาน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการสร้างสมดุลระหว่างงานและชีวิตของบุคคล คุณภาพชีวิตการทำงานจะให้ความสำคัญกับผลของงานที่มีต่อบุคคลและประสิทธิภาพขององค์การ รวมทั้งความพอใจของบุคลากรกับการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจขององค์การนอกจากนี้คุณภาพชีวิตการทำงานจะมีผลกระทบต่อบุคคลและองค์การทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค

แนวคิดของ วอลตัน (Walton, 1973) ได้กำหนดเกณฑ์คุณภาพชีวิตการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติ 8 ประการ ดังนี้

1. ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (adequate and fair compensation) หมายถึง รายได้ประจำ ได้แก่ เงินเดือนหรือเงินตอบแทนที่ได้จากการปฏิบัติงานเต็มเวลา ได้รับอย่างเพียงพอที่จะดำรงชีวิตตามอัตภาพของตนและได้รับอย่างยุติธรรมเมื่อเปรียบเทียบตำแหน่งของตนกับตำแหน่งหน้าที่อื่นที่มีลักษณะคล้ายๆกัน

2. สภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและสุขอนามัย (safe and healthy condition) หมายถึง สภาพทางกายภาพของสถานที่ทำงาน บริการเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ที่จัดไว้อานวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีที่สุดคำนึงถึงอุบัติความปลอดภัยจากอุบัติเหตุที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยของผู้ให้บริการและผู้รับบริการน้อยที่สุด โดยครอบคลุมถึงการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค การใช้ประโยชน์ ความสะดวกสบายและความพอใจของผู้ปฏิบัติงานปลอดภัยจากอุบัติเหตุและมีการกำหนดเป็นระเบียบปฏิบัติและระเบียบการจัดสภาพการทำงาน

3. โอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถของคุณบุคคล (development of human capacities) หมายถึง โอกาสในการเสริมสร้างความสามารถในการทำงานให้มีคุณภาพ โดยการให้บุคคลมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถควบคุมงานด้วยตนเองได้ สามารถใช้ทักษะความรู้ความสามารถที่มีอยู่รู้จักหาหรือได้รับสาระสนเทศเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน แนวทางปฏิบัติและสามารถคาดคะเนผลของการการปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม มีการวางแผนการทำงานและได้มีส่วนช่วยเหลือในการทำงานทุกๆ ขั้นตอน

4. ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน (growth and security) หมายถึง การได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานมากขึ้น ได้รับเตรียมความรู้และทักษะเพื่อหน้าที่ที่สูงขึ้นมีโอกาสประสบความ

สำเร็จในงานตามที่มุ่งหวังอันเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน ครอบครัวและผู้เกี่ยวข้องและมีความมั่นคงในรายได้หรือหน้าที่ที่ได้รับ

5. การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน (social integration) หมายถึง การที่ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกมีคุณค่า ได้รับการยอมรับและร่วมมือกันทำงานจากกลุ่มเพื่อนร่วมงาน รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อนร่วมงาน

6. ธรรมนูญในองค์กรหรือประชาธิปไตยในองค์กร (constitutionalism) หมายถึง การยึดหลักธรรมนูญเป็นหลักในการทำงานโดยในการทำงานบุคคลได้รับความเคารพในสิทธิส่วนบุคคล มีอิสระในการพูด มีความเสมอภาคในเรื่องต่างๆ ของงานตามความเหมาะสมและให้ความเคารพต่อความเป็นมนุษย์. ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว (the total life space) หมายถึง การแบ่งเวลาให้มีสัดส่วนเหมาะสม ระหว่างการใช้เวลาสาหรับกิจกรรมของตน งาน ครอบครัวและสังคม

8. ลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (social relevance) หมายถึงการทำงานที่รับผิดชอบต่อการทำให้สังคมของชุมชนตลอดจนหน่วยงานอื่นๆในการกระทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์อื่นๆ

กรอบแนวคิดการวิจัย

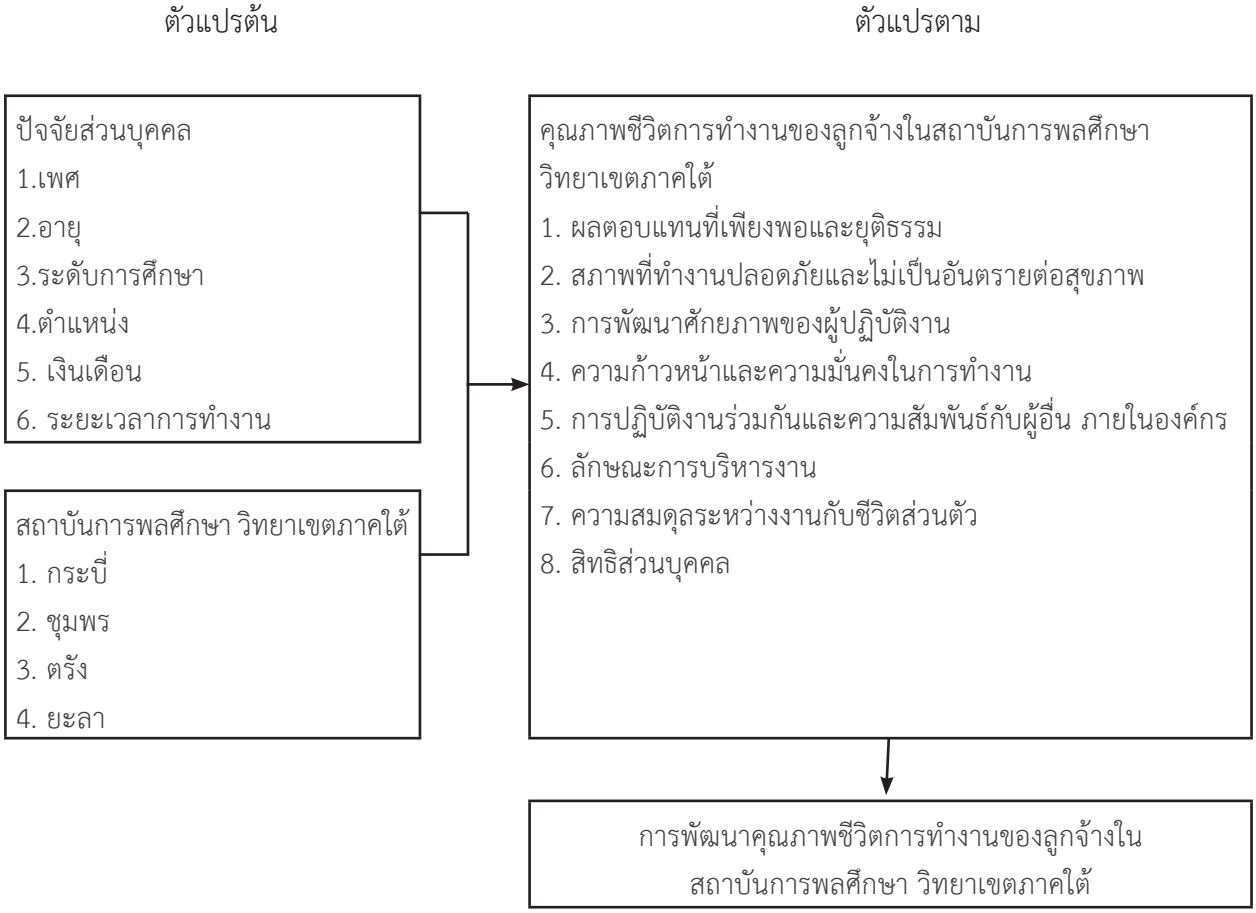

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ที่แตกต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตภาคใต้ โดยการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับเกณฑ์การชี้วัดระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตภาคใต้ 8 ด้าน ส่วนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาข้อมูล จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่เป็นลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ จำนวน 217 คน จากสถาบันการพลศึกษา 4 วิทยาเขต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่เป็นลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ จำนวน 145 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง เงินเดือน ระยะเวลาการทำงาน สถานภาพ ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตภาคใต้ 8 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการชี้แจงต่อกลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และวิธีการตอบแบบสอบถาม

3. ดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4. นำข้อมูลที่ได้มาลงรหัส (coding) ในแบบสอบถามทุกชุดที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) นำเสนอในรูปของตาราง

2. วิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard

deviation)

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง เงินเดือน ระยะเวลาการทำงาน สถานภาพ โดยสถิติทดสอบ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลโดยใช้สถิติ F-test ในกรณีที่มีความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé Method)

4. วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่เห็นว่ามีคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ สูงสุด ได้แก่ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว รองลงมาคือ ด้านสภาพที่ทำงานปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างต่ำสุด คือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยรวม แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ที่มีเพศต่างกัน จะมีความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสภาพที่ทำงานปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านการปฏิบัติงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับผู้อื่นภายในองค์กร ด้านลักษณะการบริหารงาน และด้านสิทธิส่วนบุคคล พบว่า ไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกับข้อคำถามโดยรวม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตามอายุ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้โดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตามอายุ ในข้อคำถามรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ ผลการการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารและข้าราชการของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ จำนวน 24 คน พบว่า สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ควรจัดหากองทุนสำรองสำหรับลูกจ้าง โดยกำหนดให้วิทยาเขตนั้นๆ เป็นผู้จัดโครงการ จัดกิจกรรมเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับลูกจ้าง เช่น การประกวดลูกจ้างดีเด่น การตรวจสุขภาพประจำปี สวัสดิการด้านการรักษา

พยาบาลให้กับลูกจ้าง เป็นต้น นอกจากนี้จัดให้มีการพัฒนาการทำงานและบุคลิกภาพ โดยการจัดอบรมให้กับลูกจ้าง เพื่อให้ลูกจ้างมีความคิดสร้างสรรค์และสามารถพัฒนางานได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น จัดให้มีการเปิดสอบบรรจุลูกจ้างเป็นพนักงานราชการหรือข้าราชการ และควรให้มีกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์กับบุคลากรในองค์กร ถือเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีความสามัคคี มีใจเป็นหนึ่งเดียวเพื่อพร้อมจะพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ พบประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่เห็นว่ามีคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ ได้แก่ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว รองลงมาคือ ด้านสภาพที่ทำงานปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างต่ำสุด คือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นอาจเป็นเพราะภาระงานที่ลูกจ้างรับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ ไม่มีผลกระทบกับชีวิตส่วนตัวของลูกจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของริชาร์ด อี.วอลตัน (1975 อ้างถึงใน จรัส วาดเขียน, 2553) กล่าวว่า บทบาทของการทำงานที่มีความสมดุล (balanced role of work) เกณฑ์ข้อนี้มุ่งที่จะให้องค์การหลีกเลี่ยงการเข้าไปแทรกแซงพนักงานในเรื่องความสมดุลที่เหมาะสมระหว่างงานกับวิถีชีวิต เช่น ความเป็นอยู่ภายในครอบครัว เป็นการแบ่งเวลาที่เหมาะสมสาหรับตัวเอง งาน ครอบครัวและอื่น ๆ ควรมีสัดส่วนการใช้เวลาอย่างเหมาะสม

2. ด้านผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานยังคงขาดสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลและยังคงได้รับค่าครองชีพที่เพียงพอตามภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของวอลตัน (Walton, 1973) พบว่า เงินเดือน (salary) ใช้เป็นค่าตอบแทนในรูปแบบจากการจ่ายเงินในช่วงเวลาหนึ่งเดือน และไม่คิดเงินเดือนตามจำนวนชั่วโมงที่ทำงาน เงินเดือน จะใช้ตามฐานะตำแหน่ง ในทัศนะของนายจ้างนั้นค่าจ้างที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างนั้นถือเป็นต้นทุนของ การดำเนินธุรกิจเป็นค่าแรงต่อหน่วยของการผลิตซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนที่สำคัญอย่างยิ่งของธุรกิจ ส่วนในทัศนะของลูกจ้างนั้นค่าจ้างเป็นวิธีการที่จัดให้เพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นตามมาตรฐานทั่วไปตามความรู้สึกของลูกจ้าง ซึ่งลูกจ้างมีความเชื่อว่า เขาควรได้รับค่าจ้างมาก เท่ากับลูกจ้างอื่นที่ทำงานแบบเดียวกัน และในองค์การเดียวกัน จะต้องได้รับค่าจ้างอย่างเพียงพอ และต้องมากกว่าลูกจ้างที่มีความรู้ ประสบการณ์ทักษะในการทำงานที่น้อยกว่า การได้รับค่าจ้างจะเพียงพอหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับ ค่าจ้างที่ได้รับนั้นสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และความมีเงินเหลือเพื่อการออมพอสมควร ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนอัตราได้ทันกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และค่าครองชีพต่างๆ ได้ทัน โดยลูกจ้างส่วนมากมักจะมีความต้องการได้รับค่าจ้างอย่างเป็นธรรมในแง่ของความคุ้มค่าความเหมาะสมต่อสิ่งที่ตนได้ทำให้กับงานและเป็นธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับลูกจ้างอื่นๆ ค่าตอบแทนเป็นสิ่งหนึ่งที่บอกถึงคุณภาพชีวิตการทำงานได้ เนื่องจากบุคคลมีความต้องการทางเศรษฐกิจจะมุ่งทำงานเพื่อให้ได้รับการตอบสนองทางเศรษฐกิจ ซึ่งความต้องการนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการมีชีวิตรอด การตัดสินเกี่ยวกับค่าตอบแทนนั้นควรพิจารณาในเรื่องความเพียงพอในการดำรงชีพและความยุติธรรม

3. ด้านสภาพที่ทำงานปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องทำงานมีแสงสว่างเพียงพอเหมาะสม บริเวณโดยรอบไม่มีเสียงรบกวนที่ก่อให้เกิดมลภาวะ และมีเวรยามรักษาความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดาวัลย์ ปลื้มคิด (2551) พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสอดคล้องกับบรรยากาศขององค์การ ได้แก่ โครงสร้างองค์การ แบบการเป็นผู้นำ เป้าหมายองค์การ การติดต่อสื่อสาร อีกทั้งมีความปลอดภัยในการทำงาน

4. ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังมีการเรียนรู้เทคนิคการปฏิบัติงานใหม่ๆ อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ เจษฎา ธรรมขันติพงศ์ (2544 อ้างถึงใน มาลินี ธรรมบุตร, 2550) กล่าวว่า การก้าวหน้าและการพัฒนา เป็นผลได้มาจากการทำงานรวมไปถึงผลพลอยได้จากงาน เช่น งานที่มีลักษณะท้าทายได้ใช้ความสามารถเต็มที่ได้มีการพันนาทักษะขณะทางานและประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน

5. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Huse & Cumming (1980) กล่าวว่า ความก้าวหน้า (growth) ถือเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสที่จะก้าวหน้าในอาชีพและตำแหน่งได้อย่างมั่นคง

6. ด้านการปฏิบัติงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับผู้อื่นภายในองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสามารถปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานได้ด้วยดีและสามารถปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานให้ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลำจวน โล่ห์เพ็ชร (2550) พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น แต่ยังพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกฎระเบียบมากเกินไป ด้านบุคคลที่ขาดความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม และด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สนับสนุนในการทำงานไม่ทันสมัย

7. ด้านลักษณะการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน อีกทั้งภารกิจงานที่กำหนดมีความชัดเจน กะทัดรัด และเข้าใจง่าย สอดคล้องกับภารกิจขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรเดส และไอเซนเบอร์เกอร์ (Rhoades & Eisenberger, 2002) พบว่า การได้รับรู้การดูแลที่ดีจากองค์การด้านความยุติธรรม การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและสภาพการทำงานที่น่าพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน อารมณ์ทางบวกความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ผลการปฏิบัติงานที่ดี และอัตราการลาออกที่ลดลงโดยมีการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การเป็นตัวแปรกำกับ

8. ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปฏิบัติงานไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตครอบครัวและพอใจในความสมดุลของช่วงเวลาของการปฏิบัติงานและช่วงเวลาที่ได้เป็นอิสระจากงานในแต่ละวัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ริชาร์ด อี.วอลตัน (1975 อ้างถึงใน จรัส วาดเขียน, 2553) กล่าวว่า บทบาทของการทำงานที่มีความสมดุล (balanced role of work) เกณฑ์ข้อนี้มุ่งที่จะให้องค์การหลีกเลี่ยงการเข้าไปแทรกแซงพนักงานในเรื่องความสมดุลที่เหมาะสมระหว่างงานกับวิถีชีวิต เช่น ความเป็นอยู่ภายในครอบครัว เป็นการแบ่งเวลาที่เหมาะสมสำหรับตัวเอง งาน ครอบครัวและอื่นๆ ควรมีสัดส่วนการใช้เวลาอย่างเหมาะสม

9. ด้านสิทธิส่วนบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้ใช้สิทธิของตนอย่างมีขอบเขตและไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Richard E. Walton (1975 อ้างถึงใน เศกสิน ศรีวัฒนานุกูลกิจ (2541) กล่าวว่า พนักงานควรมีสิทธิส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน นายจ้างไม่มีสิทธิที่จะมาก้าวก่ายได้ มีสิทธิในการพูดถึงการปฏิบัติงาน นโยบาย เศรษฐกิจ หรือสังคมขององค์การต่อผู้บริหาร

สามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากหัวหน้างานได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลจากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ จึงขอเสนอแนะแนวทางเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ดังนี้

1. ค่าตอบแทนเป็นปัจจัย ที่พบว่ามีความพอใจน้อยและมีความสอดคล้องกับปัจจัยด้านอื่นๆ ด้วย อีกทั้งการปรับเงินเดือนของลูกจ้างจะส่งผลต่องบประมาณรายจ่ายของสถาบัน หน่วยงานบริหารงานบุคคลภาครัฐจะต้องทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขอยู่แล้ว และให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของลูกจ้างส่งผลให้ได้อัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้นนั้น จะขึ้นอยู่กับตัวของลูกจ้างเองด้วย ซึ่งมีความอุทิศ ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจเป็นที่โดดเด่น ซึ่งเป็นการส่งเสริมขวัญกำลังใจให้กับลูกจ้างที่อุทิศตนให้แก่สถาบัน สิ่งที่ควรส่งเสริมคือมาตรการที่สร้างความจริงจังในการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมให้กับลูกจ้างทุกคน ให้ลูกจ้างมุ่งไปสู่การมีเกียรติและศักดิ์ศรีภายใต้หลักการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการส่งเสริมการออมเพื่อเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการพิจารณาความดีความชอบ เพื่อสนองต่อปัจจัยความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ลูกจ้างมากกว่าครึ่งที่ปฏิบัติงานในสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตภาคใต้ เห็นว่า การพิจารณาดังกล่าวยังไม่สร้างความเป็นธรรมและความโปร่งใสจริง หน่วยงานควรจัดช่องทางสำหรับการร้องทุกข์ในกรณีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ ผู้บังคับบัญชา ยังไม่สามารถทำให้เกิดเป็นความพึงพอใจกับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติมีประสิทธิภาพมากขึ้น ระดับนโยบายอาจต้องมีการออกมาตรการการประเมินผลการปฏิบัติงานที่สามารถบังคับใช้ได้อย่างจริงจัง นอกจากผู้บังคับบัญชาได้ประเมินลูกจ้างแล้ว ลูกจ้างก็ประเมินผู้บังคับบัญชาได้ด้วย ซึ่งสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ยังไม่เปิดโอกาสให้มีการประเมินแบบนี้ ข้อดีของการประเมินดังกล่าวนี้ทำให้ทราบจุดดีจุดด้อยของตนเอง การเปิดใจยอมรับ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สร้างความเข้าใจ สนับสนุนหลักการประชาธิปไตย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาสถาบันและพัฒนาบุคลากรที่เป็นลูกจ้างอย่างแท้จริง

3. ความต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ ลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ ถือเป็นลูกจ้างองค์กรของรัฐที่จะต้องได้รับการดูแล เนื่องจากสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตภาคใต้ บางวิทยาเขตอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยอันตราย ในการปฏิบัติงานท่ามกลางสถานการณ์ที่หวาดกลัว ความเครียด ความกดดัน สิ่งที่ลูกจ้างมีความต้องการ ได้แก่ ด้านสวัสดิการพิเศษเรื่องการเพิ่มเบี้ยเสี่ยงภัย เป็นการส่งเสริมขวัญกำลังใจในการทำงาน

4. ให้รัฐบาลมีนโยบายที่ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานอย่างจริงจัง การสร้างกลไกติดตาม ประเมินผล และให้รางวัลการดำเนินงานของส่วนราชการในเรื่องนี้ การสนับสนุนให้สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ ทำการสำรวจปัญหา ความต้องการ ด้านคุณภาพชีวิตและคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างอย่างสม่ำเสมอและนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนปรับปรุงประสิทธิภาพภายในหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. สถาบันต้องจัดสวัสดิการให้แก่ลูกจ้างสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้ เป็นกรณีพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยงเสี่ยงภัย ประกันสังคม ที่อยู่อาศัยในสถาบัน การมอบเหรียญเชิดชูเกียรติในการทำความดี และสร้างสวัสดิการใหม่ๆ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ลูกจ้างที่ปฏิบัติงานในสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตภาคใต้ ตลอดจนเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรในสถาบันเข้ามาทำงานและนำแนวคิดวิธีการทำงานใหม่ๆ

มาแก้ไขปัญหาในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตภาคใต้

2. สถาบันต้องให้การสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา ฝึกอบรมดูงาน ให้แก่ลูกจ้างอย่างสม่ำเสมอทั้งการศึกษาอบรมดูงานในพื้นที่และนอกพื้นที่ เพื่อเป็นการพัฒนาลูกจ้างในสถาบัน ส่งเสริมประสิทธิภาพความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

3. สถาบันต้องสามารถให้ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของลูกจ้างในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นการสร้างความอุ่นใจและศักยภาพของสถาบัน โดยผู้บริหารควรให้การดูแลเป็นกรณีพิเศษและควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกจ้าง

4. ผู้บริหารควรเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารใหม่ โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในทิศทางของการเห็นค่าความเป็นคน โดยการรณรงค์อย่างจริงจังในเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้าง สร้างเป้าหมายของการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ ให้ลูกจ้างมีชีวิตที่มีคุณภาพ คือ การมีความสุขกับการทำงานและการใช้ชีวิต การพัฒนาคนใหม่ที่สอดคล้องกับหลัก “คนคือศูนย์กลางของการพัฒนา” ที่ไม่เน้นเพียงเรื่องของงานเท่านั้น แต่เน้นเรื่องสมดุลของชีวิตและการทำงาน โดยควรให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องในสถาบันจัดทำแบบสำรวจความต้องการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน และนำมาลงในแผนการพัฒนาของหน่วยงาน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดคุณค่าของทั้งลูกจ้าง สถาบัน และสังคมโดยรวม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาในหน่วยงานภาครัฐที่มีผลการดำเนินการดีเด่นในเรื่องการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานให้กับบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้เห็นปัจจัยความสำเร็จตลอดจนขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนในการสร้างนโยบายและการปฏิบัติ การประเมิน ผลกระทบต่อความสำเร็จของงานและบุคลกรในองค์กร หรือการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานดีเด่นและหน่วยงานที่ควรปรับปรุง เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาให้องค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

References

Chalermsarn, P. (2012). *Quality of work life.* Retrieved from http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=12168&Key=news_research (in Thai)

Choocheep, K. (2008). *Quality of work life of the civil servants in the southern most provinces of Thailand.* Master of Public Administration Thesis, National Institute of Development Administration. (in Thai)

Huse, E., & Cumming, T. (1985). *Organization development and change*. New York: West.

Khajonnun, N. (2008). *Organizational behavior.* Bangkok: V. Print. (in Thai)

Lohpetch, L. (2007). *Quality of working life of the inventory personnel of Chiang Mai University*. Master of Public Administration Thesis, Chiangmai University. (in Thai)

Naphakad, J. (2011). The Relationship between the quality of work life and the performance of police officers at the Nong Khang Phlu police station. Academic Services *Journal Prince of Songkla University, 22*(1), 41-58. (in Thai)

Pluimkid, T. (2008). *Quality of work life of Srinakharinwirot university's staff*. Master of Liberal Arts Thesis, Kasetsart University. (in Thai)

Rapeephisan, W. (2011). *Human resource managemen*t. Bangkok: Wijithattakorn. (in Thai)

Rhoades, L., & Eisenberger, R. (2002). Effective commitment to the organization: The contribution of perceived organization support. *Journal of Applied Psychology, 86*(1), 825 – 836.

Sriwattananukulkit, K. (1998). *Quality of work life of Thai labor in Japan: A case study of illegal labor*. Bangkok: National Research Council of Thailand. (in Thai)

Timyaingam, S. (2008). Quality of work life of childcare personnel in the childhood development centers, Chachoengsao province. *Education Journal, 19*(1), 71-84. (in Thai)

Thummabud, M. (2007). *Quality of work life of the supporting personnel Thammasat Rungsit campus*. Master of Education Thesis, Valaialongkorn Rajabhat University. (in Thai)

Wadkhen, J. (2010). *Quality of life of non-commissioned officers in the interior security department, serving in three southern border provinces of Thailand*. Master of Public Administration Thesis, Burapha University. (in Thai)

Walton, R. E. (1973). Quality of working life: What is it?. *Stone Management Review, 15*(1), 12-16.

Wongsuk, C. (2007). *Strategy of human resource management in electronic industry*. Bangkok: Ramkhumhang University. (in Thai)

การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี (ประจำปีงบประมาณ 2560)

Community Satisfaction toward the Services of the Main Mission of Bueng Yitho Municipality in 2017 Fiscal Year

วิจิตร วิชัยสาร, พรภัทร์ หวังดี, อรทิณี ทวยนาค และธนพล สราญจิตร์

Vichit Vichaisan, Pornpat Whangdee, Onthinee Thuynak and Tanapon Saranghid

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Faculty of Management Science, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การทำวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่องานบริการที่เป็นภารกิจหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ประจำปีงบประมาณ 2560 (2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่องานบริการที่เป็นภารกิจหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานบริการที่เป็นภารกิจหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลบึงยี่โถ โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยวิธีของ Taro Yamane สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ(percentage), ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ,และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผลการวิจัย พบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.00 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 22.00 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. ร้อยละ 38.80 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 21.00 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 28.00 โดยกลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนมากมาใช้บริการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ร้อยละ 32.00 (2) ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่องานบริการที่เป็นภารกิจหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานีในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.59, SD=.501) โดยพิจารณาจากผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่องานบริการที่เป็นภารกิจหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจสูงสุด ($\overline{X}$=4.63, SD=.493) คิดเป็นร้อยละ 92.60 รองลงมาคือด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ($\overline{X}$=4.63, SD=.482) คิดเป็นร้อยละ 92.60 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\overline{X}$=4.54, SD=.517) คิดเป็นร้อยละ 90.80 และด้านช่องทางการให้บริการ ($\overline{X}$=4.56, SD=.513) คิดเป็นร้อยละ 91.20 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความพึงพอใจของประชาชน, การให้บริการที่เป็นภารกิจหลัก, เทศบาลเมืองบึงยี่โถ, อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the level of the community satisfaction toward the services and mission of Bueng Yitho municipality in 2017 (2) to study the problems and comments of the services and mission of Bueng Yitho municipality (3) to recommend the development of the services as the main mission of Bueng Yitho municipality. The research used was

survey research. The samples consisted of 400 people. The data were analyzed using by frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the study are as follows (1) 66.80 % of samples are females, 22% are more than 60 years old, 38.80% have finished in the high school, 21. % own their own business, 28% have income under 5,000 Baht per month, 32% received the service of at least once per week (2) the level of the community satisfaction toward the services of the main mission of Bueng Yitho municipality 2017 is in the highest level ($\overline{X}$=4.59, SD=.501). When consider the factors, it found that the factor of staff was in the high level ($\overline{X}$=4.63, SD=.493, 92.60%); next, the service process was at the highest level ($\overline{X}$=4.63, SD=.482, 92.60%); the facilities were at the highest level ($\overline{X}$=4.54, SD=.517, 90.80% and the service channel was in the high level ($\overline{X}$=4.56, SD=.513, 91.20 %). This research founded that the satisfaction of the elderly people in the life development center in Sathaporn village was at the highest level as were the services of Bueng Yitho medical and rehabilitation center, life development center for the elderly in Banfa-Rangsit village and the young children's center. The researcher recommends the following ways to develop the services of the main mission of Bueng Yitho municipality 2017 (1) reduce the services and add more staff (2) add the channel of the services and use the social media, Facebook or Line to publicize the activities (3) find the cause of the staff problems and solve them. Furthermore, train the staff about the service skills and communication skills to stimulate the staff's productivity. (4) add the facilities by the studying the statistics of people who use the service.

Keywords: satisfaction, the service that is the main mission, Bueng Yitho municpality, Thanyaburi district Pathumthani province

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระบบการปกครองภายในประเทศไทย ซึ่งการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงมาตามลำดับจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นแนวความคิดในการให้บริการประชาชนได้ปกครอง บริหาร และพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง มีความสัมพันธ์อย่างมากกับแนวคิดการกระจายอำนาจการปกครอง (decentralization) ซึ่งหลักการกระจายอำนาจการปกครองนี้มีเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ได้โดยอิสระปลอดการชี้นำจากรัฐบาล และมีความสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐได้เน้นไปที่การกระจายอำนาจและการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กล่าวคือเป็นการเปิดโอกาสและให้อิสระแก่ อปท. ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยการจัดตั้ง อปท. ขึ้นมาให้มีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงาน การบริหารบุคลากร การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

เทศบาลเมืองบึงยี่โถ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่อยู่ในเขตปริมณฑล แวดล้อมด้วยโรงงานอุตสาหกรรมและหมู่บ้านจัดสรรซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนหลากหลายอาชีพ ลักษณะพื้นที่โดยรวมเป็นชุมชนเมือง มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนายกระดับขีดความสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในงานบริการหลักเพื่อตอบสนองความ

ต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล เทศบาลเมืองบึงยี่โถจึงมีความจำเป็นต้องมีการประเมินผลการให้บริการ โดยประสานงานให้คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย มาดำเนินการสำรวจคุณภาพของการให้บริการ โดยทำการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการจากเทศบาลเมืองบึงยี่โถในประเด็นสำคัญๆ ประกอบด้วย ความพึงพอใจด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และความพึงพอใจด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งผลที่ได้รับจากการประเมินจะนำมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของการให้บริการงานบริการหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่องานบริการที่เป็นภารกิจหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ประจำปีงบประมาณ 2560

2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่องานบริการที่เป็นภารกิจหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานบริการที่เป็นภารกิจหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ประวัติความเป็นมา

เทศบาลเมืองบึงยี่โถ ได้รับการยกฐานะมาจาก “อบต.บึงยี่โถ” (ก่อตั้งเมื่อ 2 มีนาคม 2538) และจาก “เทศบาลตำบลบึงยี่โถ” (ยกฐานะจาก อบต.บึงยี่โถ เมื่อ 1 สิงหาคม 2550) มาเป็น “เทศบาลเมืองบึงยี่โถ” เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2554 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง เปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ประกาศ ณ วันที่ 16 กันยายน 2554 โดยมีนายชูชาติ หาญสวัสดิ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ลงนาม ปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 129 ตอนพิเศษ 13 ง หน้า 44 ลงวันที่ 11 มกราคม 2555

สาเหตุที่มีการยกฐานะเป็น “เทศบาลเมืองบึงยี่โถ” สืบเนื่องจากในปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2554) เขตพื้นที่ตำบลบึงยี่โถมีความเจริญเติบโตและมีการพัฒนาในหลายๆ ด้านอย่างรวดเร็ว เช่น การพาณิชกรรม การท่องเที่ยว การศึกษา การอุตสาหกรรม การกีฬา การคมนาคมขนส่ง และสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นสังคมเมืองมากขึ้น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในตำบลบึงยี่โถมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับ ความเป็นสังคมเมือง เทศบาลเมืองบึงยี่โถในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ ดูแลคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนตำบลบึงยี่โถให้มีความอยู่ดีกินดี มีคุณภาพกายและคุณภาพใจที่ดี จึงมีความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงฐานะขององค์กรให้ใหญ่ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม และเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นไปอย่างทั่วถึง ครอบคลุม รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

Aday & Andersen (อ้างถึงใน ศิริลักษณ์ มากมณี, 2548, น. 25) กล่าวถึงทฤษฎีที่ชี้พื้นฐาน 6 ประเภท ที่เกี่ยวกับความพึงใจของผู้มาใช้บริการเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยประเมินระบบบริการว่าได้มีการเข้าถึงผู้ใช้บริการ ความพึงพอใจ 6 ประเภทนั้น คือ

2.1 ความพึงพอใจต่อความสะดวกที่ได้รับบริการ ซึ่งแยกออกเป็น

2.1.1 การใช้เวลารอคอยในสถานที่บริการ

2.1.2 การได้รับการดูแลเมื่อมีความต้องการ

2.1.3 ความสะดวกสบายที่ได้รับในสถานที่บริการ

2.2 ความพึงพอใจต่อการประสานงานของการบริการ ซึ่งแยกออกเป็น

2.2.1 การได้รับการบริการทุกประเภทในสถานที่ คือ ผู้ใช้บริการสามารถขอรับบริการตามความต้องการของผู้ใช้บริการ

2.2.2 ผู้ให้บริการให้ความสนใจผู้ใช้บริการ

2.2.3 ได้มีการติดตามผลงาน

2.3. ความพึงพอใจต่อข้อมูลที่ได้รับจากการบริการ

2.4. ความพึงพอใจต่ออัธยาศัย ความน่าสนใจห่วงใยต่อผู้ใช้บริการแก่การแสดงอัธยาศัยท่าทางที่ดีเป็นกันเองให้บริการและความสนใจห่วงใยต่อผู้ใช้บริการ

2.5. ความพึงพอใจต่อคุณภาพของการบริการ ได้แก่ คุณภาพของการบริการต่อผู้ใช้บริการ

2.6. ความพึงพอใจต่อค่าใช้จ่ายเมื่อใช้บริการ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นของผู้ใช้บริการ

3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ

ศศนันท์ วิวัฒนชาต (อ้างถึงใน คหัฏฐนันท์ ขวัญทอง, 2548, น. 11) กล่าวว่าการบริการมีลักษณะที่สำคัญๆ แตกต่างจากสินค้าโดยทั่วไปหลายประการ ซึ่งก่อให้เกิดความท้าทายและโอกาสใหม่ๆ ในการขาย ได้แก่

3.1 ไม่สามารถจับต้องได้ บริการเป็นนามธรรม ไม่ใช่รูปธรรมจึงไม่มีตัวตนจับต้องไม่ได้ ไม่สามารถให้ตัวอย่างลูกค้าได้ลิ้มรส สัมผัส เห็น ดมกลิ่น หรือฟังก่อนซื้อได้ นักขายบริการจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องเน้นผลประโยชน์ที่ผู้ซื้อจะได้รับ เช่น ผู้ที่ประกันชีวิตก็จะได้รับความคุ้มครองอุบัติเหตุและการรักษาพยาบาล เป็นต้น นักขายจึงต้องพยายามให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือและไว้วางใจ

3.2 ไม่สามารถแบ่งแยกได้ บริการไม่สามารถแยกจากผู้ขายหรือให้บริการได้ เช่น ทันตแพทย์ที่ในขณะให้บริการที่คนไข้จะต้องอยู่ด้วย ดังนั้น หากพิจารณาจากจุดยืนของการขายตรงจะเป็นช่องทางการจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด นอกจากนี้การขายบริการไม่สามารถทำได้ในตลาดจำนวนมาก เนื่องจากข้อจำกัดของการดำเนินงาน เช่น ในแต่ละวันช่างซ่อมรถยนต์จะซ่อมรถได้ในจำนวนจำกัดเท่าที่จะทำได้ อย่างไรก็ตามธุรกิจบางประเภท เช่น ประกันชีวิตและการท่องเที่ยว ฯลฯ นั้นอาจมีบุคคลที่เป็นตัวแทนเข้ามาช่วยส่งเสริมให้สามารถขยายตลาดได้มากขึ้น

3.3 ไม่มีมาตรฐานแน่นอน อุตสาหกรรมบริการหรือแม้แต่ผู้ขายบริการไม่สามารถทำให้บริการเป็นมาตรฐานแน่นอนได้ เช่น สายการบินไม่สามารถทำให้คุณภาพของการบริการเท่ากันทุกเที่ยวบินได้และเป็นการยากที่คาดคะเนคุณภาพของการบริการล่วงหน้าได้ ดังนั้นบริการจึงมีลักษณะที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผู้ให้บริการและความร่วมมือของลูกค้าด้วย

3.4 ไม่สามารถเก็บรักษาได้ บริการไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้เหมือนสินค้าและอุปสงค์มักจะขึ้นๆ ลงๆ ตามฤดูกาลตามวันหรือชั่วโมง จึงทำให้การวางแผนผลิตภัณฑ์ การตั้งราคาและการส่งเสริมบริการเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้บริหารการโฆษณาและการลดราคาอาจจะช่วยกระตุ้นความต้องการในระหว่างช่วงลูกค้าน้อยได้ เช่น โรงแรมอาจเสนอราคาต่ำกว่าราคาปกติหรือราคาเป็นชุดสำหรับครอบครัว

4. แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ

Willium H. Lucy Dennis Gilbert และ G.S. Birkhead (1977 อ้างถึงใน นิเมธ พรหมพยัต, 2542, น. 22) มองว่าการให้บริการสาธารณะมี 4 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ

4.1 ปัจจัยนำเข้า (inputs) หรือทรัพยากรอันได้แก่ บุคลากร ค่าใช้จ่ายอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

4.2 กิจกรรม (activities) หรือกระบวนการ (process) ซึ่งหมายถึงวิธีการที่จะใช้ทรัพยากร

4.3 ผล (results) หรือผลผลิต (outputs) ซึ่งหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้ทรัพยากร

4.4 ความคิดเห็น (opinions) ต่อผลกระทบ (impacts) ซึ่งหมายถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบริการที่ได้รับ จากความหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นการพิจารณาโดยใช้แนวคิดเชิงระบบที่มีการมองว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้บริการนำปัจจัยนำเข้า เข้าสู่กระบวนการผลิตและออกมาเป็นผลผลิตหรือการบริการ

5. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

Daniel Wit (1967 อ้างถึงใน ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539, น. 11) การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชากรในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงแต่บางส่วนในการปกครองท้องถิ่นตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้อง

ถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกินจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

6. การกระจายอำนาจการปกครอง

ประยูร กาญจนดุล (2541, น. 183) ได้ให้ความหมายที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ คือ รัฐมอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการจัดทำบริหารสาธารณะ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นหรือองค์การอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การในราชการบริหารส่วนกลางรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นหรือองค์การนั้นเอง โดยราชการบริหารส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมดูแลเท่านั้น ไม่ได้เข้าไปบังคับบัญชาสั่งการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

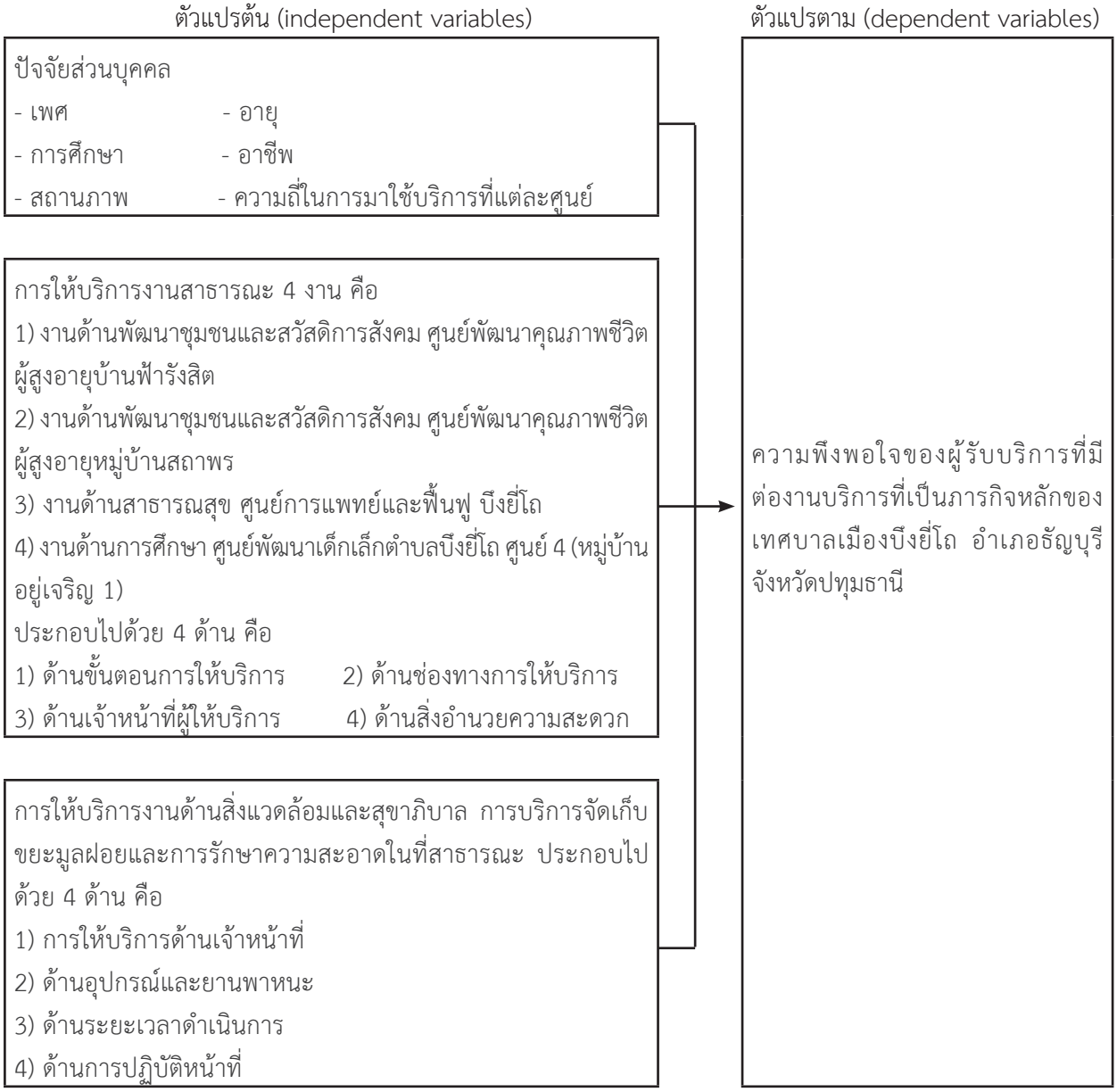

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถมี จำนวน 37,703 คน (ข้อมูลประชากร ณ วันที่ 12 มกราคม 2559 จากสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองบึงยี่โถ) ผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณจากสูตร โดยสูตรของ Taro Yamane ภายใต้ความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.05 เท่ากับร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ทั้งนี้รูปแบบของแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพการให้บริการงานหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ 4 งานหลัก

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ด้านงานสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล การจัดเก็บขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งด้วยกัน คือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสารทางวิชาการสิ่งพิมพ์ งานวิจัย วิทยานิพนธ์และข้อมูลจากเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพการให้บริการงานหลักของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ 4 งานหลัก ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ด้านงานสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล การจัดเก็บขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ และ ข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ใช้วิธีการทางสถิติเชิงพรรณนาในการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวมเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้คือกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.00 และ เพศชายเป็นร้อยละ 38.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 22.00 รองลงมาอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 22.00 อายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 21.00 อายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 19.00 และอายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 16.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. ร้อยละ 38.80 รองลงมาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 35.00 ประถมศึกษา ร้อยละ 18.00 และระดับปริญญาโท ร้อยละ 7.00 และอื่นๆ ร้อยละ 2.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 21.00 รองลงมานักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 17 รับราชการร้อยละ 15.00 ว่างงาน ร้อยละ 13.00 รับจ้าง ร้อยละ 10.00 อื่นๆ ร้อยละ13.00 พนักงานบริษัท 10.00 และเกษตรกร ร้อยละ 1.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 28.00 รองลงมา รายได้10,001 - 15,000 บาท รายได้ร้อยละ 19.00 รายได้ 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 18.00 รายได้ 15,001 - 20,000 บาท ร้อยละ 18.00 และรายได้ 20,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 17.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมาใช้บริการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ร้อยละ 32.00 รองลงมาใช้บริการสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ร้อยละ 28.00 มาใช้บริการทุกวัน ร้อยละ 21.00 และมาใช้บริการ

สัปดาห์ละ 4-5 ครั้ง ร้อยละ 19.00

ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้มารับบริการที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\overline{X}$=4.59, SD=.501) คิดเป็นร้อยละ 91.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\overline{X}$=4.63, SD=.493) คิดเป็นร้อยละ 92.60 รองลงมาคือด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\overline{X}$=4.63, SD=.482) คิดเป็นร้อยละ 92.60 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\overline{X}$=4.54, SD=.517) คิดเป็นร้อยละ 90.80 และด้านช่องทางการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\overline{X}$=4.56, SD=.513) คิดเป็นร้อยละ 91.20 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อกระบวนการให้บริการของเทศบาลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 คิดเป็นร้อยละ 91.80 พิจารณาแต่ละด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกระบวนการให้บริการของเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ในด้านต่าง ๆ ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพยุง อินทร์วิลัย (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ: ศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยสัสดีเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของหน่วยสัสดีเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประชานมีความพึงพอใจในด้านพนักงานผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านความรวดเร็วที่ให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านอาคาร/สถานที่และด้านประชาสัมพันธ์เพื่อให้การบริการ อยู่ในระดับมาก

ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อกระบวนการให้บริการของเทศบาลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ยังมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรวุฒิ สิงห์นิล (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มี เพศ การศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคายผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ด้านการให้บริหารอย่างทันเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม

2. การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้านพบว่าระดับความถึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามการศึกษาโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามการศึกษาโดยรวมและด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ประชาชนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความพึงพอใจแตกต่างกับประชาชนที่จบชั้นมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าและประชาชนที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป

4. การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มี

ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอาชีพโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรหรือรับจ้างมีความพึงพอใจ แตกต่างกับประชาชนที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นและผู้ประกอบอาชีพค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว

5. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ได้แก่ จัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายให้กับผู้สูงอายุ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในการติดตามประเมินผลการป้องกันสาธารณะภัย จัดให้มีถังขยะเพิ่มขึ้นและให้มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล คุ้มครองป้องกันและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังจากทางหน่วยงานปฏิกูล คุ้มครองป้องกันและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังจากทางหน่วยงานของรัฐ จัดกิจกรรมการแข่งขันเกี่ยวกับการผลิตของใช้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อกระบวนการให้บริการของเทศบาลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ยังมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจันทิมาพร ทองนาค (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลและมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวแปรภูมิหลังที่ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันและมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การรับทราบข้อมูลข่าวสารจาก อบต. ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่พบ ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ด้านความรู้ ความสามารถของบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและด้านงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

1. งานศูนย์พัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุหมู่บ้านสถาพร มีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านช่องทางการให้บริการ เทศบาลควรพัฒนาขั้นตอนการให้บริการ ควรลดระยะเวลาในการให้บริการ โดยกำหนดระยะเวลาในการให้บริการในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ประชาชนสามารถคำนวณเวลาในการมารับบริการได้

2. งานศูนย์การแพทย์และฟื้นฟู บึงยี่โถ มีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านช่องทางการให้บริการ เทศบาลควรพัฒนาขั้นตอนการให้บริการ เทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง โดยมีการจัดทำเอกสารหรือให้บริการแบบออกหน่วยเคลื่อนที่ประชาสัมพันธ์เพื่อตอบข้อสักถามหรือให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง

3. งานศูนย์พัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุ บ้านฟ้ารังสิต มีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เทศบาลควรพัฒนาขั้นตอนการให้บริการ ควรปรับปรุงความสะอาดของสถานที่ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และควรมีป้ายประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน

4. งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบึงยี่โถ ศูนย์ 4 (หมู่บ้านอยู่เจริญ 1) มีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เทศบาลควรพัฒนาขั้นตอนบริการการให้บริการควรเพิ่มอุปกรณ์เครื่องมือให้เพียงพอต่อการใช้

5. ข้อเสนอแนะของงานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลการจัดเก็บขยะมูลฝอย และการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ มีข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 ด้านอุปกรณ์และยานพาหนะ ทางเทศบาลควรบำรุงรักษารถบรรทุกขยะและถังให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา

5.2 ด้านระยะเวลาดำเนินการ ทางเทศบาลควรให้บริการตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

References

Chayabud, C. (1996). *Local government in Thailand*. Bangkok: Department of Provincial Administration. (in Thai)

Kranjanadoon, P. (1998). *Administrative law*. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Kwanthong, K. (2005). *The customer satisfaction of Thai Bang public company limited in Patumthani*. Master of Business Administration Thesis, Valaya Alongkorn Rajabhat University. (in Thai)

Makmanee, S. (2005). *Fators effect patients' satisfaction in outpatient department service in Jedsamean hospital at Ratchaburi province.* Master of Science Thesis, Silpakorn University. (in Thai)

Prompayat, N. (1999). *Community satisfaction toward the services of Sungai Kolok municipality*. Master of Liberal Arts Thesis, National Institute of Development Administration. (in Thai)

Singni, W. (2007). *Community satisfaction toward the services of the subdistrict administrative or ganization at Kong Nang, Tha Bo district, Nong Khai province*. Master of Public Administration Thesis, Maha Sarakham University. (in Thai)

Tongnak, C. (2008). *Community satisfaction toward the services of the subdistrict administrative organization at Ban Pong, Hang Dong district, Chiang Mai province*. Master of Public Administration Thesis, Chiang Mai University. (in Thai)

ทัศนคติ และความพร้อม การเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน ของประชาชน พื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

Public's Attitude and Readiness in Entering Labor Market within the ASEAN Community: Phanomsarakham District, Chachoengsao Province

รัชดาพร ใจสว่าง และ ดนัย ปัตตพงศ์

Ratchadaporn Jaisawang and Danai Pattaphongse

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น

Master of Business Administration Program, Nation University

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ทัศนคติของประชากร พื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (2) ความพร้อมของประชากร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ (3) ทัศนคติและความพร้อมของประชากรจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ประชากรได้แก่ประชาชนในพื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา(สถิติกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย มีจำนวนทั้งสิ้น68,860 คน) กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างประชาชนจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ สถิติเชิงพรรณา (ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน (ประกอบด้วย t-test, F-test) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีสถานภาพโสด และมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 5,001-15,00 บาท ต่อเดือน อาศัยอยู่ในตำบลพนมสารคาม มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และมีการศึกษาอยู่ที่ระดับมัธยมศึกษา หรือ อาชีวะศึกษา ในส่วนของทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วย ในส่วนของความพร้อมเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีความพร้อมเพียงพอ ในส่วนของการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ/รายได้/อาชีพแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแตกต่างกันในบางประเด็น ในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ/รายได้ /อาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นในความพร้อมเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแตกต่างกันในบางประเด็น

คำสำคัญ: ตลาดแรงงาน, ประชาคมอาเซียน, ความพร้อม, ทัศนคติ

Abstract

The objectives of this survey research were to study (1) the attitude of people living in Phanomsarakham district, Chachoengsao province on ASEAN community (2) their readiness on the advent of ASEAN community (3) their attitude and opinion on readiness based upon their personal factors. Population were people living in Panomsarkham district, Chachoengsao province (68,860 persons according to statistics issued by Department of Public Administration, Ministry of Interior). Samples included 400 persons. Statistics used in the study included descriptive statistics (frequency, percentage, mean, standard deviation) and inferential statistics(t-test, F-test).

Outcome of the study revealed that the majority of respondents were female, single , 26-35 years of age, secondary-school or vocational school graduates, working for hire with monthly income between 5,001-15,00 baht . Study of their attitude showed that the majority of them positively agreed with the issues raised. Study of their readiness showed that, overall, the score was moderate. Study of their attitude based upon personal factors showed that respondents with different age, income/ occupation did differ in their attitude on some aspects. Similarly, study of their opinion on readiness based upon personal factors indicated that respondents with different age/income/occupation did differ in their opinion on readiness in some aspects.

Keywords: labor market, Asian economic community, readiness, attitude

บทนำ

การเปิดเสรีอาเซียน โดยเฉพาะการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asian Economic Community--AEC) ในปี พ.ศ. 2558 นั้น ประเทศไทยจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรับกับผลกระทบจากการเปิดเสรีต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สิ่งสำคัญสุดประการหนึ่งคือ จำเป็นต้องยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น และปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขัน คือการสร้างความเข้มแข็งให้แก่แรงงานไทย เพราะเป็นตัวจักรสำคัญ ที่จะทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน

การศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ที่จำเป็นในการขับเคลื่อนและเตรียมการเพื่อการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนให้ทันตามกำหนด ในกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก (three pillars of ASEAN community) ซึ่งประกอบด้วยประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community--APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community --AEC) และประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community --ASCC) อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ประชากรไทยทุกคนจำเป็นที่จะต้องมีความตระหนักรู้และมีความพร้อมในการกำหนดนโยบายเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ที่สอดคล้องกับนโยบายในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งสร้างคนไทยยุคใหม่ให้มีความรู้ความดี และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งหมายรวมถึงการที่คนไทยมีความพร้อมที่จะเป็นพลเมืองอาเซียนที่สามารถแข่งขันได้และอยู่ร่วมกับเพื่อนบ้านอย่างสันติสุข ตลอดจนเป็นต้นแบบการดำเนินการเพื่อขยายผลความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมกับประเทศเพื่อนบ้านต่างๆ ในภูมิภาคเดียวกันอีกด้วย (ชิดชนก ทองไทย, 2556)

ประชากรในพื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งแม้เป็นอำเภอเล็กๆ แต่ก็เป็นอำเภอที่มีหลายตำบล ซึ่งมีธุรกิจหลากหลายประเภท และประชากรส่วนใหญ่ที่ทำงานอยู่ในย่านนี้ต้องมีส่วนร่วมไม่มากก็น้อยในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องรับรู้ ทำความเข้าใจ มีการเตรียมการ มีการปรับตัว ปรับทัศนคติให้พร้อม ประเด็นที่ประชากรควรต้องเตรียมตนเองเพื่อทำให้ตนเองมีความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ในอนาคตเช่นการให้ความสนใจและตระหนักผลที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการรวมตัวของประเทศต่างๆ สู่ประชาคมอาเซียน ทั้งในเชิงประโยชน์ที่ได้รับ และข้อควรระวัง ดังนั้นการติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวของประเทศเพื่อนบ้านเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะนำไปสู่ความเท่าทัน มีการเตรียมการเพื่อการปรับตัว มิใช่รอให้ผลเกิดขึ้นก่อนจึงค่อยปรับตัว ซึ่งอาจจะทำให้ไม่ทันต่อการเรียนรู้ในยุคใหม่ควรเป็นไปอย่างมีเป้าหมาย อย่างคนรู้เท่าทันสถานการณ์ การเรียนควรเป็นไปเพื่อสะสมความรู้และประสบการณ์ รู้จักที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มในตนเองทำให้ตนเป็นคนมีศักยภาพรอบด้าน (ทั้งทางการเรียนรู้ การ

เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ การสื่อสารการมีวินัยในตนเอง การมีภาวะผู้นำ ฯลฯ) เพราะคู่แข่งในอนาคตมิใช่คนไทยด้วยกันเท่านั้นแต่เป็นคนต่างชาติต่างวัฒนธรรมที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แนวคิดที่ควรจะเสริมสร้างในตนเอง คือทำให้ตนเองสามารถทำงานได้ทั่วอาเซียน นอกจากนี้การเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียน สอนเราว่าเราต้องมีนิสัยเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะสังคมแห่งอนาคตเป็นสังคมใหม่ที่เราไม่เคยชิน มีความแตกต่างจากอดีตที่ผ่านมา ความรู้เพื่อการดำรงตนให้อยู่รอด และอยู่อย่างมีความสุขเป็นสิ่งที่เราต้องแสวงหา

จากที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ทัศนคติ และความพร้อม การเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการเตรียมการเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชากร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2. เพื่อศึกษาความพร้อมของประชากร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติ และความพร้อมของประชากรจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

อาเซียน (ASEAN) เป็นการรวมตัวกันของ 10 ประเทศ ในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วย ความร่วมมืออาเซียนเห็นชอบ ให้จัดตั้ง ประชาคมอาเซียน (ASEAN community) เพื่อเป็นองค์กรระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามข้อตกลงจะมีการจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) เมื่อมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนแล้วจะมีการเปิดกว้างให้ประชาชนในแต่ละประเทศสามารถเข้าไปทำงานในประเทศอื่นๆ ในประชาคมอาเซียนได้อย่างเสรี เสมือนดังเป็นประเทศเดียวกันซึ่งจะมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและการมีงานทำของคนไทย

ความหมายของทัศนคติ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538, น. 237) ได้ให้ความหมายของ คำว่าทัศนคติ หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

อนันต์ชัย คงจันทร์ (2545, น. 46-70) ได้ให้ความหมายของคำว่า ทัศนคติ หมายถึงความเห็นในลักษณะการประเมินเชิงบวกหรือลบเป็นการสะท้อนความรู้สึกของบุคคลในเรื่องความพอใจหรือไม่พอใจ ความชอบหรือไม่ชอบที่มีต่องาน บุคคล วัตถุหรือเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่ง ทัศนคติเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม

ในงานวิจัยนี้ ทัศนคติหมายถึง ความรู้คิด ความเชื่อรวมถึงความรู้สึกชอบไม่ชอบที่มีต่อกิจกรรมหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปในลักษณะที่สนับสนุนหรือไม่สนับสนุน

ความหมายของความพร้อม (readiness) กู๊ด (Good, 1973, p. 472) ได้ให้ความหมายของความพร้อมไว้ว่าหมายถึง ความตั้งใจ ความต้องการ และความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ความพร้อมขึ้นอยู่กับระดับวุฒิภาวะ ประสบการณ์ อารมณ์ และจิตใจ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2528, น. 220) กล่าวไว้ว่า ความพร้อมหมายถึง สภาพความสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ที่พร้อมจะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทางด้านร่างกาย ได้แก่ วุฒิภาวะ (maturity) ซึ่งหมายถึง การเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ของอวัยวะของร่างกาย ทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความพอใจที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือพอใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆ

กฤษฎา ศักดิ์ศรี (2530, น. 473) กล่าวว่า ความพร้อมหมายถึง ความสามารถที่บุคคลที่จะดำเนินกิจกรรมหนึ่งอย่างได้ผลดีในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ความพร้อมประกอบด้วย วุฒิภาวะทางกาย กับสภาพการณ์อื่นๆ เช่น ความสนใจ แรงจูงใจ ประสบการณ์เดิม ความต้องการ สุขภาพจิต เป็นต้น

ในงานวิจัยนี้ ความพร้อมเป็นสภาวะของบุคคลที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บังเกิดผลด้วยความตั้งใจ และกระตือรือร้น ซึ่งเกิดจากวุฒิภาวะ ประสบการณ์ อารมณ์ และความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ

องค์ประกอบของความพร้อม ดาวนิ่ง และ

แธคเกอร์เรย์ (Downing & Thackrey, 1971, pp. 14-15) ได้แบ่งองค์ประกอบของความพร้อมไว้ 4 กลุ่มดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย

2. องค์ประกอบทางสติปัญญา

3. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ

4. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอนำแนวคิดของธอร์นไดค์ (Thorndike,1999) ที่อธิบายถึงความพร้อมว่า หมายถึงสภาพความพร้อม หรือความมีวุฒิภาวะ ประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่หรือสิ่งใหม่ ที่จะทำให้เกิดทักษะจากการเรียนรู้ มาใช้เป็นแนวทางในการค้นหาคำตอบกรอบแนวความคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน

ชิดชนก ทองไทย (2556) ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้และทัศนคติที่มีผลต่อความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียนของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติในการทำงานที่ประกอบด้วย ด้านความเชื่อเกี่ยวกับงานในประชาคมอาเซียน ความรู้สึกที่มีต่อประชาคมอาเซียน และความตั้งใจในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมาก

ทัศนีย์ อัครพินท์ (2555) ทำการศึกษาเรื่อง ทัศนคติและความพร้อมของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นมากที่สุด คือ ผู้ร่วมงานที่มีความหลากหลาย เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม เป็นการผสมผสานในการทำงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

อรวรรณ สีลวานิช (2554) ทำการศึกษาเรื่องความพร้อมของนักศึกษาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์กับการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน ผลงานวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปที่สื่อได้นำเสนอต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอได้เป็นส่วนใหญ่ ในทางกลับกันกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดเชิงลึกของการเคลื่อนย้ายแรงงานและข้อตกลงที่อาเซียนได้จัดทำขึ้นเพื่อเตรียมสำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรีในปี พ.ศ. 2558 ได้ถูกต้อง ค่าเฉลี่ยรวมของทัศนะเกี่ยวกับการปรับตัว และการเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน ได้แก่ ด้านความเปลี่ยนแปลงของระบบงาน ด้านเวลาทำงาน ด้านรายได้ และด้านความหลากหลายของแรงงานที่จะอพยพเข้าประเทศ ในส่วนของทัศนะที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางคือ ด้านการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ธิดารัตน์ โชคสุชาติ (2553) ทำการศึกษาเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ความสำคัญและการเตรียมความพร้อมของไทย ผลงานวิจัยพบว่า ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมดังนี้

1. ควรมีการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมไทยเพื่อใช้ประกอบการปรับตัวของภาคการผลิต

2. การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เร่งเสริมสร้างความเข้าใจและความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอย่างครบถ้วน

3. การเจรจาเพื่อทำความตกลงการค้าระหว่างประเทศ ควรให้ภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และกำหนดแนวทางเจรจามากขึ้น

4. ภาครัฐควรเร่งออกมาตรการหรือแผนรองรับผู้ประกอบการที่อาจได้รับผลทางลบอย่างเป็นรูปธรรม

อภิญญา เลื่อนฉวี (2554) ทำการวิจัยเรื่อง เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน: ผลกระทบอย่างไรต่อไทย ผลการศึกษาพบว่า การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีจะส่งผลดีที่เห็นได้ชัดต่อตลาดแรงงาน กล่าวคือ ตลาดแรงงานจะมีความยืดหยุ่นมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจทั่วโลกในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะผนวกเข้าหากัน แรงงานในแต่ละประเทศจะมีโอกาสเลือกทำงานในสถานที่หรือในประเทศที่มีโอกาสที่เขาจะสามารถแสดงศักยภาพได้สูงสุด และก่อให้เกิดรายได้ที่สูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งจะทำให้ประเทศมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง ส่วนผลเสียอันเกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีนั้นก็คือ อุตสาหกรรมบาง

ประเภทอาจได้รับผลกระทบจากการไหลเข้าของแรงงานที่มาจากประเทศอื่นซึ่งเข้ามาแข่งขันในอีกประเทศหนึ่ง นายจ้างจะมีทางเลือกที่จะจ้างแรงงานของประชากรอาเซียนในประเทศใดประเทศหนึ่งที่มีค่าแรงถูกกว่า เกิดปัญหาระหว่างคนในชาติและชาวต่างชาติ และทำให้เกิดปัญหาการเหยียดเชื้อชาติตามมา อย่างไรก็ดี เพื่อการเตรียมพร้อมในการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีที่จะมีขึ้นในอนาคต ภาครัฐควรเตรียมการดังนี้ (1) การพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะผู้ใช้แรงงาน (2) การป้องกันสภาวะ“สมองไหล” (3) การบริหารจัดการภาครัฐ

สมมติฐานในการวิจัย

ประชากรที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกันมีทัศนคติและความพร้อมต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

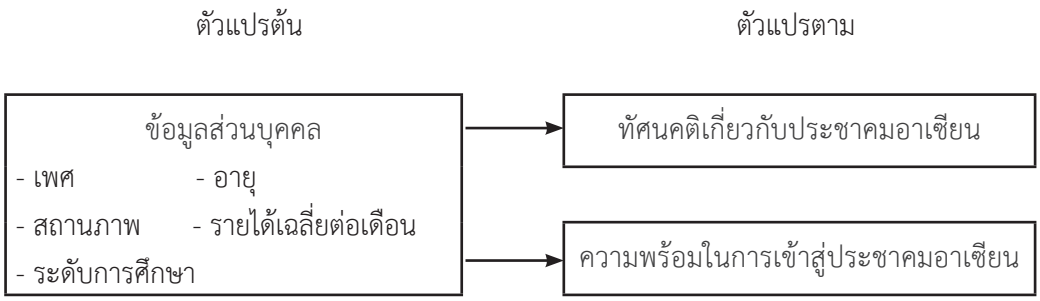

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีแบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีระเบียบวิธีวิจัยเป็นข้อ ๆ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรในพื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนทั้งสิ้น 68,860 คนโดยแยกเป็นตำบล รวมทั้งสิ้น 8 ตำบล คือ ตำบลเกาะขนุน ตำบลบ้านซ่อง ตำบลพนมสารคาม ตำบลเมืองเก่า ตำบลหนองยาว ตำบลท่าถ่าน ตำบลหนองแหน และตำบลเขาหินซ้อน (อำเภอพนมสารคาม , 2558)

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Taro Yamane (Yamane. 1970, pp. 580-581) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 พบว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมไม่ต่ำกว่า 397 ราย ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกที่จะสุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย

ผู้วิจัยทำการเก็บตัวอย่างโดยใช้วิธีการเก็บตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยในขั้นแรกทำการคัดเลือกตำบลในอำเภอที่จะมีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) คัดเลือก 4 ตำบลในอำเภอพนมสารคาม จากที่มีทั้งหมด 8 ตำบลจากนั้นทำการกำหนดโควต้า(quota sampling) จำนวนตัวอย่างที่จะเก็บจากแต่ละตำบลจำนวน 100 ราย หลังจากนั้น ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (convenience sampling) ทำการเก็บตัวอย่างจากแต่ละตำบลจนครบโควตาที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บตัวอย่างโดยอาศัยผู้ช่วยสามท่าน โดยเลือกตลาดนัดหลักในท้องถิ่นของแต่ละตำบลที่มีการขายอาหารและสินค้าอื่นๆรวมอยู่ เวลาที่เก็บตัวอย่างเป็นช่วงเวลา 16.00 น. ถึง 18.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ชาว

บ้านทั้งชายและหญิงจะออกมาหาซื้ออาหารรับประทานและจับจ่ายซื้อของอุปโภคบริโภค การเก็บตัวอย่างจะกระทำในช่วงสองสัปดาห์ติดต่อกัน ในสัปดาห์แรกจะกำหนดให้เก็บแบบสอบถามได้สูงสุดไม่เกินตำบลละ 50 ราย ในสัปดาห์ที่สองก่อนทำการแจกแบบสอบถาม ได้มีการงดเว้นไม่แจกแบบสอบถามหากพบว่าได้เคยตอบแบบสอบถามในอาทิตย์แรกไปแล้ว สำหรับโควต้าแบบสอบถามในอาทิตย์ที่สองจะมี 50 รายในแต่ละตำบล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยอาศัยการศึกษาทฤษฎี แนวความคิด สารนิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (questionnaire) ให้ครอบคลุมถึงสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย จากนั้น นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยการหาดัชนี IOC (Index of item objective congruence) จากนั้นนำมาแก้ไข และนำไปทดสอบ (pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง จากนั้นทำการตรวจวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์คอนบาคแอลฟ่า (Cronbach's Alpha) พบว่าเท่ากับ 0.915 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง และพร้อมจะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณา (descriptive statistics) ประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ประกอบด้วย independent sample t-test สำหรับหาความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซี่ยนและความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่อาเซียนจำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม และ F-test หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) สำหรับหาความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่อาเซียน จำแนกตามอายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 26-35 ปี สถานภาพโสด มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่5,001 – 15,000 บาท ต่อเดือน มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และมีการศึกษาอยู่ที่ระดับมัธยมศึกษา หรือ อาชีวะศึกษา

ทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน (ตารางที่ 1) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.53-3.64) ตามด้วยระดับไม่แน่ใจ(ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.36-3.49) ในส่วนของความพร้อมเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ตารางที่ 2) มีความพร้อมเพียงพอ (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.29-2.42) ตามด้วยความพร้อมในด้านเทคโนโลยีซึ่งอยู่ในระดับใช้งานได้ปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67)

ตาราง 1

แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐาน ระดับทัศนคติเกี่ยวกับประชาชมอาเซียน

ทัศนะคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	$\overline{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้เกิดการแข่งขันในการทำงานสูงสุด	3.64	.950	เห็นด้วย
2. การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดเสรีในการเคลื่อนย้ายแรงงานในทุกๆ อาชีพ	3.63	.962	เห็นด้วย
3. ท่านสามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามมาตรฐานสากลได้ เช่น การตรงต่อเวลา การมีความรับผิดชอบ และการมีความเคารพ สามารถยอมรับคำติเตียน	3.62	.934	เห็นด้วย
4. ประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบงานอย่างรวดเร็ว	3.57	.870	เห็นด้วย
5. ท่านสามารถเดินทางไปทำงานในภูมิภาคอาเซียนได้อย่างเสรี	3.54	.928	เห็นด้วย
6. การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้เศรษฐกิจในภูมิภาคดีขึ้น	3.54	.928	เห็นด้วย
7. การทำงานกับแรงงานชาติอาเซียนเป็นงานที่น่าสนใจ	3.35	.978	เห็นด้วย
8. ท่านสามารถทำงานได้โดยอิสระในอาเซียน โดยไม่ต้องมีหัวหน้ามาควบคุม	3.49	1.860	ไม่แน่ใจ
9. ความหลากหลายของแรงงานจะทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถของแรงงานมากขึ้น	3.48	.950	ไม่แน่ใจ
10. บริษัทที่ทำงานของท่านกำลังขยายตลาดไปสู่ระดับอาเซียน	3.46	.957	ไม่แน่ใจ
11. หากบริษัทส่งตัวท่านไปทำงานในประเทศแถบอาเซียน ท่านสามารถเดินทางได้โดยไม่ลังเล	3.43	.950	ไม่แน่ใจ
12. ความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม ไม่เป็นอุปสรรคในการทำงาน	3.42	.990	ไม่แน่ใจ
13. ความหลากหลายของแรงงานไม่ยากต่อการควบคุมดูแลของหัวหน้างาน	3.36	.953	ไม่แน่ใจ
เฉลี่ยโดยรวม	3.51	1.022	เห็นด้วย

ตาราง 2

แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงแบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ทัศนะคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	$\overline{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	2.67	1.154	เพียงพอ
2. ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้ร่วมงานที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม	2.42	1.216	เพียงพอ
3. หน่วยงานของท่านมีแผนการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	2.36	1.216	เพียงพอ
4. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ	2.34	1.172	เพียงพอ
5. หน่วยงานของท่านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	2.31	1.168	เพียงพอ
6. ความสามารถในการใช้ภาษากลุ่มประเทศอาเซียน	2.29	1.193	เพียงพอ
รวม	2.39	1.186	เพียงพอ

ตาราง 3

การเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ทัศนะคติ	เพศ	อายุ	รายได้	อาชีพ	การศึกษา
	t	F	F	F	F
1. การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้เศรษฐกิจในภูมิภาคดีขึ้น	-.478	8.184*	3.952*	12.824*	43.008*
2. การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะทำให้เกิดการแข่งขันในการทำงานสูงสุด	-.572	10.840*	4.274*	14.726*	39.687*
3. การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดเสรีในการเคลื่อนย้ายแรงงานในทุก ๆ อาชีพ	-.581	7.106*	6.9878	7.817*	39.753*
4. ท่านสามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามมาตรฐานสากลได้	-.630	10.358*	4.045*	10.171*	27.675*
5. ท่านสามารถทำงานได้โดยอิสระในอาเซียน โดยไม่ต้องมีหัวหน้ามาควบคุม	.963	3.322*	.757	2.865*	7.117*
6. ท่านสามารถเดินทางไปทำงานในภูมิภาคอาเซียนได้อย่างเสรี	-.539	11.665*	2.303	12.093*	20.737*
7. ความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรมไม่เป็นอุปสรรคในการทำงาน	-.362	12.290*	6.440*	7.804*	34.940*
8. ความหลากหลายของแรงงานไม่ยากต่อการควบคุมดูแลของหัวหน้างาน	-.172	10.243*	3.964*	11.472*	15.001*

ตาราง 3 (ต่อ)

การเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ทัศนะคติ	เพศ	อายุ	รายได้	อาชีพ	การศึกษา
	t	F	F	F	F
9. ความหลากหลายของแรงงานจะทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถของแรงงานมากขึ้น	-1.496	7.754*	4.800*	9.034*	25.265*
10. ประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบงานอย่างรวดเร็ว	-1.737	9.319*	6.023*	6.352*	17.150*
11. บริษัทที่ทำงานของท่านกำลังขยายตลาดไปสู่ระดับอาเซียน	-1.807	10.174*	6.031*	12.082*	24.939*
12. หากบริษัทส่งท่านไปทำงานในประเทศแถบอาเซียน ท่านสามารถเดินทางได้โดยไม่ลังเล	-1.228	9.928*	4.830*	14.268*	17.766*
13. การทำงานกับแรงงานอาเซียนเป็นงานที่น่าสนใจ	-1.505	9.829*	5.595*	11.315*	24.113*

ในส่วนของการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (ตารางที่ 3)พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแตกต่างกันในทุกหัวข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแตกต่างกันเกือบทุกประเด็น ยกเว้นประเด็นท่านสามารถทำงานได้อิสระในอาเซียนโดยไม่ต้องมีหัวหน้ามาควบคุม และประเด็นท่านสามารถเดินทางไปทำงานในภูมิภาคอาเซียนได้อย่างเสรี ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพและการศึกษาแตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแตกต่างกันในทุกประเด็น

ตาราง 4

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ความพร้อมในการเข้าสู่อาเซียน	เพศ	อายุ	รายได้	อาชีพ	การศึกษา
	t	F	F	F	F
1. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ	-1.626	13.313*	6.489*	12.320*	28.345*
2. ความสามารถในการใช้ภาษากลุ่มอาเซียน	-.837	12.282*	4.074*	13.695*	23.802*
3. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	-.004	27.464*	1.754	18.228*	29.682*
4. ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงานที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม	-.984	17.517*	3.422*	14.252*	22.547*
5. หน่วยงานของท่านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	-1.697	18.535*	4.394*	17.638*	20.956*
6. หน่วยงานของท่านมีแผนการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	-1.985*	19.087*	4.431*	17.576*	20.231*

ในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ตารางที่ 4) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นในความพร้อมเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันเกือบทุกด้านยกเว้นประเด็นเกี่ยวกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพและการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันในทุกด้าน

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในระดับเห็นด้วย หรือมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชิดชนก ทองไทย (2556) ที่พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในระดับมาก หรือกับงานวิจัยของทัศนีย์ อัครพินท์ (2555) ที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายของการศึกษานี้เป็นชาวบ้านทั่วไปที่ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรืออาชีวะศึกษา ย่อมมีโอกาสน้อยที่จะได้เรียนรู้และเข้าใจการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ชิดชนก ทองไทย (2556) หรือที่ ทัศนีย์ อัครพินท์ (2555) ทำการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยนักศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ใกล้จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแรงงานในประชาคมอาเซี่ยน จำต้องรับรู้และมีความกระตือรือล้นในสิ่งที่ใกล้ตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าสู่ประชาคมที่จะเริ่มต้นตั้งแต่สิ้นปี 2558 เป็นต้นไป

ในทำนองเดียวกัน จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ในระดับหนึ่ง (คะแนนเฉลี่ยมีค่าที่แสดงความพร้อมในระดับกลาง) ซึ่งมีความแตกต่างค่อนข้างมากจากผลการวิจัยของอรวรรณ สีลวานิช (2554) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ความพร้อมของนักศึกษาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์กับการเข้าสู่ตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วยนักศึกษาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 และ 3ส่วนใหญ่ มีทัศนะเกี่ยวกับการปรับตัว และการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน ได้แก่ ด้านความเปลี่ยนแปลงของระบบงาน ด้านเวลาทำงาน ด้านรายได้ และด้านความหลากหลายของแรงงานที่จะอพยพเข้าประเทศ ในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางคือด้านการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต นี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า ความพร้อมของประชากรไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไม่เท่าเทียมกันในทุกกลุ่ม หากเป็นกลุ่มชาวบ้านทั่วไปดังเช่นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ความพร้อมจะด้อยกว่ากลุ่มประชากรในเมืองหลวง หรือกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาค่อนข้างดี

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อสนับสนุนให้ประชากรไทยโดยทั่วไปมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภาครัฐควร สนับสนุนท้องถิ่นชนบทให้รับรู้และเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยแต่ละตำบลควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ หรือจัดประชุมเพื่อชี้แจงแนวทางการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการรับมือกับแรงงานข้ามชาติที่จะเข้ามาทำงานในพื้นที่ได้อย่างเสรี รวมไปถึงการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศต่างๆในประชาคมอาเซียนซึ่งนับวันจะมีความเข้มข้นเพิ่มขึ้นตามลำดับ

2. ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารสามารถส่งต่อถึงกันโดยเทคโนโลยีข้อมูล (IT) ความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และเท่าทันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับแรงงานที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซี่ยน เทคโนโลยีข้อมูลทำให้รูปแบบการทำกิจกรรมทางธุรกิจเปลี่ยนแปลงไป แรงงานที่สามารถฉกฉวยโอกาสโลดแล่นไปตามกระแสของเทคโนโลยีข้อมูล (riding the wave of IT technology) จะเป็นผู้ได้เปรียบ ในงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.67 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับพอใช้ ดังนั้นรัฐบาล

ต้องหาทางผลักดันให้ประชากรโดยเฉพาะแรงงานไทยให้มีโอกาสเข้าสู่แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ผ่าน IT เสมอกันถ้วนหน้า เช่นผลักดันให้มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สายเข้าสู่ทุกครัวเรือน สนับสนุนให้โรงเรียนทุกโรงเรียนให้ความสำคัญกับการให้นักเรียนได้เรียนรู้ IT ตลอดจนการนำ IT มาใช้ให้เกิดประโยชน์

3. ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นค่าของความพร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีค่า 2.34 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง แต่การเข้าสู่ตลาดแรงงานในประชาคมอาเซียนแรงงานไทยต้องมีทักษะในด้านภาษาอังกฤษในระดับสูง ยิ่งเมื่อคำนึงถึงประเทศคู่แข่งบางประเทศ การมีภาษาราชการเป็นภาษาอังกฤษทำให้แรงงานจากประเทศเหล่านี้ไม่มีอุปสรรคในการเข้าไปทำงานในประเทศอื่น ซึ่งรวมถึงการเข้ามาแย่งงานบางอย่างจากแรงงานไทยด้วย รัฐบาลและเอกชนไทยคงต้องหันกลับมาและพิจารณาว่า จะทำอย่างไรถึงจะผลักดันขับเคลื่อนให้คนไทยเกิดความกระตือรือล้นและใฝ่ที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษากลางของประชาคมอาเซียน ตัวอย่างเช่นอาจมีเงื่อนไขบังคับว่าผู้เป็นครูสอนภาษาอังกฤษต้องมีคะแนน TOEFL , IELTS, TOEIC ไม่ต่ำกว่าระดับหนึ่งที่กำหนด และต้องผ่านการทดสอบสามปีครั้งดังนี้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาหัวข้อเดียวกันในจังหวัดอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นเสมือนหน้าด่านที่จะต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นก่อนที่อื่นๆ ทั้งหมด

References

Akarapin, T. (2012). *Attitude and readiness of students at Rajapruk College related to participation in the labor market of ASEAN* (Research Report). Bangkok: Rajapruk College. (in Thai)

Chachoengsao.go.th. (2015). *Population in Phanomsarakham district*. Retrieved from http://www.chachoengsao.go.th/ccoprovince/index.php/2016-02-15-05-52-31 (in Thai)

Chokesuchart, T. (1990). Asean community: Importance and Thais' readiness. *Huachiew Chalermprakiet University Journal, 14*(27), 99-112. (in Thai)

Downing, J., & Thackrey, D. (1971). *Reading readiness*. New York: University of London.

Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.

Kongchant, A. (2002). Modern values and attitudes. *Chulalongkorn Review 14*(54), 46-70. (in Thai)

Larsuwong, K. (1985). *Education psychology*. Bangkok: Srinakarinwiroj University. (in Thai)

Luenchawee, A. (2011). F*ree labor movement in ASEAN: Its impact on Thailand international law*. Bangkok: Vinyachol. (in Thai)

Office of the Royal Society. (2003). *Dictionary*. Bangkok: Aksorn Charoenthat. (in Thai)

Saksri, K. (1987). *Psychological study*. Bangkok: Bamrungsarn. (in Thai)

Thorndike, E. (1999). *Education psychology*. New York: Routledge.

Thongthai, C. (2013). *Awareness and attitude of graduate students at Srinakharinwirot University related to their readiness to enter the labor market in ASEAN community*. Independent study in Master of Business Administration, Srinakharinwirot University. (in Thai)

Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper & Row.

การรับรู้และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานสายปฏิบัติการ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

Awareness and Behavior in Safety of Operations Officers, PTT, Public Company Limited

ประโพธิ อุปถัมภ์ และ ดนัย ปัตตพงศ์
Prapote Upatump and Danai Pattaphongse
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น
Master of Business Administration Program, Nation University

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานสายปฏิบัติการ ปตท. (2) การรับรู้และช่องทางการรับรู้ด้านความปลอดภัยของประชากร (3)พฤติกรรมด้านความปลอดภัยของประชากร และ (4) เปรียบเทียบพฤติกรรมด้านความปลอดภัยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของประชากร ประชากรประกอบด้วยพนักงานสายปฏิบัติการทั้งหมดของปตท.สี่สายงานจำนวน 1,852 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดจากสูตรทาโร่ ยามาเน่ เท่ากับ 329 คน ในงานวิจัยนี้ใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 340 คนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การเก็บตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณา ประกอบด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย การทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ t การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุ 31-40 ปี อายุการทำงานไม่เกิน 5 ปี เป็นพนักงานสังกัดหน่วยงานสายปฏิบัติการคลัง มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัยสูงเกินร้อยละ 91 ทุกด้าน มีแต่เพียงข่าวสารขั้นตอนการสอบสวนอุบัติเหตุที่มีการรับรู้เพียงร้อยละ 77 อาจเป็นเพราะไม่ต้องการเผยแพร่เพราะอาจทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความอับอายและรับความกดดัน ช่องทางการรับรู้ข้อมูลด้านความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพสูงสุดสามอันดับแรกได้แก่ ข่าวสารทางอีเมล์ การสนทนาแลกเปลี่ยนด้านความปลอดภัย และจากเจ้าหน้าที่หรือผู้ประสานงานในหน่วยงาน ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยพบว่า ตัวกำหนดพฤติกรรมด้านความปลอดภัย 3 ปัจจัยหลักได้แก่ พฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยง พฤติกรรมแสดงความละเอียดถี่ถ้วน และพฤติกรรมการมีส่วนร่วม อนึ่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ อายุการทำงาน ตำแหน่งที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความปลอดภัยแตกต่างกันในบางประเด็น แต่ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันไม่มีความคิดเห็นแตกต่างกันในพฤติกรรมด้านความปลอดภัย ทั้งนี้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ: การรับรู้, พฤติกรรม, ความปลอดภัยในการทำงาน

Abstract

The objectives of this survey research were to study (1) personal factors of PTT's operational personnel (2) their awareness and access to knowledge of safety in the work place (3) their behavior related to safety in the work place (4) and compare their behavior based upon

their personal factors. Population under study included 1,852 operational personnel from the four divisions. Sample size determined by Taro Yamane's formula was 329 persons. In this study 340 PTT's operational personnel was used as samples. Multi-stage sampling was conducted. Questionnaire was used to collect the data. Statistics used in this study included both descriptive statistics (frequency, percentage, mean and standard deviation) and inferential statistics (factor analysis, t-test and F-test). Outcome of the study revealed that the majority of respondents were male, 31-40 years of age, less than 5 years working experience, higher than bachelor degree graduates, working as officer in the oil storage section. The scores on safety awareness were higher than 91 in all aspects. The score on scrutiny of the accident, however, was only 77. This might be the organization's own intention to avoid putting pressure and unnecessary humiliation on the personnel involved. The three most effective means to access information on safety at the work place were e-mail, verbal exchange, intra-departmental coordinators. Factor analysis did identify 3 types of behavior (risk-averse behavior, meticulous behavior and participative behavior) related to safety at the work place. Outcome of the research did indicate that respondents with different sexes, age, working experience and working position did differ in their opinion on the behavior of safety at the work place in some aspects. However, respondents with different education did not differ in their opinion on behavior related to safety at the work place at 0.05 level of significance.

Keywords: awareness, behavior, safety in the work place

บทนำ

การส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยให้เป็นพฤติกรรมพื้นฐานในการปฏิบัติงานถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมที่มีการดำเนินงานในรูปแบบของการผลิตหรือโรงงานอุตสาหกรรม โดยในการดำเนินงานต้องให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยของพนักงานทุกคนในองค์กร เพื่อสร้างความมั่นใจและขวัญกำลังใจให้กับพนักงาน ซึ่งในปัจจุบันบริษัทชั้นนำต่างๆ หันมาให้ความสำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานให้เป็นพฤติกรรมพื้นฐานของพนักงานในองค์กร เนื่องจากเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะสามารถบริหารจัดการงานด้านความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด (มธุริน, 2556)

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงพลังงาน โดยมีกระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ดำเนินธุรกิจด้านพลังงานและปิโตรเคมีอย่างครบวงจรในฐานะเป็นบริษัทพลังงานแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการดูแลใส่ใจในด้านความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะอุบัติเหตุแต่ละครั้งที่เกิดกับธุรกิจด้านพลังงานและปิโตรเคมีในโลกล้วนสร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงกับชีวิต ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง จากบทเรียนที่เกิดในต่างประเทศทำให้การบริหารจัดการความปลอดภัยของ ปตท. ซึ่งครอบคลุมทั้งความปลอดภัยส่วนบุคคลและความปลอดภัยในกระบวนการผลิต มีเป้าหมายมุ่งสู่การเป็นองค์กรที่ไม่มีอุบัติเหตุเกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม โดยปตท. ได้ทำการรณรงค์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงานและผู้รับเหมาด้านความปลอดภัย เพื่อกระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมความปลอดภัยทั่วทั้งองค์กร ภายใต้ระบบการบริหารจัดการด้านความมั่นคง ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และเป้าหมายประจำปี สำหรับควบคุมและติดตามผลการดำ เนินงานอย่างต่อเนื่องของทั้งกลุ่ม ปตท.

ถึงแม้ว่าอัตราการประสบอุบัติเหตุที่ผ่านมาของพนักงานกลุ่ม ปตท. จะมีแนวโน้มลดลง แต่อุบัติเหตุก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่ และที่ผ่านมายังไม่เคยมีการศึกษาถึงเรื่องพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน ปตท. มาก่อน ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการรับรู้ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานสายปฏิบัติการ ปตท. ที่จะเป็นประโยชน์ต่อปตท. เองและองค์กรอื่นๆที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานสายปฏิบัติการ ปตท.ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา

2. เพื่อศึกษาการรับรู้และช่องทางการรับรู้ด้านความปลอดภัยของประชากร

3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของประชากร

4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านความปลอดภัยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของประชากร

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

วไลพร ภิญโญ (2544) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานว่า หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงการกระทำอื่นๆ ที่สนับสนุนให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน เช่น การแต่งกายให้เหมาะสมกับการทำงาน ไม่ทำงานนอกเหนือจากหน้าที่รับผิดชอบ การไม่ใช้เครื่องมือผิดประเภท การใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลทุกครั้งเมื่อปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยง รวมถึงการแนะนำเพื่อนร่วมงานที่ทำงานอย่างไม่ปลอดภัยให้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องปลอดภัย เป็นต้น

แก้วฤทัย แก้วชัยเทียม (2548) กล่าวถึงพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานที่ครอบคลุม 3 ด้านคือ การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยและความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจของพนักงาน

ณัฐกิตต์ วัฒนพันธ์ (2549) กล่าวถึงพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยที่มีองค์ประกอบ 3 ประการดังนี้คือ พฤติกรรมเกี่ยวกับกฎระเบียบ และข้อบังคับ พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และเครื่องจักร พฤติกรรมเกี่ยวกับความพร้อมของร่างกายและจิตใจ

ประภาส กันสิทธิ์ (2550) กล่าวว่า พฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน สามารถแบ่งออกได้ 4 ด้าน คือ ด้านการตรวจความปลอดภัยและพัฒนาสภาพการทำงาน ด้านการสนับสนุนกฎความปลอดภัย ด้านการแนะนำและฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย และด้านการสอบสวนและรายงานอุบัติเหตุ

วีรมลล์ ละอองศิริวงศ์ (2541) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ว่า เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลหลังจากได้รับสิ่งเร้าหรือข้อมูลต่างๆ แล้วเกิดการเลือกดำเนินการให้ความหมายต่อสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอก มีการตีความหมายหรือ แปลความของสิ่งเร้านั้นๆ ออกมาเป็นการรับรู้และการตอบสนองซึ่งอาจออกมาในรูปความคิด ความรู้ ความเข้าใจหรือการกระทำได้

ในงานวิจัยนี้การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่ร่างกายรับสิ่งเร้าต่างๆ ที่ผ่านมาทางประสาทสัมผัส มารวบรวมตีความและตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นออกมา ซึ่งจะแสดงออกมาโดยพฤติกรรม หรือทัศนคติ ทั้งนี้ต้องอาศัยประสบการณ์เดิม หรือการเรียนรู้ หรือความคิดในการตีความนั้นฯ

ณัฐกิตติ์ วัฒนพันธ์ (2549) ศึกษาเรื่องการรับรู้ความปลอดภัยในการทำงานและพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยของพนักงาน บริษัทผลิตภัณฑ์และวัตถุก่อสร้าง จำกัด ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีการรับรู้ความปลอดภัยในการทำงานและพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยอยู่ในระดับสูง

บัญชา เข็มทอง (2549) ศึกษาเรื่อง การรับรู้การบริหารความปลอดภัยและพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน ของพนักงานส่วนผลิต บริษัท เฟื่องฟูอนันต์ จำกัด ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีการรับรู้การบริหารความปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลางและมีพฤติกรรมด้านความ

ปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับดี โดยพบว่าพนักงานรับรู้ด้านนโยบายความปลอดภัยของบริษัทมากที่สุด

มธุริน เถียรประภากุล (2556) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานหน่วยงานผลิต โอเลฟินส์ 1 บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) สาขาที่ 2 โรงโอเลฟินส์ ไอ – หนึ่ง สำรวจความความคิดเห็นกลุ่มประชากร จำนวน 130 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจต่อกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยในระดับดีมาก และมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัย และพบว่าส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความปลอดภัยในระดับสูง

วิทิต กมลรัตน์ (2552) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการบริษัท อดิตยา เบอร์ล่า เคมีคัลส์ (ประเทศไทย) จำกัด โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน135 ราย ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความปลอดภัยด้านสภาพแวดล้อมสูงถึงสูงมาก

ศิริลักษณ์ งิ้วใหญ่ (2556) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของพนักงานฝ่ายผลิตโรงงานอุตสาหกรรมรองเท้าในศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานจักราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือพนักงานที่ปฏิบัติงานในฝ่ายผลิตจำนวน 94 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีความรู้ด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ทัศนคติ และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับดี

สุรชัย ตรัยศิลานันท์ (2552) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้การจัดการความปลอดภัยของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมพลาสติกในจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารของโรงงานอุตสาหกรรมพลาสติกในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 58 คน เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพจำนวน 58 คนและพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ของพนักงานต่อการจัดการความปลอดภัยในโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ในระดับสูง โดยมีการรับรู้ด้านการป้องกันความปลอดภัยมากที่สุด รองลงมาเป็นรับรู้ด้านการสำรวจความปลอดภัย

สุริยา ก่อทู (2554) ศึกษาเรื่องการจัดการการรับรู้ความปลอดภัยและพฤติกรรมความปลอดภัยในกรทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยวิชาชีพจำนวน 30 คน และพนักงานระดับปฏิบัติการจำนวน 385 คน ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในด้านกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ด้านการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย และด้านความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจของพนักงาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และพบว่า การรับรู้การจัดการความปลอดภัยในการทำงาน โดยเฉลี่ย พบว่า ด้านการจัดการองค์การ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน และด้านการจัดการด้านสารเคมี อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ในงานวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาช่องทางการรับรู้ข่าวสารด้านความปลอดภัย ตลอดจนพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานสายปฏิบัติการของปตท.

กรอบแนวคิดการวิจัย

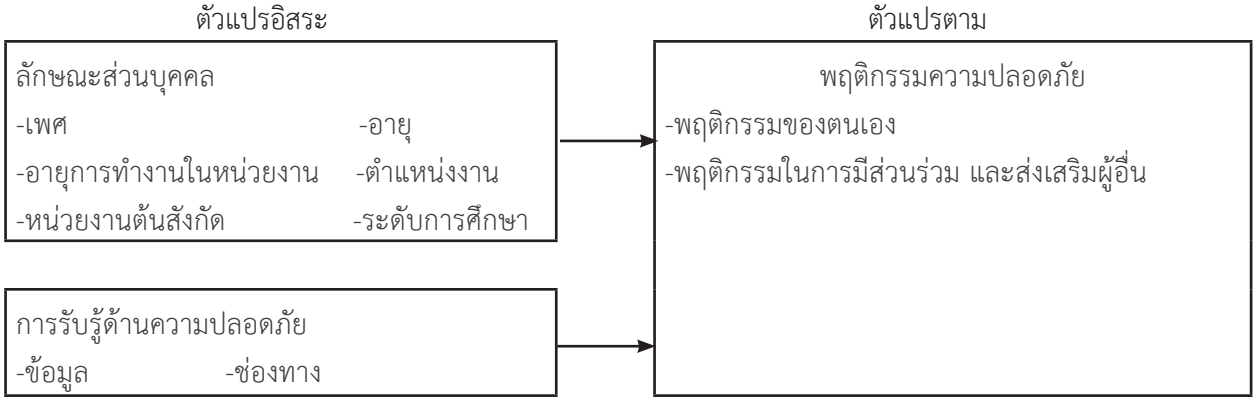

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีแบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีระเบียบวิธีวิจัยเป็นข้อๆดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานในสายงานปฏิบัติการของ ปตท. ซึ่งประกอบด้วยพนักงานในสายงานปฏิบัติการคลังปิโตรเลียม (หน่วยธุรกิจน้ำมัน) สายงานปฏิบัติการระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ สายงานปฏิบัติการแยกก๊าซธรรมชาติ (หน่วยธุรกิจก๊าซธรรมชาติ) และสายงานปฏิบัติการก๊าซธรรมชาติสำหรับยานยนต์ (หน่วยธุรกิจโครงสร้างพื้นฐาน) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้นรวม 1,852 คน (ฐานข้อมูลบุคคลของ ปตท. ณวันที่ 21 สิงหาคม 2558)

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% หรือระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 329 ในงานวิจัยนี้ใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 340

ผู้วิจัยใช้การเก็บตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) โดยในขั้นแรกทำการเจาะจงสายงานปฏิบัติการทั้งสี่สายงานในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (purposive sampling) จากนั้นทำการกำหนดตัวอย่างตามโควต้า (quota sampling) เป็นสัดส่วน ประมาณร้อยละ 18.35 ของจำนวนพนักงานที่มีอยู่จริงในแต่ละสายงาน จากนั้นทำการคัดเลือกพนักงานจากบัญชีรายชื่อที่มีในแต่ละสายงานโดยใช้การคัดเลือกแบบตามระบบ (systematic sampling) ให้ได้จำนวนครบตามโควต้าของแต่ละสายงาน จากนั้นทำการแจกแบบสอบถามให้แก่พนักงานที่เลือกไว้ แล้วทำการเก็บแบบสอบถามเมื่อมีการกรอกเสร็จเรียบร้อย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และนำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ประกอบด้วยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม การรับรู้ข้อมูลด้านความปลอดภัยและช่องทางการรับรู้ข้อมูลด้านความปลอดภัยและพฤติกรรมด้านความปลอดภัย จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการคำนวณหา IOC index (Item objective Congruence Index) เนื้อหาแบบสอบถามส่วนใดที่ผ่านเกณฑ์ 0.67 ผู้วิจัยได้นำมาบรรจุเป็นแบบสอบถามที่พร้อมจะใช้งานต่อไป จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม 30 ชุดไปทำการทดลอง (pre-test) กับกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นคำนวณค่า Cronbach's alphaเพื่อวัดค่าของความเชื่อมั่น ได้ค่าเท่ากับ0 .925 แสดงว่ามีระดับความเชื่อมั่นสูง

การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ประกอบด้วย การทดสอบสมมุติบานด้วยค่าสถิติ t การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis)

ผลการวิจัย

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 80.59) มีอายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 35.59) มีอายุการทำงานในหน่วยงานไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ 31.76) สังกัดหน่วยงานสายปฏิบัติการคลัง (ร้อยละ 40.00) มีตำแหน่งพนักงาน (ร้อยละ 71.47) มีการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก (ร้อยละ 41.47) ในส่วนของข่าวสารที่ทำให้รับรู้ด้านความปลอดภัย พบว่ามีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัยสูงเกินร้อยละ 91 ทุกด้าน มีแต่เพียงข่าวสารขั้นตอนการสอบสวนอุบัติเหตุที่มีการรับรู้เพียงร้อยละ 77 อาจเป็นเพราะไม่ต้องการเผยแพร่เพราะอาจทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความอับอายและได้รับความกดดัน ในส่วนช่องทางการรับรู้ข้อมูลด้านความปลอดภัย พบว่าช่องทางการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดสามอันดับแรกได้แก่ ข่าวสารทางอีเมล์ การสนทนาด้านความปลอดภัยก่อนการประชุม และข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่หรือผู้ประสานงานในหน่วยงานเอง

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมความปลอดภัยหลัก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้การวิเคราะห์ปัจจัยโดยใช้ principal component analysis โดยมีขั้นตอนโดยสังเขปดังนี้

- คำนวน KMO measure of sample adequacy = 0.946 สูงกว่า 0.6 ดังนั้นจำนวนข้อมูลไม่มีปัญหาการวิเคราะห์ปัจจัย

- Bartlett's test of sphericity มีค่า sig.= 0.00 ดังนั้น correlation matrix ไม่ได้เป็น identity matrix

ตาราง 1

ผลจาก KMO และ Bartlett's test

ผลจาก KMO และ Bartlett's test	
Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy	.946
Bartlett's test of sphericity Approx. Chi-Square	3.905E3
df	190
Sig.	.000

- Kaiser's Criterion หรือ Eigen Value Rule แสดงให้เห็นปัจจัยที่มีค่า eigen value สูงกว่า 1 สามปัจจัย และผลจากการทำการวิเคราะห์คู่ขนาน (parallel analysis) โดยใช้ Monte Carlo Simulation บ่งบอกว่าโอกาสที่จะมี Eigen value สูงกว่าหนึ่งสามารถมีได้ถึง 10 ปัจจัย

ตาราง 2

แสดงค่าปัจจัย Initial Eigenvalues

Component	Total Variance Explained (Partial Table)		
	Initial Eigenvalues		
	Total	% of Variance	Cumulative %
1	9.703	48.515	48.515
2	1.209	6.045	54.560
3	1.129	5.646	60.206
4	.798	3.991	64.197
5	.755	3.775	67.972

Carell's Scree Plot มีการหักมุมครั้งแรกอยู่ที่สององค์ประกอบ และมีการหักมุมอีกเล็กน้อยที่องค์ประกอบที่สาม โดย Eigenvalue ของทั้งสามองค์ประกอบมีค่าไม่น้อยกว่าหนึ่ง

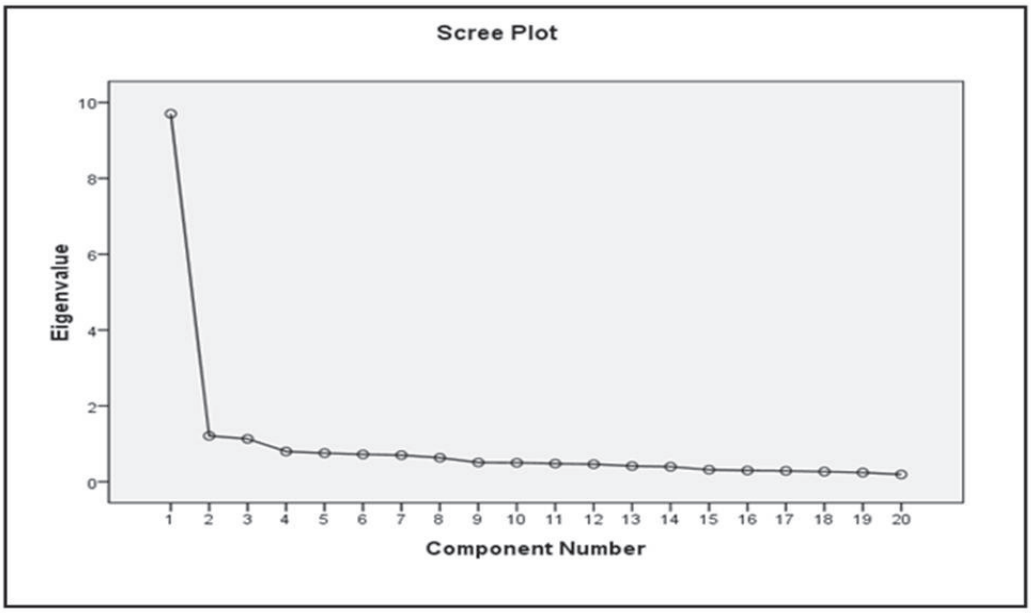

ภาพ 2 แสดงค่า Carell's Scree Plot

ผู้วิจัยได้ทำการ rotate ปัจจัย โดยใช้ Varimax rotation พบว่าองค์ประกอบที่ได้อยู่ในรูป simple structure (ปัจจัยหรือองค์ประกอบจะมีพฤติกรรมหลัก ๆ เพียงไม่กี่อย่าง) สรุปได้เป็น 3 ปัจจัยดังนี้

ตาราง 3

Factor Loadings ในปัจจัยที่หนึ่ง (พฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยง)

ข้อ	คำถาม	Factor Loadings
6	ท่านไม่ปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยง หากท่านมีสภาพร่างกายที่ไม่พร้อมในการปฏิบัติงาน	.603
7	ท่านไม่หยอกล้อกันกับเพื่อนผู้ปฏิบัติงานในระหว่างการทำงาน	.663
12	ท่านไม่ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ผิดประเภท และวัตถุประสงค์การใช้งาน	.688.
13	ท่านจะไม่ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์หากพบว่ามีสภาพชำรุด ผิดปกติ ไม่ปลอดภัย	.758
14	ท่านเข้ารับการอบรมด้านความปลอดภัย เมื่อได้รับแจ้งให้เข้าอบรม	.716

ตาราง 4

Factor Loadings ในปัจจัยที่สอง (พฤติกรรมแสดงความละเอียดถี่ถ้วน)

ข้อ	คำถาม	Factor Loadings
4	ท่านรักษาความสะอาด มีการสะสาง จัดระเบียบ บริเวณที่ท่านทำงานอยู่	.706
5	ท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่แทรกทำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง	.744
9	ท่านตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องจักรอุปกรณ์ ก่อนเริ่มปฏิบัติงานทุกครั้ง	.617

ตาราง 5

Factor Loadings ในปัจจัยที่สาม (พฤติกรรมการมีส่วนร่วม)

ข้อ	คำถาม	Factor Loadings
15	เมื่อเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้อง ท่านเข้าร่วมในการสอบสวนอุบัติเหตุ	.653
18	ท่านเข้าร่วมในกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยที่องค์กรจัดขึ้นเป็นประจำ	.751
19	ท่านมีการแนะนำเพื่อนร่วมงานให้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องปลอดภัย	.705
20	ท่านควบคุมพนักงานใต้บังคับบัญชาของท่าน ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดดภัย	.636

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัย ทำให้สามารถสกัดปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมด้านความปลอดภัยประกอบด้วยพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (risk-averse behavior) พฤติกรรมแสดงความละเอียดถี่ถ้วน (meticulous behavior) และพฤติกรรมการมีส่วนร่วม (participative behavior)

ความสำคัญของพฤติกรรมด้านความปลอดภัย พิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่าพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบย่อยอยู่ระหว่าง 4.45-4.57 ซึ่งอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด พฤติกรรมแสดงความละเอียดถี่ถ้วนมีค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบย่อยอยู่ระหว่าง 3.93-4.35 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบย่อยอยู่ระหว่าง 3.91-4.36ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ผลของการเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านความปลอดภัยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันในพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยง และพฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมเฉพาะในบางประเด็น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันในพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยง พฤติกรรมละเอียดถี่ถ้วน พฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมในหลายประเด็น ผู้ตอบแบบสอบถามที่

มีอายุการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันในพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยง พฤติกรรมละเอียดถี่ถ้วน พฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมในหลายประเด็น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันในพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยง พฤติกรรมละเอียดถี่ถ้วน พฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมในหลายประเด็น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นในพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยง พฤติกรรมละเอียดถี่ถ้วน พฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 6

พฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

พฤติกรรม	เพศ	อายุ	อายุงาน	ตำแหน่ง	การศึกษา
	t/α	F/ α	F/ α	F/ α	F/ α
ท่านไม่ปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยง หากท่านมีสภาพร่างกายที่ไม่พร้อมในการปฏิบัติงาน	.401/.688	6.341/.000*	3.227/.007*	7.136/.001*	.604/613
ท่านไม่หยอกล้อกันกับเพื่อนผู้ปฏิบัติงานในระหว่างการทำงาน	2.523/.012*	2.534/.057	1.523/.182	6.325/.002*	1.244/.294
ท่านไม่ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ผิดประเภท และวัตถุประสงค์การใช้งาน	.612/541	1.781/.150	.687/.634	3.022/.050	.407/.748
ท่านจะไม่ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์หากพบว่ามีสภาพชำรุด ผิดปกติ ไม่ปลอดภัย	-258/.796	3.228/.023	.735/598	5.437/.005*	.363/.780
ท่านเข้ารับการอบรมด้านความปลอดภัย เมื่อได้รับแจ้งให้เข้าอบรม	-1.012/.312	.478/.698	.636/.673	1.543/.215	.697/.554

ตาราง 7

พฤติกรรมแสดงความละเอียดถี่ถ้วนจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

พฤติกรรม	เพศ	อายุ	อายุงาน	ตำแหน่ง	การศึกษา
	t/α	F/α	F/α	F/α	F/α
ท่านรักษาความสะอาด มีการสะสาง จัดระเบียบบริเวณที่ท่านทำงานอยู่	-.691/.480	3.283/.021*	1.550/.174	4.549/.011*	.898/.398
ท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่แทรกทำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง	1.074/.284	3.155/.025*	2.075/.068	3.454/.033*	1.431/.233
ท่านตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องจักรอุปกรณ์ ก่อนเริ่มปฏิบัติงานทุกครั้ง	1.283/.200	4.868/.003*	2.359/.040*	7.410/.001*	1.871/.134

ตาราง 8

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

พฤติกรรม	เพศ	อายุ	อายุงาน	ตำแหน่ง	การศึกษา
	t/α	F/α	F/α	F/α	F/α
เมื่อเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้อง ท่านเข้าร่วมในการสอบสวนอุบัติเหตุ	2.921/.004*	3.099/.027	1.232/.294	8.380/.000*	1.824/.143
ท่านเข้าร่วมในกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยที่องค์กรจัดขึ้นเป็นประจำ	-.459/.646	2..867/..37*	1.951/..085	3.367/.036	.559/.642
ท่านมีการแนะนำเพื่อร่วมงานให้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องปลอดภัย	.913/.362	5.653/.001*	2.346/.041*	8.753/.000*	1.220/.302
ท่านควบคุมพนักงานใต้บังคับบัญชาของท่านให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดภัย	3.149/.002*	8.240/.000*	4.262/.001*	6.710/.001*	2.623/.051

การอภิปรายผล

ผลของการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ อายุการทำงาน ตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความปลอดภัยแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแก้วฤทัย ชัยแก้วเทียม (2548) ที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ และอายุการทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม ความปลอดภัยแตกต่างกัน และงานวิจัยของณัฐกิตติ์ วัฒนพันธ์ (2549) ที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มี อายุการทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความปลอดภัยแตกต่างกัน และงานวิจัยของบัญชา เข็มทอง (2549) ที่พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ และอายุการทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความปลอดภัยแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาส กันสิทธิ์ (2550) หรืองานวิจัยของ เศรษฐา ตันติเดชามงคล (2549) ที่พบว่า สถานภาพส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านความปลอดภัย

อนึ่งในงานวิจัยนี้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความปลอดภัยไม่แตกต่างกันซึ่งผลการศึกษาขัดแย้งกับงานวิจัยของณัฐกิตติ์ วัฒนพันธ์ (2549) งานวิจัยของเศรษฐา ตันติเดชามงคล (2549) และงานวิจัยของสุธาทิพย์ รองสวัสดิ์ (2554) ที่พบว่ามีความแตกต่างกัน

ในงานวิจัยนี้ พบว่าปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมด้านความปลอดภัยได้แก่ปัจจัยหลัก 3 กลุ่ม ประกอบด้วย พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง พฤติกรรมแสดงความละเอียดถี่ถ้วน และพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ซึ่งจะเห็นได้ว่า การมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่บุคลากรของหลายองค์กรดำเนินอยู่นั้น มีส่วนกำหนดพฤติกรรมด้านความปลอดภัยเพียงส่วนเดียว ในงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าบุคลากรต้องมีพฤติกรรมในด้านความละเอียดถี่ถ้วน ทั้งยังต้องมีพฤติกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในความปลอดภัยด้วย จึงจะทำให้องค์กรบรรลุเข้าใกล้เป้าหมายสู่องค์กรที่มีความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

การสร้างการรับรู้เพื่อให้เกิดพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของตนเองให้กับพนักงาน ควรจะผ่านช่องทางการฝึกอบรม โดยให้มีการรับรู้ในเรื่องวิธีการตรวจสอบเครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ในการทำงานที่ใช้งาน และกฎระเบียบด้านความปลอดภัย

การสร้างการรับรู้เพื่อให้เกิดพฤติกรรมด้านความปลอดภัยในการมีส่วนร่วม และส่งเสริมผู้อื่น ให้กับพนักงานควรจะผ่านช่องทาง อีเมล์ การสนทนาด้านความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในหน่วยงาน ผู้ประสานงานด้าน QSHE ของหน่วยงาน โดยให้มีการรับรู้ในเรื่องขั้นตอนการสอบสวนอุบัติเหตุ วิธีการตรวจสอบเครื่องมือเครื่องจักร

อุปกรณ์ในการทำงานที่ใช้งาน บทบาท หน้าที่ ในการส่งเสริม สร้างแรงจูงใจให้กับเพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชาของพนักงาน และการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยในงานที่รับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. เนื่องจากในการวิจัยในครั้งนี้ เน้นไปที่การศึกษาเฉพาะพนักงานสายปฏิบัติการ ดังนั้นควรพิจารณาศึกษาวิจัยการรับรู้และพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานสายงานอื่นๆ เช่น สายสำนักงาน สายการตลาด ให้คลอบคลุมทุกหน่วยงานของ ปตท. เพื่อให้ครอบคลุมทั้งองค์กร

2. ควรพิจารณาศึกษาวิจัยการรับรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานในการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อคิดเห็นต่างๆ โดยพิจารณาเลือกกลุ่มพนักงานที่เป็นเป้าหมายการศึกษาที่น่าสนใจ (focus group)

References

Kaewchaiteam, K. (2005). *Awareness of safety management and operating workers' behavior involved with safety in the workplace*. Master of Liberal Arts Thesis, King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok. (in Thai)

Kamolrat, V. (2009). *Safe working behavior of operating workers chemical, Fosfate Division*. Master of Science Thesis, National Institute of Development Administration. (in Thai)

Kansithi, P. (2007). *Safe working behavior on the part of airplane mechanics, mechanic department, Thai Airways PLC*. Master of Business Administration Thesis, Phra Nakorn Rajabhat University. (in Thai)

Khemthong, B. (2006). *Awareness of safety management and safe working behavior on the part of production workers, Fueng Foo Anant Co.,Ltd*. Master of Liberal Arts Thesis, Suan Dusit Rajabhat University. (in Thai)

Kortoo, S. (2011). *Management of awareness in safety and safe working behavior of operation workers in industrial factories, Khao Yoi district, Pethchaburi province*. Master of Business Administration Thesis, Phetchaburi Rajabhat University.(in Thai)

Laongsiriwong, V. (1998). *Factors conducive to awareness in working condition that is dangerous and safe working behavior of workers operating in iron sheet manufacturing factory*. Master of Science Thesis, Kasetsart University. (in Thai)

Ngewyai, S. (2013). *Knowledge, attitude, safe working behavior and related factors of workers in production department of a shoe factory in chakkarat community development center*. Master of Engineering Thesis, Kasetsart University. (in Thai)

Pinyo, V. (2001). *Factors that correlate to safety behavior: A case study of workers in an electrical manufacturing factory in Samut Prakarn province*. Master of Science Thesis, Kasetsart University. (in Thai)

Rongsawat, S. (2011). F*actors of safety in workplace and their influence at the operational level of employees' working behavior at the provincial electricity authority, Chiangmai province* Master of Business Administration Thesis, Bangkok University. (in Thai)

Tantidechamongkol, S. (2006). *The relationship between self-efficacy, organizational support and safety behavior of operation workers in a melamine and plastic product manufacturing factory, Samut Prakan province.* Master of Science Thesis, Kasetsart University. (in Thai)

Thienprapakul, M. (2013). *Factors influential to safe working behavior of workers in olephin1 production department, PTT Global Chemical PLC. Branch #2 I-1 Olefin Factory.* Master of Science Thesis, National Institute of Development Administration. (in Thai)

Traisiranant, S. (2009). *Factors affecting awareness of safety management on the part of workers in plastic factory located in Nakorn Rajsrima province*. Master of Science Thesis, Suranaree University of Technology. (in Thai)

Wattanapan, N. (2006). *Awareness of working safety and safe working behavior of workers working for Product and Construction Materials Co.,Ltd.* Master of Liberal Arts Thesis, King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok. (in Thai)

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.

ความถูกต้องของการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้ CAKE
Validity of Performance Appraisal Using CAKE

สมทรง รักษาพล และ ดนัย ปัตตพงศ์
Somsong Raksapol and Danai Pattaphongse
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น
Master of Business Administration Program, Nation University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานที่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้ CAKE (2) ปัญหาความซ้ำซ้อนของดัชนีที่ใช้ใน CAKE (3) ความเป็นไปได้ที่จะมีการลดรูปดัชนีที่ใช้ใน CAKE ให้น้อยลง (4) ประเมินความถูกต้องของ CAKE ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานในชั้นต้น ประชากรได้แก่พนักงานของบริษัทมหาชนแห่งหนึ่ง จำนวน 1,242 คนที่ทำงานอยู่ในโรงงานสี่แห่ง ในงานวิจัยนี้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบฟอร์มการประเมินของ CAKE ที่ประกอบด้วยดัชนี 18 ตัวซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 1-4 รวมกับคะแนนวินัยของการมาทำงาน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่สถิติเชิงพรรณา (ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน (ประกอบด้วย Pearson’s correlation coefficient, factor analysis, multinomial logistic regression) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้ Cronbach’s alpha ค่าความเชื่อมั่นของกลุ่มดัชนี C อยู่ในระดับที่ดี (good) กลุ่มดัชนี K และ E อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (acceptable) ส่วนกลุ่มดัชนี A นั้นอยู่ในระดับต่ำ (poor) ผลการวิเคราะห์ตรวจหาความซ้ำซ้อนโดยใช้ Pearson’s correlation coefficient พบว่าการประเมินโดยใช้ CAKEไม่น่าจะเป็นปัญหาที่ต้องกังวล ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการลดรูปดัชนีตาม CAKE โดยใช้ factor analysis พบว่าทุกดัชนีล้วนมีส่วนในการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ผลการใช้ weighted scores และ multinomial logistic regression พบว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานตามแนวของ CAKE มีความแม่นยำในการแยกแยะพนักงานออกเป็นระดับได้อย่างถูกต้องเกินร้อยละ 98

คำสำคัญ: การประเมินผลงาน, ความถูกต้อง

Abstract

The objectives of this research were to study (1) personal factors of a Thai public copany’s employees appraised on the basis of CAKE, a performance appraisal model developed in-house (2) redundancy in some of the indicators used in CAKE (3) the possibility of reduction in various indicators used in CAKE (4) and conduct preliminary analysis on the reliability of CAKE as a performance appraisal tool. Population under study included 1,242 employees working in 4 factories. In this study, the whole population was used as samples. The tool used in this study was CAKE appraisal form consisting of eighteen 4- point scale indicators together with score on attendance discipline. Statistics used in this study included both descriptive statistics (frequency, percentage, mean, standard

deviation) and inferential statistics (Pearson's correlation coefficient, factor analysis, multinomial logistic regression). Outcome of the study revealed that reliability analysis using Cronbach's alpha showed C group of indicators was good on the rating scale, K and E groups of indicators were acceptable while A group of indicators was poor. Redundancy analysis using Pearson's correlation coefficients showed no sign to be concerned. Outcome from factor analysis indicated that all factor loadings were significant and did contribute to the performance of CAKE, thus, further indicator reduction was not possible. Finally, using weighted scores and multinomial logistic regression indicated that the accuracy in prediction exceed 98 percent.

Keywords: performance appraisal, validity

บทนำ

บริษัทเป็นบริษัทมหาชนในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก มีสำนักงานและโรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ AEC รวมถึงอินเดีย ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ได้รับความนิยมและเชื่อถือจากผู้บริโภคและผู้ประกอบการในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยในการใช้งาน ตลอดจนการเป็นธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

นอกจากการลงทุนในทรัพย์สินแล้ว การพัฒนาบุคลากรก็เป็นสิ่งที่บริษัทให้ความสำคัญอย่างมากเพราะบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะผลักดันให้ธุรกิจเดินต่อไปได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ขณะเดียวกันบุคลากรเหล่านั้นก็ต้องทำงานอย่างมีความสุขด้วย และได้ปลูกฝังจิตสำนึกนี้ให้พนักงานทุกระดับ ไม่เพียงแต่กรรมการและผู้บริหารเท่านั้น ผลก็คือบริษัทได้รับรางวัลมาตรฐานสากลจากสถาบันต่างๆ ของภาคเอกชนและภาครัฐ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เพื่อรองรับความเจริญเติบโตขององค์กร ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินผลบุคคลากรแบบใหม่ร่วมกับผู้บริหารจำนวน 70 คน แบบประเมินแบบใหม่นี้เป็นความคิดของผู้บริหารในองค์กร ยังไม่ได้มีการศึกษาวิจัย และทดสอบแบบประเมินดังกล่าวว่าถูกต้องหรือไม่ และสามารถจำแนกคนในแต่ละกลุ่มได้ชัดเจนหรือไม่ ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องประเมินความถูกต้อง (validity) ของแบบประเมินแบบใหม่ที่บริษัทจัดทำขึ้น เพื่อทำการปรับปรุงก่อนจะมีการนำไปใช้ในองค์กรอย่างกว้างขวางต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานที่มีการประเมินโดยใช้ CAKE ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่บริษัทฯ จัดทำขึ้นใหม่

2. เพื่อศึกษาปัญหาความซ้ำซ้อนของดัชนีที่ใช้ในการประเมินตาม CAKE

3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ที่จะมีการลดรูป CAKE จาก 18 ดัชนี ให้เหลือน้อยลง

4. เพื่อศึกษาประเมินความถูกต้องของการประเมินผลงานโดยใช้ CAKE

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา: มุ่งประเมินความถูกต้องของเนื้อหา (content validity) ตรวจสอบวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability analysis) ตรวจสอบความซ้ำซ้อน (redundancy) ของดัชนี ศึกษาความเป็นไปได้ของการลดรูปดัชนี และประเมินความถูกต้องของการประเมินผลงานพนักงานตามแนวของ CAKE

ขอบเขตด้านประชากร: ครอบคลุมพนักงานของบริษัทฯ ที่อยู่ในระดับปฏิบัติการ (ระดับ 1-3) ทั้งหมด

ขอบเขตด้านสถานที่: ครอบคลุมพนักงานที่ทำงานในสำนักงานและโรงงานในกรุงเทพมหานคร และในโรงงาน 3 แห่งที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัด

ขอบเขตด้านเวลา: ทำการวิจัยในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม 2558- กุมภาพันธ์ 2559 (ไม่นับรวมการจัดประชุมร่วมหลายครั้งที่มีมาก่อนตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2558)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

Walf (1962)ได้ให้ความหมายของการประเมินผลการปฏิบัติงานดังนี้ "การประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับพนักงานในด้านการปฏิบัติงาน" ส่วน Werther (1990) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ กระบวนการที่องค์การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน "

นักวิชาการหลายท่าน อาทิ บวร ประพฤติดี (2520), เสนาะ ติเยาว์ (2522), อรุณ รักรรม (2533, น. 311), จำเนียร จวงตระกูล (2531, น. 18), ธงชัย สันติวงษ์ (2533), เกียรติก้อง คุ้มไพโรจน์ (2542, น. 11) และ ผุสดี รุมาคม (2542) ก็ได้ให้ความหมายของการประเมินผลการปฏิบัติงานเช่นกัน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันแต่ในงานวิจัยนี้จะขอใช้ความหมายของปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2532, น. 8) ที่ได้นิยามว่าการประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ การเปรียบเทียบระหว่างผลงานกับมาตรฐานที่วางไว้สำหรับตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ โดยอาศัยการยอมรับรวมระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาในฐานะผู้ปฏิบัติงานตามมาตรฐาน ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจสอบปริมาณงาน และคุณภาพงานของบุคคลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการให้รางวัล หรือลงทัณฑ์ ตลอดจนเพื่อการพัฒนาบุคคลต่อไปในอนาคต

เครื่องมือการประเมินผลการปฏิบัติงานสมัยใหม่มีหลายเครื่องมือ เช่น

1. การประเมินผลแบบ 360 องศา หมายถึง วิธีการประเมินผลความสามารถ (competencies) ผู้ปฏิบัติงานโดยอาศัยมุมมองของบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้อง เช่น หัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาตนเอง

2. การประเมินผลแบบ 540 องศา (540-Degree feedback) การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานที่มีมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ตนเอง ผู้ใต้บังคับบัญชา ลูกค้าหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประเมินแบบนี้จะได้ข้อมูลที่ค่อนข้างครอบคลุมเกือบทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะมุมมองของลูกค้าหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมหรือการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น

3. ใช้ตัวชี้วัดผลงานหลัก (Key Performance Indicator--KPIs) KPIs หมายถึง ตัวบ่งชี้ถึงผลงานของพนักงาน ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติ คือ มีความเฉพาะเจาะจง สามารถวัดได้ มีความเป็นไปได้ กำหนดวัดในช่วงเวลาหนึ่งๆ และสามารถตรวจสอบได้

4. ความสามารถของพนักงาน (competencies) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม ทักษะแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเป้าหมายในตำแหน่งนั้นๆ โดยพิจารณาจากกลยุทธ์ขององค์การหรือพิจารณาจากคุณค่าขององค์กร ผู้บริหารระดับสูงที่อาจเป็นผู้กำหนดแต่เพียงผู้เดียว ในงานวิจัยนี้ใช้ CAKE ในการประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งเป็นการประเมินผลงานที่อาศัยตัวชี้วัด (KPIs) และความสามารถของพนักงาน

5. การประเมินผลการปฏิบัติของพนักงานตามแนวของ CAKE ใช้ KPIs หลักที่ประกอบด้วย C-competency, A-attitude, K-knowledge, E-experience โดยมีความหมายดังนี้

Competency หมายถึง ความสามารถในการสื่อสาร และการประสานงาน ติดตามงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถทำงานเป็นทีม การตอบสนองอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการงานโดยเน้นผลลัพธ์ของงาน การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และมีปฏิภาณไหวพริบดี

Attitude หมายถึง การรู้จักเป็นเจ้าขององค์กร และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในสิ่งท้าทายใหม่ๆ และเชื่อว่าทำได้

Knowledge ด้านความรู้ หมายถึง มีความรู้ในงานที่ทำ (รู้ลึก รู้จริง) มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการบริหารงบประมาณ ต้นทุน และค่าใช้จ่ายต่างๆ มีความรอบรู้ในธุรกิจขององค์กร และธุรกิจที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ในหลักการบริหารงาน และคน มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานระหว่างสายงาน

และมีความรู้ในหลักธรรมาภิบาล และการควบคุมภายใน

Experience หมายถึง มีผลงานเป็นรูปธรรมในงานที่รับผิดชอบ มีผลงานเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน หรือลูกค้า หรือคู่ค้า มีผลงานโครงการพัฒนาริเริ่ม หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง และสร้างองค์ความรู้ให้กับองค์กร

ในแต่ละ KPI จะมี KPI แยกย่อยออกไปอีกหลายตัว

พิสิษฐ์ พลอินทร์ (2557) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงพยาบาลกลาง สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผลการประเมินเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านจริยธรรม ด้านการร่วมแรงร่วมใจ ด้านคุณภาพบริการ ในส่วนของปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะ พบว่าขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานบริการ สภาพแวดล้อมของหน่วยงานไม่เอื้อต่อการให้บริการ และขาดระบบควบคุมดูแลเรื่องการให้บริการตามลำดับ

อัตถ์ เสมอวงศ์ (2553) ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการนำแนวคิดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน กรณีศึกษา ฝ่ายผลิตน้ำมัน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่า พนักงานเห็นด้วยมากที่สุดกับความสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติงาน เห็นด้วยมากกับด้านประโยชน์ของการประเมินผลการปฏิบัติงาน เห็นด้วยปานกลางกับเกณฑ์การประเมินที่บริษัทกำหนดขึ้น และเห็นด้วยปานกลางกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้างานมาใช้เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน กรณีศึกษา ฝ่ายผลิตน้ำมัน บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

สมศักดิ์ ชื่นขำ (2547) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ศึกษา กรณีบริษัท อินเตอร์เวิลด์ เน็ตเวิร์ค (ไทยแลนด์) จำกัด ผลการวิจัยพบว่าในการบริหารงานบุคคลของบริษัท พบว่า เป้าหมายขององค์การ คือ การมุ่งเน้นสู่ความเป็นเลิศ ในขณะที่พบว่า ปัจจุบันบริษัทมีการแข่งขัน ทางการตลาดสูง แต่พนักงานมีการใช้ทักษะต่ำ ขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน ขาดความเป็นผู้นำ ไม่กล้าตัดสินใจในการทำงาน และปรับเปลี่ยนความคิดให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และพบว่ารูปแบบการประเมินผลบุคคลากรบริษัทเป็นแบบการบรรยายความ โดยมีข้อจำกัดคือ เปิดโอกาสให้ผู้ประเมินเสนอความคิดเห็นได้โดยอิสระ ไม่มีการกำหนดรายละเอียดที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่สามารถอธิบายแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับขวัญกำลังใจของพนักงานในเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงาน

พรศิริ บัวผ่อง (2548) ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพนักงานระดับปฏิบัติการที่มีต่อการประเมินผลการปฏิบัติ กรณีศึกษา บริษัท เอ็กโก เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ เซอร์วิส จำกัด ผลการศึกษา พบว่า พนักงานมีความคิดที่เห็นด้วยกับความสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติงาน และกับการประเมินผลการปฏิบัติงานที่บริษัทกำหนดขึ้น แต่พนักงานมีความไม่แน่ใจในด้านประโยชน์ของการประเมินผลการปฏิบัติงาน และไม่แน่ใจในการประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้างาน

วาสนา จันทร์แสงสว่าง (2549) ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของข้าราชการต่อระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานกรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน และพบว่า ในภาพรวมข้าราชการมีทัศนคติต่อระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับบวก และพบว่าปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานเกิดจากผู้ประเมินพิจารณาตามความรู้สึก ไม่มีความเป็นรูปธรรมและมาตรฐานเดียวกัน ข้าราชการจึงเสนอแนะให้ผู้บังคับบัญชาควรที่จะชี้แจ้งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทราบหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบติงานของหน่วยงานอย่างชัดเจนและเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง และยอมรับการประเมินผลการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

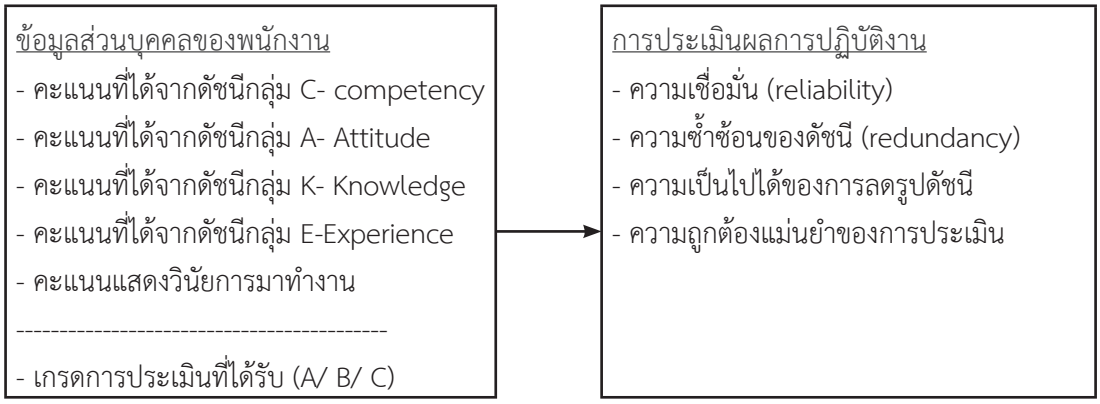

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงาน คะแนนประเมินการปฏิบัติงานของพนักงานในรูปดัชนีของ CAKE ที่ประกอบด้วยดัชนีกลุ่ม C (ความสามารถ-Competency) ดัชนีกลุ่ม A (ทัศนคติ –Attitude) ดัชนีกลุ่ม K (ความรู้-Knowledge) และดัชนีกลุ่ม E (ผลงาน-Experience) จำนวนทั้งสิ้น 18 ดัชนี

ตัวแปรตาม ได้แก่ การประเมินผลการปฏิบัติงานในด้านความเชื่อมั่น ความซ้ำซ้อนระหว่างดัชนี ความเป็นไปได้ในการลดรูป และความถูกต้องแม่นยำในการประเมินผลงาน

สมมติฐานการวิจัย

การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานโดยใช้ CAKE มีความถูกต้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้อาศัยเครื่องมือในการวิจัยมาใช้ในการประเมินความถูกต้องของ CAKE model โดยมีขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในส่วนที่เป็นแบบฟอร์มการประเมินและคู่มือการประเมินโดยใช้การคำนวณหา Index of Congruence (IOC)

2. ทำการประเมินพนักงานเสมือนเช่นการประเมินจริง

3. วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability analysis) โดยใช้ Cronbach’s alpha

4. ทดสอบความซ้ำซ้อนระหว่างดัชนีโดยใช้ Pearson’s correlation

5.ทดสอบความเป็นไปได้ของการลดรูปดัชนีโดยใช้ การวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis)

6.ทดสอบความถูกต้องแม่นยำของ CAKE โดยใช้ weighted scores และ multinomial logistic regression

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานของบริษัทในระดับปฏิบัติการทั้งหมด รวมจำนวนพนักงานทั้งสิ้น 1,242 คน ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ในส่วนที่เป็นแบบฟอร์มการประมิน

โดยการคำนวณหาดัชนี (Index of Item Congruence) โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบด้วยหัวหน้างาน ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นที่ปรึกษาของบริษัท (ที่ปรึกษาบริษัทฯจะมีคุณวุฒิในระดับปริญญาเอกเป็นส่วนใหญ่) จำนวนทั้งสิ้น 9 ท่าน ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์ 6 ใน 9 จะถูกนำไปใช้ในแบบประเมิน

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ในส่วนที่เป็นคู่มือประกอบ CAKE ที่ฝ่ายบุคลากรของบริษัทพัฒนาขึ้นมุ่งหวังที่จะประเมินพนักงานผู้ปฏิบัติงานในมุมมองสี่ด้าน คือด้านความสามารถ (Competency) ด้านทัศนคติ (Attitude) ด้านความรู้ (Knowledge) และด้านผลงาน (Experience) โดยเริ่มต้นนั้นมีดัชนีที่ใช้วัดทั้งสิ้น 41 ดัชนี ประกอบด้วย C21 ดัชนี A 9 ดัชนี K 7 ดัชนี E 4 ดัชนี โดยการประเมินผลการปฏิบัติงานจำเป็นต้องอาศัยคู่มือการประเมินควบคู่ไปด้วย และเพื่อที่พนักงานระดับหัวหน้างานผู้ที่จะทำหน้าที่ประเมินได้มีความเข้าใจตรงกันและสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน จากคู่มือประเมินที่จัดทำกันขึ้น ได้มีการกลั่นกรองตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยพนักงานระดับหัวหน้างานที่มีหน้าที่จะทำการประเมินพนักงานในสังกัดจำนวน 70 ท่าน โดยใช้ Delphi technique ผลจากการประชุมกลั่นกรองหลายครั้งที่ทำในช่วงเวลาหลายเดือน มีผลให้ได้คู่มือประเมินที่ใช้เป็นแนวอ้างอิงของทุกดัชนี พร้อมที่จะนำไปใช้ในการทดลองทำการประเมินพนักงาน

3. วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability analysis) โดยการคำนวณค่าของ Cronbach's alpha

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมพนักงานระดับหัวหน้างานที่จะเป็นผู้ประเมินพนักงานในสังกัดที่สำนักงานใหญ่ในส่วนกลางเพื่อซักซ้อมและตอบข้อซักถามที่พนักงานผู้ประเมินเหล่านี้อาจมี พร้อมกำหนดช่วงเวลาที่จะมีการประเมิน เนื่องจากพนักงานผู้ประเมินทุกท่านซึ่งมีอยู่ด้วยกันจำนวน 70 ท่านได้มีโอกาสได้เข้าร่วมทำกิจกรรม workshop ทั้งที่สำนักงานใหญ่และในที่ประชุมสัญจรในต่างจังหวัดหลายครั้งเกี่ยวกับรูปแบบประเมินตามแนวของ CAKE นี้ การจัดประชุมจึงสามารถสิ้นสุดในเวลาอันรวดเร็ว

เมื่อถึงกำหนดช่วงประเมิน ได้มีการแจกแบบฟอร์มการประเมินตามแนวของCAKE l ให้กับผู้ประเมินที่กระจายอยู่ตามโรงงานต่างๆ เนื่องจากผู้ประเมินส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้ทำการประเมินพนักงานในสังกัดไม่เกิน 10 คน ดังนั้น ผู้ประเมินจะใช้เวลาในการกรอกแบบประเมินโดยเฉลี่ยไม่เกิน 1 ชั่วโมง จากนั้นส่งแบบประเมินให้กับพนักงานฝ่ายทรัพยากรบุคคลที่ประจำอยู่ตามโรงงานต่างๆซึ่งทำหน้าที่ดูแลอำนวยความสะดวกในการประเมิน และรวบรวมแบบประเมินทั้งหมดส่งคืนสำนักงานใหญ่ส่วนกลาง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณาได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติเชิงอนุมานได้แก่ Pearson's correlation, factor analysis และ multinomial logistic regression

ผลการวิจัย

การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในส่วนที่เป็นแบบประเมิน ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบประเมิน โดยการหาดัชนี IOC (Item objective Congruence) ทั้งนี้ได้ทำการคัดเลือกพนักงานระดับหัวหน้างานและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นที่ปรึกษาของบริษัทฯรวมจำนวนทั้งสิ้น 9 ท่าน ผลจากการทำ IOC พบว่าจากดัชนีเริ่มต้น 41 ดัชนี ตัดทอนลงเหลือ18 ดัชนี

การเตรียมการประเมิน ในการประเมินผลงานพนักงานนี้ กำหนดให้หัวหน้างานทำการประเมินพนักงานในสังกัด โดยอาศัยดัชนีตามCAKE (ดัชนีกลุ่ม C-competency มีน้ำหนักรวมร้อยละ 20 ดัชนีกลุ่ม A-attitude มีน้ำหนักร้อยละ10 ดัชนีกลุ่ม K-knowledge มีน้ำหนักร้อยละ 10 ดัชนีกลุ่ม E-experience มีน้ำหนักร้อยละ 50) บวกกับคะแนนที่แสดงวินัยของการมาทำงาน(น้ำหนักร้อยละ 10) จากนั้นให้หัวหน้างานทำการกำหนดเกรดที่จะให้กับพนักงานแต่ละคนเป็น พนักงานเกรด A เกรดB และเกรด C ทั้งนี้มีกติกาห้ามใช้เครื่องคิดเลขใดๆในการประเมิน แต่ได้ให้แนวนโยบายไว้กับผู้ประเมินก่อนการ

ประเมินว่า ในการประเมินพนักงานในสังกัดนั้น สัดส่วนพนักงานที่ได้รับเกรด A (ผลงานโดดเด่น-outstanding) ควรจะอยู่ระหว่าง25-30% ของพนักงานทั้งหมด พนักงานที่ได้รับเกรด B (ผลงานเป็นที่น่าพอใจ-satisfactory)ควรจะอยู่ระหว่าง 65-70% ของพนักงานทั้งหมด และพนักงานที่ได้รับ เกรด C (ผลงานยังต้องมีการปรับปรุง-poor) ควรจะอยู่ระหว่าง 5-10% ของพนักงานทั้งหมด ทั้งนี้การประเมินกระทำกันที่โรงงานที่พนักงานสังกัดอยู่ และผู้ประเมินก็เป็นหัวหน้างานในโรงงานนั้น

ผลจากการประเมินพนักงาน พบว่ามีพนักงานที่ได้รับการประเมินให้ได้รับเกรด A จำนวน 232 คน (ร้อยละ 18.7) ได้รับเกรด B จำนวน849 คน (ร้อยละ 68.4) ได้รับเกรด C จำนวน 151 คน (ร้อยละ 13.0)

จำนวนพนักงานผู้ประเมินพนักงานมีจำนวนทั้งสิ้น 70 ท่าน ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำการประเมินพนักงานตั้งแต่ 11 คนขึ้นไปมีจำนวน 30 ท่าน (ร้อยละ 42.86) ได้รับมอบหมายให้ทำการประเมินพนักงานตั้งแต่ 6-10 คน มีจำนวน 17 ท่าน (ร้อยละ 24.29) ได้รับมอบหมายให้ทำการประเมินพนักงานตั้งแต่ 1-5 คนมีจำนวน 23 ท่าน (ร้อยละ 32.85)

ค่าต่ำสุดของดัชนีทุกดัชนีที่ใช้วัดตามแนวของ CAKE เท่ากับ 1 และค่าสูงสุดของดัชนีทุกดัชนีที่ใช้วัดตามแนวของ CAKE เท่ากับ 4 กลุ่มของดัชนีที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่กลุ่ม A (A1, A2) กลุ่ม E (E1, E2, E3, E4) กลุ่ม C (C1, C2, C3, C4, C5, C6) กลุ่ม K (K1, K2, K3, K4, K5, K6) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12, 3.11, 3.09 และ 3.02 ตามลำดับ อนึ่งส่วนเบี่ยงเบนมาตฐานที่ได้ของแต่ละดัชนีไม่มีความแตกต่างกันมาก สะท้อนให้เห็นความสอดคล้องของคะแนนการประเมินของผู้ประเมิน 70 ท่านที่ต้องทำการประเมินพนักงานรวม 1,242 คน

การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability analysis) ของแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าของความเชื่อมั่นโดยใช้ข้อมูลของพนักงานทุกท่านในการคำนวณหาค่าของ Cronbach's alpha ปรากฏผลแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตาราง 1

การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability analysis)

กลุ่มดัชนี	C	A	K	E
Cronbach's alpha	0.820	0.568	0.788	0.771

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ค่าความเชื่อมั่นของกลุ่มดัชนี C อยู่ในระดับที่ดี (good) กลุ่มดัชนี K และ E อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (acceptable) ส่วนกลุ่มดัชนี A นั้นอยู่ในระดับต่ำ (poor)

การทดสอบความซ้ำซ้อนระหว่างดัชนีโดยใช้ Pearson's correlation ผู้วิจัยได้ดำเนินการคำนวณหา Pearson's correlation coefficient ระหว่างดัชนีใน CAKE พบว่า correlation coefficient ที่วัดความสัมพันธ์ระหว่างคู่ (pairwise correlation) มีค่าอยู่ในระดับ 0.3-0.4 ดังนั้นการประเมินผลการปฏิบัติงานจากข้อมูลจริงของพนักงานตามแนวของ CAKE ไม่น่าจะมีปัญหาเรื่องความซ้ำซ้อนของดัชนีที่เกิดจากปัญหาการมี multicollinearity ในระหว่างตัวแปรที่ต้องกังวล

การทดสอบความเป็นไปได้ของการลดรูปดัชนีโดยใช้ การวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) ในการประเมินผลงานของพนักงานโดยใช้ CAKE นี้มีการใช้ดัชนีถึง 18 ตัวคือ

ดัชนี C- Competency: ตั้งแต่ C1-C6

ดัชนี A-Attitude: ตั้งแต่ A1-A2

ดัชนี K-Knowledge : ตั้งแต่ K1-K6

ดัชนี E-Experience: ตั้งแต่ E1-E4

วิธีทางสถิติที่ใช้ในการลดรูปตัวแปรคือ factor analysis ทั้งนี้หากพบว่า ดัชนีหรือตัวแปรใดมี loadings ในอัตราต่ำ(0-0.3) ดัชนีหรือตัวแปรนั้นสามารถตัดออกจากกลุ่มดัชนี โดยไม่ทำให้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มดัชนีขาด

ความสมบูรณ์ไป

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยโดยใช้ principal component analysis โดยมีขั้นตอนโดยสังเขปดังนี้

คำนวน KMO measure = 0.966 สูงกว่า 0.6 ดังนั้นจำนวนข้อมูลไม่มีปัญหาการวิเคราะห์ปัจจัย

Bartlett's test of sphericity มีค่า sig.= 0.00 ดังนั้น correlation matrix ไม่ได้เป็น identity matrix

ตาราง 2

KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		.966
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	9.167E3
	df	153
	Sig.	.000

Kaiser's criterion หรือ eigen value rule แสดงให้เห็นปัจจัยเดียวที่มีค่า eigen value สูงกว่า 1 และผลจากการทำการวิเคราะห์คู่ขนาน (parallel analysis) โดยใช้Monte Carlo simulation บ่งบอกว่าโอกาสที่จะมี eigen value สูงกว่าหนึ่งสามารถมีได้ถึง 8 ปัจจัย

Carell's scree plot มีการหักมุมอยู่ที่องค์ประกอบเดียว เป็นการยืนยัน Kaiser's criterion ที่ระบุว่ามีเพียงหนึ่งปัจจัย

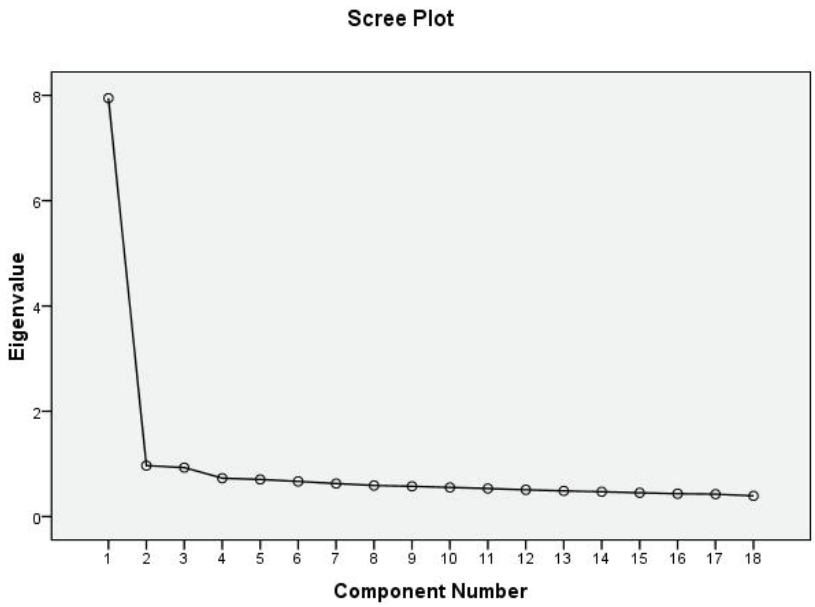

	Component 1
C3	.729
E1	.708
K1	.699
E2	.691
C2	.685
C1	.684
C6	.680
K5	.679
A2	.672
K4	.669
C4	.665
E3	.653
C5	.649
E4	.643
A1	.642
K2	.642
K3	.612
K6	.557

ภาพ 2 Scree Plot

ผลการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่า loadings ในทุกดัชนีอยู่ในระดับ 0.6-0.7 ยกเว้น K6 ซึ่งมี loadings ต่ำกว่าดัชนีอื่น (มีค่าเท่ากับ .557) แต่ก็ยังมีค่าอยู่ในระดับสูง

เมื่อเป็นเช่นนี้ ผลจาก factor analysis สะท้อนให้เห็นว่า ทุกดัชนีมีความสำคัญในการมีส่วนประเมินผลงานของพนักงาน

การตรวจสอบความถูกต้อง (validity) ของ CAKE model

1. ใช้เกณฑ์การถ่วงน้ำหนัก (weighted score procedure)

ผู้วิจัยได้คำนวณค่าถ่วงน้ำหนักของ CAKE ที่ประกอบด้วยดัชนี 18 ตัวและคะแนนแสดงวินัยของการมาทำงาน โดยกำหนดว่าหากค่าถ่วงน้ำหนักตาม CAKE ต่ำกว่า 12.7 พนักงานผู้นั้นถูกจัดเป็นพนักงานที่ได้รับเกรด C หากค่าถ่วงน้ำหนักตาม CAKE อยู่ระหว่าง 12.7 และ 14.4 พนักงานผู้นั้นถูกจัดเป็นพนักงานที่ได้รับเกรด B และถ้าค่าถ่วงน้ำหนักตาม CAKE สูงกว่า 14.4 พนักงานผู้นั้นถูกจัดเป็นพนักงานที่ได้รับเกรด A และเราสามารถสร้างตารางแสดงผลการประเมินพนักงานได้ดังนี้

ตาราง 3

ตารางแสดงค่าถ่วงน้ำหนัก

เกรดที่ได้รับ	เกรดที่ได้จากการพยากรณ์			
	A	B	C	รวม
A	232	-	-	232
B	-	839	10	849
C	-	-	151	151
รวม	232	839	161	1232

เมื่อคำนวณความถูกต้องแม่นยำในการพยากรณ์ = (จำนวนที่พยากรณ์ได้ถูกต้อง/จำนวนรวมทั้งหมด)

= 1222/1,232

= .992

หรือมีความถูกต้องสูงถึง 99.2%

2. ใช้ Multinomial logistic regression model

ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้ multinomial logistic regression ตรวจสอบความถูกต้องของ CAKE ในการประเมินผลงานของพนักงาน โดยมีขั้นตอนพอเป็นสังเขปดังนี้

Likelihood ratio test มีค่า Chi-square เท่ากับ 1.905E3 ค่า sig.=.000 แสดงว่าจากการใช้ตัวแปรมีผลช่วยลดความผันแปรที่ไม่สามารถอธิบายได้ (deviance) ของ null model ลงได้อย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 4

Model fitting information

Model	Model Fitting Criteria	Likelihood Ratio Tests		
	-2 Log Likelihood	Chi-Square	df	Sig.
Intercept Only	2.082E3	1.905E3	106	.000
Final	177.074			

Pseudo R-Square

Cox and Snell	.784
Nagelkerke	.965
McFadden	.915

Pseudo R-square (ทั้ง Cox & Snell Nagelkerke และ McFadden) มีค่าอยู่ในช่วง 0.784-0.965 แสดงว่าค่าของตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความผันผวนในค่าของตัวแปรตามได้ในระดับสูง

ค่าของ regression coefficients ของตัวแปร 14 ตัวใน 18ตัวมีนัยสำคัญ

Multinomial logistic regression model สามารถใช้พยากรณ์ผลของการประเมินผลงานพนักงานออกเป็นเกรดต่าง ๆได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 98.4

ตาราง 5

Classification

Observed	Predicted			
	A	B	B	Percent Correct
A	231	1	0	99.6%
B	4	838	7	98.7%
C	0	8	153	95.0%
Overall Percentage	18.9 %	68.2 %	12.9 %	98.4 %

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยนี้เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของสมศักดิ์ ชื่นขำ (2547) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีบริษัท อินเตอร์เวิลด์ เน็ตเวิร์ค (ไทยแลนด์) จำกัด ที่พบว่า รูปแบบการประเมินผลบุคคลากรที่เป็นแบบการบรรยายความ เป็นการประเมินที่ค่อนข้าง subjective ทำให้เกิดปัญหาด้านอคติความลำเอียงของการประเมิน หรือจากผลของการวิจัยของวาสนา จันทร์แสงสว่าง (2548) ที่ศึกษาเรื่องทัศนคติของข้าราชการต่อระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานกรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน และพบว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานเกิดจากผู้ประเมินพิจารณาตามความรู้สึก ไม่มีความเป็นรูปธรรมและมาตรฐานเดียวกัน หรือจากงานวิจัยของพรศิริ บัวผ่อง (2548) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพนักงานระดับปฏิบัติการที่มีต่อการประเมินผลการฏิบัติงาน กรณีศึกษา บริษัท เอ็กโก เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ เซอร์วิส จำกัด และพบว่า พนักงานไม่มีความแน่ใจในในการประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้างาน ต่างจากการประเมินตามแนว CAKE ซึ่งมีการแปลงผลการปฏิบัติงานให้อยู่ในกรอบของดัชนี 18 ดัชนีที่เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน มีคู่มือที่อธิบายและแจกแจงตัวบ่งชี้โดยละเอียด สามารถสอบทานกลับได้ ช่วยลดอคติหรือความลำเอียงของหัวหน้างานที่มีต่อพนักงานในสังกัดลงได้ การประเมินผลงานที่เป็นมาตรฐานปราศจากอคติจะเป็นที่ยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชาผู้ถูกประเมินทุกคน โดยเฉพาะกับกิจการซึ่งมีพนักงานอยู่เป็นจำนวนมากในแต่ละสถานที่และมีความเป็นไปได้สูงที่จะนำไปใช้ในการประเมินพนักงานที่สังกัดอยู่ในโรงงานในต่างประเทศอีกหลายประเทศ

ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นจุดอ่อนของดัชนีในกลุ่มทัศนคติ (A-attitude) ซึ่งในการประชุมจัดวางแนวทางของการประเมินโดยใช้ CAKE มีปัญหากับตัวชี้วัดย่อยมาตั้งแต่การประชุมคราวแรกๆ เมื่อพิจารณาดัชนีกลุ่มทัศนคตินี้จะมีตัวชี้วัดย่อย 2 ตัวได้แก่

1. รู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร วัดโดยพิจารณาจากการบริหารจัดการใช้ทรัพย์สินขององค์กรให้คุ้มค่ากับการลงทุน บริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อลดโอกาสการเกิดปัญหา/ข้อร้องเรียนที่จะเกิดต่อองค์กร ถ่ายทอดนโยบาย สร้างความรู้สึกอันดีต่อองค์กรให้แก่พนักงาน

2. พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในสิ่งท้าทายใหม่ๆ วัดโดยพิจารณาจากการกำหนดและวางแผนงานอย่างสร้างสรรค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี ส่งเสริมผลักดันให้เกิดการปรับตัวพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษา ทดลองคิดวิธีการทำงานใหม่ๆ เกี่ยวกับตัวชี้วัดย่อยทั้งสองตัวนี้ ในความเห็นส่วน

ตัวของผู้วิจัย ไม่สามารถใช้กับพนักงานในระดับล่างหรือระดับคนงานได้ เพราะพนักงานในระดับนี้ ในทางปฏิบัติมีโอกาสน้อยที่จะได้บริหารจัดการใช้ทรัพย์สินขององค์กรให้คุ้มค่ากับการลงทุน ไม่มีโอกาสได้บริหารจัดการความเสี่ยง ไม่มีโอกาสที่จะถ่ายทอดนโยบาย ไม่เป็นการง่ายนักที่จะให้พนักงานในระดับนี้กำหนดและวางแผนงาน ทั้งนี้ไม่ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่จะส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และทดลองคิดวิธีการทำงานใหม่ๆ เนื่องจากต้องเป็นภาระของพนักงานในระดับสูงที่มีประสบการณ์เท่านั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าดัชนีในกลุ่มทัศนคตินี้ ควรจะพิจารณาตัวชี้วัดย่อยที่กลับไปสู่สิ่งที่เป็นพื้นฐานจริงๆ เช่น วัดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆขององค์กร วัดความมีน้ำใจให้กับเพื่อนพนักงานด้วยกัน เพราะพฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นความผูกพัน ความจงรักภักดีที่มีต่อองค์กร ความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสอบทาน โดยใช้ CAKE ประเมินผลงานพนักงานโดยผู้ประเมินท่านเดิมกับพนักงานที่เคยถูกประเมิน แต่ให้เวลาประเมินห่างกันอย่างน้อยหนึ่งเดือน จากนั้นให้หาความสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้ในแต่ละกลุ่มดัชนี หากมีความสัมพันธ์กันสูง แสดงว่ารูปแบบการประเมินมีความเที่ยงตรง สามารถนำไปใช้ในการประเมินได้จริง

2. ควรใช้ CAKE ในการประเมินผลงานของพนักงานทุกระดับ ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานทุกท่านมีความรู้สึกว่า การประเมินพนักงานมีความยุติธรรมเสมอกัน อย่างไรก็ตามน้ำหนักของดัชนีย่อยและดัชนีหลักอาจมีการปรับเปลี่ยนไปตามประเภทผู้ถูกประเมิน ยกตัวอย่างเช่น พนักงานระดับสูงอาจต้องมีความเป็นผู้นำสูง มีความคิดสร้างสรรค์มีความรอบรู้กว้างขวาง มีความสามารถในการบริหารความขัดแย้ง เป็นต้น

3. ก่อนการนำ CAKE ไปใช้ในการประเมิน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง โดยเน้นให้เห็นว่า พนักงานทุกระดับ ทุกท่านจะได้รับการประเมินตามแนวของ CAKE ซึ่งใช้ดัชนีถึง 18 ดัชนี มิได้ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ความรู้สึก อคติ หรือความลำเอียงของหัวหน้างานอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ควรทำการประเมินความถูกต้องของ CAKE MODEL โดยใช้สถิติขั้นสูงอื่น ๆ เช่น Ordinal logistic regression เพื่อยืนยันความถูกต้องของแบบจำลองนี้

References

Buaphong, P. (2005). *Viewpoint of operational personnel on performance appraisal of EGCO Engineering and Service, Co., Ltd*. Master of Business Administration Thesis, Burapa University. (in Thai)

Chansaengsawang, V. (2006). *Attitude of civil servant towards performance appraisal system: A case study of Office of Permanent Secretary, Ministry of Energy*. Master of Public Administration Thesis, Burapa University. (in Thai)

Cheunkam, S. (2005). *Development of performance appraisal for personnel of Interworld Network (Thailand).* Master of Public Administration Thesis, Burapa University. (in Thai)

Juangtrakul, J. (1988). *Performance appraisal*. Bangkok: Odeon Store. (in Thai)

Khumpairoj, K. (1999). Performance appraisal. *Bos How-To Journal, 1*(10), 65-72. (in Thai)

Piamsomboon, P. (1989). *Performance appraisal: Concept and technique*. Bangkok: NIDA. (in Thai)

Polain, P. (2014). Appraisal of competency and performance of Klang hospital's personnel, Medical service department, Bangkok metropolis. Management Academic *Journal Nakorn Pathom Rajabhat University, 1*(1), 20-30. (in Thai)

Praphertdee, B. (1977). *Measurement and evaluation of personnel.* Bangkok: Ramkamhaeng University. (in Thai)

Raktham, A. (1990). *Human relations and management.* Bangkok: NIDA. (in Thai)

Rumakhom, P. (2008). *Performance Appraisal*. Bangkok: Thammasat University.(in Thai)

Samorwong, A. (2010). *Analysis of problems and obstacles on the concept of implementing performance appraisal: A case study of oil production, IRPC Plc.* Mater of Business Administraion Thesis, Burapa University. (in Thai)

Santiwongse, T. (1990). *Personnel management.*Bangkok: Thai Wattanapanich. (in Thai)

Tiyao, S. (1979). *Personel management*. Bangkok: Thammasat University.(in Thai)

Walf, W. B. (1962). *The management of personnel* (2nd ed.). California: Wadsworth.

Werther,W. B. (1990). *Canadian human resource management*. Toronto: McGraw-Hill.

การจูงใจให้เจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ของธนาคารมีพฤติกรรมเชิงรุก
Motivating Bank's Business Relationship Personnel to Adopt Proactive Behavior

สมเกียรติ ล้อมทอง และ ดนัย ปัตตพงศ์
Somkiat Lomthong and Danai Pattaphongse
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น
Master of Business Administration Program, Nation University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ สำนักธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งหนึ่ง ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด (2) ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการทำงาน (3) การแสดงพฤติกรรมเชิงรุก และ (4) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมเชิงรุก ของประชากร รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประชากรได้แก่เจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์จำนวน 219 คน ในงานวิจัยนี้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การหาความสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ปัจจัย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิงอายุ 21–30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 35,000 บาท อายุการทำงานในธนาคารและตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์น้อยกว่า 5 ปี ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจในการทำงานโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ แรงจูงใจด้านบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออำนวยและความสมดุลของชีวิตการทำงาน แรงจูงใจที่มาจากการมีเครื่องมือที่ทันสมัย แรงจูงใจใฝ่ก้าวหน้าและผลตอบแทน ตามลำดับ และ พบว่า โดยรวมพฤติกรรมเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้าน พฤติกรรมเชิงรุกในด้านไม่ผลัดวันประกันพรุ่งและยอมรับในความผิดพลาด พฤติกรรมเชิงรุกที่เป็นการเรียนรู้และปรับตัว และพฤติกรรมเชิงรุกในการรักษาและขยายฐานลูกค้า อนึ่งพบว่า แรงจูงใจ ทั้ง 9 ด้าน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงรุก อย่างไรก็ตามค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ มีค่าอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำเท่านั้น จึงน่าจะมีแรงจูงใจด้านอื่นๆ รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมเชิงรุกเพิ่มเติมกว่าที่ได้นำมาศึกษาอีก ซึ่งควรมีการศึกษาค้นคว้าต่อไป

คำสำคัญ: การจูงใจ, ธนาคาร, พฤติกรรม

Abstract

The objectives of this research were to study (1) personal factors of a bank's business relationship personnel working in 20 provinces in the Northeastern region (2) factors motivating them to work (3) their proactive behavior and (4) the relationship between motivating factors and their proactive behavior. Questionnaire was used as a tool to collect the data. Population included 219 business relationship personnel. Samples included everyone in the population. Statistics used in this study included both descriptive statistics (frequency, percentage, mean, standard deviation) and inferential statistics (Pearson's correlation and factor analysis). Outcome of the study revealed that the majority of

samples were female, 21-30 years of age, bachelor degree graduates with monthly income more than 35,000 baht. They had been working with the bank and had had experience as business relationship personnel for less than 5 years. The scores on working motivation, overall, were highest on a given rating scale. Top three factors on motivation were relaxing atmosphere & work-life balance, modern tool & equipment and advancement & benefits. On the other hand, the scores on proactive behavior, overall, were high. Top three behaviors were expeditious & admit failure, learning to be adaptive and maintain and expand customer base.. Study of relationship between motivating factors and personnel's proactive behavior showed that 9 factors were correlated to proactive behaviors. However, Pearson's correlation coefficients appeared to be moderate or low. The implication was that there might exist other motivating factors that were excluded from this study and further research in this matter is needed.

Keywords: motivation, commercial bank, behavior

บทนำ

ภายหลังจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 (ปี 2553 - 2557) ซึ่งประกอบด้วยแนวนโยบายสำคัญ 3 ส่วนหลัก ได้แก่ การลดต้นทุนของระบบ การส่งเสริมการแข่งขัน และการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างทั่วถึง โดยมีเป้าหมายในการเปิดตลาดและให้โอกาสสถาบันการเงินต่างชาติ ดำเนินธุรกิจในประเทศไทยได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น ทั้งในส่วนของการอนุญาตให้เพิ่มสาขา เพิ่มตู้เอทีเอ็ม รวมถึงการพิจารณาให้ใบอนุญาตการประกอบธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์รายใหม่ ประกอบกับ การเลื่อนกำหนดระยะเวลาการเปิดเสรีบริการภาคธนาคาร ภายใต้การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community--AEC) ให้เร็วขึ้น (ปัจจุบันอาเซียนอยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐานของธนาคารพาณิชย์อาเซียน (Qualified ASEAN Bank --QAB) ซึ่งจะอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานดังกล่าว สามารถดำเนินธุรกิจได้ในทั้ง 10 ประเทศสมาชิกอาเซียนในปี 2563 นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่จะสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ในกลุ่มอาเซียนบวกสาม รวมจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เข้ามาดำเนินธุรกิจในประเทศไทย ก็จะยิ่งส่งผลให้การแข่งขันของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย มีความรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก

จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่แสดงถึงจำนวนสาขาธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบใน ประเทศ พบว่า นับตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมา จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก จาก 4,729 แห่ง ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 7,059 แห่ง ในปี 2558 ซึ่งที่ผ่านมา ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร ก็ได้ทำการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงเพื่อรองรับการแข่งขันดังกล่าว อาทิเช่น การกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่จูงใจ มีการเพิ่มและปรับปรุงบริการและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้ตรงตามความต้องการของลูกค้าให้มากที่สุด มีการย้ายสถานที่ตั้งสาขา ปรับปรุงอาคารสำนักงาน ทาสีอาคารเพื่อสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ของธนาคารนั้นๆ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงาน ทั้งด้านตำแหน่งงานและบทบาทหน้าที่ของพนักงาน เพื่อเสริมสร้างรายได้และความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ดังนั้น ทรัพยากรบุคคลหรือพนักงานของธนาคาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขับ เคลื่อนทรัพยากรส่วนอื่นๆ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กล่าวคือ จากเดิมที่มีพฤติกรรมเชิงรับในการทำงาน รอผู้ใช้บริการหรือลูกค้าให้เข้ามาหา ไป สู่พฤติกรรมเชิงรุกในการทำงาน โดยการออกไปหาผู้ใช้บริการหรือลูกค้าแทน พฤติกรรมเชิงรุกในการทำงานดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ องค์กรหรือธนาคารเอง ย่อมต้องมีการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมตรงกับความ

ต้องการของผู้ปฏิบัติงาน และการที่จะส่งเสริมให้พนักงานเกิดพฤติกรรมเชิงรุกในการทำงานด้านต่าง ๆ ได้นั้น อาจจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจที่แตกต่างกัน อีกทั้งบท บาทหน้าที่ของพนักงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์เอง มีความแตกต่างกับพนักงานในตำแหน่งอื่นๆ ของธนาคาร รวมทั้งภาคธุรกิจอื่นเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานและแรงจูงใจเหล่านั้น จะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเชิงรุกในการทำงานของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์อย่างไร ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ สำนักธุรกิจ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์

2. เพื่อศึกษาการแสดงพฤติกรรมเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แรงจูงใจ (motivation) หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมในตัวของบุคคล ซึ่งถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้าหรือสิ่งจูงใจ ให้แสดงออกซึ่งความต้องการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ และเมื่อประสบความสำเร็จก็จะรู้สึกภาคภูมิใจ และส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลให้องค์กร ประสบความสำเร็จต่อไป (สุทธิชัย ศรีศิริโชคชัย, 2557) ซึ่งความหมายใกล้เคียงกับชูเกียรติ ยิ้มพวง (2554) ที่ให้ความหมายของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานว่า หมายถึงความรู้สึกหรือทัศนคติเชิงบวกของบุคคลที่มีต่อการทำงานเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อความคาดหวังหรือความต้องการได้รับการตอบ สนองจากองค์กร อันจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพอใจ และปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอร์ซเบอร์ก (สุทธิชัย ศรีศิริโชคชัย, 2557) และกับงานวิจัยของประภา สังขพันธ์ (2554) ที่พบว่าปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในระดับมาก คือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของปารวี เจริญวิริยะภาพ (2556) และของนรินทร์ จันทร์หอม (2557) ที่พบว่ามีปัจจัยอื่นที่เป็นแรงจูงใจในระดับมากกว่าสองปัจจัยที่พบในงานวิจัยนี้

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยนี้เปรียบเทียบกับผลของการวิจัยอื่นๆในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงรุก พบว่าผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ เจริญรื่น (2556)ที่พบว่า ด้านความคิดริเริ่มด้วยตนเอง เป็นเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ บางทีเรียกว่า“ทฤษฎีองค์ประกอบคู่” (dual- factor theory) ประกอบด้วยปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน

1. ปัจจัยจูงใจ (motivation factor) เป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นปัจจัยที่จูงใจบุคลากรในองค์กรให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า

2. ปัจจัยค้ำจุน (maintenance factor) หมายถึง ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจ ในการทำงานของบุคลากรในองค์กร ให้มีประสิทธิภาพตลอดเวลา ได้แก่ ค่าตอบแทน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สถานะของอาชีพ นโยบายและการบริหารงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน สภาพชีวิตส่วนตัว ความมั่นคงในอาชีพ วิธีปกครองของผู้บังคับบัญชา

ความหมายของพฤติกรรมเชิงรุก มอริสันและเฟ็ลฟ์ (Morrison & Phelps, 1993) ให้คำนิยามว่า เป็นความพยายามของบุคคลในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ

แครนท์ (Crant, 2000) อธิบายว่า พฤติกรรมเชิงรุก เป็นการริเริ่มให้มีการปรับปรุงสภาพ แวดล้อมหรือสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เป็นการให้เกิดการเปลี่ยนมากกว่าการปรับตัว

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอให้ความหมายของพฤติกรรม

เชิงรุกว่า หมายถึง พฤติกรรมการทำงานของพนักงาน ที่ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้

แครนท์ (Crant, 2000) เสนอแบบจำลองเกี่ยวกับสิ่งเร้าและผลของพฤติกรรมเชิงรุก ตามแบบจำลองนี้ประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลัก คือ

1. สิ่งเร้าของพฤติกรรมเชิงรุก (ปัจจัยความแตกต่างระหว่างบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม โครงสร้างของพฤติกรรมเชิงรุก (proactive behavior costruct) มี 4 ปัจจัย ได้แก่ บุคลิกภาพเชิงรุก (proactive personality) ความริเริ่มของบุคคล (personal initiative) ความเชื่อมั่นในการขยายบทบาทของตน (role breadth self-efficacy) ความรับผิดชอบ (taking charge) ตัวแปรความแตกต่างระหว่างบุคคลอื่นๆ เช่น การมีส่วนร่วมในงาน (job involvement) การปรับตัวไปสู่เป้าหมาย (goal orientation involvement) ความต้องการข้อมูลย้อนกลับ (desire for feedback) และความต้องการประสบความสำเร็จ (need for achievement) สิ่งเร้าของพฤติกรรมเชิงรุกในส่วนของปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร (organizational culture) บรรทัดฐานขององค์กร (organizational norms) สถานการณ์ชี้นำ (situational cues) การสนับสนุนของฝ่ายจัดการ (management support) และการจัดตั้งในรูปแบบของส่วนบุคคลหรือสาธารณะ (public or private setting)

2. พฤติกรรมเชิงรุก ซึ่งเป็นผลมาจากสิ่งเร้า (พฤติกรรมทั่วไปและพฤติกรรมเฉพาะสภาพแวดล้อม)

3. ผลจากการกระทำพฤติกรรมเชิงรุก

ประภา สังขพันธ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน กรณีศึกษา บมจ. ธนาคารกรุงไทย ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เรียงจามลำดับความสำคัญได้แก่ แรงจูงใจในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและการได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร แรงจูงใจด้านการประเมินผลและการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แรงจูงใจด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือของผู้ร่วมงาน แรงจูงใจด้านการยอมรับนับถือในสายงาน แรงจูงใจด้านโอกาสในการทำงาน และแรงจูงใจด้านงบประมาณและการอบรม

ปารวี เจริญวิริยะภาพ (2556) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับชั้นปฏิบัติการ ศูนย์สินเชื่ออุปโภคบริโภค ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ผลการ ศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน “ระดับมาก” ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน ด้านผู้บังคับบัญชาในสายงาน ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน “ระดับปานกลาง” ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ในการทำงาน และด้านเงิน เดือน ผลตอบแทน

นรินทร์ จันทน์หอม (2557) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน สาขาในสังกัดธนาคารออมสินเขตกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ความสำเร็จของงาน นโยบายและการบริหาร ความรับผิดชอบ ลักษณะของงาน ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ การยอมรับนับถือ เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล

สุทธิชัย ศรีศิริโชคชัย (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน กรณีศึกษา พนักงานระดับปฏิบัติการ (officer) หน่วยงานบริหารสินเชื่อพิเศษ ธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาระดับผู้จัดการ ด้านความมั่นคงในงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการติดต่อประสานงานและความร่วมมือของหน่วยงานอื่น ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ระดับผู้นำทีม ด้านความร่วมมือของลูกค้า ด้านลักษณะงานที่ทำ และด้านความก้าวหน้าในงาน

จุฑาทิพย์ เจริญรื่น (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมคิดก้าวหน้าของผู้ปฏิบัติงานเทศบาลตำบลในจังหวัดชลบุรี: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านความริเริ่มด้วยตนเอง เป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมคิดก้าวหน้า ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ขอบเขตการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีน้ำหนักเป็นลำดับที่ 2 ความรับผิดชอบมีน้ำหนักองค์ประกอบเป็นลำดับที่สาม และบุคลิกภาพเชิงรุก มีน้ำหนักองค์ประกอบ

เป็นลำดับสุดท้าย

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับแรงจูงใจ และพฤติกรรมเชิงรุก ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจ ปัจจัยค้ำจุน ตามทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอร์ซเบอร์ก (Herzberg's two factor theory) (Herzberg, 1959) โครงสร้างของพฤติกรรมเชิงรุก (proactive behavior construct) ตามโมเดลของแครนท์ที่รวมทั้งเอกสารกำหนดหน้าที่งาน (job description) ของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ สำนักธุรกิจของธนาคารที่ศึกษา มาประมวลเป็นกรอบแนวคิดการทำวิจัย ดังแผนภาพต่อไปนี้

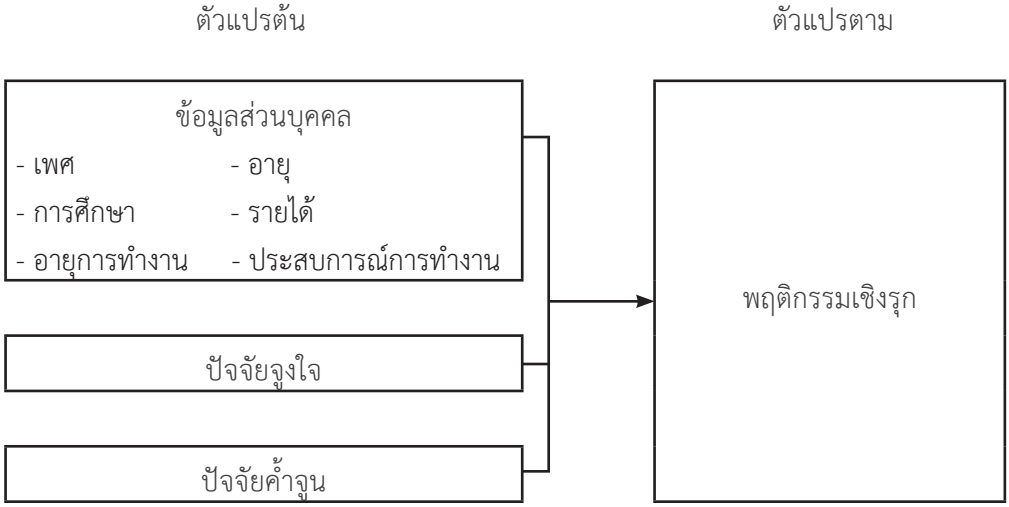

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีแบบสอบถาม (questionnaires) เป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีระเบียบวิธีวิจัยเป็นข้อๆดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ของหน่วยงานสำนักธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งหนึ่งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร สุรินทร์ ศรีสะเกษ ขอนแก่น อุดรธานี นครพนม กาฬสินธุ์ สกลนคร เลย ร้อยเอ็ด หนองคาย นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ อำนาจเจริญ มุกดาหาร หนองบัวลำภู มหาสารคาม และบึงกาฬจำนวนทั้งหมด 243 คนซึ่งจะประกอบไปด้วยพนักงานระดับผู้ปฏิบัติการ 219 คน และพนักงานระดับบริหาร 24 คน

กลุ่มตัวอย่างคือเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ข้างต้นที่เป็นพนักงานระดับผู้ปฏิบัติการทั้งหมด จำนวน 219 คน แยกตามรายจังหวัดแจกแจงได้ดังตารางที่ 1

ตาราง 1

จำนวนเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 จังหวัด

จังหวัด	จำนวนเจ้าหน้าที ธุรกิจสัมพันธ์ (คน)	จังหวัด	จำนวนเจ้าหน้าที ธุรกิจสัมพันธ์ (คน)	จังหวัด	จำนวนเจ้าหน้าที ธุรกิจสัมพันธ์ (คน)
นครราชสีมา	38	ยโสธร	6	บึงกาฬ	5
ขอนแก่น	33	นครพนม	6	ศรีสะเกษ	7
อุดรธานี	19	เลย	6	หนองบัวลำภู	5
อุบลราชธานี	18	กาฬสินธุ์	5	ชัยภูมิ	8
บุรีรัมย์	12	ร้อยเอ็ด	5	มหาสารคาม	5
สุรินทร์	12	อำนาจเจริญ	5	สกลนคร	8
หนองคาย	11	มุกดาหาร	5		
		รวม 219 คน			

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ จำนวน 47 ข้อ แบ่งออกเป็น แรงจูงใจด้านปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า และแรงจูงใจด้านปัจจัยค้ำจุน 9 ด้าน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับ บัญชา ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านสถานะของอาชีพ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านสภาพชีวิตส่วนตัว ด้านความมั่นคงในอาชีพ และด้านวิธีปกครองของผู้บังคับ บัญชา

ลักษณะแบบสอบถาม ใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert scale) กำหนดการให้คะแนนเป็น 5 ระดับ จากน้อยที่สุดไปมากที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงรุกของของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ จำนวน 23 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพเชิงรุก ด้านความริเริ่มของบุคคล ด้านความเชื่อมั่นในการขยายบทบาทของตน ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านการปฏิบัติงานเชิงรุก

ลักษณะแบบสอบถาม ใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert scale) กำหนดการให้คะแนนเป็น 5 ระดับ จากน้อยที่สุดไปมากที่สุด เช่นเดียวกัน

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านทำการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (content validity)โดยการหาค่าดัชนี IOC (Item objective congruence) คำถามที่มีดัชนี IOC เกิน 0.67 จะยังคงอยู่ในแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ไปทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability analysis) โดยนำไปทดสอบ(pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha) ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น แสดงได้ดังนี้

ตาราง 2

ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

แบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ปัจจัยจูงใจ	
ด้านความสำเร็จของงาน	0.909
ด้านการยอมรับนับถือ	0.854
ด้านลักษณะของงาน	0.914
ด้านความรับผิดชอบ	0.863
ด้านความก้าวหน้า	0.922
พฤติกรรมเชิงรุก	
ด้านบุคลิกภาพเชิงรุก	0.931
ด้านความริเริ่มของบุคคล	0.904
ด้านความเชื่อมั่นในการขยายบทบาทของตน	0.813
ด้านความรับผิดชอบ	0.826
ด้านการปฏิบัติงานเชิงรุก	0.887
ปัจจัยค้ำจุน	
ด้านค่าตอบแทน	0.938
ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	0.903
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	0.973
ด้านสถานะของอาชีพ	0.955
ด้านนโยบายและการบริหารงาน	0.895
ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน	0.803
ด้านสภาพชีวิตส่วนตัว	0.832
ด้านวิธีปกครองของผู้บังคับบัญชา	0.898

การแปลค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง จูงใจ/ระดับมากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง จูงใจ/ระดับมาก

2.61 – 3.40 หมายถึง จูงใจ/ระดับปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง จูงใจ/ระดับน้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง จูงใจ/ระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 219 ชุด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด จัดเก็บรวบรวมโดยผู้วิจัยเอง และตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ เพื่อนำข้อมูลไปทดสอบทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ประกอบด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) โดยการใช้ Principal Component Analysis (PCA) ทำการสกัดปัจจัยโดยใช้เกณฑ์ Kaiser’s eigenvalue rule และ Carell’s scree plot จากนั้นทำการ rotate ปัจจัย โดยวิธี Varimax ทั้งนี้เพื่อให้องค์ประกอบของปัจจัยอยู่ในรูป

ที่เป็น simple structure

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุ 21–30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 35,000 บาท อายุการทำงานในธนาคารน้อยกว่า 5 ปี อายุการทำงานในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ไม่เกิน 5 ปี และประสบการณ์การทำงานด้านดูแลความสัมพันธ์กับลูกค้าไม่เกิน 5 ปี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัย เพื่อที่จะนำไปใช้ในการศึกษาปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการทำงาน พบว่าได้แรงจูงใจ ทั้งหมด 8 ด้าน ให้ชื่อตามลักษณะของตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้และมุ่งสู่เป้าหมาย (learning & goal attainment)

2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (relationship with supervisors and co-workers)

3. แรงจูงใจใฝ่ก้าวหน้าและผลตอบแทน (advancement & benefits)

4. แรงจูงใจจากรายได้ด้านอื่นที่เป็นตัวเงิน (pecuniary benefits)

5. แรงจูงใจด้านบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออำนวยและความสมดุลของชีวิตทำงาน (relaxing atmosphere & work-life balance)

6. แรงจูงใจที่มาจากการเป็นที่ยอมรับนับถือ (recognition by co-workers and supervisors)

7. แรงจูงใจที่มาจากการยอมรับนับถือจากสังคม (social recognition)

8. แรงจูงใจที่มาจากมีเครื่องมือที่ทันสมัย (modern tool & equipment)

9. แรงจูงใจจากการได้รับความไว้วางใจ (trustworthiness)

	Component								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
????????????1									
????????????2									
????????????3						.841			
????????????4						.808			
????????????5									
????????????6						.601			
????????????7									
????????????8									
????????????9	.614								
????????????10	.804								
????????????11	.775								
????????????12									
????????????13									
????????????14	.692								
????????????15			.682						
????????????16			.644						
????????????17	.646								
????????????18			.636						
????????????19			.756						
????????????20			.773						
????????????21			.700						
????????????22				.801					
????????????23				.804					
????????????24				.858					
????????????25				.839					
????????????26									
????????????27									
????????????28		.627							
????????????29		.759							
????????????30		.760							
????????????31		.722							
????????????32							.720		
????????????33							.735		
????????????34									
????????????35									
????????????36									
????????????37									
????????????38									
????????????39								.718	
????????????40									
????????????41								.665	
????????????42									
????????????43					.628				
????????????44					.715				
????????????45					.733				
????????????46					.608				
????????????47									

ภาพ 2 ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยอยู่ในรูป simple structure ขนาดของ factor loadings ที่ใช้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดโดย Field (2005), Stevens (1992), Hair, et al. (1998) และ communalities ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดโดย MacCallum (1999, 2001)

ตาราง 3

แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้และมุ่งสู่เป้าหมาย (Learning & Goal Attainment)

ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ	Factor Loadings
9. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่องานที่ท่านทำเป็นงานที่ต้องใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	.614*
10. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่องานที่ท่านทำเป็นงานที่ทำให้เกิดการพัมนาทักษะ	.804*
11. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่องานที่ท่านทำเป็นงานที่ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ	.775*
14. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ๆ อยู่เสมอ	.692*
17. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อได้รับการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	.646*

ตาราง 4

แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Relationship with Supervisors and Co-Workers)

ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ	Factor Loadings
28. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อผู้บังคับบัญชารับฟังสิ่งที่ท่านเสนอแนะ	.627*
29. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน	.759*
30. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน	.760*
31. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน	.722*

ตาราง 5

แรงจูงใจใฝ่ก้าวหน้าและผลตอบแทน (Advancement & Benefits)

ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ	Factor Loadings
15. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านรู้ว่างานที่ท่านทำมีโอกาสก้าวหน้า	.682*
16. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านรู้ว่างานที่ท่านทำมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่ง	.644*
18. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับเงินเดือนที่เหมาะสมกับคุณวุฒิ	.636*
19. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับเงินเดือนที่เหมาะสมกับประสบการณ์	.756*
20. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับเงินเดือนที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน	.773*
21. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับสวัสดิการที่เพียงพอกับความต้องการ	.700*

ตาราง 6

แรงจูงใจจากรายได้ด้านอื่นที่เป็นตัวเงิน (Pecuniary Benefits)

ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ	Factor Loadings
22. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับโบนัสที่เท่าเทียมกับธนาคารอื่น	.801*
23. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับเบี้ยเลี้ยงที่เท่าเทียมกับธนาคารอื่น	.804*
24.ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับเงินค่าล่วงเวลาที่เท่าเทียมกับธนาคารอื่น	.858*
25. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับเงินค่าคอมมิชชั่นจากการขายผลิตภัณฑ์ที่เท่าเทียมกับธนาคารอื่น	.839*

ตาราง 7

แรงจูงใจด้านบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออำนวยและความสมดุลของชีวิตการทำงาน (Relaxing Atmosphere & Work-Life Balance)

ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ	Factor Loadings
43. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่องานที่ท่านทำไม่กระทบกับชีวิตส่วนตัวและครอบครัวมากเกินไป	.628*
44. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อตำแหน่งงานที่ท่านทำมีความมั่นคง	.715*
45. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านรับรู้ว่าผู้บังคับบัญชาจะประเมินผลงานที่เป็นธรรม	.733*
46. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านรับรู้ว่าผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้แสดงความคิเห็นอย่างเปิดเผย	.608*

ตาราง 8

แรงจูงใจด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition by Co-Workers and Supervisors)

ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ	Factor Loadings
3. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านรู้ว่าจะได้รับการยกย่องจากผู้บังคับบัญชา เมื่อทำงานสำเร็จ	.841*
4. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านรู้ว่าจะได้รับการยกย่องจากเพื่อนร่วมงานเมื่อทำงานสำเร็จ	.808*
6. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านรู้ว่าความคิดเห็นที่ท่านเสนอแนะได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน	.601*

ตาราง 9

แรงจูงใจที่มาจากการยอมรับนับถือจากสังคม (Social Recognition)

ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ	Factor Loadings
32. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เพราะอาชีพที่ท่านทำได้รับการนับถือจากสังคม	.720*
33. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เพราะอาชีพที่ท่านทำได้รับการยอมรับจากสังคม	.735*

ตาราง 10

แรงจูงใจที่มาจากมีเครื่องมือที่ทันสมัย (Modern Tool & Equipment)

ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ	Factor Loadings
40. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อสถานที่ทำงานมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ Printer ที่รวดเร็วและทันสมัย	.718*

ตาราง 11

แรงจูงใจที่มาจากได้รับความไว้วางใจ (Trustworthiness)

ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ	Factor Loadings
27. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อท่านได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา	.573*
28. ท่านยินดีที่จะทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อผู้บังคับบัญชารับฟังสิ่งที่ท่านเสนอแนะ	.515*

แรงจูงใจที่เป็นผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของเฮอร์ซเบอร์ก (Herzberg's two factor theory) (Herzberg, 1959) ที่ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวคิดในการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัย เพื่อที่จะนำไปใช้ในการศึกษาพฤติกรรมเชิงรุก พบว่ามีพฤติกรรมเชิงรุกทั้งหมด 4 ด้าน ให้ชื่อตามลักษณะของตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบดังนี้

1. พฤติกรรมเชิงรุกที่เป็นการแก้ไขปัญหา (problem-solving)

2. พฤติกรรมเชิงรุกที่เป็นการเรียนรู้และปรับตัว (learning to be adaptive)

3. พฤติกรรมเชิงรุกในการรักษาและขยายฐานลูกค้า (maintain and expand customer base)

4. พฤติกรรมเชิงรุกในด้านไม่ผลัดวันประกันพรุ่งและยอมรับในความผิดพลาด (expeditious & admit failure)

	Component			
	1	2	3	4
????????3???1		.740		
????????3???2		.763		
????????3???3		.717		
????????3???4		.686		
????????3???5		.615		
????????3???6				
????????3???7				
????????3???8				
????????3???9	.698			
????????3???10	.762			
????????3???11	.831			
????????3???12	.784			
????????3???13				
????????3???14	.636			
????????3???15				
????????3???16				.617
????????3???17	.601			
????????3???18				.730
????????3???19				.695
????????3???20			.650	
????????3???21			.770	
????????3???22			.743	
????????3???23			.628	

ภาพ 3 ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยอยู่ในรูป simple structure ขนาดของ factor loadings ที่ใช้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดโดย Field (2005), Stevens (1992) และ Hair, et al. (1998) communalities ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดโดย McCollum, Widaman, Zhang & Hong (1999) และ McCallum, Widaman, Preacher & Hong (2001)

ตาราง 12

พฤติกรรมเชิงรุกที่เป็นการแก้ไขปัญหา (Problem-Solving)

ปัจจัยที่แสดงพฤติกรรมเชิงรุก	Factor Loadings
9. เมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน ท่านมักจะลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเองมากกว่าร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น	.698
10. ท่านสามารถให้คำปรึกษาแก่ผู้ร่วมงานได้	.762
11. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้ร่วมงานได้	.831
12. ท่านสามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงานได้	.784
14. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ท่านสามารถจัดการปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี	.636
17. เมื่อไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ ท่านสามารถหาวิธีการทำงานให้งานนั้นสำเร็จได้ด้วยตนเอง	.601

ตาราง 12

พฤติกรรมเชิงรุกที่เป็นการเรียนรู้และปรับตัว (Learning to be adaptive)

ปัจจัยที่แสดงพฤติกรรมเชิงรุก	Factor Loadings
1. ท่านพัฒนาทักษะการทำงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ	.740
2. ท่านแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ	.763
3. ท่านเป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในการทำงานอยู่เสมอ	.717
4. เมื่อมีงานเร่งด่วน ท่านสามารถทำงานได้เป็นอย่างดี	.686
5. เมื่อมีงานอื่นนอกเหนือจากงานที่ทำเป็นประจำ ท่านสามารถทำงานได้เป็นอย่างดี	.615

ตาราง 13

พฤติกรรมเชิงรุกในการรักษาและขยายฐานลูกค้า (Maintain and Expand Customer Base)

ปัจจัยที่แสดงพฤติกรรมเชิงรุก	Factor Loadings
20. ท่านออกไปเยี่ยมเยือนดูแลลูกค้ารายเก่าเพื่อรักษาฐานลูกค้าเดิมอยู่เสมอ	.650
21. ท่านแสวงหาลูกค้ารายใหม่อยู่เสมอ	.770
22. ท่านเสนอขายบริการและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้แก่ลูกค้าที่มาใช้บริการกับธนาคารอยู่เสมอ	.743
23. ท่านปรับปรุง (Update) ข้อมูลลูกค้าให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ	.628

ตาราง 14

พฤติกรรมเชิงรุกในด้านไม่ผลัดวันประกันพรุ่งและยอมรับในความผิดพลาด (Expeditious & Admit Failure)

ปัจจัยที่แสดงพฤติกรรมเชิงรุก	Factor Loadings
16. เมื่อได้รับมอบหมายงาน ท่านสามารถลงมือทำงานนั้นได้ทันที	.617
18. เมื่อมีผู้พบว่าท่านทำงานผิดพลาด ท่านยอมรับในข้อผิดพลาดนั้น	.730
19. ท่านวิตกกังวล หากงานที่ได้รับมอบหมายดำเนินไปอย่างล่าช้าไม่เป็นไปตามกำหนด	.695

พฤติกรรมเชิงรุกที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยสอดคล้องกับโมเดลของแครนท์

ระดับของแรงจูงใจในการทำงานกับพฤติกรรมเชิงรุก แรงจูงใจในการทำงานที่สำคัญที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่ แรงจูงใจด้านบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออำนวยและความสมดุลของชีวิตการทำงาน แรงจูงใจที่มาจากมีเครื่องมือที่ทันสมัย แรงจูงใจใฝ่ก้าวหน้าและผลตอบแทน แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และ แรงจูงใจจากการได้รับความไว้วางใจ โดยอยู่ในระดับมากที่สุด

ในส่วนของพฤติกรรมเชิงรุกที่สำคัญเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ พฤติกรรมเชิงรุกในด้านไม่ผลัดวันประกันพรุ่งและยอมรับในความผิดพลาด พฤติกรรมเชิงรุกที่เป็นการเรียนรู้และปรับตัว พฤติกรรมเชิงรุกในการรักษาและขยายฐานลูกค้า และพฤติกรรมเชิงรุกที่เป็นการแก้ไขปัญหา โดยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมเชิงรุก ของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ ด้วยวิธีสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) พบว่า แรงจูงใจ ทั้ง 9 ด้าน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงรุกในภาพรวมในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาหาระดับความสัมพันธ์ของแรงจูงใจต่อพฤติกรรมเชิงรุกแยกรายด้าน ก็พบว่า แรงจูงใจ ทั้ง 9 ด้าน

ตาราง 14

แรงจูงใจต่อพฤติกรรมเชิงรุงแยกรายด้าน

แรงจูงใจ	$\overline{X}$	อันดับ
แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้และมุ่งสู่เป้าหมาย	4.218	6
แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์	4.248	4
แรงจูงใจใฝ่ก้าวหน้าและผลตอบแทน	4.302	3
แรงจูงใจจากรายได้ด้านอื่นที่เป็นตัวเงิน	4.178	7
แรงจูงใจด้านบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออำนวยและความสมดุลของชีวิตการทำงาน	4.453	1
แรงจูงใจด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	3.850	9
แรงจูงใจที่มาจากการยอมรับนับถือจากสังคม	3.865	8
แรงจูงใจที่มาจากมีเครื่องมือที่ทันสมัย	4.340	2
แรงจูงใจจากการได้รับความไว้วางใจ	4.225	5

ตาราง 15

พฤติกรรมเชิงรุงแยกรายด้าน

พฤติกรรมเชิงรุก	$\bar{X}$	อันดับ
พฤติกรรมเชิงรุกที่เป็นการแก้ไขปัญหา	3.787	4
พฤติกรรมเชิงรุกที่เป็นการเรียนรู้และปรับตัว	3.876	2
พฤติกรรมเชิงรุกในการรักษาและขยายฐานลูกค้า	3.875	3
พฤติกรรมเชิงรุกในด้านไม่ผลัดวันประกันพรุ่งและยอมรับในความผิดพลาด	4.097	1

ก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงรุกในทุกๆ ด้านในทิศทางเดียวกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกัน

การอภิปรายผล

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยนี้เปรียบเทียบกับผลของการวิจัยอื่นๆ พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิชัย ศรีศิริโชคชัย (2557) และกับงานวิจัยของประภา สังขพันธ์ (2554) ที่พบว่าปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในระดับมากคือด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความก้าวหน้า ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของปารวี เจริญวิริยะภาพ (2556) และของนรินทร์ จันทร์หอม (2557) ที่พบว่ามีปัจจัยอื่นที่เป็นแรงจูงใจในระดับมากกว่าสองปัจจัยที่พบในงานวิจัยนี้

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยนี้เปรียบเทียบกับผลของการวิจัยอื่นๆในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงรุก พบว่า ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ เจริญรื่น (2556)ที่พบว่า ด้านความคิดริเริ่มด้วยตนเอง เป็นองค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ของธนาคาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ด้านบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออำนวยและความสมดุลของชีวิตการทำงาน มีเครื่องมือที่ทันสมัย ด้านมีความก้าวหน้าและผลตอบแทน ด้านใฝ่สัมพันธ์ และการได้รับความไว้วางใจจากผู้บังบัญชา ดังนั้นธนาคารควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ให้ที่ทำงานเป็นเสมือนบ้านที่สองของพนักงาน และเมื่อมีการฝึกอบรมพนักงานธนาคารที่มีตำแหน่งสูงเช่น ผู้จัดการภาค ผู้จัดการเขต ผู้จัดการสาขาควรบรรจุจิตวิทยาในการสร้างความสุขในที่ทำงาน ตลอดจนเทคนิคการเป็นผู้บังคับบัญชาที่ดีลงในหลักสูตรการอบรมของธนาคาร

ในส่วนของแรงจูงใจด้านความก้าวหน้าและผลตอบแทนด้านเงินเดือน เนื่องมาจาก เจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ สำนักธุรกิจ เป็นหน่วยงานที่ทำรายได้หลักให้กับธนาคาร ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับพนักงานด้านอื่น ที่มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ และขั้นตำแหน่งเดียวกัน เจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ สำนักธุรกิจ จะเป็นหน่วยงานที่มีเงินเดือน และโอกาสที่จะก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากกว่าตำแหน่งอื่นในธนาคาร เมื่อเป็นเช่นนี้ลักษณะงานของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์เป็นแรงจูงใจที่เอื้ออำนวยให้เกิดความก้าวหน้าและผลตอบแทนอยู่แล้ว

ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานนั้น ต้องทำความเข้าใจว่า เจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ของธนาคารอาจมีงานทางด้านสินเชื่อซึ่งเป็นงานที่ค่อนข้างเครียด เนื่องจากมีปริมาณงานทั้งงานประจำและงานเร่งด่วนค่อนข้างมาก ส่งผลกระทบกับชีวิตส่วนตัวและครอบครัว การปกครองของผู้บังคับบัญชาที่เป็นกันเองและเปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็น จะช่วยลดบรรยากาศการทำงานที่เคร่งเครียดได้เป็นเป็นอย่างดี การริเริ่มกิจกรรมต่างๆที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในระหว่างพนักงานด้วยกันเองจะสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน

หนึ่งในพฤติกรรมเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์คือการไม่ทำงานแบบผลัดวันประกันพรุ่ง ทั้งนี้เนื่องจากลูกค้าที่เข้ามาขอสินเชื่อจากธนาคารนั้นส่วนใหญ่มีความ

รีบร้อนเร่งด่วน อยากทราบผลของการอนุมัติสินเชื่อให้แก่ตนในเร็ววัน และโดยปกติการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อของธนาคารหลายธนาคารอาจจะเป็นแบบรวมศูนย์ คือ ผู้จัดการสาขา หรือผู้จัดการเขต หรือแม้กระทั่งผู้จัดการภาคไม่สามารถมีอำนาจพิจารณาอนุมัติวงเงินสินเชื่อด้วยตนเองได้ ต้องส่งให้คณะกรรมการในสำนักงานใหญ่ที่มีอำนาจอนุมัติพิจารณา เมื่อเป็นเช่นนี้กระบวนการขอสินเชื่อของลูกค้าจึงเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างใช้เวลา ถ้าเป็นจำนวนวงเงินเครดิตที่ขอสูง ก็จะต้องใช้เวลามากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์จะต้องหาทางดำเนินการให้กระบวนการขอสินเชื่อที่ตนทำอยู่ผ่านไปโดยเร็วที่สุด

เนื่องจากธุรกิจธนาคารพาณิชย์มีคู่แข่งค่อนข้างมาก มีการให้บริการที่ไม่ค่อยมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการที่จะขยายธุรกิจทำได้เพียงประการเดียว คือ ต้องแย่งลูกค้าจากธนาคารอื่น ในขณะเดียวกันก็ต้องให้บริการลูกค้าที่มีอยู่อย่างประทับใจ ไม่ให้เปลี่ยนใจตีจากไปใช้บริการที่ธนาคารอื่น นี่ก็เป็นพฤติกรรมเชิงรุกที่สำคัญอย่างหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเจ้าหน้าที่ธุรกิจสัมพันธ์ในภาคอื่นๆ เช่นภาคเหนือ หรือภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ

2. เพิ่มแรงจูงใจด้านอื่นๆ รวมทั้งปัจจัยอื่น ที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมเชิงรุก อาทิเช่น ด้านทัศนคติต่อองค์กร ทัศนคติต่องานที่ทำ อุปนิสัยส่วนตัว เป็นตัวแปรเพิ่มเติมในการศึกษา

References

Charoenviriyaphab, P. (2013). *Factors affecting working motivation of operation personnel, business and consumer credit center, Bangkok Bank Plc*. An Independent study in Master of Business Administration, Kasembhandit University. (in Thai)

Crant, J. M. (2000). Proactive behavior in organizations. *Journal of Management, 26*(1), 435-462.

Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS* (2nd ed.). New York: Sage.

Hair, J. F., Tatham, R. L., Anderson, R E., & Black, W. (1998). *Multivariate data analysis* (5th ed.). London: Prentice-Hall.

Herzberg, F. (1959). *The motivation to work.* New York: John Wiley & sons.

Janhorm, N. (2014).*Working motivation for Government Savings Bank's personnel working at branches of Government Savings Bank, Kalasin province* . Master of Public Public Administration Thesis, Mahasarakham University. (in Thai)

Jaroenruen, J. (2013). Proactive Behavior of Sub-district Municipality Officers in Chon Buri: A Confirmatory Factor Analysis. *Research Methodology & Cognitive Science, 11*(1), 56-66. (in Thai)

McCollum, R. C., Widaman, K. F., Zhang, S., & Hong, S. (1999). Sample size in factor analysis. *Psychological Methods, 4*(1), 84-99.

McCallum, R. C., Widaman, K. F., Preacher, K. J., & Hong, S. (2001) Sample size in factor analysis: The role of model error. Multivariate *Behavioral Research, 36*(1), 611-637.

Morrison, E. W. (1993). Longitudinal study of the effects of information seeking on newcomer socialization. *Journal of Applied Psychology, 78*(1), 173-183.

Morison, E. W., & Phelps, C. C. (1999). Taking charge at work: Extra-role efforts to initiative work place change. *Academy of Management Journal, 42*(1), 403-419.

Sangkhapant, P. (2004). *Relationship between motivation and performance efficiency of internal auditors, Krung Thai, Plc*. Master of Accounting Thesis, Thammasat University. (in Thai)

Srisirichokchai, S. (2014). *Factor affecting work motivation: A case of employees' level, special asset management unit in a commercial bank*. Master of Business Administration Thesis, Nation University. (in Thai)

Stevens, J. (1992). *Appiled multivariate statistics for the social sciences* (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associate.

Yimpuang, C. (2011). *Motivation influential to operation: A case study of Bangkok Glass Co.,Ltd. Pathumthani plant.* An Independent Study in Master of Business Administration. Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)

อิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงของผู้บริหารองค์กรธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

The Influence of Marketing Mix on the Decision of Business Company Executives in Bangkok Metropolis and Its Vicinity to Purchase Screw Conveyor

ชญานุต์ จันทร์นาฝาย และ สุรสิทธิ์ ธนสมบูรณ์กิจ
Chayanuth Jannafai and Surasit Thanasomboonkit
หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น
Master of Business Administration Program, Nation University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการธุรกิจที่ใช้สกรูลำเลียง ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา (2) ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงของประชากร (3) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของประชากร ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหาร/เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน (ประกอบด้วย การทดสอบโดยใช้สถิติ F หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว) ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีอายุระหว่าง 46-55 ปี เป็นผู้บริหาร/เจ้าของกิจการ มีโรงงานตั้งอยู่ในเขตปริมณฑล มีจำนวนคนงานในสังกัดมากกว่า 50 คน มีการใช้สกรูลำเลียงในโรงงานมากกว่า 10 เครื่อง มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 3-8 ปี ประกอบธุรกิจผลิตและแปรรูปอาหารประเภทแป้ง และไม่เคยเปลี่ยนบริษัทที่ติดต่อซื้อสกรูลำเลียง ผลของการวิจัยยังพบว่าส่วนประสมทางการตลาดทุกปัจจัยมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าถ่วงน้ำหนักพบว่าการที่ เครื่องจักรมีคุณภาพ มีอายุการใช้งานนานเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียง ตามด้วยมีบริการหลังการขายดี ราคาอยู่ในระดับที่เหมาะสม และการปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าตามลำดับ ในส่วนของการเปรียบเทียบความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียง จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของประชากร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีปัจจัยพื้นฐาน (ระดับการศึกษา /อายุ/ ตำแหน่ง / ประสบการณ์การทำงาน) ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงที่แตกต่างกันในหลายประเด็น

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจ, สกรูลำเลียง

Abstract

The objectives of this research were to study (1) fundamental factors of business company executives in Bangkok Metropolis and its vicinity using screw conveyor who were target population under study (2) marketing mix influential to their decision to purchase screw conveyor and (3) compare the influence of marketing mix based upon their fundamental factors. Questionnaire was

collected from enterprises located in Bangkok Metropolis and its vicinity. The researcher used all units of population as samples in this study. Statistics used in this analysis included both descriptive statistic (frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation) and inferential statistic (F-test or one-way analysis of variance). Outcome of this research showed that the majority of respondents were higher than bachelor degree graduates, 46-55 years of age, owners or managers of the firms whose factories were located in Bangkok metropolis and its vicinity with more than 50 workforces and using more than 10 screw conveyors. They had 3-8 years of experiences. Most of them were flour-based food manufacturers and had never changed their screw conveyor suppliers. Outcome of the study also revealed that the scores on marketing mix influencing customer's purchasing decision were high on a given rating scale. Using weighted-score, marketing mix in descending order of importance, were duration or lifetime of the machine, after-sales service and reasonable price and modification to fit customer's need , respectively. It turned out that the respondents with different fundamental factors (educational level/ age/position/working experience) did have different viewpoints with respect to the marketing mix in some aspects at 0.05 level of significance.

Keywords: marketing mix, decision, screw conveyor

บทนำ

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าเพื่อในประเทศหรือส่งออกต่างก็ประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูง เพราะวัตถุดิบและค่าแรงสูงขึ้น การเลือกใช้เครื่องมือในการขนถ่ายวัสดุและการพัฒนาให้ทันต่อเทคโนโลยีสมัยใหม่นั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อหน้าที่ที่สำคัญของวิศวกรขนถ่าย ในความเป็นจริงแล้วการขนถ่ายวัสดุตามหน้าที่วิศวกรขนถ่ายนั้นมีทุกขั้นตอนของการผลิต งานขนถ่ายวัสดุนั้นรวมถึงการเคลื่อนย้ายคนและสัตว์ด้วย ประวัติความเป็นมาของการขนถ่ายเกิดขึ้นพร้อมๆกับการมีมนุษย์ในโลกยุคแรกเริ่มใช้แรงงานคน จากนั้นมีการพัฒนาจากแรงงานคนมาใช้เครื่องจักรแทน เครื่องจักรในการขนถ่ายมีหลายประเภทเช่น สายพานลำเลียง รอกลำเลียง และโซ่ในระบบการขนถ่ายวัสดุ อุปกรณ์สกรูลำเลียง (screw conveyor) เป็นอุปกรณ์เชิงกลที่ถูกสร้างขึ้นสำหรับการขนถ่าย โดยมีการขนถ่ายวัสดุต่างๆ จากแหล่งวัตถุดิบไปยังโรงงานผลิตเพื่อผลิตสินค้า หรือ แหล่งผลิตหนึ่งไปยังอีกแหล่งผลิตหนึ่ง วิศวกรการขนถ่ายมีหน้าที่บริหารจัดการการเคลื่อนย้ายวัสดุสิ่งของต่างๆในระบบอุตสาหกรรม รวมไปถึง การเพิ่มคุณภาพผลิตภัณฑ์ในระหว่างการเคลื่อนย้ายนั้นๆด้วย สกรูลำเลียงจะมีใช้กับงานอุตสาหกรรมต่างๆ ตัวอย่างเช่น ในอุตสาหกรรมอาหารใช้ลำเลียงเกลือ สกรูลำเลียงจะมีส่วนประกอบคือใบสกรู, รางสกรู, ตัวแขวน, ชุดขับและโครงเสริมความแข็งแรง การออกแบบสร้างสกรูลำเลียงขึ้นอยู่กับ ผู้ออกแบบจะนำสกรูไปใช้เพื่อการลำเลียงวัสดุประเภทไหน เพื่อให้ตรงตามความต้องการในการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับการนำไปใช้งานในรูปแบบต่าง ๆ

ด้วยเหตุที่อุตสาหกรรมการผลิตอาหารมีแนวโน้มที่จะเติบโตในอัตราร้อยละ 3.0-5.0 ต่อปี (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2558) มีผลทำให้ความต้องการสกรูลำเลียงมีมากขึ้น กอรปกับการผลิตสกรูลำเลียงเป็นเครื่องจักรที่ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูง ผู้ประกอบธุรกิจในไทยหลายรายจึงให้ความสนใจที่จะผลิตสกรูลำเลียงเพื่อสนองความต้องการภายในประเทศ ใช้ทดแทนสกรูลำเลียงที่ผลิตจากต่างประเทศซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง

เนื่องด้วยเหตุที่ผู้วิจัยเป็นผู้หนึ่งที่อยู่ในธุรกิจที่ผลิตสกรูลำเลียง จึงใคร่อยากศึกษาว่า มีส่วนประสมทางการ

ตลาดใดที่มีส่วนสำคัญ ที่ทำให้ผู้บริหารองค์กรธุรกิจตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียง เพื่อไปใช้เป็นเครื่องมือในกิจการของตน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสกรูลำเลียง ให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

คอตเลอร์ (Kotler, 2003, p. 288) ได้ให้ความหมาย การตัดสินใจซื้อว่าเป็นกระบวนการตัดสินใจที่เกิดขึ้นโดยองค์กรที่มีความต้องการในการซื้อสินค้าและบริหารองค์กรจะระบุประเมินและเลือกตราสินค้า เลือกซัพพลายเออร์จากบรรดาที่มี แม้ว่าการซื้อของแต่ละองค์กรจะไม่เหมือนกันแต่ผู้ซื้อสามารถระบุกลุ่มขององค์กรธุรกิจที่มีวิธีการซื้อสินค้าในลักษณะคล้ายคลึงกันเพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ด้านการตลาด

อดุลย์ จาตุรงคกุล (2546, น. 170)ได้ให้ความหมาย การตัดสินใจซื้อว่าเป็นกระบวนการตัดสินใจขององค์กรโดยกำหนดความต้องการสินค้าและบริการที่ต้องซื้อและแล้วก็จะมีการระบุ ประเมินและเลือกตรายี่ห้อและผู้ขายรายต่างๆ

คอตเลอร์ (Kotler, 2003, p. 22) ได้กล่าวไว้ว่าส่วนประสมการตลาด (marketing mix) เป็นชุดเครื่องมือทางการการตลาดที่กิจการใช้ดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในตลาดเป้าหมายซึ่งจำแนกเครื่องมือนี้ออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ ซึ่งอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า 4Ps ของการตลาดซึ่งประกอบด้วย (1) ผลิตภัณฑ์ (product) (2) ราคา (price) (3) ช่องทางการจัดจำหน่ายและการกระจายสินค้า (place) และ (4) การส่งเสริมการตลาด (promotion)

สินธุชัย ธรรมยศ (2551)ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรของเกษตรกรผู้ทำนาในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ทำนาส่วนใหญ่ได้ข้อมูลจากเพื่อนบ้านในการซื้อเครื่องจักรกลการเกษตรและจะคำนึงถึงสภาพการใช้งานเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกยี่ห้อเครื่องจักรกลการเกษตร

วาณิชย์ ทองสง่า, ฐิตินันท์ วารีนิช และวรุณี เชาว์สุขุม (2553) ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อเครื่องจักรสีข้าว ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยภายนอกและภายในตลอดจนลักษณะของผู้ซื้อได้แก่ ปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรม จิตวิทยา และปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการเลือกซื้อเครื่องจักรสีข้าว ของโรงสีข้าวในเขตภาคกลาง อนึ่งพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกัน

เทอดพงษ์ หลีเกษม (2553) ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรของเกษตรกร อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีความสำคัญมากที่สุด ตามด้วยด้านส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านราคาตามลำดับ

ภาวิณี คูทวีทรัพย์ และ ไกรชิต สุตะเมือง (2556) ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการเลือกซื้อเครื่องจักรกลหนักมือสองจากประเทศญี่ปุ่นของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเลือกซื้อเครื่องจักรกลมือสองมากที่สุดได้แก่ ราคา ตามด้วยผลิตภัณฑ์ สถานที่ และส่งเสริมการตลาดตามลำดับ

กฤษดา หยกอุบล (2558) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อเครื่องจักรรกลการเกษตรสำหรับการเตรียมดิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่เกษตรกรชาวนาจังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่าส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจโดยรวมอยู่ในระดับน้อยโดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยได้แก่ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งเสริมการตลาด สินค้า และพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรไม่แตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่

ในงานวิจัยนี้ มุ่งศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารองค์กรธุรกิจในการเลือกซื้อสกรูลำเลียง ผู้วิจัยคาดว่าเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผู้ผลิตสกรูลำเลียงในประเทศในสายตาของผู้บริโภค ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านช่องทางการจำหน่ายอาจจะไม่มีความแตกต่างกันมากเนื่องจาก

ผลิตภัณฑ์เองไม่มีความซับซ้อนมาก ราคาของผู้ผลิตทุกรายอยู่ในระดับที่ต้องแข่งขันได้ และช่องทางการจำหน่ายเพื่อติดต่อกับลูกค้าทั้งประเทศซึ่งมีจำนวนไม่มากอาจใช้รูปแบบเหมือนกัน แต่ปัจจัยการตลาดที่จะสร้างความแตกต่างในสายตาของผู้บริโภค ในรูปของการให้บริการหลังการขายที่ดี ความเอาใจใส่และกระตือรือล้นในการให้บริการจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ตัดสินแยกแยะผู้ผลิตสกรูลำเลียงที่ประสบผลสำเร็จออกจากกลุ่มผู้ผลิตทั้งหมด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานของผู้บริหารองค์กรธุรกิจที่ใช้สกรูลำเลียงและเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา

2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงของประชากร

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของประชากร

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆอันอาจเป็นประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนพัฒนารูปแบบของสกรูลำเลียงให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ สกรูลำเลียง ซึ่งสามารถบูรณาการเป็นกรอบการวิจัยได้ดังนี้

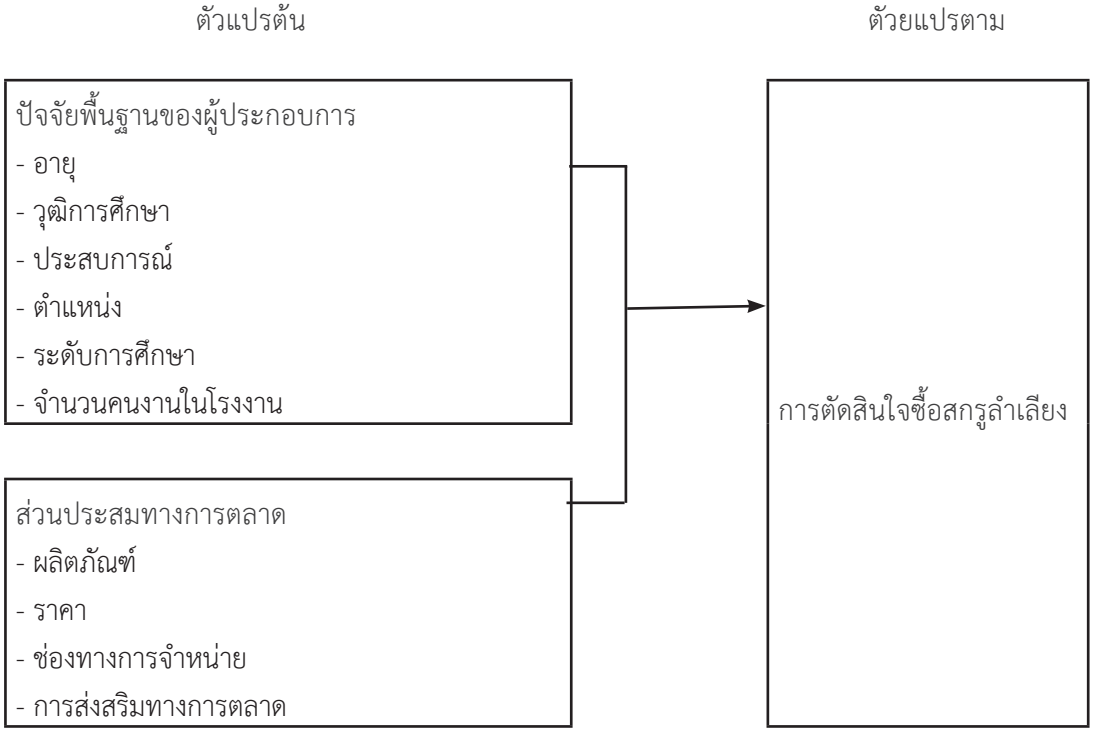

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารองค์กรธุรกิจที่มีปัจจัยพื้นฐานต่างกันจะได้รับอิทธิพลจากส่วนประสมการตลาด ในการตัดสินใจซื้ออุปกรณ์สกรูลำเลียงแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา: มุ่งศึกษาส่วนประสมทางการตลาด (ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขาย) ที่มีผลต่อการตัดสิน

ใจซื้อสกรูลำเลียง

ขอบเขตด้านประชากร: มุ่งศึกษาผู้บริหารองค์กรธุรกิจในหมวดอุตสากรรม 4(5) 6(1) และ 13(1-8) ที่ใช้

สกรูลำเลียงในการประกอบกิจการ

ขอบเขตด้านสถานที่: มุ่งศึกษาผู้บริหารองค์กรธุรกิจที่ใช้สกรูลำเลียงในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ขอบเขตด้านเวลา: ทำการศึกษาในระหว่างเดือนมิถุนายน-ธันวาคม 2558

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรหรือเจ้าของธุรกิจที่จดทะเบียนกับกรมโรงงงานอุตสาหกรรม ณ สิ้นปี 2557 จำนวนทั้งหมด 189 ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บตัวอย่างด้วยตนเอง ทั้งนี้จะทำการนัดหมายกับผู้ประกอบการก่อนล่วงหน้า และนำแบบสอบถามไปให้ ซึ่งวันหนึ่งสามารถทำได้ไม่เกิน 3 ราย ปัญหาที่ประสบในการเก็บตัวอย่างคือกลุ่มตัวอย่างมักไม่ยินดีให้ความร่วมมือ ทั้งที่ได้มีการแสดงตนว่าเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการทำวิจัยเท่านั้น ส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจว่า จะไปขายสินค้า เนื่องจากผู้วิจัยเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ขายสกรูลำเลียงด้วย อนึ่งการนำแบบสอบถามไปแจกนั้นต้องรอรับกลับมาทันที การฝากแบบสอบถามเพื่อให้กรอกนั้นมักไม่ค่อยได้รับการตอบสนอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (questionnaires) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสกรูลำเลียง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสกรูลำเลียง

จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยการคำนวณหา Index of Item Objective Congruence (IOC) คำถามที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ 0.67 จะยังคงอยู่ในแบบสอบถามต่อไป

แบบสอบถามที่แก้ไขแล้วจะถูกนำไปใช้ทดสอบ (pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นทำการคำนวณหาค่าของความเชื่อมั่น (reliability analysis) โดยการคำนวณค่าของ Cronbach's alpha พบว่ามีค่า 0.838

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณาได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติเชิงอนุมานได้แก่ การทดสอบด้วยค่าสถิติ t และการทดสอบด้วยค่าสถิติ F

ผลการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีอายุในระหว่าง 46-55 ปี มีตำแหน่ง เป็นเจ้าของกิจการ มีโรงงานตั้งอยู่ในเขตปริมณฑล มีคนงานในสังกัดมากกว่า 50 คน มีการใช้สกรูลำเลียงในโรงงานมากกว่า 10 เครื่อง มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 3-8 ปี ประกอบธุรกิจผลิตและแปรรูปอาหารประเภทแป้ง และไม่เคยเปลี่ยนบริษัทที่ติดต่อซื้อสกรูลำเลียง

ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียง ตารางด้านล่างแสดงให้เห็นว่า ในส่วนของส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงนั้น พบว่าทุกปัจจัยมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.82 – 4.39) และมีความสอดคล้องกัน (SD. มีค่าอยู่ระหว่าง. 606 ถึง .854) ส่วนประสมทางการตลาดที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด (4.31) ด้านราคา(4.27) ด้านผลิตภัณฑ์ (4.13) และด้าน

สถานที่ (4.12) ตามลำดับ

ตาราง 1

ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียง

ส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{X}$	SD	แปรผล
คุณภาพของเครื่องจักรได้มาตรฐาน/ อายุการใช้งานนาน	4.15	.674	มาก/ สอดคล้องกัน
มีความปลอดภัยในการใช้งานสูง	4.16	.606	มาก/ สอดคล้องกัน
สะดวกต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา	4.14	.687	มาก/ สอดคล้องกัน
สามารถออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการได้	4.39	.732	มาก/ สอดคล้องกัน
เป็นบริษัทที่มีชื่อเสียงและประสบการณ์มานาน	3.82	.758	มาก/ สอดคล้องกัน
ราคาเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน	4.27	.854	มาก/ สอดคล้องกัน
มีความสะดวกในการติดต่อกับผู้ผลิต/ ตัวแทนจำหน่าย	4.12	.805	มาก/ สอดคล้องกัน
มีการให้คำปรึกษาและข้อควรระมัดระวังในการใช้	4.18	.774	มาก/ สอดคล้องกัน
มีการติดตามลูกค้าถึงผลการใช้หรือการซ่อมบำรุงเครื่องจักร	4.28	.713	มาก/ สอดคล้องกัน
มีความตรงต่อเวลาในการส่งมอบเครื่องจักร	4.35	.705	มาก/ สอดคล้องกัน
มีการรับประกันสินค้าเป็นระยะเวลาหนึ่งปี	4.39	.738	มาก/ สอดคล้องกัน
มีบริการหลังการขายที่น่าประทับใจ	4.35	.839	มาก/ สอดคล้องกัน

ค่าถ่วงน้ำหนักปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียง หากกำหนดให้น้ำหนักของปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญมากที่สุดต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงมีน้ำหนักเท่ากับ 2 และน้ำหนักของปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดอันดับสองเท่ากับ1ผู้วิจัยสามารถคำนวณหาค่าถ่วงน้ำหนักของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียง ซึ่งพบว่า เครื่องจักรมีคุณภาพมีอายุการใช้งานนานเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ตามด้วยมีบริการหลังการขายที่ดี ราคาอยู่ในระดับที่เหมาะสม และสามารถปรับเปลี่ยนเครื่องจักรให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าได้

เปรียบเทียบส่วนประสมทางการตลาดจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตารางในหน้าถัดไปแสดงผลจากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ ประสบการณ์ การศึกษา จำนวนคนงาน ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงแตกต่างกันในทุกประเด็นยกเว้นในประเด็นคุณภาพของเครื่องจักรได้มาตรฐาน/มีอายุการใช้งานนาน และในประเด็นมีความปลอดภัยในการใช้งานสูง และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกันในเกือบทุกประเด็น ยกเว้นในประเด็นคุณภาพของเครื่องจักรได้มาตรฐาน/อายุการใช้งานนาน

ตาราง 2

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยค่าสถิติ F

ส่วนประสมทางการตลาดจำแนกตาม	อายุ	ตำแหน่ง	ประสบการณ์	การศึกษา	จำนวนคนงาน
คุณภาพของเครื่องจักรได้มาตรฐาน/ อายุการใช้งานนาน	.352	1.926	.125	.750	.501
มีความปลอดภัยในการใช้งานสูง	.272	2.829*	.383	.612	1.450
สะดวกต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา	4.780*	6.610*	10.809*	7.160*	3.513*
สามารถออกแบบให้สอดคล้องกับความต้องการได้	8.200*	2.647*	15.628*	10.910*	10.944*
มีการให้คำปรึกษาและข้อควรระวังในการใช้	10.740*	2.622*	19.615*	14.111*	14.477*
เป็นบริษัทที่มีชื่อเสียงและประสบการณ์มานาน	9.023*	10.147*	14.021*	15.507*	6.856*
มีการติดตามลูกค้าถึงผลการใช้หรือการซ่อมบำรุงเครื่องจักร	3.700*	4.848*	4.261*	6.923*	7.606*
ราคาเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน	16.570*	9.410*	21.186*	18.553*	20.681*
มีความสะดวกในการติดต่อกับผู้ผลิต/ ตัวแทนจำหน่าย	3.700*	4.848*	4.261*	6.923*	7.606*
มีความตรงต่อเวลาในการส่งมอบเครื่องจักร	5.395*	4.722*	9.970*	14.923*	5.438*
มีการรับประกันสินค้าเป็นระยะเวลาหนึ่งปี	13.419*	5.238*	21.939*	34.585*	18.819*
มีบริการหลังการขายที่น่าประทับใจ	14.061*	5.280*	19.233*	23.026*	14.956*

*แสดงผลการทดสอบที่ค่าสถิติ F มีนัยสำคัญ

ในส่วนข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของลูกค้าทุกราย งดเว้นไม่ระบุออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร แต่จากการที่ได้พูดคุยด้วยวาจากับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าประเด็นที่ผู้ประกอบการเป็นกังวลมากที่สุด จะเป็นเรื่องความคงทนของสกรูลำเลียงในการใช้งานทั้งนี้เนื่องด้วยธรรมชาติของอุตสาหกรรมจะอาศัยวัตถุดิบซึ่งมีเป็นฤดูกาล ดังนั้นในบางช่วงอาจมีความจำเป็นต้องใช้งานสกรูลำเลียงเป็นเวลานาน ส่วนอีกประเด็นได้แก่บริการหลังการขาย โดยผู้ประกอบการบางรายได้แจ้งให้ทราบว่า มีการเปลี่ยน supplier ผู้ผลิตสกรูลำเลียงเนื่องด้วยไม่สามารถให้บริการหลังการขายที่ไว้ใจได้ มีความล่าช้าในการซ่อมและเปลี่ยนอะหลั่ย (ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามระบุว่า ร้อยละ 12.1 ของผู้ประกอบการมีการเปลี่ยน supplier ที่ขายสกรูลำเลียง)

การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยที่พบว่าส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสกรูลำเลียงมากที่สุดได้แก่ มาตรฐาน/อายุการใช้งานนาน และมีความปลอดภัยในการใช้งานสูง ซึ่งมีเนื้อหาที่เน้นหนักเกี่ยวข้องกับตัวผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของเทอดพงษ์ หลีเกษม (2553) ที่พบว่าส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรมากที่สุด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์นี้จะรวมไปถึงอายุการใช้งานของเครื่องจักร การมีความปลอดภัยในการใช้งานสูง อย่างไรก็ตามผลการวิจัยจะไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี คูทวีทรัพย์ และไกรชิต สุตะเมือง (2556) ที่พบว่าส่วนประสมทางการตลาดที่ที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเลือกซื้อเครื่องจักรกลมือสองมากที่สุดได้แก่ ราคา และกับงานวิจัยของกฤษดา หยกอุบล (2558) ที่พบว่าส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องจักรกลทางการเกษตรเกี่ยวกับการเตรียมดินมากที่สุด ได้แก่ ราคาเช่นกัน

อนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า การนำผลที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปเปรียบเทียบกับงานวิจัยเรื่องอื่นๆ อาจไม่สามารถทำได้โดยตรง ทั้งนี้เพราะผลิตภัณฑ์ในที่นี้ก็คือ เครื่องจักรซึ่งเป็น

อุปกรณ์ย่อย ราคาของสกรูลำเลียงโดยเฉลี่ยจะมีราคาต่ำกว่าราคาของเครื่องจักรกลการเกษตรโดยเฉลี่ยมาก ในโรงงานหนึ่งจึงอาจมีการซื้อหามาใช้หลายเครื่อง ผิดกับเครื่องจักรกลทางการเกษตรซึ่งจะมีการจัดซื้อเพียงหนึ่งเครื่องเท่านั้น เนื่องจากเป็นการยากที่เกษตรกรจะหาซื้อมาโดยเฉพาะเครื่องจักรกลการเกษตรบางประเภทมีราคาสูงกว่าล้านบาท

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลของการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การผลิตสกรูลำเลียงที่มีความคงทนมีอายุการใช้งานนานย่อมเป็นเป้าหมายสำคัญที่ผู้ผลิตในประเทศจะต้องพยายามผลิตสินค้าที่มีความคงทน สามารถทดแทนสินค้าที่ผลิตจากต่างประเทศซึ่งมีราคาค่อนข้างแพง ยิ่งถ้าคำนึงว่าเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าชนิดนี้ไม่สูงมากนัก ผู้ประกอบการไทยจึงควรเร่งขวนขวาย พัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น สามารถแข่งขันกับสินค้าจากต่างประเทศซึ่งมีราคาสูง

2. สกรูลำเลียงเป็นเครื่องจักรที่จำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมเบา เช่นอุตสาหกรรรมผลิต แปรรูปและบรรจุอาหารจากเนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีวัตถุดิบจำพวกอาหารอยู่มาก การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซี่ยนเท่ากับเป็นการขยายตลาดผลิตภัณฑ์อาหารของไทยซึ่งย่อมมีผลดีต่อลู่ทางการทำธุรกิจสกรูลำเลียง เนื่องจากจะมีความต้องการอุปกรณ์เหล่านี้เพิ่มมากขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาครอบคลุมมุมมองของลูกค้าเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของสกรูลำเลียงเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น ยังไม่ได้รวมลูกค้าที่อยู่ในจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนอีกไม่ต่ำกว่า 400 ราย

2. ควรมีการศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรธุรกิจเกี่ยวกับสกรูลำลียงที่ผลิตในประเทศไทยเปรียบเทียบกับสกรูลำเลียงที่ผลิตในต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางที่ผู้บริหารองค์กรธุรกิจไทยจะได้เรียนรู้จุดแข็งจุดอ่อนของสินค้า และหาทางปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นทัดเทียมกับของที่ผลิตจากต่างประเทศ

References

Jaturongkhahul, A. (2003). *Management of marketing strategies and tactics*. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Kasikorn Research Center. (2015). Foods and beverages industry 2015. Retrieved form https://www.kasikornresearch.com/th/k-econanalysis/pages/Search.aspx?cid=5 (in Thai)

Kotler, P. (1997). *Marketing management* (11th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Kutaveesub, P., & Sutamueng, K. (2556). Factors motivating consumers in Bangkok Metropolis and its vicinity to purchase second-hand heavy machinery from Japan. *Journal of Finance, Investment, Marketing and Business Management, 3*(1), 365-385. (in Thai)

Lheekasem, T. (2010). *Factors influencing the behavior of farmers in Poetalay district, Pichit province to purchase farm machinery*. An Independent Study in Master of Business Administration, Naresuan University. (in Thai)

Thammayot, S. (2008). *The use of farm machinery of farmers in Pathumthani province*. Master of Agriculture Thesis, Sukothai Thammathirat University. (in Thai)

Yokubol, K. (2015). *Factors influencing the choice to purchase farm machinery used to prepare land.* An Independent Study in Master of Business Administration, Nation University. (in Thai)

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่น ในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร

The Marketing Mix Factors Influencing Buying Behavior in Using Application to Reserve Hotel and Accommodation in Bangkok

ธนัชพร ราตรีโชติ และ กนกพร ชัยประสิทธิ์

Thanatchaporn Ratreechote and Kanokporn Chaiprasit

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Master of Business Administration Program, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พัก โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริโภคที่ใช้บริการจองโรงแรมที่พักผ่านทางแอพพลิเคชั่น จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติการทดสอบไคสเควร์ (Chi-square) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman rank correlation coefficient) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่ตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-30 ปี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี ความถี่ในการจองโรงแรมที่พักผ่านแอพพลิเคชั่นใน คือ 4-6 ครั้ง ต่อ1 ปี ประเภทของที่พักที่ผู้บริโภคค้นหาจากแอพพลิเคชั่นมากที่สุด คือ โรงแรม รองลงมาคือ รีสอร์ท และ Pool villa โดยสิ่งที่ช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พัก มากที่สุด คือ ราคา การให้ส่วนลด และความสะดวก และผู้บริโภคส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักครั้งต่อไปแน่นอน สรุปได้ว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์และปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กันกับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พัก

คำสำคัญ: ส่วนผสมทางการตลาด, พฤติกรรมการบริโภค

Abstract

The purpose of this research was as follows: the marketing mix factors influencing buying behavior in using application to research hotel and accommodation. 400 samples were selected from participant who used to make a reservation through online application. Questionnaires were a collecting data tool. The statistics techniques were percentage mean standard deviation, chi-square and spearman rank correlation coefficient. Results showed that most participants were female, age between 20-30 and work in private company. Their average income was 20,001-30,000 baht, marriage and they graduated bachelor degree. They most had experienced to make a hotel reservation through online application such as Traveloka, Agoda and Booking.com. They used the online application 4-5 times/year. Hotel, resort and pool villa were most accommodation they have booked. Price,

promotion and easy to book were the most factors to make a decision. They trended to book through online application again. In conclusion, demographic factors and marketing mix related to the buying behavior in using application to research hotel and accommodation.

Keywords: marketing mix, buying behavior

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว เป็นอย่างมาก ประกอบกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทยสูงที่สุด เมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่นๆ ทำให้ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยว ทั้งจากในประเทศ และจากทุกมุมโลก เดินทางมาท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ กระตุ้นให้เกิด การหมุนเวียนของเศรษฐกิจ ไปในทางที่ดี ทั้งธุรกิจร้านอาหาร ทัวร์นำเที่ยว ห้างสรรพสินค้า รวมไปถึงรีสอร์ท โรงแรมที่พัก ซึ่งได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยในปี 2559 ธุรกิจโรงแรมมีการเติบโตถึงร้อยละ 4.7-6.0 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2559) ส่งผลให้ผู้ประกอบการต่างๆ หันมาแข่งขันกันเพื่อต้องการมีกำไร และส่วนแบ่งทางการตลาดมากขึ้นจากการใช้บริการของนักท่องเที่ยว โดยการหันมาใช้อินเทอร์เน็ต และเทคโนโลยีในการอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าผ่านทาง แอพลิเคชั่นบนสมาร์ทโฟนซึ่งในปัจจุบันกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรมที่พัก ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนพัฒนาระบบการจอง จากเดิมต้อง จองผ่านตัวแทน จองผ่านเว็บไซต์ หรือจองผ่านโรงแรมโดยตรงมาเป็นจองผ่านแอพพลิเคชั่นแทน ซึ่งได้มีแอพพลิเคชั่นที่ได้รับความนิยม ในประเทศไทย เช่น Hotels.com Booking.com Traveloka Agoda (ชัยพฤกษ์ บุญเลิศ, 2553, น. 1) ซึ่งแอพพลิเคชั่นเหล่านี้จะช่วยอำนวยให้กับนักท่องเที่ยวเกิดความสะดวกสบาย ได้ทุกที่ ทุกเวลา ทั้งในเรื่องของข้อมูลที่พัก ราคา เส้นทางการเดินทาง สามารถทำการจองผ่านแอพพลิเคชั่น เลือกห้องพักที่เหมาะกับตามความต้องการ วันที่จะเข้าพัก สามารถเข้าพักล่วงหน้าได้ ตรวจสอบบริการเสริมของทางโรงแรมที่พัก ปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของลูกค้า และยังสามารถตรวจสอบสถานะการเข้าจองได้ รวมถึงระบบการจ่ายเงินแบบ Payment gateway เพื่อช่วยให้ผู้ที่ไม่มีเวลาว่างในการเดินทางไปชำระเงิน หน้าเคาน์เตอร์ หรือผู้ที่สะดวกชำระเงินผ่านทางบัตรเครดิต ได้รับความสะดวกมากขึ้นด้วยเหตุนี้ จึงทำให้บริษัทต่างๆ ที่เป็นเจ้าของแอพพลิเคชั่น ได้คิดโปรโมชั่นต่างๆ เพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้ลูกค้า หันมาดาวน์โหลด และเลือกใช้แอพพลิเคชั่นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการจองที่พักในราคาถูกกว่าการจองจากหน้าเว็บไซต์ การให้ส่วนลดเพิ่มถ้าจองผ่านแอพพลิเคชั่นนั้นๆโดยตรง การสะสมคะแนนแบบ Rewards การเลือกจองโรงแรมที่พักแล้วจ่ายราคาตามที่แจ้งโดยไม่มีส่วนเพิ่มของภาษี การจองที่พักโดยสามารถยกเลิก หรือเลื่อนวันเข้าพักได้ บางแอพพลิเคชั่นก็มีบริการจองสายการบินในราคาถูก เพื่ออำนวยความสะดวกให้ลูกค้าแบบครบวงจร เป็นต้น ทำให้ในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่ต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวทั้งใน และนอกประเทศ เลือกใช้บริการจองที่พักผ่านแอพพลิเคชั่น แทนการจองผ่านตัวแทน หรือจองผ่านโรงแรมโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ชอบในความสะดวกสบาย ชอบใช้เทคโนโลยีในการดำเนินชีวิต ใช้เวลาในวันหยุดพักผ่อนไปกับการท่องเที่ยว ทั้งนี้ผลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดของ บริษัท เจ้าของแอพลิเคชั่น เพื่อพัฒนาการให้บริการผ่านเทคโนโลยี และ ตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการ จองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค พฤติกรรมผู้บริโภค (consumer behavior) หมายถึง พฤติกรรมการบริโภคนั้นเป็นกระบวนการตอบสนองของผู้บริโภค ต่อสินค้าและบริการ มีจุดประสงค์เพื่อได้ครอบครองสินค้าละบริการนั้นๆ หรือมีความพึงพอใจต่อสินค้าที่ได้บริโภค ซึ่งการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคนั้น สามารถอธิบายถึงการแสดงออกของบุคคล สาเหตุที่บุคคลนั้นบริโภค และสามารถนำมาปรับเปลี่ยนพัฒนาหรือปรับปรุงพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว ได้แก่ การศึกษาว่าผู้บริโภคมีลักษณะทางพฤติกรรมอย่างไร ชอบบริโภคสินค้าแบบไหน ซื้อสินค้าจากที่ใด มีลักษณะการซื้ออย่างไร ซื้อในปริมาณเท่าไหร่ ใครเป็นผู้ซื้อ มีความถี่และอัตราในการซื้อ เป็นต้น และนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนา แก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ เช่น ทัศนคติที่เป็นลบ ความคิดต่อต้าน การวางเฉยต่อการบริการให้เปลี่ยนเป็นมีทัศนคติที่ดีการขึ้น มีความคิดในเชิงบวก และมีความสนใจในสินค้าและบริการ โดยใช้การให้ข้อมูลข่าวสารทางการตลาด การส่งเสริมการตลาด การทำการโฆษณา การส่งเสริมการขาย การทำการประชาสัมพันธ์การบอกต่อ การใช้สื่อใหม่มาเพื่อช่วยในการโน้มน้าวใจของผู้บริโภค ให้เกิดพฤติกรรมการซื้อ และมีการซื้อซ้ำ ซื้ออย่างต่อเนื่อง และจงรักภักดีต่อตราสินค้าได้ (เสรี วงษ์มณฑา, 2546, น. 33)

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค หมายถึงกระบวนการตัดสินในซื้อของผู้บริโภค เป็นขั้นตอนที่มีประโยชน์ต่อผู้ผลิต ที่จะทำการโฆษณาให้ผู้บริโภคทราบถึงสินค้า และบริการของตน ก่อให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนการตลาด เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ (1) การรับรู้ปัญหา (problem recognition) (2) การค้นหาข้อมูล (information search) ซึ่งการค้นหาข้อมูลมี 2 วิธี คือ การค้นหาข้อมูลจากภายใน (internal search) การค้นหาข้อมูลจากภายนอก (external search) (3) การประเมินผลทางเลือก (alternatives evaluation) (4) การตัดสินใจซื้อ (purchase decision) (5) การประเมินผลภายหลังการซื้อ (post purchase evaluation)

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาด ความหมายของส่วนผสมทางการตลาดจากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการท่านต่างๆสามารถอธิบายได้ดังนี้การตลาดเป็นการทำกิจกรรมที่มีผลจะทำให้เกิดการซื้อสินค้า จึงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ (สุดาดวง เรืองรุจิระ, 2540, น. 2) แบ่งออกเป็น (1) ด้านผลิตภัณฑ์ (product) คือสิ่งที่สนองความต้องการของผู้บริโภคได้ และสิ่งที่ผู้ขายต้องมอบให้ลูกค้า แล้วลูกค้าจะได้รับประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ (2) ด้านราคา (price) คือ เป็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปแบบตัวเงิน ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (value) กับราคา (price) ของบริการนั้น ถ้าคุณค่ามากกว่าราคาลูกค้าจะตัดสินใจซื้อสินค้า (3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (place) เป็นการนำเสนอบริการซึ่งมีผลต่อการรับรู้ คุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่ต้องการนำเสนอ (4) ด้านส่งเสริมการตลาด (promotion) เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารให้กับผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงใจผู้บริโภคให้เกิดการเลือกซื้อและพฤติกรรม (5) ด้านบุคคล (people) ต้องอาศัยการคัดเลือกบุคคล การฝึกอบรม การจูงใจเพื่อให้มีความสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าให้แตกต่างมากกว่าคู่แข่งเป็นความ เจ้าหน้าที่ต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่สามารถตอบสนองต่อผู้ใช้บริการได้ (6) ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (physical evidence and presentation) คือการนำเสนอลักษณะทางกายภาพให้ลูกค้า โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวม ทั้งทางด้านกายภาพและรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า (7) ด้านกระบวนการ (process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิธีการและการปฏิบัติในด้านการบริการ ที่เสนอให้กับผู้ใช้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็ว และทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

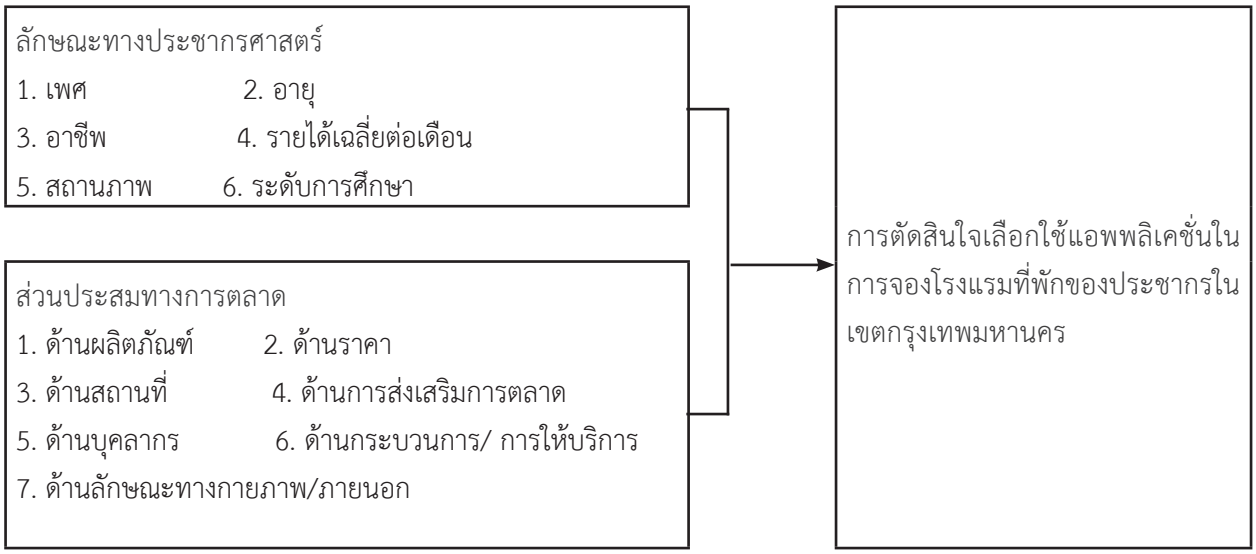

สมมติฐานการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด 7 P's มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ที่ ใช้บริการจองโรงแรมที่พักผ่านทางแอพพลิเคชั่นทั้งชายและหญิง ซึ่งไม่ทราบจำนวนแน่นอน จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553, 74) ในระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน และสำรองตัวอย่างเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนไว้ 25 คน โดยคิดรวมเป็น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิด (close end questions) เป็นแบบสอบถาม เลือกตอบได้คำตอบเดียว เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ ระดับรายได้ สถานภาพ และระดับการศึกษา มีคำถามทั้งหมด 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาด 7P's ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบ Interval Scale จำนวน 27 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร มีคำถามทั้งหมด 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เก็บรวมรวมข้อมูลเชิงสำรวจ โดยการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยสะดวก (convenience sampling) ที่ซื้อจองโรงแรมที่พักผ่านแอพพลิเคชั่น ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

2.แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นการรวบรวมข้อมูลที่รวบรวมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสารวิชาการ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุ 20-30 ปี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาทมีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี ที่ตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พัก

ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่าผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยอันดับหนึ่ง ได้แก่ มีโรงแรมที่พัก และบริการ ให้เลือกหลากหลาย ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.44) รองลงมาแอพพลิเคชั่นสามารถใช้งานง่าย/เข้าใจง่าย ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.42) และมีข้อมูลครบถ้วน ชัดเจน ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.40)

ด้านราคาพบว่าผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านราคาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยอันดับหนึ่งได้แก่ ราคาถูกกว่าการจองผ่านหน้าเคาท์เตอร์ หรือ เอเจนซี่ (ตัวแทน)ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.46) รองลงมา ความพึงพอใจต่อราคา หลังได้รับส่วนลด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.44) และราคาที่พัก ที่ได้รับมีความเหมาะสมกับคุณภาพของ โรงแรมที่พัก ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.40)

ด้านการจัดจำหน่ายพบว่า ผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยอันดับหนึ่งได้แก่ สามารถค้นหาโรงแรมที่พักได้ง่าย ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.09) รองลงมาความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของโรงแรมที่พักค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.06) และการจัดประเภท/หมวดหมู่โรงแรมที่พักชัดเจนค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.98) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่าผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ด้านด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การให้ส่วนลดในช่วงเทศกาลต่างๆ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.45) และการดึงดูดความสนใจด้วยโปรโมชั่น/ส่วนลด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.41) และการสะสมแต้มจากการจอง ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.37) และการให้ส่วนลดจากบัตรเครดิต/บัตรเดบิต/บัตรสมาชิก ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.31) รองลงมาให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การแนะนำหรือ การชักชวนจากเพื่อน พี่น้อง บุคคลในครอบครัว ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.08) และการเขียนรีวิว ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.00) ตามลำดับ

ด้านบุคลากร พบว่าผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยอันดับหนึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่อัธยาศัยดี เป็นมิตร ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.98) รองลงมาเจ้าหน้าที่มีความรู้ ความชำนาญ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.97) และมีการชี้แจง และให้ความรู้ในการใช้แอพพลิเคชั่น ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.83) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการ/การให้บริการ พบว่าผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ด้านกระบวนการ/การให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยอันดับหนึ่งได้แก่ ความถูกต้องในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.00) รองลงมา การตอบปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.95) และ ความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อประสานงาน ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.94) ตามลำดับ

ด้านลักษณะทางกายภาพ/ภายนอก พบว่าผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ/ภายนอก โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยอันดับหนึ่งได้แก่ ความเสถียรของแอพพลิเคชั่น ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.03) รองลงมา มีการออกแบบแอพพลิเคชั่นให้ง่ายต่อการใช้งาน และตัวอักษร และรูปภาพมีความชัดเจนซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากันอยู่ที่ 3.98 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พัก ในด้านความถี่ในการจองโรงแรม ด้านถูกกว่าจองผ่านเคาoNเตอร์ โรงแรมที่พัก ด้านสะดวก ด้านรวดเร็ว ประหยัดเวลา ด้านมีข้อมูลครบถ้วน ด้านเปรียบเทียบราคา ด้านบริการเสริม ด้านประเภทที่พักที่ค้นหาจากแอพพลิเคชั่น ด้านสิ่งที่ช่วยตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พัก ด้านแนวโน้มที่จะใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด 7 P's มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พัก ของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร

ด้านผลิตภัณฑ์ กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านสะดวก ด้านบริการเสริม ด้านความถี่ในการจอง ด้านถูกกว่าจองผ่านเคาน์เตอร์โรงแรมที่พัก ด้านรวดเร็วประหยัด เวลา ด้านเปรียบเทียบราคา ด้านมีข้อมูลครบถ้วน ด้านแนวโน้มที่จะใช้แอพพลิเคชั่นในครั้งต่อไป มีความสัมพันธ์กันโดยสอดคล้องสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านราคา กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านความถี่ในการจองด้านบริการเสริม ด้านถูกกว่าจองผ่านเคาน์เตอร์โรงแรมที่พัก ด้านสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจ ด้านประเภทของที่พักที่ค้นหาในแอพพลิเคชั่น ด้านรวดเร็วประหยัดเวลา ด้านเปรียบเทียบราคามีความสัมพันธ์กัน โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านเปรียบเทียบราคา ด้านถูกกว่าจองผ่านเคาท์เตอร์โรงแรมที่พัก ด้านสะดวก ด้านบริการเสริม ด้าน มีความสัมพันธ์กัน โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านส่งเสริมการตลาด กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความถี่ในการจอง ด้านสะดวก ด้านมีข้อมูลครบถ้วนด้านบริการเสริม ด้านเปรียบเทียบราคา ด้านรวดเร็วประหยัดเวลา ด้านถูกกว่าจองผ่านเคาน์เตอร์โรงแรมที่พัก ด้านแนวโน้มที่จะใช้แอพพลิเคชั่นในครั้งต่อไป มีความสัมพันธ์กัน โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านบุคลากร กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านเปรียบเทียบราคา ด้านสะดวก ด้านบริการเสริมด้านแนวโน้มที่จะใช้แอพพลิเคชั่นในครั้งต่อไปมีความสัมพันธ์กัน โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านกระบวนการ/การให้บริการ กับคุณภาพของโรงแรมที่พัก กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านถูกกว่าจองผ่านเคาน์เตอร์โรงแรมที่พัก ด้านเปรียบเทียบราคา ด้านบริการด้านความถี่ในการจอง ด้านสะดวก ด้านแนวโน้มที่จะใช้แอพพลิเคชั่นในครั้งต่อไป มีความสัมพันธ์กันโดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านลักษณะทางกายภาพ/ภายนอก กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านสะดวก ด้านมีข้อมูลครบถ้วน ด้านเปรียบเทียบราคา ด้านบริการเสริม ด้านแนวโน้มที่จะใช้แอพพลิเคชั่นในครั้งต่อไป ด้านสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจ ด้านรวดเร็วประหยัดเวลา ด้านถูกกว่าจองผ่านเคาน์เตอร์โรงแรมที่พัก มีความสัมพันธ์กัน โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พักของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาจากแอพพลิเคชั่น ตัวอย่างแค่เพียง 4 แอพพลิเคชั่นหลัก เท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว การจองโรงแรมที่พัก สามารถจองผ่านช่องทางอื่นๆ ได้อีก เช่นการติดต่อผ่านหน้า เว็บไซต์ Facebook หรือ อินสตราแกรม จึงทำให้ไม่ทราบได้ถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งการสอบถามยังเป็นแค่เพียงการสุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร เพียง 400 ชุด การจองที่พักผ่านแอพพลิเคชั่น มีผู้ใช้บริการอยู่ทั่วทุกพื้นที่ในประเทศ ซึ่งแต่ละเขต แต่ละจังหวัดผู้บริโภคอาจมีพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้แอพพลิเคชั่นแตกต่างกัน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจองโรงแรมที่พัก ในหลากหลายช่องทาง เพื่อเปรียบเทียบว่าผู้บริโภคมีการตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางใดมากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมที่พัก ที่สามารถนำไปพัฒนาการบริการสำรองห้องพักของตน และยังสามารถนำไปใช้เป็นโปรโมชั่นให้กับลูกค้าได้ และควรมีการทำการวิจัยในเขตพื้นที่ของจังหวัดอื่นๆ หรือเก็บกลุ่มตัวอย่างให้มีความทั่วถึง เพื่อที่จะได้ทราบพฤติกรรม และความต้องการของผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือมีโรงแรมที่พัก และบริการให้เลือกหลากหลาย ดังนั้น ผู้ผลิตแอพพลิเคชั่นจึงควรอัพเดตข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการค้นหาโรงแรมใหม่ๆ จากหลากหลายพื้นที่ และลงข้อมูลรายละเอียด เช่นรูปภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก ลักษณะแวดล้อมรอบๆ โรงแรมที่พัก การเดินทาง บริการเสริมต่างๆ ที่ทางโรงแรมจัดเตรียมไว้ให้ลูกค้า โดยคัดเลือก โรงแรมที่ดีมีคุณภาพ เพื่อให้ลูกค้าได้เลือกได้ตรงตามความต้องการ

2. ด้านราคา ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ ราคาถูกกว่าการจองผ่านหน้าเคาท์เตอร์ หรือ เอเจนซี่ (ตัวแทน) ดังนั้นผู้ผลิตแอพพลิเคชั่นควรมีการตั้งราคาให้เหมาะสมกับประเภทของโรงแรมที่พัก ไม่สูงจนเกินไป หรือต่ำเกินไปจนลูกค้าเกิดความไม่มั่นใจ ควรมีการพิจารณาถึงสถานการณ์ของราคาที่พักปัจจุบัน ละต้องมีการประเมินการตั้งราคาของคู่แข่งขันด้วย

3. ด้านการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ สามารถค้นหาโรงแรมที่พักได้ง่าย โดยแอพพลิเคชั่นต้องไม่มีความซับซ้อน ตัวอักษร สีสันสมารถมองได้ง่าย อ่านได้เข้าใจ ทุกเพศทุกวัย และมีใจความชัดเจน

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือการให้ส่วนลดในช่วงเทศกาลต่างๆ ดังนั้น การวางแผนการทำโปรโมชั่นในช่วงเทศกาลเป็นสิ่งสำคัญที่สุด โดยอาจจะใช้การให้ส่วนลดเพิ่มเติม การแจกคูปองอาหาร หรือสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง การให้ส่วนลดสำหรับการจองห้องพักติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน เพื่อเป็นการย้ำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้า และบริการ

5. ด้านบุคลากร ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่อัธยาศัยดี เป็นมิตร ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่คอยให้ข้อมูลเพิ่มเติม ถือเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากการที่ผู้ใช้แอพพลิเคชั่นในการจองโรงแรมที่พัก เกิดปัญหา หรือข้อสงสัย เจ้าหน้าที่ต้องมีหน้าที่ให้ข้อมูลที่ชัดเจน สามารถตอบข้อสงสัยของลูกค้าได้ ด้วยความเต็มใจ และยินดีให้บริการ

6. ด้านกระบวนการ/การให้บริการ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือความถูกต้องในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ซ่างต้องมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นความจริง เจ้าหน้าที่ต้องมีการเรียนรู้ และอัพเดทข้อมูลใหม่ๆให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ รวมถึงต้องมีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี เพื่อสามารถตอบปัญหาของลูกค้าได้

7. ด้านลักษณะกายภาพ/ภายนอกผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ ความเสถียรของแอพพลิเคชั่น เจ้าหน้าที่ต้องมีการอัพเดตเทคโนโลยี และพัฒนาแอพพลิเคชั่นให้มีความทันสมัยที่สุด สามารถรองรับโปรแกรมต่างๆ ทั้งในระบบแอนดรอยด์ และสมาร์ทโฟนได้ทุกเครือข่าย

References

Boonlert, C. (2010). T*hai tourist's behavior in using online room reservations.* Master of Business Administration Thesis, Srinakharinwirot University. (in Thai)

Kasekorn Research Center. (2016). T*ourism industry in Thailand.* Retrieved from https://www.kasikornresearch.com/th/K-EconAnalysis/Pages/Search.aspx (in Thai)

Ruengrujira, S. (1997). *Marketing principle*. Bangkok: Prakaipruk. (in Thai)

Wanichbancha, K. (2010). *SPSS for window*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Wongmontha, S. (2003). *Consumer behavior analysis*. Bangkok: Theera Film and Textile. (in Thai)

ปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

Factors Influencing Consumer Decision – Making Towards Online Money Transfer at Krungsri Bank PLC

ณิชารีย์ ชั้นอินทร์งาม และ กนกพร ชัยประสิทธิ์

Nicharee Chaniningam and Kanokporn Chaiprasit

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Master of Business Administration Program, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) (2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ที่เข้ามาใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ลูกค้าที่ได้เข้ามาใช้บริการโอนเงินออนไลน์ที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) จำนวน 400 คน ได้มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย และมีการคัดเลือกข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก และสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test f-test LSD และ Chi-square ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศและสถานภาพจะไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องของการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) (2) เรื่องกลยุทธ์ทางการตลาด 8P’S มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และมีความสัมพันธ์กับในเรื่องบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ วัตถุประสงค์หลักที่ใช้ในการตัดสินใจ สาเหตุหลักที่สำคัญต่อการตัดสินใจ และการบอกกล่าวให้ผู้อื่นตัดสินใจมาใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

คำสำคัญ: การตัดสินใจเลือกใช้บริการ, การโอนเงินออนไลน์, ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

Abstract

The objectives are quantitative research (1) to study personal factors that influence consumer decision - making toward online money transfer at Krungsri Bank PLC. (2) additionally problems involving services. This study is total sampling of 400. Questionnaires were a data collection tools. Statistics use for data analysis included percentage, mean, standard deviation and statistics use for hypothesis included t-test, f-test, LSD, and Chi-square. The results showed (1) the personal factors influenced consumer decision - making toward online money transfer at Krungsri Bank PLC. That there is no difference between sex and marital status to consumer’s decision-making. However there is difference between age, education, occupation and monthly average income to consumer’s

decision making. (2) Hypothesis testing revealed that there is difference between marketing 8P's such as influenced people, purpose of decision making, reason for decision making and words of mouth. To consumer decision-making toward online money transfer at Krungsri Bank PLC.

Keywords: decision choice of service, online money transfer, Krungsri Bank PLC.

บทนำ

ในปัจจุบันนี้ถ้าได้มีกล่าวถึงในเรื่องของสถาบันทางการเงิน เชื่อได้ว่าทุกคนจะต้องรู้จักกันอย่างดีมาก ในเรื่องของการทำธุรกรรมทางการเงิน เพราะในตอนนี้สถาบันทางการเงินถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในบทบาทการดำเนินงานทางด้านธุรกิจ และการใช้ชีวิตประจำวันของทุกคนในประเทศ กล่าวก็คือสถาบันทางการเงินนั้นจะเป็นตัวช่วยในการสนับสนุนในการดำเนินงานทางธุรกิจกิจ และการครองชีพของผู้คนในประเทศให้เป็นไปอย่างง่ายและราบรื่น โดยจะช่วยอำนวยความสะดวกในการให้บริการเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินอย่างหลากหลายรูปแบบต่างๆ ด้วยวิธีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อที่จะเพิ่มความก้าวหน้าให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยที่ได้มีเป้าหมายไปในทางเดียวกันก็คือต้องทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจมากที่สุด ถ้ากล่าวถึงการทำธุรกรรมทางการเงินในปัจจุบันนี้ที่มีผู้เลือกใช้บริการมากที่สุด ก็คือการบริการโอนเงินออนไลน์ ถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญของทุกธนาคารพร้อมจะให้บริการกับลูกค้าให้ได้ออกมามีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ปลอดภัย และสามารถตรวจสอบได้ทุกเมื่อ เพราะถือได้ว่าเทคโนโลยีสมัยนี้มีความก้าวหน้าเพิ่มมากขึ้น ก้าวทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ดังนั้นการบริการโอนเงินออนไลน์จึงต้องมีความก้าวหน้า และมีระบบขั้นตอนการทำงานที่มีคุณภาพ เพื่อที่จะได้ช่วยสร้างความสะดวกสบายให้กับผู้มาใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการโอนเงินออนไลน์ในเรื่องการดำเนินงานทางธุรกิจ เพราะเศรษฐกิจสังคมอาเซียนได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น หรือจะเป็นการโอนเงินออนไลน์ในเรื่องของการสั่งซื้อของทางออนไลน์ เป็นต้น ลูกค้าที่ได้มาใช้บริการนั้นจะต้องได้รับความสะดวกสบาย รวดเร็ว และปลอดภัย ในการทำธุรกรรมทางการเงินทางไกล สถาบันทางการเงินที่ผู้วิจัยจะหยิบยกขึ้นมาในการทำการศึกษาวิจัยในเรื่องของการบริการโอนเงินออนไลน์ในครั้งนี้ก็คือ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ถือได้ว่าเป็นธนาคารหนึ่งที่ได้เน้นให้ความสำคัญในการที่จะให้บริการเรื่องโอนเงินออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันนี้ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ได้จัดอยู่ในอันดับที่ 5 เท่าเดิมมาเกือบตลอด ของการให้บริการลูกค้าที่ลูกค้าได้เกิดความประทับใจมากที่สุดและมีผลิตภัณฑ์การบริการที่หลากหลาย (รายงานประจำปีของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในปี พ.ศ. 2558 ประกาศวันที่ 22 มีนาคม 2559) ทั้งๆที่แนวโน้มของงบการเงินธนาคารกรุงศรีนั้นมีแนวโน้มที่ดีขึ้นเรื่อย จึงส่งผลทำให้ผู้วิจัยจึงอยากจะมีการพัฒนาให้เรื่องธุรกรรมเกี่ยวกับการบริการโอนเงินออนไลน์นั้นมีความโดดเด่นขึ้น เพื่อที่จะเป็นตัวช่วยในการผลักดันให้ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) กลายเป็นติดอันดับ 1 ใน 3 ของธนาคารที่เป็นที่ต้องการของลูกค้ามากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

2. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ ของผู้ที่ได้เลือกเข้ามาใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรี อยุธยา จำกัด (มหาชน) เพื่อนำไปพัฒนาระบบงานและการบริการให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น เป็นไปตามความต้องการของลูกค้าได้อย่างดี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการโอนเงินออนไลน์ หมายถึง ในโลกปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปไดอย่างรวดเร็วมาก โดยเฉพาะในเรื่องของเทคโนโลยีที่ได้มีความทันสมัย และมีความก้าวหน้าที่เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม จึงได้มีการส่งผลทำให้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และระบบออนไลน์ เข้ามามีบทบาทที่อยู่ใกล้ตัวเราเพิ่มมากขึ้นต่อโลก โดยเฉพาะในเรื่องของการทำธุรกรรมทางการเงินที่ได้เริ่มเอาระบบออนไลน์มาเป็นตัวช่วยในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพที่เพิ่มมากขึ้น และมีความสะดวกรวดเร็วกว่าเดิม และได้มีการกล่าวถึงพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ว่าเป็นการติดต่อสื่อสารที่ได้มีการนำเอาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆที่ใช้มาเป็นตัวสื่อการในการดำเนินงาน เช่น ระบบออนไลน์ในเรื่องของการทำธุรกรรมทางการเงินเป็น (จิรธี กำไร, 2547)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจจะเน้นไปที่ในเรื่องของ บุคคลซึ่งเป็นหนึ่งบุคคลที่ได้มีการกระทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยได้มีความสัมพันธ์กับเป้าหมาย และสิ่งที่เขาได้มีการตั้งใจไว้ โดยที่เป้าหมายและสิ่งที่เข้าได้ตั้งใจไว้นั้นจะต้องเป็นผลที่ได้มาจากทัศนคติที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม หรือได้มีการเกิดสิ่งเร้าต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงกับการตัดสินใจในเรื่องนั้น (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, 2520, น. 38) การที่จะกระทำในเรื่องของการตัดสินใจนั้น จะต้องมีการใช้ข้อมูลที่มีพื้นฐานจากเรื่องที่กำลังจะทำการพิจารณา โดยได้มีการใช้ความรู้ขั้นพื้นฐาน และรวมไปถึงข้อสรุปที่เกิดจากการยอมรับกัน เพื่อที่จะได้นำมาผสมผสาน และทำการสรุปออกมาเป็นแหล่งอ้างอิง ในการที่จะส่งผลไปสู่เป้าหมาย และแสดงทิศทางของผล จนนำไปถึงในเรื่องของการตัดสินใจออกมาในที่สุด (บุษกร คำคง, 2542)

แนวคิดและทฤษฎีการตัดสินใจเลือกใช้สินค้าและบริการ หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจในการเลือกใช้สินค้าและบริการนั้น ถือได้ว่าเป็นการนำเรื่องหลักเกณฑ์ และเครื่องมือต่างๆ เข้ามาเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจเลือกใช้สินค้าและบริการที่จะให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด และต้องได้รับประโยชน์จากการเลือกใช้สินค้าได้มากที่สุด ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะได้มีการเกิดขึ้นภายใต้ของระดับสถานการณ์ต่างๆที่ได้มีความสามารถที่จะประเมินผลออกมาได้ในเรื่องของผลตอบแทนที่ได้ออกมาอย่างดีที่สุด โดยได้มีการแบ่งหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกใช้สินค้าและบริการไว้ 2 ประการคือปัจจัยภายในบุคคล และปัจจัยภายนอกบุคคล (อดุลย์ จาตุรงคกุล, 2543, น. 123)

แนวคิดและทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 8P’s หมายถึง ตัวช่วยในการที่จะกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อให้ธุรกิจการบริการนั้นออกมามีประสิทธิภาพมากที่สุด และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างตรงใจ ที่สำคัญนั้นจะต้องสามารถเอาเปรียบคู่แข่งขันได้อย่างชัดเจน ซึ่ง 8P’s นั้นจะประกอบไปด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านกายภาพ และด้านผลิตภาพ (Lovelock & Wright, 2002, pp. 13 -15)

กรอบแนวคิดการวิจัย

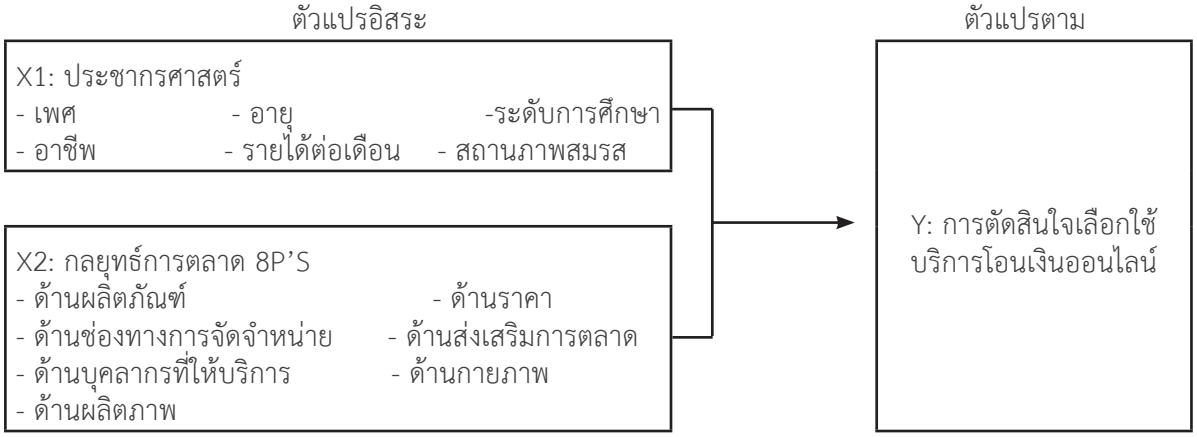

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ได้แตกต่างกันจึงได้มีผลต่อการตัดสินใจของการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

2. กลยุทธ์ทางการตลาด 8P's ที่ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดหน่าย ด้านส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ และด้านกายภาพ ที่ได้มีผลการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยจะออกมาเป็นในรูปแบบเชิงสำรวจ (survey research) ซึ่งเป็นการวัดผลแบบครั้งเดียว (cross – sections survey)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ลูกค้าที่ได้เลือกเข้ามาใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ คือ ลูกค้าทั้งเพศชาย และเพศหญิง ที่ได้เข้ามาใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ซึ่งไม่ทราบจำนวนของประชากรได้อย่างชัดเจน จึงได้มีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร (บุญชม ศรีสอาด, 2535, น. 38) โดยได้กำหนดสัดส่วนของประชากรที่เท่ากับ 0.5 ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่างที่ 5% จากสูตรจึงทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน และได้มีการเก็บสำรองกลุ่มตัวอย่างไว้ 15 คน เพื่อที่จะป้องกันในความคลาดเคลื่อน และให้ผลวิจัยมีความสมบูรณ์มากที่สุด ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัย รวมทั้งหมด 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยจะได้มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือช่วยในการเก็บรวมรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยรวมแล้วทั้งหมด ซึ่งแบบสอบถามในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งออกมาเป็นทั้งหมด 3 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แบบสอบถามส่วนที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปในด้านของประชากรศาสตร์ ทั้งหมด 6 ข้อ

แบบสอบถามส่วนที่ 2 จะเป็นเกี่ยวกับลักษณะของการตัดสินใจของผู้ที่มาใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ทั้งหมด 4 ข้อ

แบบสอบถามส่วนที่ 3 จะเป็นเกี่ยวกับลักษณะของกลยุทธ์ทางการตลาด 8 P's ที่ได้มีผลต่อการ

ตัดสินใจเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) รวมจำนวนทั้งหมด 31 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาเรื่องการตัดสินใจของลูกค้าที่ได้เลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้มีการแจกแบบสอบถามด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 400 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิได้มีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจาก หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การใช้สถิติในด้านเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t–test, f–test, Chi–square และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัย

ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของลูกค้าในการ

ตัดสินใจเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 21 – 30 ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี/เทียบเท่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน ซึ่งได้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน มีสถานภาพโสด

ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจของลูกค้าที่ได้เลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่ได้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) มากที่สุด ก็คือตนเองที่เป็นผู้ตัดสินใจ ส่วนในเรื่องของวัตถุประสงค์หลักที่ทำการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์กับทางกรุงศรีอยุธยา คือ ต้องการชำระค่าบริการสินค้าออนไลน์มากที่สุด ต่อมาเรื่องของสาเหตุหลักที่สำคัญที่ทำให้เลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์กับทางกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) คือทางธนาคารได้มีพนักงานที่ให้คำแนะนำและการบริการที่ดี สุดท้ายนั้นเรื่องของการบอกกล่าว คือส่วนมากนั้นจะช่วยทำการแนะนำให้บุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลที่รู้จักมาใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

ข้อมูลวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลยุทธ์ทางการตลาด 8P’s ที่ได้มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้มีการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการตลาด 8P’s อยู่ในภาพรวมระดับที่มากที่สุด และเมื่อได้นำมาพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ด้านผลิตภาพมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดอยู่ในอันดับแรก และได้มีระดับความคิดเห็นที่มากที่สุด ส่วนที่รองลงมาตามลำดับก็คือ ด้านบุคลากร ด้านราคา ด้านกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการใช้บริการ ด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งทั้งหมดนี้ ผลที่ได้ออกมาจะอยู่ในระดับที่มากที่สุด ส่วนในด้านของการส่งเสริมทางการตลาดจะมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดและอยู่ในระดับความคิดเห็นที่มาก

ความสัมพันธ์ในเรื่องอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ได้มีความแตกต่างกันนั้นได้มีการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ที่แตกต่างกัน โดยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ในเรื่องเพศและสถานภาพที่ได้มีความแตกต่างกันนั้นได้มีการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ที่ไม่แตกต่างกัน

กลยุทธ์ในทางการตลาด 8P’s ที่เกี่ยวกับด้านผลิตภัณฑ์ได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเรื่องของบุคคลที่ได้มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด วัตถุประสงค์หลักที่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด สาเหตุหลักที่สำคัญต่อการตัดสินใจมากที่สุด การบอกกล่าวผู้อื่น และความถี่ในการใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลยุทธ์ในทางการตลาด 8P’s ที่เกี่ยวข้องกับด้านราคาได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเรื่องของวัตถุประสงค์หลักที่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด สาเหตุหลักที่สำคัญต่อการตัดสินใจมากที่สุด การบอกกล่าวผู้อื่น และความถี่ในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นเรื่องบุคคลที่ได้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากที่สุดไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

กลยุทธ์ในทางการตลาด 8P’s ที่เกี่ยวข้องกับด้านช่องทางการจัดจำหน่ายได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเรื่องของบุคคลที่ได้มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด สาเหตุหลักที่สำคัญต่อการตัดสินใจมากที่สุด การบอกกล่าวผู้อื่น และความถี่ในการใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นเรื่องวัตถุประสงค์หลักที่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุดไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

กลยุทธ์ในทางการตลาด 8P’S ที่เกี่ยวกับด้านการส่งเสริมทางการตลาดได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสิน

ใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเรื่องบุคคลที่ได้มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด การบอกกล่าวผู้อื่น และความถี่ในการใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นเรื่องวัตถุประสงค์หลักที่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด และสาเหตุหลักที่สำคัญในการตัดสินใจไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

กลยุทธ์ในทางการตลาด 8P's ที่เกี่ยวกับด้านบุคลากรได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเรื่องบุคคลที่ได้มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด วัตถุประสงค์หลักที่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด สาเหตุหลักที่สำคัญต่อการตัดสินใจมากที่สุด การบอกกล่าวผู้อื่น และความถี่ในการใช้บริการ โดยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลยุทธ์ในทางการตลาด 8P's ที่เกี่ยวกับด้านกระบวนการของการให้บริการได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเรื่องบุคคลที่ได้มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด วัตถุประสงค์หลักที่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุดใน สาเหตุหลักที่สำคัญต่อการตัดสินใจมากที่สุด การบอกกล่าวผู้อื่น และความถี่ในการใช้บริการ โดยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลยุทธ์ในทางการตลาด 8P's ที่เกี่ยวกับด้านกายภาพ ได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเรื่องสาเหตุหลักที่สำคัญต่อการตัดสินใจมากที่สุด การบอกกล่าวผู้อื่น และความถี่ในการใช้บริการ โดยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นในเรื่องวัตถุประสงค์หลักที่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด และบุคคลที่ได้มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุดไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

กลยุทธ์ในทางการตลาด 8P's ที่ได้เกี่ยวกับด้านผลิตภาพมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเรื่องบุคคลที่ได้มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด วัตถุประสงค์หลักที่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด การบอกกล่าวผู้อื่น และความถี่ในการใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นในเรื่องสาเหตุหลักที่สำคัญต่อการตัดสินใจมากที่สุดไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

การอภิปรายผล

ปัจจัยในส่วนบุคคลซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่ที่ได้ตัดสินใจเข้ามาใช้บริการโอนเงินออนไลน์ที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี/เทียบเท่า ซึ่งงานวิจัยนี้พบว่าได้มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชนิดาภา วรณาภรณ์ (2556) โดยได้ทำการวิจัยในเรื่องของ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารกรุงไทย สาขาติวานนท์ – กระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากว่าลูกค้าที่ได้เข้ามาใช้บริการที่มากที่สุดส่วนใหญ่จะเป็นเป็นเพศหญิง และมีอายุอยู่ในระหว่าง 21 – 30 ปีเช่นกัน

ผลของการวิเคราะห์ปัจจัยที่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการโอนเงินออนไลน์ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเรื่องกลยุทธ์ทางการตลาด 8P's ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านกายภาพ และด้านผลิตภาพนั้น ซึ่งผลการวิเคราะห์ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งพบว่างานวิจัยเรื่องนี้มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เบญจพร ฉีดอิ่ม (2555) ซึ่งได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการของลูกค้าต่อศูนย์แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากว่าผลของการวิจัยในภาพรวมด้านกลยุทธ์ทางการตลาดอยู่ในระดับความคิดเห็นที่มากที่สุดเช่นกัน

กลยุทธ์ทางการตลาด 8P's ผลวิจัยพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ได้มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด ซึ่งงานวิจัยนี้พบว่ามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภัคจิรา เลิศอริยศักดิ์ชัย (2554) โดยได้ทำการวิจัยในเรื่อง

การตัดสินใจเลือกใช้บริการบัตรเครดิตของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอช้างเผือก จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากว่าได้มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเหมือนกัน แต่ไม่ได้ความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิริณฎา หลวงเทพ (2557) ได้ทำการวิจัยในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้าและบริการผ่านธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี เนื่องจากว่าได้มีระดับความคิดเห็นที่มาก ซึ่งได้มีความแตกต่างกัน

กลยุทธ์ทางการตลาด 8P's ผลวิจัยพบว่า ด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ได้มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด ซึ่งงานวิจัยนี้พบว่ามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัย พิริณฎา หลวงเทพ (2557) โดยได้ทำการวิจัยในเรื่องของ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้าและบริการผ่านธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี เนื่องจากว่าได้มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเหมือนกัน

กลยุทธ์ทางการตลาด 8P's ผลวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ได้มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มาก ซึ่งงานวิจัยนี้พบว่ามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ แครียา ภู่พัฒน์ (2551) โดยได้ทำการวิจัยในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกซื้อรถยนต์ โตโยต้า นิว วิออส ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากว่าได้มีระดับความคิดเห็นที่มากเหมือนกัน

กลยุทธ์ทางการตลาด 8P's ผลวิจัยพบว่า ด้านบุคลากร ได้มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด ซึ่งงานวิจัยนี้พบว่ามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอกรัฐ วงศ์วีระกุล (2553) โดยได้ทำการวิจัยในเรื่องของปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยกับธนาคารพาณิชย์ ของคนทำงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากว่าได้มีระดับความคิดเห็นที่อยู่ในมากที่สุดเหมือนกัน แต่ไม่ได้มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชนิดาภา วรณาภรณ์ (2556) โดยได้ทำการวิจัยในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารกรุงไทย สาขาติวานนท์–กระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากว่าได้มีระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับน้อย

กลยุทธ์ทางการตลาด 8P's ผลวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการของการให้บริการ ได้มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด ซึ่งงานวิจัยนี้พบว่ามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภัคจิรา เลิศอริยศักดิ์ชัย (2554) โดยได้ทำการวิจัยในเรื่องการตัดสินใจเลือกใช้บริการบัตรเครดิตของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอช้างเผือก จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากว่าได้มีระดับความคิดเห็นที่มากที่สุดเหมือนกัน

กลยุทธ์ทางการตลาด 8P's ผลของการวิจัยพบว่า ด้านกายภาพ ได้มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด ซึ่งงานวิจัยนี้ได้พบว่ามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ทิพชญาณ์ อัศรพงศ์โสภณ (2556) โดยได้ทำการวิจัยในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของผู้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากว่าได้มีระดับความคิดเห็นที่มากที่สุดเหมือนกัน

กลยุทธ์ทางการตลาด 8P's ผลวิจัยพบว่า ด้านผลิตภาพ ได้มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่มากที่สุด ซึ่งงานวิจัยนี้ได้พบว่ามีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิภาวรรณ มโนปราโมทย์ (2556) โดยได้ทำการวิจัยในเรื่องของ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านสังคมออนไลน์ (อินสตาแกรม) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากว่าได้อยู่ในภาพรวมที่มีระดับมากที่สุดเหมือนกัน

References

Aksornpongsophon, T. (2013). *Factors affecting the selection to use service of Siam Commercial Bank Public Company Limited among consumers in Bangkok*. Independent Study in Master of Business Administration, Bangkok University. (in Thai)

Bhoopat, K. (2008). *Factors affecting consumer's buying behavior of Toyota new Vios in Bangkok metropolitan area*. Master of Business Administration Thesis, Srinakharinwirot University. (in Thai)

Cheedim, B. (2012). *Factors affecting consumers' usage of currency exchange services at Krung Thai bank in Bangkok*. Master of Business Administration Thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)

Jaturongkakul, A. (2000). *Consumer's behavior* (6th ed.). Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)

Kamrai, J. (2004). *E-commerce for online business*. Bangkok: SPC Book. (in Thai)

Khamkhong, B. (1999). *Decision making theory*. Retrieved from http://krusmart.wordpress.com/2010/07/10/theorydecision/#more-155 (in Thai)

Khowasin, C. (1997). *Decision making theory*. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)

Lertariyasakchai, P. (2011). *Attitudes towards demand-side factors that influence the behavior of the depositbranch Phrom Phong.* Independent Study in Master of Economics, Chiang Mai University. (in Thai)

Lhuangtep, P. (2014). *Factors affecting goods and services purchasing decision through e-commerce of Silpakorn university Petchaburi IT campus students*. Master of Business Administration Thesis, Silpakorn University. (in Thai)

Lovelock, C. H., & Wright, L. (2002). *Principles of service marketing and management.* New Jersey: Pearson Education.

Manoopramot, W. (2013). F*actors affecting to goods purchasing decision via social media (Instagram) of people in Bangkok*. Independent Study in Master of Business Administration, Bangkok University. (in Thai)

Srisaard, B. (1992). *Basic research* (2nd ed.). Bangkok: Suriyasarn. (in Thai)

Wongweerakul, E. (2010). F*actors affecting the decision in choosing housing loan provided by commercial bank for working people in Ayutthaya province*. Master of Business Administration Thesis, Srinakharinwirot University. (in Thai)

Worranaporn, C. (2013). *Factors that affect decision making options in the use of Krung Thai Bank Tiwanon Branch- Ministry of Public Health*. Independent Study in Master of Economics, Siam University. (in Thai)

การศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า ในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์

The Study of Marketing Mix Influencing Customer's Decision Marketing Behavior at Platinum Mall Pratunum

ธนากาญจน์ ดวงใน และ กนกพร ชัยประสิทธิ์

Thanakan Dungnai and Kanokporn Chaiprasit

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Master of Business Administration Program, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ จำแนกตามข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าภายในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติการทดสอบไคสเควร์ (Chi-square) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearmanrank correlation coefficient) ในการหาความสัมพันธ์ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีความสัมพันธ์กัน ด้านปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีความสัมพันธ์กัน

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า

Abstract

The objectives of this quantitative research are (1) to study about demography of influencing customer's decision making behavior at Platinum Mall Pratunam (2) to study about marketing mix influencing customer's decision marketing behavior. 400 samples were collected from people with experienced in buying at Platinum Mall though questionnaires. The statistics test were percentage, mean, standard deviation, chi-square and spearman rank correlation coefficient. Hypothesis testing revealed that (1) gender, age and monthly income related to customer's decision marketing behavior at Platinum Mall Pratunam. (2) It is found that marketing mix related to customer's decision making behavior at Platinum Mall Pratunam.

Keywords: marketing mix, customer's decision marketing behavior

บทนำ

จากสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทำให้ผู้บริโภคมีความจำเป็นที่จะต้องเลือกซื้อเสื้อผ้าเพื่อเสริมเสร้างความมั่นใจให้กับตัวเอง และผู้บริโภคแต่ละคนนั้นอาจมีค่านิยมแตกต่างกัน ในรูปแบบของเสื้อผ้าที่ขายตามร้านค้าเสื้อผ้าผู้บริโภคแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน จึงเป็นเหตุกระตุ้นให้ร้านค้าเสื้อผ้ามีการแข่งขันมากขึ้น เพื่อที่จะผลิตและจำหน่ายเสื้อผ้าให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด (ภครินทร์, 2550, น. 20)ตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปปัจจุบันสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทตามลักษณะการใช้งาน คือ ตลาดเสื้อผ้าชุดทำงาน และตลาดเสื้อผ้าลำลอง กล่าวไว้ใน Mix Match แต่ละตลาดยังแบ่งแยกออกเป็นตราสินค้าตลาดนั้น ต่างดำเนินกลยุทธ์ที่เหมือนๆ กัน คือการเน้นยอดขายให้เพิ่มขึ้นและพยายามระบายสินค้าเก่าให้หมดโดยการลดราคาให้แก่ลูกค้า เพื่อที่จะสามารถนำเสนอเสื้อผ้ารูปแบบใหม่ๆ เข้าสู่ตลาด ศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ เป็นศูนย์ค้าส่งเสื้อผ้าแฟชั่นขนาดใหญ่อยู่ใจกลางเมืองย่านประตูน้ำ จึงทำให้บริเวณศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์เป็นแหล่งชุมชนและมีผู้คนสัญจรไปมาอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้มีร้านค้ามากมายนำเสื้อผ้ามาจำหน่าย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและดึงดูดผู้บริโภคให้มาซื้อเสื้อผ้า โดยพฤติกรรมการเลือกซื้อเสื้อผ้าของคนในปัจจุบันมีความละเอียดอ่อน และเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา (ภครินทร์ จันทร์สืบเชื้อสาย, 2550, น. 20) ในปัจจุบันศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีผู้ใช้บริการลดลงเนื่องมาจากมีการค้าขายในโลกออนไลน์มากขึ้น ลูกค้าจึงมีทางเลือกในการซื้อสินค้ามากกว่าเดิมที่สะดวกสบายมากกว่าแต่ราคาค่อนจะสูงกว่ามาก จากการแข่งขันที่รุนแรง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการทำวิจัยครั้งนี้ในการศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ จำแนกตามข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์

2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าและการใช้บริการในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงการใช้สินค้าและบริการซึ่งจัดหาให้ได้มา รวมถึงการตัดสินใจที่มีอยู่แล้ว มีส่วนกำหนดให้เกิดผลดังกล่าว (ธงชัย สันติวงษ์, 2515, น. 8) พฤติกรรมผู้บริโภค คือ บุคคลที่แสดงออกสิทธิที่จะต้องการและบริโภคผลิตภัณฑ์ที่วางขายในตลาด ทุกคนคือผู้บริโภคและทุกคนไม่จำเป็นจะต้องการผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกัน (อดุลย์ จาตุรงคกุล , 2543, น. 5) พฤติกรรมผู้บริโภค คือ พฤติกรรมของผู้บริโภคที่แสวงหา การใช้ การซื้อ การจ่าย ซึ่งผู้บริโภคคาดหวังว่า สิ่งเหล่านั้นจะตอบสนองความต้องการ (Schiffman & Kanuk, 1994, p. 7) พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึงกระบวนการต่างๆที่บุคคลและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อกับการเลือกซื้อ เลือกใช้ เลือกบริโภคที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ บริการ ความคิด ประสบการณ์ เพื่อตอบสนองความต้องการให้ได้รับความพอใจ (ดารา ทีปะปาล, 2542, น. 3)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจซื้อที่มีทางเลือกที่มีกว่าหนึ่งทางเลือกขึ้นไป พิจารณาจากถึงพฤติกรรมทางกายภาพและความรู้สึกของผู้บริโภค (Schiffman & Kanuk. 1994, p. 659) การตัดสินใจ หมายถึง การที่ผู้ซื้อตัดสินใจและมีตัวเลือกหลายๆ ทาง และนำตัวเลือกเหล่านั้นมาเปรียบเทียบกันก่อนที่จะตัดสินใจเลือกตัวเลือกเหล่านั้น เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตัดสินใจ (โกวิทย์ กังสนันท์, 2549, น. 3) การตัดสินใจหมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเลือกจากทางเลือกหลากหลายทางของผู้บริโภค (Walters, 1987, p. 115) การตัดสินใจหมายถึง การเลือกหรือเปรียบเทียบ สิ่งที่ต้องการจากทางเลือกหลายทาง โดยนำมาพิจารณาเหตุผล เพื่อให้ได้สิ่งที่ดีที่สุด (Schiffman & Kanuk, 1994, p. 660)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด หมายถึง ส่วนประสมทางการตลาดจากการศึกษาแนวคิด

ของนักวิชาการท่านต่างๆสามารถอธิบายได้ดังนี้การตลาดเป็นการทำกิจกรรมที่มีผลจะทำให้เกิดการซื้อสินค้า จึงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ (สุดาดวง เรืองรุจิระ, 2540, น. 2) เครื่องมือทางการตลาดที่องค์กรและบริษัทที่มีขนาดใหญ่ควรใช้เพื่อเพิ่มกลยุทธ์ช่องทางการขยายสินค้าให้กว้างมากขึ้น (พิบูล ทีปะปาล, 2543, น. 200) จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การตลาดคือการทำกิจกรรมต่างๆ ในธุรกิจที่นำสินค้าและบริการจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค ให้ได้รับความพึงพอใจ การดำเนินงานทางการตลาดจะส่งผลดีอย่างกว้างขวางหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ และได้รับประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวคิดพฤติกรรมการซื้อเสื้อผ้า การเลือกซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูป และในปัจจุบันเสื้อผ้า สำเร็จรูปได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง เนื่องจาก สามารถเลือกแบบ สี ขนาดได้ตามความพอใจ ทั้งยังมีราคาถูกและสะดวก รวดเร็วกว่าการจ้างตัดตามร้านตัดเสื้อผ้า โคลโรแกน (Corrogan, 1998, น. 189) กล่าวว่า เสื้อผ้าเป็นสิ่งที่แสดงถึงสถานะทางสังคมของผู้สวมใส่ ผู้บริโภคที่อยู่ในชนชั้นสังคมที่แตกต่างกันจะสวมใส่เสื้อผ้าแตกต่างกัน หรือแม้กระทั่งในชนชั้นเดียวกัน เลวี่ และวิทศ์ (Levy & Weitz, 1996, p. 55) กล่าวว่า ผู้บริโภคใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของตัวเอง และสร้างการยอมรับจากผู้อื่น วรรณา วงศ์รัตนโชติ (2546, น. 23) กล่าวว่า เสื้อผ้าไม่ใช่แค่สิ่งที่จะมองเห็นหรือสัมผัสได้ แต่เสื้อผ้ายังเป็นสิ่งที่บอกหรือสื่อสารและบอกถึงตำแหน่งทางสังคมของผู้สวมใส่

กรอบแนวคิดการวิจัย

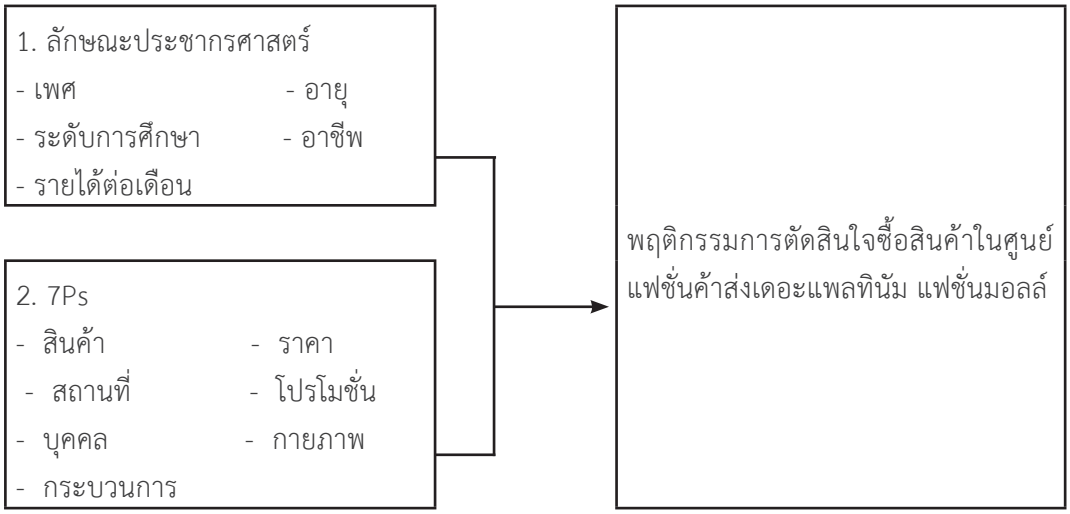

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ลักษณะประชากรศาสตร์มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์

2. ปัจจัยทางการตลาดมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าและการใช้บริการในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้บริโภคทั้งเพศหญิงและเพศชายในเขตกรุงเทพมหานครที่มาใช้บริการศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2538, น. 74) ในระดับความ

เชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน และสำรองตัวอย่างเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนไว้ 25 คน โดยคิดรวมเป็น 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิด (close and questions) เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ ระดับรายได้ และระดับการศึกษา มีคำถามทั้งหมด 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการตลาด ที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบ Interval Scale จำนวน 28 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านผู้บริโภค พฤติกรรมการการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ แบบสอบถามปลายปิด (close and questions) เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ มีคำถามทั้งหมด 4 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมุ่งศึกษาผู้บริโภคพฤติกรรมการการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอยาง จำนวน 400 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิได้จากการค้นข้อมูลจาก หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และ ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาทที่ใช้บริการศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์

ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่าผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก (M=3.93, SD=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยอันดับหนึ่งได้แก่ สินค้ามีขนาดไซส์ที่หลากหลายความน่าเชื่อถือ (M=4.15, SD=0.55) รองลงมา สินค้ามีรูปแบบและสีสันที่หลากหลาย ความน่าเชื่อถือ (M=4.13, SD=0.60) และสินค้ามีการตัดเย็บที่ประณีต/งานมีคุณภาพ (M=3.81, SD=0.64) ด้านราคา พบว่าผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (M=3.82, SD=0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าราคาถูกกว่าร้านค้าปลีกให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด (M=4.34, SD=0.71) รองลงมา ราคารวมค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ไม่มีค่าใช้จ่ายแฝง)ความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า (M=3.93, SD=0.56) และราคาเหมาะสมกับคุณภาพของวัตถุดิบความสำคัญอยู่ในระดับมาก (M=3.61, SD=0.74)

ด้านสถานที่ พบว่าผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดด้านสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (M=3.39, SD=0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าร้านตั้งอยู่ในทำเลที่เดินทางไปมาสะดวกให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก (M=3.64, SD=0.73) รองลงมา การจัดแบ่งโซนสินค้าอย่างชัดเจนให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากโดย (M=3.54, SD=0.74) และการวางตำแหน่งสินค้าเป็นระเบียบให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก (M=3.53, SD=1.64)

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่าผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก (M=3.49, SD=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยอันดับหนึ่งได้แก่ สามารถ

ซื้อสินค้าในราคาขายส่งตามเงื่อนไขของร้านโดย (M=3.59, SD=0.75) และ มีการลดราคาในช่วงเทศกาลโดย (M=3.51, SD=0.92)

ด้านบุคลากร พบว่าผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก (M=3.43, SD=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพนักงานมีทักษะด้านภาษาที่ดีให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากโดย (M=3.53, SD=0.79) รองลงมา การบริการที่ดีและรวดเร็วให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก (M=3.43, SD=0.69) และ พนักงานแต่งกายและมีกริยาสุภาพให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก (M=3.41, SD=0.69)

ด้านกระบวนการ พบว่าผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการโดยรวมอยู่ในระดับมาก (M=3.53, SD=0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยอันดับหนึ่งได้แก่ ขั้นตอนในการซื้อขายสะดวกรวดเร็วโดย (M=3.58, SD=0.74) และ มีกระบวนการตรวจสอบสินค้ารวดเร็ว และถูกต้องโดย (M=3.52, SD=0.74)

ด้านกายภาพ พบว่าผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดด้านกายภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากโดย (M=3.62, SD=0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยอันดับหนึ่งได้แก่ ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของร้าน (M= 3.84, SD=2.17) และ มีบรรยากาศภายในร้านโดย (M=3.56, SD=0.69)

การอภิปรายผล

ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ที่ใช้บริการศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวรฤทัย สุภัทรเกียรติ (2552) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของลูกค้าในศูนย์การค้าเซ็นทรัล พลาซ่า รัชดา-พระราม 3 ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง อายุ 21-29 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-25,000 บาท

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ สินค้ามีขนาดไซส์ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศรายุธ เทพรังศิริกุล (2555) ที่ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดของร้านขายเสื้อผ้า ร้านพาต้า อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับสินค้าที่มีขนาดและแบบของสินค้าให้เลือกหลากหลาย

ปัจจัยด้านราคา ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ ราคาถูกกว่าร้านค้าปลีก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธนกร ธัญเจริญ (2556) ที่ศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าส่งโบ๊เบ๊ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับราคาถูกกว่าร้านค้าทั่วไป

ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ ร้านตั้งอยู่ในทำเลที่เดินทางไปมาสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวรฤทัย สุภัทรเกียรติ (2552) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของลูกค้าในศูนย์การค้าเซ็นทรัล พลาซ่า รัชดา-พระราม 3 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับเคาน์เตอร์จำหน่ายสินค้าอยู่ในตำแหน่งที่ค้นหาได้ง่าย

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ สามารถซื้อสินค้าในราคาขายส่งตามเงื่อนไขของร้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจงคณา ทองจินดา (2552) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อส้มของผู้ค้าส่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าจำนวนมาก และสามารถคัดสินค้า ตามเงื่อนไขของร้านค้าได้

ปัจจัยด้านบุคลากร ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ พนักงานมีทักษะด้านภาษาที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพิชัย นิรมานสกุล (2539) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าแฟชั่นแบรนด์เนมต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับพนักงานจะต้องสามารถสื่อสารด้านภาษากับลูกค้าได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยด้านกระบวนการ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ ขั้นตอนในการซื้อขายสะดวกรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐวุฒิ ปัจเจกโพธิ์ (2551) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับความสะดวกรวดเร็ว ในการชำระค่าบริการสินค้าต่าง ๆ

ปัจจัยด้านกายภาพ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมยุรี การกุลธร ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานเสริมความงามในห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของสถานเสริมความงาม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในศูนย์แฟชั่นค้าส่งเดอะแพลทินัม แฟชั่นมอลล์วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ สินค้ามีขนาดไซส์ที่หลากหลายดังนั้นควรรักษามาตรฐานของขนาดไซส์สินค้าและควรปรับปรุงสินค้าให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกร้าน

2. ปัจจัยด้านราคา ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ ราคาถูกกว่าร้านค้าปลีก ควรปรับปรุงหรือพัฒนาด้านการชำระเงินผ่านบัตรเครดิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

3. ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ ร้านตั้งอยู่ในทำเลที่เดินทางไปมาสะดวก ดังนั้นร้านค้าควรตั้งอยู่ในทำเลที่เดินทางได้สะดวก และควรจะต้องมีที่จอดรถให้เพียงพอกับลูกค้าที่จะเข้ามาใช้บริการ

4. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ สามารถซื้อสินค้าในราคาขายส่งตามเงื่อนไขของร้าน ดังนั้นร้านค้าควรที่จะคงความเป็นร้านค้าส่งและร้านปลีกให้มีความแตกต่างอย่างชัดเจนและควรปรับปรุงป้ายโฆษณาลดราคาที่ชัดเจนแยกสินค้าที่ลดราคากับสินค้าที่ไม่ลดราคา

5. ปัจจัยด้านบุคลากร ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ พนักงานมีทักษะด้านภาษาที่ดีและควรปรับปรุงในเรื่องของพนักงานมีอัธยาศัย เป็นกันเอง เข้ากับลูกค้าได้ดี ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องคัดเลือกพนักงานที่มีใจรักในการบริการเป็นมิตรแก่ลูกค้า

6. ปัจจัยด้านกระบวนการ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ ขั้นตอนในการซื้อขายสะดวกรวดเร็ว ดังนั้นระบบการให้บริการต่างๆของร้านค้า ไม่ซับซ้อน ถูกต้อง บริการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

7. ปัจจัยด้านกายภาพ ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดคือ ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือ ปัจจุบันนี้ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือเป็นสิ่งที่สำคัญ ควรรักษาภาพลักษณ์ไว้ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และเพิ่มความมั่นใจให้กับลูกค้า

References

Jansuebchersay, P (2007). *Consumers' attitude and buying decision behavior toward garment in the Victory Monument area.* Master of Administration Thesis, Srinakharinwirot University (in Thai)

Jaturongkakul, A. (2000). *Consumer behavior.* Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Kangsanun, K. (2006). *Making decision process in business*. Bangkok: Bannasarn. (in Thai)

Levy, M. & Weitz, B. A. (1996). *Essentials of retailing.* New York: McGraw-Hill.

Niramansakul, P. (1996). *Factor affecting brand name product buying behavior*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Patjekpho, N. (2008). *Factors influencing department stores usage in Bangkok*. Independent Study in Master of Business Administration. Rajabhat Chandrakasem University. (in Thai)

Ruengrujira, D. (1997). *Marketing principle.* Bangkok: Prakaypruk. (in Thai)

Santiwong, T. (1972). *Consumer behavior*. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)

Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer behavior* (5th ed.). Englewood Cliffs, NJ.: Prentice-Hall.

Supattarakiet, W. (2010). *Factor affecting customer's demand on Central Plaza Ratchada-Rama III*. Independent Study in Master of Business Administration, Bangkok University. (in Thai)

Tanyacharoen, T. (2013). *Factors influencing operations of Boo-Bae garments in Bangkok*. Independent Study in Master of Business Administration, Bangkok University. (in Thai)

Teepapan, D. (1999). *Consumer behavior*. Bangkok: Rungruengsan. (in Thai)

Teepapan, P. (2000). *Modern marketing management in 21st century*. Bangkok: Rungruengsan. (in Thai)

Teprangsirikool, S. (2012). *Strategic marketing plan of "PATA" clothing store, Amphoe Ban Phai, Khon Kaen province.* Independent Study in Master of Business Administration, Khon Kaen University. (in Thai)

Thongjinda, J. (2009). *Marketing mix factors affecting buying decision for Sainamphueng madarin orange of the wholesalers in Chai Prakan, Fang and Mae Ai district, Chiang Mai province.* Independent Study in Master of Business Administration, Chiang Mai University. (in Thai)

Walters, C. G. (1978). *Consumer behavior: Theory and practice*. Homewood, IL: Richard D.Irwin.

Wanichbancha, K. (1995). *Research process: Quantity analysis for business.* Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Wongrattanachot, W. (2003). *The study of association between marketing mix and women wear buying behavior of working women at discount stores in Bangkok*. Master of Business Administration Thesis, Srinakharinwirot University. (in Thai)

Knowledge, Opinions and Interest of Drivers about the Additional Electricity Generator Model from Vehicle Movement within an Industrial Area

ความรู้ ความคิดเห็นและความสนใจของผู้ขับขี่ยวดยานต่อแบบจำลองการผลิตพลังงานไฟฟ้าเสริมจากการเคลื่อนที่ของยวดยานในพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม

Suppajee Simaroj, Monthon Thanuttamavong and Vipak Jintana
ศุภพจี สิมะโรจน์, มณฑล ฐานุตตมวงศ์ และวิพักตร์ จินตนา
Doctor of Philosophy in Sustainable Land Use and Natural Resource Management Program,
Kasetsart University
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน,
มหาวิทยาลัเกษตรศาสตร์

Abstract

This quantitative research aims to study the followings: (1) to determine the level of knowledge and interest in the electricity generator from vehicle movement model or EGM model among drivers in slaughter and food processing plant - Minburi I, CPF (Thailand) public limited company and (2) to determine the extent of any correlation between the attributes of the EGM model and the opinions of the drivers. The study used a sample of 174 drivers who drove the vehicles from 4 wheels up to 18 wheels and always visited this area by questionnaire. The statistical analysis applied measures such as mean, standard deviation, frequency, percentage, and Pearson's product moment correlation. The findings of the study revealed that the participating drivers showed knowledge of the EGM model rated at the good and excellent level, with 89% of the drivers scoring above 3.75 from 4.00. The drivers reported that the installation of the EGM model would be neither inconvenient (82%) nor would compromise traffic safety (90%). Moreover, participants' opinions worried about vehicle damaging and losing view with low level (96% and 98%). Analysis of correlation coefficients found direct correlation between convenience and traffic safety with a medium sized effect. Smaller effects were observed for inverse correlations between vehicle damaging and losing view, which were significance at the 0.1 level. All of the participating drivers expressed interest in having the EGM model installed in this area.

Keywords: electricity generator, vehicle movement, energy harvesting

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินความรู้และความสนใจของผู้ขับขี่ยวดยานที่มีต่อแบบจำลองการผลิตพลังงานไฟฟ้าเสริมจากการเคลื่อนที่ของยวดยานในพื้นที่โรงงานแปรรูปเนื้อไก่และอาหารแปรรูป มีนบุรี 1 บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และ (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความคิดเห็นของผู้ขับขี่ยวดยานที่มีต่อคุณลักษณะของแบบจำลองดังกล่าว โดยวิธีสอบถามผู้ขับขี่ยวดยานประเภทตั้งแต่ 4 ล้อ ขึ้นไป ถึง 18 ล้อ

ที่เข้าออกพื้นที่โรงงานฯ เป็นประจำ จำนวน 174 ราย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ค่าร้อยละ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 89 มีความรู้ในแบบจำลองในระดับดีและยอดเยี่ยม ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.75 จากคะแนนเต็ม 4.00 ซึ่งหากมีการติดตั้งแบบจำลองจริงในพื้นที่โรงงาน ร้อยละ 82 และ 90 คิดว่าจะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความสะดวกและความปลอดภัย นอกจากนี้ร้อยละ 96 และ 98 มีความกังวลเกี่ยวกับการขับขี่ยวดยานผ่านแบบจำลองและการสูญเสียทัศนียภาพในระดับต่ำ โดยความปลอดภัย มีความสัมพันธ์แบบแปรผันตรงกับความสะดวก ในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์แบบผกผันกับการสร้างความเสียหายให้กับยวดยาน และการสูญเสียทัศนียภาพ ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 โดยผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีความสนใจอยากให้ติดตั้งแบบจำลองนี้ในพื้นที่โรงงาน

คำสำคัญ: เครื่องกำเนิดไฟฟ้า, การเคลื่อนที่ของยวดยาน, การเก็บเกี่ยวพลังงาน

Introduction

The food industry relies upon the use of electricity at every stage within the production process. The principal electricity source in Thailand is power generated from fossil fuels, accounting for around 77% of the national supply according to the Department of Alternative Energy Development and Efficiency (2016). The food industry has consistently been the largest industrial consumer of electricity and the demand for power has been rising steadily during recent years (Energy Policy and Planning Office, 2016). From this problem, the Ministry of Energy's renewable energy development plan over 10 years (2013-2021) has established alternative/renewable energy as a goal of 25% for all energy requirements in the country (Department of Alternative Energy Development and Efficiency, 2013) The reliance upon electricity in Thailand therefore means that further research into energy security approaches is essential, and innovation in the area of electricity generator is the key area to study. This research therefore proposes the investigation of a means of obtaining electricity generated from the movement of vehicles, which would serve as an alternative to fossil fuels as a source of electrical energy.

The model under examination involves electricity generator from vehicle movement and is known as the EGM model which is energy harvesting generator. As vehicles travel along roads they can be used to generate electricity, which can then be collected and stored. The mechanism by which this process takes place relies upon the interaction of air and water pressure, with ambient air used as the principal input to the system while the role of the water is to provide the generator rotation. The system's advantages are that there is an inexhaustible supply of ambient air to serve as the input resource, while the use of a closed loop for the generator process allows maximum efficiency with minimal wastage of water. Figure 1 shows the underlying concept of the EGM model design.

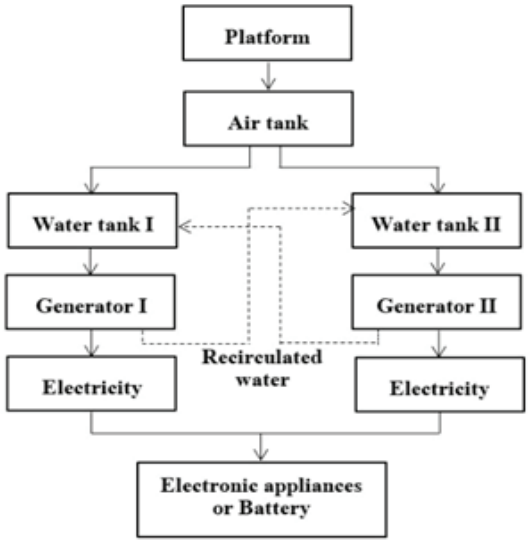

Figure 1 The design concept for the EGM model

This particular EGM model represents an ideal design to be used within the locality of the industrial zone with support from local drivers. The equipment itself comprises a metal platform to provide durability and strength, while the entire surface has a rubber covering to ensure the safety of the drivers and vehicles. To ensure a comfortable driving experience, the minimum platform length is designed to be at least 8 m and sloped. This makes it suitable for larger vehicles, typically with more than four wheels. As further safety features, the platform has easy pedestrian access and is illuminated during hours of darkness (Pornpongmetta, Thanuttamavong & Jintana, 2015)

The concept of the EGM model was inspired by the notion that vehicle movements could potentially generate electricity, leaving only the challenge of gathering and storing this energy for future use. In particular, the food industry which aims to use this source of power would also be able to provide the transport vehicles to generate the electricity since these are needed to move both raw materials and finished food products. This study was therefore performed using a Bangkok food processing plant owned by Charoen Pokphand Foods PLC. (CPF). Approximately 500 vehicles traveled in and out of the factory area every day, with vehicle types including a range of sizes from 4 wheels up to 18 wheels (CPF, 2013), making this location ideal for testing the effectiveness of the EGM model design to serve as an additional source of electrical energy for the food industry. The study aims to determine the levels of knowledge and interest of drivers who might use the EGM model. The feedback would therefore be helpful in informing any alterations to the prototype design which might improve the efficiency or usability of the device.

Objective

1. To determine the level of interest in the EGM model and knowledge of the EGM model among drivers visiting the CPF production plant near Bangkok.

2. To determine the extent of any correlation between the attributes of the EGM model and the opinions of the drivers.

Idea theory

Energy harvesting generator

EGM model is one of type energy harvesting generator which is used to convert the input ambient energy such as heat (thermoelectric modules), light (photovoltaic cells) and vibration (piezoelectric, electromagnetic) into electrical energy (Spies, Pollak & Mateu, 2015). Moreover, this generator type is kinetic energy harvesting, a particular transduction mechanism which is used to extract electrical energy from motion (Kazmierski & Beeby, 2011). The application of the energy harvesting generators are available in

the environment energy sources to supply power such as solar, mechanical, and thermal energy (Priya & Inman, 2010).

The example generators by using the energy harvesting are the application for highway bridges to harvest the movement and vibration from vehicle movement. It generate electricity by piezoelectric with 13 μJ. The electricity is supplied to motion wireless sensor module of bridges (Ali, Friswell & Adhikari, 2011). Moreover, piezoelectric generator can generate the electricity by the vibrations of tall buildings, vehicle systems, railroads, ocean waves, and even human motions. The power is 10 to 100 mW (Zuo & Tang, 2013). In Japan, the East Japan Railway Company (JR East) researched a "power-generating floor", which is equipment for harvesting energy from footsteps that was installed in Tokyo at the railway station. The generated electricity is used for light bulbs (East Japan Railway Company, 2008). The generator which has characteristics and operation system is the same as EGM model. It is not appear in any research.

Innovation-Decision Process

Innovations can be defined as ideas, actions or items which are considered to be new to the person making the assessment (Everett, 1983). When defined in terms of product markets, an innovation is a new or radically upgraded product or service which has not previously been available. Innovation could therefore be the result of technical improvements in product design, or in the materials or techniques used for production, including the computer software employed in designing and making the product, and encompassing attributes such as ease of use, or other novel functional capabilities. To innovate in production therefore requires new technology or new knowledge, or involves new uses of existing knowledge and technology (OECD, 2005).

This study examines the levels of interest and knowledge of drivers with regard to the EGM model described, while the use of additional electricity generated through the movement of vehicles represents a technological innovation. In this case, there are five phases through which an individual (for the purposes of this study, the drivers) must pass with regard to decision making about innovations. These can be described as follows: i) the knowledge phase, becoming aware of the existence of the innovation and its function; ii) the persuasion phase, developing an opinion of the innovation, whether favorable or otherwise; iii) the decision phase, reaching a decision on whether to accept the innovation or not; iv) the implementation phase, beginning to use the innovation, and finally v) the confirmation phase, involving the reinforcement of the innovation's acceptance, except where new evidence leads to a change in opinion resulting in rejection of the innovation (Rogers, 1983).

Since the EGM model in this study was purely conceptual, the objective was to use the findings from the survey to develop an improved prototype version of the EGM model for further testing. The improved version should be more readily accepted by drivers since its early drawbacks in terms of ease of use would be eliminated. The study therefore focuses upon the initial two phases of the innovation-decision process, involving only knowledge and persuasion. The knowledge phase is evaluated through questions about the EGM model, while the persuasion phase is evaluated by determin-

ing the level of driver interest in having the EGM model available for use in their locality.

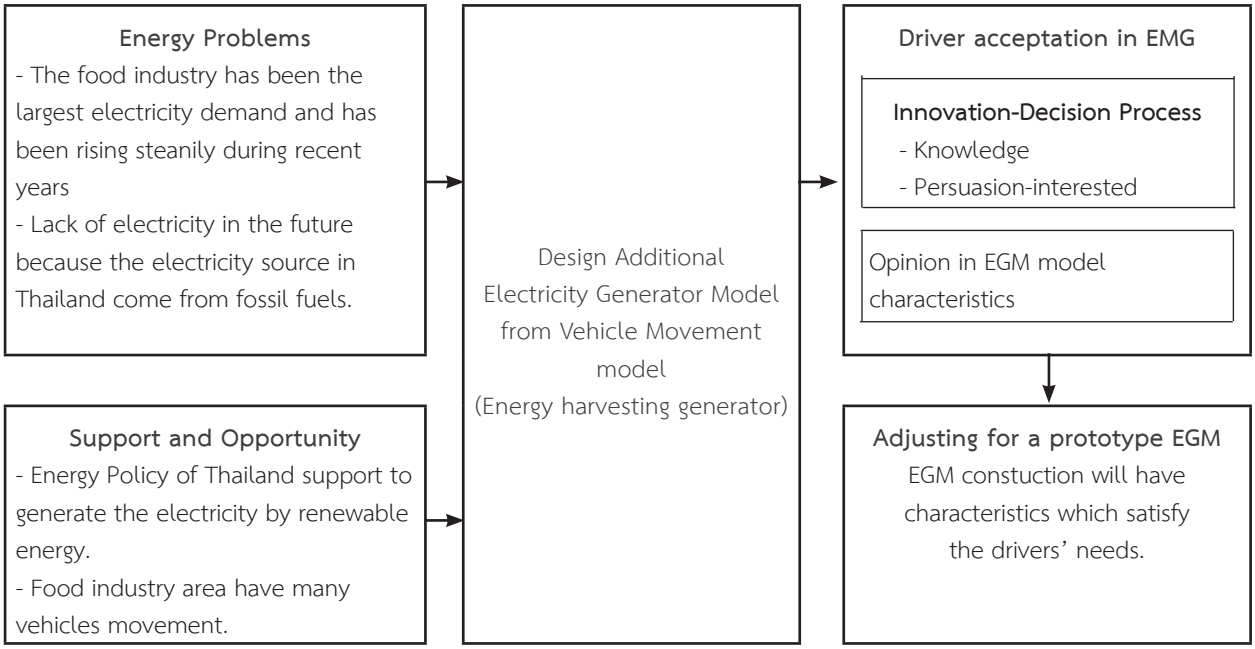

Figure 2 The conceptual framework for the study

Hypothesis

1. All of participating drivers has knowledge with good level and interested in having the EGM model installed in this area.

2. The correlations between the attributes of the EGM model and the opinions of the drivers have direct where positive elements were paired with other positive elements and inverse where positive elements were paired with other negative elements.

Methodology

This study applied a quantitative approach, using a questionnaire survey to obtain data from the drivers. The sample of 174 drivers was drawn from the population of CPF drivers; the research tool was a questionnaire, and the data analysis was carried out as described in the following section.

Population/ sample

The number of vehicles traveling to the CPF production plant during 2014 formed the basis for the design of the EGM model, in terms of determining how much traffic would be available for the generator of electricity. The data are shown, broken down by month, in Figure 3.

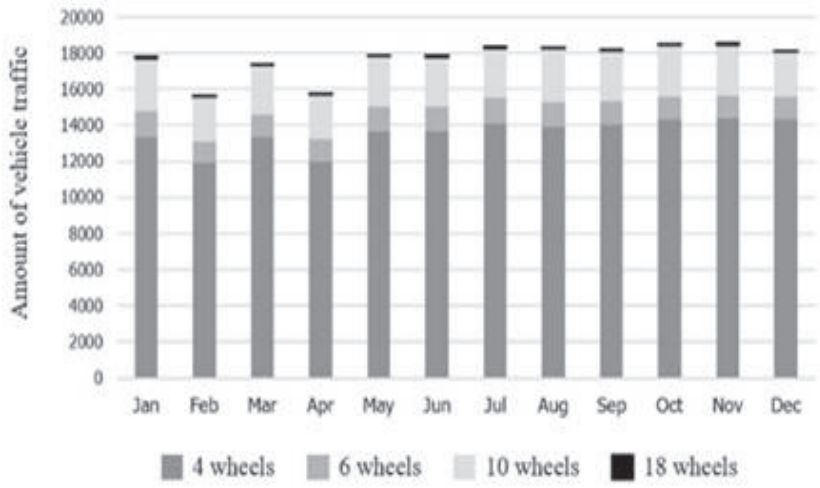

Figure 3 Vehicle traffic levels for CPF in 2014

The traffic levels are consistent on both a daily and monthly basis, with just under 500 vehicles per day. Broken down by vehicle type, 4-wheeled vehicles were easily the most common, followed respectively by 10-wheeled, 6-wheeled and 18-wheeled vehicles. The sampling therefore encompassed all vehicle types, but given the similarity of the days and months, no particular consideration was given to the selection of the time period.

The sample comprised 174 CPF drivers, driving vehicles of all types which population size was 484. The sample size was calculated using a method presented by the World Bank (2009) as follows:

$$n = \left[\frac{1}{N} + \frac{N-1}{N}\frac{1}{PQ}\left(\frac{k}{z_{1-\alpha/2}}\right)^2\right]^{-1}$$

$$n = \left(\frac{1}{484} + \frac{484-1}{484}\frac{1}{0.5(1-0.5)}\left(\frac{0.05}{1.645}\right)^2\right)^{-1}$$

$$n = 174$$

Where N = population size

P = population proportion, Q = 1-P

k = desired level of precision

Z1-α/2 is the value of the normal standard

Coordinate the required level of confidence, 1-α.

Tools to collect data

The principal tool used to gather data was a questionnaire constructed with four sections. The first section comprised the demographic data of the participants, including age, education, gender, and type of vehicle driven. The second section comprised true or false questions designed to determine the level of the participants' knowledge about the EGM model. Participants were asked to first read some information explaining the model in simple terms, as shown in Figure 4 below. The third section investigated the opinions of the drivers regarding traffic safety and ease of use, with questions offering three possible responses, indicated positive, negative, and unchanged opinions. This section also comprised questions designed to ascertain the participants' opinions about potential vehicle damage and loss of

view. The final section aimed to determine the participants' level of interest in installing the EGM model for their use. The data gathered in response to the questionnaire were then analyzed using SPSS statistical analysis software.

The example question which appeared in the questionnaire. The first, it determined the level of the participants' knowledge about the EGM model. The second, it investigated the opinions of the drivers regarding traffic safety.

Question 1: What is energy source of EGM model to generate the electricity?

a) Solar power

b) Heat

c) Vehicle movement

Question 2: How do you feel with traffic safety dimension, if there is the EGM model installed in terms of the driving experience?

a) Positive b) No change c) Negative

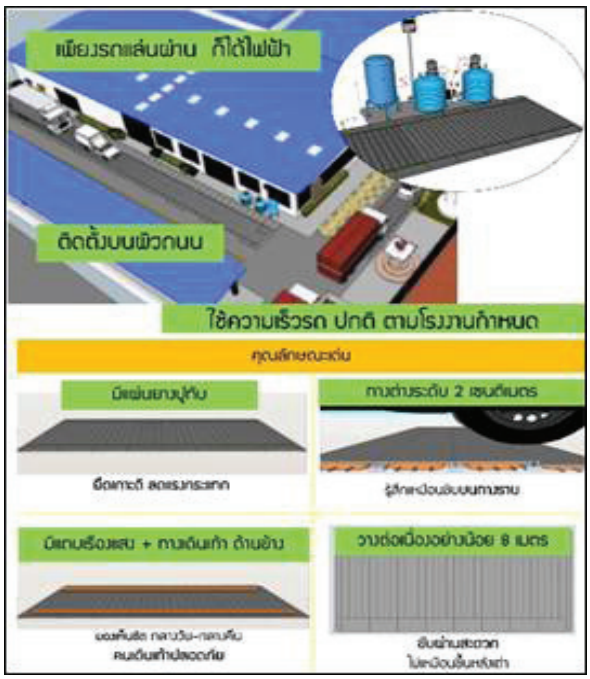

Figure 4 Document explaining the design and use of the EGM model

Data collection

The document shown in Figure 4 was given to the participating drivers in order to inform them of the principles behind the EGM model, along with information regarding its function, installation and usage. The document used pictures and simple wording to explain the facts. The information and survey questionnaire was given to the 174 sample drivers at three checkpoints at the CPF production plant. The data were thus collected, providing information on the participants' knowledge and opinions about the EGM model. The data were then checked for completeness before analysis was carried out.

Statistical analysis

The descriptive statistics presented were mean, standard deviation, frequency, percentage, and Pearson's product moment correlation. The (r^2) coefficient of determination referred to the effect size as indicated by Cohen (1988). A correlation coefficient smaller than 0.1 is considered to be trivial; 0.1 – 0.3 is small; 0.3 – 0.5 is moderate, while a coefficient in excess of 0.5 is considered large. Table 1 presents the equivalence ranges for the coefficients of determination.

Table 1

The equivalence ranges for the coefficients of determination (Cohen, 1988)

Absolute value of r	r squared	Effect size
0.1≤ |r|<0.3	0.01≤ r^2<0.09	Small
0.3 ≤ |r|<0.5	0.09≤ r^2<0.25	Moderate
|r|≥0.50	r^2≥0.25	Large

Findings

1. Demographic data

A very small proportion of the drivers were female, with 85% male. A majority were aged in the 36-45 years bracket at 43%. Around one quarter were educated to bachelor's degree level or higher. The data regarding age, gender, and education are shown in Figure 5.

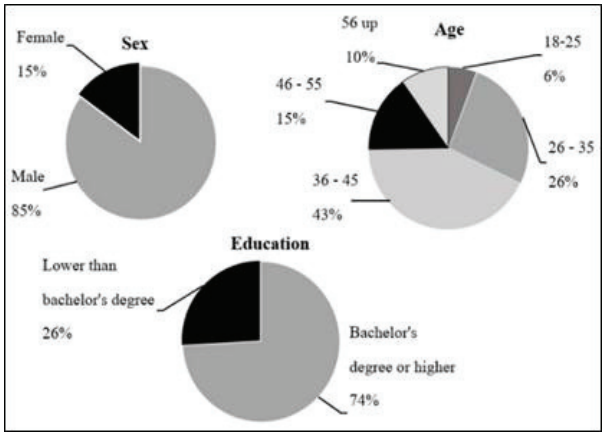

Figure 5 Sex, age and education ratios

2. Knowledge about the EGM model

The participants' knowledge about the EGM model was divided into four separate categories: usage, installation, function, and principle, as displayed in Table 2 which these knowledge was the understanding in EGM model from document explaining the design and use of the EGM model. The category with the highest knowledge level was usage, as the participants readily understood how to generate electricity through driving. Installation was the second most successful knowledge category, followed by the general principle, and how the system functions respectively. In total, 89% of the participants were able to answer at least one question about the EGM model, indicating some level of knowledge.

Table 2

Driver knowledge dimensions for the EGM model

(n = 174)

Elements of EGM model knowledge	Number of Respondents		Position
	Persons	(%)	
Usage	174	(100.00)	1
Installation	163	(93.68)	2
Principles	161	(92.53)	3
Function	155	(89.08)	4

The knowledge levels regarding the EGM model were classified as excellent, good, average, fair, and poor, with further classification by age, gender, and education. The results are shown in Figures 6, 7 and 8. The results reveal that a large majority of the respondents showed an excellent level of knowledge about the EGM model, whether classified by age, education, or gender. All of those participants educated to bachelor's degree level or higher were in the excellent category.

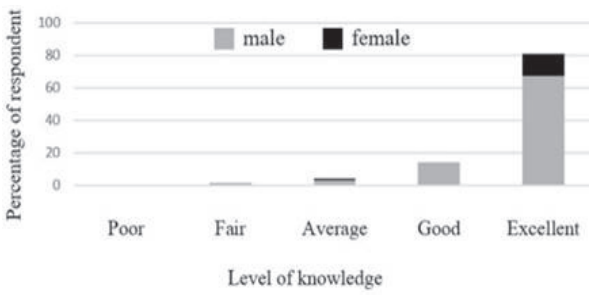

Figure 6 Participants' knowledge level by gender

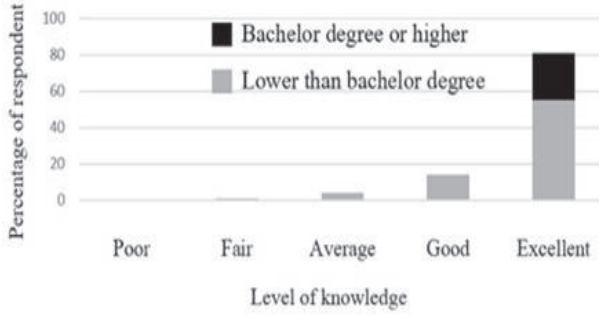

Figure 7 Participants' knowledge level by education

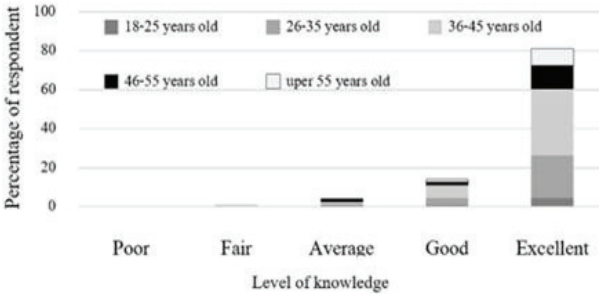

Figure 8 Participants' knowledge level by age

3. Participants' opinions about the EGM model

The drivers reported that the installation of the EGM model had neither negative nor positive effects upon convenience or traffic safety. The mean scores for these categories were 1.84 and 1.96 respectively, coming very close to a score of 2.00 which would represent no change; this reveals that drivers would feel no effects from having the EGM model installed in terms of the driving experience. Table 3 presents the findings.

Furthermore, the drivers reported little concern about the potential for damage to their vehicles or obstructed views in driving, with means scores of 1.06 and 1.01 respectively. Both these scores were close to the value of 1.00 which would represent the lowest level of concern.

Table 3

Opinions of participants regarding EGM model attributes (n=165)

Opinion of drivers dimensions	Respondent proportion in different level of opinions Person (%)			Mean score ± S.D.	Summary level
	Negative	Not changed	Positive		
Conveniences	30 (17.24)	142 (81.61)	2 (1.15)	1.84 ± 0.40	No changed
Traffic safety	12 (6.89)	157 (90.24)	5 (2.87)	1.96 ± 0.31	No changed
	Low	Medium	High		
Vehicle damaging	167 (95.98)	3 (1.72)	4 (2.30)	1.06 ± 0.33	Low
Losing views	171 (98.28)	3 (1.72)	0 (0.00)	1.01 ± 0.13	Low

The correlation coefficients for the participants' opinions about the EGM model ware analyzed, some small correlation was observed among outcomes regarding various pairs of opinions. Those pairs which showed significant correlation at the 1% level of significance were: i) convenience with traffic safety; ii) convenience with vehicle damage; iii) convenience with loss of view; iv) traffic safety with vehicle damage, and v) traffic safety with loss of view. The size effects for the correlation coefficients were small in all cases with the exception of convenience with traffic safety, which produced a medium sized effect.

Table 4

Matrix of correlation coefficients (r) showing participants' opinions (n = 165)

Opinion elements	(01)	(02)	(03)	(04)
(01) Convenience		0.337**	-0.230**	-0.160**
(02)Traffic safety			-0.212**	-0.243**
(03)Vehicle damage				-0.016
(04) Loss of view				

** Denotes significance at the 1% level.

Some of the correlational relationships can be described as direct, where if one element falls, the other will also fall. Others were inverse, denoting a rise in one

element leading to a fall in the other. The results are shown below, referring to each of the correlational pairs earlier described:

1) Convenience α Traffic safety

2) Convenience α 1/vehicle damage

3) Convenience α loss of view

4) Traffic safety α 1/vehicle damage

5) Traffic safety α loss of view

In general, it can be stated that the relationships were direct where positive elements were paired with other positive elements, such as convenience with traffic safety, while the inverse relationships came when negative elements were paired with positive elements, such as vehicle damage with convenience. This suggests that the design should allow positive aspects to be enhanced while simultaneously reducing the negative aspects.

The results also showed that negative opinions were reduced to a greater extent than positive opinions were increased, while elements such as convenience and traffic safety were seen as essentially neutral. The vehicle damage category showed anxiety at a high level exceeding that of a medium level, while for loss of view, the situation was reversed with medium anxiety exceeding high level anxiety.

4. Interest levels in the EGM model

The persuasion phase from the innovation-decision process was evaluated by determining the participants' level of interest in having the EGM model installed. The questionnaire thus included the item worded as follows: "I am interested in the EGM model and have no objection to its installation on the factory's road". Furthermore, respondents were invited to offer their opinions and suggestions. Those in favor noted that energy security for the factory would be improved through this alternative energy source, with support levels for this viewpoint measured at 23.7%. Those against believed that while the electricity cost to the factory might be lowered, 5.3% thought the technology itself may be new, unreliable, and potentially expensive, while 60.5% advised that the location should be chosen carefully and the materials used should be strong and durable to ensure the project's success. A further 10.5% sated that they did not object and though the decision should be the responsibility of senior managers.

Discussion and Conclusion

The results of the study revealed that overall, the participants, comprising CPF drivers of all vehicle types, had excellent knowledge of the EGM model, and all expressed interest in having the system installed. It can thus be concluded that they were able to understand the general concept behind the design and the attributes of the model and use of the EGM model and its operation having studied the documents provided as part of the study. However, if EGM model will be constructed and installed in this area, the level of knowledge of drivers may change because in they will available to use a prototype EGM model. It may enhance the level knowledge.

The information document, illustrated in Figure 4, provided basic details about the EGM model using simple language and sketch diagrams to help drivers to understand the operation of the system. The results of the analysis showed that factors such as education, age or gender had no significant influence upon the level of understanding achieved. Although a high

percentage of participants did not hold a university degree, they had sufficient ability to understand the explanation provided in the document and to understand the EGM model. This success can be attributed to the inclusion of both visual and textual material to convey the information, with the visual communication theory (Barry, 2002) explaining the benefits of the use of pictures which the results here clearly support. It has also been suggested that visual presentation should be favored when offering new products to the market since customers prefer to see information in this format rather than to read. Pavel (2012) noted that around 40% of people exhibit a better response to visual information when compared to text alone.

In addition to the clarity of information, another factor behind the drivers' support for the system was the fact that the EGM model is an approach which supports sustainable development, conserves resources, offers a clean source of energy, and assists in the prevention of activities which lead to climate change. This can therefore offer benefits to society, the economy, and the environment. This has been helpful to CPF, as the company has been named to the Dow Jones Sustainability Index in the Emerging Markets category since 2015, ranking within the top 5 from a total of 31 companies in the food sector (CPF, 2015). The EGM model can therefore add to achievements such as becoming the world's first sustainable chicken producer as measured by the ProSustain standard (DNV Business Assurance Group, 2012). It is clear that CPF has been taking its responsibilities in the field of sustainability very seriously, through an approach which has seen staff and suppliers playing a key role in terms of heightened awareness of issues such as clean technology, and sustainable alternative energy. The basic awareness levels of these issues would already be expected in CPF drivers so it is not surprising that the EGM model was readily understood and appreciated by these drivers.

The analysis of correlation coefficients revealed relationships between the opinions of the drivers which can guide the development of the prototype EGM system. Attributes related to the opinions revealed in the study can be considered by engineers responsible for the installation of the system, with factors such as the materials used and the safety features added playing a key role in ensuring that the system gains the support and confidence of the drivers. The EGM system will not compromise traffic safety or damage vehicles, and will be designed to ensure maximized convenience and ease of use.

In order to improve the design and the future operational capabilities of the EGM system, the designers should note that among all the opinions reported, the greatest concern of the drivers was that the system might potentially compromise convenience. This particular question drew the most significant outcome in terms of the difference between positive and negative feelings at 16.09%, while the second greatest area of concern was traffic safety. These areas should thus attract the greatest attention from designers in improving the EGM system. In contrast, the negative aspects such as vehicle damage were not particularly seen as a major concern by the drivers.

While the drivers will play an important role as users of the system, and must thus be involved in the consultation process where

elements of the design will directly impact drivers, they generally considered that the decision making process regarding the implementation of such a scheme and the necessary investment would be the responsibility of senior managers.

References

Ali, S. F., Friswell, M. I., & Adhikari, S. (2011). Analysis of energy harvesters for highway bridges. *Journal of Intelligent Material Systems and Structures, 22*(16), 1929-1938.

Barry, A. M. (2002). Perception and visual communication theory. *Journal of Visual Literacy, 22*(1), 91-106.

Charoen Pokphand Foods (PLC). (2013). *Annual review 2015*. Retrieved from http://www.cpfworldwide.com/contents/investors/download/annual-review/Annual Review2015_EN.pdf

Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Earlbaum Associates.

Department of Alternative Energy Development and Efficiency. (2013). *Renewable energy development plan in 10 years (2013-2021)*. Retrieved from http://weben.dede.go.th/webmax/content/10-year-alternative-energy-development-plan

Department of Alternative Energy Development and Efficiency. (2016). *Energy situation January - May 2016.* Retrieved from http://www.dede.go.th/download/state_59/frontpagejan_may59.pdf

DNV Business Assurance Group. (2012). *ProSustain® standard principles and requirements* (2nd ed.). Norway: Author.

East Japan Railway Company. (2008). *Demonstration experiment of the "Power-Generating Floor" at Tokyo station*. Retrieved from http://www.jreast.co.jp/e/development/press/20080111.pdf

Energy Policy and Planning Office. (2016). *Energy statistics of Thailand 2015*. Retrieved from http://www2.eppo.go.th/info/cd-2015/Energy%20Statistics%20of%20Thailand%202015.pdf

Everett, M. R. (1983). *Diffusion of innovations.* New York: The Free Press.

Kazmierski, T. J., & Beeby, S. (2011). *Energy harvesting systems principles, modeling and applications.* New York: Springer.

Organisation for Economic Co-Operation and Development Statistical Office of the European Communities. (2005). *Guidelines for collecting and interpreting innovation data* (3rd ed.). Paris: Rue des Grands-Augustins.

Pavel, C. (2012). Using visual content in your marketing. Quaestus Multidisciplinary *Research Journal, 3*(1), 164-168.

Pornpongmetta S., Thanuttamavong .M & Jintana w. (2015). *The European Conference on Sustainability, Energy & the Environment 2015 Official Conference Proceedings*. United Kingdom: The international Acedemic Foruim.

Priya, S., & Inman, D. J. (2010). *Energy harvesting technologies*. New York: Springer.

Spies, P., Pollak, M., & Mateu, L. (2015). *Handbook of energy harvesting power supplies and applications*. New York: CRC Press.

World Bank. (2009). *Enterprise survey and indicator survey: sampling methodology*. Retrieved from http://www.enterprisesurveys.org/~/media/GIAWB/EnterpriseSurveys/ Documents/ Methodology/Sampling_Note.pdf

Zuo, L., & Tang, X. (2013). Large-scale vibration energy harvesting. *Journal of Intelligent Material Systems and Structures, 24*(11), 1405-1430

ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

Relationship between Internal and External Factors Influencing Durian Export to People's Republic of China

ณัฐชุดา เดชพ่วง และ กนกพร ชัยประสิทธิ์

Natchuda Dechpaung and Kanokporn Chaiprasit

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Master of Business Administration Program, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยภายในประเทศที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนไปประเทศจีน (2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยภายนอกประเทศที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนไปประเทศจีน (3) เพื่อหาแนวทางเพิ่มศักยภาพในการส่งออกให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์ทุเรียน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้อมูลปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์ทุเรียนโดยรวม ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกทุเรียน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปี ตั้งแต่พ.ศ.2549 ถึง พ.ศ.2558 รวม 10 ปี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติแบบสมการถดถอยพหุเชิงซ้อนและใช้วิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แบบกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในแบบจำลองนี้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงปริมาณการส่งออกทุเรียนไปประเทศจีนได้ร้อยละ 90.21 ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจีน รองลงมาคือ ราคาส่งออก (F.O.B.) ทุเรียนไทย ผลผลิตทุเรียนไทย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และมูลค่าการนำเข้าทุเรียนของประเทศจีน ผลการศึกษาในงานวิจัยนี้สนับสนุนให้ผู้กำหนดนโยบายหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจภาคการเกษตร ปรับโครงสร้างด้านการตลาด หาตลาดส่งออกใหม่ เพิ่มการใช้สินค้า เพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์ คงไว้ซึ่งประสิทธิภาพและเพิ่มศักยภาพการเป็นผู้นำการส่งออกทุเรียนอันดับหนึ่งของโลก

คำสำคัญ: ส่งออก, ทุเรียน, ประเทศจีน

Abstract

This independent study aimed to study the relationship between internal and external factors influencing durian export to People's Republic of China. The data were collected by using the secondary data, i.e. the annual report on durian export from 2006-2015. The EViews program with multiple regression and Ordinary Least Squares (OLS) were used for data analysis. Results showed that the factors in this model could explain 90.21% of changes in durian export. The most influential was China's GDP followed by F.O.B., Thai durian, Thai durian production, currency exchange rate, and China's durian import value. Furthermore, practical issues drawn from this study for the government and policy makers to consider in order to maintain and enhance Thailand's performance in its number one world's durian exporter were presented: economic structural reform of agricultural sector,

restructuring the marketing, seeking new markets, increasing demand, and adding value to products.

Keywords: export, durian, China

บทนำ

ทุเรียน ผลไม้ที่ได้รับการขนานนามว่าเป็น “ราชาผลไม้” ด้วยรูปทรงที่ไม่น่าเชื่อว่าจะรับประทานได้ ทั้งยังมีรสชาติและกลิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นที่ติดอกติดใจทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตทุเรียนอับดันต้น ๆ ของโลก โดยในช่วงเดือนมกราคม – พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ประเทศไทยส่งออกทุเรียนรวมประมาณ 380 ล้านกิโลกรัม มูลค่ากว่า 13,580 ล้านบาท โดยในทั้งหมดนี้ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกทุเรียนสดประมาณ 364 ล้านกิโลกรัม มูลค่ากว่า 12,280 ล้านบาท และประเทศคู่ค้าที่สำคัญคือ ประเทศจีน (จินตน์กานต์ งามสุทธา, 2557)

ทุเรียนเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมในประเทศจีนมาก และประเทศไทยก็เป็นผู้ผลิตทุเรียนสดรายเดียวที่จีนอนุญาตให้นำเข้า ประเทศจีนเป็นตลาดสินค้าอาหารที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในโลก ด้วยประชากรที่มากถึง 1,300 ล้านคน ทั้งยังมีการคาดการณ์ว่าจะเพิ่มเป็น 1,475 ล้านคนในพ.ศ. 2050 ประกอบกับประเทศจีนมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มั่นคงและรวดเร็ว ปัจจุบันผู้บริโภคชาวจีนมีแนวโน้มในความต้องการผลไม้ไทยเพิ่มขึ้น จากจำนวนประชากรที่จะเพิ่มมากขึ้นของนโยบายลูกคนเดียว และพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่เปลี่ยนแปลงไปตามรายได้ที่สูงขึ้น ทำให้ชาวจีนนิยมสินค้าที่มาจากต่างประเทศและสินค้าที่มีคุณภาพ

ขั้นตอนการส่งออกทุเรียนไปประเทศจีน จะต้องมีการดำเนินการขออนุญาตก่อนนำเข้า ทุเรียนสดจากประเทศไทยได้รับอนุญาตจากสำนักควบคุมคุณภาพและตรวจสอบกักกันโรคแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน(General Administration of Quality Supervision Inspection and Quarantine of People Republic of China--AQSIQ) ให้เป็นทุเรียนสดที่สามารถนำเข้าไปจำหน่ายในประเทศจีนได้ประเทศเดียว โดยนับว่าเป็นสินค้าชั้นสูง (hi-end) ปัญหาที่พบในการส่งทุเรียนไทยไปขายยังประเทศจีนคือ เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย ที่ผ่านมาไม่ได้มีการกำหนดเป็นศัตรูพืชกักกัน แต่ปัจจุบันประเทศจีนได้มีข้อกำหนดนี้ขึ้นแล้ว ซึ่งหากตรวจพบ เจ้าหน้าที่สามารถเผาทำลายหรือปฏิเสธการนำเข้าได้ในทันที แต่ในทางปฏิบัติหากพบแมลงศัตรูพืชดังกล่าว เจ้าหน้าที่จะมีการฉีดพ่นด้วยสาร Methylbromide ซึ่งผู้นำเข้าจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เอง (อุไร สุวรรณวงศ์, 2557)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยภายในประเทศที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนไปประเทศจีน

2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยภายนอกประเทศที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนไปประเทศจีน

3. เพื่อหาแนวทางเพิ่มศักยภาพในการส่งออกให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์ทุเรียน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) ของ เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ในการยึดหลักการแบ่งงานกันทำ ประเทศจะผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอีกประเทศหนึ่งหรือผลิตสินค้าด้วยต้นทุนต่ำที่สุดและส่งออกสินค้าดังกล่าวไปยังประเทศนั้น ในทางตรงกันข้ามก็จะนำเข้าสินค้าที่ผลิตแล้วเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบที่ต่ำกว่าหรือต้นทุนค่าเสียโอกาสที่สูงกว่าจากประเทศนั้น การค้าของโลกก็จะเพิ่มขึ้น (ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร, 2559)

กลยุทธ์ในการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ ได้แก่

1. การส่งออก (exporting) เป็นวิธีที่ง่ายต่อ

การเข้าสู่ตลาดต่างประเทศและได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านการเมืองของประเทศคู่ค้าน้อยกว่าวิธีอื่น แบ่งได้เป็น 2 วิธี ได้แก่

1.1 การส่งออกทางอ้อม (indirect exporting) หมายถึง กิจการจะมอบหมายให้ผู้อื่นทำหน้าที่ในส่วนที่เป็นการส่งออกสินค้าแทนตนเอง โดยจะใช้คนกลางในประเทศของตนช่วยกระจายสินค้าไปต่างประเทศ

1.2 การส่งออกทางตรง (direct exporting) หมายถึง กิจการจะทำหน้าที่ในการส่งสินค้าของตนไปยังลูกค้าในต่างประเทศโดยไม่ผ่านคนกลางใดๆ เช่น การออกงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ มีการซื้อขายกันโดยตรง ทำให้มีกำไรมากกว่าที่จะต้องผ่านคนกลาง (พงษ์สรรค์ ลีลาหงส์จุฑา และลักคณา วรศิลป์ชัย, 2553)

2. การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศ (countertrade) เป็นการซื้อขายโดยแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันและกันแทนการใช้เงินตรา ซึ่งมีรูปแบบ ดังนี้

2.1 การแลกเปลี่ยนสินค้าโดยตรง (pure barter) เป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้ากับสินค้า ตามสัญญาแห่งการค้าต่างตอบแทน

2.2 การแลกเปลี่ยนผ่านข้อตกลงล่วงหน้า (clearing arrangements) เป็นการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน ตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด หากเกินจากที่กำหนดไว้ ต้องชำระด้วยเงินตราสกุลเงินหลัก

2.3 การค้าแลกเปลี่ยน (switch trading) เป็นรูปแบบการค้าที่มีประเทศที่สามเข้ามาเกี่ยวข้องในการซื้อต่างตอบแทน เนื่องจากประเทศคู่ค้าระหว่างกันอาจไม่ต้องการสินค้าที่ตนได้แลกเปลี่ยนมา

2.4 การซื้อตอบแทน (counter purchase) คือการที่ประเทศคู่ค้าจะทำข้อตกลงกันในการซื้อสินค้าระหว่างกัน เพื่อเป็นการตอบแทนทางการค้าและป้องกันการเสียดุลทางการค้า

2.5 การซื้อคืน (buy back) จะเกิดขึ้นในกรณีที่ธุรกิจเข้าไปสร้างโรงงาน หรือจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีหรือบริการอื่นๆ ให้กับประเทศหนึ่ง และยินดีที่จะซื้อสินค้าที่ผลิตจากโรงงานนั้นตามสัดส่วนของการชำระเงินตามสัญญา (ชนงกรณ์ กุณฑลบุตร, 2559)

ในปัจจุบันหลายประเทศพยายามส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก เพื่อนำรายได้มาสู่ประเทศ ขณะเดียวกันมีการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อลดการนำเข้าจากต่างประเทศ ได้แก่ ภาษีศุลกากร โควต้ามาตรการของรัฐบาล การผูกขาด และการเลือกปฏิบัติในการคิดราคาสินค้า มาตรการเหล่านี้นับวันจะมีบทบาทในทางการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น อันสืบเนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ที่ทำการค้าระหว่างประเทศร่วมกัน (กนกพร ชัยประสิทธิ์, 2559)

การค้าสินค้าระหว่างไทยกับจีน ประเทศจีนเป็นประเทศคู่ค้าสินค้าการเกษตรอันดับ 1 ของไทย โดยในพ.ศ. 2555-2557 มีสัดส่วนการค้าสินค้าการเกษตรร้อยละ 10.48 ของมูลค่าการค้าสินค้าการเกษตรของไทยกับโลก ในพ.ศ. 2555 มีมูลค่าการค้ารวม 127,355 ล้านบาท และมีมูลค่าเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในพ.ศ. 2556 และ 2557 เป็นมูลค่า 140,265 ล้านบาทและ 171,393 ล้านบาท ตามลำดับ คิดเป็นมูลค่าการค้าเฉลี่ยปีละ 146,338 ล้านบาท โดยมีอัตราการค้าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ16.01ต่อปี ทั้งนี้ ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าสินค้าการเกษตรกับจีนมาโดยตลอด ในด้านของการส่งออกสินค้าเกษตร ประเทศจีนเป็นตลาดส่งออกอันดับ 2 ของไทย โดยในพ.ศ. 2555 ไทยส่งออกไปจีนเป็นมูลค่า 85,686 ล้านบาท และมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในพ.ศ. 2556 และ 2557 เป็น 97,101 ล้านบาทและ 123,314 ล้านบาท ตามลำดับ ในช่วงพ.ศ. 2555-2557 ไทยมีสัดส่วนการส่งออกไปจีน คิดเป็นมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยปีละ 102,033 ล้านบาท โดยมีอัตราการส่งออกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 19.96 ต่อปี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559)

ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตสินค้าหลายชนิดที่ยังคงได้เปรียบเมื่อเทียบกับประเทศจีนและคู่แข่งขัน เช่น ทุเรียน ลำไย ส้มโอ มังคุด เงาะ กล้วยไข่ ลองกอง และมะพร้าวอ่อน เป็นต้น อีกทั้งตลาดจีนยังมีโอกาสขยายการส่งออกได้อีกมาก เศรษฐกิจค่อนข้างมีเสถียรภาพ รายได้ของประชากรดีขึ้น โดยเฉพาะเมืองกวางตุ้ง เซี่ยงไฮ้ หนานหนิง เซียะเหมิน ฟูเจียน ปักกิ่ง และเฉินตู ซึ่งไทยน่าจะมีโอกาสในการเจาะตลาดนี้ได้เพิ่มขึ้น ด้านการขนส่งมีโอกาสขยายเส้นทางทะเลมุ่งสู่ตลาดจีนโดยไม่ต้องผ่านฮ่องกง เนื่องจากการลดภาษีเป็น 0 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ไทยสามารถส่งสินค้า

ไปยังท่าเรือในเมืองต่าง ๆ ของจีนได้โดยตรง เช่น นานกิง กวางตุ้ง เซี่ยงไฮ้ และเซียะเหมิน เป็นต้น อย่างไรก็ดี เส้นทางขนส่งทางอากาศยังสามารถขยายการส่งสินค้าผลไม้ไปยังสนามบินเมืองต่างๆ ในมณฑลยูนนานและเมืองอื่นๆ ที่สำคัญได้เพิ่มขึ้นเช่นกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

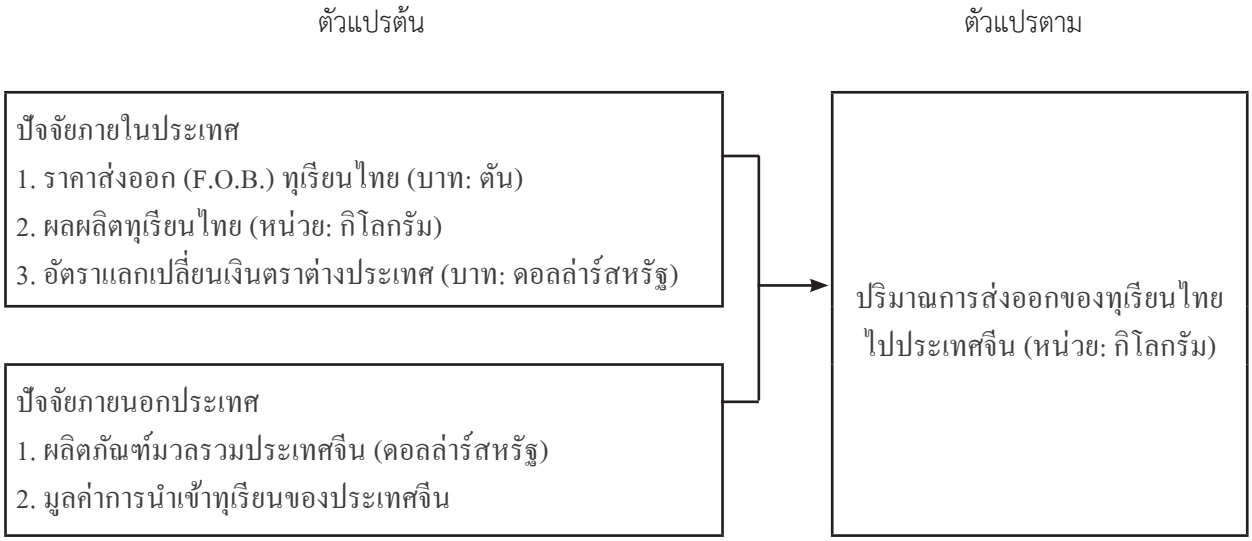

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ราคาส่งออก (F.O.B) ทุเรียนของไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทย

2. ผลผลิตทุเรียนไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทย

3. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทย

4. ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจีนมีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทย

5. มูลค่าการนำเข้าทุเรียนของประเทศจีนมีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ใช้หน่วยวิเคราะห์ดังนี้ ปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์ทุเรียนโดยรวม ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกทุเรียนในช่วงระยะเวลาเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2558 รวม 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป EViews ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา ซึ่งเป็นข้อมูลรายปี โดยจะเริ่มตั้งแต่ปี 2549 – 2558 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการคำนวณเพื่อหาค่าต่างๆ โดยมีแบบจำลองดังต่อไปนี้

Qt = a + b_1PT + b_2QTT + b_3EX + b_4CGDP + b_5 VI

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยใช้ข้อมูลย้อนหลัง ได้แก่ ราคาส่งออก (F.O.B) ทุเรียน

ของไทย (บาท: กิโลกรัม) ผลผลิตทุเรียนไทย (หน่วย: กิโลกรัม) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท: ดอลล่าร์สหรัฐ) ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจีน (ดอลล่าร์สหรัฐ) มูลค่าการนำเข้าทุเรียนของประเทศจีน ปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีน (หน่วย: กิโลกรัม) ตั้งแต่พ.ศ. 2549 – 2558 เก็บข้อมูลจากกรมการส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สถิติการส่งออกกรมศุลกากร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมการค้าต่างประเทศ สถิติการส่งออก จากงานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง เรียบเรียงข้อมูลที่ได้มา จัดเป็นหมวดหมู่ตามกลุ่มของตัวแปรที่จะศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติ ในรูปของสมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) ในรูปกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Square--OLS) ประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม Eviews สำหรับค่าทางสถิติต่างๆ เช่น ค่า T-value จะเป็นค่าที่ใช้สำหรับทดสอบตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีผลกระทบต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยค่านี้จะแสดงในรูปวงเล็บ และค่า F-statistic จะใช้ในการทดสอบนัยสำคัญของสมการที่ประมาณค่าว่ามีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ ค่า r^2 เป็นค่าใช้พิจารณาว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดในสมการสามารถอธิบายถึงการเคลื่อนไหวขึ้นลงตัวแปรตามได้มากน้อยเพียงใด โดยอธิบายเป็นค่าร้อยละ การทดสอบการเกิด Multicollinearity การสร้างแบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณนั้น อาจจะมีตัวแปรอิสระบางตัวเกิดมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (coefficient of correlation) จะต้องไม่มากกว่า 0.80 การทดสอบสหสัมพันธ์เชิงอนุกรม (autocorrelation) โดยใช้ค่า Probability มากกว่า 0.05 แสดงว่าไม่มีปัญหา Autocorrelation และการทดสอบปัญหาความแปรปรวนของตัวแปรความคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (heteroscedasticity) โดยประยุกต์ใช้วิธี White’s Test โดยใช้ค่า Probability มากกว่า 0.05 แสดงว่าไม่มีปัญหา Heteroscedasticity (ขนิษฐา มีสนาม, 2555)

ผลการวิจัย

การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จาก Correlation Matrix พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ มีค่าน้อยกว่า 0.80 ทุกคู่ แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวเป็นอิสระซึ่งกันและกัน หรือไม่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบเชิงเส้น ดังนั้น แสดงว่าไม่เกิดปัญหา Multicolinearity การทดสอบการเกิดปัญหาสหสัมพันธ์เชิงอนุกรมเวลา (autocorrelation) ตกอยู่ในช่วงยอมรับสมมติฐานหลักว่า ไม่มีความสัมพันธ์ลำดับที่หนึ่งระหว่างค่าคลาดเคลื่อนจากแบบจำลอง หรือไม่เกิดปัญหา Autocorrelation การทดสอบปัญหาความแปรปรวนของตัวแปรความคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (heteroscedasticity) ตกอยู่ในช่วงที่ยอมรับสมมติฐานหลัก (null hypothesis) ได้ว่า ค่า P = 0 แสดงว่าไม่เกิดปัญหา Homoscedasticity

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศที่มีต่อการส่งออกทุเรียนไปประเทศจีน สามารถประมาณค่าความสัมพันธ์โดยใช้รูปแบบสมการเส้นตรง โดยให้ตัวแปร YQT คือ ปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีน X1PT คือ ราคาส่งออก (F.O.B) ทุเรียนของไทย X2QTT คือ ผลผลิตทุเรียนไทย X3EX คือ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ X4CGDP คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจีน และ X5VI คือ มูลค่าการนำเข้าทุเรียนของประเทศจีน ได้ผลการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ ดังนี้

YQT = 716483019.473 + 2182355.112 X1PT + 55.258 X2QTT - 6973470.034 X3EX

(2.512)* (0.833)* (0.592)* (-0.777)*

- 28666106.599 X4CGDP + 0.00092 X5VI

(-3.482)**(0.070)*

เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่สำคัญพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.9021 หมายความว่าตัวแปรอิสระต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ราคาส่งออก (F.O.B) ทุเรียนของไทย ผลผลิตทุเรียนไทย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจีน มูลค่าการนำเข้าทุเรียนของประเทศจีน สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตาม คือ ปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทย

ไปประเทศจีนได้ร้อยละ 90.21 ค่า R^2 ของแบบจำลองมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าแบบจำลอง สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ดี ค่าสถิติ F-Statistic มีค่าเท่ากับ 7.3729 หรืออาจจะพิจารณาจากค่า Prob. (F-statistic) ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 0.0378 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระต่างๆ มีอิทธิผลต่อตัวแปรตาม เท่ากับ 7.3729

1. ปัจจัยภายในประเทศ

1.1 ราคาส่งออก (F.O.B.) ทุเรียนของไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกของทุเรียนไทยไปประเทศจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 2182355.112 และค่าสถิติ T-Statistic เท่ากับ 0.833

1.2 ผลผลิตทุเรียนไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีนทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 55.258 และค่าสถิติ T-Statistic เท่ากับ 0.592

1.3 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ - 6973470.034 และค่าสถิติ T-Statistic เท่ากับ -0.777

2. ปัจจัยภายนอกประเทศ

2.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจีน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ - 28666106.599 และค่าสถิติ T-Statistic เท่ากับ -3.482

2.2 มูลค่าการนำเข้าทุเรียนของประเทศจีนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีนทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.00092 และค่าสถิติ T-Statistic เท่ากับ 0.070

การอภิปรายผล

ปัจจัยภายในประเทศ

ราคาส่งออก (F.O.B.) ทุเรียนไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกของทุเรียนไทยไปประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาต ดะลุณเพธย์ (2534) ได้กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์เพื่อการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศฮ่องกงคือราคาส่งออกทุเรียนของไทย จำนวนประชากรของฮ่องกงและราคาเงาะส่งออกของไทย

ผลผลิตทุเรียนไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกของทุเรียนไทยไปประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กวิน ธารกกาญจน์ (2558) ได้กล่าวว่า เนื่องจากปัจจุบันประเทศจีนเป็นตลาดการค้าที่มีขนาดใหญ่อีกทั้งยังมีประชากรมากติดอันดับต้น ๆ ของโลก ปัจจุบันประเทศไทยยังคงเป็นคู่ค้าที่สำคัญสำหรับประเทศจีน มูลค่าการนำเข้าผลไม้สดและทำให้แห้งหมวด 08 จากประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นปีละหลายหมื่นล้านบาท สำหรับประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นคู่แข่งสำคัญของการนำเข้าสินค้าสู่ประเทศจีนคือ เวียดนาม ซึ่งมีทิศทางหรือแนวโน้มของมูลค่าการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากมีชายแดนที่ติดกับมณฑลกวางสี และสามารถร่นระยะเวลาการขนส่งผลไม้ไปยังมณฑลต่างๆ ภายในประเทศจีนได้รวดเร็วกว่าขนส่งจากประเทศไทย แต่ผู้บริโภคในประเทศจีนยังคงชื่นชอบและติดใจในรสชาติของผลไม้ที่ผลิตจากเมืองไทยมากกว่าประเทศเพื่อนบ้าน

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องการงานวิจัยของ กฤษณี พิสิฐศุภกุลและคณะ(2556) พบว่า ค่าเงินของประเทศผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้ามีผลต่อราคาสินค้า หากเมื่อใดก็ตามที่ค่าเงินบาทของไทยอ่อนค่า ราคาสินค้าที่คำนวณเป็นสกุลเงินของผู้ส่งออกจะมีค่าเพิ่มขึ้น ความต้องการที่จะส่งออกสินค้าจะเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ราคาสินค้าเมื่อคำนวณเป็นสกุลเงินของประเทศผู้ซื้อจะมีราคาสินค้าสูงขึ้น ต้องเสียเงินในการนำเข้าสินค้ามากขึ้น ดังนั้น ผู้ซื้อจะรอจนกว่าการอ่อนค่าของสกุลเงินประเทศผู้ขายมีน้อยลงจึงจะทำการซื้อมากขึ้น

ปัจจัยภายนอกประเทศ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจีนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีน ซึ่งขัดแย้งกับ รังสรรค์ โนชัย (2556) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสงค์การส่งออกทุเรียน มังคุด และลำไยของประเทศไทยไปยังประเทศจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ราคาการส่งออกทุเรียน มังคุด และลำไยของประเทศไทยไปประเทศจีนปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศจีน และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวของ ประเทศจีนปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศจีน

มูลค่าการนำเข้าทุเรียนของประเทศจีนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กวิน ธารกกาญจน์ พบว่า ปัจจุบันผลไม้เป็นที่นิยมสำหรับผู้บริโภคชาวมณฑลยูนนาน เนื่องจากรสชาติผลไม้จากเมืองไทยมีรสชาติที่ดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งผู้บริโภคเชื่อมั่นในคุณภาพของผลไม้ที่นำเข้ามาจากประเทศไทยโดยเรียกว่าเป็น “ผลไม้ไฮโซ” นับว่าเป็นข้อได้เปรียบทางด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ที่มาจากประเทศไทย ทำให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศจีน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีน ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเติบโตหรือชะลอตัวของเศรษฐกิจประเทศจีนมีผลต่อปริมาณนำเข้าทุเรียนจากประเทศไทย เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจีนเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคชาวจีนมีความต้องการในสินค้านำเข้าหลากหลายชนิดมากขึ้น การนำเข้าทุเรียนจากประเทศไทยจึงเป็นหนึ่งในตัวเลือก ซึ่งในอนาคตทางสาธารณรัฐประชาชนจีนมีแนวโน้มที่จะนำเข้าทุเรียนจากไทยมากยิ่งขึ้น ผู้กำหนดนโยบายของรัฐบาล หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจภาคการเกษตรเพื่อปรับโครงสร้างด้านการตลาด หาตลาดส่งออกใหม่ เพิ่มการใช้สินค้า สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาเกษตรกรและสถาบันการเกษตร การพัฒนาการผลิต พัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนามาตรฐานสินค้า วิจัยและพัฒนาสายพันธุ์เพื่อเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์ ให้คงไว้ซึ่งประสิทธิภาพและเพิ่มศักยภาพการเป็นผู้นำการส่งออกทุเรียนอันดับหนึ่งของโลก

References

Chaiprasit, K. (2016). *International trade theory*. Retrieved from http://www.journal.rmutt.ac.th:8080/index.php/mmr-vol1/article/view/680/530 (in Thai)

Dalunaphet, A. (1991). *Factors affecting Thai export demand for durian*. Retrieved from http://kukr.lib.ku.ac.th/db/B KN/search_detail/result/212433 (in Thai)

Kuntonbutrs, C. (2016). *Mode of entry to international marketing*. Retrieved from http://www.bus.rmutt.ac.th/thai/journal/chanongkorn/c3.html (in Thai)

Leelahongjutha, P., & Worasilchai, L. (2012). *Strategies to enter the international market of SMEs entrepreneurs.* Retrieved from http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/30_2/pdf/aw24.pdf (in Thai)

Misanam, K. (2012). *Determinants of Thailand’s export of cut-diamonds to Hong Kong.* Master of Education Thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)

Ngamsuttha, C. (2014). *Durian turning point*. Retrieved from http://lnli258mutita.blogspot.com (in Thai)

Nochai, R. (2013). *Export demand function estimation for Thai fresh fruits*. Retrieved from file:///C:/Users/Alice/ Downloads/Fulltext%232_177923.pdf (in Thai)

Office of Agricultural Economics. (2016). *Trade between Thailand and China*. Retrieved from http://www.oae.go.th/ biae/download/Trade/TradeTH-CN.pdf (in Thai)

Pisitsuppakul, K. (2015). *Behind the market and pricing of Thai rubber*. Retrieved from https://www.bot.or.th/Thai/ MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_90.pdf (in Thai)

Suwannawong, A. (2014). *Durian turning point*. Retrieved from http://lnli258mutita.blogspot.com (in Thai)

Thankankarn, K. (2015). *Trade potential for Thai fresh fruits exports to Yunna province, China PDR.* Retrieved from http://postgrads.mfu.ac.th/ckfinder/userfiles/files/File17.pdf (in Thai)

แนะนำหนังสือ
Book Review

พระอนุสรณ์ กิตฺติวณฺโณ (เรืองปัญญารัตน์)i
นิสิตปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

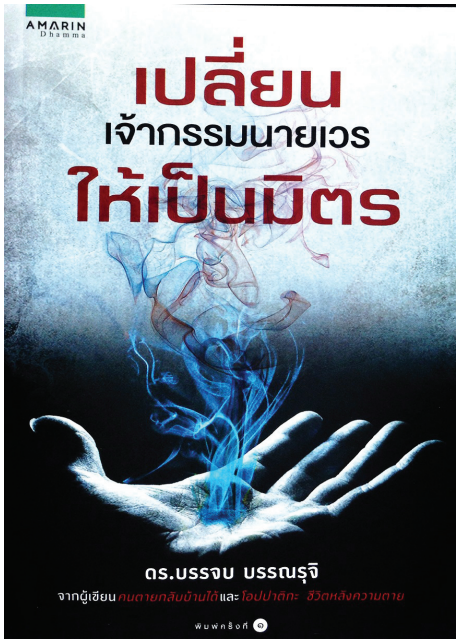

ชื่อหนังสือ: เปลี่ยนเจ้ากรรมนายเวรให้เป็นมิตร

ผู้เขียน: ดร. บรรจบ บรรณรุจิ

ปีที่พิมพ์: 2558

สำนักพิมพ์: อมรินทร์

จำนวนหน้า: 120 หน้า

ดร.บรรจบ บรรณรุจิ เป็นชาวตำบลธรรมเสน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี บรรพชาเป็นสามเณร เรียนนักธรรม บาลี ซึ่งเป็นการศึกษาของสงฆ์ไทย จนสอบได้นักธรรมชั้นเอกและสอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยค (ป.ธ.9) ขณะเป็นสามเณร เมื่อ พ.ศ. 2516 ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนาคหลวง อุปสมบทที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม สำเร็จปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (อ.ม.บาลี สันสกฤต) ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และดุษฎีบัณฑิต (Ph.D.) ที่มหาวิทยาลัยมคธ ประเทศอินเดีย ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกมาอย่างต่อเนื่องและเขียนหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามากกว่า 30 เรื่อง มีงานวิจัยด้านคัมภีร์พุทธศาสนา 3 เรื่อง บทความทางพุทธศาสนามากกว่า 50 เรื่อง งานในอดีตเป็นอาจารย์ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานปัจจุบัน เป็นอาจารย์พิเศษบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาคีสมาชิกราชบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา ผู้อำนวยการสถาบันจิตภาวนา มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก เจ้าของบ้านบรรณรุจิ เปิดสอนหลักสูตรครูสมาธิของหลวงพ่อวิริยังค์ สิรินธโร เขียนหนังสือ และบรรยายธรรมทางสถานีวิทยุยานเกราะ และ อสมท.

“เปลี่ยนเจ้ากรรมนายเวรให้เป็นมิตร” พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร อมรินทร์ธรรมะ อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง 2558 จำนวน 120 หน้า หนังสือเล่มนี้อยู่ในชุดชีวิตหลังความตาย เล่มที่ 3

วัตถุประสงค์ของหนังสือเล่มนี้คือ การเสนอความรู้ซึ่งเป็นข้อมูลในคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่คนทั่วไปเข้าถึงได้ โดยไม่ทิ้งความเชื่อถือทางวิชาการ และทำอย่างไรให้เจ้ากรรมนายเวรเป็นมิตรด้วยความรู้สึกจากความจริงที่ว่า สัตว์โลกน่าจะอยู่ร่วมกันฉันมิตรได้ (คำนำ)

เปลี่ยนเจ้ากรรมนายเวรให้เป็นมิตร เล่มนี้ผู้เขียนได้เสนอเนื้อหาด้วยการปูพื้นฐานความรู้ให้ผู้อ่านได้เข้าใจเกี่ยวกับ เจ้ากรรม นายเวร หมายถึงอะไร คือใคร มีเจ้ากรรมนายเวรมาจากที่ไหนบ้าง เจ้ากรรมนายเวรที่เป็นโอปปาติกะ ที่เป็นกายหยาบ ที่เป็นไปตามกรรม เรื่องเล่าด้วยเจ้ากรรมนายเวร และทำอย่างไรให้เจ้ากรรมนายเวรเป็น

มิตร จัดเรียงเนื้อหาให้ผู้อ่านได้มีความรู้ความเข้าใจไล่ไปไปตามลำดับ พร้อมทั้งตัวอย่างของผู้ที่เจ้ากรรมนายเวรไล่ล่า วิธีการการสิ้นสุดของการไล่ล่า รูปแบบของการสร้างมิตรจากเจ้ากรรมนายเวร

ผู้เขียนได้ค้นคว้าเรื่องจากพระไตรปิฎก อรรถกถา ที่บันทึกเป็นเรื่องราวในอดีตประการหนึ่ง ผสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบันซึ่งมาจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียนเอง บางเรื่องได้รับฟังจากสื่อต่าง ๆ ที่เล่าขานกัน บางเรื่องมาจากมีผู้คนที่ได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับเจ้ากรรมนายเวรมาเล่าให้ฟัง ผู้เขียนนำเรื่องเหล่านั้นมากลั่นกรองโดยใช้ความรู้จากพระไตรปิฎก และอรรถกถาเป็นฐานในการพิจารณา ซึ่งมีหลักวิชาการรองรับข้อมูล สำหรับชาวพุทธแล้ว "เปลี่ยนเจ้ากรรมนายเวรให้เป็นมิตร" มีความสำคัญมากทีเดียว เพราะทำให้เราสามารถหลุดพ้นจากการจองกรรมจองเวรกันชาติแล้วชาติเล่า ด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนา และสุดท้ายจะทำให้เราพบทางแห่งความสุข เจริญงอกงามในชีวิต

ผู้เขียนขึ้นบทนำด้วยประสบการณ์จริงจากผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการพัฒนาจริยธรรม เมื่อปี 2552 ด้วยการยกเรื่องชีวิตจริงของวิทยากรท่านหนึ่งที่ได้รับพิษสงจากเจ้ากรรมนายเวรเล่นงานอย่างหนักเกือบเอาชีวิตไม่รอด เธอชื่อ ภูริดา บัวทรัพย์ เป็นคนสวย ใจบุญ เรียนเก่ง เรียนจบทำงานที่มีอนาคตสวยหรู แต่วันหนึ่งเธอถูกนำส่งโรงพยาบาลแบบไม่รู้สึกตัว เธอสลบไปหนึ่งคืนกับหนึ่งวัน ครั้นเธอฟื้นขึ้นมา พ่อกับแม่ยิ่งตกใจมากขึ้นไปอีกเมื่อลูกสาวมีความจำเลอะเลือน อ่านหนังสือไม่ออก หมอบอกว่า "เธอเป็นโรคที่ไม่ค่อยมีใครเป็นครับ เส้นเลือดดำกับเส้นเลือดแดงไม่ต่อกัน" การรักษาต้องผ่าตัดหลายครั้ง ครอบครัวมีความทุกข์อย่างมาก วันหนึ่งคุณพ่อของเธอไปทำธุระแถวโรงแรมเอราวัณ เห็นคนไปไหว้ท้าวมหาพรหมกันมาก ด้วยความสงสารลูกจึงเข้าไปไหว้ขอพรบ้าง แล้วตั้งจิตอธิษฐานว่า "ขอให้ท่านท้าวมหาพรหมได้กรุณาแจ้งกับเจ้ากรรมนายเวรของลูกสาวผม ให้ช่วยบรรเทาทุกข์บรรเทาโทษให้ด้วยหากลูกสาวมีอาการดีขึ้น ผมจะขอบวชถวาย" (หน้า 3) ปาฏิหาริย์มีจริง จากนั้นลูกสาวก็มีอาการดีขึ้นตามลำดับจนสามารถลุกขึ้นช่วยเหลือตัวเองได้ แล้วคุณพ่อก็ไปบวชที่วัดบวรนิเวศวิหาร ภูริดา เล่าต่อว่า "ตอนป่วยใหม่ ๆ ทำใจยากมาก ตอนนี้ทำใจได้แล้ว เพราะมีครอบครัว ญาติพี่น้องให้กำลังใจ มีพระช่วยสอนให้คิดเชิงบวก" พอคิดได้คิดตก กลับมาใช้ชีวิตปกติ เริ่มไหว้พระ สวดมนต์ ทำบุญใส่บาตร (หน้า 5) ผู้เขียนเห็นว่าครอบครัวบัวทรัพย์ ได้นำความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องกรรมและเจ้ากรรมนายเวรมาใช้ประคับประคองชีวิตให้ดำเนินต่อไป และคุณพ่อรู้สึกได้ว่า "เจ้ากรรมนายมีเวรมีจริงและสามารถขอลดหย่อนผ่อนโทษกันได้" (หน้า 6)

เจ้ากรรมนายเวรคือใคร ผู้เขียนได้อธิบายว่า ชีวิตของคนเรานั้นไม่มีอิสระเสียทีเดียว หากมีใครหรืออะไรมาคอยขัดขวางทำให้ชีวิตไม่ราบรื่น (หน้า 9) ทำให้เจ็บป่วยหรือพบกับความเดือดร้อน บางครั้งหนักหนาจนถึงแก่ชีวิต ไม่ผิดเสียที่เดียวที่มองอย่างนั้น หากพิจารณาตามพุทธพจน์ที่ว่า " กัมมุนา วัตตะตีโลโก สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม" เจ้ากรรมนายเวรไม่เพียงอยู่ในรูปของโอปปาติกะที่อยู่คนละมิติเท่านั้น แต่เจ้ากรรมนายเวรอาจมาในรูปมนุษย์ สัตว์เดรัจฉาน ที่เราเคยเบียดเบียนทำร้ายมาในอดีต หรือบางครั้งเจ้ากรรมนายเวรอาจมาในรูปของผลกรรมได้เช่นกัน ผู้เขียนได้ยกบทพระนิพนธ์ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในหนังสือ อำนาจอันยิ่งใหญ่แห่งกรรม อธิบายเจ้ากรรมนายเวรไว้ว่า "...เจ้ากรรมนายเวรนั้นคือ ผู้ที่ถูกทำร้ายก่อนและผูกอาฆาตจองเวร หากไม่มีอาการอาฆาตจองเวรก็ไม่ถือว่าเป็นเจ้ากรรมนายเวร เขาย่อมเป็นผู้ไม่คิดร้าย ไม่ติดตามทำร้ายให้เป็นการตอบสนองหรือที่เรียกกันว่าแก้แค้น ผู้ที่มีสัมมาทิฏฐิหรือมีความเห็นชอบ แม้จะมองไม่เห็นหน้าตาของเจ้ากรรมนายเวร แต่ก็ย่อมไม่ประมาทและย่อมไม่เห็นเป็นความเหลวไหลไม่มีเหตุผล เหตุที่เรามีเจ้ากรรมนายเวรก็เพราะเราต่างก็มีภพชาติมานับไม่ถ้วนในอดีต ต่างก็ทำกรรมดีและไม่ดีเอาไว้นับไม่ถ้วนในภพชาติทั้งหลายนั้น เจ้ากรรมนายเวรที่ได้ไปก้ำเกินเบียดเบียนทำร้ายไว้ ก็ย่อมมีไม่น้อยเช่นกัน" (หน้า 11)

ผู้เขียนตั้งคำถามว่า เจ้ากรรมนายเวรมาจากไหนหรือเกิดจากอะไร คำตอบคือ "กรรม" ผู้เขียนว่าเสียดายที่ชาวพุทธไทยเราแม้จะคุ้นเคยกับคำสอนเรื่องกรรม แต่ยังเข้าใจได้ไม่ถ่องแท้ เพราะชาวพุทธมักพูดถึงคนที่ประสบกับสิ่งไม่ดีว่าเป็นกรรมของเขา แต่กลับพูดกับคนที่ประสบสิ่งดีว่าเป็นโชคของเขา แสดงว่าชาวพุทธไทยเราส่วนใหญ่เข้าใจเรื่องกรรมไปทางลบ ทั้งที่ทั้งสองเหตุการณ์เป็นเรื่อง

ของ “ผลกรรม” ผู้เขียนได้ยกพุทธพจน์ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 14 มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ว่า “ ดูกรภิกษุ สัตว์ทั้งหลายเป็นผู้มีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับผลของกรรม เป็นผู้มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นพวกพ้องและมีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กระทำกรรมไว้เป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ย่อมเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น”(หน้า13) ผู้เขียน สรุปว่า กรรมที่ทำย่อมส่งผลให้ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ให้ผลในชั้นในคือด้านจิตใจซึ่งเกิดขึ้นทันทีหลังการกระทำสิ้นสุดลงแล้ว กรรมยังให้ผลชั้นนอก คือให้พบสิ่งที่น่าปรารถนาและไม่น่าปรารถนา กรรมดีให้ผลชั้นนอกเป็น ลาภ ยศ สรรเสริญ และความสุข ส่วนกรรมชั่วให้ผลชั้นนอกเป็นความเสื่อมลาภ เสื่อมยศ คำติฉินนินทาและความทุกข์ กรรมชั้นนอกมีความซับซ้อนเพราะให้ผลในชาตินี้ ให้ผลในชาติหน้า ในชาติต่อๆ ไป (หน้า 14)

เจ้ากรรมนายเวรที่เป็นโอปปาติกะ ผู้เขียนได้อธิบายเรื่องนี้ว่า การเป็นเจ้ากรรมนายเวรกัน ย่อมหนีไม่พ้นเหตุและผลตามหลักกฎแห่งกรรม ไม่ใช่แต่กรรมในชาติปัจจุบันเท่านั้น หากยังรวมถึงกรรมที่สืบต่อเป็นสายยาวข้ามภพข้ามชาติ บางทีโกรธแค้นฝังใจจนกลายเป็นการผูกอาฆาตจองเวร (หน้า 17) ผู้เขียนยกเรื่องพญามารผจญมาเสริมในตอนหนึ่งของพุทธประวัติ เราจะได้ยินพระพุทธเจ้าผจญมารตั้งแต่วันที่เสด็จออกบวชเรื่อยไปจนถึงวันตรัสรู้ ในพระไตรปิฎกเรียกมารตนนี้ว่า “มารผู้มีบาป” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์มาหลายภพหลายชาติ ยังถูกพญามารรังควานแรงผลักดันแม้ไม่รุนแรงเหมือนอาฆาตพยาบาท แต่ความริษยาของพญามารนับเป็นกิเลสสายโทสะ กัดกร่อนจิตใจของมนุษย์และเทวดาให้หลงผิดได้ (หน้า 20) เรื่องมารพิเรนทร์ เจ้ากรรมนายเวรของพระโมคคัลลานะ ขณะที่พระเถระเดินจงกรมอยู่กลางแจ้ง มารตนหนึ่งได้เนรมิตกายแอบหายตัวเข้าไปในช่องท้องของท่าน ผู้เขียนได้อธิบายถึงอดีตชาติของท่านสมัยพระพุทธเจ้ากกุสันธะ ท่านเกิดเป็นมารชื่อทูสิซึ่งได้ทำร้ายพระสาวกผูกพยาบาทไว้ในใจจนมาถึงกาลของพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันทูสิมารในอดีตได้มาเกิดในตระกูลพราหมณ์ ได้ออกบวชเป็นพระสาวกสำเร็จเป็นพระอรหันต์ด้วยเศษกรรมในอดีตยังหลงเหลืออยู่จึงทำให้มารหาโอกาสทำร้าย เรื่องจิตของเทวดาหลงคิดกลั่นแกล้งพระสาวก 2 รูปให้ทะเลาะกันด้วยเนรมิตเป็นผู้หญิงแสดงพฤติกรรมจัดมวยผม และจัดผ้านุ่ง เพื่อให้พระเถระอีกรูปเข้าใจว่าพระเถระที่เข้าไปปัสสาวะที่พุ่มไม้ทำศีลขาดแล้วกับตนเอง เทวดาตนนั้นเสวยผลกรรมสิ้นพุทธันดรหนึ่ง พ้นกรรมแล้วมาเกิดเป็นชาวเมืองสาวัตถี ต่อมาได้บวช ทุกคนเห็นว่าท่านมีผู้หญิงปรากฏตามหลังไปทุกแห่ง ท่านถูกเรียกว่า “โกณฑธานะ” แปลว่าผู้มีสิ่งชั่วช้าติดตาม ภิกษุรูปอื่น ๆ ทนไม่ไหว เป็นเรื่องโกลาหลไปหมด จนพระราชาทรงรับเป็นโยมอุปัฏฐาก จึงไม่ลำบากด้วยที่อยู่ อาหาร ท่านตั้งใจปฏิบัติจนบรรลุพระอรหันต์ รูปของหญิงที่ติดตามอันเกิดจากเศษกรรมเก่าที่ทำไว้ตั้งแต่ครั้งเป็นเทวดาก็พลันหายไป (หน้า 31)

เจ้ากรรมนายเวรที่เป็นกายหยาบ เรื่องนี้ผู้เขียนได้เสนอข้อมูลไว้ ว่า หลายคนมีความเข้าใจว่า เจ้ากรรมนายเวรหมายถึงผู้ล่วงลับที่ยังมีความอาฆาตพยาบาท แต่ความจริงแล้วคนหรือสัตว์เดรัจฉานที่อยู่ในมิติเดียวกับมนุษย์ ก็เป็นเจ้ากรรมนายเวรที่เบียดเบียนให้ชีวิตคนเราต้องประสบปัญหาหนักเบา บางคราวถึงขั้นเลือดตกยางออกหรือถึงแก่ชีวิตได้เช่นกัน (หน้า 37) ท่านผู้เขียนได้ยกตัวอย่างเรื่องที่เกิดกับพระพุทธเจ้า คือเรื่องพระเทวทัต ในสมัยพุทธกาลที่ผูกใจเจ็บต่อพระพุทธเจ้าตั้งแต่ยังเป็นพระโพธิสัตว์ ตามจองเวรกันอยู่หลายชาติ ในชาติที่ทั้งสองเกิดเป็นพ่อค้าค้าขายอยู่ด้วยกัน แต่วันหนึ่งเกิดขัดแย้งกัน พระเทวทัตจึงผูกอาฆาตพระโพธิสัตว์นับแต่ชาตินั้นเป็นต้นมา มีการจองเวรกันมาจนถึงชาติสุดท้ายของพระพุทธองค์ ชาติต่อมาพระเทวทัตเกิดเป็นพระเจ้ากรุงพาราณสี ส่วนพระพุทธเจ้าเสวยพระชาติเป็นพระโอรส พระราชาไม่ทรงโปรดพระโอรสทรงคิดกำจัดพระโอรส ในชาติที่เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน พระพุทธเจ้าเสวยพระชาติเป็นลูกลิง ส่วนพระเทวทัตเป็นพ่อลิงผู้เป็นจ่าฝูง พ่อลิงที่เป็นจ่าฝูงไม่ชอบลูกลิงที่เป็นตัวผู้ ระแวงว่าจะมาแย่งอำนาจจากตน จึงคิดจะกำจัด ด้วยจิตที่ผูกอาฆาต ลิงตัวร้ายเวียนว่ายตายเกิดในภพภูมิต่างๆ จนกระทั่งมาเกิดเป็นพระเทวทัต พระญาติสนิทของพระพุทธเจ้า ก็ยังคงขัดแย้งกับเจ้าชายสิทธัตถะมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ จนมาบวชเป็นพระภิกษุแล้วก็ยังมีจิตคิดร้ายถึงขั้นมุ่งปลงพระชนม์ชีพของพระพุทธองค์ (หน้า 49) ระยะเวลาที่พระเทวทัตอาฆาตนั้นยาวนานหลายภพชาติ

เรื่องการจองเวรเข่นฆ่าข้ามภพข้ามชาติ ผู้เขียนยกเรื่องที่ปรากฏในอรรถกถา เริ่มภพชาติ สามีภรรยาอยู่ด้วย

กันอย่างมีความสุข แต่ที่ถูกคือ ภรรยาเป็นหมัน จึงเป็นเหตุให้สามีมีภรรยาคนที่สอง มีการฆ่าเด็กทารกด้วยยาทำแท้งถึง 3 ครั้งถึงขั้นภรรยาคนที่สอง ตายตามพร้อมกับลูกด้วยจิตอาฆาตพยาบาทจองเวร "ขอให้ฉันได้เกิดมากินเลือดกินเนื้อลูกของแก่บ้าง" ภพชาติเกิดเป็นแมวและแม่ไก่ก็มีการกินไข่แม่ไก่ถึง 3 ครั้ง ภพชาติเกิดเป็นแม่เสือดุร้ายพบกวางตัวเมียก็เกิดการกินลูกของแม่กวางถึง 3 ครั้ง พร้อมทั้งกินแม่กวางด้วย ภพชาตินางยักษิณีกับลูกสาวเศรษฐี ลูกสาวเศรษฐีได้สูญเสียลูกน้อยไปถึง 2 ครั้ง ครั้งที่ 3 นางยักษิณีไล่ล่าตามไปทันถึงวัด ไม่ทันที่จะกินเด็กน้อย เพราะเข้าวัดไม่ได้ สุมนเทพที่สถิตอยู่ที่ซุ้มประตูไม่ยอมให้เข้าไป สุดท้ายทั้งสองเลิกเป็นเจ้ากรรมนายเวรต่อกันและกัน หันมาเป็นมิตรที่คอยเกื้อหนุนกัน ลูกสาวเศรษฐีทำพลีกรรมอุทิศผลบุญให้ยักษิณีสม่ำเสมอ ส่วนนางยักษิณีก็ตอบแทนคุ้มครองบอกเหตุร้ายเหตุดีที่จะเกิดให้ทราบล่วงหน้า ด้วยการฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าทั้ง 2 จึงหลุดพ้นจากวงจรเจ้ากรรมนายเวร ผู้เขียนยังได้ยกเรื่องเวรกรรมจากความรัก ทุกข์จากรักต่างฐานะ ของนางปฏาจารา (หน้า 57) เรื่องผูกพันเท่ากับผูกกรรม ความรักแบบข้ามภพข้ามชาติที่ปล่อยวางไม่ได้นั่นเอง (หน้า 61) ผู้เขียนกล่าวถึง "เจ้ากรรมนายเวร"ที่เกิดจากกรรมของคนเรานั้นแสดงตัวออกมาในหลายรูปแบบ เราไม่อาจเห็นได้ด้วยตาว่าสรรพชีวิตในชาติหนึ่งเมื่อสิ้นอายุขัยแล้วไปเกิดเป็นอะไรบ้าง แต่ทั้งหมดนั้นเป็นไปในอำนาจกฎแห่งกรรม (หน้า 62)

เจ้ากรรมนายเวรเป็นไปตามกฎแห่งกรรม เรื่องนี้ผู้เขียนได้ยกคำถามของ สุภมาณพ ที่ได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ วัด เชตวัน เมืองสาวัตถี ว่า " ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ อะไรหนอเป็นเหตุ เป็นปัจจัยให้พวกมนุษย์ที่เกิดเป็นมนุษย์อยู่ ปรากฏความเลวและความประณีตต่างกัน คือ มีอายุสั้น มีอายุยืน มีโรคมาก มีโรคน้อย มีผิวพรรณทราม มีผิวพรรณงาม มีศักดาน้อย มีศักดามาก มีโภคะน้อย มีโภคะมาก เกิดในสกุลต่ำ เกิดในสกุลสูง ไร้ปัญญา มีปัญญา"(หน้า 65) พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า "...มาณพ สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้เลวและประณีตได้ (พระไตรปิฎกเล่มที่ 14 มัชฌิมนิกาย จูฬกัมมวิภังคสูตร) ผู้เขียนอธิบายต่อว่า ชีวิตของคนและสัตว์ที่ที่เป็นไปต่าง ๆ นั้น มีทุกข์ สุข ดี ชั่ว พื้นฐานมิได้เกิดจากผู้อื่น หรือสิ่งอื่น แต่เกิดจากกรรมที่ตนได้ทำแล้วทั้งสิ้น แต่ละชีวิตล้วนมีกรรมคือการกระทำของตัวเองเป็นสมบัติข้ามภพข้ามชาติ ซึ่งสืบเนื่องแบบข้ามภพข้ามชาติ จนดูเป็นเรื่องค่อนข้างซับซ้อน และเป็นเหตุให้พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ผลของกรรมเป็นอจิตไตย" คือคิดให้เข้าใจด้วยระบบสัมผัสอย่างเดียวไม่ได้ (หน้า 66) สำหรับเกณฑ์ใช้ตัดสินความแตกต่าง ระหว่างกรรมดีกับกรรมชั่ว พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 25 ขุททกนิกาย ธรรมบทว่า "บุคคลทำกรรมใดแล้วไม่เดือดร้อนในภายหลัง กรรมนั้นจัดเป็นกรรมดี บุคคลทำกรรมใดแล้วเดือนร้อนภายหลัง กรรมนั้นจัดเป็นกรรมชั่ว" ผู้เขียนอธิบายเพิ่มว่า "เดือดร้อนภายหลัง เติมให้เป็นเดือดร้อนใจภายหลัง" เพราะการทำกรรมเริ่มจากใจ (จิตหรือวิญญาณ) คนเราคิดด้วยใจแล้วจึงทำกรรมทางกายและทางวาจา (หน้า 67) ผู้เขียนยังกล่าวถึงกรรมที่จะให้ผลขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ คือ เวลา สถานที่สถานะ ร่างกายบุคลิกภาพ และการทำต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก การทำกรรมดีอย่างต่อเนื่องจะช่วยปรับเวลา สถานที่ หรือสถานะ ตลอดจนบุคลิกภาพให้พร้อมรองรับผลของกรรมดี แต่หากทำกรรมชั่วอยู่ไม่เคยเว้น ความต่อเนื่องจะเป็นตัวเร่งให้กรรมชั่วให้ผลเร็วขึ้น (หน้า 76)

เรื่องเล่าว่าด้วยเจ้ากรรมนายเวร ในบทนี้ผู้เขียนได้ยกเรื่องมาประกอบเพื่อให้ผู้อ่านได้พิจารณา คือ เจ้าป่าเจ้าเขากับหลวงปู่มั่น การปรากฏตัวของคนรักในอดีตชาติ เจ้ากรรมนายเวรในรูปของผลกรรม เจ้ากรรมนายเวรทำให้เจ็บป่วย เจ้ากรรมนายเวรทำให้บาดเจ็บ ความพลัดพรากที่เกิดจากกรรม กรรมที่ทำให้ประสบกับสิ่งที่ไม่เป็นที่รัก (หน้า 83-97)

ทำอย่างไรให้เจ้ากรรมนายเวรเป็นมิตร ผู้เขียนได้หยิบยกเอาเรื่องการประกอบพิธีตัดกรรม ที่ผู้เข้าร่วมพิธีนุ่งขาวห่มขาว นำด้ายสายสิญจน์พัดรอบศีรษะ ถือมีดคนละเล่ม มีพระอาจารย์เจ้าพิธีนำกล่าวขอขมากรรม กล่าวจบทุกคนได้รับคำสั่งให้เตรียมเงื้อมีดขึ้นแล้วเปล่งวาจาว่า " นะโม ตัสสะ" จากนั้นเอามีดตัดด้ายสายสิญจน์ให้ขาดเป็นอันว่าตัดกรรมได้สำเร็จ นับแต่นี้ผู้เข้าร่วมพิธีจะหลุดพ้นจากกรรรมชั่วต่าง ๆ จะมีแต่โชคดี ผู้เขียนเห็นว่าพิธีแก้กรรมดังกล่าวนอกจากไม่ได้ช่วยอะไรแล้ว ยังมีความเสี่ยงให้เสียเวลา เสียทรัพย์สิน อาจเสียรู้ให้แก่ผู้ประกอบพิธีที่

จิตไม่บริสุทธิ์ได้ง่าย ๆ สุดท้ายก็จะสร้างเวรสร้างกรรมกันต่อไป (หน้า 102)

ผู้เขียนได้อธิบายต่อว่า ก่อนอื่นเราต้องเข้าใจก่อนว่า การแก้กรรมตัดกรรมไม่เหมือนกับการซื้อขายแลกเปลี่ยน การขอขมาหรืออโหสิกรรมเพื่อสิ้นสุดยุติการจองเวรซึ่งกันและกัน ล้วนขึ้นอยู่กับเจ้ากรรมนายเวรทั้งสิ้น เจ้ากรรมนายเวรอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ที่จะทวงคืนจากเราเมื่อไหร่ก็ได้ หรืออาจเมตตายกหนี้ให้เราเมื่อไหร่ก็ได้เช่นกัน การขอโทษหรือขออภัยแก่เจ้ากรรมนายเวรจึงต้องทำด้วยเจตนาที่จริงใจ ซึ่งมีวิธีการ คือแผ่เมตตาอย่างมีเมตตา ผู้เขียนได้ยกวิธีการแก้กรรมที่บริสุทธิ์ รวมทั้งวิธีปฏิบัติเพื่อให้เจ้ากรรมนายเวรเป็นมิตร อ้างถึงบทสวดสรรเสริญพระพุทธเจ้าที่ว่า “เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท พระจอมมุนีทรงชนะด้วยวิธีการรดด้วยน้ำคือเมตตา” คือพระพุทธเจ้าทรงเอาชนะมารด้วยการแผ่เมตตา ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงเน้นย้ำอย่างมาก ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคได้บันทึกวิธีปฏิบัติเพื่อลดการจองเวรไว้ว่า “เริ่มต้นให้ฝึกวางจิตเป็นกลางๆ กันในคน 4 จำพวกคือ ในตนเอง ในคนที่ตนเองรัก ในคนที่ตัวเองรู้สึกกลางๆ (ไม่รักไม่เกลียด)และในคนที่มีเวร (โกรธแค้น) ต่อกัน จนเกิดความรู้สึกว่าตัวเองกับคนเหล่านั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” วิธีการดังกล่าวเป็นการสร้างสมดุลแห่งจิตและเป็นพื้นฐานในการสร้างเมตตา (หน้า 103) การแผ่เมตตาจนเห็นทุกคนเสมอกันดังคำสอนในคัมภีร์วิสุทธิมรรคจะไม่ง่ายนัก เพราะต้องฝึกฝนจนได้สภาวธรรมขั้นสูง การแผ่เมตตาให้เจ้ากรรมนายเวรจะได้ผลก็ต่อเมื่อผู้แผ่เมตตาต้องมีเมตตาในจิตใจเสียก่อน(หน้า 104) สำหรับในกรณีที่ไม่รู้ว่าเจ้ากรรมนายเวรเป็นใคร ให้พยายามทำจิตเป็นสมาธิแล้วแผ่เมตตาไปที่ละทิศ ทำไปให้สม่ำเสมอ เจ้ากรรมนายเวรที่เป็นคน สัตว์ และโอปปาติกะในแต่ละทิศจะได้รับพลังเมตตาของเราอย่างทั่วถึง การท้าทายต่อกรกับเจ้ากรรมนายเวรที่เป็นโอปปาติกะ เช่นท่องคาถาขับไล่ ลบหลู่ดูหมิ่นด้วยการกระทำคึกคะนองต่าง ๆ เป็นสิ่งไม่ควรทำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากไม่เป็นประโยชน์แล้ว ยังเป็นการต่อกรรมเวรให้ยืดยาว ขอเพียงตั้งใจแผ่เมตตาอย่างมีเมตตา เพียงเท่านี้ก็ช่วยให้เจ้ากรรมนายเวรเป็นมิตรกับเรามากขึ้น เพราะจิตที่มีเมตตาเผื่อแผ่แก่สรรพสัตว์นั้นมีอานุภาพกว่าเวทมนต์คาถาบทใด (หน้า 105) เรารักตัวเองอย่างไร คนอื่นหรือสัตว์อื่นก็รักตัวเขาเองอย่างนั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า การแผ่เมตตาต้องทำอย่างสม่ำเสมอกระทั่งมีความเตตาเป็นคุณธรรมประจำใจ จิตยืดเหนี่ยวเป็นอารมณ์ได้ กำหนดถึงความเมตตาคราใด ความเมตตาก็เกิดได้ ผู้ที่ทำเมตตาให้เกิดได้อย่างนี้ ย่อมได้อานิสงส์ 11 ประการคือ หลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข ไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมวลมนุษย์ เป็นที่รักของอมนุษย์ เทวดารักษา ไฟ ยาพิษ หรือศัตราวุธทำร้ายไม่ได้ จิตเป็นสมาธิเร็ว สีหน้าผ่องใส ไม่หลงตา เกิดในพรหมโลก หากเรารู้เท่าทันความคิดและระงับความคิดไม่ดีได้ทัน เราย่อมยับยั้งตัวเองไม่ให้ทำกรรมชั่วทางวาจาและทางกายได้

บทสรุป พระพุทธเจ้าสอน เราทุกคนเป็นเจ้าของการกระทำของตน แต่ละชีวิตเวียนว่ายรับผลแห่งกรรมที่ตนได้กระทำ การเดินทางอันยาวไกลในสังสารวัฏย่อมมีทั้งการรับผลจากกรรมเก่าและสร้างกรรมใหม่เรื่อยไป เราเกิดมาเป็นมนุษย์นับว่ามีบุญมาก เกิดมาพบพระพุทธศาสนาในชาตินี้นับว่ามีบุญมหาศาล เราะมีโอกาสได้ศึกษาคำสอนเรื่องกรรมและกฎแห่งกรรม คำสอนของพระพุทธองค์ก็ไม่ทำให้คนเราสิ้นหวังและปล่อยชีวิตไปตามลิขิตของ “เจ้ากรรมนายเวร” แต่ฝ่ายเดียว ตรงกันข้าม พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับกรรมในปัจจุบัน สอนให้เชื่อมั่นในความเพียรของมนุษย์ คุณธรรมมิได้เกิดจากฤทธิ์เดชเวทมนต์ หากเกิดจากการฝึกฝนพัฒนาตนเองอย่างสำเสมอ บุคคลที่ใส่ใจการเจริญสติ หมั่นฝึกสมาธิ เจริญวิปัสสนาจนเกิดปัญญารู้แจ้งในสัจธรรม ขณะเดียวกันก็มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ต่อสัตว์เดรัจฉาน ต่อโอปปาติกะทั้งในภพภูมิที่สูงกว่าและต่ำกว่า ย่อมประคับประคองตนอยู่ในมรรคาที่เป็นกุศล รอดพ้นจากอาฆาตพยาบาทแต่หนหลัง ยุติการก่อกรรมทำเข็ญการสร้างเจ้ากรรมนาวเวรใหม่ๆ

หนังสือเล่มนี้ มีเนื้อหาที่อ่านสบาย สนุกด้วยเรื่องราวที่เกิดขึ้นด้วยระยะเวลาอันไกลจากตัวเราสมัยพระพุทธเจ้า เรื่องราวที่เกิดกับบุคคลต่างๆ ในสมัยอดีต เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสมัยยุคเราที่สามารถรับรู้ได้ คือทั้งอดีตสมัย ปัจจุบันสมัย ทั้งโลกมิติมนุษย์นี้และโลกมิติอื่น แต่เป็นงานวิชาการมีแหล่งอ้างอิง ให้ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมสำหรับผู้ที่สนใจ เป็นหนังสืออ่านแล้วเข้าใจเรื่องเจ้ากรรมนายเวรที่ชัดเจน ทุกคนล้วนแต่มีเจ้ากรรมนายเวรที่คอยจ้องทำร้าย ให้ได้รับอันตรายด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเราไม่อาจควบคุมได้ แต่หนังสือเล่มนี้ได้บอกวิธีของการเป็นมิตรกับเจ้ากรรมนายเวรที่เราหวาดกลัว แม้ไม่เคยพบเห็น

หน้า แต่เวลาทำบุญก็มักอุทิศไปหาเจ้ากรรมนายเวรเสมอ ต่อไปเราไม่ควรกลัวเจ้ากรรมนายเวรอีกต่อไปเพราะเรารู้วิธีการปฏิบัติต่อพวกเขาได้อย่างถูกต้องตามหลักของพุทธศาสนาด้วยการอ่านหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนมีความรู้ครบทั้งการเรียนปริยัติและปฏิบัติ

หากจะมีข้อให้เพิ่มเติมเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น น่าจะเป็นเรื่องราวของเจ้ากรรมนายเวรที่เกิดขึ้นกับผู้คนในโลกยุคแห่งปัจจุบันให้มากตัวอย่างมากเรื่องราว ให้คนรุ่นใหม่ได้อ่านเจ้ากรรมนายเวรในยุคของพวกเขา เจ้ากรรมนายเวรที่ยุคของพวกเขาประสบอยู่

คุณูปการของหนังสือเล่มนี้ ผู้วิจารณ์อยากให้คนไทยโดยเฉพาะชาวพุทธทั้งรุ่นเก่า รุ่นกลาง และรุ่นใหม่ได้อ่านเรื่องนี้ เพราะจะทำให้ท่านผู้อ่านได้ ประโยชน์ 5 ประการคือ 1. ได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเจ้ากรรมนายเวรในทัศนของพุทธศาสนา 2. ได้รู้ประเภทของเจ้ากรรมนายเวร 3. ได้รู้วิธีการรับมือกับเจ้ากรรมนายเวรอย่างถูกต้อง 4. จะไม่ถูกหลอกให้เข้าร่วมพิธีกรรมในการตัดเจ้ากรรมนายเวร และ 5. จะได้รู้วิธีการของการปรับเปลี่ยนเจ้ากรรมนายเวรมาเป็นมิตรที่แสนดี ใช้ชีวิตอยู่ดีมีสุขหลุดพ้นจากการจ้องเวร ไม่ผูกพยาบาทอาฆาตข้ามภพข้ามชาติอีกต่อไป

ใบสมัครสมาชิก

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

☐ สมัครสมาชิกใหม่ ☐ ต่ออายุ

1. ประเภทสมาชิก

1.1 ☐ ประเภท บุคคล

ชื่อ_____นามสกุล_____เลขที่สมาชิก_____

1.1.1 บุคลากรภายใน: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

☐ นักศึกษา ○ ปริญญาโท ○ ปริญญาเอก

☐ อาจารย์ หรือ ☐ อื่นๆ โปรดระบุ _____

1.1.2 บุคลากรภายนอก: สถาบัน/หน่วยงาน _____

☐ นักศึกษา ○ ปริญญาโท ○ ปริญญาเอก

☐ อาจารย์ หรือ ☐ อื่นๆ โปรดระบุ _____

1.2 ☐ ประเภท หน่วยงาน

2. ที่อยู่ในการจัดส่งวารสาร

เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ตรอก/ซอย _____ ถนน _____

แขวง/ตำบล _____ เขต/อำเภอ _____ จังหวัด _____

รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____ อีเมล์ _____

3. ประเภทการสมัครฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

☐ 1 ปี 3 ฉบับ เป็นเงิน 800 บาท ☐ 2 ปี 6 ฉบับ เป็นเงิน 1,500 บาท

☐ 5 ปี 15 ฉบับ เป็นเงิน 3,500 บาท

หมายเหตุ ค่าสมาชิกรวมค่าจัดส่งแล้ว

ข้าพเจ้าได้ชำระค่าสมาชิก จำนวน_____บาท (_____)

☐ เงินสด

☐ ธนาณัติ (ธนาณัติ ปณ.ธัญบุรี ในนาม มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย)

☐ โอนเงินเข้าบัญชี ○ ธนาคารกรุงเทพ สาขาบิ๊กซี ธัญบุรี บัญชีกระแสรายวัน เลขที่บัญชี 946-3-00392-2

○ ธนาคารกรุงไทย สาขารังสิต-นครนายก คลอง 4 บัญชีกระแสรายวัน เลขที่ 148-6-00715-5

○ ธนาคารกสิกรไทย สาขาคลอง 6 ธัญบุรี บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ 416-2-22712-8

เมื่อโอนแล้ว กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินกลับทาง E-Mail: phimlada@eau.ac.th หรือ Fax 02-577-1053

การออกใบเสร็จ

☐ ไม่ต้องการ ☐ ต้องการ ออกใบเสร็จในนาม _____

ลงชื่อผู้สมัคร _____

(_____)

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ
ชั้น 4 อาคารชวน ชวนิชย์ (ห้อง C423) มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
200 หมู่ 1 ถ.รังสิต-นครนายก ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110
(วงเล็บมุมซองด้านขวา "สมาชิกวารสาร EAU")

สำหรับเจ้าหน้าที่

หมายเลขสมาชิก_____หมายเลขใบเสร็จ_____

ตั้งแต่ฉบับที่_____ลงชื่อผู้รับสมัคร_____

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
เลขที่ 200 หมู่ 1 ถ.รังสิต-นครนายก ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110
โทรศัพท์ : 0-2577-1028 ต่อ 377, 378 โทรสาร : 0-2577-1053
www.eau.ac.th E-mail: eau_heritage@eau.ac.th
http://eauheritage.eau.ac.th/

ปรัชญา | **"บ่อเกิดแห่งปัญญา คือ การศึกษาที่กว้างไกล"**
(Wisdom Through Global Education)

วิสัยทัศน์ | **"มหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้เพื่อคุณภาพและคุณธรรมในเอเชีย"**
(Learning University for Quality and Morality in Asia)